

T.C.
Cumhuriyet Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı
Türk İslam Edebiyatı Bilim Dalı

TUHFE-İ NÂİLÎ METİN VE MUHTEVÂ II. CİLT s. 468-734

Fatma ÖZDEMİR

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Alim YILDIZ

SİVAS

Haziran- 2011

TUHFE-İ NÂİLÎ METİN VE MUHTEVA II. CİLT s. 468-734

Fatma ÖZDEMİR

Cumhuriyet Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı Türk İslam Edebiyatı Bilim Dalı İçin Öngördüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Olarak Hazırlanmıştır

SİVAS
Haziran-2011

KABUL VE ONAY

Fatma ÖZDEMİR'in hazırlamış olduğu "Tuhfe-i Nâilî Metin Muhteva II. cilt s. 468-734" başlıklı bu çalışma 09.05.2011 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından, "İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, Türk İslam Edebiyatı Bilim Dalı"nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Ali AKSU

_____

Prof. Dr. Ünal KILIÇ

_____

Doç. Dr. Alim YILDIZ (Danışman)

_____

Bu tez çalışması 09/06/2011 tarihinde Enstitü Yönetim Kurulu tarafından belirlenen ve yukarıdaki imzaları bulunan jüri üyeleri tarafından kabul görmüştür.

...../...../2011

Prof. Dr. Mehmet ARSLAN

Enstitü Müdürü

ÖZET

ÖZDEMİR, Fatma; Tuhfe-i Nâilî Metin Muhtevâ II. cilt sayfa 468-734, Yüksek Lisans Tezi, Sivas 2011.

Tuhfe-i Nâilî, Türk Edebiyatı'ndaki tezkirecilik geleneğinin XX. yüzyıldaki son ve önemli örneklerinden birisidir. Tuhfe-i Nâilî'nin müellifi olan Mehmet Nâil Tuman, eserini şuaara tezkireleri başta olmak üzere 75 farklı kaynaktan yararlanarak hazırlamıştır. Mehmet Nâil Tuman, şairlerin kısa biyografilerini alfabetik sıra ile vermiştir. Tuhfe-i Nâilî'deki bazı şairlerin adları hiçbir kaynak eserde geçmemektedir. Mehmet Nâil Tuman, bu şairleri, kütüphanelerde bulunan dîvânlarını inceleyerek belirlemiş ve eserine eklemiştir. Biyografilerde özellikle şâirlerin ad, lakap ve mahlaslarını, meslek ve görevlerini, eserlerini, doğum-vefat târîhlerini ve yerlerini belirtmiştir. Kaynaklarda rasladığı yanlış bilgiler var ise bunları tashîh yoluna gitmiştir. Şâirlerin şiirlerinden örnekler vererek, şâirlerle ilgili aldığı kaynakları cilt ve sayfa numarası vererek belirtmiştir. Böylece bu sahada araştırma yapacak kişilere önemli bir kolaylık sağlamıştır.

En geniş basımının iki cilt halinde Cemal Kurnaz ve Mustafa Tatçı tarafından 2001 yılında tıpkı basım olarak yayına sunulmuş olan Tuhfe-i Nâilî'nin I. cildi Havva Kocaaslan ve Mihrican Odabaşı tarafından transkribe edilip metin muhtevâ yönünden incelenmiştir. Bu çalışmada ise önceki çalışmalara paralel bir çalışma izlenmiştir. Tuhfe'nin II. cildinin 468-734 sayfaları transkribe edilerek; 1147 şâir metin ve muhtevâ yönünden incelenmiştir. Genel olarak iki ana bölümden oluşan çalışmanın; birinci bölümünde şâirler, doğum yerleri, yaşamış oldukları yüzyıl ve mesleklerine göre tasnîf edilmiştir. İkinci bölümde ise; transkribize edilmiş metin, sonuç ve bibliyografya bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Şiir, hayat, şâir, târîh, mahlas, meşhur, divan

ABSTRACT

ÖZDEMİR, Fatma; Tuhfe-i Naili Text Content II. issue page 468-734, Master Thesis, Sivas 2011.

Tuhfe-i Naili is one of the last and important example of traditional biography in Turkish literature in the XX. Century. Mehmet Nail Tuman, writer of the Tuhfe-i Naili, prepared his literary, poets' biography at first position, by taking advantage of 75 different source. Mehmet Nail Tuman gives the poets' short biography in alphabetical sequence. Some of the poets' names in the Tuhfe-i Naili don't take place in any literary work. Mehmet Nail Tuman designated and added these names to his work by examining Divans in the library. In the biographies, he especially stated poets' names, nicknames and appellations, jobs and duties, literaries, places and dates of birth-death. If he finds any mistakes in the resources, he tried to emendate them. Sampling poets' poem, He stated resources, about writers, by giving pageand print number. Thanks to this, he makes things easier to people who will research.

First issue of the Tuhfe-i Naili, published the largest facsimile edition by Mustafa Tatçı and Cemal Kurnaz in two issue in 2001, was transcriptased and examined in aspects of text contest by Havva Kocaaslan and Mihrican Odabaşı in 1999. In this study, a parallel study is followed as in the previous studies. 468-734 pages of second issue of Tuhfe was transcriptased and examined 1147 poet in aspects of text contest. On the whole the study, being two main chapter, first chapter was classified according to poets, their place of birth, century they lived and their jobs. In the second chapter, there are trancriptased text and bibliography.

Key words: poem, life, poet, history, appellation, famous, divan

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ	iv
KISALTMALAR LİSTESİ	viii
GİRİŞ	1
MEHMED NÂİL TUMAN'A GELİNCEYE KADAR TÜRK TEZKİRECİLİĞİNİN GELİŞİMİ 1	
MEHMED NÂİL TUMAN VE TUHFE-İ NÂİLÎ	6
I.BÖLÜM	9
TUHFE-İ NÂİLÎ'DE ŞÂİRLER.....	9
A. YAŞAMIŞ OLDUKLARI YÜZYILLARA GÖRE ŞÂİRLER	10
YAŞADIĞI YÜZYIL HAKKINDA BİLGİ VERİLMİYEN ŞÂİRLER	17
B. DOĞUM YERLERİNE GÖRE ŞÂİRLER.....	18
MEMLEKETİ HAKKINDA BİLGİ VERİLMİYEN ŞÂİRLER.....	48
C. MESLEKLERİNE GÖRE ŞÂİRLER.....	50
MESLEĞİ HAKKINDA BİLGİ VERİLMİYEN ŞÂİRLER.....	75
II. BÖLÜM	78
METİN	78
SONUÇ	632
BİBLİYOGRAFYA	634

ÖNSÖZ

Tezkire, Arapça *zîkr* kökünden türetilmiş bir kelimedir. *Zîkr*, anma, hatırlama, sözünü etme anlamlarına geldiğine göre tezkire, hatırlamaya vesile olan şey manasına gelir. Edebî bir terim olarak ise tezkire; şâirlerin hayatlarından ve eserlerinden örnekler veren kitaplar hakkında kullanılan bir tabirdir. Arap Edebiyatı'nda ilk örneklerini veren ve "Tabakât" adı verilen bu eserler Fars Edebiyatı'nda "Tezkire" ismini almıştır ve Türk Edebiyatına geçmiştir. Türkçe en eski şuarâ tezkiresi Çağatay Türkçesi ile yazılan, Ali Şîr Nevâî (844/1441-906/1501)'nin yazdığı Mecâlîsü'n-Nefâis adlı eserdir. Osmanlı döneminde Anadolu Türkçesiyle yazılmış olan ilk şuara tezkiresi, Sehi Bey (Ö. 955/1548)'in yazdığı *Heşt Behişt'tir*. 20. Yüzyıla kadar birçok şuarâ tezkiresi kaleme alınmıştır. Türk edebiyatı biyografi geleneğinde 20. Yüzyılda yazılmış eserlerden birisi de Mehmed Nâil Tuman'ın Tuhfe-i Nâilî adlı eseridir.

Mehmet Nâil Tuman, Tuhfe-i Nâilî adlı eserini, şuara tezkireleri başta olmak üzere 75 farklı kaynaktan yararlanarak hazırlamıştır. Mehmet Nâil Tuman, şairlerin kısa biyografilerini alfabetik sıra ile vermiştir. Şairlerin çoğunun şiirlerinden örnekler vermiş, hangi kaynaklardan yararlandığını cilt ve sayfa numaraları ile birlikte kaydetmiştir. Tuhfe-i Nâilî'deki bazı şairlerin adları hiçbir kaynak eserde geçmemektedir. Mehmet Nâil Tuman, bu şairleri, kütüphanelerde bulunan dîvânlarını inceleyerek belirlemiş ve eserine eklemiştir. Biyografilerde özellikle şâirlerin ad, lakap ve mahlaslarını, meslek ve görevlerini, eserlerini, doğum-vefat târîhlerini ve yerlerini belirtmiştir. Kaynaklarda rasladığı yanlış bilgiler var ise bunları tashîh yoluna gitmiştir. Divan sahibi şâirlerin, divanlarının yer aldığı kütüphaneleri, bölüm ve numaralarıyla vermiş olması da bu sahada araştırma yapacak olanlar için büyük bir kolaylık sağlamaktadır.

İki cilt halinde tasarlanıp kaleme alınan Tuhfe-i Nâilî'nin, müellifin el yazısıyla üç nüshası bulunmaktadır. Tuhfe'nin temize çekilmiş iki nüshası daha bulunmaktadır. Bunlar;

1. Ankara Millî Kütüphâne. Yz. Nu: B. 611, C. I, Mukaddime, Muhtıra, Metin, s. 1-1051; C. II, Metin, s. 1052-1781, Fihrist, s. 1783-2002
2. MEB Yayınlar Dairesi (Türk Ansiklopedisi) Kütüphânesi nüshası, B/870, C I, Muhtıra, Fihrist, s.1-169, Mukaddime, Metin, s. 1-467; C II, Metin, s. 468-1264.¹

En son yazıldığı anlaşılan Türk Ansiklopedisi Kütüphânesi'ndeki nüsha, nüshaların en geniş olup, toplam 6288 şâirin biyografisini içermektedir. Bu nüshaya yazarı tarafından sonradan 36 yeni biyografi eklenerek; önceki nüshalarda bulunan

¹ Mehmet Nâil, Tuman; Tuhfe-i Nâilî, *Divân Şâirlerinin Muhtasar Biyografileri*, (Haz. Cemal Kurnaz-Mustafa Tatci) Bizim Büro Yayınları, Ankara, 2001, c. I, s. 5.

yanlışıklar da düzeltilmiştir. Bu en geniş iki cilt halinde basımının Cemal Kurnaz ve Mustafa Tatçı tarafından 2001 yılında tıpkı basım olarak yayına sunulmuş olan Tuhfe-i Nâilî'nin I. cildi Doç. Dr. Alim Yıldız tarafından Havva Kocaaslan ve Mihrican Odabaşı'na yüksek lisans tez çalışması olarak verilmiştir. Tuhfe'nin I. cildinin 1 ila 468 sayfaları Havva Kocaaslan ve Mihrican Odabaşı tarafından transkribe edilip metin muhtevâ yönünden incelenmiştir. Aynı zamanda 1 ila 200 sayfaları Balıkesir Üniversitesi'nde Prof. Dr. Sadık Erdem tarafından Harun Gündüz ve Resul Kaya'ya yüksek lisans tez çalışması olarak verilmiştir.

II. cildin 468 ila 734 sayfalarını muhtevî olan bu tez çalışması ise daha önce yapılmış bulunan 1 ila 468 sayfaları Havva Kocaaslan ve Mihrican Odabaşı tarafından yapılan tez çalışmasına paralel doğrultuda hazırlanmıştır.

Tuhfe-i Nâilî'nin II. cildinin 468-734 sayfaları transkribe edilerek; 1147 şâir metin ve muhtevâ yönünden incelenmiştir. Transkrip yapılırken; şâirlerin hayatlarını anlatan mensur olan bölüm günümüz Türkçesiyle yazılmıştır. Günümüzde kullanılmayan bazı birkaç kelimeyi anlaşılır kılmak için günümüz Türkçesiyle yazma dışında metnin orjinalitesine dokunulmamıştır. Şâirlerin şiirleri ve vefatlarına yazılmış olan târihler ise transkripsiyon harfleriyle yazılmıştır. Tuhfe'de yer alan şâirlerin şiirleri Nâilî'nin vermiş olduğu divanlara ve diğer kitaplara müracâatla tedkîk edilmiştir.

Genel olarak iki ana bölümden oluşan çalışmanın; birinci bölümünde şâirler, doğum yerleri, yaşamış oldukları yüzyıl ve mesleklerine göre tasnif edilmiş, ayrı başlıklar halinde şâirler sıralanmıştır. Yaşadığı dönem, doğduğu yer ve yaptığı meslek hakkında bilgi verilmeyen şâirler de ayrı başlık altında gruplandırılmıştır. Sıralama yapılırken şâirlerin Tuhfe-i Nâilî'de yer almış olduğu sıralama numarası esas alınmıştır. Böylece ana metinde ilgili şâire daha kolay ulaşma imkanı sağlanmıştır.

Tuhfe-i Nâilî'de şâirlerin yaşadığı dönem hakkında bilgi verilirken; hicî ve miladî doğum târihleri ekseriyetle birlikte verilmiştir. Bazı şâirler için vefat târihide düşüllürken; bazıları için yaşadığı dönemdeki pâdişah belirtilmiştir. Bazı şâirler için sadece hicri doğum târihi verilmiş; bazılarında ise yaşadığı zamana ait hiçbir târih belirtilmemiştir. Doğum târihi hicrî olarak verilen şâirlerde, târihler milâdî takvime dönüştürülmüştür. Doğum târihi bir padişahın dönemi verilen şâirler için, yaşamış olduğu en muhtemel yıl tahmin edilerek kaydedilmiştir. Şâirler yaşadıkları yüzyıllara göre tasnif edilirken; vefat târihleri esas alınmıştır.

Tuhfe-i Nâilî'de şâir hayatları konu edilirken yaşadıkları, doğdukları memleketler verilmiştir. Bu memleketlerin çoğu bugünkü Türkiye'nin siyasî sınırları dışında kalmaktadır. Bu sebeple bu gibi memleketler ilgili bölüm başlığı altında kısaca tanıtılmıştır. Şâirlerin bir kısmı babasının memleketinde değil, farklı yerlerde doğmuş ve yaşamıştır. Bu sebeple sadece baba memleketi verilen şâirler, bu memleketlerin adı altına kaydedilmemiştir.

Tuhfe-i Nâilî'de birçok şâir tanıtılırken baba mesleği de ifade edilmiştir. Dolayısıyla babasının mesleği şâire izafe edilemeyeceği için, bu veriler tasnîf sisteminde kullanılmamıştır.

Osmanlı döneminde yaygın olup, ancak günümüzde kullanılmayan veya anlam değiştiren meslekî tâbirler ise ilgili bölüm başlığı adı altında kısaca açıklanmıştır.

İkinci bölümde ise; transkribize edilmiş metin, sonuç bölümü ve bibliyografya bulunmaktadır. Metni incelerken, şâirin hayatından bahseden mensur bölüm günümüz Türkçesiyle yazılmıştır. Tuhfe'de yer alan şâirlerin şiirleri ve şâirlerin vefatı üzerine düşünülen târîhleri ise transkripsiyon harfleriyle yazılmıştır. Brusa, Ayntab gibi eski tâbirler günümüzde ifade gördüğü şekliyle yazılmıştır. İki adet şâirin ismi esas metinde üzeri çizilmiş olduğundan bu şâirler de metne alınarak ve üzerinin çizildiği ifade edilmiştir. Bunun dışında metne herhangi bir açıklama ve ilave yapılmamıştır.

Son olarak; evvelâ uzun süre üzerinde çalışmış bulunduğumuz bu çalışmayı yapmaya imkan ve muvaffakiyet verdiği için Allah'a hamd ve O'nun güzîde elçisine salât eder iken; alan araştırmacıları için önemli bir olacak olan bu önemli çalışmanın ortaya konulmasında sabır, tecrübe ve ilmiyle desteğini esirgemeyerek bendenize danışmanlık yapan muhterem hocam Doç. Dr. Alim Yıldız'a; Farsça metinlerin transkripsiyonunda yardımlarını cömert olarak sunan hocam Prof. Dr. Ali Aksu'ya; yardımlarını gördüğüm arkadaşlarım Aytekin Yılmaz'a ve Zafer Aydeniz'e, kardeşim Beyza Özdemir'e ve fedakar annem Hüsne Özdemir'e en içten şükran ve duâlarımı arz ederim.

Fatma ÖZDEMİR

Sivas-2011

TRANKRİPSİYON HARFLERİ

ا	A,a,e,e	ذ	Z,z	غ	Ĝ,ĝ
ء	'	ر	R,r	ف	F,f
ب	B,b	ز	Z,z	ق	Q,q
پ	P,p	ژ	J,j	ک	K,k, G,g,Ń,ñ
ت	T,t	س	S,s	گ	G,g
ث	S,s	ش	Ş,ş	ل	L,l
ج	C,c	ص	Ş,ş	م	M,m
چ	Ç,ç	ض	Ž,z,Đ,đ	ن	N,n
ح	H, h	ط	T,t	و	V,v,O,o,Ö,ö,U,u,Ü,ü
خ	H,h	ظ	Z,z	ه	H,h,e
د	D,d	ع	'	ی	Y,y,I,I,İ,i

• Farsça kelimelerdeki “vâv-ı ma’dûle”, “hâce” kelimesindeki gibi harflerin dizisi üstünde “ v ” işareti ile gösterilmiştir.

- -up, -üp gerundiumunun sonu metinlerde yine “b, ب” olarak yazılmıştır.
- İki kelimenin birleştiği yerlerde kesme işareti “ ’ ” n’ola örneğindeki gibi kullanılmıştır.

KISALTMALAR LİSTESİ

a.g.e. : Adı geçen eser

a.g.b. : Adı geçen belge

B. : Beğ

b. : Oğlu

bs. : Baskı

c. : Cilt

Çl. : Çelebi

d. : Doğumu

Ef. : Efendi

h : Hicrî

hzl. : Hazırlayan

ktp. : Kütüphane, Kütüphanesi

m : Miladî

Nu. : Numara

ö. : Ölümü

v. : Vefatı

GİRİŞ

MEHMED NÂİL TUMAN'A GELİNCEYE KADAR TÜRK TEZKİRECİLİĞİNİN GELİŞİMİ

Tezkire, Arapça *zıkr* kökünden türetilmiş bir kelimedir. *Zıkr*, anma, hatırlama, sözünü etme anlamlarına geldiğine göre tezkire, hatırlamaya, yad etmeye vesile olan şey manasına gelir. Resmî direlerde yazı işleriyle meşgul olanlara, Dîvân-ı Hümâyûn katiplerine, şâirlerin tercüme-i hâllerinden bahseden eserlere ve resmî kağıtlara tezkire ismi verilir.² Klasik İslam edebiyatlarında meşhur olmuş kişilerin, özellikle de şâirlerin biyografilerinden ve sanatçı kimliğinden bahsedip, çalışmalarından örnekler veren eserlerin genel adına tezkire denmektedir.³ Evliyaları anlatan tezkirelere, Tezkiretü'l-Evliyâ; hattatları anlatanlara, Tezkiretü'l-Hattâtân; şâirleri anlatanlara ise Tezkiretü's-Şuarâ denir. Bu tezkirelerin mühim bir kısmını şuârâ tezkireleri teşkil eder. Şuârâ (şairler) tezkirelerinde, daha çok, divan edebiyatı şairleri anlatılır. Bu eserlerde verilen bilgiler, çoğunlukla kısadır. Şairlerin doğum yeri ve adı, mahlası, varsa lakabı veya meşhur adı, mesleği veya varsa resmî görevi, hayatındaki bazı önemli değişiklikler, ölümü ve mezarının bulunduğu yer hakkında kısa bilgiler verilir. Şiirlerinden kısa örnekler yer alır. Bu örnekler, gazel ve kaside matla'ları, makta'lar, kıt'a veya rubaîler, ya da gazel, kaside ve mesnevîlerden seçilmiş parçalar olabilir. Şairlerin doğum tarihleri hemen hemen hiç yoktur. Diğer bir eksik tarafları da, anlatılan kişiye ait eserlerin isimlerinin verilmemiş veya pek azının verilmiş olmasıdır. Genellikle, çok kitap yazdığı veya divanı ve kitaplarının bulunduğu belirtilerek geçiştirilir. Bunun yanında, şahıslar anlatılırken, yazıldığı devirdeki toplumun durumu hakkında bilgiler veya en azından ipuçları veren cümleler, tezkirelerin en önemli yönlerinden birisidir. Diğer önemli bir yönleri de, konularının edebi şahsiyet, eser ve bunların çevredeki tesirleri olduğu için, eski edebiyatımızın birinci elden inceleme ve tenkididir.

Tabakât veya farsça karşılığıyla tezkire yazma geleneğinin kökeni İslamiyetin ilk dönemlerinde tefsir ve hadis çalışmalarına kadar gitmektedir.Hz. Peygamber'in hayatının ve yaptığı faaliyetlerinin müslümanlar için önem arz etmesi bundan dolayı Hz. Peygamber'in hayatının incelenmek istenmesi bu türün Arap târîhçiliğinde önem kazanmasına sebep olmuştur. Zamanla târîh ilminden bağımsızlaşan biyografi ilmi ulemâ ve belli meslek erbâbı kişilerin hayatlarını incelemeyi daha makbul görmüş ve bu alanda eserler ortaya konmaya başlanmıştır.Meslek erbâbı kişilerin hayatlarını ele alan ilk eserler

² Şemseddin Sâmî, *Kâmûs-ı Türkî*, Dersa'âdet,1317, sf. 1156; İskender, Pala, (2004). *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*. İstanbul: Kapı Yayınları. Agâh Sırrı, Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi*. c. I, Ankara 2008,s. 202,236. Atatürk Kültür,Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Tarih Kurumu Yayınları; Mehmet Zeki, Pakalın, *Osmanlı Târîh Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, İstanbul 1983, MEB.,c. III. s. 491

³İskender, Pala, *Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü*, "Tezkire" , İstanbul 2004, s.456

mutasavvıflarla ilgilidir. Daha sonra görüleceği gibi Türk biyografi târîhinde de mutasavvıf biyografileri ilk örneklerdir. Şiir alanında bunların elde bulunan ilk örneği, Muhammed bin Selâm el Cumâhî'nin (ö.865) Tabakâtü's- Şu'arâ adlı eseridir.Bu eser aracılığıyla erken dönem şâirleri hakkında bilgi sâhibi oluyoruz. İbn-i Kuteybe'nin Kitâbü's-Şi'r ve's-Şu'arâ'sı ise bu alanda ikinci eserdir. Ebu'l-Ferec el-İsfahânî'nin (ö.967) Kitâbü'l-Agânî adlı çalışması bu alanda başka bir örnektir. el-Merzubânî'nin Mu'cemü's-Şu'arâ adlı eseri ise metod bakımından mühim bir eserdir.Bu Eserle birlikte şâirler alfabetik olarak sıralanmaya başlanmıştır. Bunlara Sâlibî'nin bahsedilen kişileri ülkelerine göre tasnif eden Yetîmü'd-Dehr'ini ve Baharzî'nin buna zeyl olarak yazdığı Dumyetü'l-Kasr'ını eklemek gerekir. Hazîrî Zînetü'd- Dehr, Beyhakî Visâhü'd-Dümye, İmâdeddin el-İsfahânî ise Harîdetü'l Kasr adıyla zeyli devâm ettirdiler.⁴

XII. Yüzyıldan sonra tezkire yazma geleneği İnan'a geçmiştir. XII. yüzyılın tanınmış İnanlı ünlü mutasavvıf Ferîdüddin Attar'ın Tezkiretü'l-Evliyâ ismiyle yazdığı eseri tezkire isminin İslâm dünyasında yayılıp tutulmasına neden olmuştur. İnan müellifleri içinde yarı tezkire niteliği gösteren ilk eser Nizâmî-i Aruzî'nin Çihâr-Makâle adlı eseridir. Burada müellif devrin yazar, şâir, tabib ve astronomları hakkında hikayeler anlatıp bilgi vermiştir, Ancak ilk gerçek tezkirenin yazarı Muhammed Afvî (v.1223)'dir. Lûbâbu'l-Elbâb isimli eserinde Farsların müslüman olmasından sonraki döneminlerinden itibaren birçok şâirin hayatlarından örnekler vermiştir ve bu alanda kendinden sonrakilere örneklik teşkil etmiştir. Avfî'nin yolunu Molla Câmî (Ö.1493) takip etti. İnan edebiyatının büyük şairlerinden Molla Câmî, Türk edebiyatı üzerinde derin tesirleri olan bir aydındır. Dilimizde ilk biyografi çalışması olan Nefehâtü'l-üns çevirisi onun eseridir, Onun sekiz bölümden meydana gelen Baharistan adlı eserinin yedinci bölümü, şair biyografilerine ayrılmıştı. Bu bölümde, toplam 38 şairden söz edilir. Bu eser, başta Nevayî olmak üzere Türkçe şairler tezkiresi yazarlar üzerinde çok etkili olmuştur.⁵ Tezkirecilik alanında en muhteşem örneği Devletşâh (v.1485?) vermiştir. Onun Tezkiretü's-Şu'arâ isimli eseri iki kez Türkçeye çevrilmiştir. Aynı zamanda Hint edebiyatına da etki ederek, Hindistan'da tezkire türü eserler yazılmaya başlanmıştır.⁶

Türk edebiyatında tezkireciliğin ilk örneğini XVI. yüzyılda Çağatay Türkçesiyle Ali Şîr Nevâî, Mecâlisü'n-Nefâis isimli eseriyle vermiştir. Anadolu'da ise bu alanda Sehî, Heşt-Behîşt isimli eseriyle öncülük yapmıştır. Türk edebiyatında, XVI. yüzyıldan XX. yüzyıla kadar devam eden ve 31 eser veren bu tezkirecilik geleneği sayesinde çok

⁴ Haluk, İpekten; Mustafa, İsen; Filiz, Kılıç; İ.Hakkı, Aksoyak; Aysun, Eyduran; *Şâir Tezkireleri*, Ankara 2002, s.

8

⁵ Haluk, İpekten; Mustafa, İsen; Filiz, Kılıç; İ.Hakkı, Aksoyak; Aysun, Eyduran; *a.g.e.*, s. 8

⁶ Pala, İskender, *a.g.e.*, s.456

kıymetli bilgiler günümüze kadar gelme imkanı bulmuştur.⁷ Bu eserleri başlıklar halinde ait olduğu yüzyıla birlikte şöyle sıralayabiliriz:

XVI. Yüzyıl

Nevâî(v.801/1501)	Mecâlisü'n Nefâis
Sehî (v. 955/1548)	Heşt-Behişt
Latîfî (v. 990/1582)	Latîfî Tezkiresi
Ahdî (v. 10o2/1593)	Gülşen-i Şu'arâ
Âşık Çl. (v. 979/1571)	Meşâ'irü'ş-Şu'arâ
Hasan Çl. (v. 1012/1603)	Kınalı-zâde Tezkiresi
Beyânî (v. 1006/1597)	Beyânî Tezkiresi

XVII. Yüzyıl

Sâdikî (v.?)	Mecma'u'l-Havâs
Riyâzî (v.1054/1644)	Riyâzû'ş-Şu'arâ
Kâf-zâde (v.1031/1621)	Zübdetü'l-Eş'âr
Rızâ (v.1082/1671)	Rızâ Tezkiresi
Yümnî (v.1073/1662)	Yümnî Tezkiresi
Âsım (v.1086/1675)	Zeyl-i Zübdetü'l-Eş'âr
Güftî (v.1088/1677)	Teşrifâtü'ş-Şu'arâ

XVIII. Yüzyıl

Mucîb (v.?)	Mucîb Tezkiresi
Safâyî (v.1138/1725)	Safâyî Tezkiresi
Sâlim (v.1156/1743)	Sâlim Tezkiresi
Beliğ (v.1142/1729)	Nuhbetü'l-Âsâr

⁷ Ridvan, Canım; *Latîfî Tezkiretü'ş-şu'arâ ve Tabsiratü'n-nuzâmâ (İnceleme-Metin)*. Ankara 2000, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, s. 2

Râmiz (v.1200/1785)	Âdâb-ı Zürefâ
Silah-dâr-zâde (v.?)	Silah-dâr Tezkiresi
Safvet (v.?)	Nuhbetü'l-Âsâr fi Fevâvidi-Eş'âr
Esrar Dede (v. 1211/1796)	Tezkire-i Şu'arâ-yı Mevleviyye

XIX. Yüzyıl

Şefkat (v.1242/1826)	Şefkat Tezkiresi
Tevfik (v.?)	Mecmû'âtü't-Terâcîm
Es'ad (v.1264/1847)	Bahçe-i Safâ-endüz
Ârif Hikmet (v.1275/1859)	Ârif Hikmet Tezkiresi
Fatin (v.1283/1866)	Hâtimetü'l-Eş'âr
Tevfik (v.1311/1892)	Kâfile-i Şu'arâ

XX. Yüzyıl

Mehmed Sirâceddin (v.?)	Mecma'-ı Şu'arâ ve Tezkire-i Üdebâ
İbnü'l- Emin M.K. İnal (v.1957)	Son Asır Türk Şâirleri
S. Nüzhet Ergun (v.1946)	Türk Şâirleri
M. Nâil Tuman (v.1958)	Tuhfe-i Nâilî ⁸

Bunların dışında bölgeler ve illerde yetişenler için de tezkireler yazılmıştır. Bunlardan bazıları şunlardır:

Ali Emîrî	Tezkire-i Şu'arâ-yı Âmid
H. Hüsameddin Yaşar	Amasya Târîhi
Müderriş Amasyalı Abdi	Tezkire-yi Abdi
Müderriş Abdurrahman Eşraf	Tezkire-yi İlmiye
Osman Fevzi Okay	Amasya Meşâhiri
İ. Hakkı Uzunçarşılı	Karesi (Balıkesir) Meşâhiri

⁸ Agâh Sırrı, Levend; *a.g.e.*,s.253-254

Çorumlu Ali İzzeddin

Tezkire-yi Makâmât

Ali Emîrî

Yanya Vilâyeti Osmanlı Şâirleri⁹

---

⁹ Kasım, Hayber; *Tezkire-yi Şuarâ-yı Âmid*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri 1996, s. III

MEHMED NÂİL TUMAN VE TUHFE-I NÂİLÎ

Hayatı boyunca önemli devlet hizmetlerinde bulunmuş ve son olarak da Hemedan Konsolosluğu yapmış ve buradan emekli olmuş Mehmet Nâil Tuman'ın hayâtı hakkında elimizde çok fazla bilgi bulunmamaktadır.

Mehmet Nâil Tuman, Rûmî 14 Teşrinisani 1291 / 26 Kasım 1875'te doğmuştur. Doğum yeri, İstanbul Küçük Mustafa Paşa Müftü Hamamî Mahallesi'dir. Mehmet Nâil Tuman'ın babası Çorduk-zâde lakaplı Amasyalı Mehmet Ragıp Bey, annesi Saibe Hanım'dır. Babası, Maliye Tahsilat Komisyonu ile Belediye Meclisi azalığında ve baştahsildarlığında görev yapmıştır. Mehmet Ragıp Bey, 1311 / 1895'te vefat etmiştir. Annesi hakkında yeterli bilgi yoktur. Mehmet Nâil Tuman, hiç evlenmemiştir. Mehmet Nâil Tuman, sıbyan mektebi, dârü't-ta'lîm ve Medrese-i Edebiyye'de okumuş, özel hocalardan ders almış, bir sene kadar da Mekteb-i Hukûk-ı Şâhâneye devam etmiştir Mehmet Nâil Tuman, ilk olarak 26 Haziran 1309 / 8 Temmuz 1893 tarihinde İstanbul Adliye Nezareti, İstanbul Bidâyet Mahkemesi İstinaf Dairesi mülâzımlığında memuriyete başlamıştır. Bu arada birtakım memuriyetlerde bulunmuştur. 14 Mayıs 1341 / 14 Mayıs 1925'ten 31 Ağustos 1926'ya kadar Hemedan şebenderliği yapmıştır. Mehmet Nâil Tuman, 1 Eylül 1926 tarihinden itibaren mazuliyet maaşına bağlanmış ve 18 Haziran 1928 tarihinde emekliye ayrılmıştır. Emekliye ayrıldıktan sonra ise Millî Eğitim Bakanlığı tarafından kurulan İstanbul Kütüphaneleri Tasnif Komisyonu üyesi olarak çalışmıştır. Mehmet Nâil Tuman, 10 Nisan 1958 tarihinde 80 yaşını geçmiş olduğu halde vefat etmiştir.¹⁰

Nâil Tuman, popüler bir edebiyatçı olmadığı için ismi çok fazla duyulmamış olmasına rağmen; Tuhfe-i Nâilî ve Hamseler Kataloğu gibi eserleriyle edebiyat tarihçileri ve akademisyenler tarafından önemli bir biyografist olarak tanınmaktadır. O sadece müellif değil aynı zamanda önemli bir müstensihdir.

Mehmed Nâil Tuman'ın; İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Hamseler Kataloğu, Türk Musîkî Târîhi ve Tuhfe-i Nâilî olmak üzere bilinen üç eseri vardır.¹¹

İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Hamseler Kataloğu, Mehmet Nail Tuman tarafından İstanbul'da Millî Eğitim Basımevi'nde 1961 senesinde basılmış olup 195 sayfadır.¹²

Türk Mûsikîsi Tarihi veya Türk Mûsikî-şinâsları Tarihi, sekiz klasör halinde Cemal Kurnaz - Mustafa Tatcı'nın özel kitaplığında bulunmaktadır. Bu eser tamamlanamamış olup Tuhfe-i Nâilî düzenindedir.¹³ Mehmet Nail Tuman, bu eserini, kaynaklardaki bilgileri

¹⁰ Harun, Gündüz; *"Mehmet Nâil Tuman ve Tuhfe-i Nâilî'si"* (İnceleme-Metin-İndeks Sayfa 1-100), Basılmamış Yük.Lis.Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir 2009; Ağâh Sırrı, Levend; *a.g.e.*, s.347.

¹¹ Mehmet Nâil, Tuman; *Tuhfe-i Nâilî, Divân Şâirlerinin Muhtasar Biyografileri*, (Haz. Cemal Kurnaz- Mustafa Tatcı) Bizim Büro Yayınları, Ankara, 2001, c. I, s. 5.

¹² Ağâh Sırrı, Levend; *a.g.e.*,s.498

¹³ Haluk, İpekten; Mustafa, Isen; Filiz, Kılıç; İ. Hakkı, Aksoyak; Aysun, Eyduran, *a.g.e.*, s. 183.

tarayarak fişlemiş, yaşayanların hayat hikâyelerini kendi el yazısı ile toplamış fakat temize çekememiştir.¹⁴

Tuhfe-i Nâilî, yazarının ifadesiyle “Sâbık Hemedan Konsolosu İnehânzâde Mehmet Nâil” Tuman’ın divan şairlerinin muhtasar biyografilerini vermek üzere hazırladığı, büyük boy, iki ciltlik yazma bir eserdir. Tuhfe-i Nâilî’nin biri müsvedde, ikisi temize çekilmiş üç nüshası vardır. Tuhfe-i Nâilî’nin bütün nüshaları Mehmet Nâil Tuman’ın kaleminden çıkmıştır. Tuhfe-i Nâilî’nin müsveddesi, bir yüzü kullanılmış yarım kâğıtların arka yüzüne, çoğunlukla mürekkepli, yer yer kurşun kalemle yazılmak suretiyle hazırlanmıştır. Bu yarım kâğıtlar, dar kenarından ciltlenerek küçük ciltler halinde İstanbul Üniversitesi Şarkiyat Enstitüsüne Kütüphanesine konmuştur. Bu müsveddeden “şın” harfini içine alan cildi kayıptır. Tuhfe-i Nâilî’nin iki tam nüshası Ankara Millî Kütüphane’de ve Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu (Türk Ansiklopedisi) Kütüphanesi’nde bulunmaktadır. Tuhfe-i Nâilî’nin her iki nüshasında da mukaddime sonunda bulunan 1 Cumâde’l-âhire 1368 / 31 Mart 1949 tarihi, eserin tamamlandığı zamanı göstermektedir.¹⁵

Tuhfe-i Nailî’nin temize çekilişi ve tekrar yazılışı sırasında değişikliklere uğradığı, nüshalar arasındaki bazı farklardan anlaşılmaktadır. Madde başı yapılmış şairlerin sayılarındaki farklılıklar, ifadelerdeki takdim ve tehirler, eksiklik ve fazlalıklar, tarihleri ve kaynakların sayfa numaralarını gösteren rakamlardaki uyumsuzluklar, iki nüsha arasında bir tercihte bulunmayı gerekli kılmıştır. Yapılan karşılaştırmada Millî Eğitim nüshasında 36 biyografinin fazla olduğunu, bu nüshaya ifade bozulmadan yeni bilgiler eklendiğini, Millî Kütüphane nüshasındaki rakam yanlışlarının Millî Eğitim nüshasında düzeltildiğini görerek, Millî Eğitim’in son yazılan nüsha olduğu kanaatine varılmıştır.¹⁶

Mehmed Nail Tuman, Tuhfe-i Nâilî’yi hazırlarken şuârâ tezkireleri başta olmak üzere 75 eseri tarayarak, şâirlerin özet biyografilerini alfabetik sıraya göre vermiş, tezkirelerde zikredilmeyen fakat kütüphanelerde kendisinin tesbit ettiği şâirleri de eserine almıştır. Biyografilerde özellikle şâirlerin ad, lakap ve mahlaslarını, meslek ve görevlerini, eserlerini, doğum-vefat târihlerini ve yerlerini belirtmiştir. Kaynaklarda rasladığı yanlış bilgiler var ise bunları tashîh yoluna gitmiştir. Divan sahibi şâirlerin, divanlarının yer aldığı kütüphaneleri, bölüm ve numaralarıyla vermiştir. Divan şâirlerinin muhtasar biyografilerini ortaya koymak için Tuhfe-i Nâilî’yi yazan Mehmed Nâil Tuman; tasavvuf edebiyatına geniş yer ayırarak, edebî alanda eser vermediği halde tasavvuf tarihinde önemli olan bazı zevât-ı kirâma da yer vermiştir.¹⁷

¹⁴ Mehmet Nâil, Tuman; *a.g.e.*, s. 5.

¹⁵ Haluk, İpekten; Mustafa, İsen; Filiz, Kılıç; İ. Hakkı, Aksoyak; Aysun, Eydurun, *a.g.e.*, s. 182.

¹⁶ Haluk, İpekten; Mustafa, İsen; Filiz, Kılıç; İ. Hakkı, Aksoyak; Aysun, Eydurun, *a.g.e.*, s. 182.

¹⁷ Mehmet Nâil, Tuman; *a.g.e.*, s. 6.

Tuhfe-i Nâilî'de her biyografiden sonra ilgili kaynak eserler cilt ve sayfa numarasıyla belirtilmiştir. Mehmed Nâil Tuman, her zaman eserlerin tam adını yazmamakla birlikte, tutarlı bir kısaltma da kullanmıştır.¹⁸

---

¹⁸ Haluk, İpekten; Mustafa, İsen; Filiz, Kılıç; İ. Hakkı, Aksoyak; Aysun, Eyduran, *a.g.e.*, s. 182.

I.BÖLÜM
TUHFE-İ NÂİLÎ'DE ŞÂİRLER

A. YAŞAMIŞ OLDUKLARI YÜZYILLARA GÖRE ŞÂİRLER

Tuhfe-i Nâilî'nin müellifi Mehmed Nâil Tuman; şâirlerin yaşadığı yüzyılları doğum ve vefat yıllarına göre hicrî ve milâdî olarak belirtmiştir. Bazı şâirlerin ya sadece doğum yılını veya sadece vefat yılını vermiştir. Bu durumda yaşadığı yüzyılı bulabilmek için sadece doğum yılı verilen şâirlerin tahmîni ömrü düşünülerek ait olduğu yüzyıla kaydı düşülmüştür. Diğer bazı şâirlerin yaşadığı dönemi, yaşadığı yıllarda hüküm süren padişahın ismini vererek; filanca padişah zamanında hayatta idi veya filanca padişah zamanında vefat etti gibi ibarelerle belirtmiştir. Buna göre şâirler yaşadıkları yüzyıla göre tasnif edilirken; hayatta olduğu zamanda hüküm süren pâdişah dönemine göre bir ayrıma tabi tutulmuştur.

Müellif, birçok şâirin yaşadığı yüzyılı vermekle kalmayıp; şâirlerin vefatı hakkında yazılmış târîhleri de eserine almıştır. Genellikle şâirleri sıralarken de yakın dönemde yaşamış şâirleri ard arda getirmeye dikkat etmiştir.

Mehmed Nâil Tuman, şâirlerin hayatlarını taradığı kaynaklarda yaşadığı dönem yanlış verilmiş ise hangi tezkirelerde yanlışlık yapıldığını açıklamıştır.

Mehmed Nâil Tuman'ın eserinin 468-734 sayfaları arasında kaydettiği şâirlerin yüzyıllara göre tasnîfi şâirlerin isim ve sıralama numaralarıyla birlikte aşağıda verilmiştir.

13. YÜZYIL

13. yüzyılda Divan edebiyatının Anadolu'daki ilk eserleri oluşmaya başlamıştır. Bu gecikmesinin başlıca sebebi Anadolu Selçuklu Devleti'nin resmî dil olarak Farsça'yı kabul etmiş olmasıdır.¹⁹ Bu sebeple bu yüzyılda eser veren şâir sayısı daha az olmaktadır.

Tuhfe-i Nâilî'nin 468-734 sayfaları arasında verilmiş şâirler arasında 13. yüzyıla ait sadece 1 şâir tesbit edilmiştir.

Sadreddin (2321).²⁰

14. YÜZYIL

Dinî-Tasavvufî, târîhî, ahlakî ve hamâsî eserlerin 14.yüzyıl, oldukça farklılık arz etmektedir.²¹ Bu yüzyıl şiir ve edebiyat alanında hareketlenmelerin olduğunu göstermektedir. 14. yüzyıla ait 4 şâir bulunmaktadır.

¹⁹ İbrahim Şener; Alim Yıldız; *Türk İslam Edebiyatı*, Rağbet Yayınları, İstanbul 2003, s. 286

²⁰ Şâir isimlerinin yanında bulunan numaralar, o şâirin Tuhfe-i Nâilî'deki sıra numarasıdır.

Şâh Çelebi (1998), Şuhûdî (2171), Âşik (2613), Elvân (2954).

15. YÜZYIL

15. yüzyıl Anadolu'da Türk birliğinin büyük oranda sağlandığı, Fatih Sultân Mehmed Hân'ın İstanbul fethiyle Osmanlı Devleti'nde imparatorluğa geçilen bir dönemdir.²² Siyasette yakalanan istikrar her türlü sanat ve edebiyatta da kendisini göstermiştir. Memlekette refah ve istikrar düzeyinin artmasına paralel olarak bu dönemde eser veren şâir sayısında da bir artış olduğunu görülmektedir. 15. yüzyıla ait 35 şâir bulunmaktadır.

Şâkir (1972), Şâkir (1976), Şahî (2008), Şerîf (2037), Şerîfî (2050), Şemseddin (2098), Şemsî (2101), Şemsî (2102), Şemsî (2111), Şehdî (2155), Şeffî (2069), Şeyhî (2179), Şeyhî (2200), Şeyhî (2203), Saffî (2382), Salahaddin (2385), Sun'î (2399), Sun'î (2404), Za'îfî (2418), Za'îfî (2419), Tarîkî (2499), Zarîfî (2538), Zarîfî (2540), Âdil (2556), Ârifî (2604), Âşik (2614), Âşikî (2617), Abdurrahim (2698), Aşkî (2874), İsmet (2880), Atâyî (2904), Atâyî (2908), Ulvî (2959), Avnî (3003), Ahdî (3022).

16. YÜZYIL

16. yüzyılda Yavuz Sultan Selim ve Kanûnî Sultan Süleyman gibi başarılı pâdişahların Osmanlı Devleti'nin sınırlarını genişletmesiyle;²³ tefekkür, sanat, edebiyat alanında da bir genişlemenin olduğu görülmektedir. Bu dönemin pâdişahlarının tümü şiirle fiilen ilgilenmişlerdir. Bu sebeple 16. yüzyıl Divan edebiyatı ve şiiri için bir ihtişam dönemi bir "altın çağı olmuştur."²⁴ 16. yüzyıla ait 172 şâir bulunmaktadır.

Şâmî (1982), Şâmî (1983), Şânî (1990), Şânî (1991), Şâvir (1995), Şâh (1996), Şâh Çelebi (1999), Şâh Çelebi (2001), Şâhidî (2003), Şâhdî (2004), Şâhdî (2005), Şâh Kâsım (2006), Şâh Velî (2007), Şâhî (2009), Şâhî (2014), Şebâbî (2016), Şebânî (2017), Şerîfî (2049), Şaban (2056), Şikârî (2077), Şükrî (2080), Şükrî (2085), Şükrî (2086), Şikestî (2089), Şemseddin (2099), Şemsî (2103), Şemsî (2104), Şemsî(2105), Şemsî/Cihângir/Zaifî (2112), Şemsî (2113), Şemsî (2114), Şemsî (2115), Şûrî (2134), Şevkî (2142), Şevkî (2143), Şehdî (2156), Şuhûdî (2168), Şuhûdî (2169), Şuhûdî (2172), Şehîdî (2176), Şeyh (2177), Şeyhoğlu/Cemâlî (2178), Şeyhî (2180), Şeyhî (2181), Şeyhî (2184), Şeyhî (2201), Şeydâ (2208), Şeydâ (2209), Şeydâ (2210), Şîrî (2217), Şîrî

²¹ İbrahim Şener; Alim Yıldız; *a.g.e.*, s. 289

²² Oktay, Aslanapa; *Türk Sanatı* (II. Basım), Remzi Kitabevi, İstanbul 1989, s. 218

²³ Oktay, Aslanapa; *a.g.e.*, s. 218

²⁴ Mustafa İsen; *Ötelerden Bir Ses, Divan Edebiyatı ve Balkanlarda Türk Edebiyatı Üzerine Makaleler*, Akçağ Yayınları, Ankara 1997, s. 494

(2218), Sâbirî (2230), Sâbirî (2231), Sâhib (2236), Sâdik (2237), Sâdik (2248), Sâdikî (2251), Sâfî (2259), Sâfî (2260), Sâfî/Cezerî Kasımpaşası (2261), Sâfî (2262), Salih (2272), Sâniî (2284), Sâniî (2285), Sabâyî (2287), Sabâyî (2288), Subhî (2290), Subhî/Mehmed (2291), Sabrî (2300), Sabûhî (2313), Sadrî (2322), Sadrî (2323), Safâyî (2359), Safâyî (2363), Safvet (2376), Saffî (2379), Sun'î (2393), Sun'î (2394), Sun'î (2400), Sun'î (2401), Sun'î (2402), Sun'î (2403), Sanavberi/Hâletî (2407), Za'fî (2411), Za'îfî (2416), Za'îfî (2417), Za'îfî (2420), Zamîrî (2425), Ziyâî (2443), Tâlibî (2461), Tâlîî (2464), Tab'î (2483), Tab'î (2484), Tabîbî (2490), Tal'at (2512), Tulû'î (2518), Tûsî (2520), Zarîfî (2536), Zuhûrî (2544), Zuhûrî (2545), Ârif/Azmî (2558), Ârif (2559), Ârifî (2593), Ârifî (2594), Âlî/Çeşmî (2661), Âlî (2668), Âlî (2669), Âlî (2670), Abdullah (2677), Abdurrahman/Hâtemî (2694), Abdurrahman (2695), Abdulaziz (2704), Abdulgaffar (2708), Abdulkadir/Kadrî (2711), Abdulkerim (2714), Abdulmuttalib (2719), Abdulvâsî' /Vâsîî (2722), Abdulvehhab/Abdî (2723), Abdî (2724), Abdî (2726), Azmî (2829), Azmî (2830), Azizî (2858), Askerî (2863), İşretî (2867), Aşkî (2868), Aşkî (2869), Aşkî (2878), Atâ (2893), Atâ (2894), Atâ (2899), Atâyî (2905), İlmî (2936), İlmî (2937), İlmî (2938), İlmî (2939), İlmî (2948), Ulûmî (2955), Ulvî (2956), Ulvî (2957), Ulvî (2958), Ulvî (2960), Ali (2965), Ali (2966), Ali (2967), Ali (2968), Ali (2969), Ali (2970), Ali (2971), Ali (2972), İmâdî (2984), Ömer (2985), Amrî (2992), İnâyet (2995), Andelîbî (2998), Ahdî/Alî (3020), Ahdî/Mehdî (3021), İsâvî (3039), Aysî (3040), Aysî (3043), Gubârî (3065), Gubârî (3066), Garâmî (3070), Garîbî (3072), Garîbî (3075), Garîkî (3073), Gazâlî (3078), Gulâmî (3086), Gamî (3088), Gamî (3089), Gınâyî (3094), Ganî (3097).

17. YÜZYIL

17. yüzyıl devlet yönetiminde pâdişahlardan çok, başarılı devlet adamlarının isimlerinin geçtiği bir dönemdir. Sokullu Mehmed Paşa devlet yönetimine, Barbaros, Piyale Paşa ve Turgut Reis de bütün Akdeniz'e hakimdi.²⁵ Bu dönemde fethedilen Girid, Kıbrıs ve diğer Ege adalarında yetmiş çok sayıda şâir bulunmaktadır.

16. yüzyılda atılan sağlam temel üzerine oturtulan Türk Divan edebiyatı; 17. yüzyılda kendine İran klasik edebiyatını örnek edinerek; teknik ve estetik açıdan aynı yolu takibetmişti. Bu yüzyılda Osmanlı divan şâirlerine, İran şâirleri örnek olmuşlardır.²⁶

Tuhfe-i Nâilî'de mezkur bölümde 17. yüzyıla ait 218 şâir tesbit edilmiştir.

²⁵ Oktay, Aslanapa; *a.g.e.*, s. 218

²⁶ İbrahim Şener; Alim Yıldız; *a.g.e.*, s.301-302

Şâkir (1971), Şâmî (1978), Şâmî/Derviş (1979), Şâmî (1980), Şânî (1985), Şânî (1986), Şânî (1987), Şânî (1988), Şâhî/Zeynî (2010), Şerhî (2019), Şeref (2021), Şerîf (2042), Şerîfî (2051), Şerîfî (2052), Şerîfî (2053), Şuâî (2055), Şuûrî (2057), Şifâyî (2058), Şifâyî (2059), Şifâyî (2060), Şeffî (2068), Şeffî (2070), Şefik (2071), Şikârî (2078), Şikârî (2079), Şükrî (2081), Şekûrî (2090), Şekîb (2092), Şekîb (2095), Şem'î (2119), Şinâsî (2126), Şinâsî (2129), Şûhî (2132), Şûrî (2135), Şevkî (2137), Şevkî (2146), Şehdî (2152), Şehdî (2153), Şehdî (2157), Şehdî (2158), Şehrî (2159), Şehrî (2160), Şuhûdî (2170), Şehîdî (2174), Şeyhî (2182), Şeyhî (2183), Şeyhî (2185), Şeyhî (2186), Şeyhî/Abdülmeccid (2187), Şeyhî (2188), Şeyhî (2189), Şeyhî (2190), Şeyhî (2191), Şeydâ (2211), Şeydâ (2215), Sâib (2220), Sâib (2221), Sâbir (2229), Sâhib/Mehmed (2238), Sâdik (2239), Sâdikî (2252), Sâdikî (2253), Sâdikî (2254), Sâdikî (2255), Sâfî (2263), Sâfî (2264), Salih (2273), Salih (2281), Subhî (2292), Subhî (2293), Subhî (2294), Subhî (2295), Sabrî (2301), Sabrî (2302), Sabrî (2303), Sabûhî (2312), Sıhhatî (2319), Sadrî (2324), Sıdkî (2330), Sıdkî (2331), Sıdkî (2332), Sıdkî (2333), Safâyî (2360), Safvetî (2377), Sulhî (2390), Samtî (2391), Samtî (2391), Sun'î (2395), Sun'î (2396), Sun'î (2397), Sun'î (2398), Zamîrî (2423), Zamîrî (2424), Tâlib (2446), Tâlib (2447), Tâlib (2448), Tâlib/Bivücûdî (2449), Tâlib (2450), Tâlib (2459), Tâliî (2463), Tâhir (2465), Tab'î (2477), Tab'î (2478), Tab'î (2479), Tab'î (2480), Tab'î (2481), Tab'î (2485), Tarzî (2491), Tarîkatî (2497), Tıflî (2501), Tıflî (2505), Tufeylî (2509), Tal'atî (2516), Tal'atî (2517), Toğânî (2521), Tayyib (2524), Tayyibî (2528), Zarîfî (2539), Zillî (2541), Zuhûrî (2542), Zuhûrî (2543), Âcizî (2553), Âdil (2555), Ârif (2560), Ârif (2561), Ârif (2562), Ârif (2563), Ârif (2580), Ârif (2581), Ârif/Âhî (2582), Ârifî (2595), Ârifî (2596), Ârifî (2597), Ârifî (2598), Ârifî (2599), Ârifî (2600), Âzim (2605), Âsım (2619), Âsımî (2630), Âlî (2662), İbâdî/Hâfız (2675), Abdullah (2676), Abdullah (2678), Abdullah (2679), Abdullah (2680), Abdullah/Bîçâre/Zâkirî (2681), Abdullah/Abdî (2682), Abdullah/Fâizî (2683), Abdurrahman (2696), Abdulaziz/Azîzî (2705), Abdulaziz (2706), Abdulganî/Abdî (2709), Abdullatif (2715), Abdullatif (2716), Abdullatif (2717), Abdî/Abdulvehhab (2725), Abdî (2727), Abdî (2728), Abdî (2729), Abdî (2730), Abdî (2731), İzzetî (2825), İzzetî (2826), Azmî (2831), İzzî (2838), Aziz (2843), Azizî (2859), Azizî (2860), Aşkî (2870), Aşkî (2871), Aşkî (2872), Aşkî (2873), İsmetî (2889), İsmetî (2890), Atâyî (2907), Atâyî (2906), İtrî (2909), Atûfî (2912), İffet (2920), Aklî (2931), İlmî (2940), İlmî (2941), Ali (2973), Ali/Tuğrayî (2974), Ömer (2986), Ömrî (2990), Ömrî (2991), Amrî (2993), Anâkî (2996), Anka (3001), Avnî (3004), Avnî (3005), Avnî (3006), Avnî (3007), Avnî (3008), Ayânî (3025), Ayânî (3026), Ayânî (3029), Ayânî (3030), Aydî (3032), Aydî (3035), Aysî (3041), Aysî (3042), Aynî (3047), Gazî/Gazâyî (3050), Gazî (3051), Gazî/Gazâyî (3052), Gubârî (3067), Gazâyî (3080), Gafûrî (3083), Gınâyî (3091), Gınâyî (3092), Gınâyî (3093), Ganem (3096), Gavsî (3098).

18. YÜZYIL

18. yüzyılda Osmanlı devlet sınırlarının siyasî olarak geri çekilmeye başlaması; sanat, edebiyat ve tefekkür hayatında da kendini göstermektedir. Siyasî olarak gerilemeye rağmen 18. yüzyıl Türk Divan edebiyatı için; İran edebiyatı tesirinden kurtulup kendi edebî benliğine kavuştuğu, mahallileştiği ve verim alındığı bir dönemdir. En büyük şâirler bu dönemde yetişmiştir.²⁷ Bu yüzyılda Lâle devrinin yaşanmasıyla kültürel ortama canlılık gelmiştir.²⁸

Tuhfe-i Nâilî'de 468-734 sayfalar arasında en fazla şâirin yer aldığı yüzyıl olarak, 229 şâirle 18. yüzyılı söyleyebiliriz.

Şâdî (1955), Şâkir (1959), Şâkir (1960), Şâkir (1961), Şâmî (1981), Şânî (1989), Şâh (1997), Şâhid (2002), Şâhî (2011), Şâhî (2012), Şâhin Giray (2015), Şeref/Şerefeddin (2022), Şeref (2023), Şermî (2033), Şermî (2034), Şerîf (2038), Şerîf (2039), Şerîf/Sadık (2040), Şerif (2043), Şifâyî (2061), Şifâyî (2062), Şefkat (2063), Şefkat (2065), Şefik (2072), Şefik (2073), Şükrî (2082), Şükrî (2083), Şekûrî (2091), Şekîb (2093), Şemseddin/Mehmed/ Emîr Sultan (2097), Şemsî (2106), Şem'î (2120), Şem'î (2121), Şinâsî (2127), Şühî (2133), Şevkî (2138), Şehdî (2154), Şehrî (2161), Şehrî (2162), Şehrî (2163), Şehrî (2164), Şehrî (2165), Şehrî (2166), Şehriyâr (2167), Şeyhî (2192), Şeyhî/La'î (2193), Şeyhî (2194), Şeyhî (2195), Şeyhî (2196), Şeyhî (2197), Şeyhî (2198), Şeyhî (2202), Şeyhî (2205), Şeydâ (2212), Sâim (2228), Sâhib (2233), Sâhib (2234), Sâdik (2240), Sâdik (2241), Sâdik (2242), Sâid (2257), Sâfî (2271), Salih (2274), Salih (2275), Salih (2276), Salih (2277), Salih (2278), Salih (2282), Subhî (2296), Subhî (2298), Subhî (2299), Sabûrî (2314), Sabîh (2316), Sabîh (2318), Sahvî (2320), Sadrî (2325), Sadrî (2326), Sadrî (2327) Sıdkî (2334), Sıdkî (2335), Sıdkî (2336), Sıdkî (2337), Sıddîk (2353), Safâyî (2361), Safâyî (2362), Safhî (2367), Safhî (2368), Safhî (2369), Saffî (2380), Salâhî (2386), Salâhî (2387), Savnî (2408), Za'îffî (2421), Zamîrî (2426), Ziyâ (2427), Ziyâî (2444), Tâlibî (2460), Tâhir/Mehmed (2466), Tâhir (2467), Tâhir (2468), Tâhir (2471), Tab'î (2482), Tab'î (2486), Tab'î (2487), Tırsî (2496), Tıflî (2502), Tıflî (2503), Tıflî (2507), Tûbî (2519), Tayyibî (2526), Tayyibî (2527), Tayyibî (2529), Zâhirî (2532), Zarîf (2533), Zarîf (2534), Zarîfî (2537), Zâhir (2547), Zâhir (2548), Âbid (2550), Âbid (2551), Âbidîn (2552), Âcizî (2554), Ârif (2564), Ârif (2566), Ârif (2568), Ârif (2570), Ârif (2571), Ârif (2572), Ârif (2583), Ârif (2584), Ârif (2588), Âriffî (2601), Âriffî (2602), Âriffî (2603), Âzim (2606), Âzim (2608), Âzim (2609), Âşik (2615), Âşik (2616), Âsım (2620), Âsım (2621), Âsım (2622), Âsım (2623), Âtırîf (2631), Âtırîf (2632), Âtırîf (2633), Âtırîf (2639),

²⁷ İbrahim Şener; Alim Yıldız; *a.g.e.*, s. 306-310

²⁸ Mustafa İsen; *a.g.e.*, s. 496

Âkif (2640), Âkif (2641), Âkif (2642), Âkif (2643), Âkif (2652), Âkif (2653), Âkif (2658), Âlem (2659), Âlî (2663), Âlî (2664), Abdullah (2684), Abdullah (2685), Abdullah (2686), Abdalbâkî (2689), Abdalbâkî (2690), Abdulhay (2692), Abdurrahman (2697), Abduşşekûr/Şekûrî (2702), Abdussamed (2703), Abdulganî (2710), Abdulkadir/Sırrî (2712), Abdullatif (2718), İrfânî (2797), Örfî (2798), İzzet (2801), İzzet (2827), Uzletî (2828), Azmî (2832), İzzî (2839), İzzî (2840), Aziz (2844), Aziz (2845), Aziz (2846), Aziz (2847), Aziz (2848), Aziz (2849), Aziz (2850), Aziz (2851), Aziz (2855), Azizî (2861), İsmâ (2879), İsmet (2881), Atâ (2895), Atâullah/Vak'î (2902), Itrî (2910), İffet (2913), İffetî (2921), İffetî (2922), Afvî (2924), Afvî (2925), Afîf (2926), Afîf (2927), Afîf (2929), Akîf (2932), Akîf (2933), İlmî (2942), İlmî (2943), İlmî (2944), İlmî (2945), Ulvî (2961), Ali/Seyyid (2975), Ali (2976), Ali (2980), Alîmî (2982), Ömer (2987), Avnî (3009), Avnî (3010), Avnî (3011), Avnî (3018), Ayaz (3024), Aydı (3033), Aydı (3034), Ayn-ı Ekber (3044), Uyûnî (3045), Gazî (3053), Gâlib (3054), Garbî (3071), Garibî (3073), Garîbî (3074), Gavsî (3099).

19. YÜZYIL

Osmanlı Devleti'nin son zamanları olmasına rağmen, bu kültürün etkisi bir süre daha varlığını devam ettirmiş ve kaliteli orjinalitesi olan şâir sayısında düşüş olmasına rağmen, sanat ve edebiyat alanında eser üretilmeye devam edilmiştir.

Bu dönemde artık Türk divan edebiyatının eksenini İran değil, Batı dünyası ve Fransız edebiyatı olmuştur. Bu yüzyıl Batı tesirindeki Türk edebiyatı karşısında Divan edebiyatının gerilemeye yüz tuttuğu dönemdir. Artık önceki gibi usta şâirler ve yazarlar yetişmemekte, eskinin tekrarını yapan şâirlerle birlikte son demlerini yaşamaktadır.²⁹ Mezkur bölümde 19. yüzyıla ait 171 şâir tesbit edilmiştir.

Şâdî (1952), Şârik (1956), Şâkir (1962), Şâkir (1963), Şâkir (1964), Şâkir (1965), Şâkir (1967), Şâkir (1968), Şâkir (1974), Şâkî (1977), Şetvân (2018), Şeref (2024), Şeref (2025), Şeref (2026), Şeref (2027), Şeref (2028), Şermî (2036), Şerîf (2041), Şâkir (1966), Şerif (2048), Şerîfî (2054), Şefkat (2064), Şefkatî (2066), Şefkatî (2067), Şefik (2074), Şefik (2075), Şükrullah (2076), Şükrî (2084), Şems/Nuri (2096), Şemsî (2107), Şemsî (2108), Şemsi (2109), Şem'î (2122), Şem'î (2123), Şem'î (2124), Şinâsî (2128), Şevkî (2139), Şevkî/Ömer (2140), Şevkî (2148), Şevket (2149), Şahbaz Giray (2151), Şehîdî (2175), Şîrîn (2219), Sâib (2222), Sâib (2223), Sâib (2224), Sâhib (2235), Sâdık (2243), Sâdık (2244), Sâdık (2245), Sâdık (2249), Sârim (2256), Sâfî (2265), Sâfî (2266), Salih (2279), Subhî (2297), Sabrî (2305), Sabrî (2307), Sabrî (2309), Sabrî (2310),

²⁹ İbrahim Şener; Alim Yıldız; *a.g.e.*, s. 310-311

Sabûrî (2315), Sabîh (2317), Sıdkî (2338), Sıdkî (2339), Sıdkî (2340), Sıdkî (2346), Sıddîk (2354), Safâ (2358), Safder/Kânî (2370), Safvet (2371), Safvet (2372), Safvet (2373), Safvet (2374), Safvet (2375), Saffî (2381), Safiyüddin (2383), Sun'î (2406), Ziyâ/Yusuf (2428), Ziyâ (2429), Ziyâ (2430), Ziyâ (2431), Ziyâ (2432), Ziyâ (2436), Ziyâ (2437), Ziyâ (2438), Ziyâ (2439), Ziyâ (2440), Tâlib/Âzim (2451), Tâlib (2452), Tâlib (2453), Tâlib (2454), Tâlib (2455), Tâhir (2469), Tâhir (2473), Tâhir (2474), Tâhir (2475), Tal'at (2511), Tal'at (2515), Tayyib (2525), Tayfur (2530), Âdile (2557), Ârif (2565), Ârif (2569), Ârif (2573), Ârif/Sâbık (2574), Ârif (2575), Ârif (2576), Ârif (2577), Ârif (2578), Ârif (2585), Ârif (2586), Ârif (2587), Ârif (2592), Âşir (2612), Âsım (2624), Âsım (2625), Âsım (2626), Âsım (2627), Âtîf (2634), Âtîf (2635), Âtîf (2636), Âtîf (2637), Âtîf (2638), Âkif/Müştâk (2644), Âkif (2645), Âkif (2646), Âkif (2647), Âkif (2648), Âkif (2649), Âkif (2654), Âlî (2665), Âlî (2666), Âlî (2667), Âlî (2672), Abdalbâkî/Nâsır (2691), Abdulkhak (2693), Abdurrahim (2699), Abdurrahim/Fedâî (2700), Abdusselâm (2701), Abdulaziz/Aziz (2707), Abdunnâfi/İffet (2720), İzzet (2817), İsmet (2888), Atâ (2896), Atâ (2897), Atâ (2898), Atâ (2900), Atâullah (2901), Atâullah (2903), İffet (2914), İffet (2915), İffet / Abdunnâfi' (2916), Afîf (2928), Afîf (2929), İlmî (2952), Ulvî (2964), Ömer/Şevkî (2988), Anka (3002), Avnî (3012), Avnî (3013), Avnî (3014), Ayânî/Aydî (3031), Aynî (3048), Gâlib (3055), Gâlib (3056), Gâlib (3057), Gâlib (3061), Gazâlî (3079), Gulâmî (3085), Gulâmî (3086), Gavsî (3100) .

20. YÜZYIL

20. yüzyılda Osmanlı Devleti yıkılarak yerine yeni bir Türk devleti oluşturulmuştur. Siyasî ve kültürel olarak çalkantılı olan bu dönemde sanat, kültür ve edebiyat alanında eser verilmeye devam edilmekle birlikte; bu alanlarda büyük bir düşüşün olduğu gözlemlenmektedir. 20. yüzyıla ait 52 şâir tesbit edilmiştir.

Şâdî (1953), Şâdî (1954), Şâkir (1969), Şâkir (1970), Şeref (2029), Şeref (2030), Şerefeddin (2032), Şükrî (2088), Şekîb (2094), Şemseddin (2100), Şemsî (2110), Şevkî (2141), Şeyhî (2199), Şeydâ (2213), Sâim (2227), Sâfî (2267), Sâfî (2268), Salih (2280), Sabrî (2306), Sıdkî (2341), Sıdkî (2351), Sıdkî (2352), Salahaddin (2384), Ziyâ (2433), Ziyâ (2434), Ziyâ (2435), Tâhir (2470), Tâhir (2472), Tıflî (2504), Tal'at (2513), Tal'at (2514), Tahâ (2522), Tayyâr (2523), Ârif (2579), Âkif (2650), Âkif (2651), Âlî (2671), Abdulkadir (2713), İsmet (2887), İffet (2917), İffet (2919), Alaaddin (2934), İlmî (2946), İlmî (2953), Ömer (2989), Andelib/Fâik (2997), Avnî (3015), Avnî (3019), Aynî (3049), Gâlib (3058), Gâlib (3059).

YAŞADIĞI YÜZYIL HAKKINDA BİLGİ VERİLMİYEN ŞAİRLER

Mehmet Nâil Tuman'ın Tuhfe-i Nâilî isimli eserinin 468-734 sayfaları arasında isimleri geçen şâirler arasında yaşadığı dönem hakkında bilgi verilmeyen şâir sayısı 160'tır.

Şâ'irî (1957), Şâkir/Fevkî (1973), Şâkir (1975), Şâmî (1984), Şânî (1992), Şânî (1993), Şânî (1994), Şâh Çelebi (2000), Şâhî/Zeynî (2013), Şerhî (2020), Şeref/İkbal (2031), Şermî (2035), Şerif (2044), Şerif (2045), Şerif (2046), Şerif (2047), Şükrî (2087), Şemsî (2116), Şemsî (2117), Şem'î (2118), Şem'î (2125), Şinâsî (2130), Şinâsî (2131), Şûrî (2136), Şevkî (2144), Şevkî (2145), Şevkî (2147), Şevket (2150), Şuhûdî (2173), Şeyhoğlu/Cemâlî(2178), Şeyhî (2203), Şeyhî (2204), Şeyhî (2206), Şeyhî (2207), Şeydâ (2214), Şirâzî (2216), Sâib (2225), Sâib (2226), Sâbirî (2232), Sâdik (2246), Sâdik (2247), Sâdik (2250), Sâid (2258), Sâfî (2270), Salih (2283), Sâniî (2286), Sabâyî (2289), Sabrî (2308), Sabrî (2311), Sadrî (2328), Sadrî (2329), Sıdkî/Ümidî (2342), Sıdkî/Esifî (2343)(Mevlevî), Sıdkî (2344), Sıdkî (2345), Sıdkî (2347), Sıdkî (2348), Sıdkî (2349), Sıdkî (2350), Siddik (2355), Siddik/Şerif (2356), Sadfî (2357), Safâyî (2364), Safâyî (2365), Safâyî (2366), Safvetî (2378), Salâhî (2388), Salâhî (2389), Sun'î (2405), Sıyâmî (2409), Zayî (2410), Za'fî (2412), Za'fî (2413), Za'fî (2414), Za'fî/Cihangir/Şemsî (2415), Za'fî (2422), Ziyâ (2441), Ziyâî (2442), Ziyâî (2445), Tâlib (2456), Tâlib (2457), Tâlib (2458), Tâlibî (2462), Tâhir (2476), Tab'î (2488), Tab'î (2489), Tarîkî (2498), Tuğrâyî (2500), Tıfî (2506), Tayfur/Dâniş (2531), Zarîf (2535), Zuhûrî (2546), Zâhirî (2549), Ârif/Emin (2567), Ârif (2589), Ârif (2590), Ârif (2591), Âzim/Tâlib (2610), Âzim/Ârif (2611), Âşikî (2618), Âsım (2629), Âkif (2655), Âkif (2656), Âkif (2657), Âlim (2660), Âyşe (2673), Abdullah/İlâhî (2687), Abdullah (2688), Abdulvâhid (2721), Örfî (2800), İzzet (2817), İzzet (2819), İzzet (2820), İzzet(2824), Azmî (2836), Azmî (2837), Aziz (2856), Aziz (2857), Azizî (2862), Askerî (2863), Askerî (2864), Uşşâkî (2866), Aşkî (2875), Aşkî (2876), Aşkî (2877), İsmetî (2891), Atfî (2911), İffet (2918), İffetî (2923), Alâyî (2935), İlmî (2947), İlmî (2949), İlmî (2950), İlmî (2951), İlmî (2951), Ulvî (2962), Ulvî (2963), Ali (2977), Ali (2978), Ali (2979), Ali/Hâverî (2981), İmâd (2983), İnâyet (2996), Andelibî (2999), Andelibî (3000), Avnî (3016), Avnî (3017), Ayânî (3027), Ayânî (3028), Aydı (3036), Aydı (3038), Uyûnî (3046), Gâlib (3060), Gâlib (3062), Gâlib (3064), Gubârî (3068), Gubârî (3069), Garîbî (3076), Gafûrî (3084), Gâmî (3090), Gınâyî/Gayretî (3095)

B. DOĞUM YERLERİNE GÖRE ŞÂİRLER

Mehmed Nâil Tuman, yararlandığı 75'ten fazla yekun tutan kaynak eserlerden hareketle şâirlerin doğduğu, yaşadığı ve kabrinin bulunduğu memleketleri sarîh olarak kaydetmiştir. Bu eserlerde yanlış olarak yazılmış olan yer isimlerini de düzeltme yoluna gitmiştir. bazı şâirlerin doğum yerlerini belirtirken, bazılarının nerede medfun olduğuna da yer vermiştir. Bazı şâirlerin ise baba memleketini ilave etmiştir. Ancak bu yerler şâirlerin kendi memleketleri olarak yazılmamıştır.

Kırım Hânı, Şam Müftüsü gibi bazı şâirlerin vazifeli olduğu kurum ve memleketleri birlikte verilmiştir. Doğduğu veya yaşadığı yere dair herhangi bir bilgi bulunmayan şâirler de yine müellifin eserinde yer almaktadır. Doğduğu yere dair yer ismi verilmeyen şâirler buraya yazılmamıştır.

Mehmed Nâil Tuman; millî hassasiyetten veya şâirlerin yaşadığı dönemi dikkate aldığı için Osmanlı hakimiyeti dahilinde yaşamış olan şâirlerin hepsini ayırt etmeden yazmıştır. Selanik, Süleymaniye veya Şam gibi şehirler müellifin yaşadığı dönemde başka devletlerin sınırları dahilinde olmasına rağmen bu devletlerden pek bahsetmemiştir. Bu sebeple şehir, ilçe hatta köylerine kadar sipesifik olarak verilmiş olunan şâir memleketlerinin şuanda hangi devlet sınırları dahilinde olduğu tam olarak anlaşılammaktadır. Tezkirelerde çokca kullanılan bu yerlerin nerede olduğuna dair burada kısaca bilgi verilmiştir.

Ayntab, Brusa, Amed gibi günümüzde kullanılmayan yer isimleri, anlaşılabilmesi için günümüzde bilinen şekliyle yazılmıştır. Ayrıca müellif, eserinde verdiği şâirlerin doğum yerlerinden bahsederken; Anadolu, Rumeli, Gelibolu gibi genel bölge isimleri kullandığı gibi, Üsküdar, Kadıköyü, Tosya, Divriği gibi spesifik yer isimlerini de kullanmıştır. Müellifin kullandığı Kürdistân kelimesi ise bir devleti ifade etmeyip; o dönemde Osmanlı sınırı ve İran'ın güney ve doğusunu içine alan bir bölgeyi ifade için kullanılan bir kavramdır.³⁰

Tuhfe-i Nâilî'de 468-734 sayfaları arasında kayıtlı olan şâirlerin yüzyıllara göre tasnîfi şâirlerin isim ve sıralama numaralarıyla birlikte aşağıda verilmiştir.

ADANA

Doğum yeri Adana olan 3 şâir tesbit edilmiştir.

³⁰ Şemseddin Sâmî, Kâmûs-ı Türkî, Dersa'âdet,1317, sf. 1156

Ziyâ (2432), Tâhir (2470), Tal'atî (2516).

AFYON KARAHİSAR

Doğum yeri Ankara olan 3 şâir tesbit edilmiştir.

Şâh Çelebi (1998), Ziyâ (2440), Abdurrahim (2698).

AKÇAHİSAR

Osmanlı coğrafyasında iki farklı Akhisar vardır.bunlardan biri Saruhan (Manisa) Sancağı'nda 150 akça kaza merkezi ve Ayşe Sultân hâssıdır. Diğeri Bosnasaray'ın batısında Klis sancağında 150 akçalık kaza ve voyvodalıktır.³¹ Burası Orta Arnavutluk'ta Tiran kuzeyinde bir tepe üzerindeki bir kasabadır.³² Doğum yeri Akçahisar olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

Sâbirî (2232).

AKŞEHİR

İç Anadolu'da Konya'ya bağlı ilçe merkezi şehirdir.³³ Sultan Dağları'nın doğu yamacında, aynı adlı gölün güneyindedir. "Akşar" da denilen şehir, Karaman (Konya) Eyaleti'nde sancak merkezidir.³⁴ Doğum yeri Akşehir olan 2 şâir tesbit edilmiştir.

Avnî (3004), Gubârî (3066).

AMASYA

Doğum yeri Amasya olan 8 şâir tesbit edilmiştir.

Şermî (2035), Şehdî (2155), Sârim (2256), Âsım (2625), Âtîf (2639), Âkîf (2640), Abdurrahman/Hâtemî(2694), Aydî (3038).

---

³¹ Pervin, Çapan; *18. Yüzyıl Tezkirelerinde Edebiyat Araştırma ve Tenkidi*, Basılmamış Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ 1993, s. 38

³² *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, İstanbul 1992, I. cilt, s. 211

³³ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, I. cilt, s. 251.

³⁴ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 39.

ANADOLU

Doğu anlamında Grekçe bir kelimedir. Türkçe'de asıl yaygın olarak kullanılışı XIV.yy.'da özellikle Türklerin Rumeli'ye geçmelerinden sonra Avrupa yakasına geçince Anadolu yakası gerçekten doğu yakası olarak bir anlam ifade etmiştir. XVIII.yy.'da ise bütün Asya Türkiye'sini ifade için kullanılmıştır.³⁵ Mehmet Nâil Tuman'ın Anadolulu diye tarif ettiği 1 şâir bulunmaktadır.

Şem'î (2125).

ANKARA

Doğum yeri Ankara olan 8 şâir tesbit edilmiştir. Ankara'nın Ayaş ilçesi'nden olan şâirler de bu başlık altında ve parantez içinde belirtilmiştir.

Şâkir (1970)(Ayaş), Şâkir (2035)(Ayaş), Şerîfî (2054), Şifâyî (2061)(Ayaş), Tal'atî (2517), Tayyibî (2529), İzzet(2824), Aydî (3032).

ANTAKYA

Doğum yeri Antakya olan 3 şâir tesbit edilmiştir.

Şehdî (2154), İzzet (2816), Azmî(2837).

ANTALYA

Doğum yeri Antalya olan 3 şâir tesbit edilmiştir.

Şehdî (2156), Sıdkî (2340), Âkif (2655).

ANTEB (AYINTAB)

Doğum yeri Anteb olan 7 şâir tesbit edilmiştir.

---

³⁵ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 40

Şâh Velî (2007), Za'fî (2414), Âsım (2624), Ulvî (2963), Ayânî/Aydî (3031), Aynî (3048), Gamî (3090).

AYDIN

Doğum yeri Aydın olan 8 şâir tesbit edilmiştir. Aydın'ın ilçelerinden olan şâirler de buraya yazılmıştır. Ayrıca bir şâir için Andınlı veya Konyalı olduğu kesin olmadığı için parantez içinde belirtilmiştir.

Şemsî (2102), Sâdıkî (2252)(Nazilli), Âşık (2616)(Konya), Âtîf (2636)(Kuyucak), Aşkî (2868), Atâyî (2905), Aydî (3036), Aysî (3042).

AYDINCİK

Günümüz Türkiye sınırında iki adet Aydıncık bulunmaktadır. İlki İçel'e bağlı bir ilçe olan Aydıncık'tır. İkincisi Orta Karadeniz bölümünün İç Anadolu sınırına yakın bir yerde Yozgat'ın Çekerek ilçesine bağlı bir bucağın ismidir.³⁶ Hangi il sınırına dahil olduğu kesin olmadığı için ayrı başlık adı altında kaydedilmiştir. Doğum yeri Aydıncık olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

Şühî (2132).

BABAESKİ

Trakya'da Kırklareli İli'nde ilçe merkezi, kasabadır.³⁷ Doğum yeri Babaeski olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

Şuhûdî (2170).

BAĞDAD

Osmanlı hâkimeti devrinde Irak'a ve Arabistan'a kadar uzanan büyüklüğü zaman zaman değişen Osmanlı eyaletidir.³⁸ Arab ülkelerinin en doğusundaki bölgede yer alan ve Irak Eyaleti de denilen en mühim eyalet Bağdad'dır. Beylerbeyi protokolde Mısır, Budin,

³⁶ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, c. 2, s. 384

³⁷ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, c. 2, s. 428

³⁸ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, c. 2, s. 453

Rumeli ve Anadolu Beylerbeyi'nden sonra gelir. Önce Kanunî Sultân Süleyman bir asır sonra da IV. Murad Hân Safevîlerden fethetmişlerdir. Bağdad Eyaleti 18 sancaktır.³⁹ Günümüzde Irak Cumhuriyeti'nin başkenti, en büyük şehri, aşağı Mezopotamya'nın kuzey kenarında il merkezidir.⁴⁰ Doğum yeri Bağdad olan 11 şâir tesbit edilmiştir.

Şefkat (2064), Şemsî (2116), Sadrî (2325), Zayî (2410), Ziyâî (2445), Âsım (2627), Azizî (2861), İlmî (2940), İlmî (2947), Ahdî/Mehdî (3021), Ayşî (3043).

BALIKESİR

Doğum yeri Balıkesir olan 2 şâir tesbit edilmiştir.

Salâhî (2386), İsmet (2887).

BINGAZI

Devlet-i âliye-yi Osmâniye'nin Afrika kıtasında bu namla ma'ruf bir vilayet merkezidir.⁴¹ Doğum yeri Bingazi olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

Şetvân (2018).

BELGRAD

Sırpça bir kelime olup ma'mur, süslü, sağlam demektir. Semendire Sancağı'nın merkezidir. Budin Eyaleti'ne bağlı olmakla birlikte zaman zaman da Rumeli Eyaleti'ne bağlanmıştır.⁴² Doğum yeri Belgrad olan 2 şâir tesbit edilmiştir.

Sâdık (2237), Âkif (2641).

BELH

Kuzey Afganistan'da Amu Derya'nın (Ceyhun) eski Dehas kolu üzerinde Kûh-i Baba Dağı'nın eteğindedir. Eski Horasan satraplığının siyasî merkezidir.⁴³ Doğum yeri Belh olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

³⁹ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 43

⁴⁰ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, c. 2, s. 452

⁴¹ Ahmed Rif'at Efendi, *Lûgat-ı Târîhiye ve Coğrafiye*, İstanbul 1399, c. 1-2, s. 245.

⁴² Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 44

Abdulkadir (2713).

BOLU

Bugün Bolu il sınırı dahilinde bulunan yerlerdeki şâirlerle birlikte doğum yeri Bolu olan 12 şâir tesbit edilmiştir.

Şuâî (2055), Subhî (2293), Saffî (2382), Samtî (2391), Sun'î (2401), Sun'î (2404), Tıffî (2504)(Mudurnu), Ziyâ (2437)(Gemlik), Zarîfî (2538)(Göynük), Abduşşekûr/Şekûrî (2702), Abdussamed (2703), Ganî (3097)(Gerede).

BOSNA

Rumeli'nin bir parçasıdır. Önce Rumeli Eyaleti'nde bir sancak iken sonradan eyalet haline getirilmiştir. Bosna'yı denizden Adriya Denizi "Dalmaçya" sahilleri ayırır. Osmanlı kültür coğrafyasına kalabalık bir şâir kadrosuyla katılan bir şehirdir.⁴⁴ Doğum yeri Bosna olan 10 şâir tesbit edilmiştir.

Şinâsî (2131), Şânî (1985), Salih (2273), Salih (2274), Sıdkî (2333)(Besrik), Tâlib (2448), Âsım (2620), Abdî (2724), Atfî (2911), Gâlib (3064).

BOZKIR

Günümüzde Konya İli'nin Akdeniz bölgesi sınırları içinde kalan kesiminden ilçe merkezidir.⁴⁵ Doğum yeri Bozkır olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

Ali (2979).

BUHÂRA

Orta Asya'da Zereşan Nehri'nin suladığı verimli bir vadide kurulmuştur. Tezkirelerde "diyâr-ı Özbek'de" bir şehir olarak kaydedilmiştir.⁴⁶ Doğum yeri Buhâra olan 6 şâir tesbit edilmiştir.

---

⁴³ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 44

⁴⁴ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 45

⁴⁵ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, c. 3 , s. 358.

Şemseddin/Mehmed/Emîr Sultan (2097), Şeydâ (2214), Sâdık (2244), Ârif (2590), İsmet(2880), İnâyet (2996).

BURSA

Bugün Bursa il sınırı dahilinde olan yerlerdeki şâirlerle beraber doğum yeri Bursa olan 49 şâir tesbit edilmiştir.

Şâh Çelebi (2001) , Şeref/Şerefeddin (2022), Şifâyî (2062), Şemseddin (2100), Şemsî (2103), Şûrî (2134), Şevkî (2137), Şevkî (2143), Şeyhî (2190), Şeyhî (2196), Şeyhî (2200), Sâhib (2233), Subhî (2292), Subhî (2299), Safâyî (2364), Safhî (2368), Tâlib/Âzim (2451), Tâhir (2465), Tayyibî (2527), Ârif (2561), Ârif (2562), Âriff (2604)(Yenişehir), Âzim (2605), Âsım (2622), Âsımî (2630), İzzet (2810), Aziz (2847), İşretî (2867)(Rumelihisarı/Yenişehir), Atâ (2896)(Yenişehir), İffet (2914), İffet (2918), Aklî (2932), İlmî (2938), Ulvî (2959), Ulvî (2960), Ulvî (2961), Ulvî (2962), Ali (2973), Ömer (2986), Avnî (3007), Avnî (3008), Avnî (3010), Avnî (3011), Avnî (3017) Ahdî (3023), Ayânî (3030), Ayn-ı Ekber (3044), Gazâlî (3078), Gamî (3088).

ÇANKIRI

Doğum yeri Çankırı olan 3 şâir tesbit edilmiştir.

Zamîrî (2425), Tal'at (2514), Gazî/Gazâyî (3050).

ÇORUM

Çorum'un ilçelerinde doğmuş olduğu belirtilen 2 şâir tesbit edilmiştir.

Âşikî (2617)(Mecidözü, Elvançelebi Karyesi), İmâdî (2984)(İskilib).

DEMİRHİSAR

Yunanistan'ın Makedonya bölümünde Seres (Serrai) idarî bölümü içinde kasabadır.⁴⁷ Doğum yeri Demirhisar olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

---

⁴⁶ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 46

⁴⁷ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, cilt 5 , s. 145.

Sabrî (2308).

DIYARBEKİR (Âmed)

Diyâr-ı Âmed veya sadece Âmed olarak da isimlendirilen; doğum yeri Diyarbekir olan 36 şâir tesbit edilmiştir.

Şânî (1988)(Van), Şeref (2024), Şerîfî (2049), Şûhî (2133), Şûrî (2135), Şevkî (2139), Şehdî (2152), Şehdî (2158), Şuhûdî (2168), Şeyhî (2198), Şîrîn (2219), Sabrî (2309), Sabrî (2310), Sıdkî (2348), Sıdkî (2349), Safvet (2373), Safvetî (2376), Saffî (2381), Za'fî (2411), Ziyâ/Yusuf (2428), Ziyâ (2434), Tâlib (2455), Tufeylî (2509), Ârif/Azmî (2558), Âzim (2608), Âkif (2657), İzzetî (2826), Azmî (2833), İsmet (2883), İffet (2915), İlmî (2945), Ömrî (2990), Avnî (3013), Gâlib (3062), Gâlib (3063), Gubârî (3067).

DİMETOKA

Çanakkale İli'nin Biga İlçesi'nde bucak. Batı Trakya'da Yunanistan sınırları içinde Meriç Nehri üzerinde bir kasabadır.⁴⁸ Doğum yeri Biga olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

Abdulvâsi' /Vâsiî (2722).

DRAMA

Selanik dâhilinde bir yer olup Lala Şahin Paşa ve Evrenos Beyler tarafından fetholunmuştur.⁴⁹ Doğum yeri Drama olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

Ârif (2587).

EDİRNE

Bir dönem Osmanlı Devleti'ne başkentlik yapmış olan Edirne'de doğmuş olan 30 şâir tesbit edilmiştir.

Şâhidî (2003), Şeref (2029), Şifâyî (2058), Şevkî (2142), Şikârî (2078)(İpsala), Şehîdî (2174), Şeyhî (2182), Sâdık (2249), Sâniî (2284), Sabâyî (2287), Sabâyî (2288), Safâyî

⁴⁸ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, cilt 5 , s. 343

⁴⁹ Ahmed Rif'at Efendi, *a.g.e.*, c. 3-4, s. 237.

(2363), Safhî (2367), Tal'at (2511), Abdalbâkî (2689), Abdulhay (2692), Abdurrahman (2696), Abdulkerim (2714), Örfî (2798), İzzet (2801), Askerî (2863), Atâ (2894), Atâyî (2908), İffetî (2922), İlmî (2937), İlmî (2942) , Ali (2978), Ahdî/Alî (3020), Ahdî (3022), Garîbî (3075).

EĞRİBOZ

Ege Denizi'nde bir adadır.⁵⁰ Doğum yeri Eğriboz olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

İzzet (2805).

ERBİL

Günümüzde Irak sınırında bir kenttir(Kerkük)⁵¹. Doğum yeri Erbil olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

Garîbî (3074).

EREĞLİ

Türkiye sınırları içerisinde birkaç adet Ereğli bulunmaktadır. Zonguldak ilinde ilçe; Konya ilinde ilçe; Tekirdağ ilinde Çorlu ilçesine bağlı bir bucak⁵². Hangi Ereğlili oldukları belirtilmediği için bu şehirlerden ayrı olarak; Ereğli, başlığı adı altında yazılmışlardır. Doğum yeri Ereğli olan 2 şâir tesbit edilmiştir.

Sun'î (2395), Gulâmî (3085).

ERGENE

Adını II. Murad'ın yaptırdığı 174 gözlü Cısr-i Ergene (Ergene Köprüsü) denilen eserden almıştır. Edirne'nin nahiyesi olup günümüzde ismi Uzunköprü'dür.⁵³ Doğum yeri Ergene olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

Aşkî(2871).

⁵⁰ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, cilt 21, s. 290.

⁵¹ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, cilt 21, s. 298.

⁵² *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, cilt 21, s. 299

⁵³ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 51

ERZURUM

Doğum yeri Erzurum olan 2 şâir tesbit edilmiştir.

Sıdkî (2338), İlmî (2946).

ESKİŞEHİR

Doğum yeri Eskişehir olan 2 şâir tesbit edilmiştir.

Şûrî (2136), Ârif (2563).

FİLİBE

Eski Zağra'nın güneybatısında, Meriç'in güney kıyısındadır. Rumeli Eyaleti'nin merkez Sofya Sancağı'na bağlı büyük bir kaza merkezidir.⁵⁴ Doğum yeri Filibe olan 6 şâir tesbit edilmiştir.

Safvet (2371), Tabîbî (2490), İzzet(2820), Aşkî(2877), Ali (2968), Avnî (3005).

GELİBOLU

Boğazın Marmara'ya yakın bitiş noktasında, boğazın Rumeli yakasında aynı adı taşıyan yarımada'nın kuzeydoğusuna doğru bir limandır. Kapdan Paşa Eyaleti'nde sancak merkezidir.⁵⁵ Doğum yeri Gelibolu olan 8 şâir tesbit edilmiştir.

Şâkir (1966), Sâbir (2229), Sun'î (2394), Za'îffî (2418), Tab'î (2477), Âlî/Çeşmî (2661), İsvâî (3039), Gafûrî (3083).

GİRİD

Kıbrıs büyüklüğündeki bir adadır. Kuzeyi Ege, güneyi Akdeniz'e bakar. Girid Eyâleti'nin merkezi ise Hanya'dır.⁵⁶ Doğum yeri Girid olan 5 şâir tesbit edilmiştir.

---

⁵⁴ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 53

⁵⁵ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 53

İzzet(2821), Aziz (2850), İffet (2919), Şefik (2075)(Hanya), Tayyibî (2526)(Hanya).

HALEB

Selim Hân'ın Merc-i Dâbık zaferinden sonra padişaha teslim olmuş bir şehirdir. Memlûk Devleti'nde de eyalet merkezi olup, Anadolu'da Memlûklulara ait fethedilen topraklar bu eyalete bağlanmıştır.⁵⁷ Doğum yeri Haleb olan 4 şâir tesbit edilmiştir.

Şuûrî (2057), Sâbirî (2230), Sâdıkî (2255), Aydî (3035).

HAMİD (Isparta)

Anadolu Eyâleti'nde sancak merkezidir.⁵⁸ Anadoluda Hamidoğullarının yönetiminde bulunan yerlere Osmanlıların zaptından sonra verilen isimdir.⁵⁹ Anadolu Eyaleti'nde Hamid sancağının merkezi Isparta'dır. Şehir Hamidoğullarının taht şehridir. I. Murad döneminde Osmanlıya dahil olmuştur.⁶⁰ Birçok şâirin doğum yeri olan Eğridir Isparta İli'nde bir ilçedir.⁶¹ Yalvaç ise Isparta İli ilçe merkezidir.⁶² Dolayısıyla doğum yeri olarak bugünkü Isparta sınırı dahili kabul edilen 9 şâir tesbit edilmiştir.

Şerîfî (2050)(Eğridir), Şerîfî (2052)(Eğridir), Şeyhî (2186)(Eğridir), Sâniî (2285)(Ağras), Sun'î (2396)(Yalvaç), Ziyâî (2442), Ârifî (2597)(Yalvaç), Abdulkadir/Kadrî (2711), Atûfî (2912).

İSTANBUL

Bugün İstanbul il sınırı dahilinde bulunan yerlerle birlikte doğum yeri İstanbul olan 231 şâir tesbit edilmiştir.

Şârik (1956), Şâkir (1959), Şâkir (1964) , Şâkir (1965), Şâkir (1969), Şâkir (1974), Şânî (1987) (Eyüp), Şânî (1989), Şânî (1992), Şânî (1993)(Galatalı), Şânî (1992), Şâhî/Zeynî(2010), Şebâbî (2016), Şerhî (2019), Şeref (2021), Şeref (2026) , Şeref (2027), Şeref (2028), Şerefeddin (2032), Şermî (2033), Şermî (2034)(Üsküdar), Şerîf (2038), Şâh

---

⁵⁶ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 53

⁵⁷ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 54

⁵⁸ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 54

⁵⁹ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, cilt 8, s. 379

⁶⁰ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 56

⁶¹ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, cilt 21, s. 274

⁶² *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, cilt 12, s. 720

(1996), Şerif (2047), Şerif (2048), Şerîfî/Germiyan (2051), Şifâyî (2059), Şefkatî (2066), Şefik (2072), Şefik (2073), Şefik (2074), Şekûrî (2090), Şekîb (2093), Şekîb (2095), Şemsî (2108), Şem'î (2121), Şinâsî (2127), Şinâsî (2128), Şinâsî (2129), Şevkî (2141), Şevkî (2148), Şevket (2149), Şehdî (2153), Şehrî (2161), Şehrî (2165), Şuhûdî (2171), Şeyhî (2183), Şeyhî/La'lî (2193)(Eyüp), Şeyhî (2194), Şeyhî (2195), Şeyhî (2199), Şeydâ (2210)(Rumeli/Kastamonu), Şeydâ (2212), Şeydâ (2213), Şeydâ (2215), Şîrî (2218), Sâib (2221), Sâib (2222), Sâib (2224), Sâib (2225), Sâib (2226), Sâim (2227), Sâbirî (2231), Sâhib (2234), Sâhib (2235), Sâdık (2240), Sâdık (2242), Sâfî (2268), Sâfî (2270), Salih (2277), Salih (2278)(Üsküdar), Sâniî (2286), Subhî (2294), Sabrî (2300), Sabrî (2303)(Galata), Sabrî (2311), Sabûhî (2312)(Tokat), Sabîh (2316), Sabîh (2318), Sadrî (2326), Sıdkî (2336), Sıdkî (2337), Sıdkî (2339), Sıdkî/Ümidî (2342), Sıdkî (2346), Siddik (2353), Sıddik (2354), Safâyî (2360)(Kasımpaşa), Safâyî (2362), Safvet (2374), Safvet (2375), Salahaddin (2384), Sun'î (2406), Savnî (2408), Sıyâmî (2409), Zamîrî (2423), Zamîrî (2424), Ziyâ (2430), Ziyâ (2431), Ziyâ (2435), Ziyâ (2436), Ziyâ (2438), Tâlib/Bivücûdî (2449), Tâlib (2454), Tâlib (2458), Tâlib (2459), Tâlî (2463), Tâhir/Mehmed (2466), Tâhir (2469), Tâhir (2472), Tab'î (2480), Tab'î (2482), Tıfî (2501), Tıfî (2502), Tıfî (2508), Tal'at (2513), Tayyib (2524), Tayyibî (2528), Zarîf (2533), Zarîf (2534), Zuhûrî (2542), Zuhûrî (2543), Âbidîn (2552), Âdile (2557), Ârif (2559), Ârif (2564)(Galata), Ârif (2571), Ârif (2575), Ârif (2578), Ârif (2579), Ârif/Âhî (2582), Ârif (2586), Ârif (2592), Ârifî (2593), Ârifî (2600), Ârifî (2601), Ârifî (2603), Âsım (2623), Âsım (2628), Âtîf (2631), Âtîf (2632), Âtîf (2635), Âtîf (2638), Âkif (2651), Âlî (2664), Âlî (2665), Âlî (2666), Âlî (2667), Âlî (2668), Âlî (2669), Âlî (2671), Âlî (2672), Abdullah/Abdî (2682), Abdullah (2684), Abdulbâkî/Nâsır (2691), Abdulhak (2693), Abdurrahman (2697), Abdulganî/Abdî (2709), Abdî (2729), İzzet (2802), İzzet (2804), İzzet (2807), İzzet (2811), İzzet (2813), İzzet (2823), İzzetî (2825), İzzet (2827), Uzletî (2828), Azmî (2829), Azmî (2830), Azmî (2832), Azmî (2835), İzzî (2840), İzzî (2841), Aziz (2843), Aziz (2844), Aziz (2848), Aziz (2851), Aziz (2852), Aziz (2853), Azizî (2858), Azizî (2862), Aşkî (2869)(Rumelihisarı), Aşkî (2873), İsmâ (2879)(Üsküdar), İsmet (2881), İsmet (2885), İsmet (2886), İsmetî (2889), Atâ (2895), Atâ (2897), Atâ (2898), Atâ (2899), Atâ (2900), Atâullah (2903), Atâyî (2907), İtrî (2910), İffet (2913), İffet (2917), İffet (2920), İffetî (2921), Afvî (2924),) Afif (2926), Afif (2928)(Ayvansaray), Afif (2929),) Aklî (2933), Alaaddin (2934), İlmî (2943), Ulûmî (2955), Ulvî (2956), Ulvî (2957), Ulvî (2958), Ömer (2987), Ömrî (2991), Andelîb/Fâik (2997), Andelîbî (2998), Avnî (3006), Avnî (3015), Uyûnî (3045), Gâlib (3054), Gâlib (3055), Gâlib (3057), Gâlib (3061), Gazâlî (3079), Gafûrî (3084), Gınâyî (3093), Gınâyî (3094), Gavsî (3098), Gavsî (3100).

İRAN

Acem olarak ifade edilen şâirler de yer belirtilmediği halde bu başlık altına alınmıştır. Arap olamayanları ifade eden bu kelime ile tezkireciler bir etnik yapıyı belirlemekten ziyade İran sınırlarına dahil coğrafi bölgeyi kasdetmişlerdir.⁶³

Bugün İran'ın sınırları dahilinde bulunan yerlerle birlikte İranlı olarak kabul edilebilen 12 şâir tesbit edilmiştir.

Şâh (1997), Şâhî (2014)(Acem), Şemsî (2115)(Acem), Sâdık (2241)(İsfahan), Abdulvehhab/Abdî (2723)(Hemedan), Abdî/Abdulvehhab (2725)(Hemedan), İtrî (2909)(Şiraz), Alâyî (2935)(Acem), Ali (2965)(Şiraz), Anka (3001)(Şiraz), Aysî (3040)(Kazvin), Garîbî (3076)(Acem).

İSKEÇE

Yunanistan'da şehir; Trakya'da il idare merkezidir. Kavala'nın kuzeyindedir.⁶⁴ Doğum yeri İskeçe olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

Sıdkî (2341).

İŞKODRA

Fatih Sultân Mehmed döneminde Osmanlı topraklarına katılan İşkodra, günümüzde Arnavutluk'un sınırında bir kuzey şehridir.⁶⁵ Doğum yeri İşkodra olan 2 şâir tesbit edilmiştir.

Sâdık (2245)(Peklin), Âcizî (2554).

İŞTİB

Günümüzde Yugoslavya sınırında (Makedonya) bir şehirdir.⁶⁶ Doğum yeri İştib olan 5 şâir tesbit edilmiştir.

Salih (2280), Sadrî (2323), Sadrî (2329), Âdil (2555), Aklî (2931).

---

⁶³ Pervin, Çapan; *a.g.e.*, s. 37

⁶⁴ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, cilt 10 , s. 12

⁶⁵ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, cilt 10 , s. 156

⁶⁶ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, cilt 10 , s. 164

İZMİR

Bugün İzmir il sınırına dahil olan şâir doğum yerleri aynı başlık altında toplanmıştır. Örneğin Tire, Osmanlı döneminde Aydın Sancağı'nın merkezidir.⁶⁷ Fakat bugün İzmir il sınırı dahilindedir. Bu yerlerle birlikte doğum yeri İzmir olarak tesbit edilmiş 9 şâir bulunmaktadır.

Şekîb (2094), Ziyâ (2439), Âkif (2650), Sâfî (2262)(Bergama), Âlî (2670)(Urla), Abdullah (2677)(Bergama), Aşkî(2870)(Tire), Ali (2969)(Tire), Gubârî (3069)(Urla).

İZNİK

Doğum yeri İznik olan 4 şâir tesbit edilmiştir.

Sadrî (2328), Sun'î (2400), Ârif (2576), Ali (2980).

KALKANDELEN

Yugoslavya Üsküb Sancağı'na bağlı bir kazadır.⁶⁸ Doğum yeri Kalkandelen olan 3 şâir tesbit edilmiştir.

Sabrî (2306), Tulû'î (2518), Âkif (2647).

KARAFERYE

Allakmon Çayı'nın kuzey kıyısına yakın, Selânik'in güneybatısında, Selânik Sancağı'nın 300 akçalık kazasıdır.⁶⁹ Doğum yeri Karaferye olan 2 şâir tesbit edilmiştir.

İzzet(2818), Garâmî (3070).

KARAMAN (Lârende)

Konya Ovası'nın güneyi, Konya Şehri'nin güneydoğusundadır. Şehrin adı Lârende iken halk Karaman demiştir.⁷⁰ Doğum yeri Karaman olan 6 şâir tesbit edilmiştir.

---

⁶⁷ *a.g.e.* s. 83

⁶⁸ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 66

⁶⁹ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 66

Şânî (1986), Şemsî (2117), Şuhûdî (2173), Sabûhî (2313), Zillî (2541), İlmî (2948).

KARATOVA (Kratova)

Makedonya'nın kuzeydoğusunda bir şehirdir.⁷¹ Doğum yeri Karatova olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

Za'îffî (2416).

KARS

Doğum yeri Kars olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

Şâdî (1952).

KASTAMONU

Doğum yeri Kastamonu olan 15 şâir tesbit edilmiştir.

Şânî (1990), Şâvir (1995), Şaban (2056)(Taşköprü), Şikestî (2089), Şemsî (2101), Şemsî (2113), Şemsî (2114), Sun'î (2393), Za'îffî (2422), Tâliî (2464)(Manisa), İzzî (2842), Tûsî (2520)(Tosya), İzzet (2812)(Tosya), Andelîbî (2999), Garbî (3071)(Tosya).

KAVALA

Ege üzerinde liman ve kaledir. Makedonya'dadır. I. Murad fethidir ve Rumeli Eyâleti'nin derya sancakbeyi tahtıdır.⁷² Doğum yeri Kavala olan 2 şâir tesbit edilmiştir.

Şerif (2044), Ârifi (2599).

KAYSERİ

Doğum yeri Kayseri olan 4 şâir tesbit edilmiştir.

---

⁷⁰ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 73

⁷¹ <http://tr.wikipedia.org/wiki/Kratovo>, 07/06/2011.

⁷² Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 68

Şemsî (2107), Şemsî (2110), İzzet (2815), Gâlib (3058).

KEFE

Kırım yarımadasının güneydoğusundadır.⁷³ Doğum yeri Kefe olan 4 şâir tesbit edilmiştir.

Şerîf (2042), Şerîfî (2053), Şefîî (2068), Tâlibî (2461).

KESRİYE

Günümüzde Yunan Makedonyası'nın batı kesiminde, Kastonya Gölü'nün iki kolu arasında bir şehirdir. Osmanlı zamanında Manastır Vilayeti'nin Görice Sancağı'na bağlı bir ilçe merkeziydi.⁷⁴ Doğum yeri Kesriye olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

Sıdkî (2352).

KIRIM

Bir yarımadanın karaya çok ince berzahla bağlı olduğu için, hatta bir adanın adıdır. 15 asırlık Türk yurdudur.⁷⁵ Doğum yeri Kırım olan 5 şâir tesbit edilmiştir.

Şerif (2045), Ârifî (2598), Âlî (2663), Abdullah (2679), Gazâyî (3080).

KONYA

Doğum yeri Konya olan 13 şâir tesbit edilmiştir.

Şemsi (2109), Şem'î (2122), Sadreddin (2321)(Malatya), Safâyî (2365), Samtî (2391), Tarîkatî (2497), Toğânî (2521)(Aksaray), Ibâdî/Hâfız (2675), İlmî (2936), Ali/Seyyid (2975), Ömer (2989), Ayânî (3027), Gamî (3089).

KÖSTENDİL

---

⁷³ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 68

⁷⁴ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, cilt 11 , s. 191

⁷⁵ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 68

Köstendil; Sofya-Üsküb yolunda, Sofya'nın güneybatısındadır. I. Muradın fethettiği bu şehir sancak merkezidir.⁷⁶ Doğum yeri Köstendil olan 3 şâir tesbit edilmiştir.

Şem'î (2123), Şeyhî (2197), Sanavberi/Hâletî (2407).

KÜRDİSTAN

Batı İran'da çoğunlukla Kürtlerin oturduğu, güneyden kuzeye Irak sınırı boyunca Luristan, Kirmanşâh, Ardelân eyaletleridir. Bu üç eyalette şafii mezhebinde Kürtler yaşar. Türkler ve İranlılar azınlıktadır.⁷⁷ Doğum yeri Kürdistan olarak geçen 1 şâir tesbit edilmiştir.

Şükrî (2086).

KÜTAHYA (Germiyan)

Doğum yeri Kütahya olan 8 şâir tesbit edilmiştir.

Şeyhoğlu/Cemâlî (2178), Şeyhî (2179), Sâdık (2247), Ârif (2560), Abdullah/İlâhî (2687)(Simav), Abdullatif (2715), Askerî (2864)(Karye), Andelibî (3000).

LAZKIYE

Günümüzde Suriye'de bir liman şehridir.⁷⁸ Doğum yeri Lazkiye olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

Subhî/Mehmed (2291).

LEFKOŞA

Cezâ'ir-i Bahr-i Sefîd Vilayeti, Kıbrıs adası sancağına bağlı bir kazadır.⁷⁹ Günümüzde Kıbrıs Rum kesiminin başkentidir.⁸⁰ Doğum yeri Lefkoşa olan 2 şâir tesbit edilmiştir.

Ârif (2566), Âsım (2629).

---

⁷⁶ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 71

⁷⁷ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 71

⁷⁸ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, cilt 12 , s. 262

⁷⁹ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 73

⁸⁰ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, cilt 12 , s. 277

LESKOVAKYA

Günümüzde Yugoslavya'da (Sırbistan) bir şehirdir.⁸¹ Doğum yeri Leskovakya olan 2 şâir tesbit edilmiştir.

Abdurrahim (2699)(İvraniye), Gâlib (3056).

MAĞRİB

Memâlik-i Afrika'nın mısırdan başka sevâhil-i şimâliyyesi ile Endülüs vesâir o cihetlerdir.⁸² Doğum yeri Mağrib olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

Şerîf (2037).

MALATYA

Doğum yeri Malatya olan 4 şâir tesbit edilmiştir.

Şehrî (2159), Sâib (2223)(Darendе), Sâid (2257), İrfânî (2797)(Darendе).

MANASTIR

Makedonya'da Pirlеpe'nin güneyindedir.⁸³ Doğum yeri Manastır olan 4 şâir tesbit edilmiştir.

Sâfî (2271), Sabâyî (2289), Zuhûrî (2544), Ayânî (3029).

MANİSA

Doğum yeri Manisa olan 4 şâir tesbit edilmiştir.

Şuhûdî (2172), İlmî (2941), Aydî (3033), Gınâyî (3091).

MARAŞ

---

⁸¹ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, cilt 12 , s. 318

⁸² Şemseddin Sâmî, *a.g.e.*, s. 1379

⁸³ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 73

Doğum yeri Maraş olan 5 şâir tesbit edilmiştir.

Şeref (2025) (Elbistân), Şem'î (2124), Şevket (2150), İlmî (2952), İlmî (2953)(Zülkadriye).

MARDİN

Doğum yeri Eğriboz olan 5 şâir tesbit edilmiştir.

Şevkî/Ömer (2140), Abdusselâm (2701), Abdulgaffar (2708), Abdulvâhid (2721), Ömer/Şevkî (2988).

MEKKE

Doğum yeri Mekke olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

Safâ (2358).

MISIR

Osmanlı topraklarından olan Kahire günümüzde Mısır Devleti'nin başkentidir.⁸⁴ Doğum yeri Kahire ile birlikte Mısır olan 2 şâir tesbit edilmiştir.

Şevkî (2144), Sâdık (2250).

MİDİLLİ

Ege Denizi'nde Anadolu kıyıları önünde bir adadır.⁸⁵ Doğum yeri Midilli olan 2 şâir tesbit edilmiştir.

Şâkir (1967), Şefkat (2063).

MORA

---

⁸⁴ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, cilt 10 , s. 365

⁸⁵ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, cilt 13 , s. 539

Akdeniz adalarındandır.⁸⁶ Doğum yeri Mora olan 3 şâir tesbit edilmiştir.

Sabrî (2305)(Anapolu), Âlî (2662), Aziz (2855).

MOSTAR

Bosnasaray'ın güneybatısında Neretva Nehri üzerinde, Hersek'in en meşhur şehridir. Boşnakça "Köprülü şehir" demektir.⁸⁷ Doğum yeri Mostar olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

Ziyâî (2443).

MUĞLA

Doğum yeri Muğla olan 2 şâir tesbit edilmiştir.

Şâhdî (2004), Şuhûdî (2169).

MUSUL

Kuzey Irak'ta Dicle'nin batısında bir şehirdir.⁸⁸ Doğum yeri Musul olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

Salih (2283).

NABLUS

Bu şehir pek eskidir.Hz. Süleyman Aleyhisselamın vefatıyla yerine oğlu cülus eyledikde on iki sebt-i halefden on sebtî ayrılıp Yurbiam namında birine biat etmişti. Ol vakt merkum Yurbiam işbu Nablusun olduğu mahale yani sâmirînin cenûbunda ve Garîzem Dağı civarında bir şehir-i nebâ ve pâ-y-i that bina edip ismini Şehîm koydu ve nice zaman sonra harab olup en sonra Romalılara intikalinde yine imar ve Roma göçlerine tahsîs ve Neopolis tesmiye edildi. Nablus, bunun galatıdır.⁸⁹ Bugün İsrail-Filistin ülke toprağı kabul olunan Nablus'ta doğum yeri olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

---

⁸⁶ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 75

⁸⁷ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 75

⁸⁸ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 75

⁸⁹ Ahmed Rif'at Efendi, *a.g.e.* c. 5-6-7, s. 67

Abdulganî (2710).

NIĞDE

Doğum yeri Niğde olan 2 şâir tesbit edilmiştir.

Zamîrî (2426), Gâlib (3059).

ÖZBEK

Türkistan'da Kıpçak kabilesinden bir Hân olan, Özbek Hân'ın Türkistan'da kurmuş olduğu devletin ismidir. Bu topraklara Özbekiye denir.⁹⁰ Ahmet Nâil Tuman şâirin doğum yerine Özbek demekle iktifâ etmiştir. Doğum yeri Özbek olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

Şâhid (2002).

PEÇ (Peçoy/ Pecs)

Macaristan'da bir şehirdir.⁹¹ Doğum yeri Peç olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

Ayânî (3025).

PETRIÇ

Günümüzde Bulgaristan sınırında bir şehirdir.⁹² Doğum yeri Petriç olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

Şeref (2030).

PIRIŞTINE

Bugün Yugoslavya sınırları dahilinde bir şehirdir.⁹³ Doğum yeri Piriştine olan 2 şâir tesbit edilmiştir.

---

⁹⁰ Ahmed Rif'at Efendi, *a.g.e.*, c. 1-1, s. 302

⁹¹ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 77

⁹² *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, cilt 16 , s. 31

Azmî(2836), Gulâmî (3086).

PIRİZREN

Üsküb yakınlarında (Rumeli Eyaleti) Kosova Vilayeti'nde sancak merkezidir.⁹⁴ Doğum yeri Pirizren olan 3 şâir tesbit edilmiştir.

Şem'î (2118), Âşik (2614), Abdurrahim/Fedâî (2700).

PRAVADİ

Özü Eyaleti'ne bağlı 150 akçalık kaza merkezidir.⁹⁵ Günümüzde Bulgaristan sınırında bir şehirdir.⁹⁶ Doğum yeri Pravadi olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

Sadrî (2324).

RESMOVA

Girit Adası'nın Ege'ye bakan kuzey sahilinde liman ve kaledir.⁹⁷ Doğum yeri Resmova olan 2 şâir tesbit edilmiştir.

İzzet(2814), İzzet(2822).

RIZE

Doğum yeri Rize olan 2 şâir tesbit edilmiştir.

Şükrî (2083), Âtîf (2637).

RUHA (Urfa)

Urfa'nın asıl adı Ruha'dır.⁹⁸ Doğum yeri Ruha (Urfa) olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

---

⁹³ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, cilt 10 , s. 330

⁹⁴ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 77

⁹⁵ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 77

⁹⁶ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, cilt 16 , s. 275

⁹⁷ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 77

Tıfî (2503).

RUMELİ

Osmanlı İmparatorluğu'nun Avrupa'daki topraklarına verilen isimdir.⁹⁹ Rumeli kelimesi çok geniş anlamda kullanılmıştır. En geniş manasıyla Osmanlı idaresinde bulunan ve Tuna güneyinde kalan bütün Balkanlar'dır. Romanya (Dobruca hariç) ve Macaristan'la o sıralarda Macaristan kapsamına giren Sava'nın kuzeyindeki Yugoslavya, Rumeli kelimesinin delalet ettiği saha dışında kalır. XVI.yy.'dan itibaren Bosna-Hersek de bu sahanın dışında bırakılmıştır. Kelime daha dar manada kullanılmış, bazen yalnız Bulgaristan kastedilmiştir. Ege ve İyonya Adaları da Rumeli dışında tutulmuştur.¹⁰⁰ Doğum yeri olarak Rumeli gösterilen 4 şâir tesbit edilmiştir.

Şinâsî (2126), Şinâsî (2130), Örfî (2799)(Görice)(Polyan Köy), Aynî (3049)(Serfiçe), Gazî (3051), Gubârî (3068)(Horpeşte).

RUSCUK

Bugün Bulgaristan'da idare bölümü merkezidir.¹⁰¹ Doğum yeri Ruscuk olan 2 şâir tesbit edilmiştir.

Zarîfî (2537), Ali (2970).

SAMSUN

Doğum yeri bugün Samsun il sınırındaki Canik olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

Zâhirî (2549)(Canik).

SARUHAN

Anadolu Eyaleti'nde sancaktır ve merkezi Manisa'dır.¹⁰² Doğum yeri Saruhan olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

---

⁹⁸ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 78

⁹⁹ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, cilt 10, s. 743

¹⁰⁰ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 78

¹⁰¹ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, cilt 10 , s. 757

Safhî (2369)(Emresultan), Aşkî(2875).

SELÂNİK

Günümüzde Yunanistan sınırları dahilinde bir liman şehri, Makedonya'da il idare merkezidir.¹⁰³ Doğum yeri Selânik olan 8 şâir tesbit edilmiştir.

Şâirî (1957), Sun'î (2405), Tab'î (2481), Âşik (2615), Âkif /Müşâk (2644), Âkif (2646), İsmet (2888), İlmî (2951).

SEMENDİRE

Yugoslavya'da, Tuna'nın sağ kıyısında, Sırbistanın başkenti olan kenttir.¹⁰⁴ Doğum yeri Semendire olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

Tarîkî (2498).

SEMERKAND

Büyük Zerefşan vahasında Taşkent'in güneybatısında Orta Asya'nın en eski şehirlerindendir.¹⁰⁵ Doğum yeri Semerkand olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

İmâd (2983).

SEREZ (Siroz)

Struma Irmağı'nın doğusunda Kavala ile Selanik arasındadır. Selanik Sancağı'nda 300 akçalık kaza merkezidir.¹⁰⁶ Doğum yeri Serez olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

Sâfî (2264).

SİVAS

---

¹⁰² Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 80

¹⁰³ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, cilt 11 , s. 135

¹⁰⁴ *Büyük Larousse*, Sözlük ve Ansiklopedisi, Gelişim Yayınları, c. 17, s. 10611

¹⁰⁵ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 80

¹⁰⁶ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 82

Sivas il sınırında bulunan Divriği'de dahil olmak üzere doğum yeri Sivas olan 4 şâir tesbit edilmiştir.

Şâdî (1954), Şemsî (2106), Tâhir (2474)(Divriği), Gulâmî (3087).

SİLİSTRE

Bulgaristan'ın kuzeydoğu kesiminde, Tuna Irmağı'nın güney kesiminde, Romanya (Dobruca) sınırında il şehirdir.¹⁰⁷ Doğum yeri Silistre olan 2 şâir tesbit edilmiştir.

Şükrî (2088), Şîrî (2217).

SİNOP

Doğum yeri Sinop olan 3 şâir tesbit edilmiştir.

Şükrî (2085), Safâyî (2359), Ârifî (2595).

SOFYA

Günümüzde Bulgaristan sınırında en büyük şehir ve başkenttir.¹⁰⁸ Doğum yeri Sofya olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

Şükrî (2081).

SÜLEYMANİYE

Günümüzde Irak'ta şehir, il idare merkezidir. Osmanlı Devleti'nde önce Bağdad Eyaleti'nin daha sonra Musul Vilayeti'nin içinde sancak merkeziydi.¹⁰⁹ Doğum yeri Süleymaniye olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

Şâkî (1977).

ŞAM

¹⁰⁷ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, cilt 11 , s. 33.

¹⁰⁸ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, cilt 18 , s. 172

¹⁰⁹ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, cilt 11 , s. 644

Araplar “Dimaşk” derler ve Şam Arapça’da Suriye ülkesinin adıdır.¹¹⁰ Günümüzde Suriye Devleti’nin başkentidir.¹¹¹ Doğum yeri Şam olan 7 şâir tesbit edilmiştir.

Şâmî (1978), Şâmî (1983), Saffî (2380), Zuhûrî (2545), Abdullatif (2717), Anka (3002), Ayşî (3041).

ŞUMNU

Rumeli’nde Özü Eyaleti’nin Niğbolu Sancağı’na bağlı 150 akça kaza merkezidir.¹¹² Doğum yeri Şumnu olan 2 şâir tesbit edilmiştir.

Şerîf (2039), Âkif (2656).

TARSUS

Akdeniz Bölgesi’nde Adana Bölümü İçel İli ilçe merkezi şehirdir.¹¹³ Doğum yeri Tarsus olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

Tahâ (2522).

TEBRİZ

Osmanlı döneminde Azerbeycan Eyaleti’nde sancak merkezidir.¹¹⁴ Günümüzde ise İran’ın kuzeybatısında bir şehir olup Doğu Azerbeycan Eyaleti’nin merkezidir.¹¹⁵ Doğum yeri Tebriz olan 4 şâir tesbit edilmiştir.

Şâh Kâsım (2006), Sâib (2220), Sabûrî (2315), Ali (2976).

TEKİRDAĞ

Çorlu, Osmanlı zamanında Edirne Sancağı’na bağlı 150 akça kaza merkezidir.¹¹⁶ Günümüz Türkiye’sinde ise Tekirdağ İli, ilçe merkezi şehirdir.¹¹⁷ Çorlu ile birlikte doğum yeri Tekirdağ olan 7 şâir tesbit edilmiştir.

¹¹⁰ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 81

¹¹¹ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, cilt 18 , s. 458.

¹¹² Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 81

¹¹³ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, cilt 11, s. 912

¹¹⁴ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 83

¹¹⁵ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, cilt 19 , s. 126

Şermî (2036), Şehrî (2160), Şehrî (2162), Subhî (2295), Zarîfî (2539)(Çorlu), Alîmî (2982)(Çorlu).

TIRHALA (Taselya)

Rumeli Eyaleti'nde, Yenişehirle Yanya arasında, Küstüm (Pintos) Irmağı'nın kuzeyinde bir sancak merkezidir.¹¹⁸ Eski adı " Trikala" olan kent, Yıldırım Bâyezid'in Niğbolu Savaşı'ndan (1396) sonra çıktığı Yunan seferi sırasında fethedilerek Osmanlı topraklarına katıldı ve Rumeli Eyaleti'ne bağlı bir sancak merkezi oldu.¹¹⁹ Doğum yeri Tırhala olan 2 şâir tesbit edilmiştir.

Salâhî (2388), Abdî (2728).

TIRNOVA

Rumeli'nde Tırhala Sancağı'nda nâhiyedir.¹²⁰ Günümüzde Bulgaristan'da bir şehirdir.¹²¹ Doğum yeri Tırnova olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

Avnî (3009).

TİRAN

Günümüz Arnavutluk Cumhuriyeti'nin başkentidir.¹²² Doğum yeri Tiran olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

Şehîdî (2175).

TOKAT

Bugün Tokat il sınırı dahilinde bulunan Zile ve Niksar ile birlikte doğum yeri Tokat olan 7 şâir tesbit edilmiştir.

---

¹¹⁶ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 48

¹¹⁷ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, cilt 4 , s. 508.

¹¹⁸ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 83

¹¹⁹ *Büyük Larousse*, Sözlük ve Ansiklopedisi, Milliyet, İstanbul 1992, c.22, s. 11513.

¹²⁰ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 83

¹²¹ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, c. 19 , s. 277

¹²² *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, c. 19 , s. 303

Şemsi(2105)(Zile), Şehîdî (2176)(Niksar), Şeyhî/Abdülmeccid(2187)(Zile), Sâfi (2266), Sabrî (2307), Sıhhatî (2319), Tâlib (2450).

TRABZON

Doğum yeri Trabzon olan 7 şâir tesbit edilmiştir.

Şâkir (1962), Şâkir (1968), Tâlib (2453), Ârifî (2594), Âkif (2648), İlmî (2944), Avnî (3012).

TÜRKİSTAN

Tataristan da denilir. Asya'nın bir kıt'a-ı cismidir. Bu kıt'a ikiye munkasım olmuştur. Biri Türkistan-ı Çinî diğeri Türkistan-ı müstakil yahud kebir namıyla ma'ruftur.¹²³ Doğum yeri Türkistan olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

Elvân (2954) .

UŞAK

Doğum yeri Uşak olan 2 şâir tesbit edilmiştir.

Azmî(2831)(Gedus), Uşşâkî(2865).

ÜSKÜB

Rumeli Eyaleti'nde sancakbeyi tahtıdır. Vardar Irmağı'nın kuzey kıyısında, Makedonya'nın kuzeyinde büyük bir sancaktır.¹²⁴ Doğum yeri Üsküb olan 2 şâir tesbit edilmiştir.

Şeydâ (2209), Atâ (2893).

VAN

---

¹²³ Ahmed Rif'at Efendi, *a.g.e.*, c. 1-2, s. 245

¹²⁴ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 85

Doğum yeri Van olan 3 şâir tesbit edilmiştir.

Şeyhî (2204), Âkif (2649), İzzî (2838).

VIDİN

Diğer ismi Bıdın'dır. Bugün Bulgaristan sınırları dahilinde bir şehirdir. İdare bölümü merkezi, Tuna'nın sağ kıyısında, Yugoslavya'nın sınır yakınındadır.¹²⁵ Doğum yeri Vidin olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

Tarîkî (2499).

VUDİNE

Günümüzde Yunanistan'ın Makedonya kesiminde Pellâ idarî bölümünün merkezi olan kenttir.¹²⁶ Doğum yeri Vudine olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

Şâdî (1952).

YANYA

İonnia'nın Osmanlı yönetimindeki adıdır. İlk defa Yıldırım Bâyezid döneminde barış yoluyla Türk idaresibe geçmiştir.¹²⁷ Arathos Çayı'nın batısında kalır. Kuzeydoğusunda Pindus Dağları vardır. Sancakbeyi tahtıdır.¹²⁸ Doğum yeri Yanya olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

Sâfî (2267).

YENİCE VARDAR

Osmanlı Devleti Selânik Sancağı'nda 300 akça bir kasabadır.¹²⁹ Günümüzde Yunanistan sınırı dahilinde, Selânik'in batısında, Vardar Irmağı'nın geçtiği Selânik Ovası kuzeyinde,

¹²⁵ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, cilt 12 , s. 593

¹²⁶ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, cilt 12 , s. 624

¹²⁷ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, cilt 12 , s. 720

¹²⁸ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 86

¹²⁹ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 85

Selânik-Vodine yolu üzerinde bir kasabadır.¹³⁰ Doğum yeri Yenice Vardar olan 4 şâir tesbit edilmiştir.

Şânî (1991), Sıdkî (2347), Aşkî(2876), Garîbî (3072).

YENİŞEHİR FENÂR

Tırhala (Taselya) Sancağı'nda 500 akça ve 80 kese tahsilatlı mollalar yollanan kaza merkezidir.¹³¹ Doğum yeri Yenişehir Fenar olan 5 şâir tesbit edilmiştir.

Şemseddin (2098)(Fenar), Sâfî (2263),(Bolu), İzzet (2803), Avnî (3014), Avnî (3019).

YOZGAT

Doğum yeri Yozgat olan 2 şâir tesbit edilmiştir.

Ziyâ (2433), Âkif (2645).

ZAĞFERANBOLU (Safranbolu)

Çandaroğulları döneminden başlayarak Osmanlılar zamanında da uzun bir süre "Taraklı Borlu" adıyla anılmıştır ve Bolu Sancağı'na bağlı kalmıştır. 1850'lerde Kastamonu Eyaleti'nin bir kazası olmuş; 1927 ise Kastamonu'dan alınarak Zonguldak'a bağlanmıştır.¹³² Doğum yeri Zağferanbolu olan 2 şâir tesbit edilmiştir.

Sâdık (2246), Tâhir (2475).

ZAĞRA

Çirmen Sancağı'nda yer alan Eski Zağra, yeni Zağra'nın güneybatısında, Tunca ile Meriç arasındadır.¹³³ Doğum yeri Zağra olan 4 şâir tesbit edilmiştir.

Şefkatî (2067)(Serez), Tarzî (2491)(Atık), Aşkî(2872), Uyûnî (3046).

---

¹³⁰ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, cilt 12, s. 775

¹³¹ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 86

¹³² Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 86

¹³³ Pervin, Çapan; *a.g.e.* s. 87

MEMLEKETİ HAKKINDA BİLGİ VERİLMİYEN ŞÂİRLER

Şâkir (1960), Şâkir (1961), Şâkir (1963), Şâkir (1971), Şâkir (1972), Şâkir/Fevkî (1973), Şâkir (1975), Şâkir (1976), Şâmî/Derviş (1979), Şâmî(1980), Şâmî (1981), Şâmî (1982), Şâmî (1984), Şânî (1994), Şâh Çelebi (1999), Şâh Çelebi (2000), Şâhdî (2005), Şâhî (2008), Şâhî (2009), Şâhî (2011), Şâhî (2012), Şâhî/Zeynî (2013), Şahin Giray (2015), Şebânî (2017), Şerhî (2020), Şeref (2023), Şeref/İkbal (2031), Şerîf/Sadîk (2040), Şerîf (2041), Şerif (2043), Şerif (2046), Şifâyî (2060), Şefkat (2065), Şeffî (2069), Şeffî (2070), Şefik (2071), Şükrullah (2076), Şikârî (2077), Şikârî (2079), Şükrî (2080), Şükrî (2082), Şükrî (2084), Şükrî (2087), Şekûrî (2091), Şekîb (2092), Şemseddin (2099), Şemsî (2104), Şemsî (2111), Şemsî/Cihângir/Zaifî (2112), Şem'î (2119), Şem'î (2120), Şevkî (2138), Şevkî (2145), Şevkî (2146), Şevkî (2147), Şahbaz Giray (2151), Şehdî (2157), Şehrî (2163), Şehrî (2164), Şehrî (2166), Şeyh (2177), Şeyhî (2180), Şeyhî (2181), Şeyhî (2184), Şeyhî (2185), Şeyhî (2188), Şeyhî (2189), Şeyhî (2191), Şeyhî (2192), Şeyhî (2201), Şeyhî (2202), Şeyhî (2203), Şeyhî (2205), Şeyhî (2206), Şeyhî (2207), Şeydâ (2208), Şeydâ (2211), Şirâzî (2216), Sâim (2228), (2236), Sâhib/Mehmed (2238), Sâdik (2239), Sâdik (2243), Sâdikî (2251), Sâdikî (2253), Sâdikî (2254), Sâid (2258), Sâfî (2259), Sâfî (2260), Sâfî (2265), Salih (2272), Salih (2275), Salih (2276), Salih (2279), Salih (2281), Salih (2282), Subhî (2290), Subhî (2296), Subhî (2297), Subhî (2298), Sabrî (2301), Sabrî (2302), Sabûrî (2314), Sabîh (2317), Sahvî (2320), Sadrî (2322), Sadrî (2327), Sıdkî (2330), Sıdkî (2331), Sıdkî (2332), Sıdkî (2334), Sıdkî (2335), Sıdkî/Esifî (2343)(Mevlevî), Sıdkî (2344), Sıdkî (2345), Sıdkî (2350), Sıdkî (2351), Sıddîk (2355), Sıddîk/Şerif (2356), Sadfî (2357), Safâyî (2361), Safâyî (2366), Safder/Kânî (2370), Safvet (2372), Safvetî (2377), Safvetî (2378), Saffî (2379), Safiyüddin (2383), Salahaddin (2385), Salâhî (2387), Salâhî (2389), Sulhî (2390), Sun'î (2397), Sun'î (2398), Sun'î (2399), Sun'î (2402), Sun'î (2403), Za'fî (2412), Za'fî (2413), Za'fî/Cihangir/Şemsî (2415), Za'fî (2417), Za'fî (2419), Za'fî (2420), Za'fî (2421), Ziyâ (2427), Ziyâ (2429), Ziyâ (2441), Ziyâî (2444), Tâlib (2446), Tâlib (2447), Tâlib (2452), Tâlib (2456), Tâlib (2457), Tâlibî (2460), Tâlibî (2462), Tâhir (2467), Tâhir (2468), Tâhir (2471), Tâhir (2473), Tâhir (2476), Tab'î (2478), Tab'î (2479), Tab'î (2483), Tab'î (2484), Tab'î (2485), Tab'î (2486), Tab'î (2487), Tab'î (2488), Tab'î (2489), Tırsî (2496), Tuğrâyî (2500), Tıfî (2505), Tıfî (2506), Tal'at (2512), Tûbî (2519), Tayyâr (2523), Tayyib (2525), Tayfur (2530), Tayfur/Dâniş (2531), Zâhirî (2532), Zarîf (2535), Zarîfî (2540), Zuhûrî (2546), Zâhir (2547), Zâhir (2548), Âbid (2550), Âbid (2551), Âcizî (2553), Âdil (2556), Ârif (2565), Ârif/Emin (2567), Ârif (2568), Ârif (2569), Ârif (2570), Ârif (2572), Ârif (2573), Ârif (2577), Ârif (2580), Ârif (2581), Ârif (2583), Ârif (2584), Ârif (2585), Ârif (2588), Ârif (2589), Ârif (2591), Ârifî (2596), Ârifî (2597), Ârifî (2602), Âzim (2606), Âzim (2609), Âzim/Tâlib

(2610), Âzim/Ârif (2611), Âşir (2612), Âşik (2613), Âşikî (2618), Âsım (2619), Âsım (2621), Âsım (2626), Âtîf (2633), Âtîf (2634), Âkif (2642), Âkif (2643), Âkif (2652), Âkif (2653), Âkif (2654), Âkif (2658), Âlem (2659), Âlim (2660), Âyşe (2673), Abâpûş (2674), Abdullah (2676), Abdullah (2678), Abdullah (2680), Abdullah/Bîçâre/Zâkirî (2681), Abdullah/Fâizî (2683), Abdullah (2685), Abdullah (2686), Abdullah (2688), Abdalbâkî (2690), Abdurrahman (2695), Abdulaziz (2704), Abdulaziz/Azîzî (2705), Abdulaziz (2706), Abdulaziz/Aziz (2707), Abdulkadir/Sırrî (2712), Abdullatif (2716), Abdullatif (2718), Abdulmuttalib (2719), Abdunnâfi/İffet (2720), Abdî (2726), Abdî (2727), Abdî (2730), Abdî (2731), Örfî (2800), İzzet (2806), İzzet (2809), Azmî(2834), İzzî (2839), Aziz (2845), Aziz (2846), Aziz (2849), Aziz (2854), Aziz (2856), Aziz (2857), Azizî (2859), Azizî (2860), Uşşâkî (2866), Aşkî (2874), Aşkî (2878), İsmet (2882), İsmet (2884), İsmetî (2890), İsmetî (2891), Atâullah (2901), Atâullah/Vâkî (2902), Atâyî (2904), Atâyî (2906), İffet/Abdunnâfi' (2914), İffetî (2923), Afvî (2925), Afîf (2927), Afîf (2930), İlmî (2949), İlmî (2950), Ulvî (2964), Ali (2966), Ali (2967), Ali (2972), Ali/Tuğrâyî (2974), Ali (2977), Ali/Hâverî (2981), Ömer (2985), Amrî (2992), Amrî (2993), İnâyet (2995), Avnî (3003), Avnî (3016), Avnî (3018), Ayaz (3024), Ayânî (3026), Ayânî (3028), Aydî (3034), Aynî (3047), Gâzi/Gazâyî (3052), Gâzi (3053), Gâlib (3060), Gubârî (3065), Garîbî (3073), Garîkî (3077), Gazâyî (3080), Gulâmî (3086), Gulâmî (3087), Ginâyî (3092), Ginâyî/Gayretî (3095), Ganem (3096), Gavsî (3099).

C. MESLEKLERİNE GÖRE ŞÂİRLER

Mehmed Nâil Tuman'ın, şâirlerin hayatlarını muhtasar olarak anlattığı Tuhfe-i Nâilî'de padişah'tan köleye, ilmiye sınıfından, asker sınıfına toplumun her tabakasından kadın erkek nerdeyse büyük çoğunluğun bizzat edebiyatla uğraşmış eser vermiş oldukları görülmektedir. Buradan hareketle toplumda sanat ve kültür seviyesinin dolayısıyla refah seviyesinin günümüze nisbetle daha yüksek olduğunu kestirmek zor olmamaktadır.

Tuhfe-i Nâilî'de geçen Nakîbü'l-eşrâf, rûz-namçe, hâfız-ı kütüb gibi bazı meslekî kavramlar Osmanlı döneminde yaygın olarak kullanılmasına karşılık günümüz insanına yabancı kalmaktadır. Bu sebele günümüzde bu tarz kavramlar kısaca açıklanmıştır.

Tuhfe-i Nâilî müellifi, şeyhliği ve Mevlevîliği sanki aynı zamanda bir maişet unsuru olarak ifade ettiğini bu konumda olan şâirlerin çoğunluğunda başka bir geçim kaynağı işaret etmemesinden anlıyoruz. İyi yetişmiş birer ilim adamı olan şeyh efendiler, toplum için bir eğitim kurumu olan tekke ve zaviyelerde irşad ve eğitim faaliyetlerini yürütmelerinin yanı sıra, savaş zamanında orduya moral verme ve manevî yönden destek olma gibi önemli görevleri ifa ediyorlardı. Bu sebeple dinî eğitim için ayrılan vakıf giderlerinin %7,17'si tarikatların muhtelif giderleri ve görevlileri için harcanmakla birlikte vergi muafiyeti sağlanarak bu kurumların toplumda devamı için devlet tarafından destek sağlanıyordu.¹³⁴ Bundan dolayı şeyhlik ve Mevlevîlik, meslek grupları tasnifi içerisinde bir başlık adı altında ele alınmıştır.

Tuhfe-i Nâilî'de 468-734 sayfaları arasında kayıtlı olan şâirlerin mesleklerine göre tasnifi şâirlerin isim ve sıralama numaralarıyla birlikte aşağıda verilmiştir.

AĞA

Eskiden yüksek mevki sahipleri hakkında kullanılır bir tâbirdir. Bilhassa Tanzimattan evvelki ıstıhlarda ağalık pek mühimdi. Yeniçeri ocağı zâditlerine umumiyetle "ağa" denilirdi. Hanenin ve her yerin büyüğü, koca, baba, amca gibi manalarda gelir.¹³⁵ Burada kullanılması mensup olduğu kurumdaki konumunun büyüklüğüne işaret içindir. Bu mesleğe ait 3 şâir tesbit edilmiştir.

Şâdî (1955)(Sadrazam dairesi), Şâkir (1971)(Dülbend), Şerhî (2020)(Azab).

¹³⁴ Necdet, Yılmaz; *17. Asırda Anadolu'da Tasavvuf*, Basılmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul 2000, sf. 397, 398, 400

¹³⁵ Mehmet Zeki Pakalın; *Osmanlı Târîh Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, M.E.B. yayınları, İstanbul 1983, c. 1 s. 21

AZÂ

Çeşitli mesleklerde azâ olan şâirler tek bir başlık altında toplanmış ve ait oldukları kurum parantez içerisinde verilmiştir. Bu mesleğe ait 7 şâir tesbit edilmiştir.

Şehîdî (2175)(İdare Meclisi), (2384)(Teftiş encümeni), Salahaddin, Âtîf (2637)(Temyiz Mahkemesi), Atâ (2897)(Maarif Meclisi), Tayyib (2525)(Selanik)(Meclis İdare), Ömer (2989)(Tedkikât-ı Lisâniye).

BEY

Osmanlılarda bey ünvanına Orhan Bey zamanında tesadüf olunmaktadır. Kabile reislerine, askerî ve mülkî büyük memurlara ve büyük devlet adamlarının çocuklarına bey ünvanı vermişlerdir. Bu ünvan Osmanlıların son devirlerinde daha çok taammüm etmiş, az çok bir mevkî sahibi olanlar bu ünvanı kullanmışlardır. Osmanlı saltanatının sonuna kadar şehzâdelerin hususî hizmetlerinde bulunanlara bey ünvanı verilirdi. Efendi tâbiri şehzâdeler hakkında kullanıldığı için, birbirinden ayrılması maksadıyla saraylarda bu ünvan kullanılmıştır.¹³⁶ Bu mesleğe ait 2 şâir tesbit edilmiştir.

Âlî/Çeşmî (2661)(Cidde), Gamî (3090)(Alay).

BEYLERBEYİ

Osmanlılar memleketi şimdiki vilayet usulüne yakın bir surette eyaletlere ayırmışlar ve eyaletlerin başına da beylerbeyi ünvanını taşıyan askerî ve mülkî salâhiyetleri olan birer büyük memur ikame etmişlerdi. Bu hale nazaran beylerbeyi demek vali demektir.¹³⁷ Bu manayı ifade için mîr-i mirân tâbiri de kullanılır.¹³⁸ Bu mesleğe ait 3 şâir tesbit edilmiştir.

Şemsî (2104) (Rum İli/ musahip), Gazî (3051),Gâlib (3057).

BEYLİKÇİ

¹³⁶ Mehmet Zeki Pakalın;*a.g.e.*, c. 1 s. 214

¹³⁷ Mehmet Zeki Pakalın;*a.g.e.*, c. 1 s. 216

¹³⁸ Mehmet Zeki Pakalın;*a.g.e.*, c. 2 s. 545

Divân-ı Hümâyûn zâbitinin ünvanıdır.¹³⁹ Bu mesleği yapmış olan 1 şâir tesbit edilmiştir.

İzzet (2802).

BINA EMİNİ

Pâdişahlara mahsus kasırlarla selâtin câmiilerinin ve emsali binaların müceddeden bina veyahut tamirine memur edilen zata verilen ünvanıdır. Bina emîni mimardan farklıdır; mimar binanın inşasına nezaret ederken bina emîni o uğurda ihtiyâr olunan mesârifi yapardı. Bina emînleri memur olundukları işler için muntazam defter tuttuklarından inşaatın devamı müddetiyle ihtiyâr olunan masrafın miktarı bilinirdi.¹⁴⁰ Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

Tıfî (2502)

BOSTANCIBAŞI

Bostancı ocağının en büyük zâbitinin ünvanı idi. Bostancı başı saray-ı hümâyûnlarla hadâik-i pâdişahînin muhafazasına, Üsküdar, Eyüb, Kağıthane, Boğaziçi'nin iki tarafı, Adalar, Ayastefanos, Kadıköy ve Bostancı köprüsünü kadar olan Anadolu yakasının zabıta işine bakardı.

Bostancılar ve bilhassa başları olan bostancıbaşı sarayın muhafazasından birinci derecede mesul olanlardan olduğu için vazifeleri mühimdi.

Bostancı başlarının saraydan çıkışında pâdişahın koltuğuna girmek ve atının üzengisini tutmak gibi hizmetleri de vardı.

Bostancıbaşının bir vazifesi de pâdişahın gazabına uğrayıp da katli lazım gelenlerin vücutlarını izale etmektir.

Bostancıbaşı aynı zamanda yeniçerilerle beraber yangına gidip yangının söndürülmesine gayret ederdi.¹⁴¹ Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

Tûbî (2519)(Saray).

¹³⁹ Mehmet Zeki Pakalın; *a.g.e.*, c. 1 s. 221

¹⁴⁰ Mehmet Zeki Pakalın; *a.g.e.*, c. 1 s. 234

¹⁴¹ Mehmet Zeki Pakalın; *a.g.e.*, c. 1 s. 240

BÖLÜKBAŞI

Yeniçeri ocağı teşkilatında ağa bölüklerinin bölük kumandanlarına verilen addı. Bunların en kıdemlileri bölükbaşı adını taşırdı.¹⁴² Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

Örfî (2798)(Hattat).

ÇANTACI

Pâdişahın saray dışında bulunduğu sırada altınla dolu çantasını taşımakla vazifeli memur hakkında kullanılan bir tâbirdir. Bu vazife enderun hazinesi memurları tarafından görülürdü.¹⁴³ Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

Âkif (2654).

ÇAVUŞ

Muhtelif işlerde kullanılmış olan memurlardan birinin adıydı. Osmanlıların evvelinde elçilik, siyasî muharebeler bunlar vasıtasıyla icra kılındığı gibi idare ve tefahhua ve memleket ahvalinin tetkikine dahi bunlar memur edilirdi. Muahheran bu hizmetlerin bazıları başka memurlara tevdi edilmiştir. Çavuşların son zamanlarda vazifeleri Divan-ı Hümâyûn'da hizmet etmek, pâdişahlar şehri dolaşmaya çıktıklarında topuzlarını omuzlarına koyup alay önünde yürümek ve sefer-i pâdişahî vukuunda başlarına teller takıp otağ-ı hümâyûn önünde nöbet çalınırken el kavuşturup durmak gibi hususâttan ibarettir.¹⁴⁴ Bu mesleğe ait 3 şâir tesbit edilmiştir.

Şûrî (2135), Şem'î (2120), Tarîkî (2498).

ÇUKADÂR (Çuhadâr)

Eskiden sarayın büyük memurlarından ve pâdişahın hizmetlerinde bulunanlardan birine verilen addır. Sonraları resmî dairelerin ayak işlerini yapanlara bu ad verilmiştir.¹⁴⁵ Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

Ârif/Sâbık (2574).

¹⁴² Mehmet Zeki Pakalın; *a.g.e.*, c. 1 s. 242

¹⁴³ Mehmet Zeki Pakalın; *a.g.e.*, c. 1 s. 324

¹⁴⁴ Mehmet Zeki Pakalın; *a.g.e.*, c. 1 s. 232

¹⁴⁵ Mehmet Zeki Pakalın; *a.g.e.*, c. 1 s. 384

DÂNIŞMEND

Medrese tahsili görmüş olanlar hakkında kullanılan tâbirlerden biri idi. Farsça bir terkîb olan dânişmendin manası ilim sahibi sayılan adam demektir.¹⁴⁶ Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

Şeyhî (2201).

DARPHANE EMİNİ

Para basılan yere darphâne; bu işin başında bulunan kimseye ise darphâne emîni ünvanı verilirdi.¹⁴⁷ Bu mesleğe ait 3 şâir tesbit edilmiştir.

İzzet(2820), Aziz (2844), Afif (2929).

DEFTERDAR

Osmanlı devleti mâlî işlerin başındaki memura verilen addır. Defter ile dar kelimelerinden teşekkül etmiş olan bu tâbir defter tutan demektir. Şark İslam devletlerinde bu makam sahibine müstevfî denilirdi.¹⁴⁸ Bu mesleğe ait 16 şâir tesbit edilmiştir.

Şânî (1988) (Van/Hattât), Şâhidî (2003), Şâhî/Zeynî (2010)(Mısır/Re'îsu'l/küttâb), Şemsî (2101), Şehdî (2158), Şehrî (2165), Sâfî/Cezerî Kasımpaşası (2261)(Selanik Beyi), Salih (2278), Safâyî (2362), Tâlî (2464), Tab'î (2477), Zarîfî (2540), Âtîf (2631), Afvî (2924), Ömer (2985), Ayânî (3025).

DEFTER EMİNİ

Önceleri defter-i hakanî nâzırı, defter-i hakanî emîni, son zamanlarda da tapu umum müdürü adını taşıyan vazife sahibinin ilk ismi idi.¹⁴⁹ Bu mesleğe ait 2 şâir tesbit edilmiştir.

Ârif (2570)(Hattat), Ulvî (2956).

¹⁴⁶ Mehmet Zeki Pakalın; *a.g.e.*, c. 1 s. 393

¹⁴⁷ Mehmet Zeki Pakalın; *a.g.e.*, c. 1 s. 394

¹⁴⁸ Mehmet Zeki Pakalın; *a.g.e.*, c. 1 s. 411

¹⁴⁹ Mehmet Zeki Pakalın; *a.g.e.*, c. 1 s. 418

DİVAN EFENDİSİ

Vezirlerle beylerbeylerinin yazı işlerinde istihdâm ettikleri adamlarına, son ıstılaha göre mektupçularına verilen ünvandır.¹⁵⁰ Bu mesleğe ait 3 şâir tesbit edilmiştir.

Şefkatî (2067), Tıflî (2507)(Eflak), Ârif (2562).

DIYANET İŞLERİ REİSİ

Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

Şerefeddin (2032).

ERBÂB-I TIMAR

Timar; fetih sırasında arazi-i emiriyye itibar edilen yerlerden sipahilerle zaimlere kılıç hakkı olarak verilen Beytü'l-mal hissesi yerinde hakkında bir tâbirdir.¹⁵¹ Buradan geçimini tedarik eden 8 şâir tesbit edilmiştir.

Sabrî (2308), Safâyî (2365)(Zeâmet), Sun'î (2402), Sun'î (2405), Tufeylî (2509), Zuhûrî (2545), Azmî(2831), Gınâyî/Gayretî (3095)(Zeâmet).

FETVÂ EMİNİ

Şeyhülislam kapısındaki fetvâhânenin başında bulunan zata verilen ünvandır. Şeyhülislama sorulan şer'î meselelerin fetvâlarını hazırlamak, istida ile vuku bulan suallere cevap vermek ve şer'iyye mahkemelerinden verilen ilanları tetkîk eylemek vazifeleriyle mükelleftir.¹⁵² Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

Sâhib/Mehmed (2238).

GEDİK

Büyük dairede ve alehusus saray-ı hümâyûnda bir hizmet-i mahsûsanın başlığı vazife ve imtiyazıdır. Ayrıca ticaret ve sanat yapabilme salâhiyeti suretinde tarif olunan gedik

¹⁵⁰ Mehmet Zeki Pakalın; *a.g.e.*, c. 1 s. 462

¹⁵¹ Mehmet Zeki Pakalın; *a.g.e.*, c.3, s. 497

¹⁵² Mehmet Zeki Pakalın; *a.g.e.*, c. 1, s. 621

vaktiyle esnafa mahsus bir şey iken bilahere emlâka sirayet ettirilmiş, memlekette asırlarca sanayii ve ticaretin terakkisine ve refah ve servet-i umûmiyenin artmasına hail olmuştur.¹⁵³ Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

Zâhir (2548)(Dergâh-ı âlî).

HÂKKÂK

Mühür ve resim hâkkeden sanatkâra verilen addr.¹⁵⁴ Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

Safâyî (2361).

HATTÂT

Bu mesleğe ait 6 şâir tesbit edilmiştir.

Sâdık (2237), Sabûrî (2315), Âzim (2605), İzzet (2804), İzzî (2841), Avnî (3011).

HATİB

Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

Gubârî (3068).

HAZİNEDAR

Kıymetli, evânî, eşya ve emvâlin konulduğu yeri idare ve muhafazaya memur olanlar hakkında kullanılan bir tâbirdir.¹⁵⁵ Bu mesleğe ait 2 şâir tesbit edilmiştir.

Şâkir (1975), İzzet (2805).

HÂCE

---

¹⁵³ Mehmet Zeki Pakalın; *a.g.e.*, c. 1, s. 214; Şemseddin Sâmî, *a.g.e.*, s. 1152

¹⁵⁴ Mehmet Zeki Pakalın; *a.g.e.*, c. 1, s. 706

¹⁵⁵ Mehmet Zeki Pakalın; *a.g.e.*, c. 1 s. 785

Devlet dairelerinde yazı işlerinin başında ve defterdârlık, nişancılık gibi vazifelerde bulunanların hakkında kullanılan bir tâbirdir. Halk arasında hoca olan farsça hâce kelimesini çoğulu hâcegân gelir.¹⁵⁶ Aynı zamanda hâce müderris, muallim manasına da kullanılan bir tâbirdir.¹⁵⁷ Bu mesleğe ait 9 şâir tesbit edilmiştir.

Şâkî (1977), Şehrî (2159), Sâib (2223), Sâdık (2241), Tâlib (2454), Tırsî (2496)(Hattat), Tıflî (2503)(Katip), Tıflî (2508), Aynî (3048)(Farsça).

HÂFİZ-I KÜTÜB

Hâfız-ı kütüb; kitapları saklayan demektir. Kütüphâne memuru yerinde kullanılır.¹⁵⁸ Bu mesleğe ait 2 şâir tesbit edilmiştir.

Sârim (2256), Tab'î (2487).

HAMAMCI

Bir hamam idare eden adam için kullanılan bir tâbirdir.¹⁵⁹ Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

Şehrî (2162).

HEKİM/ DOKTOR/ TABİB/ CERRAH

Bu mesleğe ait 13 şâir tesbit edilmiştir.

1980 Şâmî, Şifâyî (2061), Şifâyî (2058), Şifâyî (2059), Şifâyî (2062), Sâniî (2284), Subhî (2290), Safâyî (2363), Ziyâ (2437), Abdulhak (2693)(Reîsü'l-ulemâ), Aziz (2848), Atâ (2894), Ali (2976).

HELVACI

Saray aşçılarından tatlıcılar içi kullanılan bir tâbirdir. Bunlar tatlıdan başka şurup ve macun da yaparlardı.¹⁶⁰ Bu mesleğe ait 2 şâir tesbit edilmiştir.

¹⁵⁶ Mehmet Zeki Pakalın; *a.g.e.*, c. 1 s. 693

¹⁵⁷ Mehmet Zeki Pakalın; *a.g.e.*, c. 1 s. 745

¹⁵⁸ Mehmet Zeki Pakalın; *a.g.e.*, c. 1 s. 764

¹⁵⁹ Şemseddin Sâmî, *a.g.e.*, s. 558

Şem'î (2122), Şehdî (2156).

HIDME-İ HÂSSA

Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

Safder/Kânî (2370).

HULEFA

Hulefa vazifesini yapan şâirlerin ait olduğu kurumları parantezle verilmiştir. Bu mesleğe ait 4 şâir tesbit edilmiştir.

Sâib (2224)(Kalem), Sâhib (2235)(Sadâret Mektûb Kalemi), Subhî (2292)(Halvetî), Gâlib (3061)(Hulefa).

İMAM

Bu mesleğe ait 11 şâir tesbit edilmiştir.

Şânî (1989), Şerîf/Sadîk (2040), Sıddîk/Şerîf (2356), Tâlib (2459)(Muvakkit), Tayyibî (2527)(Hatip, Hattat), Zarîf (2535), Âsimî (2630)(Katip), Abdurrahman (2697), Ali (2970), Andelîbî (2999).

KÂDİ

İlmiye sınıfını teşkil eden kadılık mesleğini haiz olan şâirler diğer meslek erbabına göre fazla yekun tutmaktadır. Kadılık vazifesini nerelerde yaptıkları veya bu vazifeden başka yapmış oldukları sanat ve meslekler parantezle belirtilmiştir. Bu mesleğe ait 154 şâir tesbit edilmiştir.

Şâmî (1978)(Magosa), Şâmî/Derviş (1979)(Şam), Şâmî (1981)(Diyarbakir), Şânî (1986)(Erzurum), Şânî (1994)(Mülâzım), Şâvir (1995), Şâh Çelebi (2000)(Mısır), Şerhî (2019), Şerîf (2041), Şâkir (1967), Şeref/İkbal (2031), Şerif (2045), Şerîfî (2050), Şeffî (2070), Şikârî (2078), Şükrî (2081), Şükrî (2083), Şekîb (2092), Şemsî (2103), Şemsî

---

¹⁶⁰ Şemseddin Sâmî, *a.g.e.*, s. 797

(2113), Şemsî (2117), Şem'î (2125), Şinâsî (2126), Şinâsî (2131), Şuhûdî (2168), Şeyhî (2184), Şeyhî (2188), Şeyhî (2192)(Mekke/Kazasker), Şeyhî (2194)(Tebriz), Sâbirî (2231), Sâdık (2239)(İstanbul), Sâdikî (2252), Sâdikî (2253), Sâdikî (2255), Sâid (2257), Sâfî(2262), Salih (2272)(Müderriş), Salih (2273), Salih (2274), Salih (2277)(Hattat), Sâniî (2285), Sabrî (2302), Sabûhî (2313)(Ba'lebek), Sadrî (2328), Sıdkî (2330), Sıdkî (2336)(Tikveş), Sıdkî (2345)(Şam), Sıdkî (2347), Safvetî (2377), Safiyüddin (2383), Salâhî (2388), Sun'î (2396), Sanavberi/Hâletî (2407), Savnî (2408), Ziyâ (2427), Ziyâ (2441), Tâlib (2446), Tâlib (2447), Tâlib/Âzim (2451)(Erzurum), Tâlib (2452)(Mısır), Tâlib (2457), Tâliî (2463), Tâhir/Mehmed (2466)(Kudüs), Tâhir (2468)(Medine), Tab'î (2482), Tulû'î (2518), Tûsî (2520), Tayfur (2530), Zuhûrî (2543)(Hattat), Zuhûrî (2544)(Hattat), Âbid (2551), Ârif (2563), Ârif (2565), Ârif (2569)(Bağdad), Ârif (2571)(Hattat), Ârif (2572), Ârif (2576)(İstanbul), Ârifî (2595), Ârifî (2597), Ârifî (2599), Ârifî (2600), Ârifî (2601)(Hattat), Âşik (2614), Âtîf (2632)(Hattat), Âtîf (2633), Âkîf (2643), Âlem (2659), Âlî (2662)(Yeniçeri), Abdullah (2676), Abdullah (2677), Abdullah (2678)(Mısır), Abdullah (2680)(Üsküdar), Abdullah/Fâizî (2683), Abdurrahman(2696), Abdulganî/Abdî (2709), Abdullatif (2715), Abdullatif (2716), Abdullatif (2717), Abdulvâhid (2721), Abdî (2724), Abdî (2729) (imam), Abdî (2730), İzzet (2823)(Ordu), İzzetî (2825), Aziz (2843)(Hattat), Aziz (2851), Aziz (2852)(Manisa), Uşşâkî (2866), İşretî (2867), Aşkî (2872), Aşkî (2873), İsmetî (2889), İsmetî (2890), Atâ (2893), Atâullah/Vak'î (2902), Atâyî (2907), İtrî (2909), İffet (2913), İffet (2920), İffetî (2922), Aklî (2931), İlmî (2937), İlmî (2938), İlmî (2941), İlmî (Harameyn müfettişi)(2944), Ali (2968), Ali (2971), Ali (2972), Ali (2978), Alîmî (2982), İmâdî (2984), Amrî (2992), İnâyet (2995), Anâkî (2996), Avnî (3004), Avnî (3005), Avnî (3007), Avnî (3008), Avnî (3016), Avnî (3017), Ayânî (3026), Ayânî (3028), Aydî (3033), Aydî (3034), Aydî (3035), Aydî (3036), Aynî (3047), Gazî/Gazâyî (3052), Gubârî (3069), Garâmî (3070), Gulâmî (3086), Gınâyî (3091), Gınâyî (3092), Ganî (3097).

KAPTAN

Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

Salâhî (2389).

KAŞIKÇI

Çimşir ve boynuz ve kemik vesairenden kaşık oyan sanatkâr için kullanılan bir tâbirdir.¹⁶¹
Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

Şârik (1956).

KATİB/YAZICI

Yazı işlerini gören kimseye denir.¹⁶² Bir çok çeşidi bulunmaktadır. Ayrıntılar parantez içerisinde belirtilmiştir. Bu mesleğe ait 80 şâir tesbit edilmiştir.

Şâkir (1968)(mümeyyiz), Şeref (2027), Şeref (2028), Şuûrî (2057) (Sözlük müellifi), Şefkat (2063), Şefkat (2064), Şefkatî (2066), Şükrî (2084), Şems/Nuri (2096), Şinâsî (2127), Şevkî (2139), Şevkî (2142), Şevkî (2146), Şevkî (2147), Şevkî (2148), Şevket (2150), Şehdî (2153), Şehrî (2163), Şeyhî (2197), Şeyhî (2203), Şeydâ (2215) Sâib (2222), Sâib (2225), Sâdık (2246), Sâdıkî (2254)(Baltacı), Subhî (2298)(Darphane emîni), Sabrî (2303)(Hattat), Sabîh (2316)(Hazinedâr), Sabîh (2318)(Gümrük), Sadrî (2322), Sıdkî (2337), Sıdkî (2352), Safvet (2374), Salahaddin (2385), Salâhî (2387), Sun'î (2393), Sun'î (2394), Sun'î (2406), Zamîrî (2424)(Tezkireci), Ziyâ (2436), Tâlib (2458), Tab'î (2486)(Hattat), Tal'at (2511), Tahâ (2522), Tayyibî (2528), Ârif/Âhî (2582), Ârif (2583), Ârif (2584), Ârif (2585), Ârif (2587), Ârif (2592), Ârifî (2593), Âsım (2620), Âsım (2629), Âkif/Müştâk (2644), Âkif (2648), Âkif (2653)(Basın), Âkif (2655), Âkif (2656), Âlî (2666)(Cerîdehâne), İzzet (2807) (İmam), İzzet (2808), Azmî(2832)(Mahzen-i çûb)(Hattat), Azmî(2836)(Matbah), İzzî (2838), Aşkî(2876), İsmet(2883), İsmet(2885)(Mümeyyiz), Atâ (2895), Atâ (2896), Atâ (2900), Afif (2929), İlmî (2947), Ömrî (2990), Avnî (3006), Ahdî (3022)(hattat), Ahdî (3023), Aysî (3040), Gâlib (3060), Gınâyî (3094).

KAYMAKAM

Eski idare teşkilatında kazanın idarî amirine verilen isimdir. Osmanlıların son devirlerinde idarî teşkilat; vilayet, sancak, kaza, nahiye olmak üzere dört derece idi. Kazanın bugünkü karşılığı ilçedir.¹⁶³ Bu mesleğe ait 3 şâir tesbit edilmiştir.

Şâkir (1974), Tâlib (2455), Âkif (2649).

¹⁶¹ Şemseddin Sâmî, *a.g.e.*, s. 1028

¹⁶² Mehmet Zeki Pakalın; *a.g.e.*, c. 2, s. 214

¹⁶³ Mehmet Zeki Pakalın; *a.g.e.*, c. 2, s.219

KAZASKER

İlmiye mesleğinin en yüksek mertebelerinden birinin adıdır. Lügat manası asker kadısı, ordu kadısı demektir.¹⁶⁴ Bu mesleğe ait 5 şâir tesbit edilmiştir.

Şâh Çelebi (2001), Sıddîk (2354), Ârif (2564), Abdolvâsi' /Vâsiî (2722), Gamî (3088).

KERESTE GÜMRÜKÇÜSÜ

Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

Şâkir (1976).

KETHÜDA

Büyük devlet adamlarıyla zenginlerin işlerini gören adam hakkında kullanılır bir tâbirdir. Halk arasında kahya denilir.¹⁶⁵ Bu mesleğe ait 9 şâir tesbit edilmiştir.

Şâkir (1969), Şâmî (1984), Şevkî (2141), Şevket (2149), Sâib (2226), Azmî(2830), Azizî(2858)(Yedikule), İtrî (2910), Ulvî (2962).

KİSEDÂR

Kalem âmirinin yamağı yerinde kullanılır. Resmî kağıtları kese içinde âmirine götürüp getirdiği için bu adı almıştır. Esnafa ait hâsılatı toplayıp saklayan adama da bu ad verilmiştir.¹⁶⁶ Bu mesleğe ait 2 şâir tesbit edilmiştir.

Sabîh (2317)(Tahvil), Safvet (2371)(Çavuşbaşı).

MEBUS (Milletvekili)

Bu mesleğe ait 4 şâir tesbit edilmiştir.

Şekîb (2094) (Manisa), Tal'at (2514)(Giresun), Âlî (2671)(Maârif), Alaaddin (2934).

¹⁶⁴ Mehmet Zeki Pakalın;*a.g.e.*, c. 2, s.229

¹⁶⁵ Mehmet Zeki Pakalın;*a.g.e.*, c. 2, s.251

¹⁶⁶ Mehmet Zeki Pakalın;*a.g.e.*, c. 2, s.249

MÂLIKÂNE HALİFESİ

Mâlikânelerin kayıtlarını tutmak ve bunlara ait işleri görmekle vazifelendirilen memurlar hakkında kullanılan bir tâbirdir. Bu memurlar devlete ait diğer gelirlerle de meşgul olurlar.¹⁶⁷ Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

Tayyibî (2526).

MEKTUPÇU

Resmî dairelerde yazı işleriyle meşgul olan idare veya kalemin başında bulunan memurun ünvanı idi. Mektûbî veya mektûbî-i sadr-ı âlî'de denilir. Eskiden bunun yerine divan efendisi tâbir kullanılırdı.¹⁶⁸ Bu mesleğe ait 2 şâir tesbit edilmiştir.

Âsım (2628), İsmet(2884).

MEMUR

Bu mesleğe ait 3 şâir tesbit edilmiştir.

Şâdî (1952), Şeref (2030), Sabrî (2306).

MEVLEVÎ

Mehmed Nâil Tuman, şâirlerin hayatlarını izah ederken Mevlevîliği bir meslek gibi ifade ettiği için bu başlık adı altındaki şâirlerde burada verilmiştir. Mevlevî şâirlerden 25 adet tesbit edilmiştir.

Şâkir (1966), Şânî (1992), Şûrî (2134), Şehîdî (2174), Şeydâ (2208), Şeydâ (2211), Şeydâ (2212), Sâhib (2236), Sâdık (2247), Sâdıkî (2251), Sâfî (2259), Sâfî (2264), Sıdkî (2331), Saffî (2379), Samtî (2391), Sun'î (2395), Za'fî (2413), Zamîrî (2425), Tâhir (2476)(Vaiz), Tarîkatî (2497), Alâyî (2935)(Mesvenîhân), İlmî (2951), Aşşî (3041), Garîbî (3072), Ganem (3096).

¹⁶⁷ Mehmet Zeki Pakalın; *a.g.e.*, c. 2, s.397

¹⁶⁸ Mehmet Zeki Pakalın; *a.g.e.*, c. 2, s.466

MOLLA

Mevleviyyet payesini ihraz eden ulema hakkında kullanılır bir tâbirdir. Monla suretinde de yazılırdı. Sonradan zâdegândan olanlar ve birinci sınıf kadılar için de kullanıldı. Ulemâ hakkında münhasıran “molla bey” tâbiri onları zâdegândan ayırmak için kullanılmıştır. Molla'nın kelime manası; âlim, fâzıl ve fakih demektir.¹⁶⁹ Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

Abdübâkî (2689)(Medine).

MUALLİM

Bu mesleğe ait 8 şâir tesbit edilmiştir.

Sâim (2227), Sıdkî (2341), Sıdkî (2349), Ziyâ (2439), Ziyâ (2440), Tâhir (2474), Gazâlî (3079), Gavsî (3100).

MUAVİN

Muavinlik yapmış olan 5 şâir tesbit edilmiştir.

Şâkir/Fevkî (1973), Sâfî (2267)(Mektûb), Şâdî (1954)(Liman reisi/Bahriye yüzbaşısı), Safvet (2373), İsmet(2886).

MUHASEBECİ

Bu mesleğe ait 5 şâir tesbit edilmiştir.

Şefîk (2074), Sâdık (2243)(Anadolu), Sabrî (2300), Tayfur/Dâniş (2531)(Haremeyn), Gâlib (3056).

MUHASEBECİ ŞÂKİRDİ

Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

Âfî (2669)(Hattat).

---

¹⁶⁹ Mehmet Zeki Pakalın; *a.g.e.*, c. 2, s. 549

MUSAHİB

Pâdişahların daha ziyade eğlendirmek için, hizmetlerinde bulundurdukları adamlar hakkında kullanılan bir tâbirdir.¹⁷⁰ Bu mesleğe ait 2 şâir tesbit edilmiştir.

Şeyhî (2200), Gazâlî (3078).

MUTASARRIF

Sancak adı verilen teşekkülün başında bulunan memur hakkında ünvan olarak kullanılan bir tâbirdir.¹⁷¹ Bu mesleğe ait 2 şâir tesbit edilmiştir.

Şerif (2048)(Kars), Sâdık (2245)(İnebahtı).

MUTASARRIF VEKİLİ

Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

Âkif (2646).

MÜCELLİD

Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

Azizî (2862).

MÜDDEİ UMÛMÎ (Savcı)

Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

Ziyâ (2433).

MÜDERRİS

---

¹⁷⁰ Mehmet Zeki Pakalın; *a.g.e.*, c. 2, s. 583

¹⁷¹ Mehmet Zeki Pakalın; *a.g.e.*, c. 2, s. 586

Medrese ve câmiilerde talebeye ders okutan hoca yerinde kullanılır bir tâbirdir. Kullanılış itibariyle muallim ile farklıdır. Müderris olmak için medresede veya câmiide meşrut olan dersleri okuyup icâzet almaya bağlı idi.¹⁷² Bu mesleğe ait 65 şâir tesbit edilmiştir.

Şâkir (1960), Şâkir (1972)(İmam), Şânî (1985), Şânî (1987), Şâh (1996), Şeref (2023), Şeyh (2177), Şeyhî (2190), Şeydâ (2209), Sâdık (2242)(Hattat), Şerîfî (2051), Şifâyî (2060) (Şeyh), Şemsî (2106), Şehrî (Dürrizâde etibbâından)(2164), Subhî (2295), Sabrî (2301), Sadrî (2323), Siddîk (2353)(Kâdı), Sulhî (2390), Samtî (2391), Sun'î (2397), Za'îffî (2416), Za'îffî (2417), Zamîrî (2423), Tab'î (2479), Zarîf (2534), Âbid (2550), Ârifî (2594)(Kâdı), Ârifî (2596), Âzim (2606), Âsım (2619), Âsım (2622)(Hattat), Âsım (2627), Âtîf (2639), Âkîf (2641)(Tabib), Abdullah (2684)(Hattat,Katib), Abdullah (2685)(İmam), Abdullah (2688), Abdurrahman (2695)(kâdı), Abdulaziz (2704)(kâdı), Abdî (2728), İzzet (2810), Azmî (2829), Aziz (2845), Aziz (2847), Aziz (2849), Aziz (2856), Uşşâkî (2865), Aşkî (2868), Aşkî (2877), İsmet (2881), Atâyî (2905), İffet (2918), İffetî (2921), Afîf (2927), İlmî (2943), Ulvî (2960), Ulvî (2960), Ali (2965), Ali (2967), Avnî (3009)(kadı), Avnî (3018), Aydı (3038), Ayşî (3042), Gubârî (3066).

MÜDÜR

Bu mesleğe ait 8 şâir tesbit edilmiştir.

Şâkir (1970), Şem'î (2124), Sâfî (2268), Tâhir (2470), Âtîf (2634)(Maliye), Âkîf (2657)(Tahrîrât), Atâ (2898), Andelîb/Fâik (2997).

MÜEZZİN

Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

Şemsî (2114).

MÜFETTİŞ

Bu mesleğe ait 3 şâir tesbit edilmiştir.

Abdulaziz/Aziz (2707)(Evkâf), İffet (2919), Gâlib (3059).

---

¹⁷² Mehmet Zeki Pakalın; *a.g.e.*, c. 2, s. 598

MÜFTÜ

Şeyhülislam tâbirinin taammümünden evvel ilmiye mesleğinde mevcut üç tâbirden biridir. Diğer ikisi kâdı ve müderristi. Müftî, fetva verdiğiinden dolayı bu ismi almıştır.¹⁷³ Bu mesleğe ait 11 şâir tesbit edilmiştir.

Şerîf (2042), Şerif (2044), Şem'î (Hattat) (2123), Şevkî/Ömer (2140), Şehdî (2152), Sâfî (2271), Sıdkî (2340)(Antalya), Tal'atî (2517), Âkif (2640), Abdusselâm (2701), İzzet (2803)(Yenişehir).

MÜHÜRDAR

Sadrazamlarla nâzır ve valilerin maiyyetlerinde resmî kağıtları mühürlemeye memur olanlar hakkında kullanılan bir tâbirdir.¹⁷⁴ Bu mesleğe ait 2 şâir tesbit edilmiştir.

Şâkir (1963), Âlî (2665).

MÜNECCIMBAŞI

Yıldızlar ilmiyle uğraşan ve onlardan ahkâm çıkaran müneccimlerin başı için kullanılan bir tâbirdir.¹⁷⁵ Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

Şekîb (2095).

MÜŞİR

Askerlik rütbelerini en yükseğine verilen addır. Mülkiyeden vezirlik rütbesine muadildid. Müşirlik tanzimattan sonra meydana gelen rütbelerdendi.¹⁷⁶ Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

Ârif (2586)(Arabistan ordusu).

MÜTEFERRİKA

---

¹⁷³ Mehmet Zeki Pakalın; *a.g.e.*, c. 2, s. 599

¹⁷⁴ Mehmet Zeki Pakalın; *a.g.e.*, c. 2, s. 609

¹⁷⁵ Mehmet Zeki Pakalın; *a.g.e.*, c. 2, s. 618

¹⁷⁶ Mehmet Zeki Pakalın; *a.g.e.*, c. 2, s. 636

Hükümdarla vezirlerin ve diğer hizmet sahiplerinin maiyyetinde hademe nevinden olan bir kısım hizmet erbâbı hakkında kullanılan bir tâbirdir.¹⁷⁷ Bu mesleğe ait 2 şâir tesbit edilmiştir.

Sâbirî (2232), Ârif (2559).

MÜTEKÂİD (Emekli)

Memuriyet ve hizmetten çekilip hizmet müddetine göre maaş alan yerinde kullanılır bir tâbirdir. Emekli demektir.¹⁷⁸ Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

Tal'at (2513)(Bahriye nazırı müsteşarlığı).

MÜTERCİM

Bu mesleğe ait 2 şâir tesbit edilmiştir.

Ârif (2575), Ulvî (2959).

MÜTEVELLÎ

Vakıf işlerini vakfiyye şartları ve Şer'î hükümler dairesinde idare ve rüyet için tayin olunanlar hakkında kullanılır bir tâbirdir.¹⁷⁹ Bu mesleğe ait 2 şâir tesbit edilmiştir.

Garîbî (3076), Gamî (3089).

NÂİB

Şer'î mahkemelerin hakimlerine verilen ünvanıdır. Kadı yerinde kullanılırdı.¹⁸⁰ Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

Sâfî (2270).

---

¹⁷⁷ Mehmet Zeki Pakalın; *a.g.e.*, c. 2, s. 637

¹⁷⁸ Mehmet Zeki Pakalın; *a.g.e.*, c. 2, s. 637

¹⁷⁹ Mehmet Zeki Pakalın; *a.g.e.*, c. 2, s. 640

¹⁸⁰ Mehmet Zeki Pakalın; *a.g.e.*, c. 2, s. 644

NAKÎBÜ'L-EŞRAF

Hazret-i Peygamber'in sülalesi mensuplarının işleriyle meşgul olan vazife sahibi hakkında kullanılır bir tâbirdir.¹⁸¹ Bu mesleğe ait 7 şâir tesbit edilmiştir.

Şerîfî (2052), Şeyhî (2186), Şeyhî (2191), Safhî (2369)(Kâdı), İzzet (2812), İsmet(2882), Gubârî (3067).

NAKKAŞ

Muhtelif sanat sahipleri hakkında kullanılır bir tâbirdir.¹⁸² Bu mesleğe ait 3 şâir tesbit edilmiştir.

Saffî (2382), Sun'î (2404), Aşkî(2875)(Hattat).

NÂZİR

Bir idarenin yahut dairenin umur ve muamelâtına nezaret eden en büyük memura verilen ünvanıdır. Vekil veya bakan da denilir.¹⁸³ Bu mesleğe ait 3 şâir tesbit edilmiştir.

Âtîf (2635)(Mesârifât-ı askeriye), Âkîf (2645)(Hâriciye), Akîf (2933)(Baruthâne).

NEDİM

Pâdişahların mukarripleri ve yakınları hakkında kullanılır bir tâbirdir.nedimler içinde pâdişahı eğlendirenler olduğu gibi hayra teşvik edenler de olmuş, aralarında memlekete zararı dokunanlarda çıkmıştır.¹⁸⁴ Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

Aydî (3032).

NIŞANCI

---

¹⁸¹ Mehmet Zeki Pakalın;*a.g.e.*, c. 2, s. 647

¹⁸² Mehmet Zeki Pakalın;*a.g.e.*, c. 2, s. 649

¹⁸³ Mehmet Zeki Pakalın;*a.g.e.*, c. 2, s. 666

¹⁸⁴ Mehmet Zeki Pakalın;*a.g.e.*, c. 2, s. 668

Hükümdarın alametlerini taşıyan ferman ve berâtlara Türklerde “nişan” adı verildiğinden bu alameti çekmeye izinli makam sahibine de nişancı denilmiştir.¹⁸⁵ Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

Ömrî (2991)(hattat).

ORDU YOKLAMACISI

Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

Âbidîn (2552).

PADIŞAH/ SULTAN/ HÂN

Bu mesleğe ait 4 şâir tesbit edilmiştir.

Avnî (3003), Şahin Giray (2015) (Kırım), Şebânî (2017)(Özbek), Gazâyî (3080).

PROFESÖR

Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

Aynî (3049).

REİS

Çeşitli yerlerde reislik görevini yapmış bulunan şâirlerin ait oldukları kurum parantezle belirtilmiştir. Bu mesleğe ait 3 şâir tesbit edilmiştir.

Âtîf (2636)(Evkâf Nezareti), Abdunnâfi/İffet (2720), İsmet (2887)(İstinyâf-ı Hukuk).

REİSÜ'L-KÜTTÂB

---

¹⁸⁵ Mehmet Zeki Pakalın; *a.g.e.*, c. 2, s. 699

Katiplerin reisi anlamına gelen reisü'l-küttâb İkinci Sultan Mahmud'un saltanatının hemen hemen sonlarına kadar Divan-ı Hümâyûn amiri olup hâriciye nâzırlığı yerinde kullanılmış bir tâbirdir.¹⁸⁶ Bu mesleğe ait 7 şâir tesbit edilmiştir.

Tâlib (2448)(Hattat), Tuğrâyî (2500)(Nişancı), Ârif (2573), Ârifî (2603)(Mutasarrıf), Abdullah/Abdî (2682)(Şârih-i Mesnevî,Hattat), Ali/Tuğrayî (2974)(nişancı), Ömer (2987).

RUZNÂMECI

Günlük varidat ve mesârifin yahur vukuatın kaydına mahsus defterleri tutan memurlar hakkında kullanılan bir tâbirdir.¹⁸⁷ Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

Subhî (2294)(Şehremini).

SADRAZAM

Osmanlılarda idare makinesinin başında bulunan memura verilen isimdir.¹⁸⁸ Bu mesleğe ait 5 şâir tesbit edilmiştir.

Safvet (2375), Ziyâ (2429), Âlî (2664), Âlî (2667), Ali (2980)

SAHAF

Eskiden kitap satan kitapçı yerinde kullanılır bir tâbirdir.¹⁸⁹ Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

Safhî (2368).

SANCAK BEYİ

---

¹⁸⁶ Mehmet Zeki Pakalın;*a.g.e.*, c. 3, s. 25

¹⁸⁷ Mehmet Zeki Pakalın;*a.g.e.*, c. 3, s. 60

¹⁸⁸ Mehmet Zeki Pakalın;*a.g.e.*, c. 3, s. 60

¹⁸⁹ Mehmet Zeki Pakalın;*a.g.e.*, c. 3, s. 92

Eyalet teşkilatıyla tımar usulünün carî olduğu zamanlarda beş on kazalık yerin mutasarrıfı ile sipahisinin kumandanına verilen addır.¹⁹⁰ Sancak beyleri hakkında ümerâ tâbiri de kullanılır.¹⁹¹ Bu mesleğe ait 5 şâir tesbit edilmiştir.

Şâmî (1982), Şâmî (1983), Şeffî (2069), Şîrî (2218), Sun'î (2403).

SEFİR (Elçi)

Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

Aziz (2850)(Berlin).

SEKBANBAŞI

Yeniçeri ocağının büyük zabitlerinden birine verilen addır.¹⁹² Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

Şikârî (2079).

SERASKER

Eskiden Millî Müdafaa Vekili (Savunma Bakanı) yerinde kullanılan bir tâbirdir. Yeniçeri ocağı lağvedilince yerine Nizâmiyye teşkilatı yapılırken ocak gibi ağalık ünvanı da lağvedilmiş ve "Umûr-ı Berriyye-i Askeriyye Nezareti"nde bulunan zata serasker denilmiştir.¹⁹³ Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

İzzet (2801).

ŞEF

Bu mesleğe ait 2 şâir tesbit edilmiştir.

İsmet (2888)(Maarif Tashîh), İffet/Abdünnâfi' (2916).

---

¹⁹⁰ Mehmet Zeki Pakalın;*a.g.e.*, c. 3, s. 119

¹⁹¹ Mehmet Zeki Pakalın;*a.g.e.*, c. 3, s. 558

¹⁹² Mehmet Zeki Pakalın;*a.g.e.*, c. 3, s. 147

¹⁹³ Mehmet Zeki Pakalın;*a.g.e.*, c. 3, s. 176

ŞEHRENGİZ NÂZIMI

Bir şehrin güzellerini ve güzelliklerini konu edinen eserler yazan kişiye denir.¹⁹⁴ Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

Tab'î (2480).

ŞEHNAMECİ

Devlet tarafından târîhî hadiselerin zaptına memur edilenlere verilen ünvandır.¹⁹⁵ Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

Şehdî (2155).

ŞEYH

Bir tarikatın pîri veya muktedası hakkında kullanılır bir tâbiridir.¹⁹⁶ Bu mesleğe ait 88 şâir tesbit edilmiştir.

Şâkir (1964)(Livâ-ı Şerif), Şeref/Şerefeddin (2022), Şeref (2029), Şâkir (1964)(Rikabdâr-Livâ-i Şerif Şeyhi), Şâhid (2002)(Mevlevî), Şâh Velî (2007)(Halvetî), Şaban (2056)(Halvetî), Şükrî (2082) (Uşşâkî), Şekûrî (2090) , Şekûrî (2091)(Vaiz), Şekîb (2093) (Mevlevî), Şemseddin/Mehmed/Emîr Sultan (2097), Şemseddin (2100), Şemsî (2105), Şemsi (2109)(Mevlevî), Şuhûdî (2169)(Mevlevî), Şuhûdî (2170)(Hatip,vaiz,hattat), Şuhûdî (2171)(Hatip,imam), Şeyhî (2179)(Hekim), Şeyhî (2180), Şeyhî (2182), Şeyhî (2183)(Kâdi), Şeyhî/Abdülmecid (2187), Şeyhî/La'îf (2193)(Mevlevî), Şeyhî (2195), Şeyhî (2196)(Mevlevî), Şeyhî (2199)(Mevlevî), Şeyhî (2204), Sâbir (2229)(Mevlevî), Sâhib (2233)(Mevlevî), Sâfî (2265), Sâfî (2266)(Mevlevî), Salih (2275)(Mevlevî), Salih (2280), Sabûhî (2312)(Mevlevî), Sabûrî (2314)(Hüdâyî), Sahvî (2320), Sadreddin (2321), Sadrî (2324)(Kâdi), Sadrî (2326)(Mevlevî), Sıdkî (2339), Sıdkî/Esîfî (2343)(Mevlevî), Sıdkî (2350)(Halvetî/İmam), Safâyî (2359), Safvetî (2376), Saffî (2380)(Mevlevî), Saffî (2381)(Halvetî), Salâhî (2386), Za'îfî (2421)(İmam,Hafız,Hattat, Muallim), Tâlib/Bivücûdî (2449)(Hüdâyî), Tâlib (2450)(Mevlevî), Tâlibî (2460)(Mevlevî), Toğânî (2521)(Mevlevî), Zarîfî (2536), Zillî (2541), Âdil (2556)(Mevlevî), Ârif (2566)(Mevlevî), Ârif/Emin (2567), Ârif (2568)(Mevlevî), Ârifî (2602)(Mevlevî), Âşik (2615)(Mevlevî), Âsım (2623), Abâpûş (2674)(Mevlevî), Abdullah/Bîçâre/Zâkirî (2681)(Vaiz), Abdullah (2686), Abdullah/İlâhî

¹⁹⁴ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, cilt 11, s. 746

¹⁹⁵ Mehmet Zeki Pakalın;*a.g.e.*, c. 3,s. 318

¹⁹⁶ Mehmet Zeki Pakalın;*a.g.e.*, c. 3.,s. 346

(2687), Abdalbâkî (2690)(Vaiz), Abdalbâkî/Nâsır (2691)(Mevlevî), Abdulhay (2692)(Hüdâyî), Abdulgaffar (2708),(Hattat), Abdurrahim (2699), Abdurrahim/Fedâî (2700), Abdulkadir/Sırrî (2712), Abdülkerim (2714), Abdî (2731), İrfânî (2797), Örfî (2799)(Mevlevî), Azmî (2834)(Mevlevî), Aziz (2846)(Mevlevî), Azizî (2861)(Mevlevî), Afvî (2925), Aklî (2932), İlmî (2936), İlmî (2940), İlmî (2945), Elvân (2954), Avnî (3010), Avnî (3012), Ayn-ı Ekber (3044), Uyûnî (3045), Gâlib (3054), Garîbî (3073), Gafûrî (3083), Gulâmî (3085), Gavsî (3098), Gavsî (3099).

ŞEYHÜ'L- HARÂM

Harem- Şerif'te (Mekke) halife tarafından memur bulunan zat hakkında kullanılır.¹⁹⁷ Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

Safhî (2367)(Harameyn Muhasebecisi).

ŞEYHÜLİSLAM

İlmiye sınıfının başında bulunan zatın ünvanıdır.¹⁹⁸ Bu mesleğe ait 8 şâir tesbit edilmiştir.

Şâhî/Zeynî (2013), Şerîf (2038), Sâdık (2240), Sabrî (2307), Âşir (2612), Abdulaziz/Azîzî (2705), Abdulkadir/Kadrî (2711), Atâullah (2901).

TAKYE-RUZ

Araştırmalara rağmen böyle bir mesleke hakkında bir meslekî bilgiye ulaşılamamıştır. Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

Sâbirî (2230).

TOPÇU

Topların bakımı, taşınması, ikmali ve kullanılmasıyla uğraşan asker sınıfıdır.¹⁹⁹ Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

¹⁹⁷ Mehmet Zeki Pakalın; *a.g.e.*, c. 3, s. 347

¹⁹⁸ Mehmet Zeki Pakalın; *a.g.e.*, c. 3, s. 347

¹⁹⁹ *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, cilt 12, s. 213

Şermî (2034).

TÛRBEDÂR

Türbenin temizlik vesaire işlerini yapan türbe bekçisidir.²⁰⁰ Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

Şevkî (2143).

VALZ

Bu mesleğe ait 5 şâir tesbit edilmiştir.

Subhî (2299), Sadrî (2325), Abdüşşekûr /Şekûrî (2702), Abdussamed (2703), Ahdî/Alî (3020).

VAK'A NÜVİS

Târîhî hadiselerin kayd ve zaptı için tayin olunan resmî memurun ünvanıdır.²⁰¹ Bu mesleğe ait 7 şâir tesbit edilmiştir.

Şâkir (1959)(Gümrükçü), Şefik (2072), Subhî (2296), Âsım (2624), Âlî (2672), İzzî (2840)(Hattat), Atâullah (2903).

VALI

Valilik yapmış olan şâirlerin hangi yerlerde görev yaptığına dair açıklama parantez içerisinde verilmiştir. Bu mesleğe ait 12 şâir tesbit edilmiştir.

Şâkir (1962)(Mora), Şerîf (2039)(Bosna), Şerif (2047) (Hicaz), Şefik (2071) (Maraş), Şikârî (2077) (Diyarbakir), Sıdkî (2332)(Reîsü'l-Küttâb, Nişancı), Ziyâ (2431)(Adana), Âkif (2647)(Ceza'ir-i Bahr-i Sefid), İzzet (2813)(Diyarbakir), İzzet (2814)(Edirne), İzzet(2822)(Şam), Gazî/Gazâyî (3050).

²⁰⁰ Mehmet Zeki Pakalın;*a.g.e.*, c. 3, s. 539

²⁰¹ Mehmet Zeki Pakalın;*a.g.e.*, c. 3, s. 574

VOYVODA

Osmanlı devleti döneminde Rumeli'deki bazı bölgelerin valilerine verilen ünvanıdır.²⁰² Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

İzzet(2821).

YENİÇERİ

Osmanlıların muvazzaf askerine verilen addır. Hükümdarın emri altında ve şahsına bağlı olduğu için "Kapıkulu" da denmiştir.²⁰³ Bu mesleğe ait 4 şâir tesbit edilmiştir.

Sıhhatî (2319), Sıdkî (2346)(Çavuş), Ulûmî (2955), Ulvî (2957).

YENİÇERİAĞASI

Yeniçeri ocağının başına verilen addır. Ağalık ocağının kurulması ile başlamış ve kaldırılmasına kadar devam etmiştir.²⁰⁴ Bu mesleğe ait 1 şâir tesbit edilmiştir.

Zarîf (2533).

MESLEĞİ HAKKINDA BİLGİ VERİLMİYEN ŞÂİRLER

Şâdî (1953), Şâ'irî (1957), Şâkir (1961), Şâkir (1965), Şânî (1990), Şânî (1991), Şâh (1997), Şâh Çelebi (1998) Şâh Çelebi (1999), Şâhid (2002), Şâh Kâsım (2006), Şahî (2008), Şâhî (2009), Şâhî (2011), Şâhî (2012), Şâhî (2014), Şebâbî (2016), Şetvân (2018), Şeref (2021), Şeref (2024), Şeref (2025), Şeref (2026), Şermî (2033), Şermî (2035), Şermî (2036), Şermî (2037), Şerif (2043), Şerif (2046), Şerîfî (2049), Şerîfî (2053), Şerîfî (2054), Şuâî (2055), Şefkat (2065), Şefîî (2068), Şefîk (2075), Şükrullah (2076), Şükrî (2080), Şükrî (2085), Şükrî (2087), Şükrî (2088), Şemseddin (2098), Şemseddin (2099), Şemsî (2102), Şemsî (2107), Şemsî (2108), Şemsî (2110), Şemsî (2111), Şemsî/Cihângir/Zaifî (2112), Şemsî (2115), Şemsî (2116), Şem'î (2118), Şem'î (2121), Şinâsî (2128), Şinâsî (2130), Şühî (2132), Şühî (2133), Şûrî (2136), Şevkî (2137), Şevkî (2138), Şevkî (2145), Şahbaz Giray (2151), Şehrî (2160), Şehrî (2161), Şehrî (2166), Şuhûdî (2172), Şuhûdî (2173), Şehîdî (2176), Şeyhoğlu/Cemâlî (2178), Şeyhî (2181), Şeyhî (2182), Şeyhî (2185), Şeyhî (2189), Şeyhî (2198), Şeyhî (2202), Şeyhî

²⁰² *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, cilt 12, s. 634

²⁰³ Mehmet Zeki Pakalın; *a.g.e.*, c. 3, s. 617

²⁰⁴ Mehmet Zeki Pakalın; *a.g.e.*, c. 3, s. 624

(2205), Şeyhî (2206), Şeyhî (2207), Şeydâ (2210), Şeydâ (2213), Şeydâ (2214), Şirâzî (2216), Şîrîn (2219), Sâib (2220), Sâib (2221), Sâim (2228), Sâhib (2234), Sâdık (2244), Sâdık (2249), Sâdık (2250), Sâid (2258), Sâfî (2260), Sâfî (2263), Salih (2279), Salih (2281), Salih (2282), Salih (2283), Sâniî (2286), Sabâyî (2287), Sabâyî (2289), Subhî (2297), Sabrî (2305), Sabrî (2309), Sabrî (2310), Sabrî (2311), Sadrî (2327), Sadrî (2329), Sıdkî (2333), Sıdkî (2334), Sıdkî (2335), Sıdkî (2338), Sıdkî/Ümîdî (2342), Sıdkî (2348), Sıdkî (2351), Sıddîk (2355), Sadfî (2357), Safâ (2358), Safâyî (2360), Safâyî (2364), Safâyî (2366), Safvet (2372), Safvetî (2378), Sun'î (2398), Sun'î (2399), Sun'î (2400), Sun'î (2401), Sıyâmî (2409), Zayî (2410), Za'fî (2411), Za'fî (2412), Za'fî (2414), Za'fî/Cihangir/Şemsî (2415), Za'fî (2418), Za'fî (2419), Za'fî (2420), Za'fî (2422), Zamîrî (2423), Zamîrî (2426), Ziyâ/Yusuf (2428), Ziyâ (2430), Ziyâ (2432), Ziyâ (2434), Ziyâ (2435), Ziyâ (2438), Ziyâî (2442), Ziyâî (2443), Ziyâî (2444), Ziyâî (2445), Tâlib (2453), Tâlib (2456), Tâlibî (2461), Tâlibî (2462), Tâhir (2465), Tâhir (2467), Tâhir (2469), Tâhir (2471), Tâhir (2472), Tâhir (2473), Tâhir (2475), Tab'î (2478), Tab'î (2483), Tab'î (2484), Tab'î (2485), Tab'î (2488), Tab'î (2489), Tabîbî (2490), Tarzî (2491), Tarîkî (2499), Tıfî (2501), Tıfî (2504), Tıfî (2505), Tıfî (2506), Tal'at (2512), Tal'at (2515), Tayyâr (2523), Tayyib (2524), Tayyibî (2529), Zâhirî (2532), Zarîfî (2537), Zarîfî (2538), Zarîfî (2539), Zuhûrî (2542), Zuhûrî (2546), Zâhir (2547), Âcizî (2553), Âcizî (2554), Âdil (2555), Âdile (2557), Ârif/Azmî (2558), Ârif (2560), Ârif (2561), Ârif (2577), Ârif (2578), Ârif (2579), Ârif (2580), Ârif (2581), Ârif (2588), Ârif (2589), Ârif (2590), Ârif (2591), Ârifî (2598), Ârifî (2604), Âzim (2608), Âzim (2609), Âzim/Tâlib (2610), Âzim/Ârif (2611), Âşik (2613), Âşik (2616), Âşikî (2617), Âşikî (2618), Âsım (2621), Âsım (2625), Âsım (2626), Âtîf (2638), Âkif (2642), Âkif (2650), Âkif (2651), Âkif (2652), Âkif (2658), Âlim (2660), Âlî (2663), Âlî (2668), Âlî (2670), Âyşe (2673), Ibâdî/Hâfız (2675), Abdullah (2679), Abdurrahman/Hâtemî (2694), Abdurrahim (2698), Abdulaziz (2706), Abdulganî (2710), Abdulkadir (2713), Abdulmuttalib (2719), Abdulvehhab/Abdî (2723), Abdî/Abdulvehhab (2725), Abdî (2726), Abdî (2727), Örfî (2800), İzzet (2806), İzzet (2809), İzzet (2811), İzzet (2815), İzzet (2816), İzzet (2817), İzzet (2818), İzzet (2819), İzzet (2824), İzzetî (2826), İzzet (2827), Uzletî (2828), Azmî (2833), Azmî (2835), Azmî (2837), İzzî (2839), İzzî (2842), Aziz (2853), Aziz (2854), Aziz (2855), Aziz (2857), Azizî (2859), Azizî (2860), Askerî (2864), Aşkî (2869), Aşkî (2870), Aşkî (2871), Aşkî (2878), İsmâ (2879), İsmet (2880), İsmetî (2891), Atâ (2899), Atâyî (2904), Atâyî (2906), Atâyî (2908), Atfî (2911), Atûfî (2912), İffet (2914), İffet (2915), İffet (2917), İffetî (2923), Afîf (2926), Afîf (2928), İlmî (2945), İlmî (2948), İlmî (2949), İlmî (2950), İlmî (2952), İlmî (2953), Ulvî (2958), Ulvî (2963), Ulvî (2964), Ali (2966), Ali (2969), Ali (2973), Ali (2977), Ali (2979), Ali/Hâverî (2981), İmâd (2983), Ömer (2986), Ömer/Şevkî (2988), Amrî (2993), İnâyet (2996), Anka (3001), Anka (3002), Avnî (3013), Avnî (3014), Avnî (3015), Avnî (3019), Ahdî/Mehdî (3021), Ayaz (3024), Ayânî (3027), Ayânî (3029), Ayânî (3030), Ayânî/Aydî (3031), İsvâ

(3039), Uyûnî (3046), Gâzi (3053), Gâlib (3055), Gâlib (3058), Gâlib (3062), Gâlib (3064), Gubârî (3065), Garbî (3070), Garîbî (3074), Garîbî (3075), Garîkî (3077), Gafûrî (3084), Gulâmî (3087).

II. BÖLÜM

METİN

1952 ŞÂDÎ Süleyman Şâdî Efendi, Hacı Mehmed Efendi'nin oğludur, Karslı, Erzurum Vilâyeti Rusûmât Nezâreti Tahrîrât Kalemi memurlarından, h 1246 m1830 tarihinde Kars'da doğdu, vefatı 12 Rebî'ul-evvel 1318 m1900

Dil-i hayrânı benden şorma hayrân eyliyenden şor

Yürü buhrânımı duçar-ı buhrân eyliyenden şor

Görüb bu sūzişim zinhâr benden ğayrıdan şorma

Beni pervâne-i şem'-i şebistân eyleyinden şor

Etibbâ derd-i 'aşk-ı âşıkâ darûda âcizdir

Devâm-ı derdimi muhtâc-ı dermân eyleyinden şor

Son Asır Türk Şâirleri 1751

1953 ŞÂDÎ Ahmed Şâdî Bayka, Vudine'li Ahmed Şevkî Efendi'nin oğludur, h 1335 m 1917 târîhinde Vudine'de doğdu

Ne olduñ hangi yâd ellerde kaldıñ

Gözüm yollarda kaldı nerde kaldın

Şafâ-yı tâbişinle ahterânda

Fürûguñla dürr ü göherde kaldın

Son Asır Türk Şâirleri 1759

1954 ŞÂDÎ Ali Şâdî Efendi, Sivaslı Köseoğlu Lütfullah Ağa'nın oğludur, İzmir Limanı reisi mu'âvini, bahriye yüzbaşılardan, h 1290 m 1873 târîhinde Sivas'da doğdu

Gün oldu reh-güzârım şeydâ-yı rûzigârım

Bir yerde yok kararım meslûbu'l-ihtiyârım

Düşdüm biñ ihtilâle gelmez hayâle kâle

Her türlü ihtimâle el verdi inkisârım

Son Asır Türk Şâirleri 1757

1955 ŞÂDÎ Şâdî Ağa, sadrazam dairesi ağalarından Sultân Mustafa-yı Sâlis devri şuarâsından

Şadra'zâm Muştafâ Paşa'nıñ ırğat pâzârında yaptırdığı câmi'ye târîhi

Cenâb-ı Hazret-i Şultân-ı Maĥmûd-ı Han-ı Ğazîniñ

Vekîli muţlaĥa olsun hemîşe şadra rûĥ-efzâ

Melekler secde-i şükr eyleyüb Şâdî didi târîh

Zehî câmi' binâ kıldı yerinde Muştafâ Paşa

Ramiz 160, Sicill-i Osmânî c 3 s 124

1956 ŞÂRİK Emîn Şârik Baba, İstanbullu, kaşıkçı, Kaşıkçı Hacı Emîn Baba denmekle meşhur, h 1190 m 1776 tarihinde doğdu, vefatı h 1271 m 1854

Putperestim dimezim saña göñül virmesem âh

Putperest olduğumu duydu cihân kâfir âh

Yeter itdiñ yeter âh bunca cefâ-yı zâlim

N'olur itseñ baña bir kere tebessümle nigâh

Çäre ne sevdi seni Şârîk-i rüsvâ-yı cihân

'Afv eyle eyle adâlet eğer itdiyse günâh

Fatin 206, Sicill-i Osmânî c 3 s 124

1957 ŞÂİRİ Şâir Memi, Selânikli, Şâir Memi denmekle meşhur

Yoluna cânım fedâ olsun dedim ol kâfiriñ

Didi lâfı hoş gelür baña cihânda Şâ'iriñ

Âşık Çelebi 332

1958 ŞÂKİ Kitapta üzeri çizilerek iptal edilmiş

1959 ŞÂKİR Hüseyin Şâkir Bey b. Edirne Kâdısı Mustafa Bey b. Basra Valisi Gümrükçü Hüseyin Paşa, İstanbullu, Gümrükçü Hüseyin Paşazade denmekle marûftur,

vak'anüvîs, vefatı h 1157 m 1744, Haleb'de medfundur, bazı me'hazlar vefatı târîhini 1150 ve 1155 ve 1156 olarak göstermekte iseler de doğrusu 1157 dir

Hilâl-i 'îdî teşbîh eylemek ol mâh-ı tâbâna

Sebebdir inhirâf-ı ebrû-yı garrâ-yı canâna

Giyüb 'ıydiyye her gül-çehre çeşm-i bülbülî câma

Cihân-ı köhneyi döndürdüler şahn-ı gülistâna

Divânı, Reşîd Efendi, Millet Kütüphanesinde	numara 765
“ , Hamidiyye, Murad Molla Kütüphanesinde	“ 1096
“ , Bâyezîd-i umumî Kütüphanede	“ 5788
“ , Üniversite Kütüphanesinde	“ 1238
“ , “ “	“ 2792
“ , “ “	“ 2795

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2823, Sicill-i Osmânî c 3 s 124, Osmanlı Târîh ve Müverrihleri 47, Tuhfe-i Hattâtîn 658, Ramiz 158, Sâlim 370, Safâyî 282, Belîğ 39, Mecelle 169, Fatin 207

1960 ŞÂKİR Mâhîrzâde Mustafa Şâkir Efendi, müderris, vefatı h 1160 m 1747

Sicill-i Osmânî c 3 s 124

1961 ŞÂKİR Feyzullah Şâkir Bey, sadrazâm Nâilî Abdullah Paşa'nın oğludur, vefatı h 1175 m 1761, Yenikapı Mevlevîhânesi rehğüzârında medfundur

Nür-u 'Osmâniye Câmî'î inşâsına söylediği târîhidir

Yazıldı cevheri harf ile târîhi anıñ böyle

Münevver kıldı dünyâyı mihr-veş Nür-ı 'Osmânî

Ramiz 160

1962 ŞÂKİR Enderûnlu Ahmed Şâkir Paşa, Trabzonlu, Mora Valisi, vefatı h 1234 m 1818 Eyüp'te Mihrşah Valide Sultân Türbesi bahçesinde Küçük Hüseyin Paşa kabri yanında medfundur

Tâbiş-i ruhsâre-i cânânı gördükçe faķaķ

Meh diyüp hurşide teşbîh itmeyen eyler ğalaķ

Târ-ı zülfüñden rehâ buldukça şab'-ı nâ-tüvân

Mümiyâna bend olur "Lâ ğayra illâ fi'l- vaşâķ"

Çek ğalâyıķdan eli ķat' it 'alâ'ıķdan dili

Şâkirâ imdâd-ı Rabbânî saña besdir faķaķ

Osmanlı Müellifleri c 2 s 265, Sicill-i Osmânî c 3 s 125, Fatin 270

1963 ŞÂKİR Şâkir Efendi, Es'ad Paşa mühürdârı, vefatı 29 Muharrem 1240 m 1824, Üsküdar'da Karaca Ahmed Kabristanı'nda medfundur

Sicill-i Osmânî c 3 s 126

1964 ŞÂKİR Çukadarzâde Hâce Seyyid Mehmed Şâkir Efendi, Sadrazam çukadarlarından Ahmed Ağa'nın oğludur, İstanbullu, sarayda rikâbdâr ve Liva-ı Şerîf Şeyhi, vefatı h 1252 m 1836 Eyüp'te medfundur

Hayret-zedeyim aşk ile hemdem neme lâzım

Câm-ı cem-i feyzim ki benim cem neme lâzım

Elde kalem-i mûnis ü ğamh'âr tururken

Esrâr-ı dil-i zâr maḥrem neme lâzım

Ey dîde-i ḥünâbe-i Şâkir bu ne girye

Te'sîr-i nigâr eylemiyen ğam neme lâzım

Divânı, Üniversite Kütübhanesi'nde numara 309

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2823, Osmanlı Müellifleri c 2 s 266, Fatin 208, Tayyazâde Atâ Târîhi c 4 s 321, Akif 48, Es'ad Efendi 68, Keşfü'z-Zünûn Zeyli 510

1965 ŞÂKİR Şeyh Mehmed Şâkir Efendi, İstanbullu, vefatı h 1269 m 1852, Fatih civârında Nişancı Câmii karşısında medfundur

Mürşid elinden nûş-ı şarâb it

Şoñra derûnuñ aşka kebâb it

Sîne-i şevkiñ bezme rebâb it

Râh-ı Hudâya böyle şitâb it

Osmanlı Müellifleri c 1 s 98

1966 ŞÂKİR Hacı Şâkir Efendi b. Ârif Ağa b. Hacı Âşık Ali oğlu Mustafa Ağa, Gelibolulu, Mevlevî, h. 1240 m 1826 târîhinde doğdu, vefatı h 1276 m 1859 Gelibolu'da Yazıcızâdeler Türbesi civarında medfundur

Dilrubâlıkda 'aceb şu'be fendir nigehiñ

Saña maşşûş bir üstâd-ı fitnedir nigehiñ

Tâzeler âteş-i dâğ-ı dilimi her lahzâ

Ne 'aceb bâriqa'-ı süz-i fikendir nigehiñ

1967 ŞÂKİR Müftü Ebu Bekr Efendizâde Şâkir Efendi Midilli Müftüsü Hacı Ebu Bekir Efendi'nin oğludur, Midillili, kâdı, h. 1217 m 1802 târîhinde doğdu, vefatı 16 Şa'ban 1284 m 1867, Eyüp'te medfundur

Şem'-i ruhsârı o şûhuñ nür şeklin gösterir

Güyyâ Mûsâ-ı 'aşka Tûr şeklin gösterir

Kağı şüretle 'aceb şayd eylesem ol âfeti

Gâh 'âdem geh perî geh hür şeklin gösterir

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2823, Sicill-i Osmânî c 3 s 129, Ârif Hikmet 38, Fatin 209

1968 ŞÂKİR Şâkir Şevket Efendi, Yemenici Durmuş oğlu Mehmed Ağa'nın oğludur, Trabzonlu, Trabzon Vilâyeti mekteb kalemi mümeyyizi, h 1263 m 1846 târîhinde doğdu, vefatı h 1295 m 1878, Trabzon'da medfundur

Ṭıfl-ı dil mehd ü vişâl-i yârda oynar yatur

Bir bebedir dîde-i i'tibârda oynar yatur

Âteş-i gamla dil-i üftâdeye gelmez kelâl

Bir lâle semenderdir gıyâs it nâsda oynar yatur

1969 ŞÂKİR Hâfız Mehmed Şâkir Efendi, Hacı İbrahim Hilmi Efendi'nin oğludur, İstanbullu, Biga Sancağı kapı kethüdâsı, h 1245 m 1829 târîhinde doğdu, vefatı 7 Şevval 1329 m 1911 Beykoz'da Yûşâ Tepesi'nde medfundur

Aldı eṭrâfımı ḥâl-i ḥayret

Başka bürhâne görünmez ḥâcet

Bu iki emr ile ma'zûr oldum

Ḥuz ile kün ile me'mûr oldum

Osmanlı Müellifleri vefatı târîhini 1326 olarak kaydetmiştir

Son Asır Türk Şâirleri 1766, Osmanlı Müellifleri c 2 s 275

1970 ŞÂKİR Şâkir Efendi, Ayaşlı Nâzif Ağa'nın oğludur, Ayaşlı, Tokat İdadî Mektebi müdürü, h. 1277 m. 1871 tarihinde doğdu, vefatı 18 Haziran 1333 m. 1917, Konya'da Şems-i Tebrîzî hazîresinde medfundur

Bozulmuş bezm-i yârân çâşni-i mey değişmiştir

Ṭarabgâh-ı cihânda nağme-i hey hey değişmiştir

Bu gün bence hülâşa kıble-i rûhum Muḥammed'le

Hudâyî lem yezel'den mâ'adâ her şey değişmiştir

Son Asır Türk Şâirleri 1770

1971 ŞÂKİR Şâkir Ahmed Bey, Enderunlu, Dûlbend ağası, Sultân Mehmed-i Râbi' devri şâirlerinden

Âteş-i âhımda cûy-ı eşkim olmuşdur serâb

Sîne-i şimşîrde cevher değil ol pîç ü tâb

Bir nüvâziş görmedik ol âfet-i mağrûrdan

Nâ'il olsağ da hîṭâba ya sitemdir ya 'itâb

Bu kadar ḥüsn ile lâyıq mıdır ey mâh saña

Gül gibi zîver-i her-bezm olasıñ vâh saña

Silahdârzâde 41, Şefkat 80, Tayyârzâde Atâ Târîhi c 4 s 203

1972 ŞÂKİR Mehmed Şâkir Efendi, müderris, Kaptân-ı deryâ Kaymak Mustafa Paşa İmamı, Sultân Mehmed-i Evvel devrinde vefat etti

Ser-i zülfüñ hevesi kim dil ü serden geçdi

Yine sevdâ-zede oldu dil o sırdan geçdi

Geçemez da'vîyi naqd-i hünerinden şâ'ir

Hele şâhid eyle Şâkir o hünerden geçdi

Ramiz 159, Sâlim 372, Sicill-i Osmânî c 3 s 124

1973 ŞÂKİR VEYA FEVKÎ Şâkîr Efendi, Köse Mehmed Paşa kölesi, İskenderiye Tersânesi müdür muâvini

Ne şâh u mîrden şekvâ ne ân u İnden feryâd

Dilâ ancak o zülf ü anber ü müşkînden feryâd

Ne deñli âh-ı germ ittimse te'sîr itmedi yâre

Göñül eyler dem-â dem ol dil-i senginden feryâd

Fatin 209, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2823

1974 ŞÂKİR Cerrâh Şâkir Efendi, İstanbullu, Tekfur Dağı Kaymakamı, Sultân Abdulmecid devri şâirlerinden

Teceddüd eyledi sâl-i ferâh-bağşâ-yı şevk olsun

Surûr u sūr-ı nevâ ile cihānbân-ı felek-şâna

O hâkân-ı zamāniñ vaşfını ta'dād ne mümkündür

Suğendân 'aczini izhâr ederler hep zarîfâna

Beni red eylemez hâşâ kerem eyler bu târîhde

İde Vehhâb mübârek sâlini 'Abdü'l-Mecîd Hân'a

Fatin 210

1975 ŞÂKİR Süleyman Şâkir Efendi, Râmî Paşa hazinedârı

Ber-â-ber çekmedin bâr-ı ğamın ol nağl-i pür bâriñ

Düşermi el ala şeftalüsin evvel ben almadan

Sâlim 272

1976 ŞÂKİR Sermü'ezzin-i pâdişâhî Enderunlu Şâkir Efendi, kereste gümrükçüsü, Sultân Mehmed-i Sâni devri şâirlerinden

Serde dâğ-ı iştiyâkı tâzeler bir tâze mâh

Nāz u naḥvet ile derd-i aşkım tāze āh

Bezm-i nūş-a-nūş Şākīr nağme-senc ol tā seḥer

Nā-sezāya virme şadr ülfete luḥ eyle rāh

Bir ben gibi ol āfete üftāde mi vardır

La'l-i lebe efgende vü dildāde mi vardır

Tayyarzāde Atā Tārīhi c 4 s 305 ve cilt 5 s 364

1977 ŞAKİ Mustafa Şükrü Efendi, Süleymāniyeli, Enderûn hācesi, h 1270 m 1863
de hayatta idi

Şubḥ dem açdı şabā bend-i niķāb-ı ğonca

İtti ta'tīr-i çemen 'ıtr-ı gül-āb-ı ğonca

Bezm-i āfāķa şabā müjde-resān oldu kim

Açdı leb nāz u tebessümle cenāb-ı ğonca

Sicill-i Osmāni c 3 s 130, Fatin 220

1978 ŞAMİ Ahmed Efendi, Şamlı, Magosa Kādısı, vefatı h 1013 m 1604
Magosa'da medfundur

Sākī arak şarābı ҡo baña şuñ müşelles

Eş-şey'u lā yüşennā illā ve ҡad yüşelles

Mucib 22, Seyyid Rızâ 58

1979 ŞÂMÎ VEYA DERVÎŞ Talevîzâde Derviş Şâmî, Şam Kâdısı, vefatı Rebî 'u'l-evvel 1015 m 1606 Derviş maddesine bak numara 1149

1980 ŞÂMÎ Ebu'l-Es'ad Şâmî Ahmed Efendi, Eyüp Efendinin oğludur, Fatih Dârü'ş-şifâsı re'is-i etibbâsı, vefatı Zi'l-ka'de 1106 m 1694

Sicill-i Osmâni c 1 s 230

1981 ŞÂMÎ Şâmî Ahmed Efendi, Diyarbekir Kâdısı, vefatı h 1170 m 1756

Mecelle 269

1982 ŞÂMÎ Mustafa Şâmî bey, Sancak Beyi, Şamlı oğlu denmekle ma'rûf, Sultân Bâyezîd-i Sâni devri şâirlerinden

Yetmez mi temâşâyı nigâr elde şunarsıñ

Ey 'âşık-ı miñnetzede bulduķca buñarsıñ

Yine ey cām-ı musaffâ seni gördüm silme

Şoħbetiñ revnaķısıñ dünyede art eksilme

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2831, Osmanlı Müellifleri c 2 s 257, Kafzâde 65, Beyânî 44, Tayyazâde Atâ Târîhi c 4 s 109, Âşık Çelebi 333, Hasan Çelebi 168, Latîfî 197, Sehî 34, Sicill-i Osmânî c 3 s 130, Riyâzî 78

1983 ŞÂMÎ Enderûnî Mustafa Çelebi, Şamlı, Amasya'da sancak beyi, Sultân Murâd-ı Sâlis devrinde vefat etti

Kûyiña vardı gece şaçıñ mübtelâları

Huccâc-ı Şâm şanki irişdi Medîne'ye

Çıkmaz göñülden ol şanemiñ fikr-i gayğısı

Şân sîb girdi şan'atile âb-gîneye

Sicilli- Osmânî c 3 s 130, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2831, Beyânî 44, Riyâzî 77, Kafzâde 65, Hasan Çelebi 118

1984 ŞÂMÎ Kınalıoğlu Mustafa Bey, Rüstem Paşa kethüdâsı

Sicill-i Osmânî c 4 s 374

1985 ŞÂNÎ Tarakzâde Sâlih Efendi, Bosna Saraylı, müderris, vefatı h 1011 m 1602

Ser çekmesün semâya kıddini kılmasın 'arz

Farğ-ı büyiñla serviñ beyne's-semâi ve'l- 'arz

Ṭarf-ı çemen küşāde vü söz ile sāza gel

Nāyi 'arraķı al ele muṭṛīb-i hicāza gel

Kāmûsu'l- A 'lām c 4 s 2833, Sicill-i Osmânî c 3 s 200, Âlî Târîhi 292, Mecelle 269, Hasan Çelebi 168

1986 ŞÂNÎ Mehmed Şânî Efendi, Lârendeli, Erzurum Kâdısı, vefatı Safer 1019 m 1610, Erzurum'da medfundur, Mecelle vefatı târîhini 1018 göstermektedir, Osmanlı Müellifleri'nin ismini İbrahim diye göstermesi yanlıştır

Bāğ-ı hüsni dilberin biz 'andelîb-i zâriyız

Ruḥları mir'âtınıñ tûṭî-i şeker-i ḥâriyız

N'ola cārî olsa eşk- i dîde- i ḥûn-bârimız

Oı lebi- âb-ı ḥayâtin âşık-ı dîdâriyız

Kârbân-ı rāh-ı iqlîm-i fenânın şâniyâ

Baş u cân terkin urur bir kâfile-sâlâriyuz

Şakâyık-ı Nev'izâde 533, Sicill-i Osmânî c 3 s 130, Âlî Târîhi 292, Hasan Çelebi 169, Mecelle 269, Kāmûsu'l- A'lâm c 4 s 2833, Osmanlı Müellifleri 1/112

1987 ŞÂNÎ Mustafa Efendi, Eyüplü, müderris, vefatı h 1057 m 1647, Mecelle vefatını 1050 göstermekte

Bâliñiz âşifte-i turreñ şabâ mıdır

Dağıdub aklımı perîşân eylemiş sünbül dağı

Şakâyk-ı Şeyhî c 1 s 204, Sicill-i Osmânî c 3 s 131, Safâyî 256, Mecelle 269

1988 ŞÂNÎ Abdulkerim Şânî Efendi, Diyarbekirli veya Vanlı, Van defterdârı, hattât, vefatı h 1087 m 1676, Şâm'da medfundur, vefatı târîhini Ârif Hikmet'in 1180 ve Tezkire-i Âmed'in 1083 olarak kaydetmeleri doğru değildir

Ruñuñda zülf ile ol turra-ı tarrâr bir yerde

Hemân cennetde tāvus ile mahrem-i yâr bir yerde

Sultân Mehmed-i Râbî için söylediği velâdet târîhi

Şâniyâ gökde melekler didiler târîhini

Nürdur geldi Mehemmed şulb-i İbrâhîm'den

Şakâyk-ı Şeyhî c 1 s 700, Ârif Hikmet 38, Yümnî 11, Tezkire-i Âmed 51, Safâyî 262, Sicill-i Osmânî c 3 s 131, Tuhfe-i Hattâtın 266, Âsım 14, Mecelle 270, Belğ 39, Güftî 53

1989 ŞÂNÎ Şeyh Mevlevî, Şânî Mustafa Efendi, Mevlevî Abdulkerim Efendi'nin oğludur, İstanbullu, h 1090 m 1679 târîhinde İstanbul'da doğdu, Kasriye Atik Ali Paşa Câmii İmamı, vefatı 24 Rebû'l-âhir 1180 m 1766, Edirnekapısı haricinde medfundur

Ramiz 160, Sicill-i Osmânî c 3 s 131, Mecelle 270

1990 ŞÂNÎ Şânî Efendi, Kastamonulu, Kanûnî Sultân Süleyman devrinde vefat etti

Ey felek meylîñ eğer cāhil ü nādāna ise

Ben daḡī tā o kadar kāmîl ü dānā değilen

Bañā bu cevr nedir ehl-i hūner mi sañdın

Ehl-i fazl anladıñ ise beni ḡāşā değilen

Echel-i dūn u denīyim baña da bir naẓar it

Ġayrıdan ceħl u ḡamākat de ednā değilen

Kāmûsu'l- A'lâm c 4 s 2833, Sicill-i Osmânî c 3 s 130, Hasan Çelebi 169, Mecelle 269, Beyânî 45, Latîfî 198, Âlî Târîhi 197

1991 ŞÂNÎ Yakup Şânî Efendi, Yenice Vardarlı, Sultân Murâd-ı Sâlis devri şâirlerinden

Furûġ-ı 'ārızıñ olsun mı her kâşāneye lâyıķ

O bir şem'-i şafâdır meclîs-i şāhāneye lâyıķ

Ciđerler ķanını nūş itmeyince kâse-i serden

Şafâ bezminde Şânî olmadı peymâneye lâyıķ

Tiğ-ı tiziñle terâş eyle ruħ-ı rengiñin

Ķarasın görmeyelim müy-ı ħaıı-ı müşkiniñ

Bâdı nazarda 'âşıķa ey şūħ-ı işve-ger

Cādū göziñ kirişmeler eyler geh siħr ider

Hasan Ķelebi 170, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2833, Sicill-i Osmânî c 3 s 130, Mecelle 269, Ahdî 201, Riyâzî 78, Kafzâde 65

1992 ŞÂNÎ Şânî Dede, Galatalı, Mevlevî, Şem'î şakirdi

'Âlem-i vuşlat raķıbe künc-i firķāt 'âşıķa

Ķünkü Ķassâm-ı ezel bu resme taķsîm eyledi

Büy-ı zülf-i yâri 'arz itdi Ķemende serve bād

İki bükdi Ķaddîni ta'zîm ü tekrîm eyledi

Sicill-i Osmânî c 6 s 131, Âşıķ Ķelebi 333, Esrar Dede 160

1993 ŞÂNÎ Şânî Ķelebi, İstanbullu, sipâhî

Küp düşüp meyhâne içre kaldım ayakda müdām

Bir güzel mestāne gördüm bāde-i hamrā şatar

Bir iki pulla def hayli gererdi göğsün

Çaldı meclisde yanında anı rindāne kopuz

Hasan Çelebi 168, Âşık Çelebi 333, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2833

1994 ŞÂNÎ Ahmed Şânî Çelebî, kâdı, Ustuvānu'l- Esâfîn müellifi, Ebu's-Suûd Efendi mülâzımlarından

Ten pür dāğı mahv idem ne nām u ne nişān kıalsın

Hemān kūyırñ kilābına nevāle üstühān kıalsın

Çıkub cānım şalā eyler dilim nefsim ile 'aqla

Benimle kūy-ı cānāne gelen gelsün kıalan kıalsın

Sicill-i Osmānî c 3 s 130, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2433, Hasan Çelebi 180, Mecelle
269

1995 ŞÂVUR Şâvur Çelebi, Kastamonulu, Topal Şâvur, kâdı, vefatı h 960 m
1552

Ṭa'n eyler imiş baña āyaksız diyu cūhhāl

N'ola ayağım yoğ ise her fende elim var

Ṭolub gül yüzlü dilberlerle meclis döndi gül-zāra

Güle yer yok meğer yapışdıra penbeyle dīvāre

Kāmûsu'l- A'lâm c 4 s 2834, Sicill-i Osmânî c 3 s 131, Latîfî 199, Riyâzî 78, Âşık Çelebi 334, Hasan Çelebi 171, Kafzâde 65

1996 ŞÂH Kepenkizâde Şâh Mehmed Efendi, Müderris Süleyman Efendi'nin oğludur, müderris, vefatı Safer 1006 m 1597

Şakâyık-ı Nev'îzâde 408

1997 ŞÂH Şah Gülşen, İranlı, vefatı 1140 m 1727

Sicill-i Osmânî c 3 s 132

1998 ŞÂH ÇELEBÎ Şah Çelebî Efendi, Germiyânî İlyâs Paşa evlâdından ve Hazret-i Mevlâna ahfadından, Afyon Karahisârlı, vefatı h 780 m 1378, Kula kazâsında medfundur

Cuz cemâlet çun vedūd-ı pāk rā maĥbûb nîst

Pes be 'aql esbâb-ı ĥüsn-i cevheret maĥsûb nîst

Zerreĥâ-yı 'âlemî sergerm-i ânet kîst ân

Der-zemîn ü der-zemân ez-mihr-i tu meczûb nîst

Esrar Dede 146, Sefîne-i Mevleviyye c 1 s 116, Semâhâne-i Edeb 102, Sicill-i Osmânî c 3 s 131, Osmanlı Müellifleri c 2 s 254

1999 ŞÂH ÇELEBÎ Şâh Mehmed Çelebî Efendi, Şâh Çelebî Efendi'nin oğludur, Germiyânî İlyâs Paşa evlâdından ve Hazret-i Mevlâna ahfadından, vefatı h 1000 m 1591

Zîkr ü fikr-i mâ-sivâyı terk iden

Hâl ü kâl ü sîrr-ı kârı derk iden

Hayret ile eyleyüb tayy-i zamân

Çande olsa 'ayşını pür-berg iden

Çadr ü 'ıyd olub şeb ü rûzı temâm

Oldurur def'-i telâş-ı merg iden

Esrar Dede 148, Sefîne-i Mevleviyye c 1 s 243, Semâhâne-i Edeb 103, Sicill-i Osmânî c 3 s 131

2000 ŞÂH ÇELEBÎ Kâdı Hürrem Çelebizâde Şâh Çelebi Efendi, Hürrem Çelebi'nin oğludur, Hazret-i Mevlâna ahfadından, Mısır Kâdısı

Dağılur ğam leşkerî oldukda zülfüñ âşikâr

Nitekim ceş-i 'aduv görünse tûğ-ı şehriyâr

Ġālibā bir sırr u dil-cūyı Őikār itmek diler

Cūy-veŐ yaŐlar doker her seviyye çeŐm-i eŐkibār

ĀŐık Çelebi 338

2001 ŐĀH ÇELEBĪ Fenārızāde Kazasker Mehmed Őāh Çelebi, Fenārızāde Alaeddin Ali Çelebi'nin oĝludur, Bursalı, vefatı h 929 m 1522, Bursa'da cediti hazîresinde medfundur

N'ola geldi ise haĥtın didi dahĥ kıyāmetin

İtdi kırtulmuş yokdur eliniden özge āfetiñ

Sehî 28, Gûldeste 248

2002 ŐĀHĪD Őāhid Çelebi, Özbekli, Sultān Ahmed-i Sālis devrinde vefat etti

Düşmüş hayālî bir kıamere müşteri gibi

Burc-ı hamelde kendüsi bir āfitāb iken

'Arz u viŐāle söz bulamaz olsa rû-be-rû

'ĀŐıka çeşm u ĝamzesi hāzır cevāb iken

Mecelle 270, Belĝ 39

2003 ŞÂHİDÎ Şâhidî Çelebi, Edirneli, Şehzâde Cem defterdârı, vefatı h 901 m 1495'den sonradır

Girüb bu şekle ol rûh-ı muşavvir

Özin 'aşk içre kurbân itmek ister

Sicill-i Osmânî c 3 s 132, Latîfî 200, Hasan Çelebi 171, Kafzâde 65, Mecelle 270, Enîsu'l-Musâmîrîn 77, Osmanlı Müellifleri c 2 s162

2004 ŞÂHDÎ Seyyid İbrahim Dede, Muğla Mevlevîhânesi Şeyhi Sâlih Hüdâf Dede'nin oğludur, Muğla Mevlevîhânesi Şeyhi, h 875 m 1470 târîhinde Muğla'da doğdu, vefatı h 957 m 1550, Karahisâr Mevlevîhânesi'nde medfundur, Kâmusu'l-A'lâm ile Lügât-ı Târîhiyye ve Coğrâfiyye'nin vefatı târîhini 927 göstermeleri yanlıştır

Görüneñ eşyâ-yı zâhir ser-be-ser

Mazhar-ı dîdâr-ı Hâk'dır ey püser

Cümle hayvân u nebât u hem cemâd

'Ârife mir'ât-ı Hâk'dır yâ 'ibâd

Bu fenâ şüretde Hâk'dır görinen

Hem münezzehdir fenâdan zulminen

Osmanlı Müellifleri c 1 s 92, Lügât-ı Târîhiyye ve Coğrâfiyye c 4 s 131, Latîfî 201, Kâmûsu'l-A'lâm c 4 s 2836, Hasan Çelebi 171, Esrar Dede 149, Beyânî 45, Âşık Çelebi 333, Âlî Târîhi 197, Semâhâne-i Edeb 104, Vefeyât-ı Ayvansarâyî 140, Sefîne-i Mevleviyye c 2 s 15, Mecelle 270

2005 ŞÂHİDÎ Şâhidî Çelebi, sipâhî, vefatı h 960 m 1552

Sicill-i Osmânî c 3 s 132

2006 ŞÂH KÂSİM Şâh Kâsım Çelebi, Şeyh Mahdûme-i Tebrîzî'nin oğludur, Tebrîzli, vefatı h 949 m 1542 vefatı târîhini Sicil 945 ve Âşık Çelebi 946 olarak göstermişlerdir

Âfitâb-ı hüsn muṭṭalı'dır girîbânîñ seniñ

Nitekim ğarbí dűrer ol pāk dāmānîñ seniñ

Şakâyık-ı Mecdî 454, Âşık Çelebî 334, Sicill-i Osmânî c 3 s 132

2007 ŞÂH VELÎ Şâh Velî Efendi, Kaya Nâibu'l- askerî'nin oğludur, Antepli, Halvetî şeyhlerinden, vefatı h 1000 m 1591 târîhine yakındır Antep'de medfundur

Hűve'l-Evvel didim El-ḥamdűllillāh

Huve'z-Zāhirle zāhir oldı 'ālem

Huve'l-Āḥir yine eṣ-ṣűkrű lillāh

Huve'l-Bāṭınla olur beyt-i műbhem

Osmanlı Műellifleri c 1 s 97

2008 ŞÂHÎ Emîr Şâhî Ak Melik, Cemaleddin Sebzvârî'nin oğludur ve Serebdârân Mülûku'nun âhiri olan Hoca Ali Müeyyid'in birâderzâdesidir, Mirza Baysungur b. Şâh-ı Ruh nüdemâsından, vefatı h 857 m 1453, Sebzvâr'da ecdâdı türbesinde medfundur

Kâmûsu'l-A'lâm c 4 s 2839, Sicill-i Osmânî c 4 s 528, Sefinetü'l-Eş'âr 209, Tuhfe-i Hattâtîn 655 ve 664, Mecelle 118 ve 270

2009 ŞÂHÎ Şehzâde Bâyezid, Kânûnî Sultân Süleyman'ın oğludur, h 932 m 1525 târîhinde doğdu vefatı 21 Zil-ka'de 969 m 1561 , Sivâs'ta medfundur

Ben nice zâyi ' idem tûl-i emelle nefsi

Çalmadı zerre kadar dilde bu dünyâ hevesi

İftirâyı ko gel ey murğ-ı revân şabr eyle

Eskiyüb işte hârâba varıyor ten kafesi

Şâhî-i bî-dil u bîmâr u günehkâra ne ğam

Sen olur iseñ âyâ luţf-ı Hudâ dest-res

Nâmiyle n'ola Şâhî isem lîk kapuñda

Bir bende-i hûrum ki bulunmâz baña hemtâ

Osmanlı Müellifleri c 2 s 97, Tayyazâde Atâ Târîhî c 4 s 94, Ahdî 19, Beyânî 8, Sicill-i Osmânî c 1 s 25, Hasan Çelebi 44, Kâfzâde 65, Mecelle 270, Âlî Târîhî 176, Kâfile-i Şuarâ 27

2010 ŞÂHÎ VEYA ZEYNÎ Okçuzâde nişancı Mehmed Şâh Paşa, Okçuzâde Mehmed Paşa'nın oğludur, İstanbullu, reîsu'l-küttâb, Mısır Defterdârı, h 970 m 1562 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı h 1039 m 1629, Sünbül Efendi civârında Ekmekçioğlu dairesinde medfundur, evvelce Zeynî mahlasını kullanmıştır

Berg-i gül ârız-ı dil-dâra dime oldı nazîr

Ter düşüb çünki ruḥ-ı âlî olur reng-pezîr

Gör du'âyı kadehi nîce mücerrebdır kim

Ne kadar serd ise dil-berlere eyler te'sîr

Dil-i câhilde olmaz nûr u irfân

Ki nâdânîñ olur ḳalbi de nâdân

Maḳbûl olur eğer çî güzellerde ḥüsn ü ân

Ammâ ne ân ki bâ'îş-i cevri ola her zamân

Şakâyk-ı Nev'îzâde 730, Osmanlı Müellifleri c 2 s 78, Kafzâde 65, Beyânî 45, Hasan Çelebi 172, Riyâzî 78, Katib Çelebi Fezlekesi c 2 s 127, Tuhfe-i Hattâtin 445, Kâmûsu'l-A'lâm c 4 s 2839, Sicill-i Osmânî c 4 s 153, Sefînetü'r-Rüesâ Resmi Ahmed 23, Mecelle 123 ve 270

2011 ŞÂHÎ Şâhin Girây b. Tohtamış Hân b. Sâfâ Girây b. Selâmet Girây, vefatı h 1130 m 1717, Sâfâ'nin vefatı târîhini 1134 göstermesi yanlıştır

Mevlevî Fasîh Dede'niñ vefâtına söylediği târîh

Hazret-i Molla-yı Rûmuñ hâk-râh-ı devleti

Pertev-i şems-i hidâyet perteviniñ pertevi

Hâk budur ol nûkte-dâniñ tab'ına mahşûş idi

Nazm u neşr ü şi'r ü inşâ' vü rubâ'î meşnevî

Bu harâb-âbâdı terk idüb cinâna atdı cân

Rahmet-i Mevlâ ile ma'mûr ola 'uqbâ evi

Oğusun bes fevtîne bu nev- mırşâ'ı târîh için

Göçdi bâkî mülküne Dervîş Faşîh Mevlevî

Sâlim 369, Sicill-i Osmânî c 3 s 53 ve 133, Safâyî 272, Mecelle 270

2012 ŞÂHÎ Şâhin Girây, Hacı Selim Girây'ın oğludur, vefatı h 1124 m 1712,
Yanbolu'da medfundur

Dökülmüş zülf-i müşkîniñ o gül-i ruhsâre besbelli

Perîşânlık budur gülşende sünbül-zâra besbelli

Güzeller mâ'il-i agyâr u güller mübtelâ-yı hâr

Budur bâ'iş-i figân Şâhî-i gam-hâre besbelli

Şakâyk-ı Şeyhî c 2 s 155, Sicill-i Osmânî c 3 s 134, Mecelle 270, Belîğ 39

2013 ŞÂHÎ VEYA ZEYNÎ Şeyhü'l-islâm Seyyid Mehmed Zeynelabidin Efendi, Mahmud Efendi'nin oğludur, Zeynî maddesine bak numara 1631

2014 ŞÂHÎ Şâhî, Acem, İsmâil Erdebîlî mukarrebelerinden, Sultân Selîm-i Evvel devri şâirlerinden

Sünbülüñ yanında her sũ çeşm-i cādûlar mıdır

Ya kemend ile tütulmuş vahşî âhûlar mıdır

Kâmûsu'l-A'lâm c 4 s 2839, Kâfzâde 65, Hasan Çelebi 172, Latîfî 201

2015 ŞÂHİN GIRÂY Şâhin Girây, Topal Ahmed Girây Hân'ın oğludur, Kırım Hânı, Şevvâl 1201 m 1782 târîhinde Rodos'ta idam edildi, Rodos'ta medfundur

Yâr gelüb 'âşıkıñ menzîlini kılsa cây

İtmiye mi gün yûzi dîdeleri rû-şinây

Yâver olursa eğer luğf-ı Hudâ bir kula

Bir pula muhtâc iken dehre olur pâdişây

Yâre ider ehl-i 'aşk durmayub 'arz-ı hüner

Nebet-i 'arz-ı hüner sende mi Şâhin Girây

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2840, Gülben-i Hânân 122, Fatin 211

2016 ŞEBÂBÎ Şebâbî Çelebî, İstanbullu, Kânûnî Sultân Süleyman devri şâirlerinden

N'olur hâlim kıyâmetde benim ol serv-i kâmitsiz

Belâ-yı hicre gâyet yok 'azâb ise nihâyetsiz

Sehî 119

2017 ŞEBÂNÎ Şeybek Han, Özbek hanlarından, vefatı h 916 m 1510

Divânı Hazine Kütüphânesi Topkapı Sarayı'nda numara 2436

Kâmûsu'l-A'lâm c 4 s 2893

2018 ŞETVÂN Şetvân Ahmed Efendi, Bingazili, vefatı h 1299 m 1881, Fatih Camii hazîresinde medfundur

Sicill-i Osmânî c 3 s 136

2019 ŞERHÎ Şerhî Mehmed Efendi, İstanbullu, kâdi, vefatı h 1071 m 1660

Şakâyk-ı Şeyhî c 1 s 338

2020 ŞERHÎ Abdülhüseyin Efendi, Bağdat'ta Kal'a-yı Semevât dizdârının oğludur,
mezkûr kal'ada azablar ağası

'Aşk ehli dergehinde cân tercemân çekerler

Ey pâdişâh-ı hûbân gör kim ne cân çekerler

Çaddin görünce dil nice dürlü cefâ çeker

'Uşşâkı gör çapuñda ne resme belâ çeker

Ahdî 199

2021 ŞEREF Mütevellizâde Süleyman Şeref Efendi, Ayasofya mütevellîsi İsmail
Efendi'nin oğludur, İstanbullu, vefatı h 1110 m 1698

Te'sîr ider mi nâlesî dildâre âşıkıñ

Kerem olmayınca sîne-i bî-tâb-ı def gibi

İtmem küşâde yâre dehân-ı şikâyeti

Bîn şerha açsa sîneme tîr-i hedef gibi

Şimşîr çeküb gamze-i hûn-hâ'ırleri

Sînemde henüz işlemede yâreleri

Şakâ-yık-ı Şeyhî c 2 s 325, Sicill-i Osmânî c 3 s 138, Sâlim 376, Belîğ 40

2022 ŞEREF VEYA ŞEREFÜDDİN Eşrefzâde Şeyh Seyyid Mehmed Şerefüddîn Efendi, Eşrefzâde Şeyh Seyyid Mehmed Efendi'nin oğludur, Bursalı, Bursa'da Eyüb Efendi Tekyesi Şeyhi, h 1080 m 1669 târîhinde Bursa'da doğdu, vefatı h 1146 m 1731, Eşref Abdullah Rûmî sülâlesinden, Bursa'da medfundur

Bu 'âlemde dil-i şeydâlarız biz

Dem-â-dem 'aşk ile rüsvâlarız biz

Bizi görmez baķan şüret göziyle

Ki Kâf-ber-Kâf uçar anķâlarız biz

Bizi inkâr idenden ħavfımız yok

Bu meydân içre bî-pervâlarız biz

Fatin 211, Sicill-i Osmânî c 1 s 388, Kâmûsu'l-A'lâm c 4 s 2850, Vefâyât-ı Eyvansarâyî 71

2023 ŞEREF Mehmed Şeref Efendi b. Es'adzâde Abdurrahim Fâiz Efendi b. Mehmed Ebussuûd Efendi, müderris, vefatı h 1160 m 1747

Beni hem-ħâlet idüb ķatdı felek mecnûna

Döndi seyl-âb-ı sirişk-i terimiz Ceyħûn'a

Ėayrıya itdiği luğfun Şeref ol mihr-i kemâl

Zerresin itse yeter 'âşık dil-i pür-ḥûna

Kâmûsu'l-A'lâm c 4 s 2850, Sicill-i Osmânî c 1 s 331 ve c 3 s 138, Ramiz 161,
Tuhfe-i Hattâtîn 709, Fatin 212, Sâlim 374

2024 ŞEREF Şeref Efendi, Diyarbekirli, vefatı h 1230 m 1814

Düşdi dil bir 'âteşin ruhsâre ister istemez

Rüz u şeb yanmaqdadır bîçâre ister istemez

Vaşl-ı yâre tâlib olmuş rişte-i cânla rakîb

İpliği âḥir çıkar pâzâra ister istemez

Tezkire-i Âmed 51

2025 ŞEREF Hayâtîzâde Halîl Şeref Efendi b. Ahmed Hayâtî Efendi b. Elbistân Müftüsü Ahmed Efendi, h 1211 m 1796 târihinde Maraş'ta Elbistân Kasabası'nda doğdu, vefatı h 1267 m 1850, Elbistân'da medfundur

Cemâlî bâğî ne hoş gülsitân-ı hikmetdir

Göñüller anda gezer bülbülân-ı hikmetdir

Bu kaçlarıñ ki çekilmiş yırâğ-ı kudretle

Berât-ı hüsnüñe ey şeh nişân-ı hikmetdir

Kâmûsu'l-A'lâm c 4 s 2850, Fatin 212

2026 ŞEREF Şeref Hanım binti Mehmed Nebil Bey b. vakanüvîs Halil Nuri Bey b. Feyzullah Şâkir Bey b. Sadrazâm Nâilî Abdullah Paşa, büyük babası Halil Nuri Bey Şeyhulislam Âşir Efendi'nin damadıdır, h 1224 m 1809 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı h 1277 m 1860, Yenikapı Mevlevîhânesi'nin muhibler kabristanında medfundur, bu mezarlığın yola bakan pencerelerinden birinin önünde olup yakın vakte kadar mevcut olan mezar taşının üzerinde Şeref Hanım'ın birâderzâdesinin diğer Nebil Bey'in "Şâ'ire ve mâhire hâlem idi gitti âh, yakdı bir âteş kodı sîne-i süzânım" diye başlayan bir târîhi yazılı idi malesef el-yevm taştan eser olmayıp imhâ edilmiştir

Yâ İllâhî değilim müsteḥak ihsân eyle

Kerem u luḫfunı ḫaḫkımda firâvân eyle

Na'at u merşiyeye mûnâcât u sitâyişlerimi

Sebeb-i mağfîret it zîver-i dîvân eyle

Divânı , Üniversite Kütüphanesi'nde , numara 2808

Osmanlı Müellifleri c 2 s 266, Son Asır Türk Şâirleri 1810, Fatin 214, Sicill-i Osmânî c 3 s 139 ve c 4 s 540, Lügât-ı Târîhiyye ve Coğrâfiyye c 4 s 138, Kâmûsu'l-A'lâm c 4 s 2850, Osmanlı Târîh ve Müverrihleri 59, Meşâhiru'n-Nisâ, Keşfu'z-Zünûn Zeyli 510

2027 ŞEREF Mehmed Şeref Efendi, İstanbullu, reisülküttâb kalemi kâtiplerinden, h 1214 m 1799 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı h 1270 m 1853'den sonradır

Yaparlar ḫasbiḫâlin iḫtizâ itdikçe âğzıñdan

Şeref ḫadir değilsiñ nazma sen yârân sağ olsun

Fatin 213, Sâlim 375, Sicill-i Osmânî s139

2028 ŞEREF Mehmed Şeref Efendi, Yağlıkcı Kudüslü Hacı Mehmed Ağa'nın oğludur, İstanbullu, Maliye-yi Muhâsebât-ı Atika-ı Tahrîrât şubesi başkatibi, h 1235 m 1819 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı 14 Rebû'l-evvel 1308 m 1890, Kanlıca Kabristanı'nda medfundur, Fatin'de doğum Târîhi 1234 olarak gösterilmiştir

Şâh-ı güli görünce çemende diken diken

Hasretle oldı çeşm-i hezâra diken diken

Cândan tenhâ dilermiş yâr vuşlat-ğāneyi

Ğāne-i tenden çıkardım ben de ol bîğāneyi

Son Asır Türk Şâirleri 1816, Fatin 213,

2029 ŞEREF Şeyh Şerefeddin Şuayb Efendi, Edirneli, Müslim Efendi Tekyesi Şeyhi, vefatı h 1329 m 1911, mezkûr tekyede medfundur, “Şeyh ‘ârif bi’llah” cümlesi vefatına târîhdir

Reng u elvân-ı cihâtla itme cânâ ittîşâf

Sil göñülden ğayr fikrin eyle kendin sîne-şâf

Vâkıf-ı esrâr olan bir kāmiliñ gir ıalbine

Ey Şeref bulmağ dilerseñ dü cihānda sen mu’âf

Osmanlı Müellifleri c 1 s 99

2030 ŞEREF Abdurrahman Şeref Efendi, Petriç'te Fazlı Ağa Camii imam ve müderrisi Hâfız İbrahim Edhem Efendi'nin oğludur, Süleymaniye Kütüphanesi memurlarından, h 1320 m 1902 târîhinde Petriç'de doğdu

Ne çok yakışmadadır reng-i al sevdiğime

Bu renk vermededir başka hâl sevdiğime

Tebessüm ile çiçekler açar hayâlimde

Çemende âşık olur her nihâl sevdiğime

Son Asır Türk Şâirleri 1822

2031 ŞEREF VEYA İKBÂL Kâdı Seyyid Muhammed Efendi b. Halebli Kâdı Seyyid Mehmed Efendi b. Seyyid Mehmed Efendi

İkbâl maddesine bak numara 178

2032 ŞEREFÜDDİN Şerefüddin Efendi, Cerrâh Paşa Camii imam ve hatibi Hâfız Mehmed Arif Efendi'nin oğludur, İstanbullu, Diyânet İşleri Reisi, h 1297 m 1879 târîhinde İstanbul'da doğdu vefatı h 1366 m 1947, Ankara'da medfundur

İtdiñmi 'aceb beni ferâmüş

Karşumda hayâliñ oldu hãmüş

Gönlümdeki 'aşk cüş-ber-cüş

Gel gel seni eyleyeyim der-âgüş

Son Asır Türk Şâirleri 1823

2033 ŞERMÎ Seyyid Şermî Çelebi, İstanbullu, vefatı h 1123 m 1711

Yâr ile ülfetde müşkîl itmemek andan dağî müşkîl

Olurdum germ-sohbet ânî ile olsa ger kıabil

Sâlim 380

2034 ŞERMÎ Şeştârî Ali Şermî Çelebi, Üsküdarlı, topçu taifesinden, vefatı h 1127 m 1715, Mora Harbî'nde vefat etmiştir, vefatı târîhini Sâlim'in 1126 göstermesi yanlıştır

Ṭarf-ı rûyînda şehâ kâkûl-i gîsû bulunur

Şahn-ı gülşende belî sünbül ü şebbû bulunur

Şevk-i dendânî ile Şermi-i şâhib-hünerî

Şadef-i cevî dilinde nice lü'lü' bulunur

Safâyî 270, Şakâyık-ı Şeyhî c 2 s 551, Sicill-i Osmânî c 3 s 140, Belîğ 40, Sâlim

381

2035 ŞERMÎ Osman Şermî Çelebi, Amasyalı, Şehdî Mehmed Çelebi'nin birâderi

Osmanlı Müellifleri c 2 s 257

2036 ŞERMÎ Mehmed Emin Şermî Efendi, Tekirdağlı, Belgrad Fatihî İvaz Mehmed Paşazâde Şeyhülislâm İbrahim Bey'in oğlu Mustafa Bey mensûblarından, Sultân Selim-i Sâlis devrinde vefat etti

Hayâl-i çeşm-i siyehle gözüme girmedî h̄'âb

Nigâh-ı mültefit ey nûr-ı dîde 'ayn-ı şevâb

O tîğ-i ğamze-i h̄ün-rîz o müjgân-ı ser-tîz

Münâvebeyle ider dūd-mân-ı ƣalbi ģarâb

Sicill-i Osmânî c 3 s 140, Şefkat 85, Silahdârzâde 41

2037 ŞERÎF Şerîf Mehmed Efendi, Mağribli, vefatı h 809 m 1406

Sicill-i Osmânî c 3 s 140

2038 ŞERÎF Şeyhu'l-İslâm Mehmed Şerîf Efendi b. Şeyhu'l-İslâm Mehmed

Es'ad Efendi b. Şeyhu'l-İslâm Ebu İshak İsmail Efendi b. Alâiyeli İbrahim Efendi, İstanbullu, 6 Muharrem 1130 m 1717 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı 9 Ramazan 1204 m 1789, Sultân Selim'de ceddî İsmail Efendi'nin camii hazîresinde medfundur, vefatı târîhini Osmanlı Müellifleri'nin 1024 göstermesi yanlıştır

İtdim güzeller içre 'alâka efendime

Şad âferin tabi'at-ı dilber pesendime

Tarf-ı ruḥunda kâkülün ol meh görüb dimiş

Çıldım rübûda mihre varınca kemendime

Divanı	Üniversite Kütüphanesi'nde	numara	
"	"	"	350
"	"	"	256
"	"	"	1294
"	"	"	3430
"	"	"	5517
"	"	"	5718
"	"	"	3442/4

Osmanlı Müellifleri c 1 s 337, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2857, Âlim Salnâmesi 547, Dûhatu'l- Meşâyîh 107, Sicill-i Osmânî c 3 s 142, Fatin 214, Ârif Hikmet 38, Keşfü'z-Zünûn Zeyli 510

2039 ŞERİF Halil Şerif Yusuf Paşa, Şumnulu, Bosna Valisi, vefatı Rebû'l-evvel 1162 m 1748, vefatı târîhini Sicill'i'n 1165 göstermesi yanlıştır

Ramiz 162, Sicill-i Osmânî c 3 s 142

2040 ŞERİF VEYA SİDDİK Siddik Yahya Efendi, Hürü Paşa Câmii İmamı, vefatı h Muharrem 1195 m 1780, vefatı târîhini Sicill'i'n 1194 göstermesi yanlıştır

Hep şaydığımız şems ü kamer-ıal'ata dā'ir

Hāşā ki beğim mā'il-i altūn u ğuruşuz

Sīnemde Şiddik hāme-i müjgān neler işler

Ol şüret-i dil-dāra meğer levh-i nuķūşuz

Şefkat 89, Silahdārzāde 44, Sicill-i Osmānî c 3 s 226

2041 ŞERİF Abdurrahman Şerîf Efendi, Selânik nakîbu'l- eşrâfı Mehmed Efendi'nin oğludur, kâdı, vefatı h 1260 m 1844, Belgrad'da medfundur

Menba'-ı luţf u 'aţā efzal-ı şımf-ı fuzelā

Faħr-i eşrāf-ı şudūr ya'ni ki Eşref Mollā

Hüsn ü takrîrini görseydi Celāl baş kesüb

Lāl olurdı bilüb 'aczin diyemezdi lâ

Fatin 215, Sicill-i Osmānî c 3 s 145

2042 ŞERİF Şerîf Musa Efendi, Kefeli, Kefe Müftülüğü'nde bulunmuştur, Sultân Murâd-ı Râbi' devri şâirlerinden

Şemsu't-Tevārîh nāmındaki eşeriniñ başındaki manzūme

Ħamd ol pâdişāha lâyıkdır

Cümle mevcüddan o fâ'îkdir

Yoğiken resm-i tavr-ı mevcüdât

Halk idüb virdi cümleye harekât

Osmanlı Müellifleri c 3 s 73

2043 ŞERİF Abdullah Şerif Efendi, h 1120 m 1708 târîhinde hayatta idi

Ser-tâbe-pây maḥrem olurum sîm-tenlere

Reşk ile sîne-çâk olurum pîrehenlere

Bâl-i ḥadeng-i âhdan itse kemânını

Şâyân kemân-ı mihnet-i ebrû çekenlere

Sâlim 386

2044 ŞERİF Müftizâde Müfti İsmail Şerif Efendi, Kavalalı, Kavala Müftüsü

Değil encüm bu şeb seyr etmeğe ol mâh-ı garrâyı

Feleklerden melekler açdılar çeşm-i temâşâyı

Leb-i dildâr ile hem-keyf olmak istemiş tıydum

Girerse destime meclisde seyr it ḥâl-i şaḥbâyı

Sâlim 386

2045 ŞERİF Rahmetullah Şerif Efendi, Kırımlı, kâdı

Bu demler hûn-ı dil bezm-i maḥabbetde şarâb ister

Ciğer süz-ı ğamıñla sîḥ-i miḥnetde kebâb ister

Ferâmûş-ı ğam-ı imrüz u ferdâya Şerif-âsâ

Mey-i gül-fâm ile şâm u seher mest u ḥarâb ister

Safâyî 269, Sâlim 379

2046 ŞERİF Şerif Efendi

Germâye içre var gör o dellâk âfeti

Şoydu cihânı eyledi dervîş-i Ḥalvetî

Gerçi dirler va'deye eyler vefâ ol nâzenîn

Baña amma çekmeyince sîneye gelmez yaḳîn

Kâfzâde 65

2047 ŞERİF Hacı Ahmed Reşîd Paşa, İstanbullu, Hicâz Valisi ve Şeyhu'l-Haram, Süleymâniye Câmii hazîresinde medfundur

Göñül i'mâr-i mülk ister vaçan muhtâc-ı hidmettir

Vaçan ihyâsına atf-ı nigâh itmek sa'âdettir

Osmanlı Müellifleri c 3 s 64

2048 ŞERİF Damad Mehmed Şerif Paşa b. Zir mutasarrıfı Ahmed Şükrî Paşa b. Kars mutasarrıfı Mehmed Şerif Paşa, İstanbullu, Şûrâ-yı devlet reisi , Sultân Abdülaziz'in kerimesi Emine Sultân'ın zevcidir, h 1291 m 1874 târîhinde İstanbul'da doğdu

Bir perîzâdeñ tutuldum çeşm-i efsünkârına

Bağladım divâne göñli zülf-i zerrîn târına

Gül-i feminden nûş idüb şahbâyı aşk-ı neşveyi

Bağmadım pîr-i meyiñ peymâne-i serşârına

Son Asır Türk Şâirleri 1828

2049 ŞERİFİ Şerif Çelebi, Sultân Cem mukarreblerinden, Diyarbakirli, vefatı h 930 m 1523, Mısır'da medfundur, Osmanlı Müellifleri vefatı târîhini 920 göstermektedir

Hattîñ haddiñ yüzünü tıtdı nitekim ey cân

Güzlâr-ı hüsn içinde bitti benefşe reyhân

Divanı, Hacı Mahmud Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesinde, numara 3998

Tezkire-i Âmed 52, Osmanlı Müellifleri c 2 s 256

2050 ŞERİFİ Seyyid Şerîfî Mehmed Efendi, Şeyh Burhaneddin Mehmed Efendi'nin oğludur, Eğirdirli, kâdı, Sultân Murad-ı Sâlis devrinde vefat etti

Süz-ı 'aşkıñ cāna ey meh şöyle te'sîr eyledi

Çıkdı eflāk üzre āhım gün gibi seyr eyledi

Dil şehîd-i tîg-ı 'aşk oldu deyu cānā müjeñ

Kıl kalemle bir şehâdet-nāme taħrîr eyledi

La'lüñi resm eyleyüb göñlümde naqqâş-ı hayāl

Bir aķarşu üzre şekl-i cānı taşvîr eyledi

Divanı, Üniversite Kütüphanesinde, numara 696

Hasan Çelebi 173, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2858, Sicill-i Osmânî c 3 s 5141, Beyânî 45

2051 ŞERİFİ Hüsamzâde Seyyid İbrahim Efendi, Germiyanî Hüsam Efendi'nin oğludur, Seyyid Şerîfî denmekle maruftur, müderris, h 980 m 1572 târihinde doğdu, vefatı Zi'l-ka'de 1016 m 1607 İstanbul'da Şerife Hatun Mescidi'nde medfundur

Şakâ-yık-ı Nev'izâde 524, Osmanlı Müellifleri c 1 s 276, Kâmûsu'l- A'lâm c 1 s 535,
Katib Çelebi Fezlekesi c 1 s 5303

2052 ŞERİFİ Şerîfizâde Seyyid Mehmed Şerîfî Efendi b. Eğirdirli Kâdı Seyyid Şerîfî Mehmed Efendi b. Şeyh Burhaneddin Mehmed Efendi, Nakîbû'l-eşraf, h 960 m 1552 târîhinde doğdu, vefatı 8 Zî'l-hicce 1040 m 1630, Eyüb'de medfundur, 2050 numaradaki Şerîfî'nin oğludur

Gerçi dirler va'deye eyler vefâ ol nâzenîn

Baňa amma çekmeyince sîneye gelmez yakîn

Varmadan mekteb-i hûsn içre dahî üstâda

Ezber itmiş sebağ-ı şîveyi Hâfîzzâde

Çekmeyince ol perînüñ rûze-i hicrânını

Bilmedim rûz-ı vişâlûñ 'İd imiş her ânını

Şakâ-yık-ı Nev'izâde 742, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2856, Katib Çelebi Fezlekesi c 2 s 136, Sicill-i Osmânî c 3 s 141, Hasan Çelebi 173, Beyânî 45

2053 ŞERİFİ Seyyid Abdülkerim Efendi, Kefeli, vefatı h 1049 m 1639

Şakâ-yık-ı Şeyhî c1 s 106

2054 ŞERİFÎ Şerîfî Çelebi, Ankaralı, Çiçekli Şerîf denmekle meşhurdur, vefatı h 1235 m 1814

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2858, Fatin 215, Sicill-i Osmânî c 3 s 144

2055 ŞUÂÎ Mehmed Çelebi, Bolulu, Sultân İbrahim devri şâirlerinden Mecelle ismini Mahmud olarak kaydetmiştir

Pâdişâhın cülûsuna târîhi

Nice biñ yıl dönerse çerh getürmez

Şeh İbrâhim gibi bir pâdişâhı

Didim tahta culûs itdikde târîh

'Aduvsını anıñ qahr it ilâhî

Mucîb 22, Seyyid Rıza 58, Mecelle 275

2056 ŞABAN Şeyh Şaban-ı Velî, Taşköprülü, Halvetî Tarîkî'nin Şabaniyye şubesi müessisi, vefatı h 976 m 1568, Kastamonu'da medfundur

Osmanlı Müellifleri c 1 s 94

2057 ŞUÛRÎ Hasan Şuûrî Çelebi, Halepli, maliye kalemi katiblerinden, Lügat müellifi, vefatı h 1105 m 1693, Üsküdar'da medfundur, vefatı târîhini Safâyi'nin 1130 göstermesi yanlıştır

Mevsim-i evvel-i bahâr 'azm-i gülistân ittirir

'Âşıkâ bülbül gibi feryâd ü efgân ittirir

'Aks-i cām bâde-i gülgün ile la'l-i nigâr

Meclîs içre 'âkıbet kıan üstüne kıan ittirir

Şerâr-ı tâb-ı dilden sînem üzre dâğ dâğ oldı

Gül-i şadberk açılmış bir müzeyyen gülistân oldı

Nigâh-ı hüsn-i 'âlemsûza kudret kıande ben kıande

Tecellâ-yı cemâl-i yâre tākāt kıande ben kıande

Şakâyık-ı Şeyhî c 2 s 188, Osmanlı Müellifleri c 2 s 260, Sicill-i Osmânî c 3 s 151, Sâlim 382, Safâyî 266, Mecelle 275, Belğ 40, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 166, Keşfü'z-Zünûn Zeyli 580

2058 ŞIFÂYÎ Derviş Abdülbaki Efendi, Edirneli, Edirne'de Murâdiye Hastanesi'nde hekimbaşı, vefatı h 1075 m 1664

Tâze dilber kıulına dâğ bakarsa yağışur

Ėayet a'lâ yaraşur tâze nihâl üstüne gül

İşve-i mest ü sāger-i çeşm ĩm lebrĩz-i nigāh

Ėamze-i hoşyār tegāfũl şĩve-i engĩz-i nigāh

Şakāyık-ı Şeyhĩ c 1 s 756, Sicill-i Osmānĩ c 3 s 296, Safāyĩ 260, Yũmnĩ 11, Mecelle 275, Enĩsũ'l- Musamirĩn 77

2059 ŞİFÂYİ Mehmed Çelebi, İstanbullu, Manisa'da Muradiye Bimarhānesi'nde hekimbaşı, vefatı h 1078 m 1667

Servũñ cũnũnı var deyu taħrĩk idũb şabā

Zincir ile ayağını bend itdi cũy-bār

Şakāyık-ı Şeyhĩ c 1 s 756, Sicill-i Osmānĩ c 3 s 151, Seyyid Rıza 55, Mecelle 276, Safāyĩ 259

2060 ŞİFÂYİ Mũderris Şeyh Mehmed Efendi, Kazasker Hasan Efendi'nin oğludur, Şeyh-i Mevlevĩ, vefatı h 1082 m 1671

Oldu dil mest-i şerāb-ı nigeħiñ

Viridi mestāne cevāb-ı nigeħiñ

Hānũmān-ı dili berbād itdi

Revişhāne-i ħarāb-ı nigeħiñ

Āh-ı pey-der-peyden ol dil ser-ā-pa mużtarib

Bād-ı şarşardan olur bî-şübhe deryâ mużtarib

Mucîb 20, Seyyid Rıza 54, Esrar Dede 151, Mecelle 275, Belîğ 40

2061 ŞİFÂYÎ Kâdı Ahmed Şaban Şifâyî Efendi, Ahmed Efendi'nin oğludur, Ayaşlı, Tabib Şaban Efendi denmekle meşhurdur, vefatı Zî'l-ka'de 1116 m 1704 Ankara'da medfundur

Bu tekyegâh-ı ıarabda çerâğa muntazırız

Semâğ u devre münâsib ayağa muntazırız

Felekden eylemeziz gerçi nâle vü şekvâ

Yine bu tarz-ı revişden ferâğa muntazırız

Çeşme-i mekremete lü'le-i Kevser hâme

Gülistân-ı emele nağl-ı gül-i ter hâme

Bâhuşuş ola Şifâyî gibi dem-sâz-ı şenâ

Gör bu vâdide ne hoş cilveler eyler hâme

Şakâyık-ı Şeyhî c 2 s 350, Osmanlı Müellifleri c 3 s 220, Mecelle 275, Sâlim 382

2062 ŞİFÂYÎ Ebu'l-Abbas Ömer Efendi b. Şeyh Sünbülî Hasan Efendi b. Ömer Efendi, Bursalı, Mevlevî, Bursa reîsü'l-etibbâsı, vefatı h 1159 m 1746, Bursa'da

Mevlevîhâne karşısında medfundur, Sicil'in müderris Abbas Efendi'nin oğludur demesi yanlıştır

Ramiz 161, Sicil-i Osmânî c 3 s 151, Mecelle 212 ve 275

2063 ŞEFKAT Midillili Osman Efendizâde Ali Şefkat Efendi, Midillili Şeyh Osman Efendi'nin oğludur, Melik Mehmed Paşa'nın divan katibi, vefatı h 1187 m 1773 "Hicretü'l-maḥşer" terkibi vefatı târîhidir, vefatı târîhini Mecelle'nin 1087 göstermesi yanlıştır

Keyf-i şahbâ-yı dehân bir var imiş bir yoğ imiş

Tiğ-i ğamzeñden amân bir var imiş bir yoğ imiş

Mest-i şahbâ-yı ğurūr olma bu meyḥānede kim

Neş'e-i cām-ı cihân bir var imiş bir yoğ imiş

Lā mekân olma şaḡın deşt-i talebde gezme

Kân-ı maḡşūda nişân bir var imiş bir yoğ imiş

Silahdarzâde 40, Sicill-i Osmânî c 3 s 151, Şefkat 82, Mecelle 276

2064 ŞEFKAT Seyyid Abdullah Efendi, Bağdadlı, Eflak Beyi katibi, vefatı h 1242 m 1826, Boğaz içinde Kuruçeşme Kabristanı'nda medfundur

İdeli muḡrib-i dil zemzeme-i şevḡ-i 'arâḡ

Ġuş-i cāna irişür nāle-i zār-ı 'uşşâḡ

Cāy-ı zevk idi cihān olmasa ey Şefkāt eğer

Devletiñ āhiri let vuślatiñ encāmı firāk

Şefkat 83, Osmanlı Müellifleri c 2 s 265, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2862, Sicill-i Osmânî c 3 s 151, Fatin 216

2065 ŞEFKAT Şefkat Efendi, h 1176 m 1762 târîhinde ber-hayat idi

Sultân Mustafa-ı Sâlis Kerîmesi Mihrşâh Sultân'ın velâdetine târîhdir

Çıkdı cezmen kilik-i Şefkatden aña târîh-i pâk

Mihrşâh Sulţāna mehd-i sîmdir mäh-ı hilâl

Ramiz 162

2066 ŞEFKATÎ Ali Şefkatî Efendi, Galata Voyvodası Katibi Hüseyin Efendi'nin oğludur, İstanbullu, Sadâret müsteşarı, Safer 1238 m 1822 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı 10 Safer 1302 m 1890, Ümmüsinan Tekyesi'nde medfundur, doğum târîhi Fatin'de h 1240 olarak gösterilmiştir

'İzzet-i cihānda rencîş-i dildârdır baña

'Āleme nevâziş itse de āzârdır baña

Ben ol Halîl-i şâhid-i 'aşkıım ki dehrde

Düşsemde nâr-ı miñnete gülzârdır baña

İtmez metâ'-ı 'aşka viren varını zarar

Şaçsam nuķūd-ı eşkimi hep kârdır baña

Son Asır Türk Şâirleri 1777, Sicill-i Osmânî c 3 s 151, Fatin 217

2067 ŞEFKATÎ Hafız Edhem Şefkatî Efendi, Zağralı veya Serezli, Serezli Yusuf Paşa'nın divan efendisi, Sultân Abdülmecid devrinde vefat etti

Nâr-ı 'aşkıñ dil-i sūzânımı tennür itdi

Ėam-ı hicriñ gözümü çeşme-i Horhor itdi

Heves-i zülf-i siyâhıñ baña hem-dem olalı

Ėalb-i pür-âhımı efgân ile tanbür itdi

Sicill-i Osmânî c 3 s 151, Fatin 216

2068 ŞEFÎ Seyyid Mehmed Şefî Efendi, Kefeli, Mevlevî, vefatı h 1082 m 1671 Arif Efendi'nin " Derviş Mehemmed Şefî" cümlesi vefatına târîhdir, vefatı târîhini Sicil'in 1083 ve Belğ'in 1087 göstermeleri yanlışır, Güftî İstanbullu olduğunu yazıyor

Nevrüz irişdi şahn-ı çemen oldu lâlezâr

Güldürdi rüy-ı 'arzı yine lütf-i Girdigâr

Yansam çınar-veş n'ola sūz-ı derün ile

Dâmânıña el irmez âyâ serv-i gül'izâr

Zebân olsa teniñde her ser-i müyriñ mücâb olmaz

Sükût itmek gibi 'âlemde nādâna cevâb olmaz

Şakâyık-ı Şeyhî c 1 s 260, Esrar Dede 160, Safâyî 260, Âsım 13, Belîğ 40, Güftî 51

2069 ŞEFÎ Şeffî Çelebi, ümerâdan, hicri onuncu asır şâirlerinden

Nîmet-i vaşla el irmezse yiter hûn-ı ciğer

Ey göñül ma'zur tut hayru't-â'm mâ hâzar

Göz açdırmaz atar tîrin müjeñ bu haste-hâl üzre

Bizimle mu'taşıl ol ğamzeler ceng u cidâl üzre

Ahdî 202

2070 ŞEFÎ Emir Şeffî Efendi, kâdı, Sultân Murad-ı Râbi' devrinde vefat etti

Nazar kıl her dem ağan hûna cism-i dağdârımdan

Benim her tâze dâğım kanlar ağlar rûzigârımdan

Ârif Hikmet 39, Riyâzî 78, Kâfzâde 65

2071 ŞEFİK Abdurrahman Şefik Paşa, Maraş Valisi, vefatı h 1100 m 1688, Maraş'ta medfundur

Sâlim 386

2072 ŞEFİK Masrafzâde Şefik Mehmed Efendi, İstanbullu, vakanüvis, vefatı h 1127 m 1715, Osmanlı Müellifleri'nde 1128 adedini gösteren "Rıhlet-i Şefik" diye bir târîh cümlesi varsa da diğer me'hazlar 1127 adedini gösteriyorlar, Sâlim'in ismini Ahmed yazması doğru değildir

Ser-â-ser târ-ı gülgün câmesi târ-ı berg-i güldür

Anıñçün ol gülüñ naqş-ı libâsı çeşm-i bülbüldür

Ne kuvvet var meded ol zâlimiñ çeşm-i siyâhında

Ki hışn-ı 'ismeti virân ide ol nigâhında

Bahârdır ki göñül seyr-i lâlezâr ister

Bir elde sağar u bir elde dest-i yar ister

Şakâyk-ı Şeyhî c 2 s 551, Sicill-i Osmânî c 3 s 152, Osmanlı Müellifleri c 3 s 75, Osmanlı Târîh ve Müverrihleri 50, Safâyî 271, Sâlim 385, Mecelle 276, Belğ 40

2073 ŞEFİK Mehmed Es'ad Şefik Efendi, Ali Sacidî Efendi'nin oğludur, Sacidîzâde denmekle meşhurdur, İstanbullu, hattat, vefatı h 1171 m 1757

Hüsni-ı hattı 'ukelâ hiç aña görmez şāyan

Meşķ u ta'lîme ta'alluķ idemez dîvâne

Hattı ta'lîķ nedir bilmez iken ol 'allāk

Sîn u kāfı çıkarub gösterecek şıbyâne

Tuhfe-i Hattatın 713, Sicill-i Osmânî c 3 s 152, Fatin 217

2074 ŞEFİK Recâizâde İbrahim Şefik Bey b. Reîsü'l-küttâb Recâizâde tezkire-i sâni Mehmed Celâleddin Bey b. Reîsü'l-küttâb Recâî Efendi, İstanbullu, evkaf muhasebecisi, h 1223 m 1856

Eylese baht-ı siyâhım ile ülfet perçem

Düşürür gönlümü sevdâlara elbet perçem

Kıl 'aybsız n'ola olursa Şefîķa şî'rim

Ki virir tab'ıma ser-rişte-i kuvvet perçem

Divanı, Emîrf Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 223

“ , “ “ , “ “ , “ 228

“ , “ “ , “ “ , “ 229

Sicill-i Osmânî c 3 s 152, Fatin 218

2075 ŞEFİK Mehmed Şefik Efendi, Hanyalı İbrahim Efendi'nin oğludur, Hanyalı, vefatı 26 Cemâziye'l-âhir h 1288 m 1871

Yok bu miħnetgedeniñ zerrece aşlı faşlı

Müsteîr perde-i ğam içre olanca zevķi

Ben de geçdim bu fenā ma'bereyi seyr itdim

Bulmadım zerre kadar ħā'b u ħayālden farkı

Son Asır Türk Şâirleri 1775

2076 ŞÜKRULLAH Şükrullah Mehmed Efendi b. Abdurrahim Efendi b. Memleketin Beyleri kapı kethüdası İsmail Efendi vefatı 12 Rebû'l-evvel 1221 m 1806, Kâdiköyü'nde Ayrılık Çeşmesi'nde medfundur

Sicill-i Osmânî c 1 s 360

2077 ŞİKÂRÎ Hasan Beyzâde Ahmed Şikârî Efendi b. Amed Valisi Emîr-i livâ Hasan Bey b. Hacı Acem Kasım Paşa, vefatı h 992 m 1584, Diyarbekir Valisi, Kâmûsu'l-A'lâm vefatı târîhini yanlış olarak 912 gösterdiği gibi ismini Haydar Şikârî olarak yazmıştır

Değildir şa'sa'a mihrile āh pür-şerār mıdır

Zebûn olmuş sipihriñ tevseni oķlı şikār mıdır

Sicil-i Osmânî c 3 s 154 ve c 4 s 46, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2864, Mecelle 276, Âşık Çelebi 339, Hasan Çelebi 174

2078 ŞİKÂRÎ Şikârî Çelebi, İpsalalı, kâdı, Sultân Ahmed-i Evvel devri şâirlerinden

Sen şâh-ı 'aşkıñ itdim sînem şikârgâhı

Gelseñ şikârgâha itseñ şikârgâhı

Âşık Çelebi 339, Sicill-i Osmânî c 3 s 154

2079 ŞİKÂRÎ Hazinedarzâde Mustafa Şikârî Çelebi, Sultân Mustafa-yı Evvel'in sekbanbaşısı

Göñül nâdânı olmaz dâneye dâñāya mâildir

Şeh olmaz câhile fażl ehline kulluğa kâbildir

Elinde tolu ebyâtiyle dilberden diler pūse

Şikârî geçgel ile haber ider güyâ ki sâildir

Âşık Çelebi 339

2080 ŞÜKRÎ Şükrî Çelebi, vefatı h 960 m 1552

Sicill-i Osmânî c 3 s 155

2081 ŞÜKRÎ İbrahim Şükrî Efendi, Sofyalı, Sofya Kâdısı, vefatı h 1081 m 1670

Şanma mey-i iqbāl ile biz mest-i müdāmız

Dāim tolusın nūş ıderiz ‘aşka gulāmız

Tā bezm-i ezel nūş ideli cām-ı elesti

Oı sākī-i şīrīn suhēniñ emrine rāmız

Cānlar çekilür raḥmet-i Raḥmāna giderler

Nevrūzlarıdır semt-i gülistāna giderler

Şakâyık-ı Şeyhî c 1 s 432, Safâyi 260, Yümnî 12

2082 ŞÜKRÎ Mehmed Şükrî Efendi, Uşşâkî şeyhlerinden, vefatı h 1141 m 1728, Ketenciler Çarşısı'nda mihrab önünde medfundur

Sicill-i Osmânî c 3 s 155, Hadîkatü'l- Cevâmi' c 1 s 48

2083 ŞÜKRÎ Mustafa Şükrî Efendi, Rizeli, Ruscuk Kâdısı, vefatı h 1178 m 1764, Ruscuk'da medfundur

Ramiz 162, Sicill-i Osmânî c 3 s 155

2084 ŞÜKRÎ Davud İsmail Efendizâde Şükrî Efendi, Abdurrahim Efendi'nin oğludur, Darbhane katibi, vefatı 12 Rebû'l-evvel 1221 m 1806, Kâdiköyü'nde Ayrılık Çeşmesi'nde medfundur

Der-i luṭfuñ melâz-ı bî-kesândır yâ Rasûlallah

Ḥarîm-i dergehiñ kehf-i emândır yâ Rasûlallah

Cebîn-i tâb-nâkiñ maṭla'-ı şems-i ḥaḳîḳâtdır

O şemsiñ zerresi mihr-i cihândır yâ Rasûlallah

Şefkat 86, Ârif Hikmet 39, Sicill-i Osmânî c3 s 155, Silahdarzâde 42

2085 ŞÜKRÎ Şükrî Çelebi, Sinoplu, Kânûnî Sultân Süleyman devri şâirlerinden

Vaşl-ı yâri fikr iderken gitti ğam didim aña

Gittiñ âh ey ğam kûsârım didi göñülden deĝil

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2864, Kâfzâde 65, Latîffî 202, Hasan Çelebi 174

2086 ŞÜKRÎ Molla Şükrî, Kürdistanlı, Süleymannâme nâzımı, Kanûnî Sultân Süleyman devri şâirlerinden

Diñle ey şâhbâz-ı sidre-nişîn

Bu sözimi ki çerḫ ider taḫsîn

Bende Şükrî ki şimdi ma'zulûm

Pâdişâha kemîne bir ḳulum

Bende vardır kemāl ü fazl u hüner

Bir kaç er pâdişâh güş tutar

Ağlamağdan gözlerim yaşını pür-hün eylediñ

Birini 'ayn-ı Aras birini Ceyhün eylediñ

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2864, Sicill-i Osmânî c 3 s 155, Latîfî 204, Hasan Çelebi 174, Âşık Çelebi 340, Âlî Târîhi 197

2087 ŞÜKRÎ Şükrî-i Nevâî

Nâ-tuvân cismimde her dağın karası düşmedin

Peyker-i mecnûn ider kim çonmuş endâmına zâğ

Ey kaddin tûbâ yüzün cennet dudağın selsebil

Sen melâhat kânısıñ ağızın nemekdân-ı Halîl

Keşfü'z-Zünûn Eski Tab' c 1 s 513 ve Yeni Tab' c 1 s 794, Kâfzâde 65

2088 ŞÜKRÎ Ahmed Şükrî Efendi, Silistreli, hayatına dair me'hazlarda bir kayd u malûmat yokdur, h 1324 m 1906 târîhinde hayatta idüğü divanın tedkîkinden anlaşılıştır

Divanı, Emir Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 231

Divanından alındı

2089 ŞİKESTÎ Şikestî Bey, Kastamonulu, Sultân Bayezîd-i Sâni devri şâirlerinden

Sicill-i Osmânî c 3 s 158

2090 ŞEKÛRÎ Şeyh Musa Şekûrî Efendi, İstanbullu, Bezirgân Dergahı Şeyhi, vefatı h 1089 m 1678, Edirnekapısı haricinde Emir Buharî'de medfundur

Şakâ-yık-ı Şeyhî c 1 s 645, Sicill-i Osmânî c 4 s 523, Mecelle 277, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 40, Osmanlı Müellifleri c 1 s 136

2091 ŞEKÛRÎ VEYA ABDUŞŞEKÛR Himmetzâde Şeyh Abdüşşekûr Efendi b. Abdullah Efendi b. Şeyh Himmet Efendi, Bezcizâde Tekyesi Şeyhi ve Ayasofya vaizi vefatı h 1180 m 1766, Üsküdar'da Bezcizâde Tekyesi'nde medfundur

Divanı, Hâşim Paşa kısmında, Selim Ağa Kütüphanesi'nde, numara 79

Abdüşşekûr maddesine bak numara 2702

2092 ŞEKİB Paşmakçızâde Seyyid Mehmed Şekîb Efendi b. Paşmakçızâde Mehmed Efendi b. Hüseyin Efendi, h 985 m 1577 târîhinde doğdu, kâdı, vefatı h 1101 m 1289, Belğ'in vefatı târîhini 1102 göstermesi yanlıştır

Ey 'andelîb-i dil yine feryâd u nâle it

Berg-i güle sirişk-i dem-i âlûdî jâle it

Leb-i cāne bañş-ı la'l-günî anıñ

Rāhat-ı cānıdır Şekîbâ'nıñ

Şakâyk-ı Şeyhî c 2 s 90, Sicill-i Osmânî c 3 s 157 ve c 4 s 167, Belîğ 40, Sâlim 387, Âsım 14, Mecelle 277

2093 ŞEKİB Ömer Şekîb Dede Efendi, Osman Efendi'nin oğludur, İstanbullu, Haleb Mevlevîhânesi Şeyhi, Nükâtî Ali Dede'nin birâderidir, vefatı Şa'ban 1135 m 1722, Haleb'de medfundur

Bu gülşende 'aceb mi cevri-veş dil-i bî-ķarâr olsa

Yanımcı şalınur bir serv-i ķāmet dilberim yokdur

Dilimiz anlayamaz şüfî bezm-i ķāl ehli

Bî-zebān söyleşelim var ise bir hāl ehli

Şakâyk-ı Şeyhî c 3 s 309, Sicill-i Osmânî c 3 s 157, Esrar Dede 155, Mecelle 277, Fatin 220, Ramiz 163, Safâyî 273, Sâlim 387, Semâhâne-i Edeb 110, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 95

2094 ŞEKİB Tokadîzâde Şekîb Efendi, Tokadîzâde şâir Mehmed Nuri Efendi'nin oğludur, İzmirli, Manisa mebusu, 12 Haziran 1287 m 1870 târîhinde İzmir'de doğdu vefatı 6 Cemâziye'l-âhir 1351 m 1932, Zeyrek'de Soğukkuyu Câmii hazîresinde medfundur

İhsân-ı ezel ye's imiş erbâb-ı zekāya

Takdîr-i Hüdâ rahatı virmiş humākāya

Bir şeyle tesellî bulamaz her kim iderse

Dikkatle nazâr şîve-i hünîn-i kazāya

Bî-kayd u muṭlakla semâ sâkin u sâkit

Düşmem düşemem dağdağa-ı havf u recāya

Son Asır Türk Şâirleri 1782

2095 ŞEKİB Mehmed Şekîbî Çelebi, İstanbullu, müneccimbaşı, vefatı h 1078 m 1667

Şakâyık-ı Şeyhî c 1 s 756, Sicill-i Osmânî c 4 s 177, Güftî 52

2096 ŞEMS VEYA NURİ Şeyh Seyyid Osman Nureddin Şems Efendi b. Esham kalemi hulefasından münzevî Şeyh Seyyid Mehmed Emin Efendi, İstanbullu, Eshâm Kalemi ketebesinden ve bezzazistanda mübâyea katibi 1 Rebîu'l-âhir 1229 m 1813 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı 18 Cemâziye'l-âhir 1311 m 1893, Karacaahmet Kabristanı'nda medfundur, "Eyledi 'Osmân Efendi 'azm-i dergâha beḳâ" mısraı vefatına târîhdir

Gözü dünyâ mı görür 'aşîk-ı dîdâr olanıñ

Dilberi sen gibi bir mâh-ı dil-âzâr olanıñ

Gayre meyli olamaz 'aşkıñ ile yâr olanıñ

Yücedir rütbesi mihriñle hevādār olanıñ

Son Asır Türk Şâirleri 1796, Osmanlı Müellifleri c 2 s 270, Fatin 424

2097 ŞEMSEDDİN VEYA MEHMED VEYA EMİR SULTÂN Şeyh Şemseddin Seyyid Mehmed Buhârî Efendi, Seyyid Ali Hüseyin Buhârî'nin oğludur, Buhâralı, Emîr Sultân denmekle marûftur, Sultân Yıldırım Bayezid'in damadıdır, vefatı h 833 m 1726, Bursa'da namına mensub camide medfundur "İntikâl-i Emîr" cümlesi vefatı târîhidir

Hest-i tâc-ı 'ârifân ender cihân çâr terk

Terk-i dünyâ terk-i 'uqbâ terk-i terk

Kâmûsu'l- A'lâm c 2 s 1041, Sicill-i Osmânî c 3 s 159, Gûldeste 69, Latîfî 51

Mehmed maddesine bak numara 4975

2098 ŞEMSEDDİN Şeyhülislam Şemseddin Mehmed Efendi b. Hamza Efendi b. Mehmed Efendi Fenârî, Safer 751 m 1350 târîhinde Fenâr Karyesi'nde doğdu, vefatı h 834 m 1430, Bursa'da kendi câmii önünde medfundur, " Cennetü'l-Firdevs" cümlesi vefatına târîhidir

Kâmûsu'l- A'lâm c 5 s 3436, Osmanlı Müellifleri c 1 s 5390, Dûhatü'l- Meşâyih 3, Şakâyk-ı Mecdî 47

2099 ŞEMSEDDİN Şemseddin Deskûrî, vefatı h 1006 m 1597

Rûzigârıñ bahârı var kıışı var

Biri birine beñzemez işi var

Kâfzâde 65

2100 ŞEMSEDDİN Mehmed Şemseddin Efendi, Mısrî-i Niyâzî Tekyesi Şeyhi Hâfız İsmail Nazif Efendi'nin oğludur, Şeyh Mehmed Sahfî ahfadındandır, Mısrî-i Niyâzî Tekyesi Şeyhi, 26 Şa'ban 1283 m 1866 târîhinde Bursa'da doğdu, vefatı 22 Receb 1355 m 1936, Merkez Efendi'de Mısrî-i Niyâzî'nin birâderi Şeyh Mehmed Efendi'nin kabri yanında medfundur

Ḥaḳ vücūd-ı ademîde olmasaydı müncelî

Hiç melekler secdegâh itmezdi vech-i Âdemi

Bâ'ış-i İcâd-ı kevneyn oldu bî-şübhe beşer

Âdem-i izhâr için bak Ḥâḳ buyurdu 'âlemi

Son Asır Türk Şâirleri 1807

2101 ŞEMSÎ Cendrecizâde Muhyiddin Şemsî Efendi, Kastamonulu, baş defterdâr, Çandarlı Kara Halil denmekle meşhur, Sadrazam Hayreddin Paşa ahfadındandır, vefatı h 898 m 1492, Süleymaniye Câmii Kabristanı'nda medfundur

Var iken gülzâr-ı ḥüsnüñ gül-sitâne bakmazın

Mihr-i ruḥsârîñ tûrurken ben yabana bakmazın

Buldı raķı̄b kizb ile 'ālemde iştihar

Dir vaşfı̄n işiden kişi lānet yalancıya

Güzelden umulan budur řafā pehlūya řarmaķdır

Güzellik olmadan zāyi' sezā pehlūyā řarmaķdır

Kāmūsu'l A'lām c 4 s 2872, Sicill-i Osmānī c 4 s 339, Sehī 31, Hasan Çelebi 174,
Latıff 206, Beyānī 45

2102 ŞEMSİ Şemsī Efendi, Aydınlı, Şeyhülislam Münkârîzâde Yahya Efendi'nin
ceddidir, vefatı h 900 m 1494, Bursa'da Dede Efendi Mescidi'nde medfundur

Güldeste 333, Kāmūsu'l- A'lām c 4 s 2871

2103 ŞEMSİ Şemseddin Çelebi, Bursalı, Kefe Kādısı, Karaşems denmekle
maruftur, vefatı h 926 m 1519

Bezm-i hūsne senin varmağa yoķdur yüređi

Māhı̄n ey dost meğer var ise çiğdir çöreği

Dervīř-i nemed-pūř gibi bülbül irakdan

Gül ruđlarınıñ vaşfın okur al varakdan

Kâmûsu'l A'lâm c 4 s 2873, Sicill-i Osmânî c 3 s 162, Latîfî 207, Beyânî 45, Hasan Çelebi 174, Gûldeste 478

2104 ŞEMSÎ [Divanı, Üniversite Kütüphanesi numara 2809] Şemsî Ahmed Paşa b. İsfendiyarzâde Mirzâ Paşa b. Kızıl Ahmed Bey, Sultân Selim-i Sâñî musâhibi, Rumeli Beylerbeyi, vefatı h 988 m 1580, Sâñî'nin “ Bu gün gözden ıolandı Şemsî Paşa” mısraı vefatına târîhdir, Hasan Çelebi ile Kâfzâde'nin ve Keşfü'z-Zünûn'un gösterdikleri vefat târîhleri yanlıştır, Üsküdar'da câmii civarında medfundur

Sîneme yâre uran hançer-i dil-cüyuñdur

Dili medhüş iden ol kâkûl-i hoş-büyuñdur

Bezenmiş bezm-i hüsnüñ câm eliñde

Şora gör Sâkiyâ devrân seniñdir

'Âr idermiş beni öldürmeğe ol sîm benim

Varayın yalvarayın boynuma alub kefenim

Bülbül figâna başladı ol bahârdır

Şeydâlığım benim yine bî-ihtiyârdır

Belürdi hañı-ı 'izârı bahâr yaklağdı

Beraber olmağa leyl-ü nehâr yaklaştı

Düşerler sāye-veş hep ıztırāba

Şalınsa nāz ile ol serv-i kāmēt

Bulunmaz bencileyin bağı yanık lāleden ğayrı

Yüzüme şu seper bir kimse yokdur jāleden ğayrı

Keşfü'z-Zünûn Eski Tab' c 1 s 513 ve Yeni Tab' c 1 s 785, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2873, Tayyârzâde Atâ Târîhi c 4 s 64 ve 112 ve 134, Sicill-i Osmânî c 3 s 170, Beyânî 45, Âşık Çelebi 341, Hasan Çelebi 175, Kâfzâde 65, Ahdî 20, Riyâzî 79, Latîfî 210

2105 ŞEMSÎ Ebu's-Senâ Şeyh Mehmed Şemseddin Ahmed Efendi, Ebu'l Berekât Mehmed Efendi'nin oğludur, Zileli, h 926 m 1519 târîhinde Zile'de doğdu, vefatı h 1006 m 1597, Sivas'ta medfundur “ Nüh felek Şemsî tölendi nür ile” mısraı vefatına târîhdir, Kâmûsu'l- A'lâm'ın h 926 târîhinde vefat eden Kefe Kâdısı Bursalı Şemseddin Çelebi ile karıştıtarak “Kara Şems denmekle mârûftur” demesi ve vefatı târîhini 1009 göstermesi doğru değildir

Mevlîd-i Nebî Manzûmesinden

Ey hüdâvend-i tûvânâ pâdişâh

Yerde gökde senden özge yok ilâh

Yoğ iken eşyâyı icâd eylediñ

Kün didiñ vîrânı âbâd eylediñ

Divanı, Lâlâ İsmail Ağa kısmında, Murad Molla Kütüphanesi'nde, numara 453/2

Divanı, Üniversite Kütüphanesi'nde, " 510

Osmanlı Müellifleri c 2 s 95, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2799, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 18

2106 ŞEMSÎ Sivasîzâde Şemsî Ahmed Efendi, Mehmed Emin Efendi'nin oğludur, müderris, Abdülmecid Sivasî ahfadından, vefatı 13 Safer 1130 m 1717, Eyüb'de Nişancı kurbinde ceddî Sivasî Efendi bağçesinde pederi kabri yanında medfundur

Arzu eyler hevâ-yı zülf ü haţtıñ her zamân

Murğ-ı dil âvâredir bir yerde tutmaz âşiyân

Şakâyk-ı Şeyhî c 2 s 492, Sâlim 388, Belîğ 41

2107 ŞEMSÎ Şemseddin Mehmed Efendi, Kayserili, vefatı h 1227 m 1812, Hırka-ı Şerîf'de Muhyî Efendi Tekyesi'nde medfundur

İzţırâbı terk it ey dil Hâkķı dâim eyle yâd

Şakınub ihsân-ı 'abd-i 'âciz ile olma şâd

İrişüb luţf-ı Hudâ bir gün olursuñ ber-murâd

Geldi bir pîr-i Hudâ bu beyti kıldı küşe-yâd

Bir kapuyı bend iderse bin kapu eyler küşâd

Hazret-i Allah, efendi Fâtiḥü'l-ebvâbdır

Osmanlı Müellifleri c 2 s 263

2108 ŞEMSİ Enderunlu Şemseddin Bey, İstanbullu, vefatı h 1262 m 1845

Ġafletle geçdi her sāl u māhım

Hadden tecāvüz zannım günāhım

Eksiliğimdir bi'l-cümle şāhım

Bir muḳtezā-yı cürm-ü ḳuşūrum

Her işde Şemsī ādildir Allah

Lāyıḳsız itmez estağfirullah

Bilmez miyim ben el-ḥamdülillāh

Bir muḳtezā-yı cürm ü ḳuşūrum

Divanı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 2805

Fatin 221, Sicill-i Osmânî c 3 s 169

2109 ŞEMSİ Kara Abdal Süleyman Şemsî Dede, Aşık Osman nâmında birinin oğludur, Konyalı, Mevlevî şeyhlerinden Ramazan 1244 m 1828 târîhinde Konya'da doğdu, vefatı 23 Zi'l-hicce 1303 m 1885, Konya Mevlevîhânesi'nde medfundur

Cur 'ā'-ı cāmı ezelden nūş iden mestāneyim

Teşne diller var ise gelsün bu gün meyḥāneyim

Bu vücudum tılsımın hedm eyleyüp kıldım ḥarāb

Kāşif-i gencīne-i esrār bir virāneyim

Son Asır Türk Şâirleri 1803

2110 ŞEMSÎ Mehmed Şemsî Efendi, Kayseri Mevlevîhânesi Şeyhi Süleyman Atullah Dede Efendi'nin oğludur, Kayserili, h 1295 m 1878 târîhinde Kayseri'de doğdu, vefatı 7 Rebîu'l-evvel 1340 m 1921, Üsküdar Mevlevîhânesi'nde medfundur

Hilâlin rengi şolmuş ḥaste-i hicrāne dönmüşdür

Nürum eylemiş bir nāzenīn cānāne dönmüşdür

Ey vâkıf-ı ser-gerdiş aḥvāle gücenme

Her dem üzülen rişte-i âmāle gücenme

Bel bağlama cem'iyetine gülşen-i dehrîñ

Pejmurde kalan gence-i iqbāle gücenme

Son Asır Türk Şâirleri 1805

2111 ŞEMSÎ Şemsî Çelebi, Sultân Murad-ı Sâñî asrı şâirlerinden

Ey isteyen 'aşka nişân derd-i 'aşkıñ dermândır

Kâfir dimeñ 'âşıklara 'aşk anların ĩmânıdır

Bilmedi bilmez derdimi bĩ-derd olanlar bilmesün

Eyyüb'a derdi neylesün derdi anıñ dermânıdır

Sehî 59

2112 ŞEMSÎ VEYA CİHÂNGİR VEYA ZALFÎ Şehzâde Cihangir, Kanûnî Sultân Süleyman'ın oğludur, Cihangir maddesine bak numara 682

2113 ŞEMSÎ Şemsî Çelebi, Şemsî-i Edvârî denmekle maruftur, Kastamonulu, kâdı, Kanûnî Sultân Süleyman devrinde vefat etti

Öykünür yok saçına misk-i hıñâdan ğayrı

İtmedi evvel de bir iş sehv ü hıñâdan ğayrı

Atma yeter ğamzeñi peykânı dilden jeng alur

İşidicek hem yaşım bu mâcerâyı reng alur

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2873, Sicill-i Osmânî c 3 s 162, Latîfî 207, Hasan Çelebi 175

2114 ŞEMSİ Şemsî Çelebi, Şemsî-i Hisârî denmekle meşhurdur, Kastamonulu, müezzin, Kanûnî Sultân Süleyman asrı şâirlerinden

Virmesün haţt-ı ruĥuñ âyine-i ħalbe keder

Oı ğubârı ħoma mirât-ı 'izârıñda gider

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2873, Latîfî 208, Hasan Çelebi 175

2115 ŞEMSİ Şemsî Çelebi, Acem, h 920 m 1514 târîhinde hayatta idi, Lâtîfî kendisini Sivrihisarlı gösterdiği gibi ismini de Derviş Eşk-i Şemsî olarak yazmıştır

Deh murğ nâmındaki eşerinden

Ķurşađıñız daneden taldurduñuz

Ķhâneñiz yükseklere ħaldırdıñız

Ķoyalım her ħışşa vü efsâneyi

Müruñ ağzından ħaparsız dâneyi

Yıħılır ayakları altında cihân

Siz yaparsız dürlü dürlü âşiyân

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2873, Sicill-i Osmânî c 3 s 170, Hasan Çelebi 175, Beyânî 45, Âşık Çelebi 341, Latîfî 209

2116 ŞEMSÎ Şemsî Çelebi, Bağdadlı, Tezkire-i Şuarâ müellifi Ahdî-i Bağdâdî'nin pederidir

Sen çekdiđiñ zamanda kadehden şarāblar

Tācın göğe atar feraħından habāblar

Raķīb işitdim ol řāhı severseñ

Bizi incitme Allahı severseñ

Ahdî 196, Riyāzî 79

2117 ŞEMSÎ Şemsî Çelebi, Urlu Şemsî denmekle maruftur, Karamanlı, kâdı

Teb-i ĥasret cānımı ġayet ile itdi naħıf

Odlara yansun yaķūlsun dilerim mülk-ü kaķıf

Ey Süleymān-ı cihān şöyle za'ıf itdi belā

Göđe of dirseñ uçar hemçü bir mūr-ı za'ıf

Ahdî 202

2118 ŞEM'Î Şem'î Şem'ullah Dede, Pirizrenli, vefatı h 936 m 1529, Şeyh Vefā hazîresinde medfundur, Nazmî'nin "Meskeniñ nūr ile Şem'î ol Eħād" mısraı vefatına târihtir, vefatı târihini Sicil'in 931 ve Keşfü'z-Zünûn'un 976 ve Osmanlı Müellifleri'nin 1000 göstermeleri doğru değildir

Mihr u mehdîr müşterî 'âlem hâridârîñ seniñ
Kerem olursa tañmıdır gûn gibi pâzârîñ seniñ

Hâlâş olmak ne mümkündür bir gönül kim mübtelâ olsa
Alınmaz 'aşk elinden iki 'âlem bir yaña olsa

Şem'iyim kûşe-i meyhâneyi virmem feleğe
Gülşen-i bâğ-ı cinândan baña yeğdir vañanım

'Âr idermiş beni öldürmeye ol sîm-tenim
Varayın yalvarayın boynuma taşub kefenim

Ey leb-i gonca vü beli ince
Baña oldu hayâlîñ eğlence

Bulucağ seni câme hâ' bîñda
Şanurum uğradım yatur gence

Kaşfû'z-Zünûn Eski Tab' c 1 s 513 ve Yeni Tab' c 1 s 795, Riyâzî 79, Beyânî 46,
Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2874, Osmanlı Müellifleri c 2 s 258, Sehî 108, Hasan Çelebi 176,

Sicill-i Osmânî c 3 s 170, Esra Dede 155, Âlî Târîhi 198, Âşık Çelebi 343, Lâtîfî 210,
Mecelle 278

2119 ŞEM'Î Şem'î Çelebi, divan-ı örfî şârihi, vefatı h 1000 m 1688

Mecelle 278

2120 ŞEM'Î Mehmed Salih Şem'î Efendi b. Divan-ı hümâyun çavuşlarından
Mustafa Efendi b. Mehmed Efendi b. Abdülkadir Efendi, Divan-ı hümâyun çavuşlarından,
vefatı Zîlkade 1171 m 1757, Eğrikapı haricinde Kırîmî Efendi Çeşmesi karşısında
medfundur

Devr iden fânus-ı âğuşumdan ol Şem'î bu şeb

Rûzigâr eksikliğidir rûzigâr eksikliği

Tuhfe-i Hattâtîn 458, Mecelle 278

2121 ŞEM'Î Mehmed Şem'î Efendi, İstanbullu, kethüdâ-yı sadr-ı âlî Yusuf Efendi
mensublarından, h 1131 m 1718 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı h 1171 m 1757

Yusuf Efendi'nin vefâtına söylediği târîh

Çalem yazdı Ya'kûb-ı belâ-dîde o dem târîh

Geçüb Yûsuf Efendi Mısr-ı firdevse 'azîz ola

Ramiz 164, Sicill-i Osmânî c 3 s 171

2122 ŞEM'Î Şem'î Efendi, Konyalı, Mevlevî, helvacı, h 1185 m 1771 târîhinde Konya'da doğdu, vefatı h 1255 m 1839, Kâmûs ile Fatin vefatını 1257 olarak kaydetmişlerdir

Çerh elinden kimse yok 'âlemde giryân olmamış

Dehr içinde var mıdır bir sîne-püryân olmamış

Âdemiñ 'ömri eğer biñ yıl olursa 'âkıbet

Dem gelür şan bir gice 'âlemde mihmân olmamış

Şem'iyâ bu 'uğdeniñ hâllinde 'âcizdir 'uğûl

Kanğı 'ağıldır âniñ fikrinde hayrân olmamış

Son Asır Türk Şâirleri 1790, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2874, Fatin 222, Sicill-i Osmânî c 3 s 171

2123 ŞEM'Î Şem'î Mehmed Efendi b. Abdullah Efendi, Köstendilli, Köstendil Müftüsü, hattat, vefatı h 1272 m 1855

Osmanlı Müellifleri c 1 s 338, Keşfü'z-Zünûn Zeyli 511

2124 ŞEM'Î Kazasker Mehmed Şem'î Efendi, Mehmed Muhsin Efendi'nin oğludur, Maraşlı, emvâl-i eytâm müdürü, Meşrebzâde Ali Râik Efendi'nin damadı olmakla "meşrebzâde damadı" denmekle meşhur olmuştu, 12 Rebû'l-evvel 1223 m 1808 târîhinde Maraş'ta doğdu, vefatı 14 Zi'l-kade 1299 m 1881, Üsküdar'da Atik Valide Câmii hazîresinde medfundur, Sicil'in 1298 göstermesi yanlıştır

O mehrūnuñ göñülde hâl-i ‘anber-i fām-ı kalmışdır

Derūn-ı sīne içre dāğ-ı hicr-i şāmı kalmışdır

Miyān-ı mūmiyānı kıl u kâle oldı çün bā’is

Dehān-ı tengīniñ bir noқта-ı Thāmı kalmışdır

Son Asır Türk Şâirleri 1793, Sicill-i Osmânî c 3 s 171, Osmanlı Müellifleri c 3 s 77,
Fatın 223

2125 ŞEMÎ Şem’î Efendi, Anadolu, kâdı

Bu leţâfet ki Hüdâ kâkûl-i dilberde kodı

Ne gül-i terde ne sünbülde ne ‘anberde kodı

Kâmûsu’l- A’lâm c 4 s 2874, Hasan Çelebi 177

2126 ŞİNÂSÎ Abdurrahman Şinâsî Çelebi, Rumelili, kâdı, vefatı h 1086 m 1675

Çäk çäk itdi tenim hançer-i hecr-i dilber

Yardan hîç bu kadar yäreye merhem mi gelir

Biñ dāğ-ı taze ister imiş iştirāsına

Kālâ-yı vaşlı o mehiñ âteş bahāsına

Sicil-i Osmânî c 3 s 315, Şakâyk-ı Şeyhî c 1 s 757, Mecelle 278, Belfğ 42, Seyyid Rıza 55, Mucîb 21, Safâyî 261

2127 ŞİNÂSÎ Rûznâmçecizâde Mehmed Şinâsî Çelebi, Küçük Hünkar denmekle meşhur idi, İstanbullu, vüzerâ divan katibi, vefatı h 1114 m 1702, Edirne'de medfundur

Yâd idüb hüsnuñi haţtıñla dil olsa n'ola zâr

Añdırır bülbüle gülzârı dem-i köhne bahâr

Görmedi çeşm-i felek düşde nazîr-i hüsnuñ

Yokdur ey Yûsuf-ı şânî saña 'âlemde mişâl

Dil mezâkınca ağızı misk-i şekerdir güyâ

Zîr-i balâ-yı dehende görünen 'anber-i hâl

Divanı, Es'ad Efendi kısmında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde, numara 2648

Osmanlı Müellifleri c 2 s 262, Sicill-i Osmânî c 3 s 171, Safâyî 264, Şakâyk-ı Şeyhî c 2 s 325, Sâlim 389, Mecma-ı Şuarâ 18, Belfğ 41, Mecelle 278, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 167

2128 ŞİNÂSÎ İbrahim Şinâsî Efendi, topçu yüzbaşılardan Taşköprülü Mehmed Ağa'nın oğludur, h 1240 m 1824 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı 27 Cemâziye'l-âhir 1288 m 1871, Beyoğlu'nda Alman Sefârethânesi karşısındaki kabristanda medfundur bu kabristan yerinde muahhira binalar yapılmıştır

Bedbaht aña dirler ki elinde cühelânıñ
Kahr olmak için kesb-i kemâl ü hüner eyler

Himmet az olsa dañı fâide küllî görünür
İhtiyâcâta muvâfık gelen ef'âle çalış

Son Asır Türk Şâirleri 1836, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2875, Fatin 223, Sicill-i Osmânî
c 3 s 172, Osmanlı Müellifleri c 2 s 267

2129 ŞİNÂSÎ Derviş Şinâsî, Mevlevî, Sultân Ahmed-i Evvel asrı şâirlerinden

Derûn-ı âşinâ ol taşradan bîgâne şansunlar
Bu bir özge düşdür 'âkıl ol divâne şansunlar

Esrar Dede 162, Kâfzâde 66, Sicill-i Osmânî c 3 s 171

2130 ŞİNÂSÎ Şinâsî Çelebi, Rumeli'nde Gülbeden Karyesi'nden

Cân atub ñançeriñe karşı göñül vara gibi
Bir içim şu deyu yutkuña yalvara gibi

Ahdî 205

2131 ŞİNÂSÎ Mehmed Şinâsî Çelebi, Bosnalı, kâdı

Efser-i şâhı giyüb olsa suvâr ol şehsüvâr

Ĥüsn-i zarbine tayanmaz Rüstem ü Gîv ü Peşen

Küşte-i şimşîr-i 'aşkıım ben yolunda ey melek

Ol sebeddendir mekânım ravza-ı ĥuld-ı berîn

Mucib 20, Seyyid Rıza 56

2132 ŞÛHÎ Kâdızâde Mehmed Şûhî Çelebi, Aydıncıklı, vefatı h 1094 m 1682

Güçdür o mehi kûşe-i mey-ĥâneye teklîf

Ey dil idelim bârî ko ġam-ĥâneye teklîf

Rindân ile bezm eyleyelim mey-gede içre

Hîç itmeyelim zâhid-i bî-gâneye teklîf

Şakâyık-ı Şeyhî c 1 s 569, Seyyid Rıza 57, Mucib 21, Karesi Meşâhirî 38

2133 ŞÛHÎ Hacı Osman Efendi, Bengizâde, Diyarbekirli, vefatı h 1150 m 1737

Eyledi pîrlik elif kıaddimi ĥam lâm gibi

Ṭarafeynim kuşadub ṭıtdı tenim dām gibi

Bağdıķca saña ḥāşıl olur cāna telezzüz

Emdikçe lebiñden gelür insāna telezzüz

Divanı, Emir Efendi kısmında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 234

Tezkire-i Âmed 56

2134 ŞÜRÎ Derviş Şûrî Çelebi, Şûrî-i Meczub, Bursa Yenişehirli, Mevlevî, vefatı h
990 m 1582

Ġoncasız nevbāhārı neylerler

Yarsız murğzārı neylerler

Nüş idenler mey-i şafā bahşı

Bāde-i pūr-ḥumārı neylerler

Gün bir āyine-i 'ibret nümādır pūr-şuver

İn'ikāsatına aldanma şaķın kıılma nazar

Osmanlı Müellifleri c 2 s 258, Kāmûsu'l- A'lām c 4 s 2879, Âşık Çelebi 344, Sicill-i
Osmânî c 3 s 172, Hasan Çelebi 180, Esrar Dede 157

2135 ŞÛRÎ Hasan Şûrî Efendi, Diyarbekirli, Dergâh-ı Âlî-i Yeniçeri çavuşu, vefatı Rebû'l-evvel 1106 m 1694, Sâlim 1060 ve Safâyî'nin 1100 olarak göstermeleri yanlıştır

Ne tâb-ı mehr-i 'âlemsüz-ı dilberden eşer kalmış

Ne cām-ı hâtır-ı 'uşşâkda bir kaçre ter kalmış

Şerâbıñ zâil olmuş neşve-i hâletde zevki

Mey-i âşâme humâr-ı gamla Şûrî derdsiz kalmış

Değildir hançer-i zerîn kemerle mûmiyân üzre

O bir kuyruklu yıldızdır felekde kehkeşân üzre

Şemîm-i zülfüñü yâd eyledim gayrıdan el çekdim

Ruħuñ seyr eyledim gülşende verd-i terden el çekdim

Şuraħi meclis içre çeşm çeşm kan döker sensiz

Sebû ağlar hum ağlar hem şarâb-ı erğuvân ağlar

Gel ey nâşih ço pendî hâl-i dilden bî-habersîñ sen

Beni divâne kıldı ol peri bilmem ne dersîñ sen

Şakâyık-ı Şeyhî c 2 s 189, Sicill-i Osmânî c 3 s 172, Tezkire-i Âmed 52, Belîğ 42, Kâfzâde 66, Safâyî 265, Sâlim 397

2136 ŞÛRÎ Şûrî Çelebi, Eskişehirli

Cân virmeyicek derdle dermân ele girmez

Cânıñ sakınursañ yürü cânân ele girmez

Bu küy-ı ħarâbâtta erbâb-ı vefâya

Ĥayl-i ğam-ı cânân gibi yârân ele girmez

Ahdî 200

2137 ŞEVKÎ Çömezzâde Mehmed Şevkî Efendi b. Çömez Ahmed Efendi b. Cafer Efendi, Bursalı, vefatı h 1100 m 1688, Bursa'da Kaygan Câmii mihrabı önünde pederi yanında medfundur, Abdülhâdi'nin "Fevti târîhin aĥibbâ didiler, Cân Şevķî cennete 'azm eyledi" beyti vefatına târîhdir, vefatı târîhini Sicil'in 1101 göstermesi yanlıştır

Mest ü medhüşuz şerâb-ı 'aşķla âlûdeyiz

Yere geçse günbed-i çerĥ-i felek âsûdeyiz

Âşâr-ı teĝâfûl görünüyor her nigeĥiñ

Âyâ ne günâh eylemişiz ĥâk-i reĥinde

Tâbiş-i mihr-i ruḥuñdan eylediler ilticâ

Nîze dârân-ı ḥayâlim sâye-i müjgânına

Zerreler gibi bulanda gerçi olduk pâymâl

Değmedik ey mihr-i enver pūse-i dāmânına

'Âşık-ı bîçâreñe ey dilber-i 'âlî cenâb

Dâima cevr eylemek düşmez 'uluvv-i şânına

Fitneler şalub perîşân eylemezdi dilleri

Ey peri yüz virme señ zülf-i 'anber-efşânına

Şakâyk-ı Şeyhî c 2 s 90, Sicill-i Osmânî c 3 s 172, Osmanlı Müellifleri c 1 s 269, Safâyî 284, Sâlim 398, Mecelle 279, Güldeste 479, Belîğ 42, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 135

2138 ŞEVKÎ Sivrihisar Müftüsüzâde Seyyid Mehmed Şevkî Efendi, vefatı h 1189 m 1775

Şevkî dīvânesin 'aşkıñla sevindir yâ hū

Dîdem ol şūḥ didi anı dedem ḥaḳ yetüre

Şefkat 82, Silahdârzâde 40, Sicill-i Osmânî c 3 s 173

2139 ŞEVKÎ Aziz İmamîzâde Osman Efendi, Diyarbekirli, vūzerâ divan katiblerinden, vefatı h 1255 m 1839, Şam'da medfundur

Söylese hayrân ider ol dişleri incu beni

Gülse gönlüm açılır şād eyler ol mehrü beni

Şevkiyâ rāz-ı derūnum hep iderdim āşikār

Bir gün eylerse felek yar ile hem-zānū beni

Tezkire-i Âmed 53

2140 ŞEVKÎ VEYA ÖMER Ömer Şevkî Efendi, Mardinli, Mardin Müftüsü, vefatı h
1268 m 1851

Divanı Emir Efendi kısmında, Millet Kütüphanesinde, numara 235

Osmanlı Müellifleri c 1 s 382

2141 ŞEVKÎ Hasan Şevkî Bey, Sultân Mahmud-ı Sâni rikabdarlarından
Abdurrahman Bey'in oğludur, İstanbullu, Hazîne-i Hümayûn kethüdası, h 1248 m 1832
târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı Rebû'l-evvel 1321 m 1903, doğum târîhini Fatin'in
1245 göstermesi yanlıştır

'Âşıkım şūh-ı cefākār isterim meşreb bu ya

Dilber-i hūn-hār u ğaddār isterim meşreb bu ya

İstemem aġyār ile bezme o māhıñ gittiġiñ

Ġoncamaı 'ālemde bī-hār isterim meşreb bu ya

Bezm-i meyde eylemem her şūh elinden nūş-ı cām

Sīm-i sā'idli kadehkār isterim meşreb bu ya

İtse biñ dürlü ezā Şevkī yine āh eylemem

'Āşıkım şūh-ı cefākār isterim meşreb bu ya

Gelen bu dehr-i dūne 'āzim-i rāh-ı bekādır hep

Hısul-i kām için sa'y ü hevesler bir hevādır hep

Nümāyāndır şehīd-i tīg-i hasret sebze zārından

Çıkar hūn-ı şehādet menba'ı hāk-i mezārından

Son Asır Türk Şâirleri 1831, Tayyazâde Atâ Târîhi c 5 s 400, Fatin 224

2142 ŞEVKÎ Yusuf Çelebi, Edirneli, Edirneli bir kadının kölesi idi, Şehzâde Mahmud b. Sultân Bayezid-i Sâni'nin divan katibi, Sultân Bayezid-i Sâni devrinde vefat etti

Dirîğa hasretim kaldı benim sen serv-i kâmetde

Bugün dünyada bulmazsam bulam yarın kıyâmetde

Kimdir dir iseñ ey yüzi gün Şevki-i ğarīb

Bir gözi yaşlı yıldızı düşkün felek-zede

Ol kaçırñ mişâlini itmiş müsvedde

Yazan hilâl şeklini tāk-ı zebercede

Osmanlı Müellifleri c 3 s 71, Sicill-i Osmânî c 3 s 172, Hasan Çelebi 180, Tayyazâde Atâ Târîhi c 4 s 120, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2880, Aşık Çelebi 345, Keşfü'z-Zünûn Eski Tab' c 1 s 513 ve Yeni Tab' c 1 s 795, Kâfzâde 66, Beyânî 47, Riyâzî 79, Latîfî 212, Enîsü'l- Müsâmirîn 77

2143 ŞEVKÎ Mehmed Şevkî Çelebi, Ahmed Efendi'nin oğludur, Bursalı, Bursa'da Sultân Osman ve Orhan türbeleri türbedârı, h 950 m 1543'de hayatta idi, Bursa'da Emir Sultân türbesi civarında medfundur

Ey pertev-i nūr-ı nebevî sendeki ol ğad

Gördüm yüziñi şallu 'alâ nūr-i Muḥammed

Dirdim ki beyaza çıka kisve-yi sevâdı

Müşkil bu dañi karaladı ğaṭṭ-ı mecîdi

Sicil-i Osmânî c 3 s 172, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2880, Osmanlı Müellifleri c 3 s 72, Güldeste 478

2144 ŞEVKÎ Şevkî Çelebi, köle, Mısırlı Şevkî denmekle meşhurdur

Ṭutuşdı şem'-i şevkiñle 'aceb pervānedir göñlüm

Ṭolaşdı bend-i zülfüñe igen divānedir göñlüm

Terk ü tecdīd-i fenā ol ey göñül ir vaḥdete

Elifi vāḥid vāḥidi elif añla düşme kesrete

Ahdî 200

2145 ŞEVKÎ Hâcibzâde Şevkî Çelebi, Hâcibzâde Ahmed Efendi'nin oğludur

Ḥasret-i ebrūñla ey meh hilāliñ ḳaddi ḥam

Lāleniñ bağrına ḥāliñ urdı yer yer dāğ-ı ğam

Ḥāk olurdum yoluñ üzre bulsam ey serv-i revān

Ben ğubārıñ üstüne tā kim başaydıñ bir ḳadem

Ahdî 197

2146 ŞEVKÎ Mehmed Şevkî Efendi, Sadrazam Koca Rağıb Paşa katibi, Sultân Ahmed-i Sâlis devri şâirlerinden

Mecelle 279

2147 ŞEVKÎ Mehmed Şevkî Efendi, Defter-i hakanî ketebesinden, Sadrazam Koca Rağıb Paşa'nın babası

Es'ad Efendi 54

2148 ŞEVKÎ Ahmed Şevkî Efendi, İstanbullu, Bâb-ı seraskerî mektûbı kalemi ketebesinden, h 1249 m 1833 târîhinde İstanbul'da doğdu

Yine bir nevcüvân aldı başımdan 'aql u efkârım

Siyâh gîsûları itdi beni mecnûn u âvâre

Gice vü gündüz hayâli ile girmez çeşmime uyku

N'ola bir kez terahhüm eylese bu Şevkî-i zâre

Fatin 224, Sicill-i Osmânî c 3 s 174

2149 ŞEVKET Mehmed Şevket Efendi, İstanbullu, kapı kethüdası, 15 Cemâziye'l-evvel 1219 m 1804 târîhinde İstanbul'da doğdu vefatı h 1274 m 1867

Şehinşâh-ı mu'azzam Hân-ı Maḥmûd-ı cihânbânîñ

Zekâ vü cûd u iḥsân ziyâ virdi bu devrâne

Ser-â-ser zîb u fer virdi furûğ-ı şevket-i dehre

Bahâr-ı ebr-i luḫfiyla cihân döndi gülistâne

Revā zāt-ı hümâyûn bu cāy-ı mes'adet-pirā

Ꞑudūmun eylesin es'ād-ı Hāḡ o zıll-i yezdāne

Sicil-i Osmānî c 3 s 174, Osmanlı Müellifleri c 2 s 267, Fatin 225

2150 ŞEVKET Şevket Dede, Maraşlı, Divân-ı hümâyûn katiblerinden

Olurken ḡançer-i ebrūları hep ḡaşd-ı cān üzre

Ne hācetdir ḡılıç aşmış o sîmin-ten miyān üzre

Ruḡ-ı zîbāsını taḡlîd ider bedr-i felek-pîrā

Meh-i nev meşḡ ider ebrūsı resmin āsumān üzre

Sicil-i Osmānî c 3 s 174, Fatin 226

2151 ŞAHBAZ GİRAY Şahbaz Giray b. Halim Giray b. Şahbaz Giray b. Arslan Giray, h 1210 m 1795 târîhinde doğdu, vefatı h 1252 m 1836, İstanbul'da medfundur

Sicil-i Osmānî c 3 s 178

2152 ŞEHDÎ Yahya Efendi, Diyarbakirli, Sofya Müftüsü, vefatı h 1082 m 1671, vefatı târîhini Mecelle'nin 1086 göstermesi yanlıştır, Güftî Antepli olduğunu yazıyor

Görünen girye deḡil dîde-i 'āşıkda şehā

Yollarıñ şulamağa şışe ile şu götürür

Fâş itdi halk-ı 'âlem rāz-ı nihānımı

Gözden bıraktım 'ākıbet eşk-i revānımı

Şakāyık-ı Şeyhî c 1 s 757, Yümnî 13, Safâyî 261, Tezkire-i Âmed 54, Belîğ 42, Mecelle 280, Güftî 50

2153 ŞEHDÎ Mustafa Çelebi, İstanbullu, Divân-ı Hümâyûn katiblerinden, vefatı h 1098 m 1686

Geh şikest-i hâtırâ eyler geh mürüvvet gösterir

Gör benim mirât-ı tab'ım nice şüret gösterir

Şakāyık-ı Şeyhî c 1 s 757, Sicill-i Osmânî c 3 s 178, Safâyî 263, Belîğ 42, Mecelle 280

2154 ŞEHDÎ Mustafa Şehdî Efendi, Antakyalı, hâcegân-ı dîvândan, hattat, vefatı h 1140 m 1727, Eyüb'de türbe civarındaki hamama muttasıl kabristanda medfundur, vefatı târîhini Ramiz ve Sicil'in 1144 göstermeleri yanlışır bu yanlışlık Sicil müellifini de teşvîşe düşürdüğünden eserinde 1140 ve 1144 târîhlerinde vefat etmiş yekdiğerinden ayrı iki şahıs gibi göstermiştir

Mehveşim dīvançe-i hūsnünde maṭla' gösterir

Ebruvānın şakḳ-ı mäh-āsā dü mışra' gösterir

Vechi vardır kıt'a-ı mîr olsa bâ hatt-ı 'îmâd

Hüsni hattıyla o çâr-ebrû muraqka' gösterir

Felekde Zühre'den âheng-i nakş u kârı kim diñler

Bu devr içre muhâlif nağme-i edvârı kim diñler

Nişân-ı tîrîn ol kaş-ı kemâniñ dūr bulmuşlar

Çekenler çile-i 'aşkı kaçı pür-zor bulmuşlar

Berat-ı hüsniñ ancak nişânı kalmış ebrûda

Hatt-ı âver dil-rubâ hakkında bir menşûr bulmuşlar

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2888, Sicill-i Osmânî c 3 s 178, Tuhfe-i Hattâtîn 551, Fatin 226, Ramiz 164, Sâlim 390, Mecelle 280, Safâyî 276

2155 ŞEHDÎ Mehmed Şehdî Çelebi, Amasyalı, Şehnâmecî Şehdî denmekle meşhurdur, Fatih Sultân Mehmed-i Sâni devri şâirlerinden, Amasya'da medfundur, Sicil yanlış olarak Şehidî şeklinde kaydetmiştir, Fatih'in emriyle Târîh-i Âl-i Osman Şâhnâme bahrinde nazm etmiştir

Şâhnâme'den

Benâm-ı hodâvend-i dâdâr-ı pāk

Ber ernede-i âteş ü bād ü hāk

Hodāvend-i rûz u hodāvend-i rāz

Hodāvend-i sūz u hodāvend-i sāz

Ez o tâb-ı kandîl-i hâver-fürûz

Ez o kısmet vü rûzî şem'-i rûz

Şafâ-bağş halvet-i nişâne-i rāz

Sühen-i senc-i merdân-ı meydân-ı rāz

Osmanlı Müellifleri c 2 s 257, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2887, Sehî 67, Sicill-i Osmânî c 3 s 181, Hasan Çelebi 177, Aşık Çelebi 345, Beyânî 46

2156 ŞEHDÎ Şehdî Çelebi, Antalyalı, helvacı, Yavuz Sultân Selîm-i Evvel devrinde vefat etti

Âdeme âhîr haram olur harîmî âlemiñ

Tağ u eyvânıyla görme kendiñi 'âlî cenâb

Kaşr u eyvânıyla ey 'âlî maqâm oldum şanan

Gözüñi yüksekde görme menziliñ taht-ı turâb

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2887, Latîfî 213, Hasan Çelebi 177

2157 ŞEHDÎ Şahinşahzâde Enderunlu Şehdî Bey, Sultân Mehmet-i Râbi' devri şâirlerinden

Oldu tâbında ser-şâh-ı nihâl üstüne gül

Geldi hürşîd şifati burc-ı kemâl üstüne gül

Ġonca âġuş murâdında iken pinhânî

Geldi hengâm-ı seher bâdı şimâl üstüne gül

Şî'r-i üstâd şifati gül gül açıldı tab'ım

Şehdî nâ-lâyık iken şâh-ı melâl üstüne gül

Tayyarzâde Ata Târîhi c 4 s 143

2158 ŞEHDÎ Haydar Çelebi, Diyarbekirli, Şam tımar defterdârı, vefatı h 1014 m 1605 Şam'da medfundur

Çemende ben geçerken mübtelâ ol serv-i âzâde

Revâ mı lâle vü sünbül çıka yerden üftâde

Meġer gördi meleklerden birin cânâne resminde

Ki yazdı kâtib-i ġudret bizi divâne şeklinde

Dûd-ı âhımdır başımda Şehretî pür-siyâh

Ol sebebden peyg-i 'aşk olmağla buldum şöhretî

Sicill-i Osmânî c 3 s 178, Tezkire-i Âmed 54, Seyyid Rıza 56, Kâfzâde 66, Riyâzî
80

2159 ŞEHRÎ Ali Çelebi, Malatyalı, hâcegândan, Tezkire-i evvel, vefatı, h 1071 m
1660 Şeyh Nazmî'nin " Âh Şehrî göçdi bezm-i cennete" mısrası vefatına târîhdir

Şehrî sebep-i hilkatini derrâk ol

Âlâyiş-i dünyâyı denîden pâk ol

Na'at-i şeh-i kevneyn-i zibânîñ vaqf it

Nev bülbül-i gülzâr-ı gül-i levlâk ol

Disem müjeñde mi dil yoksa ebruvânıñda

Virir ya tîr ya tîğ ile cevâb baña

Ğayret-i ğam kalb-i mahzūnum kıomaz şâd olmağâ

Būm olur mı hîç rāzî mülki ābād olmağâ

Belâ-yı 'aşka düşdüñ 'aşk-ı miñnetkârı gördüñ mü

Beni āzâr iderdiñ sevdiğim āzârı gördün mü

Divanı, Emir Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde,	numara 236
“ “ “ “ , “ “ ,	“ 237
“ Hacı Mahmud Efendi Kısımında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde, “	3707
“ Lala İsmail Efendi Kısımında, Murad Molla Kütüphanesi'nde, “	475/ 2
“ Üniversite Kütüphanesi'nde,	“ 155
“ “ “	“ 462
“ “ “	“ 1710

Şakâyık-ı Şeyhî c 1 s 757, Sicill-i Osmânî c 3 s 515, Safâyî 257, Mucîb 20, Seyyid Rıza 53, Ârif Hikmet 40, Âsım 12, Mecelle 280, Belîğ 43

2160 ŞEHRÎ Mehmed Ağa, Tekirdağlı, Kuloğlu Muhsin Ağa ve Sâbit Şehrîsî ünvanlarıyla meşhurdur, vefatı h 1099 m 1687, Tekirdağ'da medfundur

Yüz sürmüş ruḥ-ı dildâre raḳîb-i nâ-pâk

'An ḳarîb aña bir âfet irişür çoḳ sürmez

Oldı hevâ-yı kâkûli ser-mâye-i şafâ

Olmaz felekde buncileyn sünbülî hevâ

Olmasun vâreste pîç ü tâb-ı ğamdan kîne-cû

Mâr-ı ser-mâ-dîdeye Tañrı güneş göstermesin

Çok o yar ile ağız ağıza 'işret ider
İmāmesin çevirirdim elime girse eğer

N'ola çekmez ise renc-i sipihri
Siyeh mest-i ğamiñ bīçāre Şehrî

Şakâyk-ı Şeyhî c 2 s 91, Safâyî 280, Sâlim 394, Mecelle 280, Belîğ 44

2161 ŞEHRÎ Bağcıvanzâde Derviş Ali, İstanbullu, vefatı h 1114 m 1702

Biz meygede-i 'aşkda şehā cür'a-keşānız
Biz fakr u fenā içre bu gün şāh-ı cihānız

Nāmiyle bize gerçi ki insān didiler

Ma'nīde begim bende-i bī-kevn u mekānız

Şakâyk-ı Şeyhî c 2 s 327, Sicill-i Osmānî c 3 s 179, Mecma'-ı Şuārâ 16, Mecelle 280, Sâlim 393, Safâyî 268

2162 ŞEHRÎ Mehmed Şehrî Efendi, Tekirdağlı, hamamcı, vefatı h 1147 m 1734, Tekirdağ'da medfundur, Tekirdağlı Şehrî ikidir biri bu, diğeri de 1099 târîhinde vefat eden " Kuloğlu Muhsin Ağa" demekle maruf ve Sâbit'in şâkirdi Şehrî'dir, Fatin bu iki Şehrî'yi memleketleri ve isimlerinin benzerliği dolayısıyla yekdiğerine karıştıarak buna Kuloğlu demekle meşhurdur diyor ki bu söz yanlıştır

Şafâ-yı hâşırım göñlüm sürürü ey gözüm nûrî

Saña 'âşık olan görmez huzûrî ey gözüm nûrî

Nigâh-ı 'âşıkâna itdiğinden ğayrî Şehrî'niñ

Beyân eyle nedir cürm ü kuşûrî ey gözüm nûrî

Kâmûsu'l A'lâm c 4 s 2891, Siccill-i Osmânî c 3 s 179, Fatin 227, Keşfü'z-Zünûn
512

2163 ŞEHRÎ Mehmed Şehrî Efendi, Ali Efendi namında birinin oğlu ve Sâbit Şehrîsi Mehmed Ağa'nın akrabasıdır, Mevkûfât katibi, vefatı 4 Rebû'l- evvel 1178 m 1764, Eğrikapı'da medfundur

Ramiz 165, Mecelle 280

2164 ŞEHRÎ Mehmed Şehrî Efendi, müderris, Dürrîzâde etıbbâından, vefatı 16 Rebû'l- âhir 1179 m 1765

Mecelle 280, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 165

2165 ŞEHRÎ Mehmed Şehrî Efendi, İstanbullu, Damad Mehmed Paşa mektubcusu şikk-ı evvel defterdârı, h 1127 m 1715 târîhinde hayatta idi

Halka-ı dūd-ı kebūd âhımız dām eyleriz

Göklere çıksa o kebk-i vaḥşîyi rām ederiz

Sâlim 395, Safâyî 281

2166 ŞEHRÎ Hacı Mehmed Efendi, tezkirelerde hayatına dair bir kayıt ve malûmat yoktur, divanının tedkikinden h 1193 m 1779 târîhinde hayatta idüğü anlaşılmaktadır

Nazm-ı eş'ardan 'âlemde murâd budur ki

Yâd olunmağa cihânda kişi ister eşeri

Eyledi muhtaşarı böylece divân tertîb

Bir eşer olmak için Hacı Mehemmed Şehrî

Divânı, Hacı Mahmud Efendi kısmında, Süleymaniye Kütüphanesinde numara 5112

2167 ŞEHRİYÂR Sâlim Efendi, Bağdadlı, vefatı h 1165 m 1751

Mecelle 280, Ramiz 165, Sicill-i Osmânî c 3 s 180

2168 ŞUHÛDÎ Şuhûdî Çelebi, Diyarbekirli, Acemzâde denmekle meşhurdur, kâdı, vefatı h 980 m 1572

Mu'aţţar ideli rûy-ı zemîni zülf-i perçîniñ

Derûnı kanile taldı hasedden nâfi-i çîniñ

Meclisiñde şevkle yanmağa ey şâh-ı cihân

Mumdur tende mağzla her üstûh`ân

Tezkire-i Âmed 55, Ahdî 198

2169 ŞUHÛDÎ Şuhûdî Dede Efendi, Şâhidî İbrahim Dede'nin oğludur, Muğlalı, Muğla Mevlevihanesi Şeyhi, h 1000 m 1591 târîhinde vefat etti Muğla'da medfundur Esrar Dede Tezkiresi'nde Şâhidî İbrahim Dede'nin evlâd-ı manevîsi olduğu yazılmakta ise de Sefîne-i Mevleviyye'de oğlu olduğu yazılıdır

Dehânı fikri dilde gönca-ı gülzâr-ı cânımdır

Hayâl-i serv-i kıddiñ hayliden hâtır nişânımdır

Firâk-ı la'l-i nâbıfla belâ bezminde ey sâkî

Dem-â-dem eşk-i gül-günüm şarâb-ı erguvanımdır

Esrar Dede 150, Osmanlı Müellifleri c 2 s 259, Semâhâne-i Edeb 106, Sefîne-i Mevleviyye c 2 s 18

2170 ŞUHÛDÎ Şeyh Mehmed Şuhûdî Efendi, Abdullatif Efendi namında birinin oğludur, Babaeskili, Babaeski'de Ali Paşa Câmii hatip ve vaizi, hattat, vefatı h 1021 m 1612 Baba eski'de medfundur, vefatı târîhini Keşfü'z-Zünûn Zeyli'nin 1126 göstermesi yanlıştır

Divânı, Hüdaî Efendi kısmında, Sâlim Ağa Kütüphanesi'nde numara 1242

Şakâyık-ı Nevîzâde 601, Katib Çelebi Fezlekesi c 1 s 350, Tuhfe-i Hattatîn 426, Osmanlı Müellifleri c 1 s 97, Mecelle 280, Vefeyâtı Eyvansarâyî 80, Keşfü'z-Zünûn Zeyli 512

2171 ŞUHÛDÎ Şeyh Mehmed Şuhûdî Efendi, İstanbullu, Çene Efendi denmekle meşhurdur, Emir Buharî Câmii hatibi ve Hâce Hayreddin Mescidi İmamı, hattat, vefatı Cemâziye'l-âhir 1130 m 1318

Ṭâlib-i Mevlâ olan kûl kendini pinhân ider

Ḥalvet ider yine dilden 'âlemi seyrân ider

Ḳâim-i emel divân-ı Ḥaḳda kulluḳda ol

Müşkilâtın her umûruñda Ḥüdâ âsân ider

Şakâyık-ı Şeyhî c 2 s 552, Sicill-i Osmânî c 3 s 180, Safâyî 272, Sâlim 397, Mecelle 280, Tuhfe-i Hattatîn 485

2172 ŞUHÛDÎ Şuhûdî Çelebi, Manisalı, Sultân Murâd-ı Sâlis devri şâirlerinden

Mevlevî var semâh eylese meclisde o yâr

Devr-i gerdûnda döner bir meh-i tâbâna döner

Rişte-i nazm-ı Şuhûdî dörer elfâzı

Dizicek her biri bir la'î-i bedehşâna döner

Ma'cūnı bir şey şerbeti k̄ahve dilmesi halk

Daru'-ş-şifā-yı ehl-i şafa k̄ahvehānedir

Kāfzāde 66

2173 ŞUHŪDÎ Seyyid Kasım Şuhūdî Çelebi b. Edirneli Şâhidî Seyyid İbrahim Dede b. Salih Hüdâyî Efendi, Karamanlı, cediti Hüdâyî Efendi kabri yanında medfundur

Meclîsiñde şevkiyle yanmağa ey ārām-ı cān

Mumdur tende fitil fenerle her üstüñ~ān

Kāfzāde 66, Mecelle 270 ve 280, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 140

2174 ŞEHİDÎ Derviş Seyyid Hüseyin Şehîdî Efendi, Edirneli, Mevlevî, vefatı h 1082 m 1671 Sicil İsmiñi Hasan diye göstermiştir ki yanlıştır

Mir'āt-ı muşaffāmı değil rû-yı dilārā

Kim görmiyesiñ anda bu gün Hakkı hüveydā

Bu pendimi gūş eyle gönül kim budur evlā

Dil virdiğine şıdķ eyle vir cānıñı zirā

Men māte mine'l-'aşķ fekad māte şehîdā

Osmanlı Müellifleri c 2 s 260, Sicill-i Osmânî c 3 s 181, Semâhâne-i Edeb 118,
Esrar Dede 161

2175 ŞEHİDÎ Edhem Şehîdî Bey, Tiranlı, Tiran idare meclisi azâsından, vefatı
1265 m 1848, Sicil ismini İbrahim olarak yazmıştır

Yanar elbetde efzûn âteş-i miñnetle rûşen-dil

Yağub yandırmayınca kimseyi gerdûn çerâğ itmez

Şehîdî kalben mehcûr isemde hâzırım kalben

Muğarreb 'âşıkı cānān huzûrundan uzağ itmez

Sicill-i Osmânî c 3 s 181, Fatin 227

2176 ŞEHİDÎ Seyyid Kasım Şehîdî Bey, Niksarlı, Yavuz Sultân Selim devri
şâirlerinden Hasan Çelebi yanlış olarak mahlâsını Şehdî şeklinde yazmıştır

Şarâb zehr telh ise bañā şerbet gelür ey şüfi

Lebnden şunsa nâz ile ger ol şeker-zebân püse

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2892, Sicill-i Osmânî c 3 s 181, Âşık Çelebi 346, Tayyârzâde
Atâ Târîhi c 4 s 111, Sehî 97, Hasan Çelebi 177

2177 ŞEYH Mehmed Efendi, Eyüp Medresesi Müderrisi, vefatı h 907 m 1502

Şakâyık-ı Mecdî 346

2178 ŞEYHOĞLU VEYA CEMÂLÎ Bayezîd-i Cemâlî, Germiyanlıdır, Şehzâde Süleyman b. Yıldırım Bayezid'in nedîmi ve Germiyanlı Şeyhî'nin hemşirezâdesidir, Cemâlî maddesine bak numara 636

2179 ŞEYHÎ Şeyh Sinâneddin Yusuf Çelebi, Germiyanlı, Hekim Sinan denmekle meşhurdur, vefatı Osmanlı Müellifleri'ne göre h 726 m 1422 ve Müstekimzâde'nin Mecelle'de yazdığına göre Rebû'l-evvel 755 m 1451 târîhindedir, Köprülüzâde Fuad Bey Şeyhî'nin matbû divanında h 732 m 1428 târîhini gösteriyor fakat bu târîhin mevsûkiyyetini te'yid edecek me'haz yoktur, Kütahya'da medfun ise de medfeni ihtilâfıdır

Boynuma şal şaçıñ selâsilini

Boynuña olmasun vebâl ey dost

Başımdan özge âhıma hem-dem bulunmadı

Sâyemden özge sırrıma maħrem bulunmadı

Gül yüzüñ mecmû'asından nice kim defter düzer

Virir evrâkıñ yele çün nüshasın ebter düzer

Divânı , Emir Efendi kısmında, Millet Kütüphânesi'nde, numara 238

“ , Hacı Mahmud Efendi kısmında, Süleymâniye Kütüphânesi'nde, “ 3298

“ , Bayezid Umûmî Kütüphânesi'nde “ 5764

“ , Üniversite Kütüphânesi'nde “ 324 ve 2804

Âşık Çelebi 346, Sehî 52, Kâfzâde 66, Latîfî 215, Hasan Çelebi 178, Eslâf c 1 s 36, Şakâyk-ı Mecdî 128, Tâcü't-Tevârih c 1 s 279, Beyânî 46, Osmanlı Müellifleri c 2 s 254, Kâmûsu'l-A'lâm c 4 s 2894, Riyâzî 80, Keşfü'z-Zünûn Eski Tab' c 1 s 514 ve Yeni Tab' c 1 s 796, Mecelle 283

2180 ŞEYHÎ Şeyh Mehmed Efendi b. Sinan Efendizâde Hüseyin Efendi b. Sinan Efendi, vefatı h 971 m 1563

Yağasından geçüb köçdüğüçün sîm teniñ

Rüz-i maşşerde girîbânın elem-i pîrheniñ

Hasan Çelebi 179, Kâfzâde 67, Riyâzî 81, Mecelle 283

2181 ŞEYHÎ Şeyhî Mehmed Efendi, Kâdı Tayyib Efendi'nin oğludur, Tayyibzâde denmekle meşhur ve Şâir Ehlî'nin birâderidir, vefatı h 1000 m 1591

Ğam olmuş yaqışiñ rakîbi zerrîn efser altında

Şan ol râdır ki yazmış kâtib-i kudret zer altında

Şağın aldanma lu'bet-bâz dehrîñ mekrine Şeyhî

Neler peydâ ider ol bu kebûdi çâdır altında

Yine sâkı mey-i gülgüne yasağ var gibi

Bâdeniñ kaşresi yoğ la'l-i leb-i yâr gibi

Kâmûsu'l-A'lâm c 4 s 2894, Şakâyık-ı Nevîzâde 404, Sicill-i Osmânî c 3 s 329,
Hasan Çelebi 179, Beyânî 47, Kâfzâde 67, Mecelle 283

2182 ŞEYHÎ Şeyh Hayreddin Efendi, Edirneli, vefatı 17 Şevvâl 1017 m 1608,
Bursa'da Fenârî Ahmed Paşa Tekyesi'nde medfundur

Kıl kana'at hırşınıñ bābını yap

İhtiyâr-ı 'uzlet it kat'-i cevāb

Nice bir halkile ülfet nice bir

Nice bir tezi'-i sa'at nice bir

Nice bir bunca sefāhet nice bir

İhtiyâr-ı 'uzlet it kat'-i cevāb

Şeyhîyā gel fāriğ ol bu fānīden

Kimseye itmez vefā çerh-i kühen

Güldeste 120

2183 ŞEYHÎ Şeyh Mehmed Efendi, Şâir Abdalbâki Mahmud Efendi'nin oğludur,
İstanbul, Selânik Kâdısı, 2 Muharrem 995 m 1586 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı
1039 m 1629

Şakâyık-ı Nevîzâde 734, Sicill-i Osmânî c 3 s 182, Mecelle 283

2184 ŞEYHÎ Lütfullah Efendi b. Şeyhülislam Ankaralı Zekerîyya Efendi b. Bayram, Çelebi Kâdı denmekle meşhûrdur, kâdı, h 972 m 1564 târîhinde doğdu, vefatı 22 Zîl-hicce 1041 m 1631

Şakâyk-ı Nevîzâde 747, Sicill-i Osmânî c 4 s 88, Katib Çelebi Fezlekesi c 2 s 147, Mecelle 283

2185 ŞEYHÎ Şeyhî Efendi, İbn Allâme Nakîb Seyyid Burhaneddin Efendi'nin oğludur, vefatı h 1043 m 1633, Keşfü'z-Zünûn'un yeni tab'ı vefatı târîhini 1044 göstermektedir

Peykân-ı tîr-i ğamzeñe dil-teşnedir göñül

Ednâ nazarla hâşıl olur arzû-yı dil

Ğamzesinden bir işâret besdir aña Şeyhiyâ

Ol şeh-i hüsnuñ nedîm-i bî-zebânîdir göñül

Olur muğabber göñül esrâr-ı dehr-i ğuşşa-perverden

Hârâbâta varalım kıtludur elbette bir yerden

Karârım yok sefer-i kaçdın idelden ol semen-sîmâ

Metâ'-ı şabrı hayfâ bir seferli eyledi yağma

Keşfü'z-Zünûn Eski Tab' c 1 s 514, ve Yeni Tab' c 1 s 795, Kâfzâde 67, Riyâzî 11, Âsım 13, Hulâsatü'l-Eser c 4 s 177

2186 ŞEYHÎ Seyyid Mehmed Şeyhî Efendi, Seyyid Mahmud Efendi'nin oğludur, Eğridirli, Nakîbü'l-Eşrâf, vefatı Ramazan 1044 m 1634, Cidde'de medfundur, Fezleke vefatı târîhini 1043 göstermektedir

Dilâ şehd-i şafâ almağa sa'y-i bî-girân eyle

Hücüm eylerse zenbûr-ı ğam u miñnet-i deĝân eyle

Divânı, Lala İsmail Efendi Kısımında, Murad Molla Kütüphânesi'nde numara 454

Şakâyık-ı Şeyhî c 1 s 18, Katib Çelebi Fezlekesi c 2 s 162, Seyyid Rıza 52, Mecelle 283

2187 ŞEYHÎ VEYA ABDULMECİD Şeyh Abdülmecid Sivasî, Ebu'l-Leys Muharrem Efendi'nin oğludur, Şeyh Yavsî Tekyesi Şeyhi ve Şeyh Şemseddin Sivasî'nin birâderzâdesidir, h 971 m 1563 târîhinde Zile'de doğdu, vefatı Cemâziye'l-âhir 1049 m 1639, Eyüp Nişancısı'ndaki tekye'de medfundur

Nigâh itse ol mehrû zîbeğ-âsâ ditrer

Nigâh itmezse ye'siyle yine yerlerindedir 'âşık

İricek vuşlata 'âşık ğam-ı cânı gitmez

Yâre gerçi üñülür lîk nişâni gitmez

Divânı, Lala İsmail Efendi Kısımında, Murad Molla Kütüphânesinde numara 453/1

Divânı, Üniversite Kütüphânesi'nde,

“ 510

Şakâyık-ı Şeyhî c 1 s 69, Osmanlı Müellifleri c 1 s 120, Sicill-i Osmânî c 3 s 400, Seyyid Rıza 52, Mucîb 20, Kâfzâde 67, Mecelle 283, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 26

2188 ŞEYHÎ Merhabazâde Ahmed Şeyhî Efendi b. Abdullah Hızır Efendi b. Merhaba Muhyiddin Mehmed Çelebi, kâdı, vefatı Rebîu'l-âhir 1077 m 1666, Emir Buhârî Hazîresi'nde medfundur

Şakâyık-ı Şeyhî c 1 s 388, Sicill-i Osmânî 220, Güftî 49

2189 ŞEYHÎ Ayâşîzâde Seyyid Mehmed Efendi, vefatı h 1080 m 1669

Divânı, Üniversite Kütüphânesi'nde numara 1699

Şakâyık-ı Şeyhî c 1 s 758

2190 ŞEYHÎ Nakîbzâde Şeyhî Çelebi b. Nakîbzâde Seyyid Şeyhî Efendi b. Seyyid Mehmed Efendi b. Seyyid Ali Efendi b. Seyyid Hüseyin Efendi, Bursalı, müderris, Nakîbzâde Nimetullah Efendi'nin birâderidir, vefatı Cemâziye'l-evvel 1080 m 1669, Bursa'da pınar başındaki kabristanda birâderi Nimetî Efendi'nin kabri yanında medfundur

Eliñ değse sunardıñ kurş-ı mâha ey haşûdu'l-ħak

Felekde kimseniñ destinde bir nân olmasun dersiñ

Güldeste 477, Gülzâr-ı İrfân 365

2191 ŞEYHÎ Kudsîzâde Mehmed Şeyhî Efendi, Nişancızâde Kudsî Mehmed Efendi'nin oğludur, Nakîbü'l-Eşrâf, vefatı Cemâziye'l-âhir 1085 m 1674, Feyzî'nin "Menzili 'Âdn ola Kudsî-zâde'niñ el-Fâtiha" mısırâi vefatına târîhdir

Serviñ çemende kıaddiñe meyl itmeye seniñ

Ey nev nihâl bâğ-ı leñâfet ne cânı var

Ey dil şakın o çeşm-i siyeh-i mest-i işveniñ

Destinde hançer-i nigeñ-i bî-emānı var

Şakâyk-ı Şeyhî c 1 s 471, Sicill-i Osmânî c 4 s 181, Âsım 14, Belfğ 44, Mecelle 283

2192 ŞEYHÎ La'lîzâde Şeyh Mehmed Efendi, Bağdad Valisi Deli Hüseyin Paşa'nın divan efendisi La'lîzâde İbrahim Efendi'nin oğludur, kazasker ve Mekke Kâdısı, h 1050 m 1640 târihinde doğdu vefatı Cemâziye'l-evvel 1118 m 1706, Lefkoşa'da Ayasofya Câmii'nde medfundur, Mecma'-ı Şuârâ'nın vefatı târihini 1119 göstermesi yanlıştır, Şârih-i Mesnevî Sarı Abdullah Efendi ahfadındandır

Mecma'-ı Şuârâ 87, Sâlim 398

2193 ŞEYHÎ VEYA LÂLÎ Şeyh Mehmed "Memiş" Efendi, Ali Efendi'nin oğludur, Eyüplü, Beşiktaş Mevlevîhânesi Şeyhi, vefatı h 1136 m 1723, Beşiktaş Mevlevîhânesi'nde medfundur, Süleyman Nahîffî'nin " Nahîffiyâ dem-i fevtinde düşdi bir târih, Memiş Efendi'ye cāy ola Cennet-i A'lā" beyti vefatına târîhdir

Elin pūs itmeye 'âşıka virmez ol perî peyker

Bu istîgnâ eğer böyle alursa bize el virmez

Gelmez mi ey gönül saa bir dem fer g-ı d g

Olmaz mısır   bu s ziş ile b -dim g-ı d g

şak yık-ı şeyh  c 3 s 310, Sicill-i Osm n  c 3 s 183, Sef ne-i Mevleviyye c 2 s 220, Semah ne-i Edeb 109, Esrar Dede 154, Ramiz 165, Saf y  274, Sef ne-i Mevleviyye c 3 s 220, Sicill-i Osm n  c 4 s 512

2194 şEYH  şeyh Mehmed Efendi, Ahmed Efendi'nin oğludur, İstanbullu, Tebriz K dısı, vefatı Ramazan 1141 m 1728, Erzurum'da medfundur

Dil-i b m r-ı g m-ı H k k bu ki tedb r olmaz

ş şe-i m nkesiri sa'yile ta'm r olmaz

Gördüm ol Y suf-ı gül-ehreyi şeyh  der h b

V k '  h sn  aın  bil-i ta'b r olmaz

şak yık-ı şeyh  c 3 s 273, Sicill-i Osm n  c 3 s 183, Mecelle 283

2195 şEYH  şeyh Mehmed Efendi, şimkeşz de şeyh Feyz  Hasan Efendi'nin oğludur, İstanbullu, Edirnekapısı haricinde Emir Buh r  Tekyesi şeyhi, h 1078 m 1667 t r hinde İstanbul'da doğdu vefatı h 1145 m 1732, mezk r tekyede medfundur

Eserse gülşen-i sebz-i dile nes m-i  m d

Hayat-ı tâze virir cā-be-cā şemīm-i ümīd

İder tecellī-i maķşūda Şeyhīyā bir gün

Gelürse şavr-ı niyāza eğer kelīm-i ümīd

Şaķın aldanma lu'bet-bāz dehrīñ mekrine Şeyhī

Neler peydā ider ol bu kebūdı çādır altında

Osmanlı Müellifleri c 3 s 74, Sicill-i Osmānī c 3 s 183, Sâlim 399, Ramiz 166, Mecelle 283, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 77

2196 ŞEYHÎ Mehmed Şeyhî Efendi b. Şeyh Mehmed Efendi b. Lârendeli Şeyh Zihni Salih Dede, Bursalı, Bursa Mevlevîhânesi Şeyhi, vefatı h 1151 m 1738, Sâlim'in Salih Dede'nin oğlu göstermesi ve Osmanlı Müellifleri'nin vefatı târîhini 1115 olarak yazması yanlışır, Osmanlı Müellifleri'nden "Gümüşayak Mehmed Dede" diye de kaydı vardır ki bu kaydı nerden aldığı anlaşılamadı

Gitmez revîşī ol şeh-i hüşnüñ nazarımdan

Bu dīde-i hşaret-zededir hşābda olsa

Şafaķ zan itmeñüz eţrāf-ı gerdūnda olan hşumret

Fürūđ-ı āteş-i dildir ki gül-gūn oldu gitdikce

Fıkr-i lebiñ itdi dilimi ħün ile memlū

Şol şīşe gibi bāde-i gül-gūnıyla memlū

Ġanī hem-yānımız çözmez faķīre fetĥ-i bāb olmaz

Dirīġa bağlanubdur Şeyhiyā bāb-ı kerem şimdi

Kāmūsu'l- A'lām c 4 s 2894, Osmanlı Müellifleri c 1 s 165, Semahâne-i Edeb 109, Sicill-i Osmânî c 3 s 183, Esrar Dede 153, Sâlim 402, Güldeste 134, Belġ 44, Fatın 228, Safayî 275

2197 ŞEYHÎ Mollazāde Şeyh Süleyman Şeyhî Efendi, cizye katibi, Köstendilli Mollazāde Hasan Efendi'nin oġludur, h 1163 m 1749 târîhinde Köstendil'de doğdu, vefatı h 1235 m 1819, Köstendil'de tekyesinde medfundur, vefatı târîhini Keşfü'z-Zünûn Zeyli'nin 1232 göstermesi yanlıştır

Divanı, Emir Efendi kısmında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 239

“ , Üniversite Kütüphanesi'nde “ 1784

Osmanlı Müellifleri c 1 s 88, İzzî Târîhi c 2 s 279, Keşfü'z-Zünûn Zeyli 512

2198 ŞEYHÎ Mehmed Şeyhî Efendi, Diyarbakirli, vefatı h 1235 m 1819

Nām-ı Ĥüdā'yla ibtidā olan emr itmām olur

Ĥamd u şenālar Ĥaķķa kim andan nice in'ām olur

Ḥabl-i metīn ile Ḥabībi Muṣṭafā yetmez mi kim

Rūz-i cezāda ḳullara anlarda çoḳ ikrām olur

Tezkire-i Âmed 56

2199 ŞEYHÎ Mehmed Celâleddin Dede Efendi, Mevlvî Şeyhi Osman Selahaddin Dede Efendi'nin oḒludur, İstanbullu, Yenikapı Mevlevihânesi Şeyhi, Rebû'l-evvel 1265 m 1848 târihinde İstanbul'da doğdu, vefatı 30 Rebû'l-âhir 1326 m 1908, Yenikapı Mevlevihânesi'nde pederinin kabri yanında medfundur

'Âşık hemîşe nâle-i vâh eylemek gerek

Yarıñ yolunda cismi tebâh eylemek gerek

Cân vermeyince şâhid-i 'âşk eylemez zuhûr

Başın fedâ-yı 'arbede-gâh eylemek gerek

Revnaḳda mümkinât olan Mevlânâ

Ârâyîş-i kâinât olan Mevlânâ

Dünyâda vü Âḫiretde dest-gİRİM ol

Dil-i mürdelere ḫayât olan Mevlânâ

Son Asır Türk Şâirleri 1833

2200 ŞEYHÎ Şeyhî Çelebi, Çakşırcı Şeyhî denmekle marûfdur, Bursalı olup Ahmed Paşa musahiblerinden, Fâtih Sultân Mehmed-i Sâni zamanında vefat etti

Hecriñ dününüñ uzunluğundan

Vaşlıñ seheri umulmaz oldu

Nergisleriniñ firâkı ile

Kirpikli gözüm yumulmaz oldu

Âşık Çelebi 347, Hasan Çelebi 178, Kâmûsu'l-A'lâm c 4 s 2894, Sicill-i Osmânî c 3 s 181

2201 ŞEYHÎ Mehmed Şeyhî Efendi, Ebussuud Efendi danışmendi

Reyâhîni muhabbet dikmek için bağbân-ı 'aşk

Seffâl-i sîneme konmuş bir avuç hâkdir göñlüm

Kâmûsu'l-A'lâm c 4 s 2894

2202 ŞEYHÎ Mehmed Efendi, Urla Müftüsü Mahmud Efendi'nin oğludur, h 1133 m 1720 târihinde hayatta idi

Sâlim 402

2203 ŞEYHÎ Kargazâde Mustafa Şeyhî Efendi, vakayi katibi, Sultân Mehmed-i Evvel devrinde vefat etti

Serîr-i mülk-i istiğnâda biz İskender'iz Şeyhî

Hemân ancak bezm-i âyine-i 'âlem-nümâmız yok

Ramiz 167, Sicill-i Osmânî 183

2204 ŞEYHÎ Şeyh Mehmed Efendi b. Şeyh Abdurrahim Efendi b. Şeyh Molla Abdullah Efendi b. Molla Mehmed Efendi b. Kutub Efendi, Vanlı

Es'ad 47

2205 ŞEYHÎ Lâmiyezâde Şeyhî Mustafa Efendi, Abdulhalîm Efendi'nin oğlu ve şâir Rüşdi Ali Efendi'nin Birâderidir Sultân Abdülhamid-i Evvel devri şâirlerinden

Sîne-i dildârîñ ancak farkı yok billürdan

Gerden-i pâkı ne mümkün fark ola kâfûrdan

Bir tenâsüb vardır endâmında ol meh-pâreniñ

Cism-i pâk-ı gül gibi gūyâ mücessem nûrdan

Ol perî âgyâr ile ünsiyet etmişdir hemân

İctinâb eyler efendim Şeyhî-i mehcûrdan

Sicill-i Osmânî c 2 s 382, Silahdarzâde 41, Şefkat 84, Mecelle 283, Sicill-i Osmânî c 2 s 183

2206 ŞEYHÎ Şeyhî Çelebi

Mihrâb-ı hüsn-i yâri göñül arzûdadır

Çeşm anıñçün eşk ile dâim vuzûdadır

Asım 14

2207 ŞEYHÎ Şeyhî Efendi, Şeyh Müstakim Efendi'nin oğludur

Göñül tek mest-i cām-ı bâde-i bezm-i vişâl olsun

İçerse kınımı ol zâlime kat kat hâlâl olsun

Belğ 44

2208 ŞEYDÂ Derviş Mehmed Şeydâ, Mevlevî, vefatı h 936 m 1529

Esrar Dede 156

2209 ŞEYDÂ Hüsâmeddin Efendi, Üsküplü, Üsküp'de İshakiye Medresesi'nde müderris, vefatı h 960 m 1552

Şakâyık-ı Nev'izâde 11, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2895

2210 ŞEYDÂ Aşık Çelebi Şeydâsı, ismi belli olmayan bu şâirin doğduğu yer hakkında me'hazlarda ihtilâf vardır, Kastamonulu ve Rumelili diyenler varsa da ekseriyet İstanbullu olduğunda birleşir, vefatı h 988 m 1580

Çekmedense her nefes âh u eniniñ minnetin

Yâre teslîm it çeküb cân-ı hâzîniñ minnetin

Sâkiyâ cām-ı lebiñden şöyle mest it cānı kim

Bir dañi çekdirme 'aql-ı dūrbîniñ minnetin

Zūlfünüñ bendin çözüb ey meh kemendin aya şal

Gün yüzünden kākülüñ ref' it cihāna sāye şal

Sen gidelden gösterür devrāniña rahmet yüzün

Gel şabîbim şasret olduķ görmeğe şişhat yüzün

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2895, Sicill-i Osmânî c 3 s 183, Ahdî 205, Beyânî 47, Hasan Çelebi 180, Riyâzî 81, Aşık Çelebi 348, Mecelle 283

2211 ŞEYDÂ Mehmed Dede, Mevlevî, h 1033 m 1623 târihinde hayatta idi, Galata Mevlevîhânesi'nde medfundur

Mecelle 283

2212 ŞEYDÂ Hâfız Abdurrahim Şeydâ Dede, İstanbullu, Mevlevî, Yanıkapı Mevlevîhânesi nâyzen başısı, vefatı h 1212'den sonradır

Göñül sevdi o şehbâzı tükenmez şîve vü nâzı

Güzelleriñ ser-firâzı gören vaşlına irsem dir

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2895, Sicill-i Osmânî c 3 s 184, Esrar Dede 163, Fatin 228

2213 ŞEYDÂ Nuri Şeydâ Bey, İstanbullu, vefatı h 1319 m 1901, Eyüb'de medfundur

Fâş idüb esrâr-ı aşkı olma yâriñden cüdâ

Eyleme Şeydâ gibi iqbâl-i 'ömrüñ ber-hevâ

Olmağ isterseñ eğer hem-bezm-i yâr dil-rubâ

Olmasun cânân dañi âgâh hâliñden rızâ

Râz-ı 'aşkı sakla genc-i sînede cânıñ gibi

Osmanlı Müellifleri c 2 s 282

2214 ŞEYDÂ Derviş Şeydâ, Buharalı

Çözdükce her gice o zamm-ı zûlf bağıını

Bâd-ı şabâ mu'aţtar ider cân dimağıını

Safâyî 275, Sâlim 404

2215 ŞEYDÂ Seyyid Mehmed Çelebi, İstanbullu, Kâtib-i Dîvân-ı Hümâyûn, vefatı h 1105 m 1693

Şu'le-i hüsnîfe karşı şanki bir pervaneyim

İtmeyüb şabrı anıñçün nâra düşdi göñlümüz

Şakâyık-ı Şeyhî c 2 s 189, Sicill-i Osmânî c 3 s 184, Safâyî 267, Mecelle 284, Sâlim 403

2216 ŞİRÂZÎ Şeyh Şirâzî, Gülşen-i Râz müellifi

İzârında hatt-ı mektüb cândır

Muhabbet nâme-i âhîr zamândır

Boyunuñ gölgesi düşdiği yerler

Çamu ucdan uca serv-i revândır

Sehi 57

2217 ŞİRÎ Ali Şirî Bey, Silistreli, sipâhî, hattat, vefatı h 1001 m 1592

Leb-i dilber var iken bâdeye meylim yok hiç

Şūfiyā dāne-i engür saña ez şuyun iç

Hāşşiyet-İ meyi baña şorma yoksa mey-fürüş

Sākī ne bilür ol dañi elden alur şatar

Göricek olur ğamze-i dilberi

Kılıç kapkara ħançer şapşarı

Çemen-i bañr-i añzer gibiyim yeşil

Şular rev-i dilber gibi āb ārı

Kāmûsu'l-A'lâm c 4 s 2898, Aşık Çelebi 350, Hasan Çelebi 181, Kâfzâde 67,
Riyâzî 81

2218 ŞİRÎ Ali Şîrî Bey, Sadrazam Hersekzâde Ahmed Paşa'nın oğludur, Mısır Sancakbeyi, İstanbullu, Yavuz Sultân devrinde vefat etti

Nañîf cismimi döndürdi āh u zār neye

Görüñ beni neye döndürdi rüzigār neye

Dem mi vardır bağrımı la'l-i lebiñ kan eylemez

Gün mi vardır kim saçıñ göñlüm perişān eylemez

Ey dil aldanma metâ'ına sipîhr-i dūnuñ
Genc-i dūnyâ ne kadar sūd kıılır Kārūn'a

Diñ bize 'aşkıını şatmasun iken Mecnūna
Kim ola hikmeti ta'līm ide Eflāṭūna

Kâmûsu'l-A'lâm c 4 s 2898, Tayyazâde Atâ Târîhi c 4 s 111, Sehî 36, , Beyânî 47,
Latîfî 214, Hasan Çelebi 181

2219 ŞİRİN Şîrîn Ağa, Ermeni, Diyarbekirli, vefatı h 1250 m 1834, Diyarbekir'de
medfundur

Dem-be-dem mecrūh ider 'âşıqlara virmez âmân
Günde yüz biñ kan ider şâhibkırândır esmerim

Bunca yıldır ol perñiñ ugrına çekdim cefâ
Belki Şîrîn rahm ider bir miñribândır esmerim

Tezkire-i Âmed 56

2220 SÂİB Ali Sâib Bey, Tebrizli, Sâib Tebrîzî ve Sâib İsfahânî denmekle
meşhûrdur, Şems-i Tebrîzî ahfadındandır, vefatı h 1071 m 1606 İran'da medfundur,
Eşref nâmında bir şâirin " Goftem ez irşâd-ı pîr-i 'aql der târîḡ-i ân, Boved bâhem morden-

i Āḳā Reṣīd u Şāibā” beyti vefatı târîhini, Sicil 1064, Mecelle 1078, Esrar Dede 1080, Kâmûs 1087 olarak yazmışlarsa da doğrusu târîh beytinin gösterdiği 1071’dir

Ne ihtiyâc ki sâḳī vire şarâb saña

Ki öz piyâlesini virdi âfitâb saña

Şarâb-ı la’l için dökme âb-rû zinhâr

Ki dem-be-dem leb-i la’liñ virir şarâb saña

Seniñ şahîfe-i hüsnüñ kelâm-ı Şâibdir

Ki dâğ-ı ‘ayb olur hâl-i intihâb saña

Kâmûsu’l-A’lâm c 4 s 2933, Sicill-i Osmânî c 3 s 184, Esrar Dede 169, Mecelle 290, Semahâne-i Edeb 122, Asım 16

2221 SÂİB Saatîzâde Ali Çelebi, İstanbullu, vefatı h 1073 m 1662, Mucîb ve Seyyid Rıza İzmitli olduğunu yazıyorlar

Ser-furû itsem ‘aceb mi hâk-i pây-i yâre ben

Gice vü gündüz serfurû itmektedir şems ü kamer

‘Āşık-ı ġâmḥ’ârı gördükde o tıfl-ı pür-cefâ

Sâye-i zülf-i siyâhın rûyına eyler niḳâb

Şakâ-yık-ı Şeyhî c 1 s 758, Sicill-i Osmânî c 3 s 184, Seyyid Rıza 62, Mucîb 23

2222 SÂİB Ahmed Sâib Efendi, Şâir Acem Bahar Efendi'nin oğludur, İstanbullu, zaptiye nezareti meclisi başkatibi, h 1227 m 1812 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı h 1262 m 1845, Eyüp civarında Bahariye'de medfundur, Kâmûs ismini Mehmed Sâib diye yazmıştır

Târ-ı zülfûñ seyr idince gerden-i sîm-âbda

Mihri şandım zâhir olmuş bu gice mehtâbda

Dilde varken çâşni-i pûse-i la'l-i lebiñ

Hiç arar mı neş'e-yi câm-ı şarâb-ı nâbda

Reşk ider bu hüsni ile elbet felekde âfitâb

Nokta-ı dil-cüyü görse ol dañi pür-tâbda

Hâtırâ geldikce Şâib mûmiyân-ı dil-rubâ

Hâb u râhat kalmaz oldu dîde-i hûn-âbda

Kâmûsu'l-A'lâm c 4 s 2934, Sicill-i Osmânî c 3 s 184, Fatin 229

2223 SÂİB Mehmed Sâib Efendi, Dârendeli, mekteb-i adliye hâcesi, h 1232 m 1820 târîhinde Darende'de doğdu, vefatı h 1270 m 1853, Keşfü'z-Zünûn Zeylî'nin 1271 göstermesi yanlıştır

'Arz-ı meydân itse 'aşka o nevres ânıdır

Tâ bilinsün kim bu kûyiñ şâhib-i çevgânıdır

Bâde virdi hâşıl-ı 'ömrüm cefâ-yı rûzigâr

Şâibâ evrâķ-ı tedbiriñ kazâ süzânıdır

Kâmûsu'l-A'lâm c 4 s 2934, Sicill-i Osmânî c 3 s 186, Fatin 229, Keşfü'z-Zünûn Zeyli 512

2224 SÂİB Ahmed Sâib Efendi, İstanbullu, Âmedî kalemi hulefâsından, vefatı h 1305 m 1887, Beşiktaş'ta Yahya Efendi Tekyesi hazîresinde medfundur

Osmanlı Müellifleri c 2 s 287

2225 SÂİB Sâib Efendi, İstanbullu, Divan-ı hümâyun katiblerinden

'Aşķıñ ser-tâc-ı devlet olmasun mı yâ Rasûlallah

Şevķiñ tâc-ı sa'âdet olmasun mı yâ Rasûlallah

Ramiz 167

2226 SÂİB Sâib Efendi, İstanbullu, vüzera kapı kethüdâsı

Olmasun bu gûne hem-reng 'ârız-ı dildâre gül

Zîb u zînet virmez idi açılıb gülzâre gül

Servler h ake f t de oldu reft r n  görüb

DuŐdi sevd -yı ruhu la sevdiğim p z re g l

 okla fırsat var iken  or ma gel maŐŐud n 

Geçmeden ey 'andel b-z r dest-i h are g l

Fatin 231

2227 S M Yahya S im Ozanoğlu, mültezim Osman AĞaz de Erzurum Mebusu Ziya Bey'in oğludur, İstanbullu, muallim, h 1316 m 1898 t r hinde İstanbul'da doğdu

Gönül bir  atre h n olsun periŐ an ağlasın gülsün

Uyansın h  b-ı mest den o c n n ağlasın gülsün

DuŐ ns n bir zam n dalg n, gümüş destinde  yine

Uzun kirpikli güzellerden duŐ en  an ağlasun gülsün

Son Asır Türk Ő airleri 1637

2228 S M S im Çelebi, Sult n Ahmed-i S lis devri Ő airlerinden

Mecelle 290

2229 S B R AĞaz de S bir P rsa Mehmed Efendi, AĞaz de Mustafa Efendi'nin oğludur, Gelibolulu, Gelibolu Mevlev h nesi Ő eyhi, vefatı Rab u'l-evvel 1090 m 1679,

Gelibolu'da Yazıcızâde'nin kabri civarında medfundur, vefatı târîhini Belîğ'in 1091 göstermesi yanlıştır

Bezm-i meyiñ şafâları hep hâtııımdadır

Oı bezmiñ âşnâları hep hâtııımdadır

Bir kâfile ile hem-reh idim bir zamân henüz

Hengâme-i derâları hep hâtııımdadır

Mest-i şadâ-yı bülbül-i bâğ-ı elest idim

Oı bülbülüñ nevâları hep hâtııımdadır

Bî-hüde ey tabîb keder virme tab'ıña

Derd-i diliñ devâları hep hâtııımdadır

Mümkin midir raķîbi ferâmüş eylemek

Şâbirle mâ-cerâları hep hâtııımdadır

Metâ'-ı vaşlıña naķd-i dil-i şeydâyı ben virdim

Ĝurûr-ı hûsnî saña âh ey hercâyı ben virdim

Muħaldir çāk çāk itseñ dil-i macrûħımı zîrâ

Eñ evvel destîne şimşîr-i istîgnâyı ben virdim

Timşāl-i yāri yazmak isterseñ ey muşavvir

Serv üzre şem'-i rahşān şem' üzre dūd-ı küster

Bilür şem' dahī pervāne-i 'aşkı kebāb eyler

Anıñçün 'āşık-ı bī şabrdan yar ictināb eyler

Divanı, Reşid Efendi Kısmında, Millet Kütüphānesi'nde, numara 765/ 1

“ , Üniversite Kütüphānesi'nde, “ 1685

“ , “ “ “ 2937

Şakāyık-ı Şeyhî c 1 s 48, Sicill-i Osmānî c 3 s 186 ve c 4 s 183, Asım 16, Osmanlı Müellifleri c 1 s 48, Safayî 288, Esrar Dede 175, Mecelle 129 ve 288, Belîğ 44, Semāhāne-i Edeb 129, Güftî 55

2230 SÂBİRÎ Sâbirî Çelebi, Halebli, takyedüz, vefatı h 1000 m 1591

İrmez bekā gülzārına bu gülistāndan geçmeyen

Cānāne vāşıl olmayan cān ü cihāndan geçmeyen

Kāmûsu'l-A'lām c 4 s 2910, Sicill-i Osmānî c 3 s 186, Hasan Çelebi 181, Latifî 218

2231 SÂBİRÎ Ali Sâbirî Efendi, Müderris Rüstem Çelebi'nin oğludur, İstanbullu, kâdı, Vaiz Molla Arab'ın kızı oğludur, vefatı h 1000 m 1591, Sicil ve Beyānî'nin ismini Mustafa diye yazmaları yanlışır

Değil bu kıavs-i kıuzah âh idince ben haste

Yeşil kıızıl tütünüm oldu çarha peyveste

Seher bir tas alub hurşıdden gerdün-ı dilhaste

Gider dâruş-şifâ-yı küyırna âheste âheste

Pürdür şadâ-yı âhımla bezm-i gam benim

Nâlem yanında nây urudmaz hıç dem benim

Zülf-i şeb-i rengiñçün gerçi ki reyhan dirler

Sünbül-i bâğ aña hayli perişân dirler

Çekince bir dürr-i yekdâne sîneye ‘ummân

Yolunda her nesi var ise çalkadı ‘ummân

Keşfü’z-Zünûn Eski Tab‘ı c 1 s 2910, Sicill-i Osmânî c 3 s 186 ve 487, Âli Târîhi
198, Ahdî 208, Kâfzâde 68, Riyâzî 81, Âşık Çelebi295

2232 SÂBİRÎ Eyüp Ağa, Akçahisarlı, müteferrika

Bir şîşe şüküfeyle pür olsa neye beñzer

Didim o mehe didi ki müjgân ile çeşmim

Mucîb 22

2233 SÂHİB Hammâmîzâde veya Hacı Mehmed Ağazâde İsmail Sâhib Dede, Bursalı Hacı Mehmed Ağa'nın oğludur, Bursalı, Kütahya Mevlevîhânesi Şeyhi, vefatı h 1140 m 1727

Olup şikeste meded sâkiyâ sebû-yı şarâb

Dökülmesin yere luğf eyle âb-rûy-ı şarâb

Ne feyzdir bu ki rindân-ı meygedeniñ

Ağar ayağına her dem mişâl-i cüy-ı şarâb

Yayı çekilmez oldu ol ebrû kemâniñ

Her mûy-ı döndi tîre ten-i nâtuvânımıñ

Nükhet mi virir zerre kadar zülf dutalar

Bî-hûde hevâ yire yeler bād-ı şabâlar

Dâ'im o bütiñ ka'be-i kûyın gözedirler

Bildim kaç-ı âhen-dil imiş kıble-nümâlar

Çeşm-i dilde 'aşıkıñ eşk-i nevâsı başkadır

Mülket-i 'aşıkıñ belâ âb u hevâsı başkadır

Divanı, Emir Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesinde numara 242

“ , Üniversite Kütüphanesi'nde, “ 521

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2911, Osmanlı Müellifleri c 2 s 283, Sâlim 411, Sicill-i Osmânî c 3 s 187, Safâyî 298, Ramiz 167, Fatim 231, Mecelle 288, Esrar Dede 185, Semahâne-i Edeb 167, Belîğ 45

2234 SÂHİB Pirizâde Şeyhülislam Mehmed Sâhib Efendi, Dergâh-ı Âl-i Yeniçeri ağalarından Pîri Mehmed Ağa'nın oğludur, h 1085 m 1684 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı 9 Receb 1162 m 1748, Üsküdar'da Karacaahmet Kabristanı'nın Selimiye Tekyesi karşısına tesadüf eden kısmında pederinin kabri yanında medfundur. Mecelle'nin vefatı târîhini 1062 göstermesi yanlıştır

Bahtıñ ne deñlü olsa siyâh olma muzdarib

Âhîr-i sevâd bâşıra-ı ıztırâb olur

Şâhib-i 'aduvlarıñ dahî bu rûzigârda

Evrâk-ı 'ıyşî bir gûn ola târ-u-mâr olur

Divanı, Emir Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesinde, numara 242

“ , “ “ “ “ “ “ 243

“ , Üniversite Kütüphanesi'nde “ 738

Osmanlı Müellifleri c 2 s 113, Kamûsu'l- A'lâm c 2 s 1586, Fatin 232, Sicill-i Osmânî c 3 s 187, Sâlim 408, Safâyî 297, İlmiye Salnamesi 519, Dûhatu'l- Meşâyih 93, Mecelle 288, Belîğ 45

2235 SÂHİB Mehmed Rûşen Sâhib Efendi, İstanbullu, Sadâret Mektûbi Kalemî hülefâsından, vefatı h 1255 m 1839

Görünce tâb-ı meyle rûy-ı alıñ böyle tâbende
Girüp zîr-i sehâba şâh-ı hâver kaldı şermende
Hayâl-i hadd u rûy-ıñ bir nefes dilden cüdâ olmaz
'Acebdir böyle şâh-ı gül yetişmek semt-i külhinde
O şūha 'âşık-ıñ feryâdı itmezse n'ola te'sîr
Ki âh itdikce bülbül itmede hemvâre gül hânde

Fatin 233, Sicill-i Osmânî c 3 s 187

2236 SÂDİK Sâdik Dede, Mevlevî, vefatı h 936 m 1529

Seni sevdim belâ vü derd ü miḥnet ihtiyâr itdim
Giyüb şâl ü 'abâyı fakr u zillet ihtiyâr itdim

Ben ol at'-ı ta'allu eylemiŖ abdāl-ı 'aŖam kim

Unutdum Ŗehr-i yari dār-ı urbet itiyār itdim

Tecerrüd 'āleminde bir Mesha meŖrebem Ŗadık

oyub zevk-i viŖāl-i yari fūrat itiyār itdim

Esrar Dede 178, Semahāne-i Edeb 132

2237 SĀDİK Sādık Mehmed Efendi, Belgradlı, hattat, vefatı h 1003 m 1594

Reh-i 'aŖıñda Ŗehā çodur eeri 'āŖı

Añia luf ile nazār eyle ki oldur 'āŖı

Kāmūsu'l- A'lām c 4 s 2912, Sicill-i Osmānī c 3 s 188, Tuhfe-i Hattātīn 235, Mecelle 286, Hasan elebi 183, Kāfzāde 68, Riyāzī 82

2238 SĀDİK VEYA MEHMED Mehmed Sādık Efendi b. Fetva emīni Ŗeyhzāde Mehmed Efendi b. Ŗeyh Sinan Efendi, Feteva emīni, vefatı Reb'ū'l-evvel 1068 m 1657

Feyz-i cāmı gōr ki rīzān olsa her bir aresi

Rind-i derd-i āŖām elinde subatū'l-ebrār olur

Nār-ı sūzān-ı amıñla dā dā itdiñ beni

Bezm- 'aŖ ire sōyünmez bir erā itdiñ beni

Şakâ-yık-ı Şeyhî c 1 s 299, Sicill-i Osmânî c 3/4 s 171/188, Belfğ 46

2239 SÂDIK Ebussuudzâde Mehmed Sâdık Efendi b. Mehmed Efendi b. Kazasker Mustafa Efendi b. Şeyhülislam Ebussuud Mehmed Efendi b. Şeyh Mehmed Yavessî b. Mustafa el-İmâdi'l-İskilibî b. Mehmed b. Yavessî, İstanbul kâdısı, h 1030 m 1620 târîhinde doğdu, vefatı Şevval 1082 m 1671, Eyüb'de Ebussuud Efendi Mektebi'nde medfundur, validesi Şeyhülislam Es'ad Efendi'nin kızı olmakla bu cihetten Hoca Sadettin Efendi'ye de karâbeti vardır, Mecelle'nin 286'ıncı varakında vefatı târîhi 1182 gösterilmişse de doğru değildir

Şakâ-yık-ı Şeyhî c 1 s 445, Mecelle 286, Güftî 58

2240 SÂDIK Sadreddinzâde Şeyhülislam Sâdık Mehmed Efendi b. Sadreddinzâde Feyzullah Efendi b. Mehmed Emin Efendi b. Sadreddin Şirvânî, İstanbullu, 16 Cemâziye'l-âhir 1040 m 1630 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı 8 Ramazan 1121 m 1709, Fındıklı'da Molla Çelebi Câmii'nde medfundur, Osmanzâde Tâib'in bir ta'miyeli olan " Cennetü'l-me'vâ ola Şâdık Efendi'ye maqâm" mısrası vefatına târîhdir, vefatı târîhini Sicil'in 1120 ve Safâ-yî'nin 1122 göstermeleri yanlışır

İki 'âlemden geçürdi gön'lümi tîriñ seniñ

Ėayri dilberden 'alâqam kesdi şimşîriñ seniñ

Dâne şaçar gözlerim yaşıyla gâhî demlenür

Ṭâ'ir-i baħr-i muħîṭ-i a'zam anda yemlenür

Ka'be-i küyiñda dildâriñ dem-a-dem Şâdıkâ

Gözlerim yaşın temâşâ eylekim zemzemlenür

Şakâyık-ı Şeyhî c 2 s 398, Sicill-i Osmânî c 3 s 188, Duhatu'l-Meşâyih 77, Belîğ 46, Sâlim 404, Safâyî 294, Mecelle 286, Mecma-ı Şuarâ 132

2241 SÂDIK Sâdik Mehmed Efendi, Acem Hâce denmekle meşhurdur, İsfehanlı, vefatı h 1132 m 1719

Mürîd –i mürşîd-i ‘aşkıım riyâ nedir bilmem

Nideyim bezm-i cünūnum hayâ nedir bilmem

O şahbâz-ı sipîhr-i kanâ‘atim Şâdik

Ki feyz-i sâye-i pür hümâ nedir bilmem

Şakâyık-ı Şeyhî c 3 s 405, Sicill-i Osmânî c 3 s 189

2242 SÂDIK Hasekîzâde Mehmed Sâdik Efendi, İstanbullu, müderris ve hattat, pederi Hadika-i hassa’da Hasekî Ağa rütbesini ihrâz etmiş olmakla kendüsüne Hasekîzâde denmiştir, vefatı h 1196 m 1781

Bilinmiyor hünerim kadri çünkü pest oldı

Haftımda şîşe-i kalbim gibi şikest oldı

Ruḥuñ pūs eylemiş yok zülf-i ‘anber bizden gayrı

Miyânıñ var mı görmüş hançer-i ser-tîzden gayrı

Niçün ey nev-nihâlim bendeñizden böyle âbîsiñ

Ne'mi gördüñ benim sen eşk-i tûfân-ıñizden ğayrı

Sicill-i Osmânî c 3 s 190, Silahdârzâde 45, Şefkat 91, Tuhfe-i Hattâtîn 734, Fatin
233

2243 SÂDIK Sâdık Lebîb Efendi, Saltalı Abdullah Paşa'nın oğludur, Anadolu muhasebecisi, h 1160 m 1747 târîhinde doğdu, vefatı 17 Şevval 1227 m 1812, Kâdiköyü'nde Ayrılık Çeşmesi'nde medfundur

Sicill-i Osmânî c 3 s 193

2244 SÂDIK Mirzâ Sâdık, Buharalı, Vefatı h 1235 m 1819, Buhara'da medfundur

Ârif Hikmet 40

2245 SÂDIK Cafer Sâdık Paşa, İşkodralı Süleyman Paşa'nın oğludur, İşkodra'da Peklin Kasabası'nda doğdu, İnebahtı mutasarrıfı, vefatı h 1250 m 1834, ceddinin Peklin Kasabası'nda yaptırmış olduğu câmiî haziresinde medfundur, birâderi İbrahim Fehmi Bey'in "Âh iderken didâr-ı Fehmî gelüb hâtîf didi, 'Âdn ola mesken aña târîhidir dâru'l-ı huzûr" beyti vefatına târîhdir

Bu cihânda kimine miñnet ü ğam virmişler

Kimine zevk u şafâ ğayl u haşem virmişler

Yârimiñ yanına gitmiş yine bir iki rakîb

Hezeyān söyleyerek hayli elem virmişler

Benden ol vahşī civān öyle kaçır kim güya

Baňa meyl itmemeğe aňa kâsem virmişler

Divanı, Emir Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 244

Son Asır Türk Şâirleri 1559

2246 SÂDIK Ebu Rıdvan Mustafa Sâdik Vicdânî Bey, Kastamonu istinâf mahkemesi başkatibi, Mustafa Sâdik Efendi'nin oğludur, Zağferanbolulu, Aydın tasfiye komisyonu azasından, 28 Cemâziye'l-âhir 1281 m 1864 târîhinde Zağferanbolu'da doğdu, vefatı 8 Ramazan 1358 m 1939, Merkez Efendi Kabristanı'nda medfundur

'Ârif ol nefsin bil göñlüne bak kendini gör

Şoñra Allah'ırnı bilmek saña âsân olsun

Başka yerde arama Hakkı göñül Hakk evidir

Kendine gel ki o Hakk sende nümâyân olsun

Son Asır Türk Şâirleri 1561

2247 SÂDIK Ahi Sâdik Mehmed Dede, Kütahyalı, Mevlvî

Şarşar-ı âfet-i şohret çü vezîd ez gulhan

Pes kocā māned ez ān ŧem'-i dilem rā me'men

Goftemeŧ çāre zi pervāne bepors ey persūz

Goft porsīdem u fermūd hemānā morden

Esrar Dede 19

2248 SÂDIK Sâdik Mehmed Çelebi, Edirneli, sipahî, hattat, vefatı h 997 m 1588

Şalındırmağ diler ŧahñ-ı çemende serv-i āzādı

'Aceb midir Süleyman-ı zamāne kulsuñ nādī

Uyutmaz goncanıñ tıflın deyu feryād-ı bülbülden

İder ŧāh-ı güle yırtub yağasın yāsemen dādı

Sākī saña göz kapdığını gördi ħabābıñ

Alıñduğı hep o idi meclisde ŧarābıñ

Bezm içre ŧafā ehlini tıtmağa mı geldi

Şu başımıdır neyg-i murādı mey-i nābıñ

Gül midir ateş mi düşdi yoksa ŧehr-i gülşene

Kim hār-ı şāhdan bülbüller eylerdi şalā

Dāğ yakmak istedikce lāle-i bezm-i çemen

Bir fitil ihzār ider meclisde aña yāsemen

Döküb señg-i ğamıyla kendimi gözden aķar yaşıım

İki gözlü şanasın bir deĝirmendir döner başım

Keşfü'z-Zünûn Yeni Tab' c 1 s 796 ve Eski Tab' c1 s 514, Sicill-i Osmânî c 3 s 188, Kâmûsul-A'lâm c 4 s 2912, Tuhfe-i Hattâtîn 235, Âlî Târîhi 292, Mecelle 282, Hasan Çelebi 182, Ahdî 216, Kâfzâde 68, Riyâzî 81, Enîsü'l- Müsâmirîn 77

2249 SÂDİK Enderunlu Sâdik Efendi, Edirneli, h 1247 m 1831 târîhinde Edirne'de doğdu, vefatı Sultân Abdülmecîd zamanında h 1270 m 1853 târîhinden sonradır

Attı zincîr-i ğam-ı gerdânıma gerdün-ı dñn

Saña kaldı işimiz gel ķande iseñ ey cünñn

Devr-i 'aks u cevri-yār ile ayā çerķ-i dü-tā

Ben saña n'ettim ki ķıldıñ ķāmetim mānend-i nñn

Güş idüb derdim kemāl-i ğayretinden şadıķā

Sînesinde yâreler açdı tabîb-i zû-fünûn

Sicill-i Osmânî c 3 s 196, Fatin 234

2250 SÂDIK Mehmed Sâdik Efendi, Buharalı Mehmed Aşur Efendi'nin oğludur, h
1301 m 1883 târîhinde Kahire'de doğdu

Dökmeñ mi 'aceb dumû'-ı ħasret

Ĥaz nāmına dehrde naşîbim

Hep ħisse-i zevķim merāret

Baĥş itmede tâli'-i 'acîbim

Yetmez mi bu ıztırāb-ı zücret

Yâ Rab acı ħālîme ħarîbim

Zevķ-i 'âlemedir felâketimden

Benden ne diler bu çerĥ-i pür-fen

Son Asır Türk Şâirleri 2186

2251 SÂDIKÎ Sâdikî Dede, Mevlevî, vefatı h 936 m 1529

Mâ şahbâz-ı ħazret-i Dâver ħalenderîm

Ĥâşş ez berâyı âl-i peygamber ħalenderîm

Dunyâ ıalāk dāde ‘Ali ez-berāyı ħāk
Zan der ıarıķ-i Ħayder-ı Őafder ıalenderīm

Esrar Dede 177, Semāhāne-i Edeb 131

2252 SĀDIKĪ Mehmed SādıkĪ Efendi, Nāzillili, kādı, vefatı h 1087 m 1679

Gördüm ol servi ŐokunmuŐ ruĥ-ı al üstüne gül
Gör ne rengİN yaraşur görgil al üstüne gül

Őakāyık-ı ŐeyhĪ c1 s 759, Sicill-i OsmānĪ c 4 s 182, Mecelle 286

2253 SĀDIKĪ Seyyid Atāullah Efendi, Mahmūdu’l-HalebĪ Efendi’nin oĖludur, kādı,
vefatı h 1091 m 1680

Mecelle 286

2254 SĀDIKĪ Enderunlu SādıkĪ Çelebi, Baltacı yazıcısı, KanūnĪ Sultān Süleyman
devri Őāirlerinden

VaŐlıñ eğerçi ‘āŐıķa emr-i muĥāldir

Ķaı‘ eyleme ricāyı gōñül iĥtimāldir

Őādık ricāyı kesme Ħudā’dan ki ‘ākĪbet

Şavm-ı firâkıñ âhîri 'td-i vişâldir

Tayyârzâde Atâ Târîhi c 4 s 118

2255 SÂDIKÎ Seyyid Yahya Efendi, Halebli, kâdı, h 1100 m 1688 târîhinde hayatta idi

Mecelle 286

2256 SÂRİM Mustafa Sârim Efendi, Amasyalı, Amasya'da Sultân Bayezid Kütüphanesi hâfız-ı kütübü, vefatı h 1259 m 1843

Tenimde za'fden nâl-i kalem-i âsâna hâlet var

Ki müyün kilik ile taşvîr olunmuş resme hâlet var

Cebîni üzre şanmañ haller kim bir iki hindû

Şenâverlik ider sîm-âb bahrinde sebâhat vardır

Fatin 234, Sicill-i Osmânî c 3 s 197

2257 SÂİD Abdullah Sâid Efendi, Malatyalı, Mustafa Efendi'nin oğludur, Bağdad Kâdısı, şâir Mehmed Râşid Efendi'nin birâderi, vefatı h 1152 m 1739, Üsküdar'da medfundur

Sâlim 412, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 175

2258 SÂİD Hasan Efendizâde Sâid Efendi

Sırrıma şanmañ zâğ virmiş gamzesiniñ tığına

Göz karartmış katline 'âşıkıñ ol çeşm-i siyâh

Geldi gülerək bülbül-i dil-i haste çemenden

Bir gizli haber var gibi ol gönca dehenden

Belğ 46

2259 SÂFÎ Ahmed Sâfi Efendi, Mevlevî, vefatı h 936 m 1529

Der-i devlet sarâyından sıhr-i cânânımız çıktı

Eşiğın beklediñ tâ şubh olunca cânımız çıktı

Esrar Dede 179, Semâhâne-i Edeb 132, Sicill-i Osmânî c 3 s 199

2260 SÂFÎ Sâfi Çelebi, Erzurum Valisi Ayas Paşa kölesi, vefatı h 997 m 1588, Rûhî-i Bağdadî'nin "Şafâlar eyledi Şâfi cinâna başdı kadem" mısraı vefatına târifdir, Keşfü'z-Zünûn'un vefatı târihini 950 ve 967 göstermesi doğru değildir

Destârı içre şaklasa afyonu ehl-i keyf

Ta'yîb itmez anı hep başımızdadır

Cebhesi üzere mu'aqqad görünen turra-ı mû

Nâme-i hüsn ü cemâl evveline yazmış hû

Kaşfû'z-Zünûn Eski Tab'ı c 1 s 514 Yeni Tab'ı c 1 s 796, Kâfzâde 68, Riyâzî 82,
Sicill-i Osmânî c 1 s 447 ve c 3 s 199

2261 SÂFÎ VEYA CEZERÎ KÂSİM PAŞASI Kâsım Paşa, Cezerî Kâsım Paşası denmekle meşhurdur, defterdâr, Selânik Beyi, Şeyh Mehmed Cezerî kölesi olmakla bu ünvan ile şöhret almıştır, vefatı târîhi me'hazlarda ihtilâfıdır, Güldeste h 890, Sicil h 950, Beyânî h 997 târîhlerini gösteriyorlar, Selanik'de medfundur, Sicil'in nişancı Mehmed Çelebi'nin oğludur demesi yanlıştır

Divanı, Ali Emîrî, numara, 1001/1

Boyuñ bir serv-i ra'nâdır güli var

Semen üzere perîşân sünbüli var

Mey-i gül-renk nûş kıl Şâfi

Çoma elden âşâ-yı pîrândır

Leb-i vaşfında şîrîn sözleriñle

Dilini hâmeniñ itdim iki şak

Geh cefâsı h k m ider mülk-i dile g hi ğamı

Bir har b- b da iki Őehriy r olmak neden

Keşfü'z-Z n n Eski Tab'ı c 1 s 514 ve Yeni Tab'ı c 1 s 796, Sicil-i Osm n  c 4 s 47, K m su'l- A'l m c 4 s 2918, Hasan  elebi 182,  Őık  elebi 295, K fz de 68, Bey n  47, G ldeste 65, Latiff 219, Seh  23, Tayy rz de At  T rhi c 4 s 107

2262 S F  Karaca Ahmetz de Ahmed S f  Efendi, Bergamalı Karaca Ahmed Efendi'nin oğludur, Bergamalı, k dı, vefatı h 1006 m 1597

Didim a lamaz mı hiç yolu da c nlar virdiğim

N z ile geldi didi varın viren y d olmamış

Keşfü'z-Z n n Eski Tab'ı c 1 s 514 ve Yeni Tab'ı c 1 s 796, K fz de 68

2263 S F  Dervif Ahmed S f  Efendi, Yenişehir Fenerli veya Bolulu, vefatı h 1076 m 1665, Sicil'in vefatı t rfini 1066 göstermesi yanlıştır

S ne p r-d ğ-ı ğamı dır n leler b lb llerim

EŞk-i  eŐmimden alur neş v  nem y  g llerim

Derd-i  hım revna -ı b ğ-ı der ndur d im 

A ilur faşl-ı haz n bilmezem benim s nb llerim

Őak yık-ı Őeyh  c 1 s 759,  rif Hikmet 41, Sicill-i Osm n  c 3 s 199

2264 SÂFÎ Derviş Sâfi Efendi, Serezli, Mevlvî, vefatı h 1100 m 1688, Yenişehir Fener Mevlevîhânesi'nde medfundur

Bildi bir dürr idiğün atmadı yabâna seni

Doğduğün gibi şarub şarmaladı annen seni

Çula bilmezliğı kim kendiñi bildirmek için

Çodı Hallâk-ı ezel şüret-i insâna seni

Esrar Dede 186, Semâhâne-i Edeb 139

2265 SÂFÎ Şeyh Mustafa Sâfi Efendi, Diyarbekir Müftüsü Salih Efendi'nin oğludur, vefatı 10 Muharrem 1263 m 1846, Bolu'da Aktaş Tekyesi'nde medfundur

Maḥrem-i esrâr-ı 'aşkız 'izz u câhı neyeleriz

Mâlik-i gencür-ı vaşlız mülk ü şâhı neyeleriz

Çılmışız ifnâ vücūd u mâsivâyı ser-be-ser

Nâzır-ı didâr-ı dostuz mihr u mâhı neyeleriz

Son Asır Türk Şâirleri 1590

2266 SÂFÎ Şeyh Ahmed Sâfi Efendi, Tokatlı, Aydın Mevlevîhânesi Şeyhi, vefatı h
1290 m 1873, Yenikapı Mevlevîhânesi'nde medfundur

Göreliden rûyını yâ hû seniñ ey gözleri âhû

Geçer 'arş-ı şadâyı hû gönül bir âh çeker bir hû

Müdâm-ı vird-i zebânımsıñ cilâ-yı cism ü cânımsıñ

'Âzîzim hûsn ü ânımsıñ gönül bir âh çeker yâ hû

Osmanlı Müellifleri c 1 s 107, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2918, Sicill-i Osmânî c 3 s 199,
Fatin 235

2267 SÂFÎ Mustafa Sâfi Bey b. Mehmed Emin Nüzhet Efendi b. Tosyalı Reşid
Efendi b. Mahmud Efendi, Üsküdarlı Sâfi denmekle meşhurdur, Haleb Vilayeti mektûbi
muavini, h 1278 m 1861 târihinde Yanya'da doğdu, vefatı 2 Rebû'l-evvel 1319 m 1901,
Haleb'de medfundur, Manastırlı Rifat Bey'in " Çıķub cem söyledi târih-i fevtin, Şafâ-yı
cennete 'azm itdi Şâfi" beyti vefatına târihdir

Terk-i gâfletse ey gönül maķşad

Żevķ u vahdetse muntehâ-yı emel

Bârgâh-ı Cenâb-ı Mevlâyı

Arama âsumânda kendiñe gel

Benimle yar meķer yek-vücüd imiş Şâfi

Felekde ğafleti seyr it ki ben neyi ararım

Osmanlı Müellifleri c 2 s 292, Son Asır Türk Şâirleri 1583

2268 SÂFÎ Ahmed Sâfî Bey, İbrahim Bey'in oğludur, 22 Rebîu'l-evvel 1267 m 1850 târîhinde İstanbul'da doğdu, Tekâ'ud Sandığı Nezâreti Ma'zûlîn Kalemî müdürü, vefatı 12 Zî'l-ka'de 1344 m 1925

Hünâb-ı dildi meclisimizde şarâbımız

Reşk eyledi sirişkimize her ħabâbımız

Sâķî şarâb-ı la'line cânlar fedâ faķaķ

Vaşlın dilerdik olmasa mâni' hicâbımız

Çeşm-i siyâh-ı luĥfına mazĥar olaydık âh

Ma'mûr olurdu ħâne-i ħalb-i ħarâbımız

Son Asır Türk Şâirleri 1588

2269 SÂFÎ VEYA CEZERÎ KÂSİM PAŞASI Cezerî Kâsım Paşası, Mehmed Sâfî Bey, Sultân Bayezid-i Sâni devri şâirlerinden

Sünbülüñ herdem gül üzre târ-u-mâr olmaķ neden

Nergisiñ her köşede mest u hımār olmak neden

Geh cefāsı hüküm ider mülk-i dile gāhi gamı

Bir harāb-ı ābāde iki şehriyār olmak neden

Haṭṭ-ı dilber-veş gelürmüş başa āhir yazılan

Şāfiyā āyine-i dilde gubār olmak neden

Sâkî maddesine bak numara 2261

2270 SÂFÎ Sâkî Efendi, İstanbullu, Ordu Kâdısı Nâibi

Dāğılır 'aqlım ser-i zülf-i perîşāniñ görüb

Şaçılır yaşım leb-i la'l ider efşāniñ görüb

Gülşen-i hüsnüñde seyr eyler iken ol Yūsuf-ı ruḥuñ

Düşdi gönül āñsızın çāh-ı zenehdāniñ görüb

Ahdî 214

2271 SÂFÎ Murtazâ Sâfî Efendi, Manastırlı, müftü, h 1177 m 1763 târihinde hayatta idi

Ramiz 169, Sicill-i Osmânî c 3 s 199

2272 SALİH Celalzâde Salih Çelebi, Tosyalı Kâdı Celal Efendi'nin oğludur, kâdı, müderris, Koca Nişancı Mustafa Çelebi'nin birâderi, h 910 m1504 târîhinde doğdu, vefatı Rebîu'l-evvel 973 m1565, Nişancı Câmii civarında birâderi kabri yanında medfundur, birâderi Mustafa Çelebi'nin "Kabr-i Şâlih cennet ola yâ İlâh" mısraı vefatına târîhdir

Âhîr oldu 'ömr çün geçdi hevâ şimden geri

Neyleyin el virdiğin dünyâ baña şimden geri

Pîrlik eyyâmıdır irişdi hengâm-ı sükûn

Şu gibi dil-i tıflı akmaz her yaña şimden geri

Cism-i zerdim kara kara dağlardır bî-kıyâs

Şâh-ı 'aşk egnime giydirdi pelengî bir libâs

Keşfü'z-Zünûn Eski Tab'ı c 1 s 514 ve Yeni Tab'ı c 1 s 796, Osmanlı Müellifleri c 2 s 278, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2930, Sicill-i Osmânî c 3 s 200, Ahdî 43, Riyâzî 82, Hasan Çelebi 183, Kâfzâde 69, Beyânî 47, Latîfî 218, Mecelle 171 ve 289 ve 359 ve 422, Âşık Çelebi 295, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 130

2273 SALİH Salih Şânî Efendi, Bosnalı, kâdı, Bodur Salih denmekle meşhurdur, vefatı Rebîu'l-evvel 1011 m 1602

Şakâyık-ı Nevîzâde 456

2274 SALİH Salih Efendi, Bosnalı, Divan-ı hümayûn katiblerinden, vefatı h 1127 m 1715

Sicill-i Osmânî c 3 s 204

2275 SALİH Salih Sâhib Dede b. Mehmed Dede b. Salih Dede, Bursa Mevlevihânesi Şeyhi, vefatı h 1131 m 1718

Sicill-i Osmânî c 3 s 202

2276 SALİH Kâdı Salih Efendi, Şeyhülislam Ataullah Efendi İmamı denmekle meşhurdur, vefatı h 1160 m 1747, Eyüb'de İdris Köşkü'nde birâderi Musa Efendi kabri yanında medfundur, vefatı târîhi Sicil'de 1161 olarak yazılmıştır

Ramiz 168, Sicill-i Osmânî c 3 s 205

2277 SALİH Kâdı Salih Efendi, İstanbullu, hattat, vefatı h 1166 m 1752, Eyüb'de İdris Köşkü'nde çeşme arkasındaki kabristanda medfundur

Osmanlı Müellifleri c 2 s 285

2278 SALİH Mulakkab Salih Efendi, Üsküdarlı, Şıkk-ı Sâni Defterdârı, vefatı Muharrem 1175 m 1761

Sicill-i Osmânî c 3 s 207

2279 SALİH Salihzâde Salih Efendi b. Şeyhülislam Seyyid Ahmed Es'ad Efendi b. Topkapılı Mehmed Salih Efendi, vefatı h 1227 m 1812

Ârif Hikmet 41

2280 SALİH Salih Rif'at Efendi, İştibli, şeyh, vefatı h 1326 m 1908

Ĥüdāyā saña ĥamd olsun seniñle

Yine seniñ seni ĥāmid seniñle

Ẓuhūruñ bāṭın oldı zāhiriñle

Ki ma'lūm evvel āḫiriñle

Vücūduñla döner encüm felekler

Bütün şem'-i vücūhuñdur dilekler

Osmanlı Müellifleri c 1 s 108

2281 SALİH Enderunlu Mütevellizāde Âgāh Salih Bey, Sultān Mustafa-yı Sānî devri şâirlerinden

Şubḫ-ı iḳbāline 'ibretle baḫılsa dehriñ

Ĥasretinden çekilen āḫ kadar çok sürmez

Tayyārzāde Atā Tārīhi c 4 s 204

2282 SALİH Enderunlu Kilārî Salih Ağa, Sultān Mahmud-ı Evvel devri şâirlerinden

Åh itmez idik Şabra dili rām idebilsek

Şabr eyler idik firķate ārām idebilsek

Åyinemiziñ zerrece ķalmazdı ğubārı

Bir kere mey-i ‘aŐķa dili cām idebilsek

Tayyārzāde Atā Tārīhi c 5 s 366

2283 SALİH Yunus Beyzāde Salih Efendi, Őāir Sāmi Yunus Bey’in oğludur,
Musullu

Şeh-levendim raķībe rām oldu

Dem-i soĥbet baña ĥarām oldu

Kām-yāb olmaķ idi murādım

Dil-i ĥod-ġām telĥ-kām oldu

Naķd-i cān ile ķaŐd-ı vuşlat-ı yar

Őālihā bir ĥayāl-i ĥām oldu

Safāyī 290

2284 SĀNĪĪ Attarzāde Mehmed SāniĪ Ćelebi, Attar Ahmed namında birinin
oğludur, tabib, vefatı h 993 m 1585, Edirneli

Zeyn olub berg-i semenle h att-ı reyh anıñ seniñ

Bir  ukur bust anıdır  ah-ı zeneh anıñ seniñ

Y suf-ı h ub imiş ezel bilirim

Seni amma iñen güzel bilirim

Sicill-i Osm n  c 3 s 219, K m su'l- A'l m c 4 s 2933, K fz de 69, Hasan Çelebi 184, Lat f  219, Bey n  48, Ahd  215, En s 'l- Mus mir n 77

2285 S N  Mahmud S ni  Çelebi, V iz Hamid  Y l k Mehmed  elebi'nin oğlu ve suar dan Burn z İbrahim Efendi'nin bir deridir, Ağraslı, k dı, vefatı h 979 m 1571, Nev'iz de V iz Hamid  Y l k Mehmed  elebi'nin oğlu olduğunu, Hasan Çelebi, Riy z , K fz de bir deri id ğ n  yazdıkları gibi Sicil'de bir yerde oğlu ve diğer bir yerde bir deri demektedir

 am-ı hicriñle c nım çıksa cism-i n -tuv nımdan

Temenn -yı viř liñ gitmeye r h-ı rev nımdan

şakayık-ı Nev'iz de 270, Sicill-i Osm n  c 3 s 219 ve c 4 s 135, Riy z  83, K fz de 69, Hasan Çelebi 185, K m su'l- A'l m c 4 s 2933

2286 S N  S ni  Çelebi, İstanbullu

Nih l üstünde ey g nca seşer kim cilve-gersiñ sen

Dem-a-dem çeşm-i bülbülden akan hün-ı ciğersin sen

Yazarken ey kalem engüştü vaşın ol peri-rünüñ

Ne hâletdir 'aceb bilsem hem ağlar hem gülersin sen

Ahdî 213

2287 SABÂYÎ Seyfullah Çelebi, Edirneli, vefatı h 1009 m 1600, Edirne'de medfundur

Şabâ o şūha iderseñ murādımı i'lām

Şağın gösterme zamîr-i münîriñe evhām

Seyyid Rıza 62, Mucîb 23

2288 SABÂYÎ Hayreddin Efendi, Edirneli, Şeyh Vefâ müridlerinden, Sultân Bayezid-i Sâni asrı şâirlerinden

Bülbül-i şūrîdeden gülzâre irişmez zarar

Bağ-bâna sen hemân bustânı ayru kabdan şağın

Lezzetde lebin kând-i mey-âlûdeye beñzer

Terlükde tenin sükker-i pâlûdeye beñzer

'Ayn u mīm u dāl kim çeşm u dehān u zülfidir

Dil-i havaşş-ı 'aşka bu üç harf ile eyler 'amel

Keşfü'z-Zünûn Eski Tab' c 1 s 514 ve Yeni Tab' c 1 s 796, Sehî 72, Beyânî 48,
Osmanlı Müellifleri c 2 s 278, Kâmûsu'l-A'lâm c 4 s 2935, Latîfî 219, Hasan Çelebi 185

2289 SABÂYÎ Sabâîî Çelebi, Manastırlı

Her gelüp geçtikce hîç lâyıq mıdır sen dilbere

Ey kemān ebrū çeke ğamzen ucundan dil-bere

Hāk-i pāy-i kîmyā-bağşıña yüzler süreli

Yandım ey sîmin beden başdan ayağa ben zere

Ahdî 213

2290 SUBHÎ Hekim Sinanzâde Mustafa Çelebi, reîs-i etıbbâ Hekim Sinan
Çelebi'nin oğludur, vefatı h 955 m 1548

Virme şabaya göñlüñi dāmeniñ gibi

Başdan çıkarma zülfüñi pîrāheniñ gibi

Zahm-ı sînem şerh ider derdim dehān olmuşdurur

Oİ dehāne kanlı peykāniñ zebān olmuşdurur

Sînem meğer ki ğamzeñe ta'limhânedir

Kim penbelerle tabla-ı dâğım nişânedir

Sînemde tiğ u hançeri ol gülizârımıñ

Sûsenler oldı dâiresinde mezârımıñ

Sicil-i Osmânî c 3 s 219, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2935, Sehî 88, Beyânî 49, Hasan Çelebi 185, Riyâzî 83, Lâtfî 221, Kâfzâde 69, Âşık Çelebi 298, Mecelle 290

2291 SUBHÎ VEYA MEHMED Ta'likizâde Mehmed Subhî Çelebi, Ta'likî Mehmed Çelebi'nin oğludur, Lazkiyeli, Şehnâmecî, vefatı h 1008 m 1599

Al ele cām-ı şafâyı kahve fincânın gider

Bu meşel meşhûrdur huz mâ şafâ da' mâ keder

Osmanlı Müellifleri c 3 s 34, Seyyid Rıza 89, Kâfzâde 101, Riyâzî 120

2292 SUBHÎ Abdullah Subhî Efendi, Mustafa Efendi'nin oğludur, Bursalı, Halvetî şeyhlerinden Memi Can'ın hulefasından, vefatı h 1032 m 1622

Mecelle 290

2293 SUBHÎ Ahmed Subhî Çelebi, Mevlevî Mehmed Dede'nin oğludur, Bolulu, sipâhî, vefatı h 1080 m 1669

Bezm-i ğamda cism-i pür hûn kâse-i câmdir baña

İl ferah kesb ittiği mey-māye-i ğamdır baña

Şubhî sağ olsun serim olmazsa devlet miğferi

Sâġer-i bezm-i muġabbet tâc-ı Edhemdir baña

Şakâyık-ı Şeyhî c 1 s 759, Sicill-i Osmânî c 3 s 219, Yümnî 13, Mecelle 290

2294 SUBHÎ Ahmed Subhî Efendi b. Mehmed Efendi, İstanbullu, şehremini rûznamçecisi, Sadrazam Hezar Pâre Ahmed Paşa'nın kızının hafîdi, vefatı 25 Cemâziye'l-evvel 1101 m 1689, Edirne'de Kabak Câmii hazîresinde medfundur, Himmetzâde Abdullah Efendi'nin " Bir ġaber geldikde fevtiçün didim târîġini, Şubhî mehd-i meşhedîñ envâr-ı vechullah ola" beyti vefatı târîhidir, Safâyi'nin ismini Mehmed göstermesi yanlıştır

Esîr-i derd-i firâkız vişâle muġtâcız

Ĥarîķ-ı âteş-i 'aşķız zülâle muġtâcız

İderse dil n'ola bülbül gibi fiġân her dem

Hemîşe şevķle bir cemâle muġtâcız

Kevn-i dilberde bulurlar mübtelâlar birbirin

Kūşe-i miḥnetde yoqlar āşinālar birbirin

Ḥāk-i pāyiñ çeşm-i cāne tūtiyā olsun da gör

Nūr-i baḥşın dīde-i ehl-i şafā olsun da gör

Şakāyık-ı Şeyhî c 2 s 92, Sicill-i Osmânî c 3 s 219, Sâlim 413, Mecelle 290, Safâyi
290, Belğ 46, Keşfü'z-Zünûn Zeyli 513

2295 SUBHÎ Subhî Ahmed Efendi, Tekirdağlı, müderris, vefatı Rebû'l-âhir 1108
m 1696, Mecelle vefatı târîhini 1100 gösteriyor

Bir ayağı üzre eyleyüb hıdmet

Bezm-i yâre döner kebâb u şerâb

Şakāyık-ı Şeyhî c 2 s 215, Sicill-i Osmânî c 3 s 220, Sâlim 417, Mecelle 290, Belğ
46

2296 SUBHÎ Mehmed Subhî Efendi, Beğlikci-i Divan-ı hümâyûn Halil Fehmi
Efendi'nin oğludur, vakanüvis, vefatı Şevval 1183 m 1769, vefatı târîhini Ramiz'in 1182
göstermesi yanlıştır

Osmanlı Târîh ve Müverrihleri 48, Fatin 235, Es'ad Efendi 54, Ramiz 169, Vefeyât-ı
Eyvansarâyî 180

2297 SUBHÎ Abdullatif Subhî Paşa, Moralı Şeyh Necib Efendizâde Vodin Valisi Abdurrahman Sâmi Paşa'nın oğludur, h 1242 m 1826 târîhinde doğdu, vefatı 11 Rebîu'l-âhir 1303 m 1885, Kâmûs vefatını 1302 olarak kaydetmiştir

Mâh-ı rûyîñ görücek 'aksini yar âyîne

Ĥüsnüñe mâil olub itdi karar âyîne

O mehiñ âyîneye baĤtıĤını şanma 'abeş

Bulmadı mişlini Ĥübânda arar âyîne

Sünbül zülfî gül-i rûyî o serv-i nâziñ

'Aks idince görünür özge bahâr âyîne

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2935, Sicill-i Osmânî c 3 s 220, Fatin 236

2298 SUBHÎ Mehmed Subhî Efendi, Halil Fehim Efendi'nin oğludur, darbhâne emîni, BabadaĤ Asâkîr-i Cedîde katibi, vefatı h 1183 m 1769, BabadaĤ'da medfundur

Mecelle 290

2299 SUBHÎ Şeyh Mehmed Subhî Efendi, hatib ve imam Subhî Çelebi'nin oğludur, Bursalı, Fatih Câmii'nde vâiz, Sultân Mustafâ-ı Evvel'in saltanatı sonlarında vefat etti

Heves-i zülfüñ ile zâhir olur dilde müdâm

Râz-ı ser-beste-i mazmûn aleykûm bi'ş-şâm

Murād-ı sâġerin sordı Őehā bezm-i visālînde
Gedā-yı kŷyına beñzer emîr-i kâmrân olmaz

Tîġ-ı ‘aşķ-ı yâr ile cism olmayınca pŷr-ūikâf
Āfitâb-ı ‘aşķdan gelmez derŷna inķiūâf

Őahîbân-ı reh-i ‘aşķım vŷ muķîm-i ‘arafât
‘Arafâtı ki niūân-ı mî deked ez zât u ūîfât

Őâh-ı cem ķadr u ferîdŷn haūmet
Ĥâmi-i ūŷmi-i deyn ŷ devlet

Zıll-i Ĥaķ ĥâūıl-ı nŷr-i ‘izzet
Āfitâb-ı seĥer-i emniyet

Şakâyık-ı Nev’izâde 675, Hasan Āelebi 186, Osmanlı Mŷellifleri c 2 s 284, Beyânî
49, Latîfî 221, Gŷldeste 480, Sicill-i Osmânî c 3 s 219, Kâmŷsu’l- A’lâm c 4 s 2935,
Kâfzâde 69, Riyâzî 83

2300 SABRÎ Sabrî Abdurrahman Çelebi, Fatih Câmii kütüphanesi hâfız-ı kütübü Molla Arab namında birinin oğludur, Bağdad Muhasebecisi, vefatı h 999 m 1590, Bağdad'da medfundur, Bursalı Hâşim'in " Gitdi dünyâde almayub Şabrî" mısraı vefatına târîhdir, İstanbullu

İller yüzüñe dir ey gülben-i ümîd

Ben nâzikâne gûşîña didim gül-i sefid

Hâne-i albi arâb itdi o refâr o revîş

Aldı dil al'asını pâdişehim bu yürüyüş

Bir oñmadık âvâre yürür başlarız biz

Görsek güleni aqlamağa başlarız biz

Şuñ nüş idelim şarâb-ı nâb ey sâkî

urma kerem it eyle şitâb ey sâkî

Tâ ki ıkub başa şarâb ey sâkî

Ref' ola aradan bu icâb ey sâkî

Kâfzâde 69, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2936, Sicill-i Osmânî c 3 s 221, Hasan Çelebi 187, Riyâzî 83, Âşık Çelebi 299, Ahdî 206

2301 SABRÎ Mehmed Sabrî Çelebi, müderris, vefatı h 1024 m 1615

Sicil-i Osmânî c 3 s 221

2302 SABRÎ İlmîzâde Seyyid Mehmed Sabrî Efendi, Edirneli Şâir İlmî Ahmed Efendi'nin oğludur, kâdı, vefatı h 1055 m 1645, Edirnekapı'sı haricinde Mehmed Buhârî Tekyesi'nde medfundur, Mecelle'de isminin Seyyid Ahmed b. İlmî Ahmed, Osmanlı Müellifleri'nde babası isminin Hilmî Ahmed, Sicil'de isminin Ali Ahmed şekillerinde yazılmış olması doğru değildir

Bârekallah zehî sâlik-i vâdi-i şenâ

'Anberîn hırkasıdır nûr be ser-tâ-pâ

Nüh kalem 'ârif billah mesîḥa enfâs

Ki şeb-i 'âlem endîşeyi eyler iḥyâ

Sâyesi zulmet serçeşme-i hıızr olsa n'ola

Gezdiği yerde ider âb-ı ḥayâtı icrâ

Sürme-i nûr-i siyehdir ki virir ḥâk-i rehi

Dîde-i şâhid pür şîve-i ma'nâya cilâ

Âdem bu bezm-i devr-i dilârâya bir gelür

Bil ḳadr-i ömrüñi kişi dünyaya bir gelür

Eyyâm-ı gamıñda şalınub baħr-i cefāya

Başın urdı felek dil yine emvâc-ı belāya

Şu deñlü bŷy-ı mey kıldı mu'aṭṭar bezm-i misk-āsā

Şurāḫiniñ o dem ƙan geldi burnuñdan değil şaħbā

Yazma divanı, Hekimoğlu Ali Paşa kısmında, Millet Kütüphanesi'nde,numara 629

“ , Emir Efendi kısmında, “ “ , “ 245

“ , “ “ , “ “ “ 246

“ , Es'ad Efendi kısmında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde “ 2598/3

“ , Lala İsmail Efendi kısmında, Murad Molla Kütüphanesi'nde, “ 455

“ , “ “ , “ “ “ , “ 456

“ , Âsım Bey kısmında, Köprölü Kütüphanesi'nde , “ 432

“ , Üniversite Kütüphanesi'nde “ 307

“ , “ “ “ 759

“ , “ “ “ 1710

“ , “ “ “ 1877

“ , “ “ “ 2859

“ , “ “ “ 2895

“ , “ “ “ 2903

“ , “ “ “ 2936

“ , “ “ “ 3779

“ , “ “ “ 5560

Şakâyk-ı Şeyhî c 1 s 204, Osmanlı Müellifleri c 2 s 281, Sicill-i Osmânî c 3 s 221 ve 490, Keşfü'z- Zünûn Eski Tab' c 1 s 514 ve Yeni Tab' c 1 s 797, Seyyid Rıza 59, Mecelle 291, Kâmûsu'l A'lâm c 4 s 2936, Safâyî 285, Âsım 14, Riyâzî 83, Kâfzâde 69, Enîsü'l- Musâmirîn 78

2303 SABRÎ Ahmed Sabrî Efendi, Ebu'l- Fazl namında birinin oğludur, Galatalı, Divan-ı hümayûn katiblerinden, hattat, vefatı h 1063 m 1652, Sicil'in vefatını 999 göstermesi yanlıştır

Pîşe itdi tîşesin başa çıkardı kühgeñin

Añlamaz bu sergüzeşti başına tokunmayan

Çehremi hicriñ ğamı zerd itmeyince baķmadıñ

Şimdi bildim dil-rubâlar mâil-i dînârdır

Kâmûsu'l-A'lâm c 4 s 2936, Sicill-i Osmânî c 3 s 221, Tuhfe-i Hattâtîn 97, Hasan Çelebi 187

[2304 numaralı şâirin üzeri çizilmiştir.]

2305 SABRÎ Karayılanzâde Seyyid Mehmed Emin Sabrî Efendi, Anapolulu, h 1182 m 1768 târihinde Mora'da Anapolu Kasabası'nda doğdu, vefatı h 1229 m 1813, Anapolu'da medfundur

Niķâb-endâz olunca çehre-i esrâr-ı bismillah

Ser-â-pâ 'âlemi tenvîr ider ruhsâr-ı bismillah

Her kimiñ cân u dili 'aşk ile sūzân olmaz

Pertev-i şem'a-ı maqşûdı fûrûzân olmaz

İtmeyen cânını şehrah-ı muhabbetde fedâ

Küy-ı maqşûda varub vâsıl-ı cânân olmaz

Divanı, Es'ad Efendi kısmında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde, numara 2652

Son Asır türk Şâirleri 1545, Osmanlı Müellifleri c 2 s 286

2306 SABRÎ Sabrî Bey, Kalkandelenli Şeyh Mustafa Rûhî Efendi'nin oğludur, Muharrem 1279 m 1862 târîhinde Kalkandelen'de doğdu, Dârü'l-fünûn kütüphanesinde Âsâr-ı İslamiyye şubesi memuru, vefatı 9 Nisan 1359 m 1943, Beşiktaş'ta Yahya Efendi Tekyesi'nde medfundur

Dünyâ ki bütün varı ile zıll ü hayâldir

Maḥkûm-ı zevâldir

Yok neş'esi çokdur gamı me'vâ-yı melâldir

Bir dâr-ı cidâldir

Ḥayfâ yine aldanmada iqbâline insân

Bilmez ki o nādān

İqbāli de idbārı da efsāne mişāldir

Yok aşlı maşaldır

Son Asır Türk Şâirleri 1548

2307 SABRÎ Şeyhülislam Mustafa Sabrî Efendi, Tokatlı Ahmed Efendi namında birinin oğludur, h 1296 m 1878 târîhinde Tokat'ta doğdu

Vazgeçme ihtiyār diye benden günāhdır

Gel, saçlarım beyazsa da bahtım siyāhdır

Onlarda bî-vefā çıka çıkmış seniñ gibi

Müyim, sevād-ı bahtım kāfî güvāhdır

Son Asır Türk Şâirleri 2183

2308 SABRÎ Sabrî Çelebi, Demirhisarlı, erbâb-ı tımardan

Her ciğer zaḥmı ki kıldı gamze-i nāvek-i zeni

Mihriniñ envārı dilde oldı rüşen rūzeni

Şabriyā baķı değıl aldanma mihr-i 'āleme

Bir ḥaķīķat fark ider ehl-i nazar mürdem kanı

Ahdî 211

2309 SABRÎ Ahmed Sabrî Efendi, Diyarbekirli, h 1295 m 1878'de hayatta idi

Oturmuşdur serîr-i nâza ol dârâ-yı istignâ

Çeker fermân-ı hüsne kaşların tuğrâ-yı istignâ

Çalış Sabrî hayât-ı câvidân bul ehl-i idrâk ol

Muķîmdir ki pîr olsun artık pây-ı istignâ

Tezkire-i Âmed 59

2310 SABRÎ Mehmed Sabrî Efendi, Güzel Abdurrahman Ağa'nın oğludur, Diyarbekirli, h 1269 m 1852'de hayatta idi

Câm-ı cemdir 'âşık-ı dil-ğasteye çâh-ı zekân

Neş'e-i la'l-i lebiñ endîşe-i diller midir

Almadıñ âğuş-ı ümîde 'arûs-ı tâzeyi

Secdegâh-ı vaşla mani' Şabriyâ iller midir

Tezkire-i Âmed 58

2311 SABRÎ Hacı Sabrî Efendi, İstanbullu

Ramiz 177

2312 SABŪHÎ Ahmed Sabûhî Dede Efendi, İstanbullu veya Tokatlı, Yenikapı Mevlevîhânesi Şeyhi, vefatı h 1057 m 1647, Yenikapı Mevlevîhânesi'nde medfundur, me'hazlardan bazıları 1054 târîhinde vefat etti diyorlar “ Sabûhî sa't idüb Firdevs-i a'lâya revân oldı” mısraı vefatı târîhidir

Fürûğ-ı hüsn ile dünyâyı tutdı âfitâb-âsâ

N'ola maḥv-ı vücūd eylerse 'aşk ehli seḥâb-âsâ

Hırâm itse kıyâmetler kopar ol serv-i müsteşnâ

Ayağına aḳar erbâb-ı 'aşkıñ göñli âb-âsâ

Ḥaṭṭı gelince meyli ziyâde oldı 'âşıkâ

Bir âlet-i vefâ imiş ol ğamze-kâre ḥaṭ

Şaḳın ey ğamzesi ḳâtil gözi mekkâre şaḳın

Cevr ü zılm eyleme 'uşşâḳ-ı dil-fikâre şaḳın

Şaḳın aġyâr-ı siyeh-rû ile olma hem-dem

Zâġlar ḳonmasun ol gülşen-i bîhâra şaḳın

Divanı, Emir Efendi kısmında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 249

“ , Üniversite Kütüphanesi'nde “ 3532

Şakâyk-ı Şeyhî c 1 s 172, Osmanlı Müellifleri c 2 s 282, Sefîne-i Mevlevî c 2 s 76, Lügât-i Târihiyye ve Coğrafiyye c 4 s 174, Sicill-i Osmânî c 1 s 214, Esrar Dede 164, Âsım 16, Mecelle 291, Belîğ 46, Sema'hâne-i Edeb 120, Seyyid Rıza 61, Yümnî 14, Mucib 22, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 92

2313 SABÛHÎ Abdullah Sabûhî Efendi, Karamanlı, Ba'lebek Kâdısı, Abd-i Zarîf denmekle meşhurdur, Kanûnî Sultân Süleyman devri şâirlerinden

Belâ bezminde geçdim baş ü cândan ey kemân ebrû

Gel imdi sergüzeşt-i 'aşkı başından geçenden şor

Gözleriñdir yine eğlencesi ben maḥzûnuñ

Mûnis ü hem-demi âhû yaraşur mecnûnuñ

Keşfü'z- Zünûn Eski Tab'ı c 1 s 514, ve Yani Tab' c 1 s 797, Âşık Çelebi 299, Hasan Çelebi 178, Kâfzâde 69, Beyânî 49, Riyâzî 73

2314 SABÛRÎ Şeyh Mehmed Sabûrî Efendi b. Şeyh Mustafa Efendi b. Şeyh İsmail Efendi, Dede Çelebi denmekle meşhurdur, Aziz Mahmud Hüdâyî Tekyesi Şeyhi, 10 Muharrem 1048 1638 târihinde doğdu, vefatı 15 Muharrem 1130 m 1717, Bulgurlu'da Üçpınar mevkiinde Gafûrî Efendi Tekyesi'nde medfundur, Nahîffî'nin “ Ola Dede Çelebi kām-bîn ḳurb-i Ḥudâ” mısraı vefatına târihtir

Çün mübârek günleriñ 'âlemde varı cum'adır

Cümle îmân ehliniñ cisminde cânı cum'adır

Gicesi kıadr-i mübârek gündüzi 'ıyd-i şerif

Lâ-cerem rahmet berâtınıñ nişanı cum'adır

Şakâyık-ı Şeyhî c 2 s 516, Sicill-i Osmânî c 4 s 214, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 103

2315 SABÛRÎ Hüseyin Sabûrî Efendi, Tebrizli, hattat, vefatı h 1269 m 1852, İstanbul'da medfundur

Al şâne destiñe şanma țara telleriñ

Göñlüm gibi dağıt yine ruhsâre telleriñ

Bülbül gibi nevâye gelüb eylerim ħurüş

İtmiş esîr her güli bir ħâre telleriñ

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2937, Sicill-i Osmânî c 3 s 237, Fatin 237

2316 SABÎH Ali Ağa, Valide Kethüdası denmekle meşhur Mehmed Paşa'nın hazinedarı Yusuf Ağa'nın oğludur, İstanbullu, divan kalemi katiblerinden, vefatı Receb 1134 m 1721

Ğayrı görirem cilvede çâh- ı zekanda

Ben çiledeyim kâkül-i 'anber-şikeninde

Gülberk-i ruḥ-ı yâri temâşâya Sabîḥîñ

Her mû reh-i nezzâre-i dildir bu teninde

Şakâyk-ı Şeyhî c 3 s 406, Sicil-i Osmânî c 3 s 223, Ramiz 170, Mecelle 291

2317 SABÎH Ali Sabîh Efendi, tahvîl kîsedârı, vefatı h 1283 m 1866, İsakca'da medfundur

Sicil-i Osmânî c 3 s 223

2318 SABÎH Ahmed Sabîh Efendi, Hacı Hüseyin namında birinin oğludur, İstanbullu, Galata gümrüğü başkatibi, vefatı Muharrem 1198 m 1783, Üsküdar'da medfundur, Müstakimzâde'nin " Rûḥun âbâd ide Mevlâ raḥmetullahi 'aleyh" mısraı vefatına târîhdir, bazı me'hazların vefatı târîhini 1180 ve 1199 göstermeleri Sicil ve Ramiz'in de babasının ismini Kumkapılı Mustafa Ağa diye yazmaları doğru değildir

Çeksem 'aceb mi meş'ale-i âh-ı intizâr

Medd-i nigâh oldı baña râh-ı intizâr

Her laḥza âhuvân-ı ḥayâl-i dü-çeşm ile

Müjgân-ı dîdem oldı çırâgâh-ı intizâr

Bu nâlişgehde bülbül gibi feryâd itme seslenme

Ḥamûş ol gonca-veş izhâr-ı bûy itme nefeslenme

Ġaraz-ı Şem'-i muĥabbetle vüçüduñ maĥv ise Şüfi

HemīŐe Őīve-i pervāneden ġayra heveslenme

Divanı, Emir Efendi kısmında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 250

“ , Üniversite Kütüphanesi'nde “ 270

“ , “ “ “ 312

“ , “ “ “ 2837

Osmanlı Müellifleri c 2 s 286, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2938, Ramiz 170, Sicill-i Osmânî c 3 s 223, Ârif Hikmet 41, Fatin 237, Silahdarzâde 44, Şefkat 90, Mecelle 291, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 167, KeŐfû'z- Zünûn Zeyli 513

2319 SIHHATÎ Abdullatif Efendi, Tokatlı, yeniçeri, vefatı h 1104 m 1692, Sicil'in mahlasını Subhî diye yazması doğru değildir

Pây-ı yāre düşmeġe aġyārdan nevbet mi var

Sāyesinde naĥl-ı ümmīdiñ meġer rāĥat mı var

Ġam deġil üftāde olmaġ Őihĥatî ol Őūĥa lîk

Pây-ı yāre düşmeġe aġyārdan nevbet mi var

Őakāyık-ı Şeyhî c 2 s 189, Sicill-i Osmânî c 3 s 220, Sâlim 417, Belġ 47, Safâyî 291

2320 SAHVÎ İ sazâde Şeyh Mehmed Salih es-Sahvî Efendi, Tercümân Yûnus Dergahı Şeyhi ve Sultân Selim Câmii Cuma Vaizi Geredeli Şeyh İsa Mahmud Efendi'nin

oğludur, Tercüman Yunus Tekyesi Şeyhi ve Cuma Vaizi, vefatı h 1173 m 1759, mezkur tekyede medfundur

Mağdem-i zāt-ı şerîfi rahmeten li'l- âlemîn

İns ü cān buldı emānı Cibrîl oldu emîn

Yazdılar ser-māye-i 'ünvânına şāh-ı rasûl

Nâzil oldu şânına çün Şüre-i Fetḥ-i mübîn

Ümmeti olmağla faḥr itseñ 'aceb mi aḳdeme

Doğıcak zātıyla faḥr itdi semāvāt ü zemîn

Ramiz 172, Osmanlı Müellifleri c 1 s 127, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 20

2321 SADREDDİN Şeyh Sadreddin Mehmed Efendi,, İshak Efendi'nin oğludur, Konyalı, aslen Malatyalıdır, vefatı h 651 m 1253, Konya'da medfundur

Ez şebnem 'ışk-ı ḥāk âdem gul şod

Şed fitne vü şūr der cihān ḥāşıl şod

Ser neşter-i 'ışk bederk-i ruḥ zedend

Yek ḳatre-i ḥün be-çekîd ü nāmeş dil şod

Lügât- Târîhiyye ve Coğrafiyye c 4 s 176, Latîfi 43

2322 SADRÎ Doğluzâde veya Tokluzâde Pîrî Çelebi, Şeyh Doğlu Baba'nın oğludur, vüzerâ divan katibi, vefatı h 964 m 1539, Hasan Çelebi ile Kâmûs ve Sicil'de Tokatlızâde diye yazılıştır

Dil görmese yüzüñi hayâliñle eğlenür

Hicrân-ı şebiñde fikr-i vişâliñle eğlenür

'Âşıka cevri eyleme hâliñdir ey şanem

Üftâdeler olunca bu hâliñle eğlenür

Mihriile mâhı neyler olan mübtelâ-yı 'aşk

Bağdıķca saña hüsni cemâliñle eğlenür

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2944, Sicill-i Osmânî c 3 s 224, Âşık Çelebi 300, Hasan Çelebi 188

2323 SADRÎ Hüseyin Sadrî Efendi, İştibli, müderris, vefatı h 993 m 1585, Sicil'in vefatı târîhini 992 göstermesi yanlıştır

Gerek dervîş ü dil-rîş gerek şâh-ı cihân olsun

Saña 'âşık geçen evvel benimle imtiñân olsun

Ėamzîñ kühsâra añsam 'aksine nice sũhan söyler

'Acebdir hâl-i 'âlem bilmeyen söyler bilen söyler

Keşfü'z- Zünûn Eski Tab' c 1 s 514, ve Yeni Tab' c 1 s 797, Âlî Târîhi 293, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2944, Sicill-i Osmânî c 2 s 184 ve c 3 s 224, Beyânî 49, Hasan Çelebi 188, Ahdî 211, Kâfzâde 70

2324 SADRÎ Şeyh Selâmîzâde Seyyid Abdalbaki Efendi, Şeyh Selâmî Efendi'nin oğludur, Piravadili, kâdı, vefatı h 1082 m 1671

Göñül ağıtdı kendüye bir âteşin mîzâc

İtmez şanurdum âb ile ateş imtizâc

Pîr-i muğân meygedede meyle eğlenür

Dervîş-i zâr tekyede neyle eğlenür

Bu bîkr-i fikrime Şadrî dokunmamış kimse

Bu deñlü keşret iken rehgüzâr-ı şehr-i sühan

Şakâyık-ı Şeyhî c 1 s 759, Mecelle 292, Belîğ 47

2325 SADRÎ Şeyh Mehmed Sadrî Efendi, Bağdadlı, vaiz-i sultânî, vefatı h 1119 ö 1707, Mihaliç'ta Bülbül Hatun Tekyesi'nde medfundur, Sâlim İstanbul'da vefat ettiğini yazıyor, vefatı târîhini Sâlim ve Safâyî'de 1118, Belîğ'de 1129, Mecma'-ı Şuarâ'da 1116 gösterilmektedir

Kemân ebrûlarıñdan tîr-i ğamzeñ âralandırma

Hedef-âsâ kulüb-ı ehl-i 'aşkı yaralandırma

Dil-i mir'ât-ı 'âşık rîze-i elmâs olur gören

Şaķın ey bî-vefâ seng-i sitemle parelendirme

Rind-i 'aşķım düşmesün sāĝer elimden gül gibi

Āfitâb-ı 'âlem-ârâ var mı cām-ı mül gibi

Bāĝa çıķsam serv-i ķaddiñ yād idüb āh eylerim

Gül görürsem vird-i rüyiñ söylerim bülbül gibi

Şakâyk-ı Şeyhî c s 501, Sicill-i Osmânî c 3 s 223, Sâlim 418, Mecma'-ı Şuarâ 54, Safâyî 295, Belîĝ 47, Mecelle 292, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 101

2326 SADRÎ Şeyh Sadreddin Efendi, İstanbullu, Kıbrıs Mevlevîhânesi Şeyhi, vefatı 1135 m 1722

Çâķlar kim sîneme ol ħançer-i pür-tâb açar

Ābdır gül-zâr-ı ĝamda şân gül-i sîrâb açar

Biñ mu'amma ħal ider gül nāmına her şubĥ-dem

Bülbüle mecmû'asın kim ĝonca-ı sîrâb açar

Sicil-i Osmânî c 3 s 223, Sâlim 421, Safâyî 296, Esrar Dede 172, Sema'hâne 125

2327 SADRÎ Uşşâkîzâde Sadreddin Sadrî Efendi, Hacı Receb Efendi'nin oğludur, vefatı 1158 m 1745

Sicill-i Osmânî c 3 s 224, Ramiz 176

2328 SADRÎ Meciklioğlu Sadrî Efendi, kâdı, İznikli, pederi Şeyzâde Korkut'un hâcesi idi, Edirnekapı haricinde Emir Buhârî Tekyesi civarında medfundur

Ey ğonca-dehen pūse içün va'de iderseñ

Yok yire hemān aĝzımıza sūkker ezersañ

Ķāmetiñ şevķiyle kuşlar uçdı serviñ üstüne

Şan kıyāmetdir gelir bir ayak üzre biñ ayak

Latîfî 222, Sehî 88

2329 SADRÎ Süleyman Sadrî Efendi, İştibli

Sâlim 422

2330 SİDKÎ Mehmed Sâdık Sıdkî Efendi, Alâiyeli Manav Tâceddin Efendi'nin oğludur, kâdı, h 980 m 1572 târîhinde doğdu, vefatı h 1038 m 1628

'Aceb mi hâce-i şulţān iseñ her fende fâikşiñ

Sen ol üstād-ı bī-mānendsiñ hūnkāra lāyıksıñ

Şakāyık-ı Nev'izāde 720

2331 SIDKÎ Sıdkî Dede, Mevlevî, vefatı h 1050 m 1640, Konya
Mevlevîhānesi'nde medfundur

Kāşif-i esrār-ı Hāķ dānende-i fazl u kemāl

Matla'-ı envār-ı hikmet dāver-i ferhunde-ḫāl

Maḫta'-ı nazm-ı kerāmet Hıusrev-i 'ibret-meḫāl

Pîr-i erkān-ı tarīķat şāhid-i Ferruḫ-cemāl

Aḫter-i burc-ı kerāmet şems-i dīn-i bī-zevāl

Mürşid-i rāh-ı ḫaḫīķat Hāzret-i Monla Celāl

Esrar Dede 181, Sema'hāne-i Edeb 134

2332 SIDKÎ Mustafa Sıdkî veya Ahmed Paşa, reîsü'l-küttāb, nişancı, Temeşvar
Valisi, vefatı Muharrem 1073 m 1662, bazı me'hazlar vefatı târîhini yanlış olarak 1065
göstermektedir

Bāḡ-ı devletde ḫadd-i mevzūn-ı serv-i serbülend

Büstān-ı ma'rifetde gülgūn-i naḫl-i meyvedār

Külçe-i mihr-i felek şaymazdı herkez zirveye

Olsa ikşir-i ğubār dergehinden hissedār

Meğer kim nükhet-i zülf-i uğratmış şabā bāğa

Dimāğ-ı āşūfte gördüm 'andelīb-i nağme-pīrāyı

Göstermez idi semtini ol ka'be-i cānıñ

Şāf olmasa mirāt-ı dili kıble nümānıñ

Țut ümīdi bī-vefānıñ va'd-i bī-pāyānına

Kim bilür şāyed gele bir gün vefā meydānına

Her ne denlū ħāk-pāy olsam yolunda ol mehiñ

Sāye şalmaz üstüme irmez elim dāmānına

Vaḫti var devr-i gülüñ eldeki cām-ı meyi gör

Ademi bülbül iden sāğar-ı pey-der-peyi gör

Vaşf-ı gül şavt-ı hezārı kim oḫur kim diñler

Ḳadeḫ-i bāde-i gül-gün u şadā-yı neyi gör

Şakâ-yık-ı Şeyhî c 1 s 760, Sicil c 3 s 225, Sefînetü'r- Rûesâ 76, Safâyî 287, Âsım 16, Belîğ 47, Mecelle 292, Güftî 54

2333 SIDKÎ Şeyh İbrahim Efendi, Mustafa Efendi'nin oğludur, Bosna'da Besrik Kasabalı, vefatı h 1068 m 1657 veya h 1070 m 1659, Bosna'da Fatih Sultân Mehmed Câmii'nde medfundur

Şakâ-yık-ı Şeyhî c 1 s 627, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 81

2334 SIDKÎ Emetullah Kadın, İstanbul kâdısı Kâmetîzâde Mehmed Efendi'nin kızıdır, vefatı h 1115 m 1703, Edirnekapısı haricinde Emir Buhârî'de pederinin kabri yanında medfundur, "Şıdķî fâzıl" cümlesi vefatına târîhdir, Sâlim'in vefatı târîhini 1105 göstermesi yanlıştır

Hafta geçmez kûyına mihmân iden sensiñ beni

Belki her şeb şubha dek nâlân iden sensiñ beni

Dest-i tedbîr ile çâk olsun mı dâmân-ı firâķ

Âfitâb-ı hûsniñe hayrân iden sensiñ beni

Olaldan zülf-i pürçîniñ esri

Beni mülk-i ğama şâh itdi sevdâ

Didim derdime ķand-i la'liñ emsem

Didi cāndan geçersiñ Şıdkî ammā

Şakâyk-ı Şeyhî c 2 s 552, Sicill-i Osmânî c 3 s 225, Osmanlı Müellifleri c 2 s 285, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2945, Sâlim 426, Safâyî 292, Mecma'-ı Şuârâ 40, Keşfü'z- Zünûn 513

2335 SIDKÎ Süleyman Sıdkî Efendi, vefatı h 1151 m 1738, “ Țaldı yemm-i rahmete Şıdkî Süleymān” mısraı bir fazla ile vefâtına târîhtir

Ramiz 173, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 171

2336 SIDKÎ Abdullah Sıdkî Efendi, Nahîff Sıdkîsi denmekle meşhur idi, İstanbullu, Tikveş Kâdısı, vefatı h 1160 m 1747, vefatı târîhini Sicil'in 1162 göstermesi yanlıştır

Dāmen-i naḥl-i güle dest irmez ise ḥārdan

Būy-ı şafvet-baḥşı ḥālîdir hele āgyārdan

Ramiz 174, Sâlim 425, Sicill-i Osmânî c 3 s 225

2337 SIDKÎ Mustafa Sıdkî Efendi, Salih Efendi'nin oğludur, İstanbullu, Sipah katibi, tersane ve darphâne nâzırı, vefatı h 1183 m 1769, Hüseyin Ramiz Efendi'nin “ Didi hâtif Rāmizā târîḥini, Gitdi Şıdkî bezm-i vālā-yı cennete” beyti vefatına târîhdir

Osmanlı Müellifleri c 2 s 285, Sicill-i Osmânî c 3 s 225, Ramiz 174, Mecelle 292

2338 SIDKÎ Osman Sıdkî Efendi, Erzurumlu, vefatı h 1238 m 1822, Erzurum'da medfundur

Es'ad 48

2339 SIDKÎ Hasırîzâde Şeyh Süleyman Sıdkî Efendi, Hasırîzâde Şeyh Hacı Mustafa İzzî Efendi'nin oğludur, İstanbullu, Hasırîzâde Tekyesi Şeyhi, h 1211 m 1796 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı h 1253 m 1837, Sütlice'de Hasırîzâde Tekyesi ittiisâlinde bulunan pederinin türbesine defn edildi, “ Şeyh Süleymân'ıñ maqâmıñ eyleye Mevlâ cinân” mısra-ı mengûtu vefatına târîhdir

Âh derd-i elem-i çarh-i sitemkârdan âh

Âh baht-ı siyeh ü tãli'-i mekkârdan âh

Şerer-i âteş-i âh ile yanardı eflâk

Eylesem derd-i ciğer-süz-ı dil-i zârdan âh

Mâcerâ-yı dili taqrîre ne hâcet Şıdkî

Bilinür hâl-i diliñ dîde-i hünbârdan âh

Göñül envâr-ı hurşîd-i haqîkâtden münevverdir

Anıñçün sırr-ı remz-i 'alleme'l- esmâya mazhardır

Son Asır Türk Şâirleri 1705, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2945, Osmanlı Müellifleri c 2 s 290, Sicill-i Osmânî c 3 s 97 ve c 4 s 467, Fatin 238

2340 SIDKÎ Mehmed Sâdik Efendi, Antalya Müftüsü Ahmed Efendi'nin oğludur, Antalyalı, Antalya Müftüsü, h 1203 m 1788 târîhinde Antalya'da doğdu, vefatı Şa'ban 1276 1859, Antalya'da medfundur

Resm-i ünvân mekâfîb-i cedîde taḥrîr

'Arz-ı rütbeyle nisbetle olunmuş taşvîr

Yine ḥaysiyet-i zâtiyye olunmaz tenkîr

Ḥaḳḳ-ı ḥaysiyetimizden eğer olduñsa ḥabîr

Mekremetlû yazılır mı bize ey kilk-i debîr

Son Asır Türk Şâirleri 1707, Osmanlı Müellifleri c 2 s 288

2341 SİDKÎ Sıdkî Bey, İbrahim Hilmi Bey'in oğludur, İskeçeli, muallim, h 1300 m 1882 târîhinde İskeçe'de doğdu, vefatı 14 Muharrem 1351 m 1932, Üsküdar'da Karacaahmet'te medfundur

Altûn ile bezenmiş gibisiñ tâb-ı kâmerden

Gel söyle güzel Tınca mürurüñ nerelerden

Nûruñ aḳıyor nice güneş doğduğu yerden

'Aksiñ duyulur meşcerelerden derelerden

Sen millet-i ma'sûme için rûḥ-ı revânsiñ

Son Asır Türk Şâirleri 1713

2342 SIDKÎ VEYA ÜMİDÎ Ahmed Ümîdî Efendi, İstanbullu, Ümîdî maddesine bak,
numara 220

2343 SIDKÎ VEYA ESİFÎ Şeyh Mevlevî Mehmed Esîf Sıdkî Dede, Esîfî
maddesine bak, numara 149

2344 SIDKÎ Sıdkî Çelebi, Sipâhî

Dilberîñ göñlüne âhım itmedi aşlâ eşer

Gerçi dirler âh-ı ‘âşık seng-i hârâden geçer

Sehî 102

2345 SIDKÎ Sıdkî Efendi, Şam Kâdısı Kınalızâde Ali Çelebi'nin oğludur

Ayırub ben ‘âşık-ı dil-hasteden cānānımı

Ey felek hayf eyleyüb aldıñ bedenden cānımı

Ahdî 212

2346 SIDKÎ Sıdkî Çelebi, İstanbullu, yeniçeri çavuşlarından, Sultân Mahmûd-ı
Sâlis devri şâirlerinden

Bir merhâmet umardı göñül hıttı-ı yârdan

Büy-ı vefâ belürmedi ol gül'izârdan

Zülf-i nigârî bād-ı şabâ târumâr ider

Nice şikâyet itmeyeyin rûzigârdan

Hasan Çelebi 188, Ahdî 212, Sicill-i Osmânî c 3 s 225

2347 SİDKÎ Sıdkî Efendi, Vardaryenicali, kâdı

Bakıñ hâline ol hâliñ kim ol ruhsâre yaşdanmış

'Aceb cādū değıl mi âb içinde nâra yaşdanmış

Nedir tâk-ı sipihri kim kemendiñ çerha atmışdır

Şular kim yâr eşiğün Şıdkıyâ bir pâre yaşdanmış

Âşık Çelebi 301

2348 SİDKÎ Hacı Ganîzâde Hüseyin Sıdkî Efendi, Diyarbekirli

Tezkire-i Âmed 60

2349 SİDKÎ Sıdkî Efendi, Diyarbekirli, mekteb muallimi

Dem-a-dem keşmekeşdir yâr u ağıyâr ile aḥvâlim

Ḳopardıñ başıma zâlim yaman ğavğay-ı istiğnâ

Çekildiñ inzivāya Şıdķiyā 'uzlet-nişīn olduñ
Yine gümgerde oldu ķāfzāde 'Anķā-yı istiğnā

Tezkire-i Āmed 60

2350 SIDKĪ Abdullah SıdkĪ Efendi, Sultān Bāyezīd-i Cedīd Cāmii İmamı, Halvetī
şeyhlerinden

Ārif Hikmet 41

2351 SIDKĪ Yusuf SıdkĪ Mardin, Profesör Ebû İshak Mardin'in oğludur, 16 Mart
1916 târîhinde İstanbulda doğdu

Dünyā ki o yorğun ķoca tarla
Üstünde vücūd şanki şapandır

Rūhuñ seni bir ğāye yapandır
Etrafını gör kendini añla

Bir ferde değil şöhrete aşla
İnsān dediğini Hakkā tapandır

Son Asır türk Şâirleri 1719

2352 SİDKİ Mehmed Sıdkî Efendi, Karahisar-ı Şarkiyye'de Çubukçuoğulları'ndan Kesriye Müftüsü Hâce Ahmed Hamdi Efendi'nin oğludur, Kesriyeli, Dârü'l-fünûn Edebiyat Fakültesi başkatibi, m 1890 târîhinde Kesriye'de doğdu

Düşmedim körpe edibler gibi şöhret peşine

Kimseden istemedim kırtıma parlak ünvân

Yine meltemlere hasretle kucağ açdı deñiz

Yine hülyâlı şular çökdi bu sahillere diz

Diñledi Göksu civârında gurûbuñ sesini

Giceler söyledi cümbüşleriñ efsânesini

Son Asır Türk Şâirleri 1816

2353 SİDDİK Yahya Sıddîk Efendi, reîsü'l- meşâyîh ve Ayasofya Şeyhi Vaiz Şeyh Süleyman Efendi'nin oğludur, İstanbullu, kâdı, müderris, Receb 1102 m 1690 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı h 1165 m 1751, Mekke'de medfundur, Hüseyin Ramiz'in " Râmiz-i dâ'î du'â idüb dedi târîhîni, Gülşen-i cennet Şiddîkâya İllâhî ola câ" beyti vefatına târîhdir, Türk Şâirleri muharriri eserinin 58'inci sahifesinde mahlas olarak Sıddîk yazmışsa da doğru değildir

Her ne dem bülbül-i terennümle leb-i hâmuş açar

İstimâ'a gonca-ı şüküfteler hep güş açar

Rûhdur te'sîre menşe' yoksa mikrâs-ı şem'

Şu'leye aġuş-ı pervâne ile rüşen dūş-a-dūş açar

Olub zincīr-i bend-i ibtilā-yı zūlf-i perçīniñ

Göreliden bī-ķarār oldum ģam-ı ģīsū-yı mūşķīniñ

Cismi ser-tā-pā maħaldir pūseye nezzāreye

Perdegeş ģaţţ-ı siyeh-fām olsa da māni' deġil

Divanı, Es'ad Efendi kısmında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde, numara 2651

Keşfü'z- Zünûn Zeyli 513

2354 SIDDİK Kazasker Mehmed Sıddık Bey b. Meşrebzâde Hafîdî Şeyhülislam Mehmed Ârif Efendi b. Şâtırzâde Emin Efendi, h 1246 m 1830 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı 27 Receb 1295 m 1878, Üsküdar'da Miskinler civarında cediti yanına defin eyledi

Şafā-yı 'aşķı kim añlar kimiñle söyleşelim

Cefā-yı 'aşķı kim añlar kimiñle söyleşelim

Bu rüzigârda yokdur bize enīs uücelīs

Hevā-yı 'aşķı kim añlar kimiñle söyleşelim

Divanı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 2863

Son Asır Türk Şâirleri 1701, Sicill-i Osmânî c 3 s 227, Fatin 238

2355 SIDDÎK Sıddîk Çelebi

Hoşca düşsün kimi deyu mişâl-i hayât

Âhen endâze elinde beden ölçer şimşîr

Zür-ı bâzûsı ile eyledi teşhîr-i bilâd

Keşme keşdi arâziyi ser-a-ser şimşîr

Belğ 47

2356 SIDDÎK VEYA ŞERÎF Sıddîk Yahya Efendi, Hüsrev Paşa Câmii İmamı, Şerîf maddesine bak, numara 2040

2357 SARFÎ Sarfî Çelebi, Acem Sarfî

Hoş ân ki cây der dil-i virân-ı mâ konî

Mânend-i genc der dil-i virâne câ konî

'İyd şod pîr-i muğân ez reh-i ihlâş u şafâ

Der-i meyhâne-i hüd ber ruḥ-ı rindân be-guşâ

Ahdî 215

2358 SAFÂ İsmail Safâ Bey, Hicaz mektupçusu Behcet Efendi'nin oğludur, 14 Zilka'de 1283 m 1867 târîhinde Mekke'de doğdu, vefatı Zil-hicce 1318 m 1900, Sivas'ta medfundur

Ulu'l-elbâba karşı nâşiyen mir'ât-ı kalbiñdir

Delâlet eylemez ca'lî beşâşet şafvet-bâle

Şerâfetle aşâlet fazl-ı zâtîyeden 'ibâretidir

Fazîletdir şeref-bağşa olan ecdâd u ensâle

Cihânda eñ büyük bir hîle varsa doğru olmağdır

Birâder aldanırsañ kimseyi kalkışma iğfâle

Son Asır Türk Şâirleri 1577, Osmanlı Müellifleri c 2 s 291

2359 SAFÂYÎ Şeyh Safâyî Efendi, Sinoplu, Galata Mevlevihânesi Şeyhi, Galata Mevlevihânesi'nde medfundur, vefatı târîhini Esrar Dede h 940 göstermekte ise de diğerk me'hazlar Sultân Selîm-i Evvel devri evvelinde vefat ettiğini yazıyorlar

Sen şâha esîr eyledi çün kim beni Allah

Serviñ gibi âzâdeyim el-minnetü li'llah

Niçün gider gözümdeñ kadd-i hayâli anıñ

Yerinde şu mı çıkdı ol serv-i dilistânıñ

La'l-i meygünuna meyl itdi deyu cānāneniñ

Şu yerine qanını içsem gerek peymānenin

Göñlümi buldum aniñ zülfüñe tolaşmış imiş

Göz qarardub quru sevdälara ulaşmış imiş

Keşfü'z- Zünûn Eski Tab' c 1 s 514 ve Yeni Tab' c 1 s 797, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2956, Osmanlı Müellifleri c 3 s 80, Sicill-i Osmânî c 3 s 228, Sehî 72, Hasan Çelebi 189, Kâfzâde 70, Riyâzî 84, Esrar Dede 172, Sema'hâne-i Edeb 126, Latîfî 226, Âşık Çelebi 302

2360 SAFÂYÎ Mustafa Safâyî Dede, Kasımpaşalı, vefatı h 1100 m 1688, Kasımpaşa Mevlevîhânesi'nde medfundur

N'olur dilber baña itse cefâyı

Budur âdâb-ı tarz-ı aşinâyı

O da bir iltifât-ı ma'nevîdir

Ne bilsün ehl-i şüret bu edâyı

Esrar Dede 186, Sema'hâne-i Edeb 138

2361 SAFÂYÎ Halil Safâyî Efendi, hakkâk, vefatı h 1150 m 1737

Ramiz 179, Sicill-i Osmânî c 3 s 228

2362 SAFÂYÎ Mustafa Safâyî Efendi, İstanbullu, Şıkk-ı Sâni defterdârı, vefatı Cemâziye'l-âhir 1138 m 1725, Fatin tezkiresiyle Kâmûs ve Esâmî vefatını 1196 gösteriyorlarsa da yanlıştır

Devr ider ol serv-ķâmet gül'izârım Mevlevî

Neyveş efzûn eyledi feryâd ü zârım Mevlevî

Gitmek ile hep rikâb-ı esb-i nâzırında seniñ

Faħr ider erbâb-ı dil yek-tâ-süvârım Mevlevî

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2956, Sicill-i Osmânî c 3 s 228, Sâlim 429, Ramiz 177, Fatin 239, Mecelle 293, Esâmî 192

2363 SAFÂYÎ Safâyî Efendi, Edirneli, Cerrah Safâyî denmekle meşhurdur, Kânûnî devri şâirlerinden

Mûy-ı bârîke üzül dir bir miyânıñ var seniñ

Ėonca-ı nev-ķîze açıl dir dehâniñ var seniñ

Olmasaydı la'l-i dilber gibi seker-bâr şî'r

Olmaz idi 'âlem içre böyle kıymetdâr şî'r

Sehî 121, Latîfî 227, Enîsü'l- Müsamirîn 78

2364 SAFAYÍ Safâyî Çelebi, Bursalı

Bahâr olsa açılsa gül çemenler murğ-ı zâr olsa

Mey içüb 'arz-ı hâl itsem ben olsam ol nigâr olsa

Terahhum eylemez ol gonca hâl-i zârıma hergîz

Ser-i kuyıñda bülbül gibi efgânım hezâr olsa

Ahdî 216

2365 SAFÂYÍ Ahmed Safâyî Efendi, Sadrazam Rüstem Paşa kethüdâsı Mustafa Çelebi'nin oğlu olup Veliyyüddînzâde Ahmed Paşa ahfadındandır, Konyalı, ashâb-ı zeâmettedir

Çün gedâ-yı kuy-ı yâriz 'izz ü câhı n'eyleriz

Düd-ı âhımız yeter kayd-ı külâhı n'eyleriz

Dil şeb-i vaşlıñda kâni'dir cemâliñ şem'ine

Tâb-ı ruhsârıñ yeter mihr ile mâhı n'eyleriz

Ahdî 210

2366 SAFÂYÍ Ebu'n-Nûr Mustafa Safâyî Efendi, Mültekâ Şârihi Sivâsî İsmail Efendi'nin oğlu ve Şeyh Abdü'l-Ehad Nûrî Efendi'nin pederidir

Mecelle 293

2367 SAFHÎ Tavlabasızâde Mustafa Efendi, Edirneli, Haremeyn Muhasebecisi, Şeyhü'l-Haram, vefatı h 1136 m 1723

Çoydı ğam leşker-i yüz göñlüme hāmün hāmün

Çara bayraklu 'alemler ucu gül-gün gül-gün

Sâlim 427, Mecelle 294 ve 304

2368 SAFHÎ Şeyh Mehmed Efendi, Bursalı, sahâf, vefatı Cemâziye'l-âhir 1146 m 1733, Bursa'da Mısrî-i Niyâzî Tekyesi'nde medfundur “ İlähî cilvegâh-ı Şeyh Şafhîyi cinân eyle” mücevher mısraı târîhi vefatı târîhini gösterir

Dilâ sen mantıku't-ğayrı özi insân olandan şor

Dilersen küntü kenzen remzini var kân olandan şor

Osmanlı Müellifleri c 1 s 103, Gülzâr-ı İrfân 120

2369 SAFHÎ Mehmed Said el-Hüseyni Efendi, Sarıhan'da EmreSultân Köylü, kâdı, Nakîbü'l-eşrâf, vefatı h 1166 m 1752

Celî ğağdır keşide ebruvân ğüsnüñ kitâbından

Mu'ammâ-yı teğâfüldür müjeñ ekrâr bâbından

Olursa çeşme-i hürşîd-i 'âlem-tâbdan memlû

Ümîd-i feyz-i şâfi itme Şafhî gam şarâbından

Nigâh 'âşıkâ tîr-i kâza değil de nedir

Bakılsa gamzeye hışm-ı Hüdâ değil de nedir

Osmanlı Müellifleri c 2 s 284, Sâlim 428, Mecelle 294, Ramiz 175, Belfğ 47

2370 SAFDER VEYA KÂNÎ Safder Kânî Efendi, Enderunlu, hıdme-i hâssadan,
Sultân Selîm-i Sâlis devri şâirlerinden

'Uşşâka virme va'd-i vişâliñ ile kesel

Hoş-hâl-i rûz-ı hasretiz ey şüh-ı mâ-şaşel

Luţf it tokunma zülfine ol yâriñ ey şabâ

Tel kırma virme 'aql-ı perîşânıma hâlel

Silahdârzâde 46, Sicill-i Osmânî c 3 s 228, Sefkât 92, Ramiz 175

2371 SAFVET Safvet Efendi, Filibeli, Çavuşbaşı Kîsedârı, vefatı h 1235 m 1819

Yâri şordum nerededir ol didiler üstündedir

Eylemiş tahmil-i 'aşkı hayli bâr üstündedir

Gāh file gāh esbe ey piyāde rākib ol

'Askeriyle şāhı gör kim tār-u-mār üstündedir

Sicil-i Osmānî c 3 s 229, Kāmûsu'l- A'lâm c 4 s 2958, Fatin 240

2372 SAFVET Nesîbe Safvet Hanım, Beylikci-i Divan-ı hümâyûn muhibbi Abdurrahim Efendi'nin kızıdır, vefatı h 1253 m 1837, Eyüb civârında Bahâriye'de pederi kabri yanında medfundur

Düşme dirdim daḥî bir derde göñül āh saña

Yine düşdiñ yeñi bir 'aşka kim eyvāh saña

Bağlayub zülfü ile bu gice muḥkem duydum

Eski divāne didi ey göñül ol māh saña

Şafvetā rāz-ı dilin kimseye izhār itme

Gün olur yardım ider dil-i āgāh saña

Kāmûsu'l- A'lâm c 4 s 2959, Sicill-i Osmānî c 3 s 229 ve c 4 s 98, Fatin 240, Osmanlı Müellifleri c 2 s 287

2373 SAFVET Mustafa Safvet Efendi, Diyarbekirli, Ebniye-i hâssa müdür muāvini, vefatı 1263 m 1846, Tezkire-i Âmed isminin Mustafa Safvet olduğunu yazıyor

Yazanlar vaşf-ı ḥālim ser-te-ser efsāne yazmışlar

Rakîb-i vaşla maḥrem 'āşık-ı bî-gāne yazmışlar

Seni ey serv-i nâzım kâmet-i dil-keş-i hırâmîñla

Melâhet gülşeninde mişli yok bir dâne yazmışlar

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2958, Sicill-i Osmânî c 3 s 229, Tezkire-i Âmed 61, Fatin 241

2374 SAFVET Mustafa Safvet Efendi, Arab Câmii İmamı Mehmed Efendi'nin oğludur, Galatalı, karantina başkatibi, 5 Receb 1209 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı h 1274 m 1867, Yenikapı Mevlevîhânesi kabristanında medfundur “ Tırnalcızâde Zîver Bey 'in “Şafvet ola 'uqbâda karîn Hasân'a” mısraı vefatına târîhtir, Keşfü'z- Zünûn Zeyli'nde babasının ismi Mustafa ve vefatı 1286 gösterilmişse de yanlıştır

Her zaman bir Vâmîk u 'Azra olur 'âlem bu ya

Nev-be-nev efsâneler peydâ olur 'âlem bu ya

Hâk-i Mevlâna'yı Şafvet sürme-i çeşm eyleyen

On sekiz biñ 'âlemi bînâ olur 'âlem bu ya

Yokdur vefâsı merhameti şüh şenleriñ

Mevlâm yâveri ola 'aşka düşenleriñ

Son Asır Türk Şâirleri 1592, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2958, Fatin 242, Osmanlı Müellifleri c 2 s 289, Sicill-i Osmânî c 3 s 229, Keşfü'z- Zünûn Zeyli 513

2375 SAFVET Mehmed Es'ad Safvet Paşa, Voyvoda Mehmed Hulûsî Ağa'nın oğludur, İstanbulu, Sadrazam, h 1231 m 1815 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı 6 Muharrem 1301 m 1883, Sultân Mahmud türbesinde medfundur

Fatin 242, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2958, Sicill-i Osmânî c 3 s 230

2376 SAFVETÎ Şeyh Seyyid Ali Safvetî Efendi b. Seyyid Ahmed Hayâlî Efendi b. İbrahim Gülşenî, Diyarbekirli, vefatı h 1005 m 1596

Kadem-i rencîde kıldıñ ey sine mümtâz hoş geldiñ

Bu hâk-i nâtuvânı eylediñ i'zâz hoş geldiñ

Hemân hicriñ ğamıydı Şafvetîniñ yâr-i ğam-hârı

Keremler eylediñ ey dilber-i mümtâz hoş geldiñ

Şakâyık-ı Nev'izâde 465, Sicill-i Osmânî c 3 s 228, Tezkire-i Âmed 62, Keşfü'z-Zünûn Zeyli 513

2377 SAFVETÎ Es'adzâde Mehmed Safvetî Efendi b. Es'adzâde Ârif Mehmed Efendi b. Şeyhülislam Es'ad Mehmed Efendi b. Şeyhülislam Hâce Sadeddin Efendi, kâdı, vefatı h 1075 m 1664, Eyüb'de medfundur, Cezmî Abdülkerim Efendi'nin "Şafvetî nüş eyledi cām-ı ecel" mısraı vefatına târîhdir

Ağız açmış tenimde yareler 'arz-ı niyâz eyler

Olaldan zaħm-ı dilde nevg-i peykânıñ zebân-âsâ

Ne hoşdur 'işret-i bezm-i çemen bu demde

Bedeste sâgar mıdır bâğl-ı sivâ şarâb

Şakâyık-ı Şeyhî c 1 s 365, Sicill-i Osmânî c 1 s 331 ve c 3 s 228, Belğ 47, Mecelle
294

2378 SAFVETÎ Safvetî Çelebi

Bir başğa nigehtir bilür erbâb-ı muhabbet

'Uşşâkı görüb nâz ile yâbâne bakışlar

Ey şem' göre luğf-ı güli bülbüle kıymaz

Efsûs ki pervâne-i süzâne kıyarsıñ

Güle eylerdi eşer olsa figâniñ bülbül

Nâle-i Şafvetî 'âşık-ı şeydâya göre

Hüdâ bilür ki haqîkatde 'abd-i muhlîşim

Değildir 'arz-ı 'ubudiyetim riya vü mecâz

Âsım 16, Güftî 57

2379 SAFFÎ Derviş Mirzâ Saffî, Şah İsmail Safevî'nin oğludur, Mevlevî, vefatı h 939 m 1529

Devlet-i mâ bî-niyâz ez devletest

Şâhî-yi mâ bî sipâh u mulketest

Esrar Dede 184, Sema'hâne-i edeb 136, Sefîne-i Mevlevî

2380 SAFFÎ Şeyh Musa Saffî Dede, Şam Mevlevîhânesi Şeyhi Celaledin Ali Dede'nin oğludur, h 1092 m 1681 târîhinde Şam'da doğdu, vefatı h 1157 m 1744, Yenikapı Mevlevîhânesi'nde medfundur, Yenikapı Mevlevîhânesi Şeyhi idi, Osmanlı Müellifleri'nin Trablus'da doğduğunu yazması doğru değildir

Sicil-i Osmânî c 4 s 524, Osmanlı Müellifleri c 1 s 103, Esrar Dede 183, Sema'hâne-i Edeb 128

2381 SAFFÎ Şeyh Hacı Mustafa Saffî Efendi, Diyarbekir nâibi Sâlih Efendi'nin oğludur, Diyarbekirli, Bolu'da Aktaş Halvetî Tekyesi Şeyhi, vefatı h 1263 m 1846, Bolu'da Aktaş Halvetî Dergâhı'nda medfundur

Ey t̄alib-i 'irfân olan gel ħalvetî dergâhına

Cüyine-i gufrân olan gel ħalvetî dergâhına

Bâb-ı sarây u vahdeti feth itmek isterseñ eğer

Şıdk u ħulûş-i kalble gel Ĥalvetî dergâhına

Maḥrem-i esrār-ı 'aşkıız 'ızz u cāhı neyleriz

Mālik-i gencūr-ı vaşlız mülk-i şāhı neyleriz

Biz beḳā taḥtında yar-i Bākī ile hemdemiz

Bu fenā bezminde fānī taḥtgāhı neyleriz

Sicil-i Osmānî c 3 s 232, Tezkire-i Âmed 63, Fatin 243

2382 SAFFÎ Saffî Çelebi, Bursalı, nakkaş, Çelebi Sultân Mahmud ve Murâd-ı Sâni devri şâirlerinden Edirne'de medfundur

Sünbülüñden her seḥer bâde-i nişân ışmarladım

Bilirem âḫir bu sevdâda cān ışmarladım

Kār-ı baḥtım kim perîşandır bu gün

Raḥmetiñden n'ola ger balsa niżām

Bükdi serv-i ḳaddimi belden bilā

Ṭutdı māh-ı devletim ğamdan ğumām

Her ne bed fi'l itdim ise 'āḳıbet

Aldı benden ṭālî-i bed intikām

Sicil-i Osmānî c 3 s 231, Seḥî 60, Latîfi 227, Keşfü'z- Zünûn Zeyli 514

2383 SAFİYÜDDİN Safiyyüddin Mustafa Bey, Sadreddin Şem'î Efendi'nin oğludur, kâdı, vefatı 17 Ramazan 1312 m 1894, Üsküdar'da Valide Câmii'nde medfundur

Sicil-i Osmânî c 3 s 232

2384 SALAHADDİN Ali Salahaddin Yiğitoğlu, Maârif Nezâreti teftiş ve muayene encümeni âzâsından, Hüseyin Hüsnî Bey'in oğludur, Şa'ban 1294 m 1877 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı 19 Zi'lkade 1358 m 1939, Merkez Efendi Kabristanı'nda medfundur

Göñülde nefha-ı rûhun meşâmı kalmışdır

O demleriñ ne şabâhı ne şâmı kalmışdır

Giden gelenlere bakmaz gelende her gidene

Muhabbetiñ kuru bir şekli nâmı kalmışdır

Son Asır Türk Şâirleri 1639

2385 SALAHADDİN Yazıcı Salahaddin Efendi, Mehmediyye nâzımı Yazıcıoğlu Mehmed Efendi'nin pederidir. Sultân Mehmed-i Sâni devirleri şuârasından

Ey Hüdâvend-i kadîm ü lem yezel

Evvel ü Âhîr Bâtin u Zâhir Selâm

Hâliķu'l- eşyâ' ebedîsin hem ezel

Mālikü'l- mülk Müheymin Zü'ntikām

Osmanlı Müellifleri c 3 s 307

2386 SALĀHĪ Şeyh Abdullah Salāhî Efendi'nin oğludur, Balıkesirli, Fatih'te Tahir Ağa Tekyesi Şeyhidir, h 1130 m 1717 târîhinde Balıkesir'de doğdu, vefatı 29 Muharrem 1197 m 1782, mezkur tekyede medfundur, "Şalāhî sevķ-i envār-ı cemāle oldu pervāne" mısraı vefatına târîhdir, vefatı târîhini Osmanlı Müellifleri'nin 1196 ve Mecelle'nin 1097 göstermeleri doğru değildir

Müşkilin kimseye zāhirde Şalāhî şormaz

Hāce-i bātına şordı şoracak esrārı

Ey kaşı kemān tîr-i müjeñ cānıma geçdi

Peykānlarınıñ her biri bir yanıma geçti

Bilmezlik ile zūlfine şarkındılık itdim

Zūlf-i siyehiñ halkası gerdānıma geçdi

Bezm-i 'ālemde tekāsül ile bir kār olmaz

Bāğ-ı dilde bu revişle gül-i gülzār olmaz

Ha'b-ı ğafletde nefis-i denī bī-pervā

Sis deęil nefħa-ı řūr olsa da bī-dār olmaz

Divanı, Es'ad Efendi kısmında, Süleymaniye Kütüphanesi, numara 2650/1

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2965, Sicill-i Osmânî c 3 s 387, Fatin 244, Es'ad 49, Osmanlı Müellifleri c 1 s 104, Şefkat 92, Silahdarzâde 45, Mecelle 295, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 36, Keşfü'z- Zünûn Zeylî 514

2387 SALÂHÎ Salahaddin Salâhî Efendi, mâbeyn serkatibi, Sultân Mahmûd-ı Evvel devri şâirlerinden

Sulţan Maħmûd-ı Evvel'iñ cûlûsuna söylediği târîħ

Didi gül-bāng-ı řenā ile Şalāhî târîħ

Şevket-efrûz cûlûs eyledi Sulţan Maħmûd

Rāmiz 179, Sicill-i Osmânî c 3 s 233

2388 SALÂHÎ Salâhî Efendi, Tırhalalı, kâdı

Duħter-i rez ayağı meclisde ħinnālanmasun

Ĥāne-i dilde metā'-ı şayrı yağmalanmasun

Rûy-ı cānānı görelden gitdi gelmez 'aql u dil

Kimseler yārı bu ceħl ile temāşālanmasun

Ĥile idüb baķmasun yāra gözüm görmez deyu

Göz göre zāhid bize igende i'mālanmasun

Ahdî 217

2389 SALĀHÎ Mustafa Salāhî, kaptan

Atılsun top u kurşunlar çekilsün tığlar bir bir

Bezelsin la'l-i renk olsun 'adū kanı ile deryā

Ṭuralım kahraman-āsā 'aduvya karşı hışm ile

Olub āteř-i feřān kalyonlarımız hemçü ejderhā

Tamām altmış sene bezm-i veĖāda olduķ āmāde

Yine āmādeyiz cenge Nerīmān ile bī-pervā

EĞerçi řüretā pīriz velīkin bezm-i rezm içre

şu cengi görmüşüz kim görmemiştir dīde-i deryā

Ĥamd eyleyelim Ĥaķķa ki erbāb-ı Ėazāyız

Rezem-āver hengāme-i bāzār-ı hecāyız

Sālim 431

2390 SULHÎ Kâsımzâde Mehmed Salih Sulhî Efendi, Kürt Kâsım Efendi'nin oğludur, müderris, vefatı Safer 1070 m 1659, Sicil'in vefatı târîhini 1071 göstermesi doğru değildir

Ey dil vücūd virme o şūhuñ hıṭāsına

Bīgāne vaz'ın eyler o hep mübtelāsına

Bulur rāḫat der-i meyhānede mestāne düşdükce

'Aşāyı āh ile kalker dil-i dīvāne düşdükce

Ol sırr-ı terrāşa bende olur sīnesin gören

Ḳor naḳd-i cānın üstüne āyinesin gören

Nefḫa-ı zülfin şabā iletir meşām düşmene

Ehl-i dil ya nice itsün rüzigāra i'timād

Şakāyık-ı Şeyhî c 1 s 325, Sicill-i Osmānî c 2 s 202, Yümnî 16, Âsım 16, Belîğ 48

2391 SAMTÎ Samtî Dede, Konyalı, Mevlevî, vefatı h 1040 m 1630, Şam Mevlevihānesi'nde medfundur

Ben bilmez idim gizli 'ayān hep sen imişsiñ

Tenlerde vü cānlarda nihān hep sen imiŝsiñ

Senden bu cihān içre niŝān isteridim ben

Āhir bunı bildim ki cihān hep sen imiŝsiñ

Ḥamdulillah bize gösterdi Ḥüdāyı pīrimiz

Ol sebepden reh-nümā-yı 'ālemiz her birimiz

Oğuduğ esmāyı kendi vechimizden bi't-tamām

Ādem olduk Ḥaqqı fehm itdik budur tevķīrimiz

Osmanlı Müellifleri c 2 s 280, Sicill-i Osmānî c 3 s 233, Esrar Dede 180,
Sema'hāne-i Edeb 133

2392 SAMTÎ Mehmed Samtî Efendi, Hacı Yusuf Efendi'nin oğludur, Bursalı,
müderris, vefatı Cemāziye'l-evvel 1080 m 1669

Sicil-i Osmānî c 4 s 178

2393 SUNÎ Sunî Çelebi, Kastamonulu, Necâtî Sunî'si, Şehzāde Mahmud b.
Bayezîd-i Sānî'nin divan katibi, vefatı h 915 m 1509

Dil-i ğam-ı hicr-i yārla geçinür

Muṭṭaşıl inkisārla geçinür

Geçinür erliğıyle 'âlemde

Kim ki 'aşk-ı nigârla geçinür

Göz merdümüne zülf-i siyehkâra görüندی

Ey merdüm-i keştî şoyunuñ kara görüندی

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2968, Sicill-i Osmânî c 3 s 235, Latîfî 222, Âşık Çelebi 302, Kâfzâde 70, Riyâzî 85, Hasan Çelebi 189, Beyânî 49, Sehî 111

2394 SUN'Î Katib Mehmed Çelebi, Gelibolulu, Epsember lakabıyla meşhurdur, vefatı h 941 m 1534, "Şun'ıye rahmet ide Hıyy u Vedüd" mısraı vefatına târifdir

Dilinmiş yüreği nâyiñ begâyet yufkadır bağı

Kim eğri baksa derd ile ider feryād ü efgānı

Küyriña vardıkca dil âşüfte vü şeydâ olur

Varduğunca bu gönül 'âlemlere rüsvâ olur

Kangı 'âşık ki gubâr-ı reh-i cānān olmuş

Tahtını yel götürür kendi Süleymān olmuş

Divanı, Emir Efendi kısmında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 252

“ , Üniversite Kütüphanesi’nde	“	457
“ , “ “	“	668

Keşfü’z- Zünûn Eski Tab’ c 1 s 515 ve Yeni Tab’ c 1 s 797, Latîff 224, Kâmûsu’l- A’lâm c 4 s 2968, Sicill-i Osmânî c 3 s 235, Kâfzâde 70, Âşık Çelebi 302, Beyânî 49, Riyâzî 84, Âlî Târîhi 198, Hasan Çelebi 190, Sehî 138

2395 SUNÎ Sun’ullah Dede, Sun’î Lenk, Ereğlili, Mevlevî, vefatı h 1000 m 1688, Galata Mevlevîhânesi’nde medfundur, “Ola cennet maqâmı merhûmuñ” mısraı vefatına târîhdir, Kâfzâde ile Sicil’in vefatını 1005 göstermeleri yanlıştır

Söz açmada ey gönca dehâniñ gibi hiç yok

Kıl yarmada diqqatde miyâniñ gibi hiç yok

Döğüb sînem nola âh eylesem cânânın ardınca

Gider şabl-u alem ‘âdetdürür şulţâniñ ardınca

Yeter ger felek polâd ise eyler güzer

Oı cefâkâriñ dil-i sengînine itmez eşer

Kâmûsu’l- A’lâm c 4 s 2969, Sicill-i Osmânî c 3 s 236, Esrar Dede 183, Kâfzâde 71, Riyâzî 85, Sema’hâne-i Edeb 135, Hasan Çelebi 191

2396 SUN'Î Sun'ullah Efendi, Yalvaçlı bir şeyhin oğludur, Kara Sun'î denmekle meşhurdur, kâdı, h 960 m 1542 târîhinde Yalvaç'da doğdu, vefatı h 1023 m 1614, Keskîn Dede Kabristanı'nda medfundur

Sākıya 'aks-i ruḥuñ şevkiyle devr itmesün kadeḥ

Görelim āyîne-i devrān ne şūret gösterür

Şakâyk-ı Nev'izâde 571, Sicill-i Osmânî c 3 s 234 ve 236, Katib Çelebi Fezlekesi c 1 s 367, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2969, Beyânî 50

2397 SUN'Î Sun'ullah Mehmed Efendi b. Şeyhzâde Fetevâ emîni Mehmed Efendi b. Şeyh Sinan Efendi, müderris, vefatı Şa'ban 1085 m 1674, Keskin Dede Kabristanı'nda medfundur

Şakâyk-ı Şeyhî c 1 s 475

2398 SUN'Î Debbağzâde Sun'ullah Efendi, Debbağ Şeyh Mahmud Efendi'nin oğlu ve Şeyhülislam Debbağzâde Mehmed Efendi'nin dedesidir, vefatı Muharrem 1100 m 1688

Ḳızarsa tâb-ı mülden Şun'iyâ rüy-ı 'araḳnâkı

Virir gülzâr-ı ḥüsne āb u tâb u ol ḡonca-ı ra'nâ

Şakâyk-ı Şeyhî c 2 s 23, Sâlim 432

2399 SUN'Î Sun'î Çelebi, Fatih Sultân Mehmed devrinde vefat etmiştir

Sicil-i Osmânî c 3 s 235

2400 SUNÎ Sun'î Çelebi, İznikli, Sultân Bayezîd-i Sâni devri şuarâsından

Ûaddine göre serv-i yazmıŖsıñ

Elleriñ anda çalsın ey nakaş

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2968, Sicill-i Osmânî c 3 s 235, Kâfzâde 70, Latîfî 224,
Hasan Çelebi 189, Riyâzî 85

2401 SUNÎ Mevlidci Hüsanzâde Sun'ullah Sun'î Efendi, Bursalı, Sultân Selim-i
Evvel devri Ŗâirlerinden

Bursa dilberler için 'âŖık

Eylemiş yine bir kitâb-ı 'acîb

Ŗöyle ma'mûrdur o Ŗehr-engiz

Der ü divârı cümle pür tezhîb

Oğudun o kitâbı cümle tamam

Leyse noğsânuhu seviyyetü't-tertib

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2268, Sicill-i Osmânî c 3 s 233, Gülzâr-ı İrfân 366, ÂŖık
Çelebi 303, Hasan Çelebi 191, Güldeste 481

2402 SUN'Î Sun'î Çelebi, erbâb-ı timardan, Sultân Selîm-i Sâni devrinde vefat etti

Sicil-i Osmânî c 2 s 236

2403 SUN'Î Mustafa Bey, Dukaginzâde İskender Paşa'nın oğludur, sancak beyi, Sultân Murâd-ı Sâlis devri şâirlerinden

Gül ruhlariña lâle eğer olmasa hâsret

Bağrında anıñ neyler idi dâğ-ı muhabbet

Baňa rağbet saňa nefret virmiş ey zîbâ cemâl

Hişn sende müntehâ vü 'aşk bende ber-kemâl

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2968, Sicill-i Osmânî c 1 s 347, Latîfî 224, Hasan Çelebi 189

2404 SUN'Î Sun'î Çelebi, Bursalı, nakkaş, Fatih Sultân Mehmed devri şâirlerinden

Sünbülüñden her seher bâde nişân işmarladım

Bilürüm âhir bu dâlerde cân işmarladım

Hasan Çelebi 191

2405 SUN'Î Sun'î Çelebi, Selanikli, erbâb-ı timardan

Ƙapuña halka-ı zer olmağa ey mäh-likâ

Meh-i nev eyledi zülfüñ gibi kıaddini düta

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2969, Latîff 225, Hasan Çelebi 191

2406 SUNÎ İbrahim Sunî Efendi, İstanbullu, maliye harifât muhasebesinde katib, h 1238 m 1822 târîhinde İstanbul'da doğdu

Deriñden ser cüdâ kılmam kıader bir yana şalmazsa

Ten ü cânım dirîğ itmem ecel destimden almazsa

Şebim hem-Ƙadr rûzum rişk-i 'îd olmaz mı sulţânım

Seniñ ol tatlı va'd-i vuşlatıñ ferdâya kıalmazsa

Fatin 245

2407 SANAVBERÎ VEYA HÂLETÎ Sanavberîzâde Abdullah Hâletî Efendi, Köstendilli, kâdı, vefatı h 974 m 1566, "Eķadallahu 'işārehu" terkibi vefatı târîhidir

Hâletî maddesine bak, numara 728

2408 SAVNÎ Ali Savnî Efendi, İstanbullu, kâdı, vefatı h 1152 m 1739, Edirnekapısı haricinde medfundur, damadı Nâzım Efendi'nin "İde Hâķ cennât-i 'adni mesken Şavnî Alt" mısraı vefatına târîhidir

Yok dilde liyâķât ki ide nazm u kıaşâid

Şun'î der-i iclâle heman taze ğazel vir

Sicil-i Osmânî c 3 s 236, Ramiz 179, Mecelle 297

2409 SİYÂMÎ Sıyâmî Efendi, Galatalı

Görün şehr-i felekde vardı bedre'd-dîn suhte oldı

Şebistân-ı hayâl öğretti oldı ehl-i hüner-kevkeb

Ahdî 218

2410 ZÂYÎ Zâyî Çelebi, Bağdadlı

Her ay başında şanam ki bir pîre-Zâl-i çerh

Mâh-ı nev ile zînet idübdür felek yüzün

Bir âfitâb-ı zühre cebîn için ağlayub

Tonâğiyle hırâş kılubdur yüzün

İşitdim geşt ider ol âfet-i cân di-lrübâlarla

Bu gün bir lahza gördüm ol dahî yüz biñ belâlarla

Ahdî 219

2411 ZA'FÎ Mehmed Efendi b. İbrahim Gülşenî b. Mehmed b. Hacı İbrahim,
Diyarbakirli, vefatı h 950 m 1543

Divanı, Emirî Efendi kısmında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 254

Tezkire-i Âmed 63, Mecelle 298

2412 ZA'FÎ Za'fî Çelebi

Oğudum ümmü'l- kitâbı aîladım esrârını

Bilmişem seb'ul-mesânî dil-berîñ dîdârını

Arz mülkümdür benim 'aşk ile şâh-ı 'âlemim

Genc buldum istemem dehrîñ zer ü dîdârını

Fazl-ı Hâkdan Zâ'fiyâ bulduñ hayât-ı câvidân

'Ayniñe alma şağın sen münkiriñ inkârını

Ahdî 220

2413 ZA'FÎ Za'fî Dede, Mevlevî

Esrar Dede 188

2414 ZA'FÎ Za'fî Efendi, Antepli

Ârif Hikmet 42

2415 ZA'FÎ VEYA CİHANGİR VEYA ŞEMSÎ Şeyhzâde Cihangir, Kânûnî Sultân Süleyman'ın oğludur, Cihangir maddesine bak, numara 682

2416 ZA'FÎ Pîr Mehmed Za'îfî Efendi b. Evrenos Hâce b. Nureddin Efendi, Karatovalı, müderris, vefatı h 960 m 1552, İznik'de medfundur

Göñlümün âşinâsı dilbercik

Güzeller rûşenâsı dilbercik

Bir iki üç olur cefâ nice bir

Hâyesi dört olsa dilbercik

Ah birgün Za'îfî hüccesine

Gelüb aylar kalası dilbercik

Şakâyık-ı Nev'izâde 568, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2979, Âlî Târîhi 199, Âşık Çelebi 384, Hasan Çelebi 192

2417 ZA'FÎ Mehmed Za'îfî Efendi, müderris, vefatı h 1023 m 1614, Sicil vefatı târîhini 1024 olarak kaydetmiştir

Sicill-i Osmânî c 4 s 145, Mecelle 298

2418 ZA'İFÎ Mehmed Za'îfî Efendi, Gelibolulu, Sultân Murâd-ı Sâni devri şâirlerinden

Ey bād-ı şabâ luḡ idüb ol câne ḡaber vir

Ben bu kûlunuñ ḡâlini şulḡâne ḡaber vir

Hem mürcuḡun öldüḡünü ḡâke berâber

OI taḡtı yüce baḡtı Süleymâne ḡaber vir

Osmanlı Müellifleri c 2 s 292, Sehî 61

2419 ZA'İFÎ Za'îfî Çelebi, Fatih Sultân Mehmed devrinde vefat etti

Sicill-i Osmânî c 3 s 237

2420 ZA'İFÎ Za'îfî Çelebi, Kânûnî Sultân Süleyman devri şâirlerinden

Şimşâd ḡaddi mişli bir bostânda bitmez

Zîrâ nihâl-i tûbâ bâḡ-ı cinânde bitmez

Didim niçün tehîsiñ bâr-ı vefâdan ey servî

Güldi didi ki meyve serv-i revânda bitmez

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2979, Latîfî 228, Hasan Çelebi 192, Mecelle 298, Beyânî 50

2421 ZA'İFÎ Şeyh Mehmed Za'îfî Efendi, Mustafa Efendi namında birinin oğludur, Akbaba İmamı, hafız ve hattat, Şeyh Hâce Seyyid Âbid Çelebi Mescidi Mahallesi'nde mahalle imamı ve civarındaki mektebde muallim, vefatı h 1115 m 1703, Akbaba'da medfundur

Diñler iseñ Hâk sözi diñle ve añla kıl 'amel

Açıla 'ayn-i hâkîkât keşf ola envâr-ı Zât

Tuhfe-i Hattâtîn 454, Mecelle 298, Atrâbu'l-Âsâr 79

2422 ZA'İFÎ Hacızâde Mehmed Za'îfî Çelebi, Kastamonulu

Sa'âdet kılına Hâkdan 'ağadır

Aña zür ile sa'y itmek hağadır

Ne sa'y ile olur 'izz ü sa'âdet

Ne hod tağşîr ile fağr u felâket

Kişi sa'y ile ger devlet bulaydı

Gedâlar kalmaya sulţân olaydı

Muğarrerdir bu ki virmek hağkıñdır

'Ağâ dâim cevâd-ı muğlakıñdır

Cānda dil ü vaşlıñdan özge bir temennā bulmadı

Dide dīdārıñdan özge bir temāşā bulmadı

Dişleriñ vaşfında 'aqlım daldı baħr-i ħayrete

Şol güherler buldı kim ğavvāş-ı deryā bulmadı

Kāmûsu'l- A'lâm c 4 s 2979, Âlî Târîhi 199, Latîfî 228, Hasan Çelebi 192, Beyânî 50, Mecelle 298

2423 ZAMİRİ Hacı Yusuf Ağazâde Ahmed Çelebi, Hacı Yusuf Ağa'nın oğludur, İstanbullu, müderris, vefatı Zî'l-hicce 1057 m 1647, Osmanlı Müellifleri ile Safâyî vefatı târîhini 1058 olarak kaydetmiştir

Göñül zülf-i dil-āviziñden özge bir vaţan bilmez

O murġ-ı rişte-ber-pā-zāde gül-geşt-i çemen bilmez

Dili sūzān iden yād-ı ruĥuñdur şām-ı firġatde

O bir pervānedir āzār-ı şem'-i encümen bilmez

Bu nev-behārda ancaġ açıldı lâle-i dāġ

Küşād-ı ğonca-ı dil ħaldı bir nev-behāre daĥî

Şakâyık-ı Şeyhî c 1 s 164, Osmanlı Müellifleri c 2 s 294, Seyyid Rıza 63, Belġ 48, Safâyî 300, Mucib 23, Âsım 17, Mecelle 298, Keşfü'z- Zünûn 514

2424 ZAMİRÎ Mustafa Zamîrî Efendi, Üsküdarlı, Divan-ı hümayûn katiblerinden olup bazı vüzeraya tezkireci de olmuştur, vefatı Şevval 1105 m 1693, Üsküdar'da medfundur

Mihr-i rahmetiñ vücūduñla cihān pür nürdur

Eşref-i halk itdi Haq Kur'an ile mestürdur

Māyedir erbāb-ı cürme bir nigāh-ı şefkatiñ

Hāşa lillah sā'il-i luṭfuñ kapuñdan dūr olur

Şakâyık-ı Şeyhî c 2 s 190, Sicill-i Osmânî c 3 s 237, Sâlim 433, Belîğ 48, Safâyî 301, Mecelle 298, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 129

2425 ZAMİRÎ Remmal Zamîrî Çelebi, Çankırlı, Mevlevî, Sultân Selîm-i Evvel devrinde vefat etti, Riyâzî Ankaralı olduğunu yazar

Korçutma şîrât ile yolu seçeriz vâ'iz

İl geçdiği köprüden biz de geçeriz vâ'iz

Düzâhda riyâ ehl-i ekl eyler iken zaḳḳūm

Biz rind ile cennetde kevşer içeriz vâ'iz

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2980, Sicill-i Osmânî c 3 s 237, Sema'hâne-i Edeb 140, Esrar Dede 187, Riyâzî 85, Beyânî 50, Latîfî 229, Hasan Çelebi 192, Kâfzâde 71

2426 ZAMİRÎ İsmail Efendi, Niğdeli, Sultân Mustafa-ı Sâlis devrinde vefat etti

Ramiz 180, Sicill-i Osmânî c 3 s 237

2427 ZİYÂ Ziyaeddin Mehmed Efendi, kâdı, vefatı h 1149 m 1736

Sicill-i Osmânî c 3 s 237, Sâlim 434

2428 ZİYÂ VEYA YUSUF Yusuf Ziyâ Efendi, Diyarbekirli, vefatı h 1230 m 1814

Cezb ider rûhsâr-ı verdiñ reng-i gülden rengini

Artırır dil-i bülbüli her dem baña ahengini

Âh u zâr ile ziyâ ma'rûf olan rüsvâ-yı 'aşk

Güşına almaz zühre çalarsa çengini

Ġamze-i ħûn-rîziniñ mecrûhı olmuşdur göñül

Yoksa bîcâ şanma bekler meclîs-i cânâneyi

Ĥattı gelmekle o şūĥuñ şafĥa-ı ruĥsârına

Şâhbâz-ı ħüsni ħiç terk eylesin mi lâneyi

Tezkire-i Âmed 64 ve 118

2429 ZİYÂ Gürcü Yusuf Ziyaeddin Paşa, Mirahor Mustafa Paşa'nın kölesi, sadrazam, vefat h 1234 m 1818, Sakız'da Şeyh İlyas türbesinde medfundur

Cām-ı endüh-ı felekden şimdi maḥmūrlardanız

Ya'nī bezm-i dil-rubādan dūr u mehcūrlardanız

Birbirin tāḳīb idüb gelmekdedir seng-i ḳazā

Her ṭarafdan ḥāṭırı nā-şād u meḳşūrlardanız

Cevr-i nā-sāz-ı felekden çekdiğim Mevlā bilir

Gerçi biz iḳbālile 'ālemde meḳhūrlardınız

Ser-fürū itmez iken dünyā için a'lālara

Şimdi ednāya mümāşāt ile mecbūrlardınız

Kim bahā bulsa n'ola kālā-yı şî'riñ ey Ziyā

Ḳadr-i eş'ār ile biz ma'zūr u maḡdūrlardınız

Fatin 245, Sicill-i Osmânî c 4 s 670

2430 ZİYÂ Mehmed Ziyaeddin Bey, âyân azâsından Kemâl Ahmed Paşa'nın oğludur, İstanbullu, Muharrem 1256 m 1840 târihinde İstanbul'da doğdu, vefatı 9 Şa'ban 1270 m 1853

Tārīḥ

Ḥazret-i Vāḥid Efendiniñ olub bir duḡteri

Düşdi yārān-ı şafā tārīḥ için ḥülyāya hep

Ḥāme-i cevherler yazdım ben de tārīḥin Ziyā

Geldi zīnet Neyyire Ḥānım ile dünyāya hep

Fatin 246, Sicill-i Osmānî c 4 s 81

2431 ZİYÂ Ziyaeddin Abdulhamid Paşa, Feridüddin Efendi'nin oğludur, İstanbullu, Adana Valisi, vefatı h 1297 m 1879, Sicil vefatını 1296 ve Osmanlı Müellifleri 1295 göstermektedirler

Mānend-i şecer-i nābit olur şābit olanlar

Her hangi işiñ ehli iseñ anda şebāt it

Şābit ḳadem ol merkez-i me'mūn rızāda

Vāreste olub dāire-i ḥavf u recādan

Bed ašlā necābet mi virir hīç üniforma

Zer düz palan vursañ eşek yine eşekdir

Nev'-i insānı haşere dek ta'zīm iderler adına

Kim fedā-yı nefis iderse cinsiniñ imdādına

Osmanlı Müellifleri c 2 s 293, Sicill-i Osmânî c 3 s 238, Son Asır Türk Şâirleri 2028,
Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2981

2432 ZİYÂ Ziyâ Bey, Adanalı, h 1276 m 1859 târîhinde Adana'da doğdu, vefatı h
1314 m 1894

Dîde pür cūş-ı emel ħurūşān-ı elem

Oldı cem'iyet-i dil şimdi perîşān-ı elem

Ne den oldum bilemem böyle bilā ħ'ān-ı elem

Nice demdir çekerim yok yine pāyān-ı elem

Bilmeyenler ħayret-i efkār ser-i bestānemi

Dir baķınca ħālîme 'āķîl midir divānemi

Rind-i seyyārım karārım yok ħalender meşrebim

Ĥānūmān-ı ālūde-yi hicrim şormasunlar ħānemi

Son Asır Türk Şâirleri 2066

2433 ZİYÂ Yusuf Ziyâ'nın, Yozgatlı Hasan Hayri Paşa'nın oğludur, Yozgatlı, Trablusgarb İstinâf müddeî umûmîsi, h 1270 m 1853 târîhinde Yozgat'ta doğdu, vefatı Receb 1336 m 1917, Merkez Efendi Kabristanı'nda medfundur

Sarây-ı bî-bekâda ʔarf-ı ber kâşânedir göñlüm

İmâret ʔabil olmaz rütbede vîrânedir göñlüm

Yanar nârına âvâz-ı şikâyet ʔıkmaz ağızından

O şem'-i kâinât-efrûz için pervânedir göñlüm

Son Asır Türk Şâirleri 2085

2434 ZİYÂ Mehmed Ziyâ Gökalp, Diyarbekirli Mehmed Tevfîk Efendi'nin oğludur, Diyarbekirli, h 1292 m 1875 târîhinde Diyarbekir'de doğdu, vefatı 26 Rebîu'l-evvel 1343 m 1924, Sultân Mahmud türbesi haziresinde medfundur

Yüce Tañrım niçün beni içli yarattıñ

Yâhûd neden ʔaygusuzlar içine atdıñ

Derdim yok iken niçün baña dermân aratdıñ

Ben derdimi gösterdiğiñ dermânda buldım

Son Asır Türk Şâirleri 2062

2435 ZİYÂ Mehmed Ziyâ Bey, rusûmât muhasebecisi Hâfız Salih Efendi'nin oğludur, İstanbullu, 20 Receb 1279, 1875 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı 26 Zî'l-hicce 1346 m 1927, Erenköy'de Sahra-yı Cedîd Kabristanı'nda medfundur

Şanmayıñ rāhile-i 'aşkda nālân gideriz

Ka'be-i yâre varır rāh-ı beyābân gideriz

Hilkat-i 'āliyye-i şüret-i rahmın üzre

Dehre insân getirildik yine insân gideriz

Son Asır türk Şâirleri 2077

2436 ZİYÂ Abdulhamid Ziyâ Efendi, İstanbullu, meclîs-i tanzimât-ı tahrîrât odası katiblerinden, h 1245 m 1829 târîhinde İstanbul'da doğdu

Kâmil oldur ki ola maḥrem-i esrâr-ı kelâm

Gele irsâl-i melâikle aña her ilhâm

Ekmel oldur ki aña dar gele kühsâr-ı kemâl

Edhem-i kilik-i dile hem ura medḥiñle liḳâm

Fatin 248

2437 ZİYÂ Ziyâ Ahmed Kaya, Avukat Ahmed Efendi'nin oğludur, Gümülgineli, doktor, h 1309 m 1891 târîhinde Gümülgin'e'de Ömer Bey Köyü'nde doğdu

Yine senden meded vefâ umdum

Kimsesiz bî-nihâye çöllerde

Ay-ı kîndâr, zehirli göllerde

Yaşayan bir çiçek miyim şoldum

Son Asır Türk Şâirleri 2088

2438 ZİYÂ Yusuf Ziyâ Ortaç, Mühendis Süleyman Sami Bey'in oğludur, 23 Nisan 1311 m 1891 târîhinde İstanbul'da doğdu

Göğü bir fecre şarar açdığımız bayraklar

Yurdu topraklara mıhlanmış adımlar şaklar

Çarpar ecdâdımızıñ nabzı damarlarda bu gün

Koşar üç kıt'ada na'l sesleri hâlâ Türküñ

Son Asır Türk Şâirleri 2085

2439 ZİYÂ Yusuf Ziyaeddin Efendi, Kıbrıslı Hâce Mehmed Kâmil Efendi'nin oğludur, h 1286 m 1869 târîhinde İzmir'de doğdu, muallim

Râst güyânı eylemek tezyîf

İ'vicâc-ı ıtab'ı nişânesidir

Ėayra 'aıf-ı kuşūra kalkıřmaq

'Ăciziñ en büyük bahānesidir

Son Asır Türk şâirleri 2080

2440 ZİYÂ Yusuf Ziyaeddin Efendi, Karahisarlı Ali Efendi'nin oğludur, Karahisarlı, maârif-i adliye mektebi muallimi, Sultân Abdülmecid devrinde ve h 1266 m 1849 târîhinden sonra vefat etti

Nîk u bedden her ne geldiyse dilimdendir baña

Gâh dost kendi lisânım gâh düşmendir baña

Ol kadar revnağ-fezâdır kim sipîhr-i tîlî'im

Her şeb-i târîk güyâ rûz-ı rûşendir baña

'Ayş ü nüş u dehr için a'lâ vü ednāya Ziyâ

Hep tekâpü itdiren bu bir kuru tendir baña

Fatin 249, Sicill-i Osmânî c 3 s 238

2441 ZİYÂ Ziyaeddin Mehmed Efendi, kâdı

Nedîm iken saña ey dil ĥayālî cānāniñ

Nedir bu nāleleriñ ey Ziyâ bilür yok mu

Ziyâ maddesine bak numara 2427

2442 ZİYÂÎ Yusuf Ziyâî Çelebi, Hamidli

Çün ire aklıla bir kâr-ı müşkîl

Ki düşvâr ola andan kâr-ı 'âkıll

İde 'aqlına bir 'aklı dahtı yar

K'ola âsân aña ol kâr-ı düşvâr

Çü rüşen olmaya bir şem' ile ev

O yar bir şem'i dahtı k'arta pertev

Latîfî 230, Osmanlı Müellifleri c 2 s 293

2443 ZİYÂÎ Hasan Ziyâî Efendi, Mostarlı, vefatı h 992 m 1584, Keşfü'z- Zünûn'un eski tab'ında vefatı târîhinin 982 gösterilmesi yanlıştır

Dem-i âhırde şanma menzirim zîr-i turâb itdim

Günâhım çokluğundan yerlere geçdim hicâb itdim

Keşfü'z- Zünûn Eski Tab' c 1 s 515 Yeni Tab' c 1 s 798, Sicill-i Osmânî c 3 s 237, Kâfzâde 71

2444 ZİYÂÎ İsmail Ziyaeddin Bey, Hekimoğlu Ali Paşa'nın oğludur, vefatı Safer 1189 m 1775, Ramiz'de vefatı târîhi 1178 gösterilmektedir

Göñül o meclise bizde katılmak mı gerek

Şarâb-ı la'î-i lebiñe başılmak mı gerek

Ziyâî tarz-ı ğazelde selîmi tenzîr it

Geru ehl-i hünerden şayılmak mı gerek

Sicil-i Osmânî c 1 s 367, Silahdarzâde 46, Şefkat 93, Ramiz 180

2445 ZİYÂÎ Ziyâî Çelebi, Bağdadlı, Akkoyunlu ailesinden ise de Bağdad'da tavattun etmekle Bağdadlılıkla iştihâr etmiştir

Yüri üñi çıkdı âsumâna

Hañçer bedeni boyandı kana

Seyl itdi seħâb-ı tîğ-ı kanı

Çok âdemi urdı oğ yılını

Ķan mevce gelüb irişdi dize

Ķan içmekle dil uzatdı nîze

Ahdî 221

2446 TÂLIB Ömer Tâlib Efendi, kâdı, Rumeli kudâtından, vefatı h 1075 m 1664

Mümkün olmaz vaşl-ı dilber keşret-i ağıyardan

Güyyâ bir goncadır el irmez aña hârdan

Dem-i vişâl geçer neşve-i şarâb gibi

Çalır gözinde o demler hayâl-i hâ'b gibi

Şakâyık-ı Şeyhî c 1 s 761, Sicill-i Osmânî c 3 s 587, Belğ 48, Güftî 63

2447 TÂLIB Yusuf Tâlib Efendi, Şeyh Muzaffer Efendi'nin oğludur, kâdı, Müstekimzâde Süleyman Sadeddin Efendi'nin ceddidir, vefatı h 1080 m 1669

Mecelle 299

2448 TÂLIB Ahmed Tâlib Efendi, Bosnalı, Süleymaniyeli Tâlib Efendi denmekle meşhurdur, hattat, reîsü'l- küttâb vefatı h 1080 m 1669, Belğ ve Sicil'de vefatı târîhini 1085 gösterilmiştir

Şabâ o zülf-i girih-giri pîç u tâba düşürdüñ

Fütâde dilleri beyhüde ıztıraba düşürdüñ

Görince rüyını rüsvâluğ itdüñ eşkle âh

Bizi o mâhuñ öñünde 'aceb hicâba düşürdüñ

Dîvânı, Emir Efendi kısmında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 206

Şakâyk-ı Şeyhî c 1 s 761, Sicill-i Osmânî c 3 s 240, Safâyî 309, Belîğ 48

2449 TÂLIB VEYA BÎVÜCÛDÎ Divitçizâde Şeyh Mehmed Tâlib Efendi, Divitçi Şeyh Mustafa Efendi'nin oğludur, Üsküdarlı, Hüdâyî Azîz Mahmud Efendi Tekkesi Şeyhi, evvelce Bîvücûdî mahlasını kullanıyormuş, vefatı Receb 1090 m 1679, Üsküdar'da Şeyh Câmîi hazîresinde pederinin kabri yanında medfundur, “ Gitdi bîñ toksanda yâ hû deyu kuṭbu'l-‘ârifin” mısrası vefatına târîhtir, Osmanlı Müellifi'nin vefatı târîhini 1097 göstermesi yanlıştır

Yandım kül oldum 'aşk meydânında

Koḡar gül oldum 'aşk meydânında

Ṭâlib kuluñ ḡayrân 'aşk ile sūzân

Olmışdur 'üryân 'aşk meydânında

Şakâyk-ı Şeyhî c 1 s 648, Osmanlı Müellifleri c 1 s 46, Safâyî 310, Sicill-i Osmânî c 4 s 183, Mecelle 299, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 62

2450 TÂLIB Şeyh Mehmed Tâlib Dede Efendi, Tokatlı, Tokat Mevlevîhânesi Şeyhi, vefatı h 1100 m 1680, Sema'hâne'nin vefatı târîhini 1000 göstermesi yanlıştır

Göñül mir'âti kim şad pâre-i dest ḡayâlîndir

Yine her pâresinden cilveḡer baḡsam cemâliñdir

Şakâyk-ı Şeyhî c 2 s 93, Sicill-i Osmânî c 3 s 241, Esrar Dede 193, Belîğ 48, Sema'hâne-i Edeb 144

2451 TÂLIB VEYA ÂZİM Kürdzâde Mehmed Tâlib Efendi, İmam-ı Kürd Mustafa Efendi'nin oğludur, Bursalı, Erzurum Kâdısı, vefatı Receb 1118 m 1806, Erzurum'da medfundur, Rasîm'in " Tâlibâ şâd ola rûhuñ Fâtiḥâ" mısrası vefatına târifdir

İtdi rāz-ı dili ifşā yine eşk-i ḥūnīñ
Her zamān böyle virir renk o ğammāz baña

Himmet-i ârif rûmī ile ṭâlib çok mu
Rûmda mertebe-i 'örfi-i şîrâz baña

Çeşm-i inşâf-ı kader kâmile mîzân olmaz
Kişi noḳşânını bilmek gibi 'irfân olmaz

Göñüldür şıdḳ-ı da'vâ-yı ḥulûşa şâhid-i 'âdil
Miyân-ı râst guyân-ı muḥabbetde yemîn olmaz

Yâ Rab beni mazḥar-ı iḥsân eyle
Feth-i der-i ümîdimi âsân eyle

Zulmetgede-i ye'sle ḳaldım meded it
Şem'-i şeb-i kâmımı fûrûzân eyle

Kimiñ âġuş-ı ḥayâlinedir ol sîm beden
Kim olur hâle 'aceb ol meh-i tâbâne bu şeb

Dîvânı	, Emirefendi kısmında, Millet Kütüphanesi'nde ,	numara	255
"	, Âtîf Efendi Kütüphanesi'nde	"	2056/2
"	, Üniversite Kütüphanesi'nde	"	155
"	, " "	"	425
"	, " "	"	474
"	, " "	"	543
"	, " "	"	2867
"	, " "	"	3613
"	, " "	"	5562

Eslâf c 1 s 130, Mecma'-ı Şuârâ 89, Safâyî 311, Tezkire-i Âmed 64, Sâlim 436, Sicill-i Osmânî c 3 s 241, Şakâyk-ı Şeyhî c 269, Osmanlı Müellifleri c 2 s 297, Güldeste 482, Belğ 48, Keşfü'z- Zünûn Zeyli 1/ 514, Atrâbu'l- Âsâr 80

2452 TÂLIB Topal Ali Efendizâde Mehmed Tâlib Efendi, Mısır Kâdısı Topal Ali Efendi'nin oğludur, vefatı h 1173 m 1859

Ramiz 181, Sicill-i Osmânî c 3 s 241

2453 TÂLIB Süleyman Tâlib Efendi, Üçüncüzâde Trabzonlu Hüseyin Ağa'nın oğludur, Trabzonlu, h 1229 m 1813 târîhinde Trabzon'da doğdu, vefatı h 1264 m 1847, Son Asır Türk Şâirleri velâdeti târîhini 1224 göstermektedir

'Aşkıñ ey meh rehber-i rāh-ı hākīkatdir baña
Kūşe-i ebrūlarıñ mihrāb-ı tã'atdir baña

Cāygāhım ger der-i devlet maābıñ olmasa
Sernigün peymāneler tãc-ı kāsāvetdir baña

Nükte-i nābinān ne bilsün kâdr-i şîrin tãlibiñ
Her sözi bir güher baħr-i belāğātdir baña

Mevlāya çıkar şāhrehi kendine rāh it
Gel uyma şakın nefsine şeytāne külāh it

Dīde-i mihr-i cihāntāba iderdi sürme
Feleğiñ destine girseydi eğer hāk-i rehiñ

Son Asır Türk Şâirleri 1906, Sicill-i Osmânî c 3 s 241, Fatin 251

2454 TÂLIB Seyyid Mustafa Tâlib Efendi, İstanbullu, hâcegân-ı dîvân-ı hümâyûndan, h 1203 m 1788 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı Şevval 1270 m 1853

Naz itme o şivekâra maḥşûş
Âh itme bu dil-fikâre maḥşûş

'Uşşâkı bütün kûl itmek ancak
Yârim gibi şehriyâre maḥşûş

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2988, Sicill-i Osmânî c 3 s 241, Fatin 250

2455 TÂLIB Kâdızâde Mustafa Tâlib Efendi, Kâdı Mehmed Şerif Efendi'nin oğludur, Diyarbekirli, kaza kaymakamlarından, h 1225 m 1810 târîhinde Diyarbekir'de doğdu, vefatı h 1289 m 1872, Diyarbekir'de medfundur, Son Asır Türk Şâirleri vefatı târîhini 1290 olarak kaydetmiştir

Hemân tâli'imiz laḥza laḥza bûma döner
Nesîm-i gülşen-i iḳbâlimiz semûma döner

Ol dil ki nerm ola bilmez sipâriş it 'aşқа
Bir iki günde eğer âhen olsa muma döner

Şaldı 'aḳsi âyine-i dehre cinânîñ şûreti
Düşdi mir'ât-ı zemîne âsumânîñ şûreti

'Âlem ol âyine-i 'ibret-nümâdır kin düşer
Günde yüz biñ şekle bir vaḳt ü zamânîñ şûreti

Son Asır Türk Şâirleri 1909, Osmanlı Müellifleri c 2 s 299, Tezkire-i Âmed 65

2456 TÂLIB Tâlib-i ümmî el-Halvetî

Mecelle 299

2457 TÂLIB Abdullah Tâlib Efendi, Kâdı Ali Efendi'nin oğludur, kâdı

Ne bir bûy-ı vefâ gördük bu dehrîñ gülistânından
Ne berk-i sebzine şâyeste olduk bâḡbânından

Sermü farḳ olunmaz târ-ı gîsü-yı dilârâ mı

Bakılsa çeşm-i diğkâtle o fetâniñ miyânından

Nikâb-endâz olunca şâhid gonca 'izârdan
Yanar pervâne-veş bülbül düşüb şem'-i 'izâr üzre

Sâlim 438

2458 TÂLIB Tâlib Efendi, İstanbullu, dîvân-ı hümâyûn katiblerinden

Ârif Hikmet 42

2459 TÂLIB Mustafa Tâlib Efendi, Ali Efendi namında birinin oğludur, İstanbullu, Sultân Selim Câmii İmamı muvakkıtı, h 1100 m 1688 târîhinde hayatta idi

Ârif Hikmet 43, Mecelle 299

2460 TÂLIBÎ Şeyh Hasan Tâlibî Dede, İştibli bir kâdi'nin oğludur, Serez Mevlevihânesi Şeyhi, vefatı h 1160 m 1717

Nûr-i dîdem çeşm-i pürhûnum ki cāyîñdır seniñ
Ferş olunmuş la'lden sırça sarāyîñdır seniñ

Berķ şanma şu'le-i āh-ı derûnumdur dilā
Ra'd zannetme şadā-yı hāy u hūyuñdur seniñ

Esrar Dede 192, Sema'hâne-i Edeb 142

2461 TÂLIBÎ Tâlibî Çelebi, Kefeli, Sultân Selîm-i Evvel devri şâirlerinden, Sicil ve Kâmûsu'l- A'lâm'ın mahlasını "Tâli'î" diye yazmaları yanlıştır

Baş getirdi zülf-i pūçîniñ haţâdan ala bâc
Bağladı mülk-i hoten yollarını ala harâc

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2989, Sicill-i Osmânî c 3 s 241, Ârif Hikmet 42, Hasan Çelebi 193, Latîfî 232

2462 TÂLIBÎ Tâlibî Çelebi

Åh kim ol mehlîkâ ben mübtelâyı gözlemez
Cevri 'âdet idinür mihr ü vefâyı gözlemez

Ûturalım kim serverâ şulţân-ı 'âlemsiñ bu gün
Pâdişâh-ı dehr olan niçün gedâyı gözlemez

Sehî 104

2463 TÂLÎ İshak Tâlî Efendi, İstanbullu, kâdı, vefatı h 1071 m 1660

Bâde-i 'işret sirîşk-i lâle-günumdur benim
Âteş-i hasret dil-i aĥker-nümünumdur benim

Kâm-baĥş-ı 'âlem-i mirfân ile ammâ beni
Ûâlî-î nâ-kâm iden baĥt-ı zebünumdur benim

Şakâyık-ı Şeyhî c 1 s 761, Sicill-i Osmânî c 1 s 325, Safâyî 303, Güftî 65

2464 TÂLÎ Mehmed Tâlî Çelebi, Kastamonulu veya Manisalı, Şeyzâde Mehmed b. Sultân Bayezîd-i Sâni'nin defterdârı, Sultân Selîm-i Evvel devrinde vefat etti, İstanbul'da medfundur, Sehî Tezkiresi ismini Mehmed olarak kaydetmiştir

Görelî tal'at-i ġarrâsını ol sîm-berîñ
Çerĥi yandı güneşîñ yıldızı düşdi kamerîñ

Keskîn olduġu bu yeñiçerinin
Dâimâ seyf-i kâti'-ı biledür

Yaġdırır ĥaşma tîr-i bārânı
Ĥarbeden berĥ-i lâmi'i biledür

Żarardır gerĥi nef'i de çokdur
Çok muzır var menâfi'i biledür

Baĥtı kördür bu gün bu tãifenin
Kande varırsa tãali'i biledür

Ey dīde ciğer ƙanını ƙırmaz ezersin
Beñzer ki yine yāra yeñi nāme yazarsin

Keşfü'z- Zünûn Eski Tab' c 1 s 515 ve Yeni Tab' c 1 s 797, Hasan Çelebi 192, Sehî 83, Latîfî 231, Kāmûsu'l- A'lâm c 4 s 2989, Sicill-i Osmânî c 3 s 241, Riyâzî 85, Âşık Çelebi 131, Beyânî 50, Kâfzâde 71

2465 TÂHIR Abdullah Tâhir Çelebi, Bursalı, vefatı h 1088 m 1677, Bursa'da medfundur

Zahm-ı sīnem hañcer-i zerkâr bilmez kim bilür
Derdimiñ dermânını ol yâr bilmez kim bilür

Hâr elinden çekdiği cevr ü cefâyı dâimâ
Gülşen içre 'andelîb-zâr bilmez kim bilür

Şaƙın meyl itme her hüsne haƙîƙat umma her mehden
Ala gör destîñe dāmânını bir pāk-dāmânıñ

Hâzer tîg-ı nigâhından o şūhuñ kim emân bilmez
Dağî bir nev-zuhûr 'işvedür yağşî yamân bilmez

Şakâyk-ı Şeyhî c 1 s 762, Osmanlı Müellifleri c 2 s 296, Safâyî 308, Belîğ 51, Sicill-i Osmânî c 3 s 241, Âsım 17, Mecelle 299, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 164

2466 TÂHIR VEYA MEHMED Mekkîzâde Mehmed Tâhir Efendi b. Mehmed Emin Efendi b. Mekkîzâde İbrahim Efendi, İstanbullu, Kudüs Kâdısı, vefatı 11 Zî'l-ka'de 1128 1715, Edirnekapı haricinde Emir Buhari'de medfundur

Güzellikde nazîrim yok deyu mağrûr iken herbâr
Görüb 'aks-i ruğın âyînedede bir dağî öldi yâr

Şakâyk-ı Şeyhî c 2 s 475, Sicill-i Osmânî c 3 s 242, Ârif Hikmet 43, Sâlim 435, Osmanlı Müellifleri c 2 s 297, Mecelle 299

2467 TÂHİR Halifezâde Mehmed Tâhir Efendi, vefatı h 1188 m 1774, Akif'in "Olan cüyende-i târîh-i sâl-ı fevtî gûş itsün, didi hâtif Hâlîfezâde Tâhir göçdi 'uqbâya" beyti vefatına târîhdir

Ey dil sev ol perîveşi bu hüsn-ü ânla
Bu idi dil-rubâsı disünler zamânla

Kâfir bu şeb ferşime geldi uyutmadı
Tâhir şarıldı şubha dek o civânla

Dil ü cân rişte-i zülfinde yâriñ itmede bâzı
Diyen kimdir bir ipte oynamazmış iki cânbâzı

Sicill-i Osmânî c 3 s 242, Şefkat 93, Silahdarzâde 47, Ramiz 182

2468 TÂHİR Mahmud Efendizâde Mehmed Tâhir Efendi, Mahmud Efendi'nin oğludur, Medine Kâdısı, vefatı h 1196 m 1781, Şam'da medfundur

Ramiz 182, Sicill-i Osmânî c 3 s 242

2469 TÂHİR Hanîfzâde Ahmed Tâhir Efendi, Hanîf İbrahim Efendi'nin oğludur, İstanbullu, vefatı h 1217 m 1802, İstanbul'da medfundur

Osmanlı Müellifleri c 2 s 298

2470 TÂHİR Menemenlizâde Mehmed Tâhir Bey, sadâret-i telgraf kalemi müdürü Haşim Habib Efendi'nin oğludur, Adanalı, maarif nezareti mektûbu ve mühim kalemleri müdürü, h 1279 m 1862 târîhinde Adana'da doğdu, vefatı 15 Zi'l-ka'de 1320 m 1902, Üsküdar'da Karacaahmet Türbesi civarında medfundur

Yâ Rab ne kadar azîmsiñ sen
Yâ Rab ne kadar kerîmsiñ sen

'Âlem dolu hikmetiñle yâ Rab
Zâtiñ ile kudretiñle yâ Rab

Her Şeyde grnmede vcduğ
Mhiyyet vcibu's- scduğ

Őolub bahr-ı ĥaytında bir gl-ter iken
Zemne dŐmeęe mil-i Őevķiz ciğer ĥayfız

Bu sende böyle güzel iken değil midir erken
Ved'-ı 'lem-i fn seyĥat-i 'uķb

Son Asır Türk Őirleri 1800, Osmanlı Müellifleri c 2 s 300

2471 THIR Mollazde Enderunlu Thir Efendi, Sultn Ahmed-i Slis devri
Őirlerinden

Bilindi pseye yok yariğ izni glmemedен
ĖaraŐ nedir a güzel 'Őıķa plmemedен

Bu Thir ağa giriftr iken ne bağlandığ
Tereddd eyleme ey dğmesin zlmeden

Tayyarzde At Trhi c 4 s 209

2472 THIR Mehmed Thir Olgun, hıdme-i hssa basın çavuşlarından Hacı
Mustafa Safvet Bey'in oğludur, Thir'l- Mevlev denmekle meşhurdur, 5 Ramazan 1294
m 1877 trhinde İstanbul'da doğdu, kütüphaneler tasnif komisyonu zsından

Ėubbe-i eflke sz-ı sneden aĥker düşer
Fuşhat bd fezda Şanki aĥterler düşer

Sis değildir Őubĥdem fķı yekser kaplayan
ekdiğim ĥ-ı seĥerden arza ĥkister düşer

Seyrine daldığın Şu coŐkun dere
Gözümden ağlayan hicrn yaŐıdır

Diķķat it baŐdıęıđ ezdiğin yere

Yüzümden 'ibâret pınar başıdır

Dîvânı, Emir Efendi kısmında, Millet Kütüphanesi'nde, numara ...

Son Asır Türk Şâirleri 1857

2473 TÂHİR Hüseyin Efendizâde Mehmed Tâhir Efendi, meclis-i vâlâ-yı evrâk müdürü Hüseyin Efendi'nin oğludur, h 1263 m 1846 târîhinde hayatta idi

Kişver-i hüsne gelüb habı-ı dehân eyledi haṭâ
Orada kendüye ta'yîn-i mekân eyledi haṭâ

Ba'dezîn görmüyecek gün gözümüz ey Tâhir
Ebr-âsâ ruḥ-ı dildârı nihân eyledi haṭâ

Fatin 251

2474 TÂHİR Mehmed Tâhir Nâdî, Maraş Orman Müdürü Durgurluoğlu Divrikli Mehmed Halim Efendi'nin oğludur, Divrikli, muallim, h 1293 m 1876 târîhinde doğdu

Zîver-ârâ-yı vücûd olmadan ol bu zemin
İmtizâc eylemeden âb u hevâ ateş ü tîn

Yokdı manzûme-i şemsiñ harekâtından eşer
Eşfer-i nâmütenâhîye varan hükûm kadar

Son Asır Türk Şâirleri 1861

2475 TÂHİR Tâhir Akın Karaoğuz, Sirâc Mehmed Mehmed Hilmi Usta'nın oğludur, Safranbolulu, h 1316 m 1898 târîhinde Safranbolu'da doğdu

Murgân-ı dil oldı mest ü hāmûş
Çokdan beri nazmı çün ferāmûş

İtdim kadeḥ-i hayâl olub pür
Serpildi şadefde muḥtefîdür

İrşâdına ben olunca ṭâlib

Žahir oluyordu rŭh-ı gālib

Şehbālin açınca feyz-i ūstād
Mī'rāc-ı kemāle itdi eş'ād

Son Asır Türk Şâirleri 2194

2476 TÂHIR Tâhir Hŭsam Çelebi, Mevlevî, Emir Vâcid b. Sultân Veled ahfadından, Konya'da Alâddin Selçuk Câmii'nde kürsi vaizi

Mî ne h'âhed hîç âzādî zi bend-i bendegîyeş
Der rikâb-ı Hâzret-i Hŭnkâr Tâhir kanberest

Esrar Dede 189, Sema'hâne-i Edeb 140, Sefîne-i Mevleviyye c 1 s 210

2477 TAB'Î Süleyman Tab'î Efendi, Gelibolulu, Bağdad defterdârı, vefatı h 1020 m 1611 Haleb'de medfundur

Baňa geh söylemedi nazla geh söyledi yar
Dir dimez kıldı beni kendine 'âşık-ı zâr

Bād-ı hevâ-yı âhımla baħr-i bî-kenâr
Kalkındı şimdi ħaylice el virdi rŭzigâr

Bāde-i besdŭr la'l-i dildârım baňa
Saňa ey sākî iraqdan merħabā

Kâmŭsu'l- A'lâm c 4 s 2996, Sicill-i Osmânî c 3 s 65, Ahdî 68, Hasan Çelebi 194, Kâfzâde 71, Mecelle 301, Beyânî 51, Riyâzî 85

2478 TAB'Î Mŭtevellizâde Enderunlu Ahmed Çelebi, vefatı h 1026 m 1617

Mir'âta baħsam n'ola yanıfıda ey perî
Zîrâ ki yoħdur anda ruħuñ gibi gösteriş

Kayıttan ārī gedā ferī u āzādeyiz
Kimseye kul olmazus amma esīr-i bādeyiz

Kāfzāde 71, Sicill-i Osmānī c 3 s 251, Riyāzī 85, Hasan Çelebi 193, Mecelle 301,
Tayyarzāde Atā Tārīhi c 4 s 139

2479 TAB'Ū Bakkalzāde Mehmed Tab'ī Efendi, Şâir Edîbî Ali Efendi'nin oğludur,
müderris, vefatı h 1043 m 1633

Şikār itdiñ göñül murğın heman hār olduğum ƙaldı
Esīr-i bend-i fitrāk u nigün-sār olduğum ƙaldı

Ne öldürdiñ ne āzād eylediñ murğ-ı dil-i zārı
Miyān-ı dām-ı zülfüñde giriftār oldığım ƙaldı

Şakāyık-ı Şeyhī c 1 s 106, Sicill-i Osmānī c 1 s 316, Seyyid Rıza 64, Mucib 24,
Mecelle 301

2480 TAB'Ū İsmail Tab'ī Çelebi, İstanbullu, şehrengiz nāzımı, vefatı h 1064 m
1653 Sicil'in vefatı tārīhini 1046 göstermesi yanlıştır

Kim dir saña bülbul gibi feryād ü fiğān it
Pervāne gibi 'aşkıñı var dilde nihān it

Bir çok-bilür āfetdür o 'arz eyleme hālīñ
Ruhsārına hasretle heman nigerān it

Şakāyık-ı Şeyhī c 1 s 762, Sicill-i Osmānī c 3 s 251, Safāyī 302, Ahdī 223, Mecelle
301, Belğ 51

2481 TAB'Ū Mehmed Ağa, Selanikli, sipāhī, vefatı h 1077 m 1666, vefatı tārīhini
Mecelle 1054 ve Şeyhī 1074 göstermektedir

Dil-i sūzāna hayāl-i haţ-ı dilber düşdi
Güyyā micmer-i pür-āteşe aħker düşdi

Çeşm-i pür-nemde eyledi 'aks-i ruħ-ı yar
Āb-ı şāfiye meğer pertev-i hāver düşdi

Şakâ-yık-ı Şeyhî c 1 s 762, Sicill-i Osmânî c 3 s 251, Safâyî 307, Belîğ 51, Mecelle
301

2482 TAB'Î Mustafa Tab'î Efendi, İstanbullu, kâdı, Pîrî Mollası denmekle marûftur,
vefatı h 1178 m 1764

Sultân Mustafâ-yı Şâliş kerîmesi Mihr ü mâh Sultân velâdeti târîhi

Pâdişâh-ı 'âlemiñ bir duhter-i sa'd ahteri
Yümniyle geldi cihâne deyû bulduğda şuyû'

Söyledim târîhini ilhâm-ı Hağdır Tab'îyâ
Mihr-mâh Sultân gün-e-gün gibi itdi tûlû'

Ârif Hikmet 43, Ramiz 183, Sicill-i Osmânî c 3 s 251

2483 TAB'Î İştibîzâde Kâdı Mehmed Çelebi, Mahmud Çelebi'nin oğludur, Kânûnî
Sultân Süleyman devri şâirlerinden

'Ârızîñ şevkiyle yağdım sînem üzre taze dâğ
Sînede şâh-ı hayâliñ kurdı bir gülgün otağ

Meyve-i vaşlıñ umub meyl ideli sen dilbere
Seniñ hicriñden yemişdir nice yerde dil bere

Başı biñ yerde yararsa tiğ-ı kahrîñ bakmayam
Çün nider 'aşğdır bu kim bakar bunda sere

Fî'l- meşel bir h̄âcedir sermâyeyi elden alur
Şâ'iriñ kim olmaya ma'nî tab'îat zâdesi

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2996, Sicill-i Osmânî c 3 s 251, Ahdî 222, Hasan Çelebi 193,
Âşık Çelebi 132, Mecelle 301

2484 TAB'Î Tab'î Çelebi, Sultân Murâd-ı Sâlis devri şâirlerinden

'Älem bildi ħazret-i ħünkâr bî-ħaber
Yükler ħalandı ħâfla sâlar bî-ħaber

Gitdi nizâm u ŧevk-i revâc-ı mu'âmele
Îl müflîs oldu nâķid-i pâzâr bî-ħaber

Tayyarzâde Atâ Târîhi c 4 s 137

2485 TAB'Î Kasım Halifezâde Mehmed Çelebi, Müderris Kasım Halife'nin oğludur, Rumeli kazaskeri Hamid Aĝa'nın oğludur, Sultân Ahmed devri ŧâirlerinden

Olursam bir seh-i ħadd-i dilber-i simîn-bere mâyil
Olur devr-i dilimle eşk-i çeŧmim seyrine ħâyil

Âŧık Çelebi 132, Kâfzâde 71, Sicill-i Osmânî c 3 s 251, Mecelle 301

2486 TAB'Î Kassam Ahrebzâde Müezzîn-i pâdiŧâhi Mustafa Tab'î Efendi, Üsküdar'da Kassam Ahdeb Mustafa Efendi'nin oğlu ve ŧâir Mehmed Kurbî'nin birâderidir, kapıcılar katibi, hattat, Sultân Mustafa-yı Sâlis devrinde vefat etti

Devletüñde ħaħħ-ı pâke daħħ me'zûnuz biz
Ketebe almamızı rüşvet ile eyle zan

İtmedim ħaħħ-ı ħüsn de ser-mû taķŧîrât
Olıcaķ meŧķ-i kemâkân ile fersûde beden

Ĥiŧħ-ı kilkim gibi nebtîz bulunmaz arasañ
Güzellik gibi güzellik ŧaff-ı ħadd-i ŧiken

Yan çizerse n'ola perkâr gibi yatmadan
Düşmene çifte devâtım iki ħop havân

Yetiŧür ellerimiñ tîĝı aña ben umarım
Eĝer alur ise derbend-i kemâli rehzen

Elde olduķca 'aşâ ŧeŧ ķalem inŧallah
İtmezem ħavf ger olsa yedi baŧlı evren

Didi bir gün baña eğri kapulı üstâdım
Togrusı budur eğer sa'-yi belîğ itseñ sen

Hâfız 'Osmân kadar belki bulurduñ şöhret
Olmasañ âh eğer mâil-i ruhsâr u zeķan

Açdı bā-ḥaṭṭ-ı şerîf ol gül-i gülzâr-ı hüner
İhtirâ'-ı nev ile tekye-i şeyḥe revzen

Çıldı meydân-ı kitâbetde hezârîn mağlûb
Nîze-i bârkeş ḥâme-i ḥaṭṭât-ı fiken

Feyz-i kısmetden alub ben daḥî ḥaṭṭıñ şülüşin
Selefi nesh idüb itdim nice nev-ṭarḥ-ı ḥasen

Tuhfe-i Hattâtîn 544, Sicill-i Osmânî c 3 s 251, Ramiz 183, Mecelle 301

2487 TAB'Î Sipâhîzâde Ali Efendi, Şeyh Mehmed Efendi'nin oğludur, Nuruosmaniye Kütüphanesi'nde hâfız-ı kütüb, Sultân Abdülhamîd-i Evvel devri sonlarında vefat etti

Es'ad 49

2488 TAB'Î Halil Paşazâde Bekir Efendi

Kâfir diyemem zülf-i siyehkârıña zîrâ
Her demde biri gülşen-i firdevs birindir

Asım 17, Mecelle 301

2489 TAB'Î Tab'î Çelebi, Evsîzâde, on beş yaşında iken vefat etmiştir

Yüzüme bakmaz iken yine bilürsüñ ḥâlim
Elini yüzine tutmuş görürüz cânânı

Bâ'îş-i 'aşk bir nezzâre imiş

Âteşin evveli şerrâre imiş

Asım 17

2490 TABÎBÎ Bektimurzâde Abdî Çelebi, Bektimurzâde denilen bir imamın oğludur, Filibeli, Sultân Murâd-ı Sâlis devrinde vefat etti

Kılıç bıçağ olur müjeler sîm-i eşk için
Korğum budur ki göz göre arada kan ola

Mey ref ‘ olıcağ bir şey şeker şerbetin ister
Halk içre Tabîbî budur aşlı şeker-âbîñ

Kâmûsu’l- A’lâm c 4 s 2997, Sicill-i Osmânî c 3 s 251, Aşık Çelebi 132

2491 TARZÎ Mehmed Efendi, Zağra-ı Atıklı, vefatı h 1060 m 1650, Mucîb ve Safâyî’nin “Vasiyet-nâme” ünvanlı manzûmeyi buna mal etmeleri ve Safâyî’nin vefatı târîhini 1072 göstermesi yanlıştır

Bu bezm-i muhabbetde bu dem hemdem-i ‘aşkız
Bîgâne kıyâs itme bizi mahrem-i ‘aşkız

Bir kaşî kemânîñ çekeriz cevriñi muhkem
Meydân-ı muhabbetde bu dem Rüstem-i ‘aşkız

Cânân yoluna harc ıderiz nağd-i sirişki
Şarf eylemede mâ-melek hâtem-i ‘aşkız

Girdâb-ı kazâ cilve-geh-i hayretimizdir
Tûfân-ı belâ ğarğ-ı yem-i hasretimizdir

İskender-i Cem-kevkebe-i ‘âlem-i ‘aşkız
Âyine bizim câm-ı mey-i ‘işretimizdir

Osmanlı Müellifleri c 2 s 296, Safâyî 303, Seyyid Rıza 65, Mucîb 24

2492 TARZÎ Mehmed Efendi, İstanbullu, kâdı, Nâzım-ı Vaziyetnâme, vefatı h
1073 m 1662, Hamdî'nin "Fevt şod Tarzî-i belâ dîde" mısrası vefatına târîhdir

Rikâb-âsâ eğer öpmek dilerseñ pây-i dildârı
Yolında irtikâb eyle aşılmağı başılmağı

Tarzî mesîh işitse o dilgeş-i tekellümi
Rûh-ı kelâm pâkine cânı revân ider

Şakâyk-ı Şeyhî c 1 s 763, Sicill-i Osmânî c 4 s 174, Mecelle 302, Seyyid Rıza 66,
Belîğ 51, Mucîb 24, Güftî 59

2493 TARZÎ Tarzî Çelebi, Rumelili, Perviz Efendi mülâzımlarından

Hamdülillah ki 'İmâdiye'ye hâkim oldı
Gün gibi 'adlullah bir merdüm-i merd-i 'ârif

Tab'ı dür-bârı anıñ bañr-i muhîr oldı dilâ
N'ola esrâr-ı İlâhîye olursa vâkıf

Kim ola deyü suâl idicek erbâb-ı 'uqûl
Didi târîhini kazî-i Muhtî-i hâtif

Ahdî 226

2494 TARZÎ Tarzî Çelebi, Dizkollu

'Uşşâk-ı bî-nevâya nevâleler getürdüñüz
Hoş geldüñüz efendi şafâlar getürdüñüz

Bîmâr-ı derd-i hicr idi dil ey Mesîh-dem
Luţf eylediñ fakîre şifâlar getürdüñüz

Jeng-i belâyı miñnet-i hicrânı ref' idüb
Âyîne-i zamîre cilâlar getürdüñüz

Ahdî 224

2495 TARZÎ Tarzî Çelebi

Derûn-ı derdi yaşmaz dildeki evrâdıñ ey bülbül
Göñülden ıpımayınca âh-ı ateş-zârıñ ey bülbül

Asım 17

2496 TIRSÎ İbrahim Tırsî Çelebi, hâcegândan, hattat, vefatı h 1140 m 1727,
Edirnekapısı haricinde medfundur

Dekkânda şatardım ıoyu yazana mürekkebe
Dirhemciğı bir pâreye ummâna mürekkebe

Cizvice mürekkebe yalamış dirler efendi
Ağızında bulaşmışlara her yana mürekkebe

Dîvânı, Emir Efendi kısmında, Miilet Kütüphanesi'nde, numara 257
“ , Üniversite Kütüphanesi'nde, “ 2917

Sicill-i Osmânî c 1 s 123 ve c 3 s 251, Tuhfe-i Hattâtîn 57, Mecelle 302, Fatin 251,
Ramiz 184

2497 TARİKATÎ Tarikatî Emir Dede, Mevlevî, Konyalı, Emir Efendi denmekle
meşhurdur, vefatı h 1100 m 1688, Konya Mevlevîhânesi'nde medfundur

Dimişler la'liñ için kânde beñzer
Hařa itmişler anı kânde beñzer

Esrar Dede 193, Sema'hâne-i Edeb 145

2498 TARİKÎ Tarikî Çelebi, Semendireli, Cıgalazâde Sinan Paşa'nın başıavuşu,
Tavukpazarı'nda câmii, medrese ve imâreti olan Ali Paşa bendelerinden birinin oğludur

Hadengiñ gülşen-i sînemde bitmiş bir nihâldir
Anıñ her zařm-ı pür-hûnı açılmış verd-i elemdir

Seng-i cevriñ şol kadar cem' itdi cânâ 'âşıkıñ

Hâne-i 'aşkı yeñiden var ise bünyâd ider

Ahdî 226

2499 TARİKÎ Tarîkî Çelebi, Vidinli, Sultân Bayezîd-i Sâni devrinde vefat etti

Şanma ruhlariña beñzeye deyü giderek
Ki tutar mihr ü mehi iki iki gözi gibi felek

Şem'-i meclisde saña reşk eyleyüb ey sîm-beden
Urınur şeb-külehi zer giyüb altunlu benek

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3011, Sicill-i Osmânî c 3 s 251, Kâfzâde 71, Latîfî 232,
Hasan Çelebi 194

2500 TUĞRÂYÎ VEYA ALÎ Lâm Ali Çelebi, reîsü'l- küttab ve nişancı

Kemerler şöyle 'âlidir ki görmek mümkün olaydı
Hasedden bir dahî çatlardı tāk-ı muhkem-i kisrâ

Ali maddesine bak: numara 2974

2501 TIFLÎ Ahmed Tıflî Çelebi b. Abdülaziz Efendi b. Ahmed Efendi, İstanbullu, Sultân Murâd-ı Râbî nedimi, vefatı h 1074 m 1663, Silivrikapı'da Şeyh Mehmed Nazmî Efendi akrabası yanına defnedildi, Nâilî'nin "Kehvâne-i rāhat ola Tıflî'ye lahd" mısrası bir fazla ile vefatına târihtir, Belîğ ve sicil vefatı târihini 1070 ve Mecelle 1071 gösterdikleri gibi Safâyî de Trabzonlu olduğunu yazıyor

Söyledikce lebleriñ hem gonca hem güldür baña
Kākül-i ham der hamıñ bir saçlı sünbüldür baña

Fikr-i zülfiñdir beni siyâh melik-i çin ider
Bâ'ış-i âvâre ki sevdâ-yı kāküldür baña

Her gördüğü perîye gönül mübtelâ olur
Ammâ dimez ki şoñra görünmez belâ olur

Bakmaz yüziñe soñra dil-i nātüvānımıñ
Mir'āta bakmasun o perī ħod-nümā olur

Bahār eyyāmıdır güllerle dil-şād olmada bülbül
Açıl ey ğonca-ı bāğ-ı leñāfet söylemezseñ gül

Gehī miyānıñı gehī dehānıñı eyledi cā
N'ola görünmese ğaiblere ħarışdı ğoñül

Dîvānı, Emir Efendi kısmında, Millet Kütüphānesi'nde,	numara	258
“ , Reşid Efendi kısmında, “ ,	“	765/2
“ , Âtîf Efendi Kütüphānesi'nde	“	2085
“ , Üniversite Kütüphānesi'nde	“	2920
“ , Es'ad Efendi kısmında, Süleymaniye Kütüphānesi'nde,	“	2654
“ , Hacı Mahmud Efendi kısmında, “	“	3518
“ , Serez kısmında, “	“	“

2623/2

Şakāyık-ı Şeyhî c 1 s 763, Sicill-i Osmānî c 3 s 252, Âsım 17, Mecelle 303,
Tayyarzāde Atā Tārîhi c 5 s 5321, Belġ 52, Safāyî 305, Keşfü'z- Zünûn Zeyli 515

2502 TIFLÎ Mehmed Emin Efendi, İstanbullu, çarşı binâemîni, vefatı h 1181 m
1767, vefatı tārîhini Sicil 1180 olarak kaydetmiştir

Ramiz 184, Sicill-i Osmānî c 3 s 252

2503 TIFLÎ Hacı Mehmed Emin Efendi, Urfalı, hâceġāndan ve kethüda-yı sadr-ı
âlî kalemi katiblerinden, vefatı h 1214 m 1799

Es'ad 49

2504 TIFLÎ Hasan Tahsin Tiflî Efendi, Hasan Paşaoġlu namıyla anılan Ordu
Kazası Müftüsü Hasan Sıdkı Efendi'nin oġludur, Receb 1265 m 1848 tārîhinde Mudurnu
Kasabası'nda doğdu, vefatı 11 Kânûnîsânî 1323 m 1905

Yar şormazsa ğoñül ħālını ifşā edemez
Cürmüni kimse ħolaylıkla ikrār edemez

Söylemez gömleğine sırrını aşhâb-ı hıred
Kimseye tecrübesiz maḥrem-i esrâr idemez

Ḥâlini görsem o yârîñ zâr u nâlân olsa da
Kendi gibi bir perî ruḥsâre ḥayrân olsa da

Ḥâtem-i engüş-t-i nâza eylemez yine kabûl
Eşk-i çeşmim gayret-i la'l-i bedehşân olsa da

Son Asır Türk Şâirleri 1903

2505 TIFLÎ Tırnakcı Tıflî Ahmed Çelebi, Sultân Mehmed-i Râbi' devri şâirlerinden

Olamazr herkez emîn şerrinden
Şeyḥ-i dehri görüb âbâ içre

Tîğ-ı bâtın didiği şûfîniñ
Şiyeh-i efrencîdir 'aşâ içre

Vireli bağda revnağ-ı gül-i al üstüne gül
Şeh-levendim taḳınur kırmızı şâl üstüne gül

Dâmen-i efşân yetiş ey bülbül-i şûrîde yetiş
Çıkdı gülşende ser-i şâḥ-ı nihâl üstüne gül

Sicil-i Osmânî c 3 s 252, Tayyazâde Atâ Târîhi c 4 s 143, Seyyid Rıza 63

2506 TIFLÎ Tıflî Çelebi

Tâ bekî bilmek diler teşhîr için şubḥ u mesâ
Ad için öldür 'aduvvı ey şeh-i ḥüsn ü behâ

Bülbül-i bî-çâreyi öldürmek isterler meḡer

Hâteminde zehr şağlar ğonca-yı nevresteler

Kâfzâde 71

2507 TIFLÎ Ahmed Efendi, Kerküklü, Eflâk Dîvânı efendisi, Sultân Mahmûd-ı Evvel devri şâirlerinden

Dehenden iderim pūse 'atâ virse o yar
Şağın ağız şatar aşlı yoğ inanma zinhâr

Görüb ol serv-i kıaddiñ nâziki-i endâm
Kendi kendin şerer-i reşkle yandırdı çenar

Şefkat 94, Silahdarzâde 47, Sicill-i Osmânî c 3 s 252

2508 TIFLÎ Tıflî Çelebi, Galatalı, hâcegân-ı divân-ı hümâyûndan

Nakş-ı murâdı şanma ki tedbîr gösterir
Her şey ki gösterir saña tağdîr gösterir

Gerden-firâz-ı nağvete âyine-i kader
Dest-i kazâda peyker-i şimşîr gösterir

Ṭıflî 'aşâ-yı hâme-i eş'âr ile seni
Şeyhâne nuğk-ı feyz-eşeriñ pîr gösterir

Silahdarzâde 47, Şefkat 95

2509 TUFEYLÎ Molla Ali Çelebi, Diyarbekirli, Molla Ali denmekle meşhurdur, erbâb-ı tımardan, vefatı h 1020 m 1611

Geldiñ kadem gösterdiñ eyâ mîr-i kâmrân
Derd ehli buldı yümn-i kudumiñle taze cân

Hayl-i şükûfe göz döküb olmuş idi nağar
Tâ bād-ı hoş-nesîmiñ açâ gözleriñ revân

Tezkire-i Âmed 66, Ahdî 222

2510 TAL'AT Tal'at Efendi, Tekirdağlı, Sultân Abdülmecid devri şâirlerinden

Bulsam bu 'aşk ilinden iderdim sefer mefer
Bilmezdim anda cāna ne ğamlar değer meğer

Her şeb hücüm-ı ceş-i hayāli o mehveşiñ
İtdi burüc-ı kalbimi mişl-i kamer memer

Ṭal'at kumeyt-i hāmeñe hem-pā olam diyen
Olur fezā-yı nazm-ı suhende teker meker

Fatin 252, Sicill-i Osmânî c 3 s 253

2511 TAL'AT Şerif Tal'at Efendi, Edirneli, katib, h 1235 m 1819 târîhinde Edirne'de doğdu, Sultân Abdülmecid zamanında vefat etti

Şayd idince ben seni ey mähveş çekdim emek
Āteş-i firkatle bişti sînem içre biñ semek

Rāh-ı 'aşkında seniñ her demde maşşūdum benim
Ṭal'at-ı mihr-i ruhuñdan kesb-i envār eylemek

Sicil-i Osmânî c 3 s 253, Fatin 252

2512 TAL'AT Tal'at Çelebi, h 1000 m 1591 târîhinde hayatta idi

Ārif Hikmet 43, Mecelle 30

2513 TAL'AT Ahmed Tal'at Bey, Enderunlu Binbaşı Ahmed Ağa'nın oğludur, Üsküdarlı Tal'at Bey denmekle meşhurdur, İstanbullu, bahriye nazırı müsteşarlığından mütekâid, Rebîu'l- evvel 1275 m 1858 târîhinde Üsküdar'da doğdu, vefatı Rabîu'l- evvel 1345 m 1926, Üsküdar'da Şâir Nedim'in kabri yanında medfundur

Zât-ı hağdan taleb vukû'ında
Sîneden māsivā silinmelidir

Her du'ā müstecāb olur ammā

Ṭalebiñ şüreti bilinmelidir

Son Asır Türk Şâirleri 1885

2514 TAL'AT Ahmed Tal'at Uyan, Serrâc Hacı Alioğulları'ndan Hafız Numan Efendi'nin oğludur, Çankırlı, Giresun mebusu, h 1303 m 1885 târîhinde Çankırı'da doğdu

Ruḥunuñ 'aḳsi ki mir'ât-ı mücellâya düşer
Şanki penbe iki gül şafḥa-ı beyzâya düşer

Dişleriñ kim leb-i la'liñ arasından görünür
Beñzer ol jāleye kim lâle-i ḥamrâya düşer

Son Asır Türk Şâirleri 1898

2515 TAL'AT Tal'at Mûter, Mustafa Reşid Efendi'nin oğludur, Adanalı, rûmî 1279 m 1863 târîhinde Adana'da doğdu

İlâhî pek büyüğüñ pek büyüğüñ pek büyüğüñ señ
Büyüğüñ ol kadar ḥattâ münezzehsiñ büyüklerden

Ḥafâgâh-ı serîr-i vaḥdetinde nûr-ı ezhersîñ
Şerîkiñ yok kadem taḥtında bir Allâh Ekbersîñ

Son Asır Türk Şâirleri 1901

2516 TAL'ATÎ Mehmed Çelebi, Edirneli, dergâh-ı âlî solaklarından, vefatı h 1075 m 1667

Kim görürse lebiñi la'l-i bedaḥşân şanur
Seyr iden 'arîzuñı mihr-i dıraḥşân şanur

Taze dâğıñı gören sâ'id-i sîminiñde
Bir nihâl üzre açılmış gül-i ḥandân şanur

Şakâyık-ı Şeyhî c 1 s 766, Sicill-i Osmânî c 3 s 353, Seyyid Rıza 64, Mucîb 23, Safâyî 308

2517 TAL'ATÎ Hüseyin Tal'atî Efendi, Ankaralı, Kızılcatuzla Müftüsü, vefatı h 1075 m 1664, Yümnî ismini Mustafa olarak yazmıştır

Alur etrafını pervâneveş gerd-â-gerd
Yalın yüzli ocağdan çıkma bir maḥbûbdur âteş

Sîne-i zaḥm âşinâ-yı dâğdârı seyr ediñ
Gülşen-i ğamda biten taze bahârı seyr ediñ

Bağdıķca kızarsa n'ola ol ruḥları mâhım
Meşşâteye ḥâcet komadı feyz-i nigâhım

Neyleyim gülşeni bir serv-i revân olmayıcağ
Kim bakar pîre zen-i dehre civân olmayıcağ

Biñ yılda olsa 'ömri kişiniñ ne varı var
Nûḥuñda bir müsâ'ade-i rûzigârı var

Şakâyık-ı Şeyhî c 1 s 766, Sicill-i Osmânî c 2 s 194, Safâyî 307, Yümnî 17, Mecelle 304, Âsım 17, Belîğ 52

2518 TULÛÎ İbrahim Tulûî Efendi, Kalkandelenli, Dahhâk Tulûî denmele meşhurdur, kâdı, Sultân Murâd-ı Sâlis devri şâirlerinden

Ḳalb ile pâzâr ider âvâreyiz cân gezdilir
Çârşû-yı miḥnetiñ bir uñmadıķ dellâliyiz

Gerden-i câna du'â-yı seyf aşar ğazâlarız
Gerçi ğam maḳtûliyiz amma cihân kıtâliyiz

Ey Tulûî gerçi kim şâfi diliz deryâ gibi
Lîk 'aşķ-ı pâkdan 'âlemde şanma ḥâlîyiz

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3017, Sicill-i Osmânî c 3 s 253, Kâfzâde 71, Hasan Çelebi 194, Âşık Çelebi 132, Riyâzî 86, Mecelle 304

2519 TÛBÎ Mehmed Tûbî Çelebi, Üsküdar saray Sultânisi bostancıbaşısı, h 1140 m 1727 târîhinde hayatta idi

Mecelle 304

2520 TÛSÎ Küçük Mustafa Efendi, Tosyalı, kâdı, Küçük Mustafa Efendi denmekle meşhurdur, vefatı 13 Şevval 1004 m 1595, İstanbul'da Kurşunlu Türbesi'nde medfundur

Ser-i kûyırînda olursa n'ola eşkim sâil
Şu gibi ol bûy-ı serv-i alçağa oldı mâil

Şakâyık-ı Nev'izâde 399, Sicill-i Osmânî c 4 s 379, Katib Çelebi Fezlekesi c 1 s 74, Osmanlı Müellifleri c 2 s 414

2521 TOĞÂNÎ Şeyh Toğânî Ahmed Dede, Konya Aksaraylı, Yenikapı Mevlevîhânesi Şeyhi, vefatı h 1040 m 1630, Yanikapı Mevlevîhânesi'nde Kemal Ahmed Dede'nin kabri yanında medfundur

Esrar Dede 190, Sema'hâne-i Edeb 141

2522 TÂHÂ Ömer Tâhâ Efendi, Tarsus Müftüsü Köçekzâde Hilmi Efendi'nin oğludur, Tarsuslu, h 1328 m 1910 târîhinde Tarsus'da doğdu, Adana Ticaret Odası katibi umûmisi

Nerde oyuk taş görsem kalbim oynar yerinden
Bir ılık hâtırânîñ yâdı gelir derinden

Boynuma kemend atdı saçınıñ tellerinden
Boynuna kemend yaptım kızgın bileklerimi

Son Asır Türk Şâirleri 1853

2523 TAYYÂR Battal Ali Paşazâde Mehmed Tayyâr Paşa b. Hüseyin Paşa b. Çankırılı Battal Ali Paşa, vefatı 2 Receb 1223 m 1905, Hacıoğlu Pazarcığı'nda idam

edilmiş ve kesik başı İstanbul'a getirilerek Eyüb'de Hasib Efendi Tekkesi haziresine defnedilmiştir

Derdimiz cānāne söylenmiş devā söylenmemiş
Mācerā söylenmiş amma müdde'ā söylenmemiş

Söylemişdim çekdiğim ālāmı bir bir yare hep
Birisin bilmez o zālīm gūyiyā söylenmemiş

Söylenür ittikleriñ şimdi beğim Tayyār'a hep
Kalmamışdı gerçi dünyāda cefā söylenmemiş

Bahşış nā-bahle cūddan olmaz ma'dūd
Şağar-ı ma'kūsıyla artar mı hisāb-ı erķām

Divanı, Emir Efendi kısmında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 259

" , Üniversite Kütüphanesi'nde	" 28
" , " "	" 2812
" , " "	" 4172

Kāmûsu'l- A'lâm c 4 s 3030, Sicill-i Osmânî c 3 s 258, Ârif Hikmet 43, Osmanlı Müellifleri c 2 s 298, Fatin 253

2524 TAYYİB Attarzāde Mustafa Çelebi, İstanbullu, vefatı Muharrem 1105 m 1693

İtmesün dil devr-i zülfinde te'emmül neylesün
Her ħam-ı zülfinde var baħs-i teselsül neylesün

Şakāyık-ı Şeyhî c 2 s 190, Sicill-i Osmânî c 3 s 259, Sâlim 440, Keşfü'z- Zünûn Zeyli 515

2525 TAYYİB Abdülkerim Efendizāde Tayyib Efendi, imam-ı pâdîşâhî Abdülkerim Efendi'nin oğludur, Selanik vilayeti meclis idare âzâsından, h 1259 m 1843 târîhinde hayatta idi

Tārīḥ

Hudā zāt-ı hümāyūnı cihān ṭurdıķca bi'l-iclāl
İde fevz u zaferle tā ebed zīb u serīr-ārā

Bu def'a dā'iyānından nakīb Es'ad Efendi
Getürdi şadr-ı Rūma zāten ol şāh-ı kerem-fermā

Kemāl-i şevķile tārīḥ-i tāmmin söyledi Ṭayyīb
Nakīb Es'ad Efendi şadr-ı Rūmı kıldı Ḥaķķa cā

Fatin 254

2526 TAYYİBİ Tayyibî Çelebi, Hanyalı, mâlikâne halifesi, vefatı h 1160 m 1747

Zamān ola ķalasıñ ey hümā-yı ğam bīzār
Cihān cihān añasıñ zevķ-i üstüḥ'ānımızı

Ramiz 185, Sicill-i Osmânî c 3 s 260

2527 TAYYİBİ Mustafa Tayyibî Efendi, Sultān Murād-ı Evvel Cāmii imamının oğludur, Bursalı, Bursa'da İmam Kazrûnî Cāmii İmamı ve Sultān Orhan Cāmii hatibi, hattat, vefatı Ramiz'e göre h 1170 m 1756, Fatin ve Sicil'e göre h 1174 m 1760

'Āşım üstād-ı kül ehl-i hünere
Nāzım-ı eş'ār u dānā-yı cihān

Naķşibendī-meşreb u āl-i Rasūl
Ḥ'āce-i bī-mişl-i devrān u zamān

Bülbül-i cennet mişāli 'āķibet
Gülşen-i firdevsi kıldı āşiyān

Geldi bir tāriḥ Ṭayyibî fevtine
Rūḥ-ı 'Āşım itdi pervāz-ı cinān

Ramiz 185, Tuhfe-i Hattâtîn 739, Fatin 254, Sicill-i Osmânî c 3 s 260

2528 TAYYİBÎ Mehmed Çelebi, İstanbullu, Bağdad Valisi Ömer Paşa'nın divan katibi, vefatı h 1090 m 1679

Niyâz işitmez o şeh hâl-i zârımı bilmez
Umûr-ı nâzına virmiş nizâm-ı istiğnâ

Aradım hâtem-i dil bende yok amma bilmem
Dest-i zülfiñde mey-i la'liñde midir sende midir

Ėam-ı nağme-i surûrda mudĖam değil midir
Dehriñ tamam-ı sûrîde mâtem değil midir

Divanı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 2877
“ , “ “ “ 2883

Şakâyık-ı Şeyhî c 1 s 766, Sicill-i Osmânî c 3 s 260, Safâyi 306, Mecelle 305, Belîğ
53

2529 TAYYİBÎ Mehmed Tayyibî Efendi, Ankaralı, Sultân Mahmûd-ı Evvel devrinde vefat etti, Ankara'da medfundur

Es'ad 56

2530 TAYFUR Enderunlu Mehmed Hamid Bey, kapıcıbaşı Nuh Bey'in oğludur, kâdı, vefatı 19 Zi'l-hicce 1223 m 1808, Mevlevîhâne kapısında medfundur

Sicil-i Osmânî c 3 s 261

2531 TAYFUR VEYA DÂNIŞ Enderunlu Süleyman Tayfur Dâniş Bey, Haremeyn muhasebecisi, Dâniş maddesine bak, numara 1122

2532 ZÂHIRÎ Zâhirî Çelebi, vefatı h 1170 m 1756

Sultân MaĖmûd-ı Evveliñ Cûlûsıña TârîĖdir

Žahirīyā ıkkdı bir dā'ı didi tārīhini

Şevk ile Sultān Maħmūd oldu kevne pādişāh

Ramiz 185, Sicill-i Osmānī c 3 s 261

2533 ZARİF Mehmed elebi veya Abdullah Çelebi, İstanbullu, Resmī Kal'ası yeniçeriağası, asâkir-i cedīde katibi, vefatı h 1115 m 1703, Girit'te medfundur, Osmanlı Müellifleri ile Sâlim ve Safâ'yı'de yalnız Mehmed elebi ve Şeyhî'de yalnız Abdullah olarak yazılmıştır

Ne gün ki yanuma ol reşk-i âfitāb gelür

Vücūd ra'seye başlar gözümnden āb gelür

Cefāyı ħayr bilür ħayrı şer kıyās ider

Aña şevāb günāh ü güneħ şevāb gelür

Dil aldı zaħm-ı tır-i firāk ile zārda

Bir aşları kemāna uruldum Ħişār'da

Gehī pūs-ı dehānıñ geh vişālin arzu eyler

Değildir ehl-i 'aşk anıñ ħelālinde ħarāmında

Şakâ-yık-ı Şeyhî c 2 s 553, Osmanlı Müellifleri c 2 s 302, Mecma'- Şu'ârâ 42, Sicill-i Osmânî c 3 s 261, Safâyî 314, Mecelle 305, Sâlim 440, Belîğ 54

2534 ZARÎF Abdulkadir Zarîf Efendi, Reîsü'l-küttâb Üçanbarlı Mehmed Emin Efendi b. Halil Efendi'nin oğludur, İstanbullu, müderris, vefatı h 1180 m 1766

Ramiz 186, Tuhfe-i Hattâtîn 262

2535 ZARÎF Ârif Efendi, Şeyhülislam Arabzâde Mehmed Ârif Efendi'nin İmamı

Ârif Hikmet 44

2536 ZARÎFÎ Şeyh Hasan Efendi, Serezli, Rumelihisarında Durmuş Dede nâm-ı diğer Ali Baba veya Ali Paşa Tekyesi Şeyhi, vefatı h 977 m 1569, Rumelihisarında Kayalar'da medfundur, "Zarîfîniñ dirîğâ gitdi rûhı" mısrası vefatına târîhdir, rûhı kelimesinin mecmû'-ı adedi olan 223 çıkarılacaktır, Sicil'in vefatı târîhini 980 göstermesi yanlıştır

Şakâ-yık-ı Nev'izâde 201, Sicill-i Osmânî c 2 s 121

2537 ZARÎFÎ Şeyh Ömer Zarîfî Efendi, Ömer Baba, Ruscuklu, vefatı h 1210 m 1795, Ruscuk'da Tombul Câmii haziresinde medfundur

Kağı kimse halka bühtân eyleye
Mesken-i 'uqbâda nîrân eyleye

Hem cihânda ömrüne doymaz dağî
Bu şîfatdan içtinâb it ey ağî

Kimseyi bühtân ile alma dile
Tağ ile taşdan ağır bühtân hele

Hasbihâlin maḥfî yazan kimsenin
Nâmesine şaḳınub bakma anıñ

Belki gizlü söz ola içinde hem
Bağdığıñ ola aña dürlü elem

Adam olam dirseñ ey ḥulḳı ḥasen
Bî-edeblikdir buları itme sen

Divanı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 3863

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3034, Sicill-i Osmânî c 3 s 262, Fatin 255, Osmanlı
Müellifleri c 1 s 109, Keşfü'z- Zünûn Zeyli 515

2538 ZARİFİ Zarîfî Çelebi, Göynüklü, Sultân Bayezîd-i Sâni devri şâirlerinden

Yandı dil ü cân ile ciğer müşkîl üç oldı

Ḳıldım ğam-ı hicr ile sefer müşkîl üç oldı

Bâğ arasında görüb dildârı

Ḳuluñum didim eyâ serv-i revân

Sîmle şulḥ idüben yalvarıcağ

Ḳodı serkeşliğı vü yatdı heman

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3034, Latîfî 233, Hasan Çelebi 194

2539 ZARÎFÎ Zarîfî Çelebi, Çorlulu, Sultân Ahmed-i Evvel devri şâirlerinden

Şol kadar şaçdı zemîne dirhem-i berfî seĥâb

İşğîn gümüşledi dâr-ı cihânda şeyĥ ü şâb

Servi gülzâra çenarıñ görüb el şundüğını

Elin alub yabana atdı nesîm-i eşĥâr

Kerâmet gösterüb ĥalkı yürütse n'ola âb üzre

İdübdür erba'în içre teraĥķî zâhid-i sermâ

Divanı, Üniversite Kütüphânesi'nde, numara 673

Keşfü'z- Zünûn Eski Tab' c 1 s 515 ve Yeni Tab' c 1 s 798, Kâfzâde 72

2540 ZARÎFÎ Mehmed Zarîfî Efendi, defterdâr, onuncu asır-ı hicri şuârâsından

Sicill-i Osmânî c 3 s 261

2541 ZILLÎ Şeyh Muslihiddin Efendi, Karamanlı, vefatı h 1010 m 1601, Konya'da medfundur

Cemāl-i bā-kemālũñ dōstum āyineden ber-ter
Kim anda görünür hũsn ü melāḥat ŗureti yer yer

Seyyid Rıza 66, Mucib 25

2542 ZUHŪRÎ Karaçelebizāde Mehmed ZuhŪrî Efendi b. Hũseyin Hũsameddin Efendi b. Muhyiddin Mehmed Efendi b. Kādı Hũsameddin Efendi b. Abdullah Efendi, h 970 m 1562 tārĥinde İstanbul'da doğdu, vefatı 6 Zî'l- hicce 1042 m 1632, Eyüb'de türbe civarında medfundur, ŖeyhŪlislam Karaçelebizāde AbdŪlaziz Efendi'nin birāderidir, Katib Çelebi'nin Fezleke'de ismini Mahmud olarak yazması yanlıŖtır

Ḷana'at kũŖesinde ŗir-i nerdŪr mŪrı sŵyletseñ

Humā-yı evc-i istiġnā geçer 'uŖfŪrı sŵyletseñ

Miyān-ı kılca görünmez dehānı fark olmaz

O yok bu yok nice dinsŪn o mŪmiyāna ġazel

Ŗakāyık-ı Nev'izāde 750, Sicill-i Osmānî c 4 s 155, Osmanlı MŪellifleri c 2 s 302, Katib Çelebi Fezlekesi c 2 s 152, Mecelle 306

2543 ZUHŪRÎ İshakzāde Mehmed Salih ZuhŪrî Efendi, Karabaġ İshak Efendi'nin oġludur, İstanbullu, kādı, hattat, vefatı h 1083 m 1672, Mısır'da medfundur, vefatı tārĥini Sicil 1073 ve Tuhfe 1084 göstermektedir

Mestāne çāk-ı cāme idŪb sīne gösterŪr

Dembeste tŪtî-i dile āyīne gösterŪr

Şafâ-yı bâdesi dehrîñ hümârına değmez

Neşât-ı bezm-i gül-i zaħm hārına değmez

Kalub gam kûşesinde rûy-ı yarı görmedim gitdi

O hasret-geş-i hezārım nevbahârı görmedim gitdi

Kaşîdesinden

İtse rû-mâl eğer sürme-i hāk-i derine

Pây-i mûr-ı şeb-i târ içre göre çeşm-i harîr

Re'y ü tedbîrine dilbeste 'umûr-ı 'âlem

'Aķıl-ı çālākınıñ âşûftesi re'y ü tedbîr

Divanı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 425

“ , “ “ “ 1845

Şakâyk-ı Şeyhî c 1 s 450, Sicill-i Osmânî c 3 s 202, Tuhfe-i Hattâtîñ 703, Mecelle 97 ve 306, Safâyî 313, Belîğ 54, Güftî 65, Hulâsâtu'l- Eser c 2 s 237

2544 ZUHÛRÎ Tülbendzâde Zuhûrî Mehmed Efendi, Manastırılı, kâdı, hattat, Sultân Murâd-ı Sâlis devri şâirlerinden, Manastır'da medfundur

Gerçi bir yerde bulunmaz bu diyârîñ hûbı

Hele olmazsañ efendi göresiñ Üskübi

Sever göñlüm şu dil-dârı vefâsı olsun olmasun

Kabul itdim cefâsını vefâsı olsun olmasun

Zuhûrî hücreye tenhâ gelürse ol melek-sîmâ

Öp ağzını dudağın em rızâsı olsun olmasun

Kâmûsul- A'lâm c 4 s 3034, Sicill-i Osmânî c 3 s 262, Latîfî 235, Beyânî 51, Âşık Çelebi 385, Mecelle 306, Hasan Çelebi 194

2545 ZUHÛRÎ Pirizâde Zuhûrî Mustafa Çelebi, Şam muhasebecisi Pirizâde Mehmed Çeleb'nin oğludur, Şamlı, erbâb-ı tımardan, Sultân Murâd-ı Sâlis devri şâirlerinden

Dil-hastelerüñ tutsa n'ola tîrûñe sîne

İlter ölicecek ehl-i kûbûr ile bile sine

Bî-mûze kıadem başduğına hâke darılmış

Bir nakş geçer mûze zemân ile zemîne

Gelür fūrkat ŧebinde řalbe giryān olduęum demler
İrüb rüz-ı viŧāli yāre ħandān olduğum demler

Eyā mihr-i cihān-ārā ħazer řıl dūd-ı āhumdan
Seęer-geh āteŧ-i hicrūñle sūzān olduęum demler

Kāmūsu'l- A'lām c 4 s 3034, Sicill-i Osmānî c 3 s 262, Hasan Çelebi 195, Ahdî 228,
Beyānî 51

2546 ZUHURÎ Zuhûrî Çelebi

Alunca destime seyr-i ruħuñla cām-ı ŧaħbāyı
Gözim icrā ider ser-çeŧme-i bāę-ı temennāyı

Âsım 20

2547 ZAHİR Zahîr Çelebi, Sultān Mustafa-yı Sâlis devri ŧâirlerinden

Ramiz 186, Sicill-i Osmānî c 3 s 262

2548 ZAHİR Seyyid Ahmed Efendi, degāħ-ı âlî gediklerinden, Sultān Selîm-i Sâlis
devri ŧâirlerinden

Sāķî-i bezmi muşrib ü hem peltek isteriz

Nūŧ-i ŧarābda tene ten düm tek isteriz

Şūfî bezimde bir iki cām ile mest olup

Dirmiş meded bu şerbete bir kürek isteriz

Silahdârzâde 48, Şefkat 96

2549 ZAHİRÎ Zahîrî Çelebi, Canikli, sipâhî, Bağdad seferinde vefat etti

Żerre deñlü ħüsniñe ħurşîd ħãver beñzese

Beñze dirdim ben daĥî ey mâh-ı peyker beñzese

Latîfî 234

2550 ÂBİD Feyzullah Âbid Efendi b. Kazasker Ahmed Efendi b. Mustafa el- Ömrî,
müderris, vefatı h 1194 m 1780 Sofya'da medfundur

Oldum rübüde bir şeh-i meh-rû dil-âvere

Virmez amân cebhesi ħurşîd-i envere

Der-kâr idüb kuvvet-i bâzû-yı şafâyı

Şayd eyledim ol peççe-i âhû-yı şafâyı

Silahdârzâde 48, Ramiz 186, Şefkat 96

2551 ÂBİD Nâkîd İbrahim Efendizâde Âbid Efendi, Nâkîd İbrahim Efendi'nin oğludur, kâdı, Sultân Mustafâ-yı Sâlis devrinde vefat etti

Ramiz 187, Sicill-i Osmânî c 3 263

2552 ÂBİDİN Zeynelâbidîn Efendi, İstanbullu, ordu yoklamacısı, vefatı h 1292 m 1785 Manastır'da Rufâî Tekkesi'nde medfundur

İlâhî Hâlik-ı Celle Celâliñ

İlâhi Râziq-ı Celle Celâliñ

Ehâdsiñ şübhe yok hem lâ-mişâlsiñ

Saña olmaz fenâ-kim bî zevâlsiñ

Osmanlı Müellifleri c 3 s 107

2553 ÂCIZİ Baba Muhlis, Şeyh Seyyid Mahmud Resmî-i Nakşîbendî b. Seyyid Ehî Mahmud b. Seyyid Mehmed b. Seyyid Mehmed Açık Paşa, vefatı h 1077 m 1666, Bursa'da Dâye Hatun Câmii'nde medfundur

Mecelle 126

2554 ÂCIZİ Şeyh Süleyman Efendi, İşkodralı, vefatı h 1150 m 1737

Haķıķat bâĝ-ı 'ibretde uli'l-ebşâr -ı hikmetdir

Gül-i nâzikleri nâsût ider insân olur peydâ

Osmanlı Müellifleri c 1 s 123

2555 ÂDİL Şeyh Hasan Âdil Efendi, İştibli, vefatı 26 Şevval 1026 m 1617, Koca Mustafa Paşa Tekyesi'nde medfundur

Katib Çelebi Fezlekesi c 1 s 388

2556 ÂDİL Şeyh-i Mevlevî Âdil Efendi b. Çelebi Emir Âlem efendi b. Çelebi Abid Efendi, Konya Mevlevîhânesi Şeyhi, Çelebi Sultân Mehmed devri şâirlerinden, Konya'da medfundur

Levh-i dil kim sâde-i her-naqş ola

Hâfız-ı esrâr-ı gaybû'l- gayb olur

Levh-i mahfûza olub âyine-dâr

'Ayn-ı şânî nüsha-ı lâ-rayb olur

Sefîne-i Mevleviyye c 1 s 132, Esrar Dede 198, Semâ'hâne-i Edeb 150

2557 ÂDİLE Âdile Sultân, Sultân Mahmûd-ı Sâni'nin kızı ve tophane müşiri Mehmed Ali Paşa'nın zevcesidir, 22 Şevval 1241 m 1825 târihinde İstanbul'da doğdu, vefatı 1 Şevval 1312 m 1898, Eyüb'de Bostan İskeleyi'nde zevcinin türbesine defnedildi, "Çâr-yâr imdâd idüb vişâl itdi bugün" beyti vefatına târihdir

Yâ İlâhî senden özge yok Hüdâ

Pâdişâhi bî-zevâl ü kibriyâ

Bir şerîk ü bir nazîr olmaz saña

Ĥükümüñe fermân seniñ yâ Rabbenâ

Divanı, Üniversite Kütüphânesi'nde, numara 4858

Son Asır Türk Şâirleri 32, Osmanlı Müellifleri c 2 s 335

2558 ÂRİF VEYA AZMÎ Fethullah Ârif Çelebi, Derviş Çelebi'nin oğludur, Diyarbakirli, Şehnâmecî Fethullah Çelebi denmekle marûftur, Şeyh İbrahim Gülşeni'nin kızı oğludur, vefatı h 969 m 1561, vefatı târîhini Beyânî'nin 961 göstermesi doğru değildir

Ṭa'n idüb alma aǵzuña câmı

Ki deǵil zâhidâ seniñ eşiñ

'Ârifî yetmez mi ġamzeñ oǵları ǵatl itmeǵe

Kim ǵurubdur yâylar her kûşede ebrû daǵı

Şakâyık-ı Nev'izâde 31, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3039, Sicill-i Osmânî c 4 s 8, Osmanlı Müellifleri c 3 s 116, Hasan Çelebi 197, Ahdî 229, Âlî Târîhi 199, Beyânî 52, Tezkire-i Âmed 67, Âşık Çelebi 230

2559 ÂRİF Ârif Çelebi, İstanbullu, müteferrika, h 989 m 1581 târîhinde hayatta idi

Ṭıfı-ı dil rahm -ı tenüm içre değülken 'alağa
Yazdı Kassâm-ı ezel h'ân-ı belâdan nafağa

Ahdî 238

2560 ÂRİF Ârif Mehmed Çelebi, Şâir Kâdı Mehmed Visâfî Efendi'nin oğludur,
Kütahyalı, vefatı h 1068 m 1658, Safâyî Eskişehirli olduğunu yazıyor

'Andelîbüñ ciğeri pâreleridür yer yer

Bâğda ziynet olan şanma ki dal üstine gül

Dem-â-dem sâğar-ı şahbâ-yı yârân ile nüş eyle

Ṭuyurma zâhid-i nâdâna rindân ile nüş eyle

Şakâyık-ı Şeyhî c 1 s 767, Seyyid Rıza 76, Sicill-i Osmânî c 3 s 264, Mucîb 29,
Safâyî 320, Mecelle 307

2561 ÂRİF Mustafa Ârif Efendi, Bursalı, vefatı h 1083 m 1672

Dil-i âvâreye bir dil-ber-i meh-sîne gerek

Ṭûfî-i mü'cize-gü olmağa âyîne gerek

İzâr-ı pâkine yârûñ ki geldi mü tâze

Cihâna kara haber düşdi sū-be-sū tâze

Safâyî 335

2562 ÂRIF Beytûlmâlemînizâde veya Emînizâde Ârif Mehmed Çelebi, Bursalı, Sa'âtî Mehmed Paşa nedimi ve divan efendisi, vefatı h 1088 m 1677, İstanbul'da medfundur

Dest-i keremiñle ço dil âbâd olsun

Cevriñle revâ görme ki berbâd olsun

Küşâd it çîn-i ebrûñı nesîm-i naz ile cânâ

Açıl gül-i göncalarla vaqtidir ey gönca-ı ra'nâ

Gördükce lebin hasretle âh idebilsem

Oı gönca-yı süz-ı dile âgâh idebilsem

Nigâhı âfet müjgân âfet ebruvân âfet

Muhaşşal tîri âfet tîğı âfet hem kemân âfet

Şakâyk-ı Şeyhî c 1 s 767, Sicill-i Osmânî c 3 s 264, Güldeste 692, Belîğ 55, Mecelle 307

2563 ÂRİF Ârif Ali Efendi, Eskişehirli, kâdı, vefatı h 1100 m 1688

Açub sîb-i zenehdanıñ ki ey cānā ne örtersiñ

Yemezler bāğ-ı hüsniñ meyvesin cānā ne örtersiñ

Şakâyk-ı Şeyhî c 2 s 93, Sicill-i Osmânî c 3 s 265, Sâlim 447, Mecelle 607, Belğ

55

2564 ÂRİF Kazasker Abdalbaki Ârif Efendi, tersane mahzen katibi amcazâde Mehmed b. Mustafa Efendi'nin oğludur, Galatalı, h 1052 m 1642 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı 8 Şevval 1125 m 1713, Eyüb'de türbe ittisâlinde medfundur, Seyyid Vehbî'nin "Gidüb 'Ârif Efendi kaldı ismi dehre bākî" mısraı vefatı târîhidir

Ne lâle-zâr gerekdir ne seyr-i bāğ baña

Yeter müşâhede-i cism-i dāğ dāğ baña

Mihre baçdım âfitâb-ı rûy geldi yādıma

Servi gördüm kâmet-i dil-cüy geldi yādıma

O cefâ-cüyü görüb 'âşık-ı pür-ğam ne disün

Kâdir-i güft ü şenîd olmıyan ebkem ne disün

'Âşıkım cām-ı muḥabbet pür-ḥumār itmez beni

Erz u sîḥ-i şarâb hoşgüvâr itmez beni

Mi'rāciyesinden

Şad hāmd o kādīm-i kār sāza

Ol şānī'-i āsumān-ı tırāza

Şad şükr ü sitāyiş ol Hüdāya

Kim ādemi kıldı 'arş-ı pāya

Divanı, Es'ad Efendi kısmında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde, numara 2660

“ , Üniversite Kütüphanesi'nde	“ 147/1
“ , “ “	“ 749
“ , “ “	“ 1710/1
“ , “ “	“ 5562

Şakâyk-ı Şeyhî c 2 s 443, Sicill-i Osmânî c 3 s 297, Tuhfe-i Hattâtîn 669, Osmanlı Müellifleri c 1 s 362, Yümnî 17, Sâlim 441, Safâyî 352, Belğ 55, Mecelle 307, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 172, Keşfü'z- Zünûn Zeyli 1/515, Atrabu'l-Âsâr 85

2565 ÂRIF Seyyid Mehmed Ârif Efendi, kâdı, vefatı Muharrem 1126 m 1814, Gelibolu'da medfundur

Sen perî çehreyi görseydi eğer çi zâhid

El çekerti şanma zühd ü riyâdan ğayrı

Şakâ-yık-ı Şeyhî c 2 s 553, Sicill-i Osmânî c 3 s 265, Mecelle 307, Belîğ 55

2566 ÂRIF Şeyh Ârif Efendi, Şeyh-i Mevlevî Sipâhî Mustafa Dede'nin oğludur, Lefkoşalı, Lefkoşa Mevlevîhânesi Şeyhi, vefatı h 1138 m 1725, Lefkoşa'da medfundur, Sema'hâne ile Esrar Dede 1130 târîhinde vefat ettiğini yazıyorlar

Bu cûd-gâhda ol yeke tâz ma'nâyım
Reh-i talebde şitâ bende-i temennâyım

Fezâ-yı 'aşk-ı muhabbetde yâd-ı peymâyım
Ben ol sebük-rev-i deşt-i fenâya hem-pâyım

Nişîn-i kûh-ı kanâ'at nedîm-i anķâyım

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3040, Sicill-i Osmânî c 3 s 265, Esrar Dede 212, Fatin 256, Sema'hâne-i Edeb 161

2567 ÂRIF VEYA EMİN Şeyh Mehmed Emin Ârif Efendi b. Derviş Hasan b. Ömer, Emin maddesine bak, numara 239

2568 ÂRIF Şeyh Seyyid Hacı Ârif Çelebi b. Çelebi Abdurrahman Efendi b. Çelebi Abdulhalim Efendi, Konya Mevlevîhânesi Şeyhi, vefatı h 1159 m 1746, Konya Mevlevîhânesi'nde medfundur, Sefîne-i Mevleviyye vefatı târîhini 1158 olarak kaydetmiştir, pederinin ismi Fatin'in Abdurrahim ve Sema'hâne'nin Abdulhalim olduğunu yazmaları doğru değildir

Çıkmazdı dîde bâm-ı temâşâ-yı 'ibrete

Maḥrem olaydı râz-ı şebistân-ı vaḥdete

Dilsîr-i bezm-i ülfet-i ihvân-ı 'aşr olub
'Ârif çekildi kûşe-i bi-gerd-i külfete

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3040, Sema'hâne-i Edeb 152, Sefîne-i Mevleviyye c 1 s 200,
Esrar Dede 202, Fatin 257

2569 ÂRİF Mustafa Ârif Efendi, Bağdad Kâdısı, vefatı h 1176 m 1862, Bağdad'da
medfundur

Es'ad 56, Mecelle 307

2570 ÂRİF Ârif Süleyman Bey b. Sadrâzâm Mehmed Paşa kethüdası ve Mirahor
şehriyârî Hasan Ağa b. İbrahim Ağa, Ordu Defteremîni, Hattat, vefatı h 1183 m 1769,
Ayakcı'da medfundur, Ramiz eserinde isim göstermeksizin "Paşa'nın ahfad u
emcâdından bir mîr- sâhib-i irfân olmağla" diyor ki bu kayd hiçbir yerde görülmedi

Tehî-mağzân gibi erbâb-ı dil şâhib-enîn olmaz

'Ayândır kâse-i pür-meyde âvâz-ı tanîn olmaz

Ham itdi kâmetim ol çîn ebrû gösterişcikler
'İtâb itmek yüzünden vech-i ihsâna girişcikler

'Ârif perîveşân-ı me'ânî benümlüdür
Mürân mülk-i Süleymân değil miyem

Divanı, Es'ad Efendi kısmında, Süleymâniye Kütüphanesi'nde, numara 2656

“ , Üniversite Kütüphanesi'nde, “ 494

Sicill-i Osmânî c 3 s 266, Osmanlı Müellifleri c 2 s 317, Tuhfe-i Hattâtîn 211, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3040, Silahdârzâde 50, Şefkat 99, Ramiz 188, Fatin 257, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 136, Keşfü'z- Zünûn Zeyli 515

2571 ÂRİF Çalkandızâde Mustafa Ârif Efendi, Abdullah Mustafa Efendi'nin oğludur, İstanbullu, kâdı, hattat, vefatı h 1185 m 1771, Manisa'da medfundur, hatt-ı ta'lik ile tuğra resm eylemek bunun eser-i kalemidir

Tuhfe-i Hattâtîn 743

2572 ÂRİF İ sazâde Ârif Mehmed Emin Efendi, İ sazâde Abdullah Efendi'nin oğludur, kâdı, vefatı h 1186 m 1772, Selimiye'de medfundur

Ramiz 189, Sicill-i Osmânî c 3 s 266 ve 380

2573 ÂRİF Ârif Mehmed Efendi, Kastamonulu Mehmed Sâlim Efendi'nin oğludur, reîsü'l- küttâb, vefatı 27 Safer 1228 m 1813, Zeyneb Sultân Câmii'nde medfundur, Ârif Hikmet'in vefatı târîhini 1226 göstermesi yanlıştır

'Âķibet cümlemiziñ menzili ĥâk olsa gerek

Kime itmiş bu felek kām u merām üzre vefā

Teğâfülle yeter memnūn idersiñ bendeñi var ol

Yürü var sevdiğim ğayri nevâz-şikâr-ı ağyâr ol

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3040, Sicill-i Osmânî c 3 s 268, Sefînetü'r- Rûesâ 170, Osmanlı Müellifleri c 2 s 319, Tayyazâde Atâ Târîhi c 4 s 262, Fatin 258, Ârif Hikmet 44

2574 ÂRİF VEYA SÂBIK Enderunlu Kurşuncubaşızâde Koyunyemez Eyüplü Mehmed Arif Aĝa, Şâh-ı Sultân kethüdası Halil Aĝa'nın kethüdası Ahmed Efendi'nin oĝludur, İstanbullu, rikâb-ı hümâyûn çukadârı, validesinin pederi Kurşuncubaşı olmaĝla nam ile şöhret almıştır, h 1183 m 1769 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı Rebîu'l- Evvel 1235 m 1819, vefatı târîhini Sicil 1238 ve Ârif Hikmet 1240 olarak kaydetmiştir

Gül-i ruĝuñ bûyıñdan olmuş ser-te-ser gülzâr mest

Ğonca-ı şerminden 'arâkrîz 'andelîb-i zâr mest

Kimden eyâ eylesem keyfiyet-i 'aşkı suâl

'Ârif-i âĝâh serĝoş vâkıf-ı esrâr mest

Âdemi bende iden luĝ u keremdür yoksa

Pâdişâh eylemez bende-i âzâdeyi kûl

Yüzde bir ben gibi üftâde bulunmaz sâbık

Kimi var nâil-i pûs-ı ruĝı benden ğayrı

Yandıran âteş değil nâr-ı firâkıñdır beni

Ber-hevâ iden hevâyı iştiyâkıñdır beni

Dil viren dilber-i rânâ dile dil-gîr olmaz

Sâde efsûn u fesâneyle de teshîr olmaz

Yokdur 'Ârif o hümâ meşreb-i şayda tedbîr

Kimseniñ dâm-ı hayâlâtına nehcîr olmaz

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3040, Tayyazâde Atâ Târîhi c 5 s 359, Sicill-i Osmânî c 3 s 269, Ârif Hikmet 45, Âkif 96, Fatin 260, Es'ad 70

2575 ÂRIF Mevkûfâtçı Ârif Bey, Salih Efendi'nin oğludur, İstanbullu, Bâb-ı âlî Arabî mütercimi, vefatı h 1238 m 1822, Kayseri'de İbrahim Tennûrî mirkadı dairesinde medfundur, Aynî'nin "Cennetü'l me'vâ-yı 'Ârif Beg Efendi kıldı cāyı" mısraı vefatına târîhtir, Sicil'in vefatını 1239 göstermesi yanlıştır

Sînem hayâl-i mihr-i ruhuñdan ferâğı var

Kâşânedir ki kendi odundan çerâğı var

'Ârif hemîşe puhtedir eş'âr-ı dil-keşiñ

Beyt-i şabî'atıñda ma'ârif ocağı var

Kâmûsul A'lâm c 4 s 3041, Sicill-i Osmânî c 3 s 269, Ârif Hikmet 44, Fatin 260

2576 ÂRİF Enderunlu Müderriszâde Mehmed Ârif Efendi, Müderriszâde Ankaralı Mustafa Efendi'nin oğludur, İznikli, h 1171 m 1757 târîhinde İznik'de doğdu, bâ-pāye İstanbul Kâdısı, vefatı Zî'l-ka'de 1247 m 1831, Üsküdar'da Miskinler Tekyesi civarında pederinin kabri yanında medfundur, vefatında 86 yaşındaydı, vefatı târîhini Sicil'in 1243 ve Fatin ile Kâmûs'un 1245 ve Keşfü'z- Zünûn Zeyli'nin 1267 göstermeleri yanlıştır

Sevâd-ı hâl-i müşk-engîz kim tâ zîr-i kâkûldür
Girih pür-pîç-i h'âbım her gice hep tohm-ı sünbüldür

Olaldan mağz-ı çeşmim bûy-ı yâb-ı la'l-i hasretle
Sirişk-i kerem-i penbe sözden mînâ-yı pür-müldür

O gül'izâr-ı hezâr âşinâ ki añladamam
Televvün 'âdeti bir bî-vefâ ki añladamam

Zülfin o meh ki taraf-ı ruḥ-ı mihr-i tâba ḳor
Sevdâ siyâh baḫt dili pîç ü tâba ḳor

Ağyâr-ı siyeh-dil bu şeb ol mâha ulaşdı
Tâ şubḫ-ı sefîd-keveni sen gibi dolaşdı

Sicil-i Osmânî c 3 s 270, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3041, Âkif 11, Fatin 261, Es'ad 66, Ârif Hikmet 45, Tayyazâde Atâ Târîhi c 5 s 360, Keşfü'z- Zünûn Zeyli 515

2577 ÂRIF Kethüdazâde Kazasker Hacı Mehmed Ârif Efendi, vâlide kethüdası reîsü'l- ulemâ Kethüdazâde Hacı Hâfız Mehmed Sâdık Efendi'nin oğludur, h 1185 m 1771 târîhinde doğdu, vefatı 5 Rebî'ul- âhir 1265 m 1848, Beşiktaş'ta Yahya Efendi Tekyesi haziresinde medfundur

Göz ucıyla 'âşık-ı dil-ğasteye itmez nigâh

'Âşıkım bir bî-vefâ yârîñ elinden dâd dâd

Rûh kim verâ-yı kâkül-i terden zühûr ider

Güyâ ki âfitâb-ı seherden zühûr ider

Beyza-i tãvûs-ı cennetdir külâh-ı Mevlevî

Çule-i serv-i haqîkatdir külâh-ı Mevlevî

Sâyesinde 'Ârifâ kat'-ı merâhildir murâd

Çonca-i râh-ı velâyetdir külâh-ı Mevlevî

Son Asır Türk Şâirleri 34, Sicill-i Osmânî c 3 s 273, Osmanlı Müellifleri c 2 s 325, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3041, Fatin 261, Keşfü'z- Zünûn Zeyli 515

2578 ÂRIF Şeyhülislam Hacı Ârif Hikmet Bey b. İbrahim İsmet Bey b. Râif İsmail Paşa, İstanbullu,, 25 Muharrem 1201 m 1786 târîhinde doğdu, vefatı 15 Şa'bân 1286 m 1859, Üsküdar'da Nuhkapısı civarında medfundur, "Oldı Hikmet Beğ Efendi rehrev-i sū-yı beğâ" mısraı vefatına târîhdir

ılmaz ehl-i ma'rifet ser-riştesüz tedbirkâr

Her şabtb-i hâzıkıñ mi'yârı nabz-ı ĥastedir

Ĥikmetinden 'Ârifâ olmaz suâl

řeyĥü'l-İslâm eyledi Yezdân beni

Osmanlı Müellifleri c 2 s 327, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3041, Dûhâtu'l- Meşâyih 129,
Sicill-i Osmânî c 3 s 274

2579 ÂRIF Çapanzâde Mehmed Ârif Bey, şâkir Efendi'nin oğludur, İstanbullu,
vefatı 15 Muharrem 1339 m 1920, bu kaza içinde Kuzguncuk'ta Nakkaş Kabristanı'nda
medfundur

Mahfî iken nûr-ı Žatıñ soñra ifřâ eylediñ

Sîne-i bî-gînemî ol nûrdan iğnâ eylediñ

Son Asır Türk şâirleri 39, Osmanlı Müellifleri c 2 s 345

2580 ÂRIF Ârif Efendi, Sultân Mehmed-i Râbi' devri şâirlerinden

Beşikşâşdaki Çinili Kaşrı'na söylediği târiĥ

Du'â-güne anıñ târiĥ-i itmâmın dimiş 'Ârif

Mübârek ola bu zîbende-menzil şâh-ı devrâna

Es'ad 49

2581 ÂRİF Enderunlu Ârif Bey, Sultân Mustafa-yı Sâni devri şâirlerinden

Çıarsuñ ruħlaruñ gülgün u ebrü al al olsun

Libâs-ı işve-i nâziñ saña kat kat helâl olsun

Tayyazâde Atâ Târîhi c 4 s 207

2582 ÂRİF VEYA ÂHÎ Mehmed Ârif Efendi, İstanbullu, kâtib-i vakf, Sultân Mustafa-yı Sâni devri şâirlerinden

Sarâçhâne başında 'amuczâde Hüseyn Pâşâ medrese vü sebîl ü mektebine söylediği târihidir

Haydar-ı şânî Hüseyn İbn-i Hasen Bû Bekr-cüd

Âşâf-ı Fârûk 'adl-i devlet-i 'Osmâniyân

Dâver-i devrân Vezîr-i a'zâm-ı Hân Mustafâ

Dâder küster-i mekremet-perver hudâvend-i cihân

Nüş idüb Âhî zülâlinden didi şâd şevk ile

Oldı âb-ı Bü'l- Hasen 'ışk-ı Hüseyn ile revân

Safâyî 369

2583 ÂRIF Silahdarzâde Enderunlu Ârif Bey, Dârüssaâde yazıcısı, Sultân Hamîd-i Evvel devri şâirlerinden

Bendeñi maħzûn görüb ref'-i niķâb itmez misiñ

İtdiđiñ va'd-i 'ināyetden hicâb itmez misiñ

'Arz-ı ħâl-i 'Ârif-i nâ-çize sultānum baķub

Bâri bir redd-i cevâba irtikâb itmez misiñ

Çeşm-i mestiñ söyledi ħûn-ħ'ârsın bildim seni

'Âşıķa ğamzeñ gibi ğaddârsın bildim seni

Naķd-i eşki şarfa der-kâr olduñ 'Ârif var ise

Ĥ'âstgâr-ı vuşlat-ı dil-dârsın bildim seni

Bülbül figân u zârunı tekrara başladı

Beñzer şikâyet-i sitem-ħâra başladı

Şeb tâ seħer nâleler etseñ 'aceb midir

'Ârif gibi müşâhede-i yâra başladı

Tayyazâde Atâ Târîhi c 4 s 218, Şefkat 102, Silahdârzâde 52

2584 ÂRIF Ârif Mehmed Efendi, Zeyneb Sultân masraf katibi, Sultân Hamîd-i Evvel devri şâirlerinden

Sicil-i Osmânî c 3 s 267

2585 ÂRIF Hacı Ârif Efendi, cebeciler katibi, h 1226 m 1811 târîhinde hayatta idi

Sicill-i Osmânî c 3 s 269

2586 ÂRIF Müşir Mehmed Ârif Paşa, İstanbullu, h 1225 m 1810 târîhinde İstanbul'da doğdu, h 1270 m 1853 târîhinde hayatta idi, Arabistan ordusu müşîri

Târîh

Tâm târîhdir birisi cevherdir diğeri

Eyledi Ârif kulu inşâd bir beytû'l- kaşîd

Mevkî'inde böyle kışla yapdı Şâh Abdü'l- Mecîd

Cündine nâ-dîde kışla yapdı Hân Abdü'l- Mecîd

Fatin 262

2587 ÂRIF Mehmed Ârif Efendi, Dramalı, Dârü'ş- Şûrâ-yı Mısriyye başkatibi, h 1270 m 1853'de hayatta idi

Ḥamd-i bî-ḥadd o kerem fermāye
Beni fermānber iden bîḡāye

Ḳıldı ez-cümle o ḥallāḳ-ı kerīm
Beni āzāde-i ser-dest-i nesīm

Fatin 262, Sicill-i Osmânî c 3 s 274

2588 ÂRIF Ârif Efendi, mevaliden Kütahyalı Ahmed Efendi'nin akrabasıdır, Sultân-ı Ahmed-i Sâlis devri şâirlerinden, h 1130 m 1717 târîhinde hayatta idi

Ey zülf bâḡ-ı ḥüsnde sünbül müsüñ nesîñ

Oı mäh-rüya hāle mi kākül müsün nesîñ

Sâlim 446

2589 ÂRIF Ârif Çelebi

Ḥarāb olmuş nice devletserā gör baḥt-ı cemşîdi

Ṭarabḡāh-ı ḥarābāt-ı muḡān ma'mūr ḳalmışdır

Âsım 22

2590 ÂRİF Molla Mehmed Şerif Ağa Nakî, Ağa Mehmed Nakî'nin oğludur,
Buharalı

Ger nebâşed der temeshûr kâr-ı çerh-i hoşka-bâz

Hâkim-i şehr-i Buḥārā yâ çerā meymûn koned

Ârif Hikmet 46

2591 ÂRİF Aynîzâde Mehmed Ârif Efendi, Aynîzâde Abdullah Efendi'nin oğludur

Ramiz 189

2592 ÂRİF Ali Beyzâde Ârif Efendi, hâcegân-ı divân-ı hümâyûndan Ali Bey'in oğludur, İstanbullu, Hakkari tahrîrât katibi, h 1248 m 1832 târîhinde İstanbul'da doğdu, Sicil Erzurumlu olduğunu yazıyor

Âşıka renciş-i dilber kerem olmaz da n'olur

'Adem-i cevrû-cefâ renc u ğam olmaz da n'olur

Fatin 263, Sicil-i Osmânî c 3 s 274

2593 ÂRİFÎ Hüseyin Ârifî Çelebi, İstanbullu,, Kuloğulları'ndan, silahdar, beytülmal katibi, Anadolu kaleminde tezkireci, vefatı h 909 m 1551, Tuhfe ism-i sahihi Arif'dir diyor

Benim bir lâle-ruḥ derdiyle kim sînemde dâğım var

Dem-â-dem ḥânḳâh-ı dilde yanar bir çerâğım var

Ne bir mür-ı za'ıfe ne Süleymāna alur 'ālem

Cihānın tc ü tatı cümlen berbād imiş bildim

Sicill-i Osmānī c 3 s 264, Kāmūsu'l- A'lām c 4 s 3042, Tuhfe-i Hattātīn 179, Osmanlı Müellifleri c 2 s 306, Āřık elebi 231, Hasan elebi 198, Kāfzāde 72, Latīfī 235, Sehī 127, Ahdī 251, Beyānī 52, Riyāzī 86, Ālī Tārīhi 201

2594 ĀRIFĪ Mehmed Mar'ūf Ārifī Efendi, Trabzonlu, Ma'rūf elebi denmekle meřhurdur, Sinan Pařa hācesi, kādı ve mūderris, vefatı Zī'l- ka'de 1002 m 1593, Mısır'da medfundur

Atma hadeng-i amzeñi her bī-nevālara

ekdirme bār-ı miñneti bu add-i yālara

Belā bezminde bī-pervā ciğer-hūnın ien 'āřık

Ferāat 'iřret-ābādında neyler cām-ı fağfūrı

Kāmūsu'l- A'lām c 4 s 3042, Sicill-i Osmānī c 4 s 502, Hasan elebi 199, Beyānī

53

2595 ĀRIFĪ Mustafa Ārifī Efendi, Sinoplu, kādı, vefatı h 1018 m 1609

Pür amım sīne-i sūzānla eřm-i terden

Başladı fitne zühür itmeğe baħr u berden

Sicill-i Osmânî c3 s 264, Kâfzâde 72, Riyâzî 86

2596 ÂRİFÎ Ârifî Mehmed Efendi b. Şeyhülislam Es'ad Mehmed Efendi b. Şeyhülislam Hâce Sa'deddin Efendi, Hâcezâde Ârifî denmekle meşhurdur, h 1005 m 1596 târîhinde doğdu, müderris, vefatı Ramazan 1031 m 1621, Eyüb'de cedit yanında medfundur

Eyle ey dil cismiñi rāh-ı muħabbetde ğubār

Žāyi' olmaz bir ğün iletir kūy-ı yāre rūzigār

Şakāyık-ı Nev'izâde 663, Sicill-i Osmânî c 1 s 330 ve c 3 s 264, Kâfzâde 72, Mecelle 308

2597 ÂRİFÎ Helvacızâde Mehmed Ârifî Efendi, Mahmud Efendi'nin oğludur, Yalvaçlı, kâdı, vefatı h 1032 m 1622

Şakāyık-ı Nev'izâde 671, Sicill-i Osmânî c 4 s 149, Mecelle 308, Hulâsātu'l- Eser c 4 s 212

2598 ÂRİFÎ Saâdetgiray, Kırım Hânı Gazigiray'ın oğludur, vefatı 1045 m 1635

Ğamzeñ girişme ğayline sulţān-ı fitnedür

Çāh-ı zeķanıñ fütādeye zindān-ı fitnedür

Cân u dil oldu keşnesi şimşir-i gamzenîñ

Rahm eyle anlara ki şehîdân-ı fitnedür

Şakâyık-ı Şeyhî c 1 s 106, Mecelle 308, Belğ 55

2599 ÂRIFÎ Mehmed Ârifî Efendi, Kavalalı, kâdı, vefatı h 1057 m 1647, Sicil'in ismini Ârif Ahmed diye yazması yanlışır

Hâtırıñdan çıķmasun luğ it hemân mehcür olan

Olmasun bâri göñülden dür gözden dür olan

Şakâyık-ı Şeyhî c 1 s 206, Sicill-i Osmânî c 3 s 264, Safâyî 318, ~ 76, Mucib 28, Mecelle 307

2600 ÂRIFÎ Ahmed Ârifî Efendi b. İbrahim Efendi b. Kemal Efendi, İstanbullu, kâdı, vefatı Şa'bân 1076 m 1665

Çande bir gül-i ruğ görürse pâyine olur revân

Gül-sitân-ı reng ü büyiñ cüybâridur göñül

Şakâyık-ı Şeyhî c 1 s 383, Safâyî 331

2601 ÂRIFÎ İshakzâde Mehmed Ârifî Efendi, İshanzâde Mehmed Zuhûrî Efendi'nin oğludur, İstanbullu, kâdı, hattat, h 1064 m 1653 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı 1 Reb'ü'l-âhir 1121 m 1709, Anadolu Hisarı'nda Göksu Kabristanı'nda medfundur, târîh-i vefatını Hammer'den naklen Mecma'-ı Şuârâ'nın 1119 ve Sicil'in 1120 göstermeleri yanlışır

Perde itme zülfüñi ruhsāra Allāh ‘aşkına
Virme yüz ol rû-siyeh mekkāre Allāh ‘aşkına

Mihr-i ruhsārîñ irākdan seyr idelden zerre-veş
Yerde gökde tırmaz oldu ‘Ārifî-i bî-ķarār

Şakâyk-ı Şeyhî c 2 s 390, Sicill-i Osmânî c 3 s 265, Mecma‘-ı Şuârâ 105, Sâlim
448, Tuhfe-i Hattâtîn 714, Mecelle 308

2602 ÂRİFÎ Şeyh Ahmed Ârifî Dede, Şeyh Mustafa Efendi'nin oğludur, Peçevî, Yenikapı Mevlevîhânesi Şeyhi, vefatı 18 Rebî'ul-âhir 1137 m 1724, “ ‘İlm-i Hâķ ‘Ārifî Ahmed Dede gitdi eyvāy” mısraıyla damadı Gedâyî mahlas Nâilî Paşa'nın “Geldi târîhî gedāya, rif‘at ‘Ārif-i beķāya” mısraı vefatına târîhdir, Kâmûsu'l- A‘lâm'ın 1118 târîhinde vefat ettiğini yazması doğru değildir

Žât-ı pākinledir ey hāzret-i şultān-ı semā'
Şeref-i dā'ire-i mecma‘-ı dīvān-ı semā'

Yeridir maḥşer-i ervāḥ mücerred olsa

Çünkü cevelānıñ rûḥuñ ola meydān-ı semā'

Böyle bir meclis-i pür mā'ide-i şevķ içre

Yaraşur rûḥ-ı Ḥalîliñ ola mihmān-ı semā'

Kereminden umulur ‘Ārifî maḥşerde daḥî

İdesiñ dâhil-i cem'iyet-i yârân-ı semâ'

Şakâyk-ı Şeyhî c 3 s 310, Sicill-i Osmânî c 1 s 243 ve c 3 s 265, Ramiz 188, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3040, Fatin 255, Safâyî 365, Esrar Dede 211, Sâlim 447, Mecelle 307, Sema'hâne-i Edeb 159

2603 ÂRİFÎ Ârif Ahmed Paşa, İstanbullu, reîsü'l- küttâb, Teke Sancağı mutasarrıfı, vefatı Cemâziye'l- evvel 1145 m 1732, vefatı târîhi Kâmûs'da 1144 ve Fatin ile Halîfetü'r- Rûesâ'da 1146 olarak gösterilmektedir, Osmanlı Müellifleri'nin 1110 diye yazması yanlıştır

İtmez tarîk-i Hâkda olan halka ser-fürü

Eğmez minâre kâmetini bād eserse de

Sicill-i Osmânî c 3 s 265, Osmanlı Müellifleri c 2 s 316, Ramiz 188, Fatin 264, Tuhfe-i Hattâtîn 97, Halîfetü'r- Rûesâ 59

2604 ÂRİFÎ Ârifî Efendi, Yenişehirli, onuncu asır şâirlerinden

Murğ-ı kudsîdür ten-i lâ-şeyde rûh-ı pâkimüz

Yine meyli aşledür yoğdur ecelden bâkimüz

Ahdî 25

2605 ÂZİM Seyyid Mustafa Âzim Efendi, Bursalı, hattat, vefatı h 1045 m 1635

Mürân-ı hattîñ mülk-i Süleymân'a değışmem

Şehd-i lebiñi la'l-i bedaḥşān'a değişmem

Dīdemden aķan eşk-i teriñ derd-i ğamıñla

Bir kaŗresini lūcce-i 'ummāna deđiřmem

Sālim 451, Mecelle 308, Tuhfe-i Hattātīn 552 ve 745

2606 ĀZİM Şa'bānzāde Mehmed Āzim Efendi, Anadolu kazaskeri Şa'bānzāde Mehmed Efendi'nin ođludur, mūderris, vefatı 18 Cemāziye'l- āhir 1124 m 1712

Olub hezār firīble nağme senc ü bahār

Çemende ğoncayı bařdan çıķardı būlbūl-i zār

'Aceb mi řāḥce-i ğulde olsa cilve-fūrūř

Çemende būlbūle yüz virdi ğonca-ı ğūlzār

Ḥarf-i peyām-ı vařlı o 'İsā tekellūmūñ

Dil-i mūrdegān-ı ḥasrete cāndan ḥaber virir

Şeh-per-i būlbūl çü pūr-tīrdir sensiz baña

Ğonca-i ğul ḥaņcer-i tedmīrdir sensiz baña

'Āzim-āsā teşneyiz cān-baḥř-ı la'l-i nābıña

Mevc-i şahbâ cevher-i şimşirdir sensiz baña

Fikr-i ruḥ-ı dildârı göñül zîb-i ḥayâl it

Peymâne-i ümîdini lebrîz-i ü vişâl it

Nümâyân zaḥm-ı saḥt-ı dil şimşîr nâ-ma'lûm

Eşer peydâ mü'eşşir gâ'ib ü te'sîr nâ-ma'lûm

Divanı, Üniversite Kütüphânesi, numara 760

Şakâyk-ı Şeyhî c 2 s 429, Sicill-i Osmânî c 3 s 280 ve c 4 s 193, Belîğ 57, Sâlim
450, Safâyî 361, Mecelle 308, Keşfü'z- Zünûn Zeyli 516

2607 ÂZİM (Kitapta metnin üzeri çizilmiş)

2608 ÂZİM Şaşızâde Osman Efendi, Diyarbekirli, vefatı h 1200 m 1785

Göñül esrâr-ı 'aşkıñ eskiden ḥayrân u dengidür

Ne 'ayyâş u ne tiryākî ne berrâş ne bengîdir

Dem-â-dem mâcerâ-yı seyl-i eşk-i çeşmim 'Âzim

Sebeb-i ol қаşı yâyıñ zaḥm-ı dil-süz-ı ḥâdengidir

Tezkire-i Âmed 68

2609 ÂZİM Âzim Çelebi, Sultân Mahmûd-ı Evvel devri şâirlerinden

Ramiz 189, Sicil c 3 s 280

2610 ÂZİM VEYA TÂLIB Kürdzâde Mehmed Tâlib Efendi, İmam-ı Kürd Mustafa Efendi'nin oğludur, Tâlib maddesine bak numara 2451

2611 ÂZİM VEYA ÂRİF Fethullah Ârif Çelebi, Derviş Çelebi'nin oğludur, Şehnâmeçi Fethullah Çelebi denmekle meşhurdur, Ârif maddesine bak numara 2558

2612 ÂŞİR Şeyhülislam Mustafa Âşir Efendi, Reîsü'l-küttâb Mustafa Efendi'nin oğludur, 10 Muharrem 1142 m 1729 târîhinde doğdu, vefatı 25 Şa'ban 1219 m 1804, Bağçekapısı'nda kütüphânesinde medfun ise de muahhiren bakiye-i izâmı Molla Gürânî'de Pîrî Mehmed Paşa nâm-ı diğerkoruk Tekkesi hazîresine naklolunmuştur, “Meded kim Mustafâ 'Âşir Efendi göçdi dünyâdan” mısraı vefatına târîhdir

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3043, Dûhâtu'l- Meşâyih 116

2613 ÂŞİK Âşık Ali Paşa b. Şeyh Muhlis Baba b. Baba İlyas Horasânî, h 670 m 1271 târîhinde doğdu, vefatı h 733 m 1332, Kırşehir'de medfundur, Kâmûsu'l- A'lâm'ın vefatı târîhini 710 göstermesi doğru değildir

Divanı, Üniversite Kütüphânesi'nde, numara 121

Küllî 'âlem bir işâretidir hemân

Nice yüz biñ meleği var Hakkıñ 'ayān

İns ü cinden kimseler görmiş değil

Kimse ol yerden haber virmiş değil

Fikr ü 'aqlıñ iremez ol menzile

Adı o mülkün dağı gelmez dile

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3044, Osmanlı Müellifleri c 1 s 109, Mecelle 308, Latiff 44, Şakâyk-ı Mecdî 22, Sicill-i Osmânî c 3 s 281, Lügât-ı Târîhiyye ve Coğrafiyye c 5 s 3

2614 ÂŞIK Seyyid Pîr Mehmed b. Seyyid Ali b. Mehmed er- Rıdva Zeynelabidin b. Mehmed en-Netâ', Pirizrenli, bazı me'hazların Bursalı demeleri doğru değildir, kâdı, Nev'izâde'ye göre h 924 m 1518 ve Kâmûsu'l- A'lâm'a göre h 926 m 1520 târîhinde doğdu, vefatı Şa'ban 979 m 1474, Üsküb'de medfundur, Bursalı Cinânî'nin " 'Âşık sefer eyledi cihândan" mısraı vefatına târîhdir, vefatı târîhini Beyânî'nin 976 ve Kâmûs'un 939 göstermeleri yanlıştır

Libâsın şanmañuz ol gül'izârıñ çeşm-i bülbüldür

Hezârân çeşm-i bülbülde tecellî eyleyen güldür

Ne emdiñ la'l-i cānānı ne çekdiñ sīneye anı

Berīyüz cümle hāzlardan ne rûhānī ne cismānī

Tezkire-i Şu'arâ'sından

İlâhî cânımı şeydâ-yı 'aşk it

Dilim tûfîsini güyâ-yı 'aşk it

Aña envâ'-ı şun'ıñ kıl merâyâ

Ki te'sîr ide anlardan mezâyâ

İrüb üstâd-ı ilhâmîñla telkîn

Şeker-rîz ola sözde cân-ı şirîn

İdüb evşâf-ı ni'emâñı mükerrer

Tenâvül eylesün şekerîñle şeker

Divanı, Emir Efendi kısmında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 263

Şakâyık-ı Nev'izâde 161, Osmanlı Müellifleri c 2 s 307, Latîfî 237, Beyânî 51, Eslâf c 2 s 89, Sicill-i Osmânî c 3 s 282, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3044, Keşfü'z- Zünûn Eski Tab' c 1 s 515, ve Yeni Tab' c 1 s 799, Hasan Çelebi 195, Riyâzî 86, Ahdî 233, Mecelle 308, Âlî Târîhi 294, Güldeste 488, Kâfzâde 72

2615 ÂŞIK Şeyh-i Mevlevî Müneccimbaşı Ahmed Dede, Müneccimbaşı Selanikli Lütfullah Efendi'nin oğludur, Selanikli, Sultân Mehmed-i Râbî'in nedîmi ve Kasımpaşa Mevlevihânesi'nin Şeyhi, h 1041 m 1628 târîhinde Selanik'de doğdu, vefatı h 1113 m 1701 Mekke'de medfundur

Yine şahn-ı çemen reşk-i cinân oldığı çağlardır
Değil nergis görünen cā-be-cā zerrin ayağlardır

Var mı haberiñ bād-ı şabā tāze gülümden
Bir neş'e getürdüñ mi ola baña mülümden

Çekdiklerimi kūşe-i hicrānda didiñ mi
Virdiñ mi 'aceb tāze haber sūz-ı dilimden

Kākül-i şeb-rengiñ ey māh cāy-gāhımdır benim
Gün yüzüñ üzre o bir çaķar siyāhımdır benim

Bezm ehline sākī bugün āmāde mi geldiñ
Ya bī-ķadeh ü bāde hemān sāde mi geldiñ

Her hūba esir olmada şad ķayda düşersiñ
'Āşık nicesiñ 'āleme āzāde mi geldiñ

Ey dil şaķın o çeşm-i siyeh mest-i 'işveniñ
Destinde hançer-i nigh bī-emānı var

Şakâ-yık-ı Şeyhî c 2 s 291, Osmanlı Müellifleri c 3 s 142, Mecelle 408, Belîğ 58, Sâlim 103 ve 454, Sicill-i Osmânî c 1 s 232, Mecma'-ı Şuârâ 81, Sema'hâne-i Edeb 9, Esrar Dede 13 ve 215, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 61

2616 ÂŞIK Âşık Ömer, Aydınlı veya Konyalı, vefatı h 1119 m 1707, “ Ola ‘Âşık ‘Ömeriñ cilvegehi ‘adn-ı Celîl” mısraı vefatına târîhtir

Virmem saña çek benden elin ey melekü'l-mevt

Cânânıma nezr eylediğim câna doğunma

Açam başım dökem yaşım yaşam yırtam kılam zârı

O yâr ile benim da'vâm Hudâ faşl eyliye bâri

Divanı, Hacı Mahmud Efendi kısmında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde, numara 5097

Mecma'-ı Şuârâ 108, Osmanlı Müellifleri c 2 s 312

2617 ÂŞIKİ Âşık Paşazâde Derviş Ahmed Âşikî b. Şeyh Yahya b. Şeyh Süleyman b. Bâlî Âşık Paşa b. Muhlis Paşa b. Baba İlyas, Mecidözü kazasında Elvançelebi Karyeli, h 803 m 1400 târîhinde doğdu, vefatı târîhi malum değilse de yazdığı târîhinde 903 m1497 senesine kadar olan vakâyı kaydetmesine göre 903'de hayatta idiği anlaşılmaktadır, büyük cediti Balî Âşık Paşa için bak numara 2613

Matbû' târîhi medhali, Osmanlı Müellifleri c 3 s 84

2618 ÂŞIKÎ Âşıkî Çelebi

Dildür bilen hayâlini dîdem neden bilür

Bilmez efendi çok yaşayan çok gezen bilür

Velî tâb-ı tarâvet görmemiştir gonca-ı bahtım

Ne cânibden eser bilmem nesîm-i luğf u ihsânı

Kâfzâde 72

2619 ÂSİM Seyrekzâde Seyyid Mehmed Âsım Efendi, Nakîbü'l- eşrâf Seyrekzâde Seyyid Abdurrahman Efendi'nin oğludur, müderris, vefatı 15 Şa'ban 1086 m 1675, Edrinekapı haricinde Emir Buhârî Tekyesi karşısında Seyrekzâde Yunus Efendi'nin kabri yanında medfundur

Eşk-i çeşmim ki ser-küşe-i cânâna açar

Cüy-ı dil-cüdır o kim taraf-ı gülistâna açar

Şakâyık-ı Şeyhî c 1 s 486, Sicill-i Osmânî c 3 s 315, Safâyî 335, Mecelle 308, Belğ 57, Keşfü'z- Zünûn Zeyli 516

2620 ÂSİM Âsım Yusuf Efendi, Bosnalı, mahkeme katibi, vefatı Muharrem 1122 m 1710, " Teslîm-i intikâl " cümlesi vefatına târîhdir

'Aqlım var iken turre-i cānānemi görsem
Kendüm hele kayd-ı dil-i dīvānemi görsem

Bu dāğ n'ola dil-i bī-ķarārı söyletdim
Yine gül-i ter ile ben hezārı söyletdim

Kesilmedi ser-i zūlfūñ hikāyeti gerçi
Bütün gice dil-i āşūfte-i kārı söyletdim

Açıldı gonca-ı rengīni 'andelīb-i diliñ
Çemenistānda ol gül'izārı söyletdim

Divanı, Üniversite Kütüphānesi'nde, numara 70

Şakāyık-ı Şeyhī c 2 s 553, Mecma'-ı Şuârâ 150, Mecelle 308, Belğ 57

2621 ÂSİM Ârifzāde Mehmed Âsım Efendi, Kādı Ârif Efendi'nin oğludur, vefatı h
1150 m 1727

Dil-i yetīme nevāzeş şevābdır dirler
Ne cürm iderse de vaķt-i şebābdır dirler

Riyā vü zūhd ile şöhret virince bir ādem

Elinde bâde-i nâb olsa da âbdır dirler

Eğer çi meclisine dâhil olmadık 'Âşım

O şūha bir şeh-i 'âlicenâbdır dirler

Ramiz 193

2622 ÂSİM Mustafa Âsım Efendi, Hüdâvendigâr Sultân Murâd-ı Evvel İmaretî Şeyhi İsmail Efendi'nin oğludur, Sinek Mustafa Efendi denmekle meşhurdur, Bursalı, müderris, hattat, vefatı h 1160 m 1747, Tayyibî Mustafa Efendi'nin “ Rūh-ı 'Âşım itdi pervâz-ı cinân” mısraı vefatına târîhdir

Ne kaç'-ı rütbe-i 'ulyâ ne cem'-i mâl iledir

Felekde ehl-i diliñ rif'ati kemâl iledir

Ramiz 192, Safâyî 360, Tuhfe-i Hattâtîn 741, Belîğ 58

2623 ÂSİM Şeyhülislam Küçük Çelebizâde İsmail Âsım Efendi, Reîsü'l- küttâb Küçük Çelebi Mehmed Efendi'nin oğludur, h 1096 m 1684 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı 30 Cemâziye'l-âhir 1173 m 1759, İstanbul'da Yüksekaldırım'da Hekimbaşı Ömer Efendi'nin medresesi haziresinde medfundur, Nevres'in “ 'Âşım İsmâ'îl Efendi kıldı firdevsi mekân” mısraı vefatına târîhdir, vefatı târîhini Fatin'in 1172 yazması yanlıştır

Ey sârbân zimâmı çek semt-i kûy-ı yâre

Virâne dilde zîrâ yer kalmadı qarâre

Dil-i şād-pāre-i 'āşıkda feryād ü enīn olmaz

Belī bir kāse kim şikestedür anda tanīn olmaz

Hep hūsn ü 'aşka dā'ir imiş güft-ü-gū-yı halk

Dillerde dāsītān imiş esrār şandığım

Ķabiliyyetdür huşūl-i maṭlūbıñ sermāyesi

Elde isti'dād olunca kār kendün gösterür

Divanı, Emir Efendi kısmında, Millet Kütüphanesi'nde,	numara 265
“ , “ “ “ , “ “ ,	“ 266
“ , Es'ad Efendi kısmında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde,	“ 2661
“ , Şâzelî Dergâhı kısmında, “ “	“ 78
“ , Bayezîd Umûmî Kütüphanê'de	“ 5644
“ , Yeni Kütüphanê, Topkapı Sarayı'nda	“ 2148
“ , Üniversite Kütüphanesi'nde	“ 5521
“ , “ “	“ 214
“ , “ “	“ 1233
“ , “ “	“ 1710
“ , “ “	“ 1814/1

Osmanlı Müellifleri c 3 s 43, Kâmûsu'l- A'lâm c 2 s 944, Ramiz 190, Sicill-i Osmânî c 1 s 366, Safâyî 359, Dûhatu'l- Meşâyih 101, Fatin 265, Tuhfe-i Hattâtîn 650, Mecelle 171 ve 308, Belîğ 57, Son Asır Türk Şâirleri 108, Keşfü'z- Zünûn Zeyli 516

2624 ÂSİM Seyyid Ahmed Âsım Efendi b. Antep mahkemesi başkatibi Şâir Mehmed Cinânî Efendi b. Husûlf Efendi, Antepli, vakanüvis, vefatı 9 Safer 1235 m 1819, Üsküdar'da Karacaahmet'te Harmanlık'ta kabristanda medfundur

Nîce bir hizmet-i maḥlûḳ ile maḥzûl olalım

Sâil-i Ḥaḳ olalım nâil-i mes'ûl olalım

Aḳalım pâyına bir baḥr-ı ḥamiyyet bulalım

Şıla-i himmetine mâ gibi mevşûl olalım

Biz de şüret virelim kendümüze ḳâbil ise

Girelim ehl-i şafâ bezmine maḳbûl olalım

Getür ey sâḳî yeter eylediñ işgâl bizi

Bir zamân da mey-i bî-giş ile meşgûl olalım

Ḳalmadan ḥâḳ-ı mezelletde hemân ey 'Âşım

'Âzim-i sū-yı semâ-sa'y-i Sitânbûl olalım

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3046, Osmanlı Müellifleri c 1 s 375, Ârif Hikmet 46, Son Asır Türk Şâirleri 66, Sicill-i Osmânî c 3 s 283, Osmanlı Müellifleri 65, Lügât-ı Târihiyye ve Coğrâfiyye c 5 s 3, Fatin 266

2625 ÂSİM Yeğenzâde İbrahim Âsım Bey, Amasyalı, vefatı Ramazan 1254 m 1838, Amasya'da medfundur

Gülşen-i hüsnuñde açmış lâle sünbül yâsemen
Gül cemâliñ fark olunmaz gülden ey nâzik-beden

'Âşım-ı mestim reh-i 'aşkıñda lâyıkdır baña
Der-be-der Mecnûn olub gerdâna tağdırsam resen

Fatin 266

2626 ÂSİM Yakub Âsım Efendi, mevâlifden Kütahyalı Halil Rüşdî Efendi'nin oğludur, h 1220 m 1805 târihinde doğdu, vefatı h 1301 m 1883, Üsküdar'da Karacaahmet'te medfundur

Ol perî 'adn-ı hüsnde hür şeklin gösterir

Dîde' vü cism-i laîfî nûr şeklin gösterir

Bu ne sırdır kim baqın âyîne-i endâm-ı yâr

Bir mücessem nûrdur billûr şeklin gösterir

Öyle bir sâkı-i sîmin-sâka şad taḥsîn kim

Çeşmi geh mest u gehî maḥmûr şeklin gösterir

Giryesi meşşâta olmuşdur 'arūs-ı ḥandeye

Mātem-i erbāb-ı 'aşkıñ şūr şeklin gösterir

Milket-i ma'nāyı 'Āşım ḥāme teşhīr eyledi

Bir Süleymān'dır velīkin mūr şeklin gösterir

Son Asır Türk Şâirleri 73, Fatin 267, Keşfü'z- Zünûn Zeyli 516

2627 ÂSİM Abdülaziz Âsım Efendi, Müderris Seyyid Vesim Efendi'nin oğludur, Bağdadlı, müderris, Cemâziye'l- evvel 1218 târîhinde Bağdad'da doğdu, vefatı h 1305 m 1887, Fatih Câmii haziresinde medfundur

Māl-ı dünyā ile kim mağrūr olsa menfūr olur

Ger Süleymān-ı zamānsa hem celīs mūr olur

Divanı, Emir Efendi kısmında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 267

“ , “ “ “ “ “ “ “ 268

Son Asır Türk Şâirleri 75

2628 ÂSİM Küçük Filibelizâde Mustafa Âsım Bey, Küçük Filibeli Hâce Abdullah Efendi'nin oğludur, İstanbullu, Trabzon Vilayeti mektubcusu, h 1273 m 1856 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı h 1322 m 1904, Trabzon'da medfundur, vefatı târîhini Osmanlı Müellifleri 1320 göstermektedir

Ġaraz-ı taḥşīl-i 'ilm ü fazldan kesb-i meḥāsindir

Meḥâsin olmayınca ma'rifet maḥz-ı muşîbetdir

Son Asır Türk Şâirleri 76, Osmanlı Müellifleri c 2 s 338

2629 ÂSİM Âsım Efendi, Lefkoşalı, katib

Âsitân-ı şeh-i devrânı tebâh eyleyemem

Ya'nî ḥüsn-i nazarım Ḥaḳka güvâh eyleyemem

Mısr-ı dilde ola tâ taḥt-nişîn-i iclâl

Yok yire Yûsuf'u üftâde-i çâh eyleyemem

Nâr-ı aşk olmuş iken şu'le-fürûz-ı şeb-i hicr

Mâh-ı pertev-figeni meş'al-i râh eyleyemem

Ḥükm-i maḳzîye kemer-bend-i itâ'at lâzım

'Âşımâ 'ömri nizâ' ile tebâh eyleyemem

Fatin 268

2630 ÂSİMÎ Mehmed Âsımî Efendi, Geyveli Şeyh Muhyiddin Efendi'nin oğludur, Bursalı, müderris, ve Helvâ-yı Mescidî İmamı ve Câmi-i Kebir Vakfı Katibi, vefatı 10 Rebî'u'l-âhir 1077 m 1666, Bursa'da Peykârbaşı'nda Zindankapısı kabrinde medfundur, Sicil'in Geyveli göstermesi yanlıştır

'Ârız-ı dilber kim anda hıtt-ı 'anber-bū biter
Bir gülistāndır ki yer yer sūnbūl ũ hindū biter

Şanma kaddiñ gibi gülzār-ı leţāfette seniñ
Bir nihāl-i nāz-ı nevres 'ar'ar-ı dil-cū biter

Ķāmetiñ nahlı gibi görmüş değıldir bāgbān
Bāğ-ı hūsn içre eğer çi servler her sū biter

Meyve-çīn olsa 'aceb mi 'Āşimī-i hāste-dil
Şāh-ı kaddiñden ki cānā anda şeftālū biter

N'ola zaħm-ı hadeng-i cevriñi sīnemde şaqlarsam
Baña bir gonca-ı nev-bāvedür ol yārdan geldi

Ol deri kenar eylemek baħr-i felekde
Şanmañ beni girdāb-ı ğam u firķate taldım

Ķavz içre görüb yār ile ağıyarı der-āğūş
Ķayretle özüm 'Āşimī taşdan taşa çaldım

Şakâ-yık-ı Şeyhî c 1 s 768, Sicill-i Osmânî c 3 s 282, Safâyî 333, Mecelle 308, Güldeste 490, Gülzâr-ı Ârifân 364

2631 ÂTIF Mustafa Âtîf Efendi, Mustafa Efendi nâmında bir zâtın oğludur, İstanbullu, defterdâr-ı şikk-ı evvel, vefatı 22 Cemâziye'l-evvel 1155 m 1742, Üsküdar'da Miskinler civarında Şerîf Kapısı denilen mahalde medfundur, Ramiz ile Sicil'in ismini Mehmed Emin olarak göstermeleri yanlışır

Mâye-dâr-ı emel-i 'âkıbet ol mûr gibi

Aldırub mâ-meleki inleme zenbûr gibi

Sâde-dillikle olur şöhreti temkîn bulamaz

Mütelevvin olanıñ meşrebi billûr gibi

Perdesi şıyrık olan tâzeye söz olurdu

Yatmasa herkesiñ ağuşuna tanbûr gibi

Nîce ketm eyleyelim dūd-ı siyâh-ı âhı

Âteş-i hecr ile dil yanmada tennûr gibi

Oñulur kıalmaz idi zaħm-ı firâķ-ı sînem

Şarsam ol sîm-teni merhem-i kâfûr gibi

'Âtıfâ eyledi hâme yine teşmîr-i miyân

Ġâlibâ hizmet-i tanzîrede me'mûr gibi

O naql-i pūse ki bezm-i viṣāl māncesidür
Nigāh-ı ğamze-i mestāne ceb ṭabāncasıdur

Ḳapılma dāne-i hāl-i ūikenc-i ğisūya
Hezār-ı murġ-ı diliñ köhne bir ḳapancasıdur

Yaḳar bīḳār-ı ğam rūyuñla hānemizi
Şaff-ı müjeñ sipeh-i fitneniñ ki ḳāncasıdur

Hayāl-i kākül ü zülfüñ ḳonar göçer ūeb ü rüz
Ḳavāfil-i ğam-ı ‘aşḳiñ göñül ūapāncasıdur

Seni mecbūr ider aḥbābdan isti‘zāra
Ṭotalım yek deme ğamdan seni āzād eyler

Divanı, Es‘ad Efendi kısmında, Süleymaniye Kütüphānesi’nde, numara 2639

“	“	“	“	“	“	“	2658
“	“	“	“	“	“	“	3442/6
“	“	Hacı Mahmud Efendi kısmında,	“	“	“	“	3835
“	“	“	“	“	“	“	353
“	“	“	“	“	“	“	2087
“	“	“	“	“	“	“	2682/2

“ , Üniversite Kütüphânesi’nde	“ 197
“ , “ “	“ 1710/5
“ , “ “	“ 1713/4
“ , “ “	“ 2857
“ , “ “	“ 2887
“ , “ “	“ 3154

Osmanlı Müellifleri c 2 s 314, Kâmûsu’l- A’lâm c 4 s 3047, Tuhfe-i Hattâtîn 543, Sicill-i Osmânî c 3 s 285, Fatin 268, Es’ad 52, Ramiz 195, Mecelle 308

2632 ÂTIF İmamzâde Hâfız Mehmed Emin Âtîf Efendi, imam-ı sultânî Hacı Mehmed Efendi’nin oğludur, İstanbullu, kâdı, hattat, h 1125 m 1713 târîhinde İstanbul’da doğdu, vefatı h 1156 m 1743, Edirnekapısı haricinde medfundur, aşağıda beyitler vefatı târîhidir

Meded hem nâm-ı peygamber-i emînâ ‘Âtîf hoşgū

İdüb rihlet-i kalem kıldı o dem i’lâm-ı ihyāya

Dū târîhin bu beyti yazdı ol dem ki revân oldı

Cināna cān atub kıldı teveccüh sū-yı Mevlāya

Beķāyı biñ yüz elli altı sālında olub sâ’ir

‘İnān-ı rūḥ-ı ‘Âtîfdır emînâ şavb-ı ‘uḳbāya

Yirmiñci dükkānı içün söylediği târîḥ

Hoşā cāy-ı münevver maṭla'-ı nūr-ı siyeh-mānend

Dinülse reng ü şīve bunda şābit-i ḥaḳ bu ensebdir

Bu resm-i 'Âtıfā kilik-i 'aṭā red yazdı tārīḥin

Bu dükkān-ı midādı zīb ü zīnetden mürekkebdir

Kāmûsu'l- A'lâm c 4 s 3047, Sicill-i Osmânî c 4 s 230, Ramiz 193, Mecelle 308, Fatin 269, Tuhfe-i Hattâtîn 446

2633 ÂTIF Mehmed Emin Efendi, Damad Hasan Paşa İmamı Ahmed Efendi'nin oğludur, kâdı, vefatı Cemâziye'l-âhir 1185 m 1771, Seyyid Ahmed Rufâî Tekyesi'nde medfundur

Ramiz 194, Sicill-i Osmânî c 3 s 285

2634 ÂTIF Süleyman Âtîf Efendi, Reîsü'l- küttâb Âtîf Efendi'nin oğludur, hazîne-i mâliyyede evâmîr-i mâliye müdürü, vefatı Ramazan 1260 m 1844

Düşürdi 'âşîkânı ḳîl u ḳāle inceden ince

Hilâl-ebrû ile müşkîn kelâle inceden ince

Dolaşdı rişte-i fikrim o gîsüy-ı dilāvîze

Zamîrimden geçen bak şu ḥayāle inceden ince

Fatin 269

2635 ÂTIF Çavuşzâde Ahmed Âtîf Efendi, Mehmed Emin Efendi'nin oğludur, İstanbullu, mesârifât-ı askeriye nâzırı, h 1209 m 1794 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı Muharrem 1263 m 1846, Eyüb'de Bostaniskelesi'nde medfundur

Mâilim ol tırta-ı tarrâra âh
Âhdır kârım dem-â-dem âh âh

Añdırır mâha o dildârim hele
Hâle-i kâkûl olur aña güvâh

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3047, Sicill-i Osmânî c 3 s 286, Fatin 270

2636 ÂTIF Kuyucaklı Âtîf Mehmed Bey, Mısır Mollası Abdurrahman Nâfiz Efendi'nin oğludur, evkâf nezâreti meclis idare reisi, vefatı h 1316 m 1898, Süleymaniye Câmii hazîresinde medfundur

İrtifâ'-ı kâdr için lâzım tevâzu' âdeme
Şemsi gör kim sâyesin şalmış ayaklar altına

Osmanlı Müellifleri c 1 s 388

2637 ÂTIF Mehmed Âtîf Efendi, Rizeli Şâkir Agâhî Efendi'nin oğludur, temyiz mahkemesi a'zâsından, h 1291 m 1874 târîhinde Rize'de doğdu

Süveyda dilimde bir muhâbbet var ki Mevlâya
Değişmem zevkîni aşlâ ne dünyâya ne uqbâyâ

Neden mecnûn gibi oldum hayâl-i rüy-ı leylâdan
Neden şâm u seher ağlar gönül sevdâ-yı Mevlâdan

Son Asır Türk Şâirleri 78

2638 ÂTIF Âtîf Ölmez, 2 Haziran 1311 m 1895 târîhinde İstanbul'da doğdu

Mihneti, derdi tükenmez bu cihânîñ bilirem
Kimi görsem müte'eşşir, acıdım irkilirim

Hani göster baña 'ömründe cefâ çekmeyi
Ne gam var ne taşam hiç kederim yok diyeni

Hele eṭrâfına dikkatlice göz gezdiriver
Azıcık hüznini aňlat azıcık sezdiriver

Dökecek derdini hicrânını senden de beter
Kiminiñ saķfına konmuş gice baykuşlar öter

Şükr it hâline her ân beterin var beteri
Yazılır çünkü ezelden bize dehriñ kederi

Son Asır Türk Şâirleri 2118

2639 ÂTIF İdizâde Ahmed Efendi, Amasyalı İdî Muhlis Bayram Efendi'nin oğludur,
h 1125 m 1713 târîhinde hayatta idi, müderris, Amasyalı

Şeb-i hasret geçüb mihr-i emel dîdâr göstere
Tırâş itsün haṭṭın ya'nî o meh ruhsâr göstere

Ser-i serv üzre 'aks-i mihr şubḥu pâye pest itsün
O gül-i naḥl-i leṭâfet gonca-i destâr göstere

Gül-i nev-rûza bakmaz tûṭiyân her-dem-bahâr-ı dil
O şekker-leb hemân âyine-i ruhsâr göstere

Mey-i mazmûn-ı rengini pür it ma'nâ-yı ta'bîre
Çü reng-i bâde kendin ma'nî-i eş'âr göstere

Sâlim 454, Mecelle 309, Ramiz 193

2640 ÂKIF İdizâde Mustafa Efendi, Amasyalı İdî Muhlis Bayram Efendi'nin oğlu ve
2639 numarada yazılan Âtîf Ahmed Efendi'nin birâderidir, Amasyalı, Amasya Müftüsü,
vefatı h 1173 m 1759, Amasya'da medfundur, vefatı târîhi "Geldi yetmiş üçde emr-i irci't"

Zidd-ı me'nûsını kabz ise garaż ḥâk-i dile
Toḥum-ı vîrâneyi ek naḥl-i temennâ yerine

Osmanlı Müellifleri c 1 s 367, Sâlim 455, Ramiz 196, Mecelle 309

2641 ÂKİF Mehmed Âkif Efendi, Belgradlı, müderris ve tabib, vefatı h 1175 m 1761

Ramiz 197

2642 ÂKİF Ebûbekir Paşazâde Mehmed Âkif Bey, Ebûbekir Paşa'nın oğludur, vefatı h 1780 m 1766 Üsküdar'da Nasûhî Dergahı'nda medfundur

Baltacızâde Muştafâ Paşânın vezâretine söylediği târîh

Sezâdır zer-çalemler yazsalar 'Âkif bu târîhi
Vezîr ibn vezîru'd- devle oldu Muştafâ Paşa

Ramiz 197

2643 ÂKİF Lütfullah Âkif Efendi, kâdı, vefatı Şevval 1201 m 1786, Ezdin'de medfundur

Var mı hûbânda bu hüsni emsâl saña

Dil-i üftâde nice olmaya meyyâl saña

Rahm idüb hâline vaşlıñla be-kâm it cânâ

Dil-i 'Âkif saña 'âşık saña meyyâl saña

'Âşık hemîşe nüshâ-ı hicrân okur yazar

Ağyâra şerh-i vuşlat u ihsân okur yazar

Zâhid kitâb-ı ta'nını her ân okur yazar

Ders-i hıttı u piyāleyi rindān okur yazar

Hıttı-ı ruḥ-ı zıbbāsı güzeldir güle nisbet

La'l-i leb-i mīnāya maḥaldır müle nisbet

Nigāh-ı mūşikāfāne ile hıttı-ı yāra kıl rıkkat

Ne a'lā yazmış anı levḥ-i ḥüsne ḥāme-i kudret

Şefkat 103, Silahdarzāde 52

2644 ÂKİF VEYA MÜŞTÂK Hasan Âkif Efendi, Selanikli Ali Ağa'nın oğludur, Selanikli, Serezli Yusuf Muhlis Paşa'nın katibi, vefatı h 1243 m 1827, Selanik Mevlevîhânesi'nde medfundur, Selanikli Meşhûrî'nin "Söyledim fevtine Meşhûrî mücevher târîḥ, eylesün 'Âkife Ḥaḳ kevşer-i cennet iḥsân" beyti vefatına târîhtir

Yā Rāb beni muḥtācına muḥtāc itme

Muḥtāc isem ancak saña muḥtāc olayım

Billür-ı ḥamīre-sīmi nedir gerdeniñ seniñ

Nür-ı maḥz mı bilmem efendim teniñ seniñ

Divanı, Emir Efendi kısmında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 269

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3048, Son Asır Türk Şâirleri 89, Keşfü'z- Zünûn Zeyli 516

2645 ÂKİF Mehmed Âkif Paşa, Antepî Kâdızâde Kâdî Mehmed Efendi'nin oğludur, Yozgatlı, hâriciye nâzırı, 15 Rebî'u'l- evvel 1202 m 1787 târîhinde Yozgat'ta doğdu, vefatı 3 Rebî'u'l- evvel 1261 m 1845, İskenderiye'de medfundur, bazı me'hazlar vefatı târîhini 1263 ve 1264 göstermektedirler

Ne dem ki bezmde ol şûh-ı 'işveger bulunur

Hayâlîhâne-i 'uşşâkda neler bulunur

Olalı reng-i ruhuñ şermi ile dembeste gül

Sır virüb bâlin-i gülbünde yatur dil-ğaste gül

Seyr kııl dūd-ı kebūd-ı âh-ı ateşbârimı

Görmediñse sevdiğim ger sünbüle peyveste gül

Sicil-i Osmânî c 3 s 287, Osmanlı Müellifleri c 2 s 324, Numûne-i Edebiyyât-ı Osmâniyye 111, Lügât-ı Târîhiyye ve Coğrâfiyye c 5 s 6, Son Asır Türk Şâirleri 80, Ârif Hikmet 47, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3048, Fatin 271

2646 ÂKİF Âkif Bey, Abdullatif Bey'in oğlu ve Selanikli Şâir Hasan Âkif Efendi'nin kerîmezâdesidir, Selanikli, Üsküb mutasarrıf vekili, vefatı h 1300 m 1882 Kavala'da medfundur

Ḥāl-i ğurbet ṭālī'-i bed āh evlād acısı

Göñlümi üç şeydir 'Âkif dâimā pür hūn iden

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3049

2647 ÂKİF Âkif Mehmed Paşa b. Veliyyüddin Bey b. Receb Paşa, Kalkandelenli, Cezâyir Bahr-i Sefid Valisi, 2 Muharrem 1237 m 1822 târîhinde Kalkandelen'de doğdu, vefatı 30 Cemâziye'l- âhir 1311 m 1893, Fâtih Câmii kabristanında medfundur

Ey cihân râ tū cemālī vü mālī vü edā'ī

Ḥâzır-ı der hem zerrât velī ğaybī nümā'ī

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3047, Sicill-i Osmânî c 3 s 288, Osmanlı Müellifleri c 2 s 333

2648 ÂKİF Âkif Efendi, Hacı Derviş Ağa'nın oğludur, Trabzonlu, Şûrâ-yı bahriye başkatibi, h 1253 m 1837 târîhinde Trabzon'da doğdu, vefatı h 1316 m 1898 Üsküdar'da Karacaahmet türbesi civarında medfundur

Şafâ-yı ba'de-i la'li ḥayât-efzâ-yı cân olsa

Bize sâķī-i şahbâ böyle bir şūh-i cihân olsa

Son Asır Türk Şâirleri c 1 s 90

2649 ÂKİF Karamüftüzâde Mustafa Âkif Efendi, Vanlı, Maraş Kaymakamı, h 1227 m 1812 târîhinde Van'da doğdu, Kâmûs'da 1220 târîhinde doğduğu yazılıdır

Haste-i nâıķaya rûh-fezâdır hâmem
Eylese da'vâ-yı Loķmâni becâdır hâmem

Fatin 273, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3048

2650 ÂKİF Hasan Âkif Efendi, Ali Kâdı namıyla ma'rûf Hacı Ali Fehmi Efendi'nin oğludur, h 1298 m 1882 târîhinde İzmir'de doğdu, İzmir'de Kemeraltı Câmii Kütüphanesi'nde memur

Dostu olmaz düşeniñ derlerdi

Bunu bizzât denedim kendimde

Şûretâ dost olanın yeksândır

Varlığıyla 'ademi indimde

Son Asır Türk Şâirleri 2115

2651 ÂKİF Mehmed Âkif Bey, Müderris İpekli Hâce Mehmed Tâhir Efendi'nin oğludur, İstanbullu, h 1290 m 1873 târîhinde İstanbul'da doğdu

Ey aşlına iltihâķ iden nûr

Sensiñ baña her tarafta manzûr

Olsañ da zîlâl içinde mestûr

Bir ân değilim o lem'adan dûr

Rûhumda ider karar şu'leñ

Son Asır Türk Şâirleri 91

2652 ÂKİF Kapıcılar Kethüdâsızâde Enderunlu Âkif Bey, Sultân Mustafa-yı Sâlis devri şâirlerinden, vefatı târîhi bulunamadı

Hayâl-i zülf-i yâr oldukça gözde girye lâzımdır

Yazıkdır şîşe-i bî-âb içinde öyle sünbüller

Göñülde saklamağa 'aşkı kudretim yokdur

Ne saklayım güzelim şabra tãkatim yokdur

Tayyarzâde Atâ Târîhi c 4 s 212

2653 ÂKİF Yahya Beyzâde Enderunlu Âkif Bey, basın yazıcı, Sultân Selîm-i Sâlis devri şâirlerinden, vefatı târîhi ma'lûm değildir

Tesellî-bahş olur yâd eyledikce göñlüm 'Âkif

Nigâh-ı iltifât-ı yâre şâyân oldığım demler

Tayyarzâde Atâ Târîhi c 4 s 223

2654 ÂKİF Enderunlu Âkif Bey, çantacı, Sultân Mahmûd-ı Sâni devri şâirlerinden, vefatı târîhi bilinemedi

Hulūsum cezb ider ‘Ākif dil-i sengin dildāri
Nedeñlü saht ise nerm eyler elbet āheni āteş

Tayyarzāde Āta Tārīhi c 4 s 302

2655 ĀKIF Ākif Efendi, Antalyalı Ömer Feyzi Efendi'nin oğludur, Antalyalı, katib

‘Ākifā ol pertev-i ruhsārdan pür-nūr idi
Māh-ı enver iktibās-ı nūr-ı hūrşīd itmeden

Kāmūsu'l- A'lām c 4 s 3048, Fatin 274

2656 ĀKIF Yusuf Ākif Efendi, Şumnulu, ordu katibi

Tār-mār-ı zūlf-i yāriñ şūr şeklin gösterir
Ġamze-i ‘āşık kişi teymūr şeklin gösterir

Şi'r-i pāk-i şafveti ‘Ākif hele tanzīrde
Zümre-i ehl-i suhan ma'zūr şeklin gösterir

Kāmūsu'l- A'lām c 4 s 3048, Fatin 273

2657 ÂKIF Emirzâde Ahmed Âkif Efendi, Diyarbekirli Mehmed Şerif Efendi'nin oğludur, Diyarbekirli, Bolu Sancağı tahrîrât müdürü, kütüphâne sahibi defterdâr Ali Emîrî Efendi'nin birâderidir

Añladan dil mâcerâsın hâmedir

Yazdığım yâra anıñçün nâmedir

İster 'âbid ister ol fâsık şiyem

'Âkifâ rağbet hemân encâmadır

Tezkire-i Âmed 68

2658 ÂKIF Enderunlu Mehmed Âkif Bey, Safiye Sultân binti Sultân Mustafa Hân ...nin zevci Koca Bekir Paşa evladından Mîralem Mehmed Bey'in hafîdidir, h 1211 m 1796 târîhinde hayatta idi

'Anber-i şemîm zülf-i nedim âşikâr olur

Fikrim hayâl ü hame düşer târ-mâr olur

İtfâ ider mi süz-ı dil-ateşimiz

Gerçi sirişk-i çeşm-i terim cüybâr olur

'Âkif meşâm câna gelür büy-ı negehti

'Anber-i şemîm-i zülf-i nedim âşikâr olur

Son Asır Türk Şâirleri 78, Es'ad 71

2659 ÂLEM Çıracızâde Âlem Efendi b. Hasan Efendi b. Sun'ullah Efendi b. Hüseyin Efendi, kâdı, vefatı h 1158 m 1745, Bursalı Mü'minzâde'nin "Bağdı hayfâ Çıracızâde-yi kibrîti-ecel" mısrası vefatına târîhtir, Sultân Mahmud'un cülûsuna söylediği târîhdir

Güş idünce didi 'Âlem bî-bedel târîhini

Hağ Ta'âlâ lihye-i sa'diñ mübârek eyleye

Ramiz198, Sicill-i Osmânî c 2 s 148 ve c 3 s 289

2660 ÂLİM Çelebi Emir Âlim Efendi, Çelebi Âbid Efendi'nin oğludur

'Âlem ez 'âlem peziîred nûr u fer

Ver ne bâşed büstân bî-şemer

Vus'at u şafvet kocâ bûdî bîm

Ger ne bûdî hâmil-i yektâ guher

Şad meded yâbend ez-cân u teneş

Kâm-ı dil cüyend kân bağr u ber

Esrar Dede 196, Sema'hâne-i Edeb 148

2661 ÂLÎ VEYA ÇEŞMÎ Mustafa Âlî Efendi b. Ahmed Efendi b. Abdullah Efendi, Müverrih-i Âlî, Gelibolulu, Cidde Beyi, h 948 m 1541 târîhinde Gelibolu'da doğdu, vefatı h

1008 m 1599, “ Māte'l-‘ālī ve kasse ‘aleyhi'l- bāķī” cümlesi vefatına târîhtir, Riyâzî'nin vefatı târîhini 1011 göstermesi yanlıştır

Düşümde Kays'a şordum 'aşq-ı Leylā ile aĥvālin

Didi ĥaşr olmayınca şorma ben dīvānenüñ ĥālin

Girye itmez ki bile giryesini ben zārīñ

İstedikce yaşarır gözleri ancak yārīñ

Ne 'arz-ı ĥāle mededvār ne taķat-i güftār

N'olaydı ĥāl bileydiñ sen ey perī ruĥsār

Divanı, Emir Efendi kısmında, Millet Kütüphānesi'nde,	numara	271
“ , Hamīdiyye kısmında, Murad Molla Kütüphānesi'nde,	“	1107
“ , Fâtih Kütüphānesi'nde	“	3852/4
“ , Bāyezid Kütüphānesi'nde	“	5665
“ , Üniversite Kütüphānesi'nde	“	651
“ , “ “	“	695
“ , “ “	“	768
“ , “ “	“	1699/7
“ , “ “	“	2789/4

Keşfü'z- Zünûn Eski Tab' c 1 s 515 ve Yeni Tab' c 1 s 799, Tuhfe-i Hattâtîn 521, Osmanlı Müellfileri c 3 s 85, Sicill-i Osmânî c 3 s 290, Hasan Çelebi 196, Ahdî 72, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3050, Seyyid Rıza 66, Kâfzâde 72, Riyâzî 87, Mecelle 309, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 151

2662 ÂLÎ Ali Âlî Efendi, Moralı, kâdı, dergâh-ı âlî yeniçerilerinden, vefatı h 1056 m 1646, Sâlim'de vefatı târîhi 1100 gösterilmektedir

Püte-i 'aşk-ı haqîkatde vücûdum kâl idüb

Sikke-i nâmım virildi 'Âliyâ a'lâ baña

Biz mes'ele-âmûz-ı debistân-ı kemâlüz

Biz meş'ale-efrûz-ı şebistân-ı hayâlüz

Sâlim 456, Sicill-i Osmânî c 3 s 513, Şakâyk-ı Şeyhî c 1 s 206, Seyyid Rıza 67, Mucib 25

2663 ÂLÎ Ali Can Bey, Kırımlı, vefatı h 1110 m 1703

Ne el ider bilineydi o gül'izâr baña

Zaḥm eyler idi 'andelîb-zâr baña

Gehî girişme o nâz gehî 'itâb u cefâ

Neler eyler hele görseñ o şivekâr baña

Belġ 58

2664 ĀLĪ Sadrazam Hekimoġlu Ali ĀlĪ Paşa, Hekimbaşı Nuh Efendi'nin oġludur, h 1100 m 1688 tārġhinde İstanbul'da doġdu, vefatı 9 Zil-hicce 1171 m 1756, namına mensub cāmiide medfundur

Bize luş itdi Ĥudā şöyle ki gelmez řāle

şükri mümkün mi ola bu keremiñ her ġāle

Uyma vesvāse hele ġāřırayı def' eyle

Saņa reng eylesesün uġrama 'ĀlĪ āle

Kāmūsul-A'lām c s 3050, Sicill-i Osmānġ c 3 s 539, Sadġkatul-Vüzerā Zeyli Dilāverzāde'nin 42, Fatin 274

2665 ĀLĪ ĀlĪ Efendi, şeyh Mehmed Atā Efendi'nin oġludur, İstanbullu, sadrazam mühürdārı, h 1199 m 1781 tārġhinde İstanbul'da doġdu, vefatı Muharrem 1249 m 1833

Āh eylediġim řuġı dil-ārā řelebġdir

Şan aġlar isem ġam deġil aşla Ĥalebġdir

şem itmesün aġyār meded-i bŷy-ı viřālin

'ĀlĪ řulunuñ ez dil u cān bu şalebidir

Kāmūsul- A'lām c 4 s 3050, Sicill-i Osmānġ c 3 s 290, Fatin 275

2666 ÂLÎ Ali Âlî Efendi, Hasan Paşa'nın Tatar Ağa'sı Mehmed Ağa'nın oğludur, İstanbullu, cerîdehâne katibi, h 1232 m 1816 târîhinde doğdu, vefatı h 1273 m 1856, Ziya Paşa'nın "Bir yegâne şâ'ire kıydı yine, çerh-i gerdün-ı sitem-kâr hayf u hayf ağlayub târîh-i fevtin söyledim, göçdi 'Âlî-i suhen-ver hayf u hayf"

Câna geçsün tîğ-i gam cismiñde cânıñ tuymasun

Pârelensün cism-i zârıñ üstüñ'ânıñ tuymasun

Neşve taşşıl itdiğîñ sâğ'er de senden gamlıdır

Bir dokun bîñ âh diñle kâse-i fağfûrdan

Son Asır Türk Şâirleri 96, Sicill-i Osmânî c 3 s 290, Osmanlı Müellifleri c 2 s 327, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3050, Fatin 279

2667 ÂLÎ Sadrazam Mehmed Emin Âlî Paşa, Mısır Çarşılı Attar Ali Rıza Efendi'nin oğludur, 23 Rebî'u'l-evvel 1230 m 1814 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı 21 Cemâziye'l- âhir 1288 m 1871, Süleymaniye Câmii haziresinde medfundur

Bir hayli dem ki dîdelerim kan döker yeter

Ey hünî artık elvirir artık yeter yeter

Kâr eylemez figân u enîniñ o zâlîme

Bu âh u girye nîce bir 'Âlî yeter yeter

Son Asır Türk Şâirleri c 1 s 4, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3050, Fatin 276, Sicill-i Osmânî c 3 s 290, Lügât-ı Târîhiyye ve Coğrâfiyye c 5 s 4

2668 ÂLÎ Beyzâde Dervîş Mustafa Âlî Efendi, İstanbullu, Kânûnî Sultân Süleyman devri şâirlerinden

Ķânûnî Sultân Süleymân'ın Kerbelâ ŞaĶrasına icrâ itirdiği bir çeşmenin târîhi

Güyyâ bu çeşme bir saĶâ durur

Râh-ı ĦaĶ'da teşne eyler cüst ü cü

Lülesi ânuñ dehendür şu dili

Dil döker kime olursa rû-be-rû

Şu gibi ezberlemiş okur revân

Mâcerâ-yı dehri 'âlî sū-be-sū

Öñüne kim gelse dir târîh için

Mâ Ħüseyinle Ħasan 'aşķına su

Ahdî 243, Riyâzî 88

2669 ÂLÎ Hafız Konevîoğlu, İstanbullu, muhasebeci şâkirdi, hattat, Sultân Mehmed-i Sâlis devri şâirlerinden

Ya kaçışñ hicrile cânâ Ķâmetim oldu dütâ

FirĶatiñde çekmedik bir bâr-ı Ķam mı Ķaldı ya

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3050, Hasan Çelebi 197, Sicill-i Osmânî c 3 s 290

2670 ÂLÎ Reiszâde İlyas Âlî Efendi, Urlalı, Sultân Selîm-i Sâni devri şâirlerinden

Şanmañ cefâ-yı yâre taħammüldür hüner

Berdâr olmadır dil Mansûr-veş aşıl hüner

Hurşîd gibi gerçi ki hüsniñ kemâlde

Ey âfitâb-ı çehre zevâliñde öyledir

Hasan Çelebi 197, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3050

2671 ÂLÎ Hasan Âlî Bey, Hasan Âlî Yücel, Trabzonlu Hasan Âlî Efendizâde Ali Rıza Bey'in oğludur, İstanbullu, maârif vekili, h 1315 m 1897 târihinde İstanbul'da doğdu

Perîşân göñlümüñ yoğdur mezârı

Nîce mu'tâd edinmiş âh u zârı

Yeter Âlî bu vîrân bezm-i ğamda

Niçün tanzîr idersiñ sen hezârı

Son Asır Türk Şâirleri 106

2672 ÂMİR Mehmed Âmir Bey, defterhâne kîsedârı Himmetî Efendi'nin oğludur, İstanbullu, vak'a nûvîs, vefatı h 1230 m 1816, Sicil ismini Âmir Ömer Bey ve Es'ad Efendi pederi ismini Zikrî Efendi ve kendisinin vefatı târîhini Muharrem 1228 olarak yazıyorlar

Meclise âteş ki oldı ş'u'le-i cûşan bahâr

Eylesün ğayri maħall-i şaykâlî lâle maķâm

Biz de şebbû-yı kadeħle idelim gice şafâ

Şebde kıldı ğonca-ı nevrüz ta'tîr-i meşâm

Sen sehî serviñ görünce cûnbüş-i reftârını

Ŧıfl-ı nev-res gibi izhâr eyledi rakşa kıyâm

Muṭrib-i nev-rüz gül devrine âğaz eylesün

Kâse-i ŧanbûr-veş al sen de sâķî deste câm

Es'ad 50, Fatin 279, Ârif Hikmet 47, Osmanlı Târîh ve Müverrihleri 64, Sicill-i Osmânî c 3 s 292

2673 ÂYŞE Âyşe Hatun, Şeyh Yahya'nın hafidesi ve Akşemseddin Efendi evladından Şemsî Çelebi'nin zevcesi

Ḥurşîd ü Cemşîd manzûmesinden

Olur her yılda zende mürde 'âlem

Gidince lîk gelmez yine âdem

Selefden ger şorarsañ hâşş u 'âmı

Ya nâmıdır bilinen ya kelâmı

Bunı fikr eyleyüben eyledim âh

Meğer luğ ide dīdim saña Allah

O kârı kılmadım ben kim olub yād

Du'â ile kıllalar rûhımı şād

Dağī malım yok eyleyem 'imâret

Sebeb olub ańılam tâ kıyâmet

Âşık Çelebi 258

2674 ABÂPÛŞ Şeyh-i Mevlevî Abâpûş Bâlî Sultân b. Hızırşâh b. Süleyman Şâh-ı Germiyânî, h 770 m 1368 târîhinde doğdu, vefatı h 890 m 1485

İn hırka-ı mâ turfa-ı şebistân-ı hayâlîst

Ez ehl-i nazâr maḥrem-i ü şebistân-ı hâlîst

Bî- rûşenî-yi çeşm-i dil u şem'-i irâdet

Gulçînî-yi pîrâheneş ez emr-i muḥâlist

Sefîne- Mevleviyye c 1 s 4, Esrar Dede 194, Sema'hane-i Edeb 146

2675 İBÂDÎ VEYA HÂFİZ Enderunlu İbâdî Efendi, Mevlevî Ahmed Efendi'nin oğludur, Konyalı, on ikinci asır şâirlerinden, şiirinde her iki mahlası da kullanmıştır

Kâkül-i ruhsârîñ eyâ bir gül-i hoşbū mıdır

Sünbül-i bâğ-ı leţâfet 'anberîn gîsū mıdır

Ey 'İbâdî gülşen-i dildârı gezmekden ğaraż

Şayd-ı âhū-yı huten mi yoksa reng ü bū mıdır

Hâl-i ruhsârîñ gören üftâdeler hayrân olur

Kalbimizde mihr-i 'aşkın âteş-i sūzân olur

Ķulzūm-i 'aşk içre cānâ bir keş-â-keşdir gider

Var mı Hâfîz sen gibi hîç böyle ser-gerdân olur

Akif 53, Es'ad 68

2676 ABDULLAH Rûhîzâde Abdullah Efendi, Bursalı Mustafa Efendi'nin oğludur, kâdı, vefatı h 1015 m 1606

Sicil-i Osmânî c 3 s 365

2677 ABDULLAH Abdullah Efendi, Kızılca Hayreddinoğlu, Bergamalı, kâdı, h 960 m 1552 târîhinde doğdu, vefatı 6 Muharrem 1026 m 1617, Hasan Çelebi'nin Balıkesirli demesi doğru değildir

Nağme-i bād-ı bahār ile güzellendi hava

Mest olub çāk-ı girībān idecek dem geldi

Mey ü maḥbūbı imiş zevk-i behiştîñde hemān

Haber aldık o tarafından bize ādem geldi

Şakāyık-ı Nev'izāde 590, Katib Çelebi Fezlekesi c 1 s 387, Hasan Çelebi 201, Sicill-i Osmānî c 3 s 365, Seyyid Rıza 73, Kāfzāde 73, Riyāzî 88, Beyānî 53

2678 ABDULLAH Abdullah Efendi, Küçük Mahmud Efendi'nin oğludur, Mısır Kādısı, vefatı Cemāziye'l-āhir 1042 m 1632

Şakāyık-ı Nev'izāde 750, Sicill-i Osmānî c 3 s 366

2679 ABDULLAH Hakkı Mehmedzāde Abdullah Affüddin Efendi, Tatar Şeyh İbrahim Efendi'nin oğludur, Kırmılı, vefatı h 1050 m 1640, Kırm'da medfundur

Sicill-i Osmānî c 3 s 366

2680 ABDULLAH Dursun Efendizāde Abdullah Efendi, Müderris Dursun Efendi'nin oğlu ve Bekāyî mahlas Abdalbākî Efendi'nin birāderdir, Üsküdar Kādısı, vefatı h 1064 m 1653

Mecelle 144

2681 ABDULLAH VEYA BİÇÂRE VEYA ZÂKİRÎ Zâkirîzâde Şeyh Abdullah Efendi, Şaban Efendi'nin oğludur, Ali Paşa Tekyesi Şeyhi ve Fatih Camii Vaizi, vefatı h 1067 m 1657, Üsküdar'da Karacahmet'te Miskinler Tekyesi arkasında medfundur "Şeyhu'l-vâşîl" cümlesi vefatına târîhtir

İlâhî fazl u luṭfuñla baña bir fetḥ-i bâb eyle

İrişdir vahdet-i zâta kuluñ ni'me'l- ma'âb eyle

Ḳabûl eyle kuluñ Bîçâreniñ ḥâcâtını luṭf it

Kerîmâ maḥz-ı faẓlıñla anı sen kâmyâb eyle

Bîçâre ve Zâkirî maddelerine bak: numara 452 ve 1185

2682 ABDULLAH VEYA ABDÎ Sarı Abdullah Efendi b. Mağribî Seyyid Mehmed Efendi b. İbrahim Efendi, İstanbullu, reisü'l- küttâb, Şârih-i Mesnevî, hattat, vefatı Receb 1071 m 1660, Topkapı haricinde Maltepe yolu üzerinde sol taraftaki kabristanda medfundur, Nisârî'nin " Gül-i nesrîn-i 'adn ola İlâhî Şarı 'Abdullah" mısraı vefatına târîhtir

Kâmûsu'l-A'lâm c 4 s 2916, Halîfetü'r-Ruesâ Resmî Ahmed 31, Tuhfe-i Hattâtîn 280, Mecelle 312, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 133

2683 ABDULLAH VEYA FÂİZÎ Sa'dîzâde Seyyid Abdullah Fâizî Efendi b. Seyyid Seyfullah Sa'dî Efendi b. Mehmed Efendi, kâdı, vefatı Cemâziye'l- âhir 1079 m 1668

Fâizî maddesine bak numara 3119

2684 ABDULLAH Abdullah Efendi b. Hattat Ağakapılı İsmail Efendi b. Ali Efendi, İstanbullu, müderris, hattat, Şeyhülislam Seyyid Feyzullah Efendi'nin katibi, h 1074 m 1663 târihinde İstanbul'da doğdu, vefatı h 1134 m 1721 "Kâtib-i me'vâ-yı cennet oldu Abdullah ebed" mısraı vefatına târihtir

Tuhfe-i Hattâtîn 267

2685 ABDULLAH Abdullah Efendi, Yusuf Efendizâde Mehmed Efendi'nin oğludur, müderris, Bıçakçılar Camii İmamı, h 1080 m 1669 târihinde doğdu, vefatı 26 Zîl-hicce 1161 m 1748, Vefeyât-ı Eyvansarâyî'de vefatı târihi 1167 gösteriliyor

Elde deḡân ile kaçan ol büt-i dilistân gelür

Leşker-i ğam cevâbına gürz ile pehlivân gelür

Sicil-i Osmânî c 3 s 378, Asım 22, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 57

2686 ABDULLAH Şeyh Abdullah Salahaddin Efendi, Abdulaziz Efendi'nin oğludur, Tahir Ağa Tekyesi Şeyhi, h 1117 m 1705 târihinde doğdu, vefatı 29 Muharrem 1197 m 1782, Tahir Ağa Tekyesi'nde medfundur

Sicil-i Osmânî c 3 s 387

2687 ABDULLAH VEYA İLÂHÎ Şeyh Abdullah İlâhî, Simavî, İlâhî maddesine bak numara 196

2688 ABDULLAH Uşşâkîzâde Abdullah Efendi, Fesîhî Mehmed Efendi'nin oğludur

Sicil-i Osmânî c 3 s 368

2689 ABDULBÂKÎ Abdalbâkî Efendi, Varnalı bir tüccarın oğludur, Edirneli, Medine Mollası, vefatı 5 Cemâziye'l-evvel 1197 m 1782

Ramiz 29, Sicill-i Osmânî c 3 s 299

2690 ABDULBÂKÎ Abdalbâkî Efendi, Sivâsî Abdülmecîd Efendi'nin oğludur, Sultân Ahmed Câmîi Vaizi ve Sivâsî Tekyesi Şeyhi, h 1023 m 1614 târîhinde doğdu, vefatı 15 Rebû'l-evvel 1122 m 1710, tekyedeki türbede medfundur

Sicil-i Osmânî c 3 s 297, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 34

2691 ABDULBÂKÎ VEYA NÂSİR Şeyh Seyyid, Abdalbâkî Nâsır Dede Efendi, Kütahyalı Şeyh Seyyid Ebubekir Dede Efendi'nin oğludur, Yenikapı Mevlevîhânesi Şeyhi, h 1179 m 1765 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı 20 Cemâziye'l-evvel 1236 m 1820, Osmanlı Müellifleri'nin vefatı târîhini 1226 göstermesi doğru değildir, Mevlevî Safâyî'nin “ Sâliña terk-i fenâ itmekliğı ta'lîm için, Şeyh 'Abdu'l-Bâkî 'uqbâ râhına oldı revân” beyt-i mücevheri vefatı târîhidir

'Uşşâka yanma dilbere resm-i fenâ gerek

Güyâya nâle goncaya reng-i bahâ gerek

'Âşık arar mı dağdağa-ı kıl ü kâli lîk

Dilber hemîşe 'âşıkâ şefkat-nümâ gerek

Añlar mı hâl-i 'aşkı kelâm ile bir kişi
Bir pâre derd-i 'aşka hele âşinâ gerek

Göñül baķub ruķ-ı cānāne mest olub ķalmıř
Miřāl-i āyine bī pā vü dest olub ķalmıř

Geķer mi dil heves-i hâl-i zīr-i zülfinden
Sevād-ı Çīnde aķterperest olub ķalmıř

Dirġ-ı cām-ı ümīdim yedi teemmülde
Hezār seng-i elinden şikest olub ķalmıř

Tefekkür-i sitem-i dilber ile dil-i nāřır
Hemīře kūře-i ĥayret-i niřest olub ķalmıř

Kâmûsu'l- A'lâm c 6 s 4549, Osmanlı Müellifleri c 1 s 130, Esrar Dede 291,
Sema'hâne-i Edeb 236, Fatin 389, Sicill-i Osmânî c 3 s 300, Keşfü'z- Zünûn Zeylî 1/532

2692 ABDULHAY şeyh Abdulhay Efendi, Edirneli şeyh Saķlı İbrahim Sûfi
Efendi'nin oġludur, Edirneli, Hüdâyî Tekyesi şeyhi, vefatı 29 Receb 1117 m 1705 mezkur
dergahda medfundur "Kıla 'Abdu'l-Ĥay saña Ĥaķ rahmeti" mısraı vefatına târihtir,
Safâyî'nin vefatı târihini 1115 göstermesi doġru deġildir

Cilvegāh-ı sīnede devrān ider efķār-ı hū
Tūr-ı dilden müncelīdir řu'le-i envār-ı hū

Vuşlat-ı dīdār-ı cānān eyledikce arzū

‘Āşıkıñ sermāyesidir dāimā tekrār-ı hū

Hicr ile tevḥīdine ‘Abdu’l- Ḥay’iñ daḥl eyleme

Ḥissedār olan tecellīden ider izḥār-ı hū

Ey göñül şabr it belāya bulasıñ rāḥat tamām

‘Ādet-i Mevlā budur şabr ile bulur ḳul merām

Şeyhî c 2 s 499, Osmanlı Müellifleri c 1 s 125, Sicill-i Osmânî c 3 s 307, Safâyi 341, Mecma-ı Şuârâ 73, Sâlim 462, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 50

2693 ABDULHAK Abdülhak Molla Efendi, Hâcegân-ı Divân-ı Hümâyûndan Mehmed Emin Şükûhî Efendi'nin oğludur, İstanbullu, hekimbaşı ve reîsü'l- ülemâ, 1 Rebîu'l-evvel 1201 m 1786 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı 21 Şa‘ban 1270 m 1853, Sultân Mahmud Türbesi'nde medfundur “ Gitdi Ḥaḳ Ḥaḳ diyerek Ḥaḳḳa bu dem ‘Abdu’l- Ḥaḳ” bir ta‘miyeli mısraı vefatı târîhidir

Göz yum cihāndan aç gözüñü dem gelür geçer

Sen göz yumub açınca bu ‘âlem gelür geçer

‘Abdulḥaḳ ‘âdem ol da biraḳ nām dünyada

‘Ālemde nām ḳalur nice ‘âdem gelür geçer

Son Asır Türk Şâirleri 21, Sicill-i Osmânî c 2 s 301, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3064,
Fatin 280

2694 ABDURRAHMAN VEYA HÂTEMÎ Müeyyedzâde Abdurrahman Çelebi b.
Amasyalı Ali Efendi b. Müeyyed, Amasyalı, kâdı, Safer 860 m 1455 târîhinde Amasya'da
doğdu, vefatı 15 Şa'bân 922 m 1516 Eyüp'te medfundur

Çāk olan dest-i cefā ile girībānındır

İlişen hār-ı ğam u miñnete dāmānımdır

İçelim içelim şarāb içelim

Nice bir şūfî şāf-ı āb içelim

Āhiretde olur şarāba hīsāb

Biz anı bunda bī-hīsāb içelim

Hatmî maddesine bak numara 983

2695 ABDURRAHMAN Abdurrahman Alemşâh Efendi, Saçlı Emir Efendi'nin
oğludur, müderris, kâdı, vefatı h 987 m 1579, Soğd'da medfundur

Dil dilerkim sîne çākından göre dilber yüzün

Gör tabîbi merhemiyle tırmadın örter gözün

Şakâyık-ı Nev'izâde 259, Osmanlı Müellifleri c 1 s 357

2696 ABDURRAHMAN Abdurrahman Hayri Efendi, ulemadan Hüseyin Efendi namında birinin oğludur, Edirneli, Serez Kâdısı, vefatı h 1087 m 1676, Serez'de Hisaraltı denilen mahalde medfundur

Osmanlı Müellifleri c 3 s 97

2697 ABDURRAHMAN Abdurrahman Efendi, Şehzade Camii İmamı ve Fatih Camii hatibi olan bir zatın oğludur, İstanbullu, Sultân Ahmed-i Sâlis'in imâm-ı evveli, vefatı h 1140 m 1727

Olub âzürde hâtır güllerin çemen cebninden

Geçilmez bülbülün şimdi figân-ı âteşininden

O rütbe-i mürtefi'-bünyâd der-i kaşr-ı tevâzu' kim

Riyâz-ı cennete nezzâre kıbıldür zemninden

Nergis-i maḥmûrın yine açmaz şive-i mestânenen

Bilmem ol âfet ne görmüşdür dil-i dīvânenen

Şivekârım şekvesin ḥasretkeşânın diñlemez

Bî-ḥaberdür mest olanlar lezzet-i efsânenen

Sâlim 457, Osmanlı Müellifleri c 2 s 315

2698 ABDURRAHİM Abdurrahim Efendi, Afyonkarahisarlı, Akşemseddin Efendi hulefâsındandır, h 888 m 1483 târîhinde hayatta idi, vefatı târîhi mazbut değildir, Karahisar'da bina ettiği camii yanında medfundur

Ḥamd ider ol Z̄āta cānı pāk olan

Kim ḥilāfet buldı andan ḥāk olan

Gerçi oldı mevlidim K̄arahiṣār

Yüzim aḡ it kılma beni ōrmsār

Osmanlı Müellifleri c 1 s 114

2699 ABDURRAHİM Şeyh Abdurrahim Efendi, Şeyh Ali Efendi'nin oğludur, İvraniyeli, vefatı h 1282 m 1865, Üsküb'de Doğancık Tekyesi'nde medfundur

Ser-ā-ser nuṭka maḗhar düṣdi 'ālemde ḗamū eṣyā

Zebān-ı ḗāl ü ḗāl ile Ḥūdānın ḗamdini gūyā

Osmanlı Müellifleri c 1 s 132

2700 ABDURRAHİM VEYA FEDÂT Şeyh Abdurrahim Efendi, Pirizrenli, vefatı h 1303 m 1885, Suveys'de Ayn-ı Musa namlı mahalde medfundur, İlâhiyâtı'nda Fedâf mahlasını kullanmıştır

Osmanlı Müellifleri c 1 s 132

2701 ABDUSSELÂM Seyyid Abdusselâm Efendi, Mardinli, Mardin Müftüsü, vefatı h 1259 m 1843, Mardin'de İbrahim Bey Hazîresinde medfundur

Osmanlı Müellifleri c 1 s 381

2702 ABDUŞŞEKÛR VEYA ŞEKÛRÎ Himmetzâde Abdüşşekûr Efendi b. Şeyh Abdullah Efendi b. Himmet Efendi b. Bolulu Hacı Ali Merdân Efendi, reîsü'l- meşâyih ve Ayasofya vâizi, vefatı h 1180 m 1766, Üsküdar'da Abdüşşekûr Efendi Tekyesi'nde medfundur

Osmanlı Müellifleri c 2 s 314, Sicill-i Osmânî c 3 s 337, Mecelle 311, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 40, Ramiz 163, Sicill-i Osmânî c 3 s 337

2703 ABDUSSAMED Himmetzâde Şeyh Abdussamed Efendi b. Şeyh Abdullah Efendi b. Himmet Efendi b. Bolulu Hacı Ali Merdân Efendi, Süleymâniye Camii vaizi, vefatı h 150 m 1757, Üsküdar'da Abdüşşekûr Efendi Tekyesi'nde medfundur, " Düşdi bir târîh, Şeyh 'Abdu's-Şamed" mısraı vefatına târîhtir, Osmanlı Müellifleri'nin vefatı târîhini 1156 göstermesi yanlışır

Tende cânım cânda cânânım Muḥammed Mustafâ

Mülk-i dil tahtında sulṭânım Muḥammed Mustafâ

Yâ Rasûlallah ġarîbiñdir seniñ 'Abdu's- Şamed

Ḳıl şefâ'at ey keremkârım Muḥammed Mustafâ

Osmanlı Müellifleri c 2 s 314, Sicill-i Osmânî c 3 s 337, Mecelle 311, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 39

2704 ABDULAZİZ Ümm-i Veledzâde Abdulaziz b. Ümm-i Veled Hamuddin Hüseyin b. Hasan b. Molla Hamid-i Tebrîzî, kâdı, müderris, vefatı târîhini Şakâyk-ı Mecdî ile Mecelle 950 m 1543 ve Âşık Çelebi ile Hasan Çelebi h 952 m 1545 göstermektedirler

Kî bûd yâ Rab kî güy-ı yâr râ menzil konem

Cân u dil râ Ka'be-i maqşûd râ vâşıl konem

Mî konem her dem du'â-yı dârem ümîd-i kabûl

Ze ân ki bâ-ihlâş-ı hâliş ez şamîm dil konem

Kıble-i hâcât-ı mihr-bûd ez ezel dergâh-ı o

Kî bûd ez kıble-i hod rûy-ı râ mâ'il konem

Şakâyk-ı Mecdî 407, Hasan Çelebi 201, Âşık Çelebi 234, Sehî 46, Mecelle 117, Beyânî 53

2705 ABDULAZİZ VEYA AZİZİ Abdulaziz Efendi b. Sultân Murâd-ı Sâlis hâcesi Şeyhülislam Hâce Sadeddin b. Hasan Cân Efendi, 17 Rebî'u'l- âhir 983 m 1575 târîhinde doğdu, vefatı 17 Zî'l-hicce 1027 m 1617, Eyüp'te pederinin yanında medfundur, Osmanlı Müellifleri'nin vefatı târîhini 1025 göstermesi doğru değildir

Zeyl-i luţfın dest-i mücrimden çeker şanmañ anı

Belki anlar hıdmetiçün oldı dâmen-i dermiyân

Şakâyk-ı Nev'izâde 629, Katib Çelebi Fezlekesi c 1 s 395, Osmanlı Müellifleri c 3 s 338, Osmanlı Târîh ve Müverrihleri 20, Riyâzî 92, Mecelle 318

2706 ABDULAZİZ Hakikîzâde Abdulaziz İzzî Efendi, Hakkı Mehmedzâde Abdullah Afifüddin Efendi'nin oğludur, vefatı h 1106 m 1694, Hicaz'da medfundur, pederi Abdullah Efendi 2679 numarada mukayyedir

Sicil-i Osmânî c 3 s 366

2707 ABDULAZİZ VEYA AZİZ Mektûbîzâde Abdulaziz Efendi, Mustafa İzzet Efendi'nin oğludur, evkâf müfettişi, vefatı Cemâziye'l- evvel 1279 m 1862, Aziz maddesine bak: numara 2852

2708 ABDULGAFFAR Şeyh Abdulgaffar Efendi b. Şeyh Mehmed Şâh b. Şeyh Ahmed Efendi, Mardinli, hattat, vefatı h 934 m 1527, Mardin'de medfundur

Tuhfe-i Hattâtîn 259, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 308

2709 ABDULGANÎ VEYA ABDÎ Vardarî Şeyhzâde Abdulganî Efendi, Vardarî Şeyhzâde Mehmed Efendi'nin oğludur, İstanbullu, kâdı, Mustafa b. Şeyh Hâmi'l- Hasan Uşşâkî ahfadındandır, Vardarî Şeyhzâde Efendi denmekle meşhurdur, vefatı Şa'ban 1108 m 1696, Koğacı Dede Camii'nde medfundur

Âteş-i 'aşkıyla sūzân olalı kalbim benim

Döndi fânūs-ı hayâle gūyiyâ cismim benim

Şakâyık-ı Şeyhî c 2 s 216, Sicill-i Osmânî c 3 s 341, Tuhfe-i Hattâtîn 277, Sâlim 470, Mecelle 312

2710 ABDULGANÎ Abdulganî Efendi, İsmail Efendi'nin oğludur, Nabluslu, vefatı h 1147 m 1734

Sicill-i Osmânî c 3 s 341

2711 ABDULKADİR VEYA KADRÎ Şeyhulislam Abdulkadir Efendi, Hamidli Mehmed Efendi'nin oğludur, Hamidli, h 885 m 1480 târîhinde Hamid'de doğdu, vefatı Şa'ban 955 m 1548, Bursa'da bina ettiği mescid ve medrese hazîresinde medfundur, “ Geçdi o fâzıl” cümlesi vefatına târîhtir

Eyler hâsed gedâlarıñ emn ü ferâğına

Ehl-i huzûr şanma cihân pâdişâhını

Haçeriñ üzre düşüb virmediği dil ü cânı

Cânı andan şağınur şanma şağınur anı

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3086, Sicill-i Osmânî c 3 s 345, Dûhatu'l- Meşâyih 21

2712 ABDULKADİR VEYA SIRRÎ Eşrefzâde Şeyh Abdulkadir Sırrî Efendi, Abdullah Efendi'nin oğludur, İznik'te Eşref-i Rûmî Tekyesi Şeyhi, vefatı h 1180 m 1766

Sicil-i Osmânî c 1 s 389, Râmîz 149

2713 ABDULKADİR Seyyid Abdulkadir Efendi, Seyyid Burhaneddin Kılıç ahfadından Şeyh Seyyid Süleyman Efendi'nin oğludur, h 1255 m 1839 târîhinde Belh'de doğdu, vefatı 27 Receb 1341 m 1922, Murâd Buhârî Dergahı'nda medfundur

Āferīn ey āferīn cān-fedā

Ez tū peydā keşt naqş-ı māsivā

Divanı, Emir Efendi kısmında, Millet Kütüphanesi'nde, numara 266

Son Asır Türk Şâirleri 26

2714 ABDULKERİM Şeyh Abdülkerim Efendi, Edirneli, vefatı h 992 m 1584
Edirne'de medfundur

İlāhī ma'rifet nūrın delīl it

Sirāc-ı 'aqla kudretten fitil it

Ḳalubeñ ḳalbini rüşen eyle

Me'ānī Sırrī ile gülşen eyle

Osmanlı Müellifleri c 1 s 112

2715 ABDULLATİF Abdullatif Efendi, Kütahyalı, Şam Kâdısı, vefatı 15 Cemâziye'l-
evvel 1075 m 1664, Şam'da medfundur

Sicill-i Osmânî c 3 s 360

2716 ABDULLATİF Riyâzizâde Abdullatif Efendi b. Lutfî Efendi b. Birgili Mustafa
Efendi, Galata Kâdısı, vefatı h 1078 m 1667, Emir Buharî'de medfundur

Sicill-i Osmânî c 2 s 425 ve c 3 s 360

2717 ABDULLATİF abduflatif Efendi, Ba'lebekli Abdalbâkî Efendi'nin oğludur, Şamlı, Filibe Kâdısı, vefatı 17 Muharrem 1082 m 1671, Filibe'de medfundur

Sicill-i Osmânî c 3 s 360

2718 ABDULLATİF Enderunlu Abdullatif Ağa, Sultân Mahmûd-ı Sâni devri şâirlerinden

Ey gül-i nevreste-i bâğ-ı cemâl

İştıyâkıñla hezâr âşûfte-i hâl

Yok saña gülzâr-ı 'âlemde mişâl

Buldı cânâ gülşen-i hüsniñ kemâl

Rişk-i sünbüldür o zülf-i pür-şiken

Sîne-i şâfiñ mişâl-i yâsemen

Arzû-yı nev-bahâr itmez gören

Buldı cânâ gülşen-i hüsniñ kemâl

Tayyarzâde Atâ Târîhi c 4 s 304

2719 ABDULMUTTALİB Seyyid Abdulmuttalib Efendi, nakîbü'l- eşrâf hattat Seyyid Murtaza Efendi'nin oğludur, vefatı h 955 m 1547

Güldeste 437

2720 ABDUNNÂFİ VEYA İFFET Ramazanzâde Abdunnâfî Efendi, Adana Müftüsü Hacı Mehmed Said Efendi'nin oğludur, intihâb-ı me'mûrîn komisyonu reisi, vefatı Zî'l-hicce 1308 m 1890, Taif'te medfundur, İffet maddesine bak: numara 2916

2721 ABDULVÂHİD Ebûbekirzâde Abdulvâhid Efendi, Mardinli, kâdı

Süy-i gülşen be hırâm ey gül-i ter hem çü semen

Mu'tedil geşt hevâ bâğ-ı cihân deşt-i Hoten

Müjde ey 'âşık-ı âvâre-i âşüfte suhan

Nev-bahâr est şafâ-bağş şod etrâf-ı çemen

Ey büt-i lâle-ruh serv-ğadd-i hoş harekât

Cüyed ez telhî-i hicr-i tû dilem fevz ü necât

Ahdî 242

2722 ABDULVÂSİ' VEYA VÂSİİ Abdulvâsi' ve Vâsiî Çelebi, ümerâdan Hayrettin Hızır Bey'in oğludur, Dimetokalı, kazasker, vefatı h 945 m 1538 Hicaz'da medfundur, Sicil'in vefatı târîhini 944 ve Riyâzî'nin 905 göstermeleri yanlıştır

Çeşmiñ baķalıdan baña hışm ile yakışlar

Ceyhün u Fırata gözüm öğretti akışlar

şakâyık-ı Mecdî 394, Sicill-i Osmânî c 3 s 403, Sehî 29, Kâfzâde 126, Enîsü'l-
Musâmîrîn 73, Latîfî 354, Riyâzî 133, Keşfû'z- Zünûn Eski c 1 s 525 ve Yeni 1/818

2723 ABDULVEHHAB VEYA ABDÎ Abdulvehhab es-Sabûnî, Hemedanlı, vefatı h
954 m 1547, şam'da medfundur

Āb-ı hayvân-ı lebet ber ser-i çāh-ı zekānest

'Ādeti nîst meger mu'cize-i ān dehenest

Hasan Çelebi 201 Esrar Dede 203

2724 ABDÎ Abdulvahhab Abdî Efendi, İslî Abdi ve İslî Sırık denmekle meşhurdur,
Bursalı, kâdı, vefatı h 943 m 1536

Maraz-ı 'aşkı gör řifā yerine

Alı gör derdini devā yerine

Baña sevdā-yı zülfüñ āhîr-i kār

Ķara çul giydürür řabā yerine

Yüzüme bakmadan geçüb gitme

Söğ beğim bārī merhabā yerine

Müft mesken şanur cihānı kişi

Naqd-i ömriñ virir kirā yerine

Nice hayretde kıomaz adamı ol gözler kim

Sürmesiz ola siyeh meysiz ola mestāne

Osmanlı Müellifleri c 2 s 306, Âşık Çelebi 235, Hasan Çelebi 199, Güldeste 483, Kâfzâde 73, Latîfî 239, Beyânî 53, Riyâzî 88, Âlî Târîhi 201

2725 ABDÎ VEYA ABDULVEHHAB Abdulvehhab es- Sâbûnî, Hâce Celal'in oğludur, Hemedanlı, Abdulvehhab maddesine bak. Numara 2723

2726 ABDÎ Abdî Çelebi, vefatı h 981 m 1573

Keşfü'z- Zünûn Yeni Tab' c 1 s 800

2727 ABDÎ Abdî Efendi, Sarhoş Abdî denmekle meşhurdur, vefatı h 1014 m 1605

Zafer-nâmesinden

Vezîr-i a'zâm-ı Sulţân Murād Hân

Ki oldur mazhar-ı iltifât-ı Hâlık

Şeh-i kişver küşāniñ emri ile

Ġazāya ‘azm idüb ol merd-i şādık

Sene işney vü elfūñ āhirinde

Olub Zî'l-ħiccede serħadde lâhık

Sicill-i Osmânî c 3 s 407, Türk Şâirleri c 1 s 193

2728 ABDÎ Abdurrahman Efendi, Kınalızâde Hüseyin Efendi'nin oğludur, Tırhalalı, müderris, h 990 m 1582 târîhinde Tihala'da doğdu, vefatı Şa'ban 1038 m 1628, Keskin dede Kabristanı'nda medfundur

Ġaflet deĝil mi nūr gibi berķ o reh-i şarāb

Ĥalvet-nişîn kûşe-i meyħāne olmayam

Ĥāk-i pāy-i ehl-i dil-i meftūna yārānız hele

Ĥāk isek de cür'a-nūş-ı bezm-i rindānız hele

Yeter dökdi yeter celāl-i çeşmiñ ĥün-ı 'uşşāķı

Biraz var ĥġāb-ı nāza tġğ-ı ĝamzeñ der-i niyām ile

Şakāyık-ı Nev'izâde 719, Kâfzâde 74

2729 ABDÎ Abdullah Efendi, Kılıç Ali Paşa Camii İmamı Ağraslı Mehmed Efendi'nin oğlu ve Avarezâde Mustafa Efendi'nin damadıdır, İstanbullu, kâdı, h 1078 m 1667, Edirnekapı haricinde Emir Buhârî Tekyesi civarında medfundur, Tavîl Abdullah Efendi denmekle meşhur

Derûnuñ âyine-veş şâf eyle pür nûr ol

Ķatî açılma dilâ Ka'be gibi mestûr ol

Ķoma göñülde şaķın naķş-ı mäsivâ 'Abdî

Derûnuñ âyine-veş şâf eyle pür nûr ol

Ne devr-i feraĶ ü dil-geş ne özge 'âlem olur

Murâdı üzre döner âdemiñ felek dem olur

Derûnı Ķonça şıfat Ķûn olan felek zedeler

Hezâr şevķile gül gibi şâd u Ķürrem olur

Şakâyık-ı Şeyhî c 1 s 397, Safâyî 332, Sicill-i Osmânî c 3 s 368, Belğ 58

2730 ABDÎ Abdullah Çelebi, İstanbullu Sâmî mahlas Diyarbekir alaybeyi Musullu Şâir Yunus Bey'in şakirdlerindendir, vefatı h 1086 m 1675

Ķanıyle yazub nâmesini mülk-i 'âdemde

Şehr-i çemene eyledi irsâl Ķaranfil

Şakâyk-ı Şeyhî c 1 s 769, Safâyî 336, Sicill-i Osmânî c 3 s 368, Asım 22, Mecelle
312

2731 ABDÎ Nesîmîzâde Şeyh Abdullah Efendi, Merkez Efendi Tekyesi Şeyhi,
vefatı h 1095 m 1683

Mecelle 312 ve 422

2732 ABDÎ Enderunlu Nişancı Abdurrahman Abdî Paşa, Anadolu Hisarlı,
müverrih, Kandiye Muhâfızı, vefatı Receb 1103 m 1691, Çarârü'ş- şâ'ir cümlesi vefatına
târîhtir, Safâyî'nin vefatı târîhini 1102 göstermesi doğru değildir

Es-selâm ey kâinâtîñ âfitâb-ı serveri

Ĥazret-i Ĥaĥķıñ Ĥabîb-i Ekremi Peyġamberi

Mazhar-ı ta'zîm-i levlâk iftiĥârü'l- enbiyâ

Mesned-ârâ-yı risâlet dâver-i üns ü peri

Ruĥ-ı dil-cû da güzel zülf-i semen-bû da güzel

Nice tercîĥ ideyim o da güzel bu da güzel

Nâ- ümîdim ĥalkdan Mevlâ mu'înimdir benim

'Avn u tevfiķi refîķimdir ĥarînimdir benim

Şakâ-yık-ı Şeyhî c 2 s 190, Sicill-i Osmânî c 3 s 408, Osmanlı Müellifleri c 3 s 98, Sâlim 468, Asım 22, Tayyazâde Atâ Târîhi c 4 s 197, Safâyî 346, Mecelle 312, Belîğ 59, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 142

2733 ABDÎ Himmetzâde Şeyh Abdullah Efendi b. Şeyh Himmet Efendi b. Ali Merdân, İstanbullu, hattat, h 1050 m 1640 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı 26 Şevval 1122 m 1710, Üsküdar'da Bezcizâde Mehmed Muhyiddin Efendi Tekyesi'nde pederinin kabri yanında medfundur, Hacı Mehmed İsmet Efendi'nin "Güş idince 'İşmetâ kıldım du'â târîh için, ide Himmetzâde yâ Râb 'Adn-i a'lâyı maķâm" beytiyle Sami Mustafa Bey'in "Kürsi-yi 'Adni maķâm eyledi Himmetzâde" mısraı vefatına târîhtir

Mihr ü meh kim 'âlemi eyler münevver rûz u şeb

Yanımda güyâ iki mişbâh-ı enver rûz u şeb

Âsitânîñ ey Şeh-i levlâk me'mendir baña

Hâk-i pâyin tütüyâ-yı çeşm-i rüşendir baña

Ne meyl-i dil-ber ü ne rağbet-i şabûh idelim

Cemî-i ma'şiyete tevbe-i naşûh idelim

Vefeyât-ı Eyvansarâyî 38, Keşfü'z- Zünûn Zeyli 1/517

2734 ABDÎ Abdullah Abdî Paşa b. Emîrülhâc Ali Paşa b. Abdî Paşa, İstanbullu, Maraş Valisi, Cidde Beyi Abdî Paşa denmekle meşhurdur, hattat, vefatı 28 Receb 1168 m 1754

Tuhfe-i Hattâfîn 277, Sicill-i Osmânî c 3 s 380

2735 ABDÎ VEYA VASSÂF Şeyhülislam Abdullah Vassâf Efendi b. Mehmed Efendi b. Halil Efendi, Akhisarlı, Vassâf maddesine bak numara 4618

2736 ABDÎ Çeteci Abdullah Paşa, Diyarbekirli, Diyarbekir Valisi, vefatı Rebî'ü'l-evvel 1174 m 1760, Diyarbekir'de medfundur, Ramiz'in vefatı târîhini 1175 göstermesi yanlışır

Dil-i şad-pârem oldı geysuvâne ey perîşâne

Perîşândır anıñçün meyl ider hâtır perîşâne

Nesîm-i âyât-ı zülfüñ 'arz iderse mülket-i Çîne

Ser-â-ser fırça-ı âteş-perestâni gelir dîne

Sicill-i Osmânî c 3 s 381, Es'ad 55, Tezkire-i Âmed 75, Ramiz 201

2737 ABDÎ Subhîzâde Abdullah Abdî Efendi b. Feyzullah Efendi b. Subhî Ahmed Efendi, İstanbullu, kethüdâ-yı sadr-ı âlî, vefatı h 1175 m 1761, Şefkat ve Silahdârzâde ile Sicil vefatı târîhini 1177 göstermektedirler

'Âşık olduñ ey gönül bir dil-sitân lâzım saña

Bülbül-i nâlendesin bir gül-sitân lâzım saña

Hâlet-i pîriden ey zâhid şikâyet eyleme

Sen civân olmak dilerseñ nev-civân lâzım saña

Leblerin em ruğların būs eyle ol 'İsī-demiñ

Çeşme-i mā'u'l-hayāt-ı cāvidān lâzım saña

Her ser-āmed dil-bere meyl itme olmaz 'Abdiyā

Ġonca-fem sīmīn-beden bir yār-ı cān lâzım saña

Mihr olur ser-germ-i ħaclet bāde-ħ̃ār oldukça sen

Māha dāğ urmağda ğamzeñ neş'edār oldukça sen

Sicill-i Osmānî c 3 s 383, Şefkat 98, Silahdârzâde 49, Ramiz 202, Sâlim 470

2738 ABDÎ Mühürdâr Hacı Abdullah Efendi, Hacı Mustafa Ağa nâmında birinin oğludur, İstanbullu, reîsü'l-küttâb, defterdâr-ı şıkk-ı evvel, h 1111 m 1699 târihinde İstanbul'da doğdu, vefatı 22 Safer 1178, Üsküdar'da Harmanlık'da medfundur, Mecelle babasının ismin Halil olduğunu yazıyor, târîh-i vefatını Kâmus'un 1170 ve Ramiz'in 1180 göstermeleri doğru değildir

Ĥitâmın gūş idince bende-i dīrînesi 'Abdî

Muvâffağ oldu el-ħağğ böyle bir târîh-i dil-cūda

Du'ā-güne yazılsun t̃ağ-ı 'arşa böyle târîhi

Ola bākî bu ħaşr-ı dil-güşâ Sultān Maħmūd'a

Kâmûsu'l-A'lâm c 4 s 3115, Sicill-i Osmânî c 3 s 410, Ramiz 204, Mecelle 312, Fatîm 281, Halîfetü'r- Rûesâ 83 ve 90

2739 ABDÎ Abdî Efendi, İstanbullu, Ordu Kâdısı, h 1118 m 1706 târîhinde doğdu, vefatı h 1183 m 1769, İsakçı'da medfundur

'Abdiyâ târîh-i fahrin didi ehl-i 'arş u ferş

Moskovî kıldı müdemmir seyfi Şultân Muştafâ

Kâmûsu'l-A'lâm c 4 s 3115, Fatîm 281

2740 ABDÎ Altunuçokzâde Abdullah Efendi, Kastamonu mütesellimi bi'l-âhire Abdullah Paşa kethüdası ve daha sonra su nâzırı olan Altuncu Mehmed Ağa'nın oğludur, Koca Abdî denmekle meşhur idi, vefatı h 1183 m 1769, Ramiz İstanbullu olduğunu yazıyorsa da Es'ad Efendi Kastamonu'da doğduğunu ve 1193'de İsakçı'da vefat etmekle Sultân Osman Şehid Câmîi haziresinde İbrahim Paşa-yı Semî kabri yakınına defn edildiğini, Mecelle dahi 1183'de vefat ettiğini ve mezkur camii'de medfun olduğunu yazıyor, Sicil'de İsakçı'da medfundur diyor

Kilk-i 'Abdî-i kemîn ğavvâş-ı baħr-i fikr olub

Dürr-i târîhin hele buldı çıkardı ez-kemmün

Mihr-veş Sultân Maħmûda olub burc-ı şafâ

Gökşu Kaşrı oldı yek-tâk-ı sipihr-i nil-gün

Ramiz 203, Sicill-i Osmânî c 3 s 384, Es'ad 57, Mecelle 112 ve 312

2741 ABDÎ Abdî Efendi, Osman Ağa'nın oğlu olup Akkapunlulardan Şeyh Süleyman Efendi'nin ahfadındandır, Şarkî-yi Karahisarlı, Şarkî-yi Karahisar ceza mahkemesi reisi, vefatı h 1302 m 1884, Sultân Abdulhamîd-i Sâni vasfında 1301 ve 1303 târîhinde yazılmış divanında mevcut iki kasîdeye göre Sicil'in 1294 ve Osmanlı Müellifleri'nin 1270 târîhinde vefat etmiş olduğunu yazmaları doğru değildir

Serâir ehl-i dâim sîned e râz-ı nihân şağlar

Yerinde cevher u sîm u zeri elbette kân şağlar

Ser-â-pâ kaplayan cevvi-i semâyi dūd-ı âhımdır

Meh-i 'âlemtâbı şanma ebr-i âsumân şağlar

O şūh-ı dilrubâdan leyle-i vaşlı şağın şorma

Şeb-i Kâdri Cenâb-ı Kibriyâ kılmaz 'iyân şağlar

Çekinme nazma çek bu rağb u yâbes sözleri 'Abdî

O zât-ı muhterem elbet kuşūruñ bî-gümân şağlar

Kūy-ı emele irdiren insanı Hūdâdır

Bu yolda bizim rehberimiz 'aşk-ı hūdâdır

Divanı, Üniversite Kütüphanesi'nde numara 207

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3115, Son Asır Türk Şâirleri 28, Fatin 282, Osmanlı
Müellifleri c 2 s 413

2742 ABDÎ Abdullah Efendi, Akhisarlı, Rumeli Kazaskeri Kara Halil Efendi
damadı, müderris

Ol âfet âh u nâle ile göñül zîb-i kenâr olmaz

Bu şîr-i dehşet-efzâ ile ol vahşî şikâr olmaz

Ümîd-i bezl-i himmet 'âlemiñ nev-devletânından

Niyâz-ı sâyedir serviñ hemân nañl-i revânından

Hayâl-i kâmet-i bâlâsına ser-tâ-ka-dem yol yok

Geçilmez ol nihâl-i nahvetin müy-ı miyânından

Sâlim 464

2743 ABDÎ Abdullah Efendi, Tezkireci Abdullah Efendi denmekle meşhurdur,
Beliğ Kara Halil Efendi'nin damadı olduğunu yazıyorsa da Sâlim'in tahrîrine göre Halil
Efendi'nin damadı olan Akhisarlı müderris Abdullah Efendi'dir

Gubârın mü değil ħod-ı riste taraf-ebrûvânından

O şühûñ zür-ı ħüsni toz ħoparmıştır kemânından

Dū-şad-ı harf-teli nāsezā güftārdan şoñra

Miyānda subħa-ı vābestedir zenārdan şoñra

Belğ 59

2744 ABDÎ Abdî Efendi, Gelibolulu, bir imamın oğludur, Gelibolulu Müverrih Ali'nin ders refîki

Şem'-i ħüsñüñden göñül pervānesin devr eyleme

Arayub mumlar yaķub bulmayasuñ bir zamān

Dilber ħırāma başladı kebek dūrri gibi

Şaħn-ı sarāy-ı gülşene geldi perî gibi

Tārîh-i Âlî 201

2745 ABDÎ Abdî Efendi, Katib Abdî denmekle meşhurdur

Bize 'ālemde nigāriñ ruħ-ı zībāsı yeter

Saña ey çerħ yūri māhıñı var gezdiriver

Kāfzāde 87

2746 ABDÎ Abdî Çelebi, Tokatlı, Kâtib-i Dîvân-ı Sultân Şâiri Meşkî Mehmed Çelebi'nin birâderidir

Bîmâr-ı 'aşkıñ oldu göñül hîç görür miseñ

Señ bî-vefâ yı terk idemez öldürür miseñ

Açılmaz ise ağlamadan gözlerim nola

Ey tıfl-ı nâresîde beni güldürür miseñ

Göstermez oldu gün yüzini aldı aqlımı

'Abdî cefâya başladı ol meh görür miseñ

Kâfzâde 73

2747 ABDÎ Enderunlu Nevbetcibaşı Abdî Ağa, Sultân Osman-ı Sâni devri şâirlerinden

Gül-i neveste-nigâh-ı nâz bilmez neydiğün

Şîve-i dilhâh-ı hâtır-sâz bilmez neydiğün

Görmeyen yârân bu şi 'r-i nev-zemîniñ 'Abdîyâ

Naẓm-ı üstâd-ı suhen-i perdâz bilmez neydiğün

Tayyârzâde Atâ Târîhi c 4 s 138, Güftî 73

2748 ABDÎ Abdulkerim Abdî Efendi, Diyarbekirli, Siverek rûsûmât müdürü, h 1295 m 1878 târîhinde hayatta idi

Tezkire-i Âmed 69

2749 ABDÎ VEYA ABDULLAH Sarı Abdullah Efendi b. Mağribli Seyyid Mehmed Efendi b. İbrahim Efendi, reîsü'l-küttâb, Abdullah maddesine bak numara 2682

2750 ABDÎ VEYA ABDULGANÎ Vardarî Şeyhzâde Abdulganî Efendi, Vardarî Şeyhzâde Mehmed Efendi'nin oğludur, Abdulganî maddesine bak numara 2709

2751 UBEYD Ubeyd Han, Özbek Hükümeti'nin dördüncü hükümdarı Mahmud Sultân, mezkur hükümeti te'sis eden Şâhî Bey'in birâderidir, vefatı h 986 m 1578

Divanı, Topkapı Sarayı'nda Enderûn Kütüphanesi'nde, numara 2381/2

Kâmûsu'l-A'lâm c 4 s 3121

2752 UBEYD Şeyh Ubeydullah Dede, Eğridir Mevlevîhânesi Şeyhi, vefatı h 995 m 1586, Konya'da medfundur

Küy-ı 'aşk-ı Mevlevî dîvânesi olmuş 'Ubeyd

Seng-i eţfâl-i rehi hışn-ı haşînidür anuñ

Esrar Dede 204

2753 UBEYDÎ Müeyyedzâde Ubeydî Çelebi, Sadrazam Pîrî Paşa damadı ve Kazasker Abdurrahman Çelebi'nin birâderi, Sofya Kâdısı, vefatı h 961 m 1553, Sofya'da medfundur

Şerh ider derdin dehân açmış dil-i şadpâreniñ

Bağladım ol dem hemân ağızını muhkem yâreniñ

Çatı göñlüñ yumuşadur cânâ benim zârılığım

Kuhgen-i zürına duymaz güci seng-i hâreniñ

Âşık Paşa 234

2754 UBEYDÎ Abdurrahman Efendi, Nebî Dede veya Nebî Halife nâmında bir zatın oğludur, Edirneli, Zağra Kâdısı, vefatı h 981 m 1573, "Âh fevt oldı Muharremde 'Ubeydî Çelebî" mısraı vefatına târîhtir, Kâfzâde ve Hasan Çelebi'nin 980 ve Âlî'nin 982 târîhinde vefat ettiğini yazmaları doğru değildir

Çânünî Şulţân Süleymâna virdiği kaşîdeden

Bu taş-ı lâciverdî zer-beft otâğıñ olsun

Mihr ile meh yanıñca iki şolâğıñ olsun

A'dâ-yı bed nihâda 'azm-i sefer kılıcağ

Tîğ u zafer yanıñca yalın yârâğıñ olsun

Sulţân-ı baħr u bersiñ devlet serîri üzre

Her dem nesīm-i himmet çāpūk ulađıñ olsun

Çarĥ-i berīne hemser olub livā-ı ‘adliñ

Ser-menzil-i sa‘ādet dāyim ĥonāđıñ olsun

Luĥ it ‘Abdīniñ gel uyar murād-ı ŧem’in

Bu tekye-i cihānda yanar çerāđıñ olsun

Ķaşdı budur ki ĥaber göndere ađyār saña

İstimā’ itme ŧaĥın söz gelür ey yār saña

‘Ādemiñ sāđar-ı ömrine cihān bir demdir

Hey meded ol daĥt ĥūn-ı dille hem-demdir

Ķađlar ŧaşlar yarıldı itdiğim feryāddan

Tālī’im ŧaş yarmada ĥalmaz benim Ferhāddan

Divanı, Emir Efendi Kısımında, Millet Kütüphanesi’nde, numara 272

“ , Üniversite Kütüphanesi’nde

“ 631

Keşfü'z-Zünûn Eski Tab' c 1 s 516 ve Yeni Tab' c 1 s 800, Ahdî 231, Mecelle 312, Âşık Çelebi 236, Kâfzâde 74, Kâmûsu'l-A'lâm c 4 s 3122, Beyânî 54, Âlî Târîhi 294, Hasan Çelebi 202, Riyâzî 89, Enisü'l- Müsâmîrîn 78

2755 UBEYDÎ Hacı Mehmed Ubeydî Efendi, Sâğır-i Cem müellifi, vefatı h 1110 m 1698

Mecelle 312

2756 İBRET Hacı Mehmed İbret Efendi, Bursalı, mahkeme katibi, vefatı Ramazan 1261 m 1845 Bursa'da Zindankapısı Kabristanı'nda medfundur

Vücūdün pertev-i nūr-i haqīkat yâ Rasûlallah

Vişâliñ 'âşıkâ tâc-ı sa'âdet yâ Rasûlallah

Bizi çirk-i ma'âşîden hemîşe pâk idensin señsin

Çudumuñ lücce-i deryâ-yı rahmet yâ Rasûlallah

Niyâz-ı 'âçizânem hazretiñden yüz sürem her dem

Ğubâr-ı pâyıña vir zerre-ruḥşat yâ Rasûlallah

Žiyâ-yı nūr-ı zâtiñ miḥver idiser zulumet-i ḥaşri

Bu 'ibret rüsiyâha kıl şefâ'at yâ Rasûlallah

Çekilüb sînemize kerb-i belâ desteresi

Tâ süveydâ-yı derūnumda görüñdi beresi

Ƙor diler 'āleme hicrān ile āteş küresi

Tîĝ-ı mâtem açalı sīneye āh pençeresi

Osmanlı Müellifleri c 2 s 323, Kāmûsu'l-A'lâm c 4 s 3118, Fatin 283, Sicill-i Osmânî
c 3 s 414

2757 İBRETÎ Feyzullah İbretî Dede, Mevlevî, Kenzû'l-Esrâr müellifi, Sultân Murâd-
ı Sâlis devri şâirlerinden

Mecelle 312

2758 İTÂBÎ Ahmed İtâbî Çelebi, Edirneli, Sultân Selîm-i Sâni devri şâirlerinden

Ƙızıl güldür disem ruĥsârına ol ğonca-āl añlar

Hilâle beñzedirsem kaçların eğri ĥayâl añlar

Dehâniñla miyâniñ nüktesin baĥş eyleseñ bir gün

Bize bir rind-i 'ārif olsa gelse kıl u kıal añlar

Âşık Çelebi 237, Enîsü'l- Musâmirîn 78

2759 ATÎKÎ Atîkî Çelebi, Şemâhiyeli

Çeşm-i ağıyârda ziyâ neyler

Kör olan çeşme içre mâ' neyler

Arada hâtırı cânânı gözlerim yoksa

Fenâ-yı düşmene bir âh-ı 'âşîkâne yeter

Ahdî 254

2760 OSMAN Sultân Osmân-ı Evvel, Gazi-i Ertuğrul Han'ın oğludur, h 656 m 1258 târîhinde doğdu, 4 Cemâziye'l-evvel 699 târîhinde cülûs ve 12 Ramazan 726 m 1325'de vefat etti, Bursa'da medfundur, Kâfile'nin veladeti târîhini 657 göstermesi doğru değildir

Oğlu Şulţân Orhâna yazdığı Nâşihâtnâmesinden

Göñül kerestesiyle bir yeñi şeh'r ü pâzâr yab

Zulm eyleme rencberlere her ne isterseñ var yab

Eski yeñi şeh'rî bâri İnegöle dek hep vâri

Kırub geçirdik ağıyârı Bursayı da yık tekrâr yab

Kurd olub girme sürüye arslan ol bakma girüye

Çâr olub hâydi çeriye Dilgeçidini hişâr yab

İznik Şehrine ħor bakma Saķarya Şuyu gibi akma

İznikmedide el bakma her burcunda ħiřār yab

‘Osmān Ertuĝrul oĝlisuñ Oĝuzĥān neslisuñ

Ĥaķķıñ bir kemter ķulusuñ İslāmbulı aķ gūlzār yab

Āřık Ćelebi 25, Tayyārzāde Atā Tārīhi c 4 s 6, Meřāĥir-i İslām 33, Kāfile-i Şuārā 6

2761 OSMAN VEYA FĀRİS Sultān Osmān-ı Sānī, Sultān Ahmed-i Evvel’in oĝludur, 10 Cemāziye’l-āĥir 1013 m 1604 tārīhinde doĝdu, 1 Rebī’u’l-evvel 1027 m 1617 tārīhinde cūlūs ve Receb 1031 m 1621’de vefat etti, Sultānahmet Camii civarında pederinin tūrbesinde medfundur

Gūlřen iķre bitmedi bir ĝonca cānā ĥārsız

Dūnyede ĥāřıl deĝil bir nev-civān aĝyārsız

Kimi ol yārı benim dir kimisi daĥī benim

Orta yerde Fārīsī āvāre ķaldı yārsız

Merhem-i vařlıñā ĝoñūl muĥtāc

Derdmende anıñla eyle ilāc

Bāřdıĝıñ topraĝa ķadem cānā

‘Āřıķıñ bařına mūcevher tāc

Beytim hıdmet idi salṭanat-ı devlete

Çalışur ḥāsid ü bed-ḥāh ‘aceb nikbetime

Divanı, Revān Kütüphanesi'nde , Topkapı Sarayı'nda numara 741

Şakāyık-ı Nev'izāde 655, Tayyārzāde Atā Tārīhi c 4 s 58, Hulāsātu'l- Eser c 3 s 105

2762 OSMAN Hakīkizāde Şeyh Osman Efendi, Emir Buhārī Tekyesi Şeyhi, vefatı h 1038 m 1628, Eğrikapı'da bina ettiği tekyesinde medfundur, “Sā‘at-i ‘uzlet” cümlesi vefatına tārīhtir, vefat tārīhini Osmanlı Müellifleri'nin 1037 ve Sicil'in 1140 göstermesi yanlıştır

Bülbül-i şūrīdeyim gülden nařbim var benim

Şanmañız beyhüdeyim gülden naşbim var benim

Osmanlı Müellifleri c 1 s 58, Mecelle 186 ve 313, Sicil c 3 s 427, Vefeyāt-ı Eyvansarāyı 35

2763 OSMAN Osman Efendi, Akşehirli, Akşehir Kādısı, vefatı Zī'l-hicce 1039 m 1629, Silifke'de medfundur

Sicil-i Osmānī c 3 s 418

2764 OSMAN VEYA DERVİŞ Derviş Osman Sîne-çâk, bir zaîmin oğlu ve Sadrazam Kara Mustafa Paşa'nın birâderidir, İlbasanlı, Mevlevî, vefatı h 1055 m 1645, Galata Mevlevîhânesi'nde medfundur, vefatı târîhini Sicil'in 1050 göstermesi yanlıştır

Derviş maddesine bak numara 1151

2765 OSMAN Muabber Şeyh Hasan Efendi, vefatı Şevvâl 1074 m 1663, Silivrikapısı haricinde medfundur

Mecelle 313

2766 OSMAN Nefes Anbârî Şeyh Osman Efendi, Kayserili, Tercüman Yunus Zaviyesi Şeyhi, vefatı Rebî'u'l-âhir 1095 m 1683, Tercüman Yunus Tekyesi haziresinde medfundur, Şeyh Nazmî Efendi'nin "Vâh uçdı bülbül-i tevḥîd-i cennet bezmine" mısraı vefatına târihtir

Ḥayâl virdi nûrıyla dil ü câne seḥer zikri

Şafâlar baḥş idüb vaşl itti Şubḥâne seḥer zikri

Şakâyk-ı Şeyhî c 1 s 653, Sicill-i Osmânî c 3 s 420, Mecelle 313 ve 426, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 19

2767 OSMAN Ördekzâde Osman Hamdi Efendi, yeniçeri katibi Yenibağçeli Ördek İsmail Efendi'nin oğludur, Kalyonlar defterdârı, İstanbullu, hattat, vefatı 1132 m 1719

Ḥâb girmez çeşmime fikr-i ḳadd-i dildâr ile

Ḥâlimiz düşvârdır devr ü dirâz-ı efkâr ile

Tuhfe-i Hattâfîn 298

2768 OSMAN VEYA NURİ VEYA ŞEYHZÂDE Şeyhzâde Osman Nuri Paşa, Diyarbekirli İbrahim Paşa'nın oğludur, Diyarbekirli, Mardin Mutasarrıfı, vefatı h 1272 m 1855

Nuri maddesine bak numara 4438

2769 OSMAN Şeyh Osman Salahaddin Efendi, Yenikapı Mevlevîhânesi Şeyhi Nâsır Abdalbâkî Dede'nin oğludur, İstanbullu, Yenikapı Mevlevîhânesi Şeyhi, vefatı h 1304 m 1886, Yenikapı Mevlevîhânesi'nde medfundur

Sicill-i Osmânî c 3 s 451, Osmanlı Müellifleri c 1 s 133

2770 OSMAN Şeyh Osman Efendi, Bosnalı, Hekimiyye Tekyesi Şeyhi ve Ayasofya Cuma Vâizi

Mecelle 313

2771 OSMAN VEYA SEYYİD Seyyid Osman Bey, Adapazarlı, hayatına dair malûmat bulunamadı, h 1248'de hayatta idi

Divanı, Emir Efendi kısmında, Millet Kütüphanesi'nde

numara 273

“ Hacı Mahmud Efendi kısmında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde “ 3442

“ Üniversite Kütüphanesi'nde “ 249

Divanından alındı

2772 OSMAN Osman Fâiz Efendi, Avukat Ferâizcizâde Salih Efendi'nin oğludur, kolağası, Mayıs 1873 târîhinde doğdu

Bir zamânım yok ki göñlümden kederler eksile

Çekdiğim miñnet beni bıkdırdı cânımdan bile

Çurtuluş yok añladım ğamdan ne yapsam nâfile

Düşmesün göñlüm gibi bir kimse derd-i müşkile

Son Asır Türk Şâirleri 1301

2773 OSMAN Hafız Osman Kemâlî Efendi, Erzurumlu, 9 Mart 1292 m 1881 târîhinde doğdu

Âh eyle göñül âh ki hûbân ele girmez

Feryâd ki feryâd ile cânân ele girmez

Varlıkla varılmaz der-i ihsânına yârin

İhsân ile o şâhib-i ihsân ele girmez

Derd ehline dermân yine derd içre nihândır

Erbâb-ı dile derd gibi dermân ele girmez

Ä'mâligına hırka-ı peşmîmine bakma
'Oşmân gibi bir şâhib-i 'irfân ele girmez

Son Asır Türk Şâirleri 1306

2774 ACZÎ Mürîdzâde Hacı Mustafa Aczî Ağa b. Edremid Voyvodası Mürîdzâde Muhammed ağa b. Ali ağa b. Mürîd, Edremidli, h 1220 m 1805 târîhinde Edremid'de doğdu, vefatı h 1283 m 1866, Edremid'de medfundur, vefatı târîhi Osmanlı Müellifleri'nin 1292 göstermesi yanlıştır

Ey mürebbi-i haqîkî hamd ola bî-ħad saña
Feyz-i cûdîñdan kamu 'âlem ider aħz-i nevâ

Raħmetiñ baħrine nisbet on sekiz biñ 'âlemi
Zerre miqđarı dimek taşrîf için oldu edâ

Divanı, Üniversite Kütüphanesi'nde numara 2910

Son Asır Türk Şâirleri 30, Osmanlı Müellifleri c 2 s 330, Divanın mukaddimesi

2775 ADLÎ VEYA MEHMED Sultân Mehmed-i Sâlis, Sultân Murâd-ı Sâlis'in oğludur, 7 Zî'l-ka'de 974 m 1566 târîhinde doğdu, cülûsu 16 Cemâziye'l-evvel 1003 m 1594, vefatı 18 Receb 1012 m 1603, Ayasofya Camii'nde türbe-i mahsûsada medfundur

Zülfünüñ zencirine kul eylediñ cānā beni

Kulluğundan kılmason āzād Allah beni

‘İzz u devlet ol baña yetmez mi bu dünyāda kim

Nāzla ol çeşm-i nergis baña meftūnem diye

Yokdurur zulme rızāmız ‘adle biz māilleriz

Gözleriz Haqqıñ rızāsın emrine kâilleriz

Şakâyık-ı Nev’izāde 470, Tayyazāde Atâ Târîhi c 4 s 56, Seyyid Rıza 8, Riyâzî 11, Sicill-i Osmânî c 1 s 69, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 156, Lügât-ı Târîhiyye ve Coğrâfiyye c 6 s 193, Kāmûsu’l- A’lâm c 6 s 421, Hulâsatu’l- Eser c 4 s 216

2776 ADLÎ Şeyh Hasan Adlullah Efendi, İştibli, Kocamustafa Paşa Tekyesi Şeyhi, vefatı Şevvâl 1026 m 1617, Sünbül Efendi Tekyesi’nde medfundur

Levh-i dilden okuyan ‘ilm-i İlâhiden sebağ

Zerrece yādında kalmaz mağv olub hep mā sebağ

Nūr-ı Hağ kalbiñ münevver eylesiñ dirseñ dilā

Āteş-i tevḥīd ile gel māsivāyı oda yağ

Şakâyık-ı Nev’izāde 606, Osmanlı Müellifleri c 1 s 118, Mecelle 315, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 17

2777 ADLÎ Mustafa Adlî Efendi, Bağdad Vâlisi Silahdar Hüseyin Paşa'nın divan katibi, vefatı h 1083 m 1672

Mecelle 315

2778 ADLÎ Mehmed Adlî Efendi, yeniçeri kulkethüdası Süleyman Bey'in oğludur, İstanbullu, deterdâr-ı şıkk-ı sâlis, vefatı h 1156 m 1743, Topkapı haricinde pederinin kabri yanında medfundur

Vaşf-ı şafâ-yı cām-ı cemi gūş ider miyüz

Hîç biz kühen-sifâlle mey nūş ider miyüz

Añmaz mıyız ğamiñla geçen günleri meĝer

Eyyām-ı hoş-güzârı ferāmūş ider miyüz

Ey meh-cemâl hâle-veş âyâ miyânını

Bir şeb felekde biz de der-âĝūş idermiyüz

Ço sākî penbe-i sīnem gül-i zībâ-yı dâĝ olsun

Şarâb-ı la'li şun şimden gerü dâĝ üstüne baĝ olsun

Unutdurur ğamuñ eñ kāmranı söyletseñ

Zebûnı keş-me-keş-i ğam cihânı söyletseñ

Sâlim 472, Ramiz 204, Safâyî 367, Sicill-i Osmânî c 4 s 234, Keşfü'z-Zünûn Zeyli
517

2779 ADLÎ Sultân Mehmûd-ı Sâni, Sultân Abdülmecîd-i Evvel'in oğludur, 13
Ramazan 1199 m 1784 târihinde doğdu, 4 Cemâziye'l-âhir 1223 m 1808'de cülûs ve 19
Rebî'u'l-âhir 1255 m 1839'da vefat etti, Çenberlitaş civarında türbe-i mahsûsada
medfundur

Mübtelâsı olduğum ol nevcüvân bilmezlenür

Bir tecâhül gösterür ğaddâr-ı cân bilmezlenür

Bir kuşurum yoğiken bîgânelik tarzın tutar

Bilmez niçün o maḥbûb-ı cihân bilmezlenür

Tayyârzâde Atâ Târîhi c 4 s 86

2780 ADLÎ VEYA BÂYEZİD Sultân Bâyezid-i Sâni, Fatih Sultân Mehmed'in
oğludur, Bayezid maddesine bak numara 335

2781 ADLÎ Gazi Mustafa Paşazâde İbrahim Bey, Beylerbeyi Gazi Mustafa
Paşa'nın oğludur,İstanbulu

Ber-ḫaraf olsa ğam rûze vü bâyrâm olsa

Merḫabâ itmeğe el virse güzel râm olsa

Feth-i ebvāb-ı şafāya bu kilid olsa maḥal

Tā ki 'iṣret yüzini görmeğe bir cām olsa

'Adliyā rūze dükendi gele bāyrām idelim

Nīce bir söyleyelim derdle aḥşām olsa

Kemān-ebrūlara māyil olur gördi dil ḥāki

Niṣān itdim müje tīrine bende cism şād çākı

Ahdî 64

2782 ADNÎ Sadrazam Mahmud Paşa, Sırbistan Alacahisarlı, vefatı Rebî'ü'l-evvel 879 m 1474, namına mensub camii haziresinde türbe-i mahsûsada medfundur, vefatı târîhini Sicil'in 878 göstermesi yanlışır, bazı tezkireler mahlası yanlış olarak Adlî göstermişlerdir

Gördüğümce 'anberîn zülfin ruḥ-ı dildārda

Mār-ı müşk-efşān yatubdur şanırum gülzārda

Āh itdüğümce cūşa gelür gözlerüm yaşı

Deryā temevvüc itmeğe lâbud hevā gerek

Lāle haddiñden meğer gül renk ü bũ uğurladı

Kim dirahıta řārbān-ı gezdür diler pāzarda

Sīnemde ruĥuñ mihri nice gizlene çünki

Ĥurşīdi gil içinde nihān eylemek olmaz

Beyti bozarsıñ raķıbi eęme şi'riñde řaķın

'Adlī dilber vaşfıdır çün şi'r ü inřādan murād

Divanı, Emir Efendi kısmında, Millet Kütüphanesi'nde numara 278

“ , “ “ “ , “ “ “ 279

“ , Üniversite Kütüphanesi'nde “ 1962

Keşfü'z- Zünûn Eski Tab' c 1 s 105, ve Yeni Tab' c 1 s 800, Osmanlı Müellifleri c 2 s 303, Tayyârzāde Atâ Târîhi c 4 s 105, Sehî 22, Kâfzāde 76, Hasan Çelebi 203, Sicill-i Osmānî c 4 s 309, Riyāzî 90, Âşık Çelebi 238, Beyānî 54, Latîfî 239, Mecelle 315

2783 ADNÎ Adnî Bey, Duāyî-i mahlas şâir Ahmed Çavuş'un hafdidir, Hamidli, h 989 m 1581 târihinde hayatta idi

Gözlerim yařına raĥm itmezseñ ey nūr-ı bařar

Seyl-i eşkim cüş idüb dünyāyı ģarķ ider başar

Bāde gibi bir deliķanlu yatađısuñ deyu

Bāđbān āveng idüb engüri anıñçün aşar

Ahdî 245

2784 ADNÎ Şeyh Receb Adnî Dede, Serezli, Belgrad Mevlevihânesi Şeyhi, vefatı h 1095 m 1683, Belgrad'da medfundur, me'hazların bir kısmı vefatı târîhini 1100 göstermektedirler

Şāh olmak isteyen ğam ile mübtelā olmak gerek

'Ālemde şaltanat taleb iden gedā olmak gerek

O 'āşık kim cemāl-i yarı her yerde şuhūd eyler

İki nem-nāk-i çeşmin 'ālem-i 'aşka dü-rüd eyler

Sülûki seyr idenler rāh-ı rāst-ı 'āşıkān üzre

Merāma vāşıl olub 'Adniyā her-dem sūrüd eyler

Şakāyık-ı Şeyhî c 1 s 769, Sicill-i Osmānî c 2 s 371, Osmanlı Müellifleri c 1 s 123, Safāyî 340, Esrar Dede 210, Sefîne-i Mevleviyye c 2 s 135, Esrar Dede 210, Mecelle 315, Sema'hâne-i Edeb 158, Keşfü'z-Zünûn Zeyli 517

2785 ADNÎ Şeyh Hasan Efendi, Karabaş Şeyh Uzun Ali Efendi'nin oğludur, vefatı h 1125 m 1713

Mecelle 315

2786 ADNÎ Mustafa Adnî Efendi, Ca'fer Efendi'nin oğludur, manzûm lûgat sahibi

Mecelle 315

2787 İZÂRÎ Kasım İzârî Efendi, Germiyanlı, Şeyhî'nin hemşirezâdesidir, vefatı h 901 m 1495, bazı me'hazlar Şeyhî'nin birâderzâdesi olduğu yazıyorlar, Eyüp'te medfundur

Şaķın āhımdan ey nigār şaķın

Kîne-cûdur bu rûzgār şaķın

Göge ağarken ejder-i āhım

Yaķmasun dāmenin şerār şaķın

Ŧoķunur çerħiñe felek bir güne

Yerde ķalmaz bu āh u zār şaķın

Ben ne ħākim keder virem baħre

Göñlüñe gelmesün ğubār şaķın

Dile seniñ melâmet oldı siper

Bulmasun tiriñ inkisâr şaķın

Şakâyk-ı Mecdî 300, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3134, Eslâf c 1 s88, Sicill-i Osmânî c 4 s 46, Riyâzî 91, Hasan Çelebi 205, Âşık Çelebi 239, Kâfzâde 76, Mecelle 315, Sehî 40, Latîfî 240, Osmanlı Müellifleri c 2 s 254

2788 İZÂRÎ Karacahasanzâde İzârî Çelebi, Üsküb Kâdısı Karaca Hasan Efendi'nin oğlu ve Şâir İzârî'nin birâderidir, vefatı h 929 m 1522

Beni yüz döndüre şanma bıçâđıñ yarasına

Başım üzre ıtutayım boynumu pâresine

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3135, Âşık Çelebi 239, Hasan Çelebi 205, Mecelle 315

2789 İZÂRÎ Hacı Pîr Mehmed İzârî Efendi, Edirneli, müderris, vefatı h 996 m 1587, "Hey 'İzârî" cümlesi vefatına târîhtir, Sicil'in vefatını 995 göstermesi yanlıştır

Nihâlden ayırub ğoncasın ğulistâniñ

Çoparma yüreğini 'andelîb-i nâlâniñ

Dik gelmek istedi ıadd-i bâlâ-yı dil-bere

Çubâyı diktiler depesi üstüne yire

Öğüb eflâke çıkarsa 'aduvvı aldanma

Seni bir la'ble ol gökden uçurmağ ister

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3135, Sicill-i Osmânî c 3 s 453, Hasan Çelebi 205, Âşık Çelebi 239, Ahdî 235, Beyânî 55, Riyâzî 90, Âlî Târîhi 295, Kâfzâde 76, Mecelle 315, Enîsü'l- Müsâmirîn 79

2790 İZÂRÎ İzârî Çelebi, bir sipâhînin oğludur, Karamanlı, Maraş Beylerbeyi Salih Paşazâde Mehmed Paşa'nın divan katibi

Bir püsesi alınmaz iken yüz cefâ ile

Pehlûya çekdim ol şanemi biñ belâ ile

Yıllar durur ki devr iderin şehrini dirîğ

Bir muķâbil olmadım ol mehlikâ ile

Ahdî 248

2791 AZBÎ Derviş Mustafa Azbî Efendi, Kütahyalı, Dergâh-ı âlî çavuşlarından, vefatı h 1149 m 1639, Merdiven Köyü'nde Şâhkulu Tekyesi'nde medfundur, İmam Mustafa Efendi'nin "Sene biñ yüz kırık dokuzda eyledi 'azm ü güzâr", mısraı vefatına târîhtir, Vefeyât-ı Eyvansarâyî Zeyl-i Keşfü'z-Zünûn vefatını 1160 göstermektedir

Ķalem cevelân idüb döksün zebânın cevher-i yektâ

Ķarîdâr-ı metâ'-ı 'aşķ olan lâbud olur dâñâ

Divanı, Emir Efendi kısmında, Millet Kütüphanesi'nde	numara 280
“ , Pertev Paşa kısmında, “ “	“ 401
“ , Hâşim Paşa kısmında, Selim Ağa Kütüphanesi'nde	“ 17
“ , Hacı Mahmud Efendi kısmında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde	“ 3521
“ , “ “ “ “ “ “	“ “ 3597
“ , Üniversite Kütüphanesi'nde	“ 2822
“ , “ “	“ 4410

Osmanlı Müellifleri c 1 s 128, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 108, Keşfü'z-Zünûn Zeyli 5170

2792 ÖZRÎ Karacahasanzâde Özrî Çelebi, Üsküb Kâdısı Karaca Hasan Efendi'nin oğlu ve İzârî'nin birâderidir, Özrî-i lenk denmekle meşhurdur, vefatı h 929 m 1522

'Ankebüt-ı hâne dūd-ı nâle oldı pîrehen

Yerde gökde yeri yok miskîne ancak kefen

Deşt-i gam peyki geçinmiş nice yıllar Mecnûn

Ey dirîgâ yalıñuz buldı velî meydânı

Âşık Çelebi 240, Latîfî 241, Sicill-i Osmânî c 4 s 46, Kâfzâde 76, Beyânî 55, Hasan Çelebi 206

2793 ARŞİ VEYA ÇÂKİ Mahmud Çelebi, Yenipazarlı, Müverrih Arşî denmekle meşhurdur, vefatı h 978 m 1570, İstanbul'da medfundur, Kâmûsu'l- A'lâm ile Sicil ve Riyâzî'nin, ismini Mehmed ve Beyânî'nin de, mahlas-ı kadîmini, Hâkî olarak yazmaları

doğru değildir, Sicill-i Osmânî'nin dahi namına, Hımarzâde'lik izafe etmesi Hımarzâde'nin talebesi olmasından ileri gelmiştir

Ġulġul-i Şî'r-i men be-'arş resîd

Zân sebeb Őud taĥalluŐem 'Arşî

O perîler birbiriniñ gözlerini dil-berler

Yine bādâmlara Ķapıldılar sükkerler

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3132, Sicill-i Osmânî c 3 s 453, Hasan Çelebi 206, Ahdî 244, ÂŞık Çelebi 240, Kâfzâde 76, Beyânî 55, Mecelle 316, Riyâzî 91, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 132, KeŐfû'z-Zünûn Zeyli 1/517

2794 ARŞÎ Arşî Dede, Tireli, vefatı h 1000 m 1591, Mora'da medfundur

Sîm ü zerle eyle bir maĥbûb-ı ra'nâ zevĶini

İtmek isterseñ eğer ey ĥâce dünyâ zevĶini

Mest-i 'aŐkıñdır düşer durmaz yoluñda saĶiyâ

Ĥâkden ref' eyleseñ düşdükce üftâdeñ nola

Didim elin Şun süreyin yüzümi bir dem

Ol ğonca dehen geldi didi öpmeye virmem

Divanı, Üniversite Kütüphanesi'nde

numara 257

“ , “ “ “ 320

Osmanlı Müellifleri c 2 s 307, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3132, Sema'hâne-i Edeb 164, Çelebi 207, Riyâzî 91, Mecelle 316

2795 ARZÎ Şa'banzâde Şeyh Mehmed Arzî Dede, İstanbullu, Galata Mevlevîhânesi Şeyhi, vefatı Zi'l-ka'de 1075 m 1664, Galata Mevlevîhânesi'nde medfundur, Zeki Ali'nin “İde Firdevs ebed 'Arzî Dede cāyını Hâk” mücevher mısraı vefatına târihtir, me'hazların bir kısmı Antepli olduğunu yazıyorlar

Hayâliñ dîdeden nakşırñ dil-i bî-gîneden çıkmaz

O bir mu'cez-nümâ taşvirdür âyîneden çıkmaz

Niçün sūz-ı derūnıñ 'âşık-ı bî-dil nihān eyler

Anı bir gün nesīm-i şubḥ-ı vuşlat ḥod 'ıyān eyler

Sînemde olan dāğlarum yāre dimezler

Her yāreyi bildüm ki göñül yāre dimezler

Esîr iden beni ol dil-firîbāna nigāhıñdur

El-ān şabr u qarārüm kūşe-i çeşm-i siyāhıñdur

İder zülfiñ mu'anber ol gül-i tersā neden şofra

Alur 'āşıkların göñlün ele ammā neden şofıra

Mezāyā-yı muḥabbetden eğer kām almak isterseñ

Leb-i cānāneyi pūs it leb-i peymāneden şofıra

Sefîne-i Mevleviyye c 2 s 81, Esrar Dede 205, Sicill-i Osmânî c 3 s 453, Sema'hâne-i Edeb 154, Şakâyık-ı Şeyhî c 1 s 631, Asım 22, Safâyî 329, Mecelle 316, Belîğ 60, Keşfü'z-Zünûn Zeyli 1/517, Güftî 69

2796 İRFAN Mehmed Hayreddin İrfan Paşa b. Defterdâr Mektubcusu Hafız Halil Efendi b. Medineli Seyyid Ahmed Efendi, Safer 1230 m 1814 târîhinde İstanbul'da doğdu, Sicill-i ahvâl-i me'mûrîn komisyonu reisi, vefatı 20 Rebî'u'l-evvel 1306 m 1888, Haydarpaşa'da Ayrılıkçeşmesi Kabristanı'nda medfundur

O dem ki bezme sâkî-i mehveş zuhûr ider

Rindânı hem terâne-i âheng-i sūr ider

Dîdârı çeşme bezl-i 'aţâyâyı nūr ider

Güftârı tab'a bahşîş-i kıand-i sūr ider

Müstākîmiñ yeri olsaydı eğer dünyāda

Servler böyle mekâbirde hırāmân itmez idi

Son Asır Türk Şâirleri 705, Sicill-i Osmânî c 3 s 454, Fatin 283

2797 İRFÂNÎ Şeyh Abdullah İrfânî Efendi, Darendeli, h 1184 m 1770 târîhinde hayatta idi, vefatı târîhi bulunamadı, Darende'de medfundur

Osmanlı Müellifleri c 1 s 129

2798 ÖRFÎ Ağazâde Örfî Mahmud Ağa, Edirne Bostancıbaşı Suhte Hacı Ali Ağa'nın oğludur, Edirneli, Hadîga-yı hâssa bölükbaşı, hattat, vefatı h 1186 m 1772'den sonradır

Divanı, Es'ad Efendi kısmında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde numara 2672

“ , Üniversite Kütüphanesi'nde “ 411

Ramiz 205, Sicill-i Osmânî c 3 s 5, Tuhfe-i Hattâtîn 513

2799 ÖRFÎ Şeyh Hacı Ali Örfî Efendi, Görice'de Polyan Köylü, vefatı h 1305 m 1887, Yenikapı Mevlevîhânesi civarında medfundur, “Kıldı el-Hâcî 'Alî 'Örfî behiştî âşiyân” mısra-ı mücevheri vefatı târîhidir

Osmanlı Müellifleri c 1 s 134

2800 ÖRFÎ Örfî Çelebi, hayatına ve hüviyetine dair me'hazlarda bir kayd u malûmat bulunamadı

Kâse-bâza mihriñile çerh-i ser-gerdân seniñ

Döne döne raqs iderseñ dâimâ devrân seniñ

Kâfzâde 76

2801 İZZET İzzet Ali Paşa, Kasabbaşı Ali Ağa'nın damadı defterdâr Mehmed Paşa'nın oğludur, Edirneli, Revan Seraskeri, vefatı h 1147 m 1734, Revan'da Saliha Sultân Camii haziresinde medfundur, Münif'in "Geldi bu beyt-i muraşşa' târîh, cevherîn harfi Munîfâ çülâl, Rab 'İzzet 'Alî Paşanın ide, meşhedîn cilve-geh-i mihr-i cemâl" kıtası vefatına târîhtir, vefatı târîhini Ramiz'in 1148 ve Mecelle'nin 1145 göstermeleri yanlıştır

Ebrûye yâr çîn-i girih-gir virmesün

Zinhâr dest-i düşmene şimşîr virmesün

Tağdîre ser-nihâde ol 'İzzet ki güşîşîñ

Bî-hûde şab'a zahmet-i tedbîr virmesün

Her kaçre-i sirişkim ider 'âşîkâr mevc

İzhâr ider belî güher-i âb-dâr mevc

Kâbildür eşk-i 'âşîka ârâmiş 'İzzetâ

Bu rûzigâr içre bulursa karar mevc

'Uşşâka zağm-ı sîne değil zağm-ı cân gerek

Zîrâ ki ber-güzâr-ı muhabbet nihân gerek

Sâz-ı niyâz başka düzendir vişâl için

Âhengi nâle nağmeleri el-amân gerek

Ṭuḥfe-i sehḥāredir ey şūḥ meḡer şīveleriñ

Şīveler itmeḡe biñ şīve şatar şīveleriñ

Āfet-i cevher-i 'aql olmadadır endāmıñ

Fitne-zār itdi seni tā-be-kemer şīveleriñ

Divanı, Velüyyüddin Efendi Kütüphanesi'nde	numara 2672/1	
“ , Hacı Mahmud Efendi kısmında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde	“	5153/1
“ , “ “ “ “ “ “ “	“	5231
“ , Es'ad Efendi kısmında,	“	2672
“ , Emir Efendi kısmında,	Millet Kütüphanesi'nde	“ 292
“ , Selim Ağa kütüphanesi'nde		“ 928
“ , Üniversite Kütüphanesi'nde		“ 432
“ , “ “		“ 500
“ , “ “		“ 1713
“ , “ “		“ 1734
“ , “ “		“ 2887
“ , “ “		“ 2918
“ , “ “		“ 5541

Sicil-i Osmânî c 3 s 455, Osmanlı Müellifleri c 2 s 316, Safâyî 362, Fatin 2, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3147, Tuḥfe-i Hattâtîn 325, Ramiz 205, Sâlim 474, Mecelle 317, Keşfü'z-Zünûn Zeyli 518

2802 İZZET Benlizâde İzzet Mehmed Bey, Defteremîni vekili Benli Arif Bey'in oğludur, İstanbullu, beylikçi, vefatı Şa'ban 1224 m 1809, Kâdiköyü'nde Ayrılık Çeşmesi'nde medfundur, "Rûhını 'İzzet Beğın i'zâz ide Rabbü'l- en'âm" mısraı vefatına târifhtir

Dilberin lâzım olan câzibe vü 'işvesidir

Ķâmet-i râst şanevberde de 'ar'arda da vardır

Ķüsın olur gâh neşâtâver vü gâh Ķün-rîz

Âbı seyr eyle ki cevherde de Ķançerde de vardır

Nev-zemîn söylesün 'İzzet yine bu Ķâme-i ter

Yoksa nazm-ı kühen ezberde de defterde de vardır

Divanı, Emir Efendi kısmında, Millet Kütüphanesi'nde numara 288

" , Üniversite Kütüphanesi'nde " 328

" , " " " 2818

" , " " " 2882

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3147, Osmanlı Müellifleri c 2 s 318, Fatin 285, Sicil-i Osmânî c 3 s 456, Keşfü'z-Zünûn Zeyli 518

2803 İZZET İzzet Ali Efendi, Yenişehir Fenerli, Yenişehir Müftüsü, vefatı h 1237 m 1821, Yenişehir'de medfundur

Âh ey büt-i bî-gâne-edâ maĶremiñ olsam

Ahvâlimi hep söyler idim hem-demiñ olsam

Billür gibi gerdeniñe şabr idemezdım

Şarkındılık eylerdim eğer perçemiñ olsam

Hep hâñır-ı ‘İzzetde varır sâkin olurđum

‘Älemde seniñ ey büt-i ‘işve ğamıñ olsam

Fatin 286, Sicil-i Osmânî c 3 s 457

2804 İZZET Enderunlu İzzet Bey, İsmail Râfet Bey'in oğludur, İstanbullu, hattat, h
1194 m 1780 târihinde İstanbul'da doğdu, vefatı 23 Ramazan1238 m 1822
Karacaahmed'de medfundur

Ârif Hikmet 48

2805 İZZET Ahmed İzzet Bey, Eğribozlu, Sami Ebubekir Paşa hazinedarı, vefat h
1241 m 1825, Serfiçe'de medfundur, “Şâ'ir ‘izzet Beğ beğâye gitti Hây” mısra-ı
mücevheri vefatına târihtir

Müreccehdır künüz-ı dehre dilde mâye-i ihlâş

Çabâ-yı zîver olmaz hem-ser-i pîrâye-i ihlâş

‘Aceb mi müşfik olsa ‘âşık-ı zâr u dil-fikâre

Mürebbedir o mañdüm-ı güzîne dâye-i ihlâş

Fatin 286, Sicil-i Osmânî c 3 s 458

2806 İZZET İzzet Efendi, Defter-i Hakânî katiblerinden Münif Efendi'nin oğlu ve Hazîne-i hâssa Nâzırı Zebûr Efendi'nin birâderidir, vefatı h 1262 m 1845, "Vâşıl-ı cennet ide 'İzzet Efendiyi Vedûd" mısraı vefatına târîhtir

Âsumân-ı vücûd-ı Haydar'da

Pür-ziyâ neyyireyindir hüsün

Neşr-i envâr-ı âl-i Zehrâ'ya

Meşrîkîn oldı 'İzzet ol kamerin

Fatin 288

2807 İZZET Hafız İzzet Efendi, İstanbullu, Evkaf nezareti muhasebe kalemi katibi ve Evkaf nâzırı Şevkî Efendi İmamı, vefatı h 1268 m 1801

'İzzetâ ezberleyüb târîh-i tâmin söyledim

Muşhaf-ı rû-yı zekîde haç bedîd oldı bu sâl

Fatin 289, Sicil-i Osmânî c 3 s 460

2808 İZZET İzzet Efendi, Zebûr Paşa birâderi, Defterhâne katiblerinden, vefatı h 1268 m 1851

Sicil-i Osmânî c 3 s 460

2809 İZZET Mehmed İzzet Bey, Filibeli Küçük Hüseyin Bey'in oğludur, Filibeli, vefatı h 1270 m 1853

Göñül bir Bosnevî Boşnaq-peççeniñ oldı hayrânı

Reh-i 'aşkıında itdi bu dil-i şūrīde pūyānı

Ham idüb kâmetim hamyāze-i çile-i ebrūsı

Dil-i mecrūhımı şad-pāre kıldı tır-i müjgānı

Fatin 289, Sicil-i Osmânî c 3 s 460

2810 İZZET Osman İzzet Efendi b. Mehmed Raşid Efendi b. Nüzhet Osman Efendi, Bursalı, müderris, h 1226 m 1811 târîhinde Bursa'da doğdu, vefatı h 1281 m 1864, Topkapı haricinde medfundur

Gücenüb yār bu mazmūm ile aġyāra didi

Luţf u ihsānımı 'uşşākıma ta'mīm ideyim

Eyledi şāh-ı hüsn hattile hep cevre yasāġ

Resm-i ümīd-i vefāyı dile terķīm ideyim

Osmanlı Müellifleri c 2 s 196, Sicill-i Osmânî c 3 s 461, Fatin 291

2811 İZZET Keçecizāde Mehmed İzzet Molla Efendi b. Mehmed Salih Efendi b. Konyalı Keçeci Hacı Mustafa Efendi, h 1200 m 1785 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı

27 Safer 1245 m 1829, Sivas'da Garibler Kabristanı'na defn edildi, muahharan 1335 târîhinde bakiye-i izâmı İstanbul'a nakledilerek Cerrahpaşa'da Canbaziye Mahallesi'nde Mustafa Bey Mescidi haziresinde medfun pederinin kabrine konulmuştur, Şeyhülislam Ârif Hikmet Bey'in " 'İzzet Şâ'ire de kıydı cihân" mısraı vefatına târîhtir

Muhtel olalı şehr-i pür-aşüb-ı muhabbet

Düşdi semen-i kâle-i mergüb-ı muhabbet

Maşşud kolaylıkla azîzim ele girmez

Çeşm itdi fedâ Yūsufa Ya'küb-ı muhabbet

'İzzet kuluna nâmesidir hâzret-i 'aşkıñ

Elden ele gezmez mi bu mektüb-ı muhabbet

Divanı, Es'ad Efendi kısmında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde numara 2594

" , " " " " "	" 2671
" , Reşid Efendi kısmında, Millet Kütüphanesi'nde	" 767
" , Hasru Paşa Kütüphanesi'nde	" 546
" , Üniversite Kütüphanesi'nde	" 552
" , " "	" 2845

Son Asır Türk Şâirleri 723, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3149, Sicil c 3 s 458, Osmanlı Müellifleri c 2 s 320, Lügat-ı Târîhiyye ve Coğrafiyye c 5 s 37, Fatin 288, Târîh-i Osmânî Encümeni Mecmû'ası numara 41, Keşfü'z- Zünûn Zeyli 518

2812 İZZET Kazasker Hacı Mustafa İzzet Efendi, Tosyalı, Şeyh İsmail Rûmî ahfadındandır, Reîsü'l-ulemâ ve Nakîbü'l- eşrâf, vefatı h 1294 m 1877, Tophane'de Kâdirhâne Tekyesi haziresinde medfundur

Allah birdir iki cihân vaḥdet üzredir

İbret göziyle baḳ hele bir kere yek ten ol

Terk eyle mâsivâyı gözet sırr-ı vaḥdeti

Benlik ḥayâlin eyleme zinhâr sen sen ol

Bezm-i vaḥdetden cüdâ bir nây bir ben bir göñül

Fânî bâḳî nümâ bir nây bir ben bir göñül

Ḥayretinden geh güler geh ağlar iñler dem be dem

Bu'l-'acîb dîvânehâ bir nây bir ben bir göñül

Osmanlı Müellifleri c 2 s 329, Tayyazâde Atâ Târîhi c 5 s 402

2813 İZZET İzzet Mehmed Paşa, İstanbullu, Diyarbekir Valisi, h 1240 m 1824 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı 8 Receb 1308 m 1890, Fatih Camii kabristanında medfundur

Sicil-i Osmânî c 3 s 464

2814 İZZET Hacı Ahmed İzzet Paşa, Kapıçukadârı Halil Efendizâde Girid Valisi Erzincanlı Hacı Osman Haşim Paşa'nın oğludur, Edirne Valisi, Şevval 1228 m 1813 târîhinde Resmovâ'da doğdu, vefatı 14 Şevval 1310 m 1892, Edirne'de Üçşerefeli Camii'nin karşısında bulunan ibtidâî mektebin havlusunda türbe-i mahsûsada medfundur, Sicil, 1213'de Erzincan'da, Fatin 1229'da Resmo'da doğduğunu yazıyor

İtmedi hâlîme vâkıf-ı eşeri âh seni

Hağ ide derd-i dilimden meğer âgâh seni

Eylemiş zümre-i 'uşşâka beni ser-defter

Hüsni ile leşker-i hübâna iden şâh seni

Nâr-ı hicrânîña bir lahzâ taḥammül idemez

Görmek ister dil-i sevdâ-zede her gâh seni

Hâlimi arz u beyân eyle var ol dil-dâra

Ey şabâ eyleyelim âhıma hem-râh seni

'İzzetâ itmedi âzâde-i ğam bir dem çerğ

İdeli müştâğil-i dağdağ-ı câh seni

Son Asır Türk Şâirleri 756, Sicill-i Osmânî c 3 s 465, Fatin 290

2815 İZZET Mehmed İzzet Paşa b. İsmail Efendi b. Ateşzâde Mehmed Efendi, Kayserili, mirliva, 1 Zî'l-hicce 1258 m 1842 târîhinde Kayseri'de Davulsun Karyesi'nde doğdu, vefatı 4 Şa'ban 1332 m 1913, Karacaahmet Kabristanı'nda medfundur, Osmanlı Müellifleri vefatı târîhini 1330 göstermektedir

Gör çeşm-i 'ibret ile a ğāfil aķar Şuyu
'Ömrüñ de işte böyle geçer Şanki ķar Şuyu

Allah yolunda Şarf idegör āb rüyiñi
Her ħāksāre Şarf olunmaz vaķār Şuyu

Son Asır Türk Őāirleri 764, Osmanlı Müellifleri c 2 s 342

2816 İZZET VEYA AZMÎ Mehmed İzzet Efendi, Antakyalı Attarzāde Abdulkadir Efendi'nin oğludur, h 1281 m 1864 târihinde Antakya'da doğdu, vefatı 15 Şa'ban 1333 m 1914, Antakya'da medfundur, "Fevtiniñ târihin iŐmām eyledim bi't-ta'miye, buldı 'Aġtarzāde 'İzzet bû-yı pāk cenneti" beyti: bā: ta'miyesi ile vefatına târihtir

Göñlüme feyz-i tecellî nür-ı Őahbādan gelir
GüŐuma āvāz-ı Őoĥbet Ŧür-ı Sınādan gelir

Nükhet-i zülf-i meŐām-ı ĥasrete geldikde ben
Añlarım bād-ı Őabā küy-ı dilārādan gelir

Son Asır Türk Őāirleri 767

2817 İZZET Enderunlu İzzet Bey, Saĝır İzzet Bey denmekle meŐhurdur, Sultān Mahmūd-ı Sānî devri Őāirlerinden

Aldıñ dil-i nā-Őādımı

'Ăşıķa ıkardıñ adımı

Ķıldıñ fiĝān mu'tādımı

Gūş itmediñ feryādımı

Tayyarzāde Atā Tārhi c 4 s 309

2818 İZZET Hüseyin İzzet Efendi, Karaferyeli, katib, h 1245 m 1829 târfinde Karaferye'de doğdu, Sultân Abdülmecid devri şâirlerinden

Nigāh-ı merħamet itmez misiñ ey ķadd-ı mevzūnum

Periřāndır ser-i zülfüñ gibi ĥāl-i diĝergūnum

Bırakmam ķayd-ı zülfüñ elden efzūn olsa da cevriñ

Saña ez-cān u dil āşüfte vü ĥayrān u meftūnum

Nice dānāları lāl eyledi ĥayretle ey 'İzzet

Kümeyt-i řab'ıma pey-rev olaldan kilik-i gülgūnum

Fatin 293, Sicill-i Osmānî c 3 s 461

2819 İZZET VEYA SAMİ Enderunlu Sami İzzet Efendi, Mehterbaşı Osman Aĝa'nın oĝlu ve Enderunlu Rasih'in birāderidir, Sami maddesine bak numara 1703

2820 İZZET Mehmed İzzet Efendi, Filibeli, darbhane emîni, Bîk Halife denmekle meşhurdur

Ramiz 207

2821 İZZET Ahmed İzzet Bey, Türk lakabıyla meşhur Girit Valisi Osman Paşa'nın oğludur, Miralay-ı Erzincan Voyvodası, h 1228 m 1813 târîhinde Girit'te doğdu, Ramiz İstanbullu olduğunu yazıyor, vefatı târîhi bulunamadı

Es'ad 58, Ramiz 207

2822 İZZET Ahmed İzzet Paşa, Erzincanlı Hacı Osman Haşim Paşa'nın oğludur, Şam Valisi, Şevval 1229 m 1813 târîhinde Resmova'da doğdu

Sehven mükerrer yazılmıştır 2814 numaraya bak

Eyâ şâhen-şeh-i iklim-i şübhâne'illezî esrâ

Veya fermân-ı revâ-yı hıttâ-ı 'ulyâ-yı mâ evhâ

Hidiv-i enbiyâ şâhib serîr-i kurb-ı ev ednâ

Ĥabîb-i Ĥazret-i Mevlâ şeffî-i rûz-ı vâveylâ

Münevver eylemişti 'âlem-i lâhûtî envârîñ

Şu demler kim bu 'âlemler idi nâ-büd u nâ-peydâ

Eli baĖlu esîr-i dūzah itme yâ Resûlallah

Ne deñlü mücrim ise ümmetiñdir 'İzzet-i şeydâ

Fatin 290

2823 İZZET İzzet Efendi, Abdülaziz Efendi'nin oğludur, mektûbizâde, Ordu Kâdısı, h 1241 m 1825 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı h 1296 m 1878

Besmeleyle kıldım aĥvâli beyâna ibtidâ

Ĥamd-ı bî-ĥad Ĥâlîk-ı kevn u mekâna bî-riyâ

Ola rûĥ-ı şâh-ı kevénye nice yüz biñ şalât

Cevher-i zâtiyle zînet buldı cümle mâsivâ

Fatin 292, Sicill-i Osmânî c 3 s 463

2824 İZZET VEYA SADULLAH Sadullah İzzet Efendi, Müderriszâde Abdülkerim Efendi'nin oğludur, Ankaralı, Sadullah maddesine bak: numara 1765

2825 İZZETİ Mehmed İzzetî Efendi, İstanbullu, kâdı, vefatı h 1014 m 1605

Baña seyr-i gülşeni vaşf eyleme ey bâĥbân

'Ârz- ı dilber benim olsun gül-i ĥândân seniñ

Ger beni âzâde kılgır katlime emr it şehâ

Her ne ĥükmüñ olsa râmım ĥul seniñ fermân seniñ

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3149, Hasan Çelebi 208, Beyânî 56, Riyâzî 91, Kâfzâde 76

2826 İZZETÎ Vus'atîzâde Sipahî Mehmed Bey, Diyarbekirli, vefatı h 1075 m 1664, vefatı târîhini Sicil'in 1070 göstermesi yanlıştır

Fırkat-i şebiñde kalmışdım şöyle yalıñız

Hurşîdim oldı aldı elim rehnümâ-yı 'aşk

Dil zevrakını bañr-i ğam şaldı rûzgâr

Çekse kenâr-ı vaşla bizi âşinâ-yı 'aşk

Şakâyık-ı Şeyhî c 1 s 769, Sicill-i Osmânî c 3 s 455, Tezkire-i Âmed 70, Yümnî 18

2827 İZZET Vişnezâde Kazasker Şeyh Mehmed İzzet Çelebi b. Vişne Lütfullah Efendi b. Şeyhülislam Zekeriyya Efendi, İstanbullu, vefatı h 1092 m 1681, Fatih'te büyük babası Şeyhülislam Zekeriyya Efendi Medresesi haziresinde medfundur, medresenin yanması ve yolların tevsi'î dolayısıyla mezarlar kaybolmuştur, "Bula cây-ı Firdevs-i a'lâda Mehemmed 'İzzetî" mısraı vefatına târîhtir

Nevrûz irişdi oldı hevâ-yı çemen lañif

Gül nâzik ü benefşe muçerrâ semen lañif

Yâre sezâ kaba olamaz 'İzzetî yine

Olsa ne rûtbe berg-i gül ü yâsemen lañif

Her dīde-i ter hūn ile cūṣān olmaz

Her dil-i ğam ‘aşk ile hūrūṣān olmaz

Her hūn çeker tertīb-i la’l itmez

Her seng-i siyeh la’l-i bedehṣān olmaz

Sīnede hırz-ı cān gibi ṣaqlarsa dil n’ola

Her dāğ-ı tāze bir güzeliñ yādigārıdır

Metā’-ı vaṣla lāzım gelse naqd-i cān almazsıñ

Senüñle ey cefā-cū hāṣılı bāzār müşkildir

Divanı, Emir Efendi kısmında, Millet Kütüphanesi’nde

numara 293

“ , Atıf Efendi Kütüphanesi’nde

“ 2090

“ , Üniversite Kütüphanesi’nde

“ 462

“ , “ “

“ 692

“ , “ “

“ 2883

Şakâyk-ı Şeyhî c 1 s 548, Sicill-i Osmânî c 3 s 455, Asım 21, Safâyî 337, Osmanlı Müellifleri c 2 s 480, Eslaf c 2 s 71, Mecelle 318, Belğ 61, Keşfü’z-Zünûn Zeyli 1/518, Güftî 68

2828 UZLETİ Değirmencizâde Uzletî Mehmed Çelebi, İstanbullu, Mevlevî, vefatı h
1079 m 1668, Belîğ'in Kiremitçizâde şeklinde yazması doğru değildir

Yine h̄ançer be-dest ol dilber-i mestâne olmak var

Yine bu h̄ây h̄ü ol âfet-i devrâne olmak var

Ya vuşlat el vire ya göstere yüz şüret-i hicrân

Yüri var 'arz-ı h̄âl it ey dil-i şeydâ ne olmak var

Şol kadar tutdum siper s̄inem h̄edeng-i yâre ben

Haşre dek h̄âk-i mezârım k̄azsalar peykân çıkar

Şakâyık-ı Şeyhî c 1 s 770, Sicill-i Osmânî c 3 s 465, Esrar Dede 218, Yümnî 19,
Safâyî 333, Sema'hâne-i Edeb 166, Belîğ 61

2829 AZMÎ Defterdârzâde Pîr Mehmed Azmî Efendi, Defterdâr Pîr Ahmed
Efendi'nin oğludur, İstanbullu, müderris ve Sultân Mehmed-i Sâlis'in hocası ve Şâir
Hâletî'nin babasıdır, vefatı Receb 990 m 1582, Eyüp'te medfudur, Belgradlı Sâdikî'nin
"Azmî dâr-ı 'alâya 'azm itdi" mısraı vefatına târîhtir

Açıl ey gönca-ı gülçehre ki irişdi bahâr

'lyş iderler gül ü bülbül bir olub leyl ü nehâr

Halîlüm s̄üz-ı 'aşkı âteş-i hicre düşenden şor

Bir oddan pîrehendür anı başından geçenden şor

Şakâ-yık-ı Nev'izâde 267, Osmanlı Müellifleri c 2 s 309, Hasan Çelebi 207, Sicill-i Osmânî c 3 s 466, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3149, Beyânî 55, Mecelle 318, Keşfü'z-Zünûn Eski Tab' c 1 s 516, ve Yeni Tab' c 1 s 801, Kâfzâde 77, Riyâzî 91, Ahdî 54, Aşık Çelebi 243, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 111

2830 AZMÎ Mustafa Azmî Efendi, İstanbullu, Yedikule muhafızları kethüdâsı, vefatı h 993 m 1585, Yedikule haricinde medfundur

Sicill-i Osmânî c 3 s 466

2831 AZMÎ Murad Çelebi, Geduslu, tımar erbabından, vefatı h 1016 m 1607

Yârüñ metâ'-ı vaşlı mıdur ân-ı hüsni

Pâzâr-ı 'aşk içinde olan bî-behâ nedür

'Azmî yoluñda cân ile kurbânuñ olduğı

'İyd-ı vişâle irmek için bir behânedür

Ten-i zârımda şanma penbe, dâğı nihân itdüm

Seniñçün şaqlarum ey sîmten bir kaç guruşum var

Zîr-i bâline alur himmet ile dünyâyı

Göziñ aç kâf u cüd içre ne 'Ankâlar olur

Keşfü'z-Zünûn Eski Tab' c 1 s 516, ve Yeni Tab' c 1 s 801, Ahdî 252, Riyâzî 92, Kâfzâde 77

2832 AZMÎ Mehmed Salih Efendi, İstanbullu, Mahzen-i çûb katibi, hattat, vefatı h 1167 m 1753, Dırağman Camii kabrinde Akarca Camii haziresinde medfundur

Tuhfe-i Hattâtîn 232, Ramiz 208, Mecelle 318

2833 AZMÎ Ahmed Azmî Efendi, Diyarbakirli, vefatı h 1247 m 1831, Diyarbakir'de medfundur, "Ola 'Azmî kâyim-i h̄uldu'l-berîn" mısraı vefatına târifhtir

İder her dü cihân içre belāya mübtelā 'Azmî

H̄azer kıl ādeme nefsi gibi sū-i qarîn olmaz

Divanı, Emir Efendi kısmında, Millet Kütüphanesi'nde

numara 294

" , "

"

"

"

"

295

Tezkire-i Âmed 70

2834 AZMÎ Şeyh Hüseyin Azmî Efendi, Mevlevî Şeyhi İzzet Efendi'nin oğludur, Gelibolu Mevlevîhânesi Şeyhi, vefatı h 1311 m 1893, Beyrut'ta medfundur

Nükûş-ı reng-i rûdan Şânî'i bir nûr göstermiş

Ta'ayyûn mazharında şanma 'aynı dūr göstermiş

Tecellî-i 'ayâni rû-nümâdır cem'-i vahdetde

Kelîme zât-ı muṭlaḳ gūyiyâ kim Ṭūr göstermiş

Merâyâ-yı 'ayâna mün'akis ol mâh-rû ammâ

'Uyûn-ı geḳ-nigâha bir şeb-i deycûr göstermiş

O şeh kim ḥaṭṭ-ı keşîde eylemişdir şafḥa-i ḥûsne

Yeñiden ḥûkm-i 'aşḳa 'Azmiyâ menşûr göstermiş

Osmanlı Müellifleri c 1 s 134, Fatin 294, Sicil-i Osmânî c 3 s 467

2835 AZMÎ Mehmed Azmî Efendi, Mehmed Cennet Efendi'nin oğludur, h 1245 m
1829 târîhinde İstanbul'da doğdu

Vücûduñ pertev-i nûr-ı Ḥudâdır yâ Resûlallah

Cemâliñ mihr-i raḥşân-ı Ḥudâdır yâ Resûlallah

Fürûḡ-ı ṭal'atıñdan iḳtibâs-ı nûr için her dem

Deriñde mihr ile meh cebhe-sâdır yâ Resûlallah

Günehkârım siyeh-rüyum eḡer ki rûz-ı maḥşerde

Şefî' olmaz iseñ ḥâlim fenâdır yâ Resûlallah

Fatin 294, Sicil-i Osmânî c 3 s 467

2836 AZMÎ Mustafa Azmî Efendi, Piriştineli, Mevlevî, Sürmeli Kadın şöhretiyle meşhurdur, Sultân Mehmed-i Sâlis'in şehzadelüğünde matbah katibi, Şâir Levhî ve Nûhî'nin birâderidir

Diñle diyem derd ile bir kaç maķâl

Püte-i 'aşķ içre tenüm oldu ķâl

Döne döne murğ-ı dil oldu kebâb

Ķalmadı süz ile yanub perr ü bâl

Ķalmıř idi tende hemân bir ramaķ

Ķıldı yine 'aşķ ile bir pâre ģâl

Ķamlar ile mûya dönüb cism-i zâr

Nâle ile oldu bu ten hem-çu nâl

Dilberin sinedeki řevķle dâğın yaķasın

Tâ kıyâmet yine bir 'aşķ çerâğın yaķasın

Hasan Çelebi 207, Aşık Çelebi 241, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3149, Sema'hâne-i Edeb 166, Esrar Dede 218

2837 AZMÎ VEYA İZZET Mehmed İzzet Efendi, Antakyalı Attarzâde Abdulkadir Efendi'nin oğludur, Antakyalı, İzzet maddesine bak numara 2816

2838 İZZİ Mehmed İzzî Efendi, Şirvanlı, vüzerâ divan katibi, vefatı h 1105 m 1693, İstanbul'da medfundur, Sâlim ile Sicil Vanlı olduğunu yazıyorlar ve Sicil İzzetî şeklinde kaydetmiştir

Küçük Hünkâr nâmında bir maḥbûb için söylenmişdür

Marîz-i 'aşka ancak çâre vaşl-ı yâri bulmuşlar

Bu derde şerbet-i la'l-i leb-i dildârı bulmuşlar

Rivâyet muhtelifdür gerçi ammâ kavlı-i müftâ bih

Bu şehriñ şöhret-âyini Küçük Hünkârı bulmuşlar

Şakâyık-ı Şeyhî c 2 s 192, Sicil-i Osmânî c 3 s 455, Sâlim 475, Mecelle 318, Safâyî

346, Belîğ 60

2839 İZZİ VEYA AHMED Eşrefzâde Şeyh Seyyid İzzeddin Ahmed Efendi, Eşref Efendi'nin oğludur, Bursalı Şâir Eşrefoğlu Abdullah Rûmî ahfadındandır, vefatı h 1153 m 1740, Tophane'de Kadirîhâne Tekyesi'nde medfundur, Rahmî'nin "Geldi üçler Rahmiyâ târiḥ-i fevtin didiler, göçdi Eşrefzâde 'İzzeddîn Efendi kuṭb iken" beyti fevtine târihtir, vefatı târihini Sicil ve Osmanlı Müellifleri'nin 1152 göstermeleri yanlıştır

Sîneñi sūrâḥ açub ney gibi nâlân olmadan

Hâlet-i 'aşk ile herdem zâr u efgân olmadan

Divanı, Emir Efendi kısmında, Millet Kütüphanesi'nde numara 296

Osmanlı Müellifleri c 1 s 126, Sicill-i Osmânî c 1 s 389, Mecelle 318, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 44, Gülzâr-ı İrfân 140

2840 İZZÎ Süleyman İzzî Efendi, Sultân Mehmed-i Râbi' kerîmesi Hatice Sultân'ın baltacıları kethüdası Halil Ağa'nın oğludur, İstanbullu, vak'a nüvis, hattat, vefatı Cemâziye'l-evvel 1168 m 1754, Şeyh Murad Tekyesi'nde medfundur, "Kurb-ı Hağka eyledi 'İzzî Efendi teşrîf" mısra-ı mücevheri vefatına târîhtir, vefatı târîhini bazı me'hazların 1166 göstermeleri yanlışır

Her nazâr-bâz-ı felekden şağla mühr-i sîneñi

Pek şağın seng-i havâdişden hele âyîneñi

Düd-ı âhım ile künc-i dili tebğîr itdim

Da'vet itdim o perî-çehreyi teşğîr itdim

Sehv ile dil virüb ol ğamze-i kâfir-kîşe

Dermendi ne 'aceb tu'me-i şimşîr itdim

Osmanlı Müellifleri c 3 s 101, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3150, Fatin 295, Mecelle 318, Ramiz 210, Sâlim 474, Şefkat 116, Silahdarzâde 51, Sicill-i Osmânî c 3 s 467, Tuhfe-i Hattâtîn 212, Osmanlı Târîh ve Müverrihleri 49, Keşfü'z-Zünûn Zeyli 518

2841 İZZÎ Enderunlu Mehmed Emin İzzî Efendi b. Reiszâde Şâir Abdulkadir Zarîf Efendi b. Reîsülküttâb Üçanbarlı Mehmed Efendi b. Hacı Halil Efendi, İstanbullu, hattat, vefatı h 1180 m 1866, Sicil'in bir yerde Azmî diye yazması yanlışır

Cümle taşvîriñ ider levğ-i derûnumda zühûr

İtseler hem-çū kalem sīnemi yer yer teşķīk

Eşer-i hāme-i aġyāra mūmāşil olamaz

Hūn-ı dīdemle eġer olsa da nāmım tenmīk

Sicil-i Osmānī c 3 s 348, Tuhfe-i Hattātīn 422, Ramiz 211, Mecelle 318

2842 İZZİ İzzī Numan Efendi, Şeyh Abdūlazizzāde'nin oġludur, Kastamonulu, vefatı Şa'ban 1225 m 1810, "Şa'bān içinde gitdi mülk-i beķāya 'İzzī" mısraı vefatına târīhtir

Zamān olur ki bir içim şū virmez ehl-i dile

Nedir bizimle 'aceb macerā-yı 'ālem-i āb

Ārif Hikmet 48, Sicill-i Osmānī c 3 s 467, Fatin 295

2843 AZİZ İ sazāde Mehmed Aziz Efendi b. Bosnalı Kādı İsa Efendi b. Musa Efendi, İstanbullu, Selānik Kādısı, hattat, Hasancan sūlalesinden ve sıhriyyet sebebiyle dahi Karasaçlızāde Abdulaziz Efendi ahfadındandır, vefatı Cemāziye'l-āhir 1100 m 1688, vefatı târīhini Sicil'in 1110 göstermesi yanlıştır

Ey şarāb-ı 'aşķla ālūde-i renc-i humār

Ġam yeme bir gūn keser şusuzluġun şimşīr-i yār

Şakāyık-ı Şeyhī c 2 s 30, Sicill-i Osmānī c 3 s 468 ve 611, Sālīm 478, Belġ 60, Tuhfe-i Hattātīn 438, Mecelle 318

2844 AZİZ Enderunlu Aziz Efendi, darbhane emîni, Bekir Efendi'nin oğludur, İstanbullu, vefatı h 1140 m 1727

Siphre nâvek-i âh-ı dil-i sūzânımız çıktı

Çekince sîneye tîg-ı nigârı cânımız çıktı

Ârâm idemem yâre nigâh eylemedikce

Hayretle bakub rûyına âh eylemedikce

Bir yerde karar eylemez cân 'azîzim

Küyında anîñ cây-ı penâh eylemedikce

Ey gamze söyle zaḥm-ı dilimden zebânım ol

Ey çâk-ı sîne nüshâ-yı şerḥ ü beyânım ol

Ey ḥûn-ı dîde ben diyemem yâre derdimi

Sen rû-yı zerdüm üzre gelüb tercümânım ol

Osmanlı Müellifleri c 2 s 315, Tayyazâde Atâ Târîhi c 4 s 199

2845 AZİZ Hıfzîzâde Aziz Efendi, Şâir Kâdı Hıfzî Efendi'nin oğludur, müderris, vefatı h 1144 m 1731

Sicill-i Osmânî c 2 s 234 ve c 3 s 468, Ramiz 209

2846 AZİZ Şeyh Abdulaziz Efendi, Bağdad Mevlevîhânesi Şeyhi Yahya Efendi'nin oğludur, Bağdad Mevlevîhânesi Şeyhi, vefatı h 1150 m 1737

Sicill-i Osmânî c 3 s 339, Fatin 296, Esrar Dede 213, Sema'hâne-i Edeb 162

2847 AZİZ Abdulaziz Efendi b. Mehmed Emin Efendi b. Abdulhâdî Efendi b. Hisar Camii Şeyhi Abdalbâkî Efendi, Bursalı, müderris, vefatı h 1175 m 1761

Sâlikân-ı Halvetiyye mürşidi şeyhü'ş-şüyûh

Ya'ni kim Şeyh Hikmetî kabrinde râhatlar bula

Geldi bir târîh 'Azîzâ şab'ıma fevti için

Câygâh-ı Hikmetî Mevlâ kuşur-ı 'Adn ola

Fatin 296, Sicill-i Osmânî c 3 s 406

2848 AZİZ Abdulaziz Efendi b. Vak'anüvis Subhî Efendi b. Divan-ı hümayûn beğlikçisi Halil Fehmi Efendi, İstanbullu, hekimbaşı, h 1149 m 1736 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı h 1197 m 1782, İstanköy'de medfundur, Sicil'in, Subhî Efendi'nin ahfadındandır demesi yanlıştır

Yekcâm-ı vâjgün ile çarh-ı desîsekâr

Mest u harâb-ı gaflet ider ehl-i devleti

İtdiñ o yāre gerçi hekimāne intisāb

Līkin bir özge derde düşürdüñ tebābeti

Divanı, Üniversite Kütüphanesi'nde numara 2827

Osmanlı Müellifleri c 3 s 228, Sicill-i Osmânî c 3 s 339, Fatin 296, Ramiz 209

2849 AZİZ Abdulaziz Efendi, Mehmed Efendi'nin oğludur, müderris, vefatı h 1197 m 1782

Mecelle 318

2850 AZİZ Aziz Ali Efendi, Girit Defterdârı Tahmisci Mehmed Efendi'nin oğludur, Giritli, Berlin sefiri, vefatı h 1213 m 1798, Berlin'de medfundur, Osmanlı Müellifleri'nin vefatı târîhini 1123 göstermesi yanlıştır

Bildim nedir 'aşk-ı Hudā hayrān olaldan ben baña

Gördüm Hudā yüzün 'ıyān bürhān olaldan ben baña

Nazar-ı ehl-i dile sırr-ı Hudā naqş-ı 'ayān

Bilmez erbāb-ı başiret nedir esrār-ı nihān

Divanı, Haşim Paşa kısmında, Selim Ağa Kütüphanesi'nde numara 6

Son Asır Türk Şâirleri 40, Osmanlı Müellifleri c 3 s 104, Sicill-i Osmânî c 3 s 468

2851 AZİZ Şehla Abdurrahman Efendizâde Mehmed Aziz Efendi, Şehla Abdurrahman Efendi'nin oğludur, İstanbullu, kâdı, vefatı h 1250 m 1834, Sicil'in, babasının ismini Abdurrahim diye yazması doğru değildir

Göñülde neşve-i 'aşk-ı cihân-ârâ nihân olmaz

Dil-i mestâne de keyfiyet-i şahbâ nihân olmaz

Şimdi ey mâh-ı şeb-ârâ ülfetiñ kimlerledür

Şem'îne pervâne kimdür şöhetüñ kimlerledür

Mü-miyānuñ kim der-âğüş-ı hayāl eyler senüñ

Cāme-ğ'āb içre şafā-yı vuşlatuñ kimlerledür

Sâlim 476, Sicill-i Osmânî c 3 s 468, Ramiz 208, Safâyî 357

2852 AZİZ VEYA ABDULAZİZ Mektûbizâde Abdulaziz Efendi, Şeyhülislam Mektubcusu İzzet Efendi'nin oğludur, İstanbullu, Manisa Kâdısı, h 1216 m 1801 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı Cemâziye'l-evvel 1279 m 1862

Ne zamân fikr-i lebi hâtır-ı nâ-kāme düşer

Şanki bir dāne kiraz sāğar-ı gül-fāme düşer

Gördiğüm şevki hesâb itsem 'Azîz 'âlemde

Yılda bir iki olursa o da bayrame düşer

Son Asır Türk Şâirleri 42, Fatin 297, Sicill-i Osmânî c 3 s 340

2853 AZİZ Mehmed Aziz Bey, Hicaz Valisi Yozgatlı Vecîhî Paşa'nın oğludur, İstanbullu, Safer 1264 m 1847 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı 30 Receb 1332 m 1913, Rumelihisarı Kabristanı'nda medfundur

Getür piyâle-i rindâne ülfet eyliyelim

Seniñle nüş-ı şarâb-ı muhabbet eyliyelim

Son Asır Türk Şâirleri 42

2854 AZİZ Abdulaziz Bey b. Ahmed Cemaleddin Bey b. Umûr-ı mülkiye nâzırı Pertev Paşa, 2 Muharrem 1267 m 1850 târîhinde doğdu, vefatı 27 Rebî'u'l-evvel 1337 m 1918, Üsküdar'da Selimiye Tekyesi'nde medfundur

Hayli demdir göñlümün her kârı yâr endîşesi

Gün olur 'âşıkıñ belki uyar endîşesi

Bulmaz 'âlemde 'Azîzâ ehl-i dil cây-ı huzûr

Bülbül-i zârıñ da var gülşende hâr endîşesi

Herkesiñ bir derdi var bir devâsı var

Birbirine beñzemez şekvâsı var

Son Asır Türk Şâirleri 44

2855 AZİZ Abdulaziz Efendi, Moralı, Şeyh Hasan Sezâî Efendi'nin akrabasındandır, vefatı h 1151 m 1738, Mora'da medfundur

Divanı, Üniversite Kütüphanesi'nde numara 294

Mecelle 318

2856 AZİZ Erzurûmîzâde Abdulaziz Efendi, müderris, kısmet-i askeriye katiblerinden

Mir'âta baksa her kaçan ol şüh-ı Mevlevî

'Aks-i 'izâr-ı pâkine eyler muķâbele

Kerrâtle ayağına düşdüm yüzüm sürüb

Bir kerre almadıñ yine göñlüm şehâ ele

Şanmañ ki zâhir oldı 'izârında haţţ-ı nev

İhżâr-ı hüsne geldi kazâdan mürâsele

Sâlim 477

2857 AZİZ VEYA İHSAN İhsan Efendi, Arabsunlu Seyyid Ali Ağa'nın oğludur, Sadrazam Seyyid Mehmed Paşa'nın birâderidir, İhsan maddesine bak numara 24

2858 AZİZİ Mustafa Azizî Bey, İstanbullu, Yedikule dizdârı kethüdası, vefatı h 993 m 1585, Uncu Behram Bey'in "Kodı burc u bedeni cân 'Azîzî gitdi" mısraı vefatına târifhtir

Göziñ kan dökmeği ol gamze-i bîdârdan görmiş

Zehî hûnı ki merdümküşliği cellâddan görmiş

Cefâ seniñile cismiñ göm gök itmiş ol perî peyker

Urulmuşsuñ yine ey 'âşık miñnetzede beñzer

Çünkü virdüñ dehen-i dil-bere dil

Kendüñ ey 'âşık-ı bî-dil yok bil

'Âşık dime şol kimseye kim sevdiği hûbıñ

Yolında fedâ eylemeye cân-ı 'Azîzî

Țolaşırısñ dil-i 'uşşâka enu alub ele

Gün mi vardur ki o meh zülfini yuyub Țaramaz

Keşfü'z-Zünûn Zeyli Eski Tab' c 1 s 516 ve Yeni Tab' c 1 s 801, Hasan Çelebi 209, Beyânî 56, Riyâzî 92, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3151, Mecelle 318, Âlî Târîhi 295

2859 AZİZİ VEYA ABDULAZİZ Kazasker Abdulaziz Efendi b. Şeyhülislam Hoca Mehmed Sadeddin Efendi b. Hasancan b. Cemal Tebrîzî, 17 Rebi'u'l-âhir 983 m 1575 târîhinde doğdu, vefatı 17 Zî'l-hicce 1027 m 1617, Eyüp'te pederinin bina eylediği daru'l-kurâ haziresinde medfundur, "Ruḥ-ı 'Azîz Efendiye Firdevs ola maḳâm" mısraı vefatına târîhtir

Zâr oldı göñül vaşilla hicrân arasında

'Ömrüm geçiyor derd ile dermân arasında

Başdan dağıdub aklıımı sevdâlara düşdüm

Oı kâkül ile zülf-i perîşân arasında

Gülzâr-ı ruḥ-ı yârda güyâ ki dehâni

Bir gonca-ı terdir gül-i ḥandân arasında

Abdülaziz maddesine bak numara 2705

2860 AZİZİ VEYA ABDULAZİZ Karaçelebizâde Şeyhülislam Abdulaziz Efendi, Karaçelebizâde Hüsameddin Efendi'nin oğludur, h 1000 m 1591 târîhinde doğdu, vefatı 6 Rebi'u'l-âhir 1068 m 1657 Bursa'da Şeyh Mehmed Sârbân makberesinde Hasan Paşa Medresesi hizasında medfundur, Dûhatu'l- Meşâyah'in vefatı ayını 1 Rebi'u'l-evvel ve Beliğ'in senesini 1060 göstermeleri yanlıştır

Bursa'da nâmına mensüb olan çeşmeye târîhtir

'Abd-i 'āsī-yi azīz miskīnīñ

Eşk-i çeşm ile geldi şehre bu şu

Nice şu āb-ı Kevşer ayagıdur

Pāk u bārid ü lezīz ü 'anber bu

Zīl-u luḫfīñ dest-i mücrimden çeker şanmañ anı

Belki anlar hıdmetiçün oldı dāmeni dermiyān

Yār çāh-ı zekānım 'ayn-ı vefādır dir ise

Şaḫın ey 'āşık-ı üftāde inanma çeñedür

Rikāb-āsā o yāriñ pāyine yüz süreyim dirseñ

Yolunda irtikāb eyle aşılmağı başılmağı

Bir karar olmaz dil-i dīvāne eyler ıztırāb

Şīşe-i sā'at gibi kalbimde vardır inḫilāb

Şakāyık-ı Şeyhī c 1 s 299, Eslāf c 1 s 205, Sicill-i Osmānī c 3 s 339, Osmanlı Müellifleri c 3 s 120, Kāmûsu'l- A'lām c 4 s 3078, Belğ 60, Safâyı 319, Güldeste 317,

Dûhâtu'l-Meşâyih 57, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 150, Kâfzâde 78, Mecelle 352, Güftî 78, Hûlâsatü'l-Eser c 2 s 421

2861 AZİZİ Şeyh Aziz Efendi, Yahya Dede'nin oğludur, Bağdadlı, Bağdad Mevlevîhânesi Şeyhi, Sicil ile Fatin Vodonya Mevlevîhânesi Şeyhi olduğunu yazıyorlar, vefatı h 1140 m 1727, Vodonya Mevlevîhânesi'nde medfundur, Sâlim ile Sema'hâne vefatı târîhini 1150 göstermektedirler

Pâye-i kıadrîni derk itmeğe 'âric olamaz

Kılsa süllem eğer endîşe bu nüh eyvânı

Na't-ı pâk-i şeh-i kevneyne ne mümkün ki 'Azîz

Veresin hâme-i idrâkin ile pâyânı

'Âşıkîñ kıadrini bilmez dil-rübâlardan meded

Kulları hâlin añmaz pâdişâhlardan meded

Safâyî 357, Sâlim 476, Sicill-i Osmânî c 3 s 468, Esrar Dede 214, Fatin 298, Sema'hâne-i Edeb 162

2862 AZİZİ Mehmed Azizî Efendi, İstanbullu, mücellid

Bu şeb süz-ı derûnumla çerâğ-ı mâhı yandırdum

Sihr-i âh u figânumla uyurdu mihri uyandırdum

Hilâl-i ebrûsı rûy-ı mehveş üzre

Yazılmış ħarf-i meddir âteş üzre

Aşık Çelebi 243

2863 ASKERÎ Edineli Askerî, sipahî, Kânûnî Sultân Süleyman devri şâirlerinden

Pâdişâh-ı dehre baş eğmez gedâlar var imiş

Mûlk-i istignâda hoş ehl-i fenâlar var imiş

Ey göñül âyân-ı devlet içre himmet kalmadı

Kimden umarsıñ kerem ehl-i mürüvvet kalmadı

Her denîñüñ dönse tañ mı çerĥ-ı gerdün üstine

Cinsidür elbette döner dün olan dün üstine

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3153, Latîfî 241, Aşık Çelebi 243, Beyânî 56, Sicill-i Osmânî c 3 s 470, Hasan Çelebi 209, Âlî Târîhi 202, Mecelle 319, Enîsü'l- Müsâmirîn 78

2864 ASKERÎ Küllâboğlu Şeyh Mehmed Askerî Efendi, Kütahya'da Zemha Karyeli, vefatı târîhi ma'lum değildir, Afyon Karahisar'da Çavuşlar Sultân Mezarlığı'nda medfundur

Şimdi 'irfān vaktidür takvāya hācet kalmadı

Zevk-i vicdān vaktidür feryāda hācet kalmadı

Ehl-i vahdetden alanlar 'ilm-i tevḥīd dersini

Gizli 'irfān buldılar fetvāya hācet kalmadı

Ravzā-ı bāġ-ı behiştür cümle 'ālem 'ārife

'Askeriyā cennet-i me'vāya hācet kalmadı

Divanı, Emir Efendi kısmında, Millet Kütüphanesi'nde	numara	282
“ , “ “ , “ “	“	283
“ , “ “ , “ “	“	284
“ , “ “ , “ “	“	285
“ , “ “ , “ “	“	3374
“ , “ “ , “ “	“	94
“ , “ “ , “ “	“	137
“ , “ “ , “ “	“	257
“ , “ “ , “ “	“	320
“ , “ “ , “ “	“	2806

Osmanlı Müellifleri c 2 s 308

2865 UŞŞÂKÎ Mehmed Uşşâkî Efendi, Uşaklı, müderris, vefatı h 1257, m 1841

'Aşkıñla şehā yandığımı idemem izhār

Ey kār-ı kerem cūd u şehā ma'den-i dildār

Her meyde birer pūse meze virmege ikrār

Ey kār-ı kerem cūd u şehā ma'den-i dildār

'Uşşâkıñı sen itme fedā rūh-ı revānım

Ey kār-ı kerem cūd u şehā ma'den-i dildār

Fatin 299

2866 UŞŞÂKÎ Uşşâkî Efendi, kâdı

Meşhed-i 'aşka bađ cānā ki her cū gümüş mezār

Pür hātar bir rāhdur nāmı 'adem vādīsidür

Kāfzāde 76

2867 İŞRETÎ Mustafa İşretî Efendi b. Hasan Efendi b. Abdullah Efendi, Yenihisarlı," Rumelihisârî", kâdı ve Kanûnî Sultân Süleyman'ın oğlu Şehzāde Bayezid'in nedîmi, vefatı h 974 m 1566, Keşfü'z-Zünûn'un Eski Tab'ında vefatı târîhi 984 gösterilmişse de yanlıştır

'Āşık işitsek yanar vehm āteşinden cānumuz

Korğaruz ol mübtelādan kim seve cānānumuz

Ol ala gözli bizümle mekr ü âl üstindedür

Ėamzeler ‘uŖŖāk ile ceng ü cidāl üstindedür

İŖte gerden iŖte ŖimŖrũñ kefen ber-dũŖ idüb

‘İŖretĩ emr-i Ŗerĩfe imtiŖŖāl üstindedür

Ŗakâyk-ı Nev’izâde 56, Sicill-i Osmânî c 4 s 375, Kâmûsu’l- A’lâm c 4 s 3156, KeŖfũ’z-Zünûn Eski Tab’ c 1 s 516 ve Yeni Tab’ c 1 s 801, Latĩfĩ 243, Beyânî 56, Ahdĩ 234, AŖık Çelebi 244, Âlĩ Târĩhi 295, Hasan Çelebi 210, Mecelle 319, Kâfzâde 78, Vefeyât-ı Eyvansarâyĩ 138

2868 AŖKİ Selim Bey oğlu AŖkĩ Ali Çelebi, Aydınlı, müderris, Kazasker Sinan Çelebi’nin mu’idi ve kendisi sâhib-i hüner ve ma’rifet olmakla “mu’id-i pür hüner” lakabıyla iŖtihar etmiŖtir, vefatĩ h 958 m 1551

Tire çeŖmim aydın itsũn ruĖũñ ey ħũr-i ‘ayn

Ėâke pertev Ŗalsa gelmez zerrece ħurŖĩde Ŗeyn

Kâmûsu’l- A’lâm c 4 s 3156, AŖık Çelebi 244, Hasan Çelebi 210, KeŖfũ’z-Zünûn Zeyli 518

2869 AŖKİ Dervif İlyas Ahmed Çelebi, Dergâh-ı Mu’allâ yeniçerilerinden birinin oğludur, Yenihisarlı, “Rumelihisarı” Üsküdarlı AŖkĩ denmekle meŖhurdur, vefatĩ h 984 m 1576, Rumelihisarı Kabristanı’nda medfundur, vefatĩ târĩhini Riyâzĩ’nin 959 ve Sicil’in 985 olarak göstermeleri yanlıŖtır

Pâdişâh-ı cihân-penâhuñ ben

Nice yıl işğünde çâker idüm

Yımez idüm cihân gamın zîrâ

Pâdişâhuñ 'ulüfesin yirdim

Haste oldum kesildi dirliciğüm

Sağ olursam solağ olam dirdim

Nâme-i hüsnüñ Hudâdan geldi öpsem vechî var

Bende Mevlâdan gelen mektüb-ı peygâmi var

Yâr-ı zülfin ref' ider urşa kaçan ruhsâre şu

Nitekim kalkar dehân her-dem urulsa nâre şu

Sâkiyâ devr eylesün bâdeyle pür kıl sāgeri

Görelim âyine-i devrân ne şüret gösterür

Gâh mir'at-ı felek rûy-ı sa'âdet gösterür

Geh döner jeng-i melâmetle felâket gösterür

Ben anuñ mihrinde maḥv ol bende peydādur henüz

Zerrede gör mihrüñ envārı hüveydādur henüz

Çāk çāk itdi yaqasın şubḥ-ı şādıklar gibi

Tāze dāğ urdı felek bağrına 'āşıklar gibi

Lāle vü nergis ūtar bezm-i çemende sāğarı

Olma ayıq sen daḥī maḥrūm fāsıklar gibi

Divanı, Emir Efendi kısmında, Millet Kütüphanesi'nde numara 297

“ , Nūr-ı Osmāniyye Kütüphanesi'nde “ 3857

Keşfü'z-Zünûn Eski Tab' c 1 s 516 ve Yeni Tab' c 1 s 801, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3156, Sicill-i Osmânî c 3 s 470, Kâfzâde 78, Âlî Târîhi 202, Beyânî 57, Riyâzî 93, Aşık Çelebi 245, Hasan Çelebi 211, Mecelle 319, Sehî 136, Latfî 244, Ahdî 246

2870 AŞKÎ Aşkî Çelebi, Tireli, vefatı h 1026 m 1617

Sicill-i Osmânî c 3 s 470, Mecelle 319

2871 AŞKÎ Abdulvâsi' Çelebi, “Deli Abdulvâsi'”, Ergeneli, Ergeneli Şeyh Sinan Efendi'nin birâderidir, vefatı h 1029 m 1619, Yenişehir'de medfundur, Seyyid Rıza'nın “ Veli 'Abdulvâsi'” diye yazması yanlıştır

Vasf-ı ruhsārun yazar dā'im o māhuñ hāmemüz

Nola gün gibi cihāna şu'le virse hāmemüz

Mucib 27, Seyyid Rıza 73, Mecelle 319

2872 AŞKÎ Aşkî Ahmed Efendi, Zağralı, kâdı, vefatı h 1026 m 1617, Mucib vefatı târîhini 1030 göstermektedir

Bu varlık 'ālemi yoqlansa 'ālem bulacak dem yok

'Ademde var ola 'ālem hele 'ālemde 'ālem yok

Bir kadeh bādeye sa'y it keder-i qalbî gider

Ayaq acısı yürek acısını ref' eyler

Mucib 27, Seyyid Rıza 73, Sicill-i Osmânî c 3 s 471, Kâfzâde 78, Riyâzî 93

2873 AŞKÎ Hasan Efendi, İstanbullu, kâdı, vefatı h 27 Safer 1072 m 1661, Safâî'nin vefatı târîhini 1071 göstermesi yanlıştır

Cāmeler hep şatılıb gitdi şitâ maşrafına

Qar yağdı giye bayramda meğer kim fuqarâ

'Aşkiyâ nāle vü feryādumı gūş itmez yār

Varamaz gūşına varsa toñar yolda şadā

Eğnime nār-ı ğam-ı ‘aşkıñ kabādır nūrdan

Başım sevdā-yı zūlfūñ tācdır samūrdan

Şakāyık-ı Şeyhî c 1 s 340, Sicill-i Osmānî c 2 s 168, Safāyî 321, Mecelle 319, Belġ

61

2874 AŞKÎ Mehmed Aşkî Efendi, musâhib-i pâdişâhî, Fatih Sultân Mehmed-i Sâni devri şâirlerinden olup Balat civarındaki Molla Aşki Mescidi'nin bânisidir, vefatı târîhi mazbut deġildir, mezkur camii'nin mihrabı önünde medfundur

Göñül ol māha çünkim müşteriür

Fiğānum göklere irse yeridür

Haṭṭıñ haddiñde her kim gördi didi

Ki Rūm'a gelmiş ol kara çeridür

Sehî 68, Kāmûsu'l- A'lâm c 4 s 3156, Aşık Çelebi 245, Hasan Çelebi 210, Latiffi 243, Hadîkatü'l- Cevâmi' c 1 s 196, Mecelle 319

2875 AŞKÎ Hasan Çelebi, Saruhanlı, nakkaş ve hattat

Üstinde kaçınıñ turur ol 'anberîn hāl

Şan köpri üzre fikret-i hikmetde Danyāl

Latîfî 244, Mecelle 319

2876 AŞKÎ Aşkî Çelebi, Yenicevardarı, katib

Gerçi kûyırñ terk idüb Hacı itmeğe kıldım yerağ

Lîk ol dem Ka'be'den her günde bir menzil ırak

Kâfzâde 78, Mecelle 319

2877 AŞKÎ Mustafa Aşkî Efendi, Filibeli, müderris

Hezâr şekle koyar günde rûzgâr beni

Bu şekille nice bilsün görünce yâr beni

Fenâ cüyında tabut-ı ecel bir çöpten pildür

Zarûrîdür aña uğrar geçer şâh u gedâ bir bir

Kâfzâde 78, Riyâzî 93

2878 AŞKÎ Aşkî Efendi, Kenzû'l- Hakâyık ve Muhtâr-nâme mütercimi, hüviyeti ve hayatı hakkında şuarâ tezkirelerinde vesair me'hazlarda bir güne kayd ve ma 'lûmât bulunamadı, yalnız Osmanlı Müellifleri yukarıda isimleri yazılı iki eserin mütercimi olduğunu yazıyor, Muhtâr-nâme'nin baş ve sonundaki manzûmelere göre kendisinin h 979 m 1571 târîhinde hayatta idüğü anlaşılmaktadır, Muhtâr-nâmesi'nden

Gelüb 'Aşkî dilünden bu risâle

Ki tuhfe ola her ehl-i kemâle

Faķîre iş bu nazm olmuşdı rûzı

Doķuzyüz hicretîñ yetmiş doķuzı

Osmanlı Müellifleri c 2 s 305

2879 İSÂM Mustafa İsâmeddin Efendi, Üsküdarlı, Vak'anüvis Seyyid Hakim'in hemşirezâdesidir, vefatı h 1202 m 1787, Üsküdar'da medfundur, Osmanlı Müellifleri 1203 târîhinde vefat ettiğini yazıyor

Es'ad 52, Osmanlı Müellifleri c 1 s 369, Sicill-i Osmânî c 3 s 471

2880 İSMET Hoca İsmetullah-ı Nakşîbendi, Buhâralı, Ca'fer Tayyâr ahfadındandır, vefatı h 829 m 1425 veya h 840 m 1436

Sicill-i Osmânî c 3 s 471, Mecelle 320

2881 İSMET Mehmed İsmet Efendi b. Kethüdâ-yı sadâret İbrahim Efendi b. Hasan Efendi b. Ahmed Efendi, İstanbullu, müderris, Hacı Efendi denmekle meşhurdur, vefatı 2 Zî'l ka'de 1160 m 1747, Merkez Efendi kabristanında medfundur, vefatı târîhini Ramiz'in 1166 göstermesi yanlıştır

Fatin 299, Sicill-i Osmânî c 3 s 471, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3157, Ramiz 211, Mecelle 320, Tuhfe-i Hattâtîn 375, Es'ad 53

2882 İSMET Seyyid İbrahim İsmet Bey b. Râif İsmail Paşa b. Belgrad muhafızı Malatyalı İbrahim Paşa, Nakîbü'l- Eşrâf, 17 Muharrem 1164 m 1750 târîhinde doğdu, vefatı 17 Muharrem 1222 m 1807, Üsküdar'da Nuhkapısı'nda medfundur, "Göçdi 'İsmet Beğ Efendi 'âlim-i mâ-hir idi" mısraı vefatına târîhtir

Ârif Hikmet 48, Sicill-i Osmânî c 1 s 130 ve 370 ve c 3 s 472, Es'ad 50, Osmanlı Müellifleri c 1 s 374

2883 İSMET İsmet Efendi, Diyarbekirli, Musul Valisi İncebayraktar oğlu Mehmed Paşa'nın divan katibi, vefatı h 1273 m 1856, İstanbul'da medfundur

Nağl-ı meşrebce nice meyva olur 'âlem bu ya

Zevke bak yokdan neler peydâ olur 'âlem bu ya

Görme aḥḳer kimseyi yek beyze-i nâ-çîzden

Refte refte mürg-i bî-hemtâ olur 'âlem bu ya

Ġam yeme aġyâr için zerre göñülden 'İsmetâ

Çünkü her Fir'avn'a bir Mūsâ olur 'âlem bu ya

Fatin 300, Tezkire-i Âmed 71, Sicill-i Osmânî c 3 s 474

2884 İSMET İsmail İsmet Efendi, Kemal Paşa Mahallesi İmamı Konyalı Ali Efendi'nin oğludur, vefatı Safer 1302 m 1884, İşkodra vilayeti mektupçusu

Bir dilde kim cevāhir-i 'irfān nihān olur

Dāim aña künüz-ı me'ānī 'iyān olur

Nef-i hayātını bilmez 'ārif olmayan

'Ālemde hāşıl ettiği ancağ ziyān olur

Göñülde şu'le-i cān-süz u dūd-ı āh var serde

Yine oldum dūçār 'aşğ āteşiyle bir ğam-ı serde

Hayāl-i la'l-i şīrīniñle ey sākī-yi gül-çehre

Ne kanlar nūş ider erbāb-ı 'işret bezm-i sāğarda

Son Asır Türk Şâirleri 710, Fatin 300, Sicill-i Osmânî c 3 s 474

2885 İSMET Mustafa İsmet Efendi, kâdı Mustafa Enis Efendi'nin oğludur, Peh Peh İsmet denmekle meşhurdur, h 1248 m 1832 târîhinde İstanbul'da doğdu, postahane muhsebe kalemi mümeyyizi, vefatı 11 Muharrem 1310 m 1892

Hilâli bedr iden Hâlık yine bedri hilâl eyler

Bu kudret var iken anda dilerse mähı sāl eyler

Cihāniñ varına mağrūr olub yoqluğda ğam çekme

Gedāyı şāh eder şāhı bir anda pāymāl eyler

Ḳana'at eyle aldanma Őa᳚ın emvāl-i dūnyāya

Ki Ḳārūn olsa da ādem yine terk-i menāl eyler

Son Asır Türk Őāirleri 713

2886 İSMET Mahmud Rāif İsmet Bey, Divan-ı hūmāyūn kalemi başkatibi Vāzih Efendi'nin oĝludur, divan kalemi mūdūr muavini, 1 Rebī'u'l-evvel 1263 m 1846 tārîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı 29 Zî'l-hicce 1334 m 1915, Yenikapı Mevlevîhânesi'nde medfundur

Mūsikî üstādlarından Bolāhenk Nūrî Beyiñ vefātına söylediĝi tārî᳚

'İsmetā tārî᳚-i hüzn-engîzdir

Vay kıldı mîr-i Nūrî irtihāl

Son Asır Türk Őāirleri 715

2887 İSMET Müstecâbîzâde İbrahim İsmet Bey, Mehmed Ağazâde Balıkesir icra memuru Mehmed Ali Efendi'nin oĝludur, Balıkesirli, Isparta istinyâf-ı hukûk reisi, h 1285 m 1868 tārîhinde Balıkesir'de doğdu, vefatı Receb 1335 m 1916, Isparta'da babasının mahall-i veladeti olan Karesi Vilayeti dahilinde Balya Kazası'nın Müstecab Köyü'ne ithafla Müstecâbîzâde ünvanıyla meşhur olmuştur, Suūd Bey'in "Bir İlāhî edîb-i kâmil idi, vāşıl oldu Ḥüdāya 'İşmet Beĝ, oĝu bir Fāti᳚a ile tārî᳚in, rı᳚let itdi ba᳚āya 'İşmet Beĝ" mücevher kıt'ası vefatına tārîhtir, Karesî Meşâhirî'nin vefatını 1333 göstermesi yanlıştır

Cān henüz endîşe-i sevdā-yı ru᳚sārındadır

Dîde ḫālā seyr-i ᳚al'atgāh-ı envārındadır

'Avdet itmez āşiyān-ı sīne-yi mecrūhuma

Murg-ı dil hālā kemend-i kākül-i tārındadır

Ben dilimle 'aşkıımı inkāra cehd itmekdeyim

Gözlerim bī ihtiyār ammā ki ikrārındadır

Son Asır Türk Şâirleri 717, Osmanlı Müellifleri c 2 s 344, Karasi Meşâhiri 39

2888 İSMET Abdi İsmet Efendi Ulukut, Avukat Mustafa Fâiz Efendi'nin oğlu olup Sofyalıoğulları denilen bir ailedendir, Selanikli, maârif matbaası tashîh bürosu şefi, 10 Eylül 1298 m 1883 târihinde Selanik'de doğdu

Hudâdır vechi rahşânında tâbân yâ Rasûlallah

Görür Haqqı seniñ vechiñde insân yâ Rasûlallah

Kemâl-i ğayb-i muṭlaqdan şu şahrâ-yı mezâhirde

Ki seniñ bī sadâ vü harf-i Qur'ân yâ Rasûlallah

Son Asır Türk Şâirleri 2148

2889 İSMETİ Mehmed İsmetî Efendi b. Birgilîzâde Şeyh Fazlullah Efendi b. Birgilîzâde Mehmed Efendi, İstanbullu, kâdı, vefatı h 1076 m 1665, Edirnekapısı haricinde medfundur " 'İşmetîniñ cāy-ı 'Adn ola yeri" mısraı vefatına târihtir

Sāye-veş bir dāhî olmaz hāk-i pāyinden cüdā

Dil o şūhuñ çāşni-i derd-i hicrânın bilür

Hemîşe şanma 'âşık şem'-veş âh-ı kebūd eyler

Ḥubâb-âsâ hemân bir ehle maḥv-i vücūd eyler

Ḥûn-ı ciğerle besledim o naḥl-ı nâzi ḥayfâ

Yâr-i vişâli bir iki nâdâne çıkdı hep

Geldikde ḥattıñ 'âşıkıña nâz idemezseñ

Mânend-i hümâ evc de pervâz idemezsiñ

Divanı, Emir Efendi kısmında, Millet Kütüphanesi'nde	numara	298
" , Üniversite Kütüphanesi'nde	"	391
" , " "	"	462
" , " "	"	978
" , " "	"	1597
" , " "	"	5575

Şakâyk-ı Şeyhî c 1 s 379, Beliğ 61, Safâyî 326, Asım 20, Güftî 66, Hülâsatu'l-Eser
c 4 s 111

2890 İSMETÎ Mehmed İsmetî Çelebi, Şam Kâdısı, Sultân Murâd-ı Râbi' devri
şâirlerinden olup 1048 târîhinde hayatta idi

Fâriğ olamam âhdan dildâra kâr itmezse de
Sûziş-i dildir ğaraž yâr i'tibâr itmezse de

Tîşe-i cevr ile tek göflümi virân itme
Senden ey dehr-i denî kim dil-i âbâd ister

Bağdâd'ıñ fethine söylediği târih

Haqq eyleye şulţân-ı cihân Hân Murâd'ıñ
Hem-vâre çerâğ-ı gül-i iqbâlini rûşen

Bağdâd'ı yine kuvvet ile eyledi teşhîr
Bergeşte olub kahrı ile devlet-i düşmen

Sebt eylemeğe vaqt-i sa'îdin bu cihâduñ
Feyz ister iken 'İsmetiyâ fazl-ı Hudâdan

Tebrîk-i ğazâ eyleyüb ol zıll-ı İlâha
Hâtif didi târihini "Fethüke müteyemmin"

Mucîb 25, Seyyid Rıza 68

2891 İSMETÎ İsmetî Efendi, hüviyet ve hayatına dair kayıt ve malûmât bulunamadı

Hem yaqar pervâne-veş sūz-ı dil izhâr ider

Muqtezâ-yı meşreb-i şem'-i şeb-ârâ böyledir

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3157

2892 İSYÂNÎ Tezkirelerde ve diğere me'hazlarda bu namda bir şâir görülememiştir

Divanı, Emir Efendi kısmında, Millet Kütüphanesi'nde numara 300

Divanından alındı

2893 ATÂ Atâ Efendi, Üsküblü, kâdı, Şeyh Ahmed Yesevî ahfadındandır, Sicil'in tahrîrine göre vefatı h 960 m 1552'den sonradır, Üsküb'de medfundur, Latîfî kaçınıcı Selim olduğunu tasrîh etmeksizin Sultân Selim devrinde vefat ettiğini yazıyor, Sicil'in 960'den sonra sözüyle Latîfî ifadesi birleştirilirse Selîm-i Sâni olmasi lazım gelir

Senüñ bir goncadan nâzük-ter ü şîrîn dehânuñ var

Şekkerden tatlı berk-i gül gibi rengîn zebânuñ var

Bağrum firâq odına yanmış kebâba beñzer

Keyfiyet ile şî'rüm rengîn şarâba beñzer

Bir bencileyin nâle ider bülbüli gördüm

Gülzârda bir serv-i hîrâmânîñ elinden

Keşfü'z-Zünûn Zeyli Eski Tab' c 1 s 517 ve Yeni Tab' c 1 s 802, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3158, Sicill-i Osmânî c 3 s 474, Hasan Çelebi 211, Latîfî 246, Kâfzâde 78, Beyânî 57, Riyâzî 93, Aşık Çelebi 247, Sehî 112

2894 ATÂ Hekim Sinanoğlu Atâ Efendi, Edirneli, Edirne Tımarhânesi Tabibi, vefatı h 960 m 1552, Kâmûsu'l- A'lâm'ın "Hekimşâhoğlu" diye yazması yanlıştır

Bir cãn virir fütâde baña var mıdır dimiş

Bir cãn bulundı mı 'Ağâdan haber virir

Ğamzeñ hedengi tîr-i belâdan nişân virir

Çaşıñ kemânı kavş-ı kazâdan haber virir

Dil âsitân-ı yâri dilden düşürmez âh

Bîmârdır ki dârü'ş- şifâdan haber virir

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3158, Sicill-i Osmânî c 3 s 105 ve 474, Hasan Çelebi 212, Aşık Çelebi 250, Enîsü'l- Mûsâmirîn 79

2895 ATÂ Atâullah Efendi, Muallim Abdullah Efendi'nin oğludur, Çırçırılı, vefatı Divan-ı hümayûn katibi, h 1164 m 1750 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı h 1230 m

1814, Çırçır'da Gülyâ Camii'nde medfundur, "Bu yıl Allah deyu geçdi 'Aṭâ 'aşk ile lâhût"
mısraı vefatına târîhtir, Sicil'in vefatını 1231 göstermesi yanlıştır

Kerem u luṭf u 'atâ itdi baña Hazret-i şeyḥ
Feyz-i iğşâ -yı ḥayât oldı dile şerbet-i şeyḥ

Ben esîr olmuş idim nefis u hevâ üstünde
Kim ḥalâs itdi beni taṅtana-i himmet-i şeyḥ

Fatin 302, Sicill-i Osmânî c 3 s 479, Kâmûsu'l- A'lâm c 1 s 3158, Keşfü'z- Zünûn
Zeyli 519

2896 ATÂ Seyyid Atâullah Efendi, Yenişehirli, Yenişehirli Seyyid Atâ denmekle
meşhurdur, katib, vefatı h 1230 m 1814

Ġamzesi tîr-i fiten ḥançer-i ebrû ser-tîz
Kıldı yağmâ dili bir âfet-i şûḥ-ı cengîz

'Arz iderseñ olur elbette kabûle şâyân
Tuḥfe-i nazmıñı kıl yâra 'Aṭâ dest-âvîz

Şem'-i cemâle yanmağa pervâne olmuşuz
Ḥüsn-âşinâ-yı şöhret-i cânâne olmuşuz

Mest-i siyâh-dildir 'Aṭâ her ḥurûfumuz
Zîrâ ḥurûş-ı ma'nâya ḥum-ḥâne olmuşuz

Şefkat 97, Silahdârzâde 49, Sicill-i Osmânî c 3 s 479

2897 ATÂ Atâ Bey b. Mısır Kâdısı Raşid Bey b. Halil Hamid Paşazâde Mehmed Arif Bey, h 1224 m 1809 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı 3 Muharrem 1268 m 1851, meclis-i maârif azâsından

Her dil olmaz cilvegâh-ı şâhid-i esrâr-ı feyz

Değme bir gönceye düşmez jâle-i âşâr-ı feyz

'Âşık olmazsa çe zindân 'iffetde muķîm

Yüsuf-âsâ olamaz şâyeste-i pâzâr-ı feyz

Fatin 304, Sicill-i Osmânî c 3 s 481

2898 ATÂ Enderunlu Tayyazâde Atâ Bey, Enderunlu Başlâlâ Tayyar Efendi'nin oğludur, İstanbullu, Hameyn-i Şerîf'in müdürü, h 1225 m 1810 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı Zî'l-hicce 1294 m 1877, Medine'de medfundur, Osmanlı Müellifleri 1297 târîhinde vefat ettiğini yazıyor

Süziş-i dilde karar eyledi nâr-ı gurbet

Gönce-i hâtıra kâr eyledi hâr-ı gurbet

Yâ Râb hevâ-yı nefse dili eyleme esîr

Bu zenb-i ma'siyet ile itme yerim sa'îr

Âsiyâb-ı feleğîñ gerdişine girmeye gör

Gösterür döne döne adama biñ dürlü belâ

Divanı, Emir Efendi kısmında, Millet Kütüphanesi'nde

numara 301

Sicill-i Osmânî c 3 s 481, Osmanlı Müellifleri c 3 s 108, Tayyazâde Atâ Târîhi c 5 s
408, Fatın 304, Son Asır Türk Şâirleri c 1

2899 ATÂ Keşfizâde Atâ Efendi, Şâir Keşfi Efendi'nin oğludur, İstanbullu, h 940
m

1533 târîhinde hayatta idi

Gelür karşı gül-âbı varduğumca cânâna

Belâ karşı çıkar merdüm olan vardukda mihmâne

Âşık Çelebi 247

2900 ATÂ Atâ Efendi, İstanbullu, maliye ketebesinden, h 1245 m 1829 târîhinde
İstanbul'da doğdu

Söyle ey 'âşık-ı şūrîde nedir bunca hicâb

Yok mı sende dahî nezâre-i ruhsâreye tâb

Yoksa bilmez misiñ âdâb-ı niyâzı sen de

Okumadıñ mı 'aceb tarz-ı muhabbetde kitâb

Fatin 305

2901 ATÂULLAH Şeyhülislam Ebu İshakzâde Mehmed Atâullah Efendi b. Şeyhülislam Mehmed Şerif Efendi b. Şeyhülislam Mehmed Es'ad Efendi b. Ebu İshak İsmail Efendi b. Rumeli kazaskeri Alaiyeli İbrahim Efendi, 12 Cemâziye'l-evvel 1173 m 1759 târîhinde doğdu, vefatı Ramazan 1226 m 1811, Aydın Güzelhisarı'nda Câmî-i 'Atîk civarında medfundur, Osmanlı Müellifleri'yle Sicil'in vefatı târîhini 1236 göstermeleri yanlışır

Zuhûr-ı haţ ile rûy-ı 'arâk-rîz-i hacâletdir

Bulutdan nem kıpar ruhsâr-ı yâr âteş-ıtabî'atdır

Tecâhül kııl bu eyyâm-ı hüner-i düşmende 'âkılseñ

Şaķın izhâr-ı 'ilm itme 'Aţâ gâyet cehâletdir

Divanı,Hacı Mahmud Efendi kısmında,Süleymaniye Kütüphanesi'nde numara 5153/2

" , Üniversite Kütüphanesi'nde	" 1590
" , " "	" 1659
" ,	" 2902
" ,	" 3590

Sicill-i Osmânî c 3 s 479, Osmanlı Müellifleri c 1 s 377, Duhatu'l- Meşâyih 120, Fatin 301, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3159, Asım Târîhi c 1 s 120, Cevdet Târîhi c 9 s 244, Türk Şâirleri c 2 s 531, Keşfü'z- Zünûn Zeyli 519

2902 ATÂULLAH VEYA VAK'Î Tefsîrîzâde Atâullah Mehmed Efendi, Tefsîrî Mehmed Efendi'nin oğludur, kâdı, vefatı 24 Şa'ban 1129 m 1716, Eyüp'te medfundur

Vak'î maddesine bak numara 4658

2903 ATÂULLAH Şânîzâde Mehmed Atâullah Efendi b. Kâdı Hacı Mehmed Sadık Efendi b. Hacı Mustafa Efendi b. Şânî Ahmed Dede, İstanbullu, vak'anüvis, vefatı Rebî'u'l- âhir 1242 m 1826 Tire'de medfundur

Yâ Râb beni âzâde-i fikr-i dū cihân it

Vâreste-i kayd-ı emel-i 'âlemiyân it

Nūr olmasa çeşm olmaz idi hüsniñe nâzır

Çeşm olmasa hüsniñ olmaz idi nūr ile zâhir

Maḥbûb-ı kulûb oldığıçün ol şeh-i hūbân

Âvâze-i hüsni gibi dilden dile düşdi

Divanı, Üniversite Kütüphanesi'nde, numara 1352

Eslâf c 2 s 102, Sicill-i Osmânî c 3 s 479, Osmanlı Müellifleri c 3 s 221, Fatin 303, Lügât-i Târîhiyye ve Coğrâfiyye c 4 s 130, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 2834, Son Asır Türk Şâirleri s 110, Osmanlı Târîh ve Müverrihleri 67

2904 ATÂYÎ Atâullah Efendi, Mehmed el-Acemî namında birinin oğludur, vefatı h 905 m 1499, Eyüp'te medfundur

Mecelle 320

2905 ATÂYÎ Atâullah Ahmed Efendi, Aydın dahilinde bir köylü, Sultân Selîm-i Sâni hocası, müderris, vefatı 11 Safer 979 m 1571, Şeyh Vefa Camii haziresinde medfundur, târîh-i vefatı türbesi kapısına 1171 yazılmışsa da doğru değildir

Şakâyk-ı Nev'izâde 149, Sicill-i Osmânî c 3 s 474, Mecelle 320

2906 ATÂYÎ Nevâlîzâde Atâullah Atâyî Efendi, Sultân Mehmed-i Sâlis hocası Akhisarlı Nevâlî Nasuh Efendi'nin oğludur, me'hazlarda vefatı târîhi ihtilâfıdır, Keşfü'z-Zünûn 993 ve Şeyhî ile Sicil 1027 göstermişlerdir Mecelle'de ise Nev'izâde'den beş sene sonra yani 1050 târîhinde vefat ettiği sarâhatle yazılmasına göre Mecelle rivayeti kabul edilebilir

Gam gelse ey 'Atâyi harâbâta düş hemân

Añlar seni ne hâlet ise eski menzilüñ

Başmasun şüfî-i sâlûs harâbata ayak

O kadar şikleti zîrâ ki götürmez bu maqâm

'Atâyî bâğda berbâd olan varaqları gör

Cihânı şanma şağın menzil-i qarâr ü sükûn

O haţı-ı siyeh zâhir olub yâr yüzünden

Çok fitne bulurdi o sitemkâr yüzünden

Bâd-ı şabâ doğundı yine meş'al-i güle

Yer yer çemende Ėonce değil düşdi çok şerâr

Divanı, Üniversite Kütüphanesi'nde numara 709

Şakâyık-ı Şeyhî c 1 s 41, Sicill-i Osmânî c 3 s 475, Seyyid Rıza 71, Mecelle 320,

Keşfü'z- Zünûn Eski Tab' c 1 s 517 ve Yeni Tab' c 1 s 802, Kâfzâde 83

2907 ATÂYÎ Nev'îzâde Atâullah Atâyî Efendi b. Nev'î Yahya Efendi b. Pîr Ali Efendi b. Nasuh Efendi, Şevval 991 m 1583 târîhinde İstanbul'da doğdu, kâdı, vefatı 30 Cemâziye'l-âhir 1045 m 1635, pederinin Şeyh Vefa Camii haziresindeki kabri yanına defnedildi, Fezleke ile Keşfü'z-Zünûn ve Osmanlı Müellifleri'nin vefatı târîhini 1044 ve Seyyid Rıza'nın 1046 göstermeleri doğru değildir

Güneş kaşr-ı felekden mâh-ı bedre şu'le şaldıkça

Görinür camdan gūyâ şu'â'-ı şem'-i bezm-ârâ

Ėüsn-i ta'bîrim anıñ mazmûnuna şâhid yeter

Ėüccet-i şî'rimle itsem da'vî fazl u beyân

Vişâl için şuna ol yâra her fütâde ğazel

Durûĝ-ı maşlaḫat âmiz olur arada ğazel

Divanı, Emir Efendi kısmında, Millet Kütüphanesi'nde	numara 302
“ , Lala İsmail Efendi kısmında, Murad Molla Kütüphanesi'nde	“ 466
“ , Atıf Efendi Kütüphanesi'nde	“ 2089
“ , Topkapı Sarayı'nda, Sultân Ahmed-i Sâlis Kütüphanesi'nde	“ 2651
“ , Üniversite Kütüphanesi'nde	“ 35
“ , “ “	“ 469
“ , “ “	“ 475
“ , “ “	“ 319
“ , “ “	“ 1451
“ , “ “	“ 1772
“ , “ “	“ 2960
“ , “ “	“ 4106

Şakâyık-ı Şeyhî c 1 s 2, Osmanlı Müellifleri c 3 s 95, Seyyid Rıza 70, Mecelle 320, Kâfzâde 78, Sicill-i Osmânî c 3 s 475, Katib Çelebi Fezleke c 2 s 162, Keşfü'z- Zünûn c 1 s 517 ve Yeni Tab' c 1 s 802, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3161, Asım 21, Riyâzî 94, Hulâsâtü'l- Eser c 4 s 263

2908 ATÂYÎ Hacı İvaz Paşazâde Atâyî Çelebi, Hacı Avaz Paşa'nın oğlu ve Mevlüd Nazmi Süleyman Çelebi'nin birâderidir, Edirneli, Çelebi Sultân Mehmed devri şâirlerinden

'Adline sığınur idi zulm-i zāmāneden

Şimdi 'Aṭāyīye gūçi Şultān ider dirîğ

Göz ucından nidelüm yandı 'Aṭāyī dil ü cān

Bu meşeldür ki yanar ıurı yanında nice yaş

Zāhidā ihlāş ile gel secde kıl işbu şaneme

Çün riyā ile heves itme tavāf-ı 'ademe

Kāmûsu'l- A'lām c 4 s 3161, Tayyazâde Atâ Târîhi c 4 s 105, Aşık Çelebi 247,
Latîfî 245, Sehî 58, Mecelle 320, Enîsü'l- Müsamîrîn 78

2909 ITRÎ Mehmed Itrî Efendi, Şirazlı, Ergene Kâdısı, hattat, vefat h 1032 m
1622, Seyyid Rıza'nın vefatını 1035 göstermesi yanlıştır

Gümānda idi göñül dūr iken o māh-cebīn

Vişāline irdüm baña şimdi geldi yakīn

Şafha-ı ṭālî' bir keşne kalem-gīr değıl

İde imdād meğer maşkala-ı ihsānı

Şakâyık-ı Nev'izâde 674, Sicill-i Osmânî c 3 s 483, Mucîb 27, Seyyid Rıza 72, Katib Çelebi Fezlekesi c 2 s 45, Kâfzâde 84

2910 ITRÎ Buhûrîzâde Itrî Mustafa Efendi, İstanbullu, esirciler kethüdası, hattat, vefatı h 1123 m 1711, Mevlevîhânekapısı haricinde medfundur, Safâyî'nin vefatı târîhini 1122 göstermesi yanlıştır, " Buḥûrîzâde-i bûyâyı bezm-i 'Adn ide Allah" mısraı bir ta'miye ile vefatına târîhtir, Müstakimzâde Mecelle'de vefatı târîhini 1123 gösterdiği halde Tuhfe'sinde 1124 olarak yazmıştır, bazı me'hazların Edirnekapısı haricinde medfundur demeleri doğru değildir

Bakmazsa rûy-ı dil-bere a'dâ şafâ nazar

Sen eyle şun'-ı ḥaḳḳı temâşâ şafâ nazar

Mihr ü mehe bakar mı cemâlûñ gören didüm

Bakdı didi ol âyîne-sîmâ şafâ nazar

Bu nev-zuhûr şâhid-i nazmuñ görüb eğer

'İtrî nazîre dirse eḥibbâ şafâ nazar

Ḥasretle nola ḳalsa gözüm ḥâk-i rehûñde

Göz dikdüği yerlerdür o mihrûñ de mehûñ de

Dâmen-keş ol ey 'İtrî hemân çirk-i riyâdan

Ġam çekme girân yok diyü baḥr-i günehiñde

Şevk-i gül-zâr-ı ruhuñla dil kaçan kim cüş ider

Nâlesi hep bülbülân-ı gül-şeni hãmüş ider

Gül-şen-i kuyın añub ger nâle kılsam 'ltriyâ

Hacletinden lâl olub bülbül figânum güş ider

Urmasun cismini tîga hañt-ı cânan dönsün

Yüze çıkmasun olur şöra peşimân dönsün

Hüsn-i dil-dâr ile bahş eylemeğe 'azm itmiş

Dik taħammül idemez mihr-i dirahşân dönsün

Dili âvâre kılan fikr-i kıdd-i dil-cüdur

Beni mecnûn iden ol kâkûl-i 'anber-büdur

Şakâyık-ı Şeyhî c 2 s 554, Sicill-i Osmânî c 3 s 483, Safâyî 344, Sâlim, 479, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3161, Lügât-ı Târîhiyye ve Coğrafiyye c 5 s 43, Mecelle 320, Tuhfe-i Hattâtin 745, Belğ 62, Keşfü'z-Zünûn Zeyli 1/519, Etrabu'l- Âsâr 26

2911 ATFÎ Ahmed Atfî Efendi, Bosnalı

Şanmañız meygedede sāğer-i şahbâ çekerüz

Def'ine renc-i ğamiñ şîşe-i mîñâ çekerüz

'Atfîyâ kîlk-i küherpâşımızı aldıķca ele

Rişte-i nazmımıza lû'lü'-i lâlâ çekerüz

Beliğ 63

2912 ATÛFÎ Mehmed Atûfî Efendi, Ağraslı " Hamideli'nde", vefatı h 1016 m 1607, Fatih'te Zincirlikuyu civarında Keskin Dede Kabristanı'nda medfundur

Başķa bir gûne cefâ eyler ise her mûyı

Geçemem çember-i gîsû-yı muţarrāsından

Gâh zincîr-i belâ geh ğam-ı manşıb çekerin

Geçmeğē çäre mi var silsile-i sevdâsından

Meclisde bahş idince şurâhî şarâbdan

Hoş geldi baña sâķî-i bezmiñ idâresi

Şakâyk-ı Nev'izâde 523, Sicill-i Osmânî c 3 s 483, Kâfzâde 84, Riyazî 95, Katib Çelebi Fezlekesi c 1 s 303, Mecelle 320

2913 İFFET Mustafa İffet Efendi, Saatçi Abdullah Efendi'nin oğlu ve Arabzâde Şeyh Hasan Efendi'nin damadıdır, İstanbullu, Sultânahmed Camii vaizi ve Kars Kâdısı, hattat, vefatı h 1173 m 1759, Kudûs'te medfundur "Harf-i menķûtuñ olur menķûti târîh-i

de'ā, Muştafā 'İffet Efendiye ola cennet maḥal" beytiyle "İstirāḫat beḫā" cümlesi vefatına târîhtir, vefatı târîhini Sicil'in 1172 ve Ramiz'in 1174 göstermeleri yanlıştır

Bizden ey bād-ı şābā vir ḫaber āzādalere

Mübtelā oldı göñül bunda 'Arābzādelere

Sicill-i Osmânî c 3 s 484, Tuhfe-i Hattâtîn 742, Ramiz 212, Mecelle 321

2914 İFFET Hacı Şerif Ağazāde Seyyid Mehmed İffet Efendi b. Ali Efendi, Bursalı, vefatı h 1258 m 1842, Bursa'da Pınarbaşı Kabristanı'nda medfundur, Gülzâr-ı İrfân vefatı târîhini 1256 olduğunu yazıyor

Divanı, Emir Efendi kısmında, Millet Kütüphanesi'nde

numara 741

'Aşḫ-i mīnā kırılıb mey dökülünce çekerüz

Rūḫumuz sāġer-i tenden süzülünce çekerüz

Ḳurtuluş yok kere kākül-i yārdan 'İffet

Bu revişle elem-i 'aşḫı ölünce çekeriz

Felek-i ḳudret şaḫḫ olub naḫş-ı hilāl olmuş saña

Levḫden Nūr Āyeti inmiş cemāl olmuş saña

Ġālibā yağmalamış sāmān u şabriñ bir perī

Bildiğim 'İffet değilsin başka hâl olmuş saña

Sicill-i Osmânî c 3 s 484, Osmanlı Müellifleri c 2 s 322, Gülzâr-ı İrfân 371, Fatin 306, Keşfü'z- Zünûn Zeyli 519

2915 İFFET Hatice İffet Hanım, Diyarbakirli Ahmed Bey'in kızıdır, vefatı h 1277 m 1860, Diyarbakir'de Behram Paşa Camii haziresinde medfundur, Hemşiresi Serrâ Hanım'ın söylediği " Çıkdı bir târîh-i cevher Serrâya, Hû deyüb geçdi Hâdîce Hanım âh" târîh beyti vefatını gösterir

Sen 'adem şahrâlarında bir güzel şebbâz idin

Şimdi dâm-ı heştîsin ey dil figân lâzım saña

Remz ile fehm eyledim 'aşkıñ imiş tâ'at baña

Zevk-i kevneyni bıraktım el virir uzlet baña

Mazhar-ı sırr-ı İlâhî eyledim dil-hânesin

'İffetâ rûz-ı ezelde 'aşk imiş kısmet baña

Son Asır Türk Şâirleri 681, Osmanlı Müellifleri c 2 s 328, Tezkire-i Âmed 71

2916 İFFET VEYA ABDUNNÂFİ' Ramazanzâde Abdunnâfi' İffet Efendi, Müftü İshak Efendi'nin hafididir, intihâb-ı me'mûrîn komisyonu reisi, vefatı h 1308 m 1890, Taif'te medfundur

İdüb serkeşte aşhâb-ı 'uqûlı gerdiş-i gerdün

Nice rüşen-i dili lağzîde-i pây ğaflet itmişdür

Osmanlı Müellifleri c 1 s 387, Sicill-i Osmânî c 3 s 402

2917 İFFET Hatice İffet Hanım binti Cezayir bahri sefiri Vilâyet-i istinyâf ceza mahkemesi reisi İbrahim Necib Bey b. Nakîbü'l-eşrâf ve reisü'l-ulemâ Hasan Tahsin Bey, İstanbullu, h 1271 m 1854 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı Muharrem 1331 m 1912

Taḥayyül eylesem mâzîyi ḥâl ü pür-melâlimde

Tecessüm eyler ol dem firqati yâriñ ḥayâlimde

Ne ḥâcet vaşfına ta'bîr ararsın ey dil-i Mecnûn

Ḥaṭâ itmem aña Leylâ disem de ḥaşbiḥâlimde

Son Asır Türk Şâirleri 682

2918 İFFET İffet Efendi, Bursalı, müderris

Ḥaṭṭıñla la'-i lebiñden cevâb istemedüm

Şerâb istedüm ammâ kitâb istemedüm

Ârif Hikmet 49

2919 İFFET Ali İffet Efendi, Arabzâde Mustafa Es'ad Bey'in oğludur, Giritli, İzmir emniyet müfettişi, Muharrem 1286 m 1869 târîhinde Rosmo'da doğdu, vefatı h 1360 m 1941, dördüncü mısraı mücevher olmak üzere Tâhirü'l-Mevlevî'nin vefatına söylediği kıt'a-ı târîhiyedir, İzmir'de medfundur

İki mışrâ'ı düşürdi rıhletine

Kilk-i t̄âhir olub da girye Kenân

Sâl-i hicri biñ üç yüz altmışdı

Rûh-ı 'İffet behiştî kıldı mekân

Son Asır Türk Şâirleri 684

2920 İFFET Ebezâde Mehmed İffetî Efendi, İstanbullu, kâdı, vefatı h 1072 m 1661, Edirnekapısı haricinde medfundur

Dâğlar kim yakayım sîne-i zaḥm-ı âlûde

Cubbe şatmak nîce olur göstereyim dâvere

Şakâyk-ı Şeyhî c 1 s 346, Mecelle 321, Belğ 63

2921 İFFETİ Abdülkerim Samîzâde veya Refdîzâde veya Kerimzâde Hafız Mustafa İffetî Çelebi b. Kadrî Mehmed Refdî Efendi b. Abdülkerim Samî Efendi, İstanbullu, müderris, hattat, vefatı 20 Muharrem 1139 m 1726, Eyüp Hamamı karşısında ceddiyle pederinin medfun bulunduğu mahall-i mahsûsa defnedilmiştir, Asım Efendi'nin “İffetîye bezm-i gülzâr-ı cinân ola mekân” mısraı vefatına târîhtir

Ĥaĥĥ-ı nevden 'izâr-ı yâre kim berâye virmişler

Per u bâl-i hümâlar lâlezâre sâye virmişler

Benefşe-i derdmende söylemişler nakş-ı ĥaĥĥıñdan

Çemende anı da sünbül gibi sevdâya virmişler

Nigâhım mest ü ĥayretdür o la'l-i dilistânında

Dütâdır kâmet cürm ĥayâl-i ebrûvânından

Çü nokta mahv-ı vücûd eyledim dehân diyerek

Misâl-i mû-yı nizârim miyân miyân diyerek

Şakâyık-ı Şeyhî c 3 s 212, Sicill-i Osmânî c 3 s 484 ve c 4 s 217 ve 421, Sâlim 481, Fatîm 306, Ramiz 213, Tuhfe-i Hattâtîn 743, Mecelle 321, Belîğ 63, Keşfü'z- Zünûn Zeyli 1/519

2922 İFFETÎ Saatçizâde Ahmed Efendi, Edirneli, kâdı, Saatî Ahmed Efendi denmekle meşhurdur, vefatı Zî'l-hicce 1123 m 1711, vefatı târîhini Safâyî'nin 1100 ve Sicil'in 1122 olarak göstermeleri yanlıştır

Olmadı ey dil müsâ'id baĥt-ı nâ-fîrûzumuz

Rûzumuz ĥamla geçirdik bilmedik nev-rûzumuz

Bezm-i ĥamda muĥrıbâ her şeb ĥam u endûh ile

Nâle vü feryâd-ı şeb-gîr oldı sâz u sözüümüz

Eyler gedāyı neş'e-i mey hâtem-i neşât

Olsa nedeñlü müflis-i bî-dirhem neşât

Şakâyk-ı Şeyhî c 2 s 420, Sicill-i Osmânî c 1 s 237, Safâyî 340, Sâlim 472,
Mecelle 321

2923 İFFETİ İffetî Çelebi

Her taraf zülfin dağıtdı ol tend-rev-i hoşhırâm

Şayd için âvâresini nice yüzden kırdı dam

Asım 22

2924 AFVİ Defterdâr Hüseyin Paşazâde Hacı Mehmed Afvî Bey b. Basra Valisi Defterdâr Hüseyin Paşa b. Küçük Mustafa Paşa, İstanbullu, hâcegân-ı dîvân-ı hümâyûndan, bazı me'hazların ismi tevâfûk sebebiyle ceddî Küçük Mustafa Paşa ile karıştırıp yanlış olarak Naatî Küçük Mustafa Paşa diye yazdıkları Naatî Mustafa Bey'in birâderidir, vefatı h 1145 m 1732, Divanyolu'nda Sinan Paşa türbesi civarında medfundur, kabri taşındaki Hayâtî'nin " 'Afvî el-ğâc Muğammed ola ma'fuvv-ı Hudâ" mısra-ı târîhiyesi 1144 adedini göstermektedir

Sa'dâbâd Kaşrınıñ medhî haqqındaki manzûmesinden

Hoşâ kaşr-ı bülend-eyvân-ı gerdün-tâk-ı sultân

Ki ârâyiş fezâ-yı şahıdır taht-ı cihânbânı

Osmanlı Müellifleri c 3 s 99, Ramiz 215, Safâyî 373, Mecelle 321

2925 AFVÎ Şeyh Yakup Afvî Efendi, Odabaşı Şeyhi Amasyalı Fenâî Mustafa Efendi'nin oğludur, Hüdâyî Tekyesi Şeyhi, vefatı h 1149 m 1736, Üsküdar'da İnadiye'de validesi yanında medfundur "Şeyh-i rāhil" terkîbi vefatına târihtir

Nider 'āşık hayālâtı, cemālîndür münācâtı

Nider ma'sûk münācâtı tecellî ile yâ Allah

Osmanlı Müellifleri c 1 s 201, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 79, Keşfü'z-Zünûn Zeyli 519

2926 AFÎF Balcızâde Mustafa Afif Efendi, İstanbullu, vefatı h 1131 m 1718

Mest-i 'aşkım ne piyâle ne baña bâde gerek

'Āşıkım 'āşıkā mı, neş'e, ruḥ-ı sâde gerek

Eyleyen būs-i leb, ümidini bu meclisde

Cür'aveş ḥāk-i reh-i yarda üftâde gerek

Leyle-i kām-ı kenār eylemeğe Kays şıfat

'Āşıkıñ 'arşa-yı ğamda başı ğavğada gerek

Şakâyk-ı Şeyhî c 3 s 406, Sicill-i Osmânî c 3 s 484

2927 **AFÎF** Mihrizâde Feyzullah Efendi, müderris, vefatı 25 Rebî'u'l-evvel 1183 m 1769

Ramiz 216, Sicill-i Osmânî c 3 s 484

2928 AFÎF Salih Afif Efendi, Ayvansaraylı Afif Efendi denmekle meşhurdur, vefatı h 1226 m 1811, Ârif Hikmet Bey'in bir ta'miyeli " 'Afif-i ehl-i sūhan vâşıl oldı me'vāya" mısraı vefatına târîhtir

Ârif Hikmet 49

2929 AFÎF Salih Afif Efendi, İstanbullu, bâb-ı seraskerî tercüme kalemi katibi, vefatı h 1259 m 1843

Devr-i hıtaı-dilberde ruhuñ ânını seyr it

Ebr içre mehiñ pertev-i rahşânını seyr it

Üftâdesine hamle için ol şeh-i hüsnüñ

Şaf-beste olan leşker-i müjgânını seyr it

Fatin 307, Sicill-i Osmânî c 3 s 484

2930 AFÎF Mustafa Afif Bey, darbhane emîni, Enderunlu Kanbur Mustafa Afif Bey denmekle meşhurdur, Sultân Mustafa-ı Sâlis devri şâirlerinden ve kurenâdan idi

Eyledim tavşiyeye iç eyledin derd-i dil-i timârını

Enderün-ı sînenen çıksın erâğım oldı āh

Tayyarzāde Atā Tārîhi c 4 s 211

2931 AKLÎ Mehmed Aklî Efendi, İştibli, kâdı, İştîbî Mehmed Efendi denmekle meşhurdur, vefatı h 1099 m 1687

O 'āşık kim şeb-i hicriñde ebrūñu hayāl eyler
Dem-ā-dem sîneye nāhāk urur şekl-i hilāl eyler

Seyr it o şāhı tāze hatt-ı müşkbūyle

Şulh itdi mülk-i hüsnde güyā 'adūv ile

Şakāyık-ı Şeyhî c 2 s 93, Sicill-i Osmânî c 4 s 189, Sâlim 483,Beliğ 63, Safâyî 343

2932 AKLÎ Tayyarzāde Şeyh Aklî Ali Efendi, Bursalı, reîsü'z-zâkirân, Fenârî Ahmed Paşa Tekyesi Şeyhi, vefatı 17 Şa'ban 1116 m 1704, Bursa'da Yeniyer Kabristanı'nda medfundur, vefatı tārîhini Sicil'in 1118 göstermesi yanlıştır

Kākül-i müşkînini dilber perîşân itmede

Būy-ı zülfiyle cihānı 'anber-efşân itmede

Çaldılar hayrân u dembeste tabîbân-ı zamân

'Aqlî-i dil-ğastenin derdine dermân itmede

Şakâ-yık-ı Şeyhî c 2 s 498, Sicill-i Osmânî c 3 s 485, Mecma'-ı Şuarâ 60, Güldeste 495, Belîğ 63

2933 AKLÎ Aklî Mehmed Efendi, İstanbullu, baruthane nâzırı, Eyyûbî Aklî denmekle meşhurdur, vefatı h 1147 m 1734, Eyüp'te medfundur, Su-yolcuzâde Necib Efendi'nin " 'Aklî gidince içe pâkîze câm-ı kevseri" mısraı bir ta'miye ile vefatına târhtir

Ma'ârif bilmeyen dil-ber hemân bir nağş-ı dîvârdır

Bakar şâhin gibi ammâ hâkîkatde şıgırcıktır

Ruğlaruñ rengi dile seyr-i gülistân isterdir

Bülbüle nağş-ı bahârı verd-i handân isterdir

Oİ şehiñ pâyine yüz sürmek ne mümkün 'Aklıyâ

Midhat-ı hüsniñ ile bir başka dîvân isterdir

Sâlim 484, Sicill-I Osmânî c 4 s 229, Ramiz 213, Safâyî 368

2934 ALAADDİN Alaaddin İbrahim Bey, Trabzon mektupçusu Şâir Filibelizâde Mustafa Asım Bey'in oğludur, İstanbullu, Sivas mebûsu, h 1307 m 1889 târîhinde İstanbul'da doğdu

Bayrak manzûmesinden

Dâmânını deryâlar öpen burc üzerinde

Şehbâl-i melâik gibi peyveste-i âfâk

Kan olsa şu pîşindeki deryâ

Cebheñ yere düşmez yine hâşâ

Son Asır Türk Şâirleri 94

2935 ALÂYÎ Acem Alâyî Çelebi, Mir Muhyî-i Şîrâzî'nin oğludur, Mevlevî, Mesnevîhân

Evsâf-ı hüsnüñi ki dil-i nâtüvân okur

Bir tıfldur ki ay yüzi gül gülsitân okur

Ahdî 230

2936 İLMÎ Şeyh İlmî Efendi, Konyalı, Şam Mevlevîhânesi Şeyhi, vefatı h 923 m 1517

Mecelle 323

2937 İLMÎ Ahmed Çelebi, Kâdı Lütfi Çelebi'nin oğludur, Edirneli, İlmî-i nâzik şöhretiyle meşhurdur, kâdı, vefatı h 1000 m 1591, vefatı târîhi Sicil'de 1008 olarak gösterilmektedir

Açıl açıl ki cihân gülşen-i bahâr olsun

Şalın şalın ki çemen serv-i bî-çarâr olsun

Kūyına vardum gice seyr eyledüm cānān yok

Āsitānın şöyle tenhā buldum aşlā cān yok

Ruḥ deĝil āyīne-i 'ālem-nümādır gördüĝüñ

Leb deĝil cām-ı şarāb-ı dil-güşādır gördüĝüñ

Şeb-i tarīk-i ĝamda bī-ḥuzūrum āh u zārımdan

Fīgān-ı baḥt-ı siyāhımdan şikāyet rüzigārımdan

Sicill-i Osmānî c 3 s 490, Kāmûsu'l- A'lâm c 4 s 3174, Âlî Târîhi 296, Aşık Çelebi 249, Seyyid Rıza 74, Kâfzâde 84, Hasan Çelebi 213, Riyâzî 96, Beyânî 57, Mecelle 323, Enîsü'l- Müsâmirîn 79

2938 İLMÎ Remzizâde Mehmed Çelebi b. Bursalı kâdı Remzi Abdulvahhab veya Remzi Mustafa Efendi, müderris ve kâdı, Müeyyidzâde Hacı Efendi ahfadındandır, vefatı h 1006 m 1597, Koğacı Dede Mescidi haziresinde medfundur, babasının ismi Nev'izâde de Remzi Abdulvehhab, Hasan Çelebi ile Riyâzî'de Remzi Mustafa, Aşık Çelebi ve Mecelle'de ise yalnız Remzi olarak yazılmıştır

Bir kadeḥ bâdeye vir 'ârif iseñ cān naḳdin

Ger ziyān eyler iseñ anı dilā ben çekeyim

Seng-i cefāya her kişi tıtmak olurdı baş
Bir demde biñ cefā olıcaķ kande baş tıtar

Müşkilin hal idemez kimse kitāb-ı 'ařkıñ
Vā'iz şehr dem urursa kolayın sōyler

Gerçi aldıñ bu cān-ı nālānı
Göñlümüz kaldı ey kerem kānı

Terk-i 'aşk-ı yāri dün mezheb idinmişdim bu gün
Gördüğüm gibi yüzün yāriñ yitürdüm mezhebi

řakāyık-ı Nev'izāde c414, Katib Çelebi Fezlekesi c 1 s 107, Hasan Çelebi 212,
Aşık Çelebi 247, Kāmûsu'l- A'lām c 4 s 3174, Kāfzāde 84, Mecelle 323, Ahdî 55, Riyāzî
96

2939 İLMÎ Ahmed İlmî Efendi, şâir Sabri Mehmed'in babasıdır, vefatı h 1008 m
1599 oğlu Sabri Mehmed için bak, Sabrî maddesi numara 2302

Mecelle 323

2940 İLMÎ Şeyh İlmî Dede, Bağdadlı, Şam Mevlevihânesi Şeyhi, vefatı h 1020 m 1611, Şam'da medfundur

'Uşşâka fenâ menzilüdür cāy-ı iķâmet

Yoķlukda olur ehl-i dile emn ü selâmet

Maħv eyledi aġyâr hayâlâtını 'İlmî

Ta'yîr idemez hâķırını gerd-i melâmet

'İlmiyâ 'ayn-ı kemâl ile kemâl-i kâmil

Her nefes vâşıl ider 'ârife rûhânî kuvvet

Osmanlı Müellifleri c 1 s 117, Esrar Dede 208, Sema'hâne-i Edeb 156

2941 İLMÎ Gınâyîzâde Abdullah İlmî Efendi, Manisalı, kâdı, vefatı h 1055 m 1645

Gör ol hâli leb-i cānānumuzda

Ki nice dāġ yaķdı cānānumuzda

Eġer bir dem yaķîn gelse bize yâr

'Aceb ķalur mıydı ol yanumuzda

Şakâyık-ı Şeyhî c 1 s 206, Seyyid Rıza 74, Beliġ 63, Safayî 317, Mucîb 27, Mecelle

2942 İLMÎ Arabzâde Şeyh İlmî Mehmed Efendi, Arab Halil Efendi'nin oğludur, Edirneli, vefatı h 1130 m 1717, Edirne'de medfundur "Sulţân-ı şerî'at" terkîbi vefatına târîhtir

Riyâ vü süm'ayı terk it kalender meşreb ol 'İlmî

Cihânıñ bûd u nâ-bûdı haķıķat-i ibtilâdır hep

Osmanlı Müellifleri c 1 s 127, Mecelle 323, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 87 ve 112

2943 İLMÎ İlmî Mehmed Efendi, Üsküdarlı, müderris ve imâm-ı sultânî, Üsküdârî İlmî denmekle meşhurdur, Safer 1091 m 1680 târîhinde doğdu, vefatı Muharrem 1134 m 1721

Çemende revnâķ-ı gül âh-ı 'andelîb iledür

Revâc-ı pâdişehî sūziş-i ğarîb iledür

Hemîşe tâbiş-i meh zûlmet-i şeb ile olur

Anıñçün eylese teşrîf o meh raķîb iledür

Sicill-i Osmânî c 3 s 491, Sâlim 488, Ramiz 214, Mecelle 323

2944 İLMÎ Ahmed Efendi, Trabzonlu, kâdı, Haremeyn müfettişi, vefatı h 1151 m 1738

Girye-i hûn-âbe-i çeşm-i dil şûrîdedür

Şâhid-i halvet-nişîne ğande-i râz itdiren

Ol hilâl-ebrû ile lâf itme ey meh kim anı
Nûr-ı hürşîd-i ezeldür çehre-perdâz itdiren

Vâşîf-ı la'î-i lebiñdür kîlk-i 'İlmî pes odur
Şafha-i 'âlemde aña tarh-ı i'câz itdiren

Sâlim 485, Ramiz 214, Mecelle 323

2945 İLMÎ İlmî Çelebi, Diyarbekirli, vefatı h 1190 m 1776

Dâğ-ı sînem lâleveş şadpâre kıldıñ hicr ile
Hiç sağlamaz haşre dek illâ bu dâğufñdur seniñ

Açılır sünbül şakâyık nergis ü şebbû gibi
'İlmîniñ 'aqlın alan ol hûsn-i bâğufñdur seniñ

Tezkire-i Âmed 72

2946 İLMÎ Şeyh Abdurrezzak İlmî Efendi, Erzurum Nakîbü'l-eşrâfı Şeyh Gedâyîzâde Mehmed Efendi'nin oğludur, Erzurumlu, h 1258 m 1842 târîhinde Erzurum'da doğdu, vefatı 22 Muharrem 1325 m 1907, Erzurum'da Büyük Camii hazîresinde medfundur

Ey göñül erbâb-ı câha itme 'arz-ı ihtiyâc

Bâb-ı Hâk meftûh iken ğayre ne lâzım ilticâ

Tevfîk-i Hudâ bir kuluña olsa eğer yâr

Ağyârını yâr eyler anıñ hârını gülzâr

Son Asır Türk Şâirleri 701

2947 İLMÎ Me'mun Bey, Molla Hüseyin Ferahşâd'ın oğludur, Bağdadlı, divan katibi

Yeter ötdüñ çemende yalıñuz bir söyle bir diñle

Biz ey bülbül fiğanda artucağ şûrîdeyüz senden

Ebr-i zülfin tağıdup perde-i ruhsârı atdı

Ol güneş yüzlü yine gündüzümüz târ itdi

Ahdî 251

2948 İLMÎ İlmî Çelebi, bir hatibin oğludur, Karaman'da Ermenekli, h 963 m 1555 târîhinde hayatta idi

Cemâl-i şahid-i ma'nâyı gün gibi görür zâhir

Ğubâr-ı ğuşşa-yı kondurmayın mir'ât-ı idrâke

2949 İLMÎ Yahya İlmî Çelebi, Galatalı Memi Çelebi'nin oğludur, Sütlü Piringç lakabıyla meşhur olmuştur

Lü'ze isminde bir de Frenk delikanlısı hakkında söylediği

Ey şaçı kâfir-i 'aşk olan İmân Lü'ze

Vay gönül tahtına biñ 'izzile şulţān Lü'ze

Leb-i şîrîni ile husrev ü hûbān Lü'ze

Lü'ze cân Lü'ze derdime dermān Lü'ze

Aşık Çelebi 248

2950 İLMÎ Hersekzâde İlmî Bey

Naḥîf cismimi döndürdi āh u zār neye

Görüñ beni rûzgār neye döndürdi neye

Kâfzâde 67

2951 İLMÎ İlmî Dede, Selanikli, Mevlevî

Tecerrüd mâ-sivādan kalbi taḥḫîr eyler ey 'İlmî

Mücerred ol mücerred Ḥaḫḫ'ı bulmaḫ isteriseñ sen

Sâlim 490, Esrar Dede 220, Sema'hâne-i Edeb 168

2952 İLMÎ Çelebizâde Ali İlmî Efendi, Ahmed Efendi'nin oğludur, Maraşlı, h 1224 m 1809 târîhinde hayatta idi

Deminde yağmasa bārân-ı ihsân

Leţâfet sebze-zârı tâze olmaz

Cihânda küçek vü büzürk kat'ında

Keremden râst ter-i âvâze olmaz

Efendi luţf it ölçüb biçmeñi қо

Metâ'-ı himmete endâze olmaz

Osmanlı Müellifleri c 2 s 319

2953 İLMÎ Ali İlmî Efendi, Süleymaniyeli Muallim Abdulbâkî Fânî Efendi'nin oğludur, Zü'l-kadriyeli, Zi'l-ka'de 1295 m 1878 târîhinde Kazan Rahlesi'nde Zü'l-kadriye'de doğdu

N'olurdu nesîmi olsam bahârîñ

Sünbül saçlarına dağılub қоқsam

N'olurdu ziyâsı olsam nehârîñ

Cilve-i hüsnuñe berқ urub қақsam

Son Asır Türk Şâirleri 703

2954 ELVÂN Şeyh Elvan Çelebi b. Şeyh Aşık Ali Paşa b. Muhlis Paşa b. Baba İlyas, Amasya'da namına mensub olan Elvan Çelebi Karyesi'nde medfundur, vefatı 770 m 1368, târîh sahibi Aşık Paşazâde Derviş Ahmed Âşıkî'de bu ailedendir, Âşıkî maddesine bak numara 2617

Şakâyk-ı Mecdî 22, Sicill-i Osmânî c 3 s 282 ve 491, Osmanlı Müellifleri c 1 s 110, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3174, Keşfü'z-Zünûn Zeyli 519

2955 ULÛMÎ Ulûmî Çelebi, İstanbullu, yeniçeri, vefatı h 983 m 1575

'Uşşâka hâk-i rehiñ olur kuhl-i çeşm-i cân

Şoqsun gözine sürmesini ehl-i İşfehân

Bî-kîne benden yüzün döndürdi ol ârâm-ı dil

Dost düşmen oldu düşmen hâşıl itdi kâm-ı dil

Eşmezdi seg-i yâr benüm hâk-i mezârum

Almasa eğer bûy-ı kebâb-ı dil-i zârum

Şafâdurur baña çün her cefâsı cânânıñ

N'ola uşanmasa derd ü ğamına cân anıñ

Aşık Çelebi 249, Hasan Çelebi 214, Ahdî 246, Sicill-i Osmânî c 3 s 492, Kâfzâde 84, Riyâzî 97, Sehî 131, Beyânî 57, Mecelle 323

2956 ULVÎ Zaim Ali Çelebi, İstanbullu, defter emîni, Sağır Ulvî denmekle meşhurdur, vefatı h 986 m 1578, Beyanî'nin vefatı târîhini 983 göstermesi yanlıştır

Vechi var meyden kızarsa dil-berûñ zîbâ yüzi

Bu muğarrerdür kızardur bâde-i hamrâ yüzi

Şöyle pürdür dâğ-ı hûnîñle sînem 'Ulvî'yâ

Lâle-i Nu'mân ile zeyn oldı şan şahrâ yüzi

Süleymân-ı zamânîñ bende-i fermâniyuz cânâ

O şâhîñ şatıında 'âlemiñ şulţanıyuz cânâ

Fenâ bezminde yok câ-yı şafâ meyhâneden ğayrı

Sürüldi qalması eğlencemiz peymâneden ğayrı

Cân atub her şeb dilâ ol şem'-i cem-ârâya düş

Yağmasun pervâneler bâl ü perîn-ârâya düş

Ahdî 239, Kâfzâde 84, Sicill-i Osmânî c 3 s 492, Aşık Çelebi 250, Riyâzî 98, Hasan Çelebi 229, Beyânî 58

2957 ULVÎ Ali Ulvî Çelebi, İstanbullu, yeniçeri ocağı ricâlinden, hattat, vefatı h 993 m 1585, Meyli-i Üskübî'nin "Maḳâm-ı cennet 'ulyâ-yı 'Ulvî eyledi me'vâ" mısraı vefatına târifhtir

Tuhfe-i Hattâtîn 353, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3174

2958 ULVÎ Terzizâde Mehmed Ulvî Çelebi, İstanbullu, Terzizâde Mustafa Ra'yî'nin birâderidir, vefatı h 993 m 1585, Yenipazarlı Vâlî'nin "İçüb 'Ulvî beḳâ cāmını geçdi bezm-i miḥnetden" mısraı vefatına târifhtir

İşler yüregüm yâreleri bitmez oñulmaz

Şabr eyleyelüm çâre nedür bitmez iş olmaz

Günden güne artarsa nola ḥüsn-i dilârâ

Gülzâr-ı cinānuñ gül-i ra'nâları şolmaz

Ḥabline âteş bırâḳur teşne-i dile âb şunar

Reng-i âteşde 'aceb âb deḡil mi mey-i nâb

Öpdi dil yârün elin 'özr idüb âhından çok

Hep görenler didiler 'özri günâhından çok

Divanı, Emir Efendi kısmında, Millet Kütüphanesi'nde	numara	304
“ , Halit Efendi kısmında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde	“	150
“ , Üniversite Kütüphanesi'nde	“	1532

Keşfü'z-Zünûn Eski Tab' c 1 s 517 ve Yeni Tab' c 1 s 802, Aşık Çelebi 250, Osmanlı Müellifleri c 2 s 310, Sicill-i Osmânî c 3 s 492, Ahdî 240, Beyânî 57, Hasan Çelebi 214, Âlî Târîhi 296, Kâfzâde 84, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3174, Riyâzî 97

2959 ULVÎ Şâh Ali Ulvî, Bursalı, mütercim-i heft-peyker, Sultân Murâd-ı Sâni devri şâirlerinden

Ey sefer 'azmin iden yâr-i Hüdâ yârüñ ola

Himmet-i ehl-i nazâr kâfla-sâlâruñ ola

Kirpiğüñ oğ ola kağr itmeğe a'dâ kalbin

Ğamzeler nîze-keşüñ çeşm-i kemândâruñ ola

Söyleyen kendüsidür esrâr-ı hüsnünden haber

Töhmet idüben günâhın şofra 'Ulvîden tutar

Cân ki guşşañ çekmedi 'âlemde hîç şâd olmasun

Dil ki vîrânî değıl 'aşkıniñ âbâd olmasun

Şād olub her kim gāvle āzāde serviñ bendesi

Tā ebed bende ğamiñdan hīç āzād olmasun

Osmanlı Müellifleri c 2 s 303, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3175, Latîfî 247, Hasan Çelebi
229, Kâfzāde 84, Beyânî 58, Sehî 66

2960 ULVÎ Yegânoğlu Ulvî Çelebi, Bursalı, müderris, Sultân Selîm-i Evvel devri
şâirlerinden

Dār-ı dünyā-yı denînûñ kim cefā bünyānidur

Mihnet ü derd ü belā vü ğam çār erkānidur

Devlete irdüm diyen dünyādā zillet ehlidür

Hı̄'āce sūd itdüm diyü zu'm itdüği hüsranıdur

Şol vaşak kürkin giyüb muşliḡ geçenler halk için

Nice muşliḡ her biri küh-ı sitem kaplanıdur

Şehrûñ işlāḡı nice olsun ki her müfsid ki var

Ya efendi muḡzarı ya muḡtesib oğlanıdur

Her ne vaz' olursa işlāḡ-ı cihāna zıd olur

Ġālibā devrān-ı dehrûñ āḡir-i ezmānidur

Keşfü'z-Zünûn Eski Tab' c 1 s 517 ve Yeni Tab' c 1 s 802, Aşık Çelebi 250, Hasan Çelebi 229, Latîfî 247, Sicill-i Osmânî c 3 s 492, Osmanlı Müellifleri c 2 s 304, Kâmûsu'l-A'lâm c 4 s 3174, Riyâzî 98

2961 ULVÎ Hüseyin Ulvî Efendi, El-Hâc Ahmed Efendi'nin oğludur, Bursalı, sipâhî zâbitlerinden, h 1123 m 1711 târîhinde hayatta idi

'Arz u i'lâma ne hâcet sūziş-i derd ü ğamı

Sîne de her mûy-ı 'âşık bir zebân-ı hâldür

Osmanlı Müellifleri c 3 s 105, Mecelle 323, Sâlim 491

2962 ULVÎ Hüseyin Ağa, Bursalı, kethüdaydı

'Aceb bûy-ı ser-i zülfüñ mi cānâ şahñ-ı gülşende

Dimâĝ-ı cānımı ta'îr iden dâ'im gül-âb-āsâ

Sînemde olan yârelerim işler oñulmaz

'Âlemde elem çekme dilâ bitmez iş olmaz

Belîĝ 63

2963 ULVÎ Hacızâde Ulvî Efendi, Antepli

Ârif Hikmet 49

2964 ULVÎ Hafız Seyyid Ali Bedreddin Efendi, hüviyetine dair başka malûmata tesadûf edilemedi, h 1283 m 1866 târîhinde hayatta idi

Nesl-i evlâd-ı Rasûlüm hem emîrim hem şerîf

Silsilem Şîr-i Hüdâya muntehîdür ey za'îf

Velâdetim vârişân-ı 'ilm-i Ahmeddür hemân

Cümlemiz Qur'ânı hatmetdik biziz merd-i zarîf

Bugündür işte 'âşık olduğum gün nazlı cânâne

İki yüz seksen üç yılında bu dil oldu sūzân

Divanı, Üniversite Kütüphanesi'nde numara 2922

Matbû' divanından alındı

2965 ALI Muzafferiddün Ali Efendi, Şirazlı, müderris, vefatı h 922 m 1516, Bursa'da medfundur

Sicill-i Osmânî c 4 s 499, Şakâyk-ı Mecdî 340

2966 ALİ Natta'zâde Seyyid Ali Efendi b. Zeynelabidin b. Seyyid Natta' denmekle ma'ruf Seyyid Mehmed Bağdâdî, Tezkire-i Şuarâ müellifi Aşık Çelebi'nin pederidir, vefatı h 941 m 1534, "Mâte eli'l-Betül" cümlesi vefatına târîhtir, Sicil'in vefatı târîhini 948 göstermesi yanlıştır

La'l-i dilber var iken meyl eylemezdi şekere

Bilse 'âlemde eğer kim tûfî ağzı dadını

Yetsün işitdi hicriñde diliñ feryâdını

Derle göğsin geçirdi yâd idüb Ferhâdını

Aşık Çelebi 254, Kâfzâde 86, Sicill-i Osmânî c 3 s 497

2967 ALİ Müeyyidzâde Hacı Çelebi Şeyh Alaaddin Ali Efendi b. Şeyh Abdurrahim Müeyyidî b. Ali Müeyyidü'l-Amâsî b. Ali b. Siyavuş, müderris, vefatı h 944 m 1537

Sicill-i Osmânî c 3 s 328, Şakâyk-ı Mecdî 490, Mecelle 413

2968 ALİ Alâddin Ali Çelebi, Salih Çelebi'nin oğludur, Filibeli, Vâsi' Ali'si denmekle meşhurdur, Bursa Kâdısı, vefatı h 950 m 1543, Bursa'da Emir Camii civarında medfundur, Kâmûsu'l- A'lâm ile Sicil'in vefatı târîhini 905 göstermeleri doğru değildir

Göremem bir dem seni ğam derd-nâk eyler beni

Ğayrle görsem eğer ğayret helâk eyler beni

Ḳanı ol dem kim vişāl-i yārle mesrūr idim

Ol cemāl ü hūsnüne ben vaşlına mağrūr idim

Esdî cān bağına bād-ı 'ıtr-ı sāy-i Edirne

Feyz-i rūḥ itdi fezā-yı cān-fezā-yı Edirne

Ref' idüb dilden ğamum kühne-yi 'abes-i şıfat

Tāze cān virdi dem-i mu'ciz-nümā-yı Edirne

Bir belā nāzil olsa itme cüz'

Kande var ikişer işit benden

Evvelā dostlar olur ğamgīn

Şāniyen şādmān olur düşmen

Latīfi 248, Aşık Çelebi 251, Eslāf c 1 s 55, Kāfzāde 86, Beyānī 59, Güldeste 297, Hasan Çelebi 230, Sicill-i Osmānī c 3 s 497, Osmanlı Müellifleri c 2 s 304, Kāmûsu'l-A'lām c 4 s 3171 ve 3192, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 181

2969 ALİ Ali Çelebi, Tireli, vefatı h 950 m 1543

Sicill-i Osmānī c 3 s 497

2970 ALİ Şeyh Pîr Ali Efendi, Nasuh Efendi'nin oğlu ve Nev'izâde Atâyî'nin büyük pederidir, Rusçuklu, Malkara'da Turhan Bey Camii imam ve hatibi, vefatı h 950 m 1543, Malkara'da Turhan Mektebi'nde medfundur

Gerek sen zühde meşgûl ol gerekse elde tut bâde

Virir bu dehr-i dūn elbet 'ömrüñ haremine bâde

Şakâyık-ı Nev'izâde 68, Sicill-i Osmânî c 3 s 497

2971 ALİ Konyalızâde Alaaddin Ali Efendi b. Kâdı Emrullah Efendi b. Fatih Sultân Mehmed-i Sâni muallimi Abdulkadir Efendi, Ispartalı, İstanbul Kâdısı, h 916 m 1510 târîhinde Isparta'da doğdu, vefatı 6 Ramazan 979 m 1571, Edirne'de Seyyid Celâlî türbesi civarında Nâzir Çeşmesi Kabristanı'nda medfundur, İlmî-yi Nâzikî'nin "Elin yudı Hännâlizâde gör âb-ı hayâtından" mısraı vefatına târîhtir, Osmanlı Müellifleri'yle Eslâf'ın Fatih muallimi Abdülkadir Efendi'nin oğludur demesi doğru değildir

Her tîr-i ğamze kim kaşîñ atdı kemân olub

Ƙaldı dil-i şîkestede hâtır-nişân olub

Şabra kâdir 'âşık u bî-naz dilber görmedim

Az 'âşık olmadım ben az dilber görmedim

Añsa senden bilürüz hâttı gelen maħbûbı

'Ârif olan beğim ardından okur mektûbı

Osmanlı Müellifleri c 1 s 400, Şakâ-yık-ı Nev'izâde 164, Eslâf c 1 s 33, Sicill-i Osmânî c 3 s 501, Keşfü'z-Zünûn Yeni Tab' c 1 s 803, Hasan Çelebi 215, Beyânî 58, Kâmûsu'l- A'lâm c 5 s 3696, Ahdî 43, Kâfzâde 86, Âşık Çelebi 252, Riyâzî 98, Âlî Târîhi 202, Enîsü'l-Müsâmirîn 55

2972 ALİ Ümm-i veledzâde Ali Efendi b. Ümmü'l-veled Abdülaziz Efendi b. Hüsameddin Hüseyin Efendi b. Hasan Efendi b. Hamid Efendi, Haleb Kâdisı, h 930 m 1523 târîhinde doğdu, vefatı Zi'l-hicce 980 m 1572, Haleb 'de medfundur, Mecelle'nin silsileyi "Kâdı Ali b. Abdülaziz b. Zeynelabidin" şeklinde göstermesi yanlıştır

Şerâr-ı nâr-ı âhımdır ki tıtdı yer yer eflâkı

Görinenler değıldir anda her şeb ey kamer ü kevkeb

Ben za'tfe la'l-i dilber hoş gelür

Kim merîza gül şarâbı hoş gelür

Şakâ-yık-ı Nev'izâde 177, Osmanlı Müellifleri c 2 s 309, Hasan Çelebi 230, Mecelle 117, Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3192

2973 ALİ İlâhîzâde Ali Çelebi, İlâhîzâde Şeyh Mehmed Efendi ahfadından, Bursalı, vefatı h 1028 m 1618, Bursa'da Yoğurtlu Dede Kabristanı'nda medfundur, Baldırzâde Selîsî'nin "Rûhına rahmet eyliye ol Hây" mısraı vefatına târîhtir

Güldeste 335

2974 ALİ VEYA TUĞRÂ Yİ Lām Ali Çelebi, reîsü'l-küttâb ve nişancı, hattat, vefatı h 1030 m 1620, Hâşimî'nin "Kaddini Lām itdi 'Alî aldı ecel selâmını, eyledi Hâk dâr-ı selâm içre anıñ maķâmını" beyti vefatı târîhidir

Halîfetü'r-Rüesâ 19, Tuhfe-i Hattâtîn 335, Sicill-i Osmânî c 3 s 505, Mecelle 376, Kâfzâde 71

2975 ALİ VEYA SEYYİD Seyyid Ali Çelebi, Konyalı, Mevlevî, Mesnevîhân, vefatı h 1190 m 1776, Esrar Dede'nin vefatı târîhini 1100 olarak yazması yanlıştır

Şulţân-ı 'aşk menzîlidir dil medînesi

Halvet-sarây-ı sînedir anıñ hazînesi

H'âhiş-gerân-ı sikke-i 'irfâna müjde kim

Perdedir nüķûd-ı şevk ile kalbim defînesi

Kâmûsu'l- A'lâm c 4 s 3180, Sicill-i Osmânî c 3 s 511, Sema'hâne-i Edeb 96, Esrar Dede 142, Fatin 307

2976 ALİ Acem Ali Çelebi, Tebrizli, Bursa Bîmârhânesi Reîs-i hükemâsı, vefatı h 1100 m 1688, Bursa'da Türbe-i Üftâde yolunda medfundur

Der ân ki tılsım vücûd-ı mâ bestend

Żiyâ vü zulmet-i şadî vü ğam peyvestend

Güldeste 535

2977 ALİ Ali Çelebi, “Derd-nâme-i Ali” nâzımı

Ne cevri ki baña sen yar idersiñ

Çuluñum çünki hükümüñ var idersiñ

Çarâr itmediğiñ bir dem yanımda

Çarîb olduğum için ‘âr idersiñ

Sehî 70

2978 ALİ Canbazzâde Ali Efendi, Canbazzâde Osman Efendi'nin oğludur, Edirneli, Edirne Kâdısı, hattat

Sâlim 491, Tuhfe-i Hattâtîn 688

2979 ALİ Ali Efendi, Muslihiddin Efendi'nin oğludur, Bozkırlı, Ali Muslihiddin denmekle meşhurdur, “Zemmü'l-fenâî” nâmında manzûm bir eseri vardır

Zemmü'l-fenâî nâmında eşerinden

Senâ vü hamd lâ-yuḥşâ saña ey Hâlık u Feyyâz

Geh yokdur saña hîç emşâl geh sensîñ Çâhir ü Feyyâz

Osmanlı Müellifleri c 2 s 318

2980 ALİ Sadrazam Damad Şehid Ali Paşa, vüzerâ kethüdâlığından metakâid Hacı Hüseyin Ağa'nın oğlu ve Sultân Ahmed-i Sâlis kerîmesi Fatma Sultân'ın zevcidir, İznikli, vefatı 15 Şa'bân 1128 m 1715, Belgrad Kalesi derûnunda Sultân Süleyman Câmii hazîresinde medfundur

Mora Fethine 'azîmetinde Edirne'de söylediği manzûmesi

Seyf-i Aḥmedle saḳarda 'Aliyy-i ḳudrettir 'Alî

Şıdḳ-ı şavletle rezmde 'Aliyy-i cürâetdir 'Alî

Rehnumûn olsa gerekdir bu ğazâda tevfiḳ

Mazḥar-ı feth ü zafer ba'is-i nuşretdir 'Alî

'Avn-i Ḥaḳ sāye-i Peyğamber iken rehberimiz

Dîde-i düşmene elbette mehâbettir 'Alî

'Azmimiz maḳşadımız maḥz-ı rızâ-yı Ḥaḳdır

Şîr-i Ḥaḳ-veş niyetim düşmene şavletdir 'Alî

Şevket ü şân ü şehâmet ne dimekdir görsün

'Avn-i Ḥaḳ ile Mora fethine niyetdir 'Alî

Ḥaḳka tefvîz-i umûr şabr u şebât eyleyerek

Maḳşad a'dâmıza ibrâz-ı besâletdir 'Alî

Devlet ü saṭvetini sa'ī iderim a'lāya

Dü-cihānda bu reviş maḥz-ı sa'ādetdir 'Alī

Ser-nigūn eylemeğe düşmeni her şavletde

Bu sefer naşra şitābān ü 'azīmetdir 'Alī

Pādişāhım kuluña eyle du'ā muhtācım

Devletiñ şānını a'lā içün aletdir 'Alī

Olur iseñ eğer isti'dād ile sen lāyık-ı hilḳat

Saña ḥayyāt-ı gerdūn-ı aṭlas çerḫ-i libās eyler

Tayyazāde Atā Tārīhi c 2 s 84 ve c 4 s 208, Sicill-i Osmānī c 3 s 528, Hadīkatü'l-Vüzerā Zeyli 19

2981 ALİ VEYA HÂVERÎ Hâverî Ali Efendi, Açık Kâdioğlu, Hâverî maddesine bak numara 1017

2982 ALÎMÎ Kasım Efendi, Çorlulu, kâdı, hattat, vefatı Ramazan 1137 m 1724, Çorlu'da medfundur

Hedef-i tîr-i cefā eyliyesin 'uşşâkı

Ne revā bedlikle yād oluna nām-ı şerîf

Bîçāre ‘Alimî de kulumdur dimez oldıñ

Bu cevr nedür bā’iş ü bādî diye cānā

Şakâyk-ı Şeyhî c 1 s 106, Seyyid Rıza 75, Tuhfe-i Hattâtîn 700, Mucîb 28

2983 İMÂD İmâdî Çelebi, Semerkandlı

Be-kūyet ey şeh-i hūbān gedā-yı hāk-nişīnem

Gedā-yı kūy-ı tev’em pādīşāh-ı rūy-i zemīnem

Ahdî 247

2984 İMÂDÎ İmadzāde Veli Çelebi, İskilibli, kâdı, vefatı h 1006 m 1597, vefatı târîhini Kâfzāde 1003 ve Sicil 1004 olarak yazmışlardır

Meyhāne kâpusında ki çārüb-ı ser-firāz

İşrāb ider süpürmeğe dilden ğubārımız

Kâfzāde 86, Sicill-i Osmânî c 3 s 582, Riyâzî 99

2985 ÖMER Hayâlîzāde Ömer Bey, Hayâlî Mehmed Çelebi’nin oğludur, Haleb defterdârı, vefatı h 1004 1595, “Cāy ola melk-i cinān saña Hayâlîzāde” mısraı vefatına

târîhtir, Edirne'de Kapaktepe Kabristanı'nda medfundur, vefatı târîhini Beyânî'nin 1005, Sicil'in 1010, Osmanlı Müellifleri'nin 1022 diye göstermeleri yanlıştır

Sākī pür eyle bāde ile sāġer-i ħamı

Sür ey řabīb sīne-i mecrūřa merhemi

Nevar 'ār itmese ol şâh-ı hûbân ben gedâsından

Meseldür hûb-rûlar yüz çevirmez mübtelâsından

Osmanlı Müellifleri c 2 s 160, Kâmûsu'l- A'lâm c 5 s 3217, Hasan Çelebi 230, Ahdî 65, Sicill-i Osmânî c 2 s 313 ve c 3 s 583, Kâfzâde 86, Beyânî 60

2986 ÖMER Karakaşzâde Ömer Efendi, Bursalı, vefatı h 1047 m 1637, Edirne'de medfundur

Hemîn yokluk durur varlık 'azîzim

Bu şavli şutdı řeyġim de dedem de

Osmanlı Müellifleri c 1 s 147, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 184

2987 ÖMER Dilaver Ağazâde Ömer Vahid Efendi, Enderunlu Dilaver Aġa'nın oġludur, reisü'l-küttâb, hattat, h 1100 m 1688 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı Zi'l-ka'de 1172 m 1758, Topkapı haricinde Şalcızâde Halil ve Hacızâde Efendi kabirleri kurbında medfundur, Müstakimzâde'nin "Bu mışra' oldı târîş intikâlinde du'â-ı bedle, nedeyim bezm-i Fârûķ ola me'vâda 'Ömer yâ Râb" beyti vefatına târîhtir

Kâmûsu'l- A'lâm c 3 s 2151, Sicill-i Osmânî c 3 s 591, Tuhfe-i Hattâtîn 346,
Sefînetü'r-Rüesâ 98, Ramiz 216

2988 ÖMER VEYA ŞEVKÎ Ömer Şevkî Efendi, Mardinli, vefatı h 1268 m 1851,
Mardin'de medfundur

Divanı, Emir Efendi kısmında, Millet Kütüphanesi'nde numara 235

Şevkî maddesine bak: numara 214

2989 ÖMER Ömer Seyfettin Bey, Binbaşı Çerkes Ömer Bey'in oğludur, Konyalı,
mülâzım-ı evvel, Dârü'l-fünûn tedkîkât-ı lisâniyye encümeni azâsından, h 1302 m 1884
târîhinde Gönen'de doğdu, vefatı 14 Cemâziye'l-âhir 1338 m 1919, Kâdiköyü'nde
Mahmud Baba Türbesi haziresinde medfundur

Başka şâ'irleriñ hayâlinde

Seni gördüm ve eyledim tebcil

Başka şâ'irlerin hayâli değil

Senden 'aynıyla şanki h'âbîde

Hissimiñ fikrimiñ meâlinde

Seni yıllarca sevdim âh 'alîl

Seni biñ şekle eyleyüb tahtvîl

Aradım nurlar zîlâlinde

Son Asır Türk Şâirleri 1308, Osmanlı Müellifleri c 2 s 346

2990 ÖMRÎ Ömer Efendi, Diyarbekirli, Divan-ı hümâyûn katibi, vefatı h 1072 m
1661

Ĥamdulî'l-lâh ki şeref virdi yine dehre behâr

Ĥâb-ı yek-sâleden açıldı 'uyûn-ı ezhâr

Tuğlar dikdi çemen-zâre de tûğ-ı şâhî

Sebz-gûn ĥaymelerin ĥurdi ser-â-ser eşcâr

Açabilmezdi dil ĥonce-ı bâğ-ı dehri

Bûy-ı luĥfından eşer olmasa bād-ı eşhâr

Günde bir kerre yüzün sürmegile eşîğine

Arturur bir derece ĥadrini mihr-i envâr

Görinen ĥüsniñde zülfüñ girihgiriñ midir

Âbda bitmiş ya iki sünbül-i ra'nâ mıdır

Şakâyk-ı Şeyhî c 1 s 770, Tezkire-i Âmed 72, Sicill-i Osmânî c 3 s 587, Safâyî 334

2991 ÖMRÎ Sadrazam Nasuh Paşazâde Ömer Bey, İstanbullu, nişancı, hattat, vefatı h 1076 m 1665, “ Didi târîĥ-i ĥalem-i ĥüsn-i ĥitâmına anıñ, yazdı yek muşĥaf-ı

‘Ömere ketebehü âh meded” beyti vefatına târîhtir, vefatı târîhini Hülâsâtü’l-eser 1083, Mecelle 1078, safâyî ve Belîğ 1086 şeklinde göstermişlerdir, Mısır’da Bâbü’s-sağîr’de medfundur

Ey felek hâk-i mezelletde kitâbet ehlin

Zîr-i pâ itmede maşşûd-ı fuâdiñ ne ola

Hükümüñe karşı koyub gayri kalem katmadılar

Bu tecâhülle teğâfülde murâdiñ ne ola

Çeke gör ol şânem-i bî-bedeli pehlüyâ

Aldanub kalma şaşkın bir iki şeftâlüyâ

Ol ‘uğdeler ki zülf-i girihsâza bestedür

Bir sihrdür ki rişte-i i’câza bestedür

Şakâyık-ı Şeyhî c 1 s 771, Sicill-I Osmânî c 3 s 587, Safâyî 337, Asım 21, Belîğ 63, Tuhfe-i Hattâtîn 349, Hülâsâtü’l-Edeb c 3 s 227, Mecelle 325, Güftî 71

2992 AMRÎ Amrî Efendi, Müftü Abdülkerim Efendi’nin kölesi, Vize Kâdısı, vefatı h 930 m 1523, Vize’de medfundur

Dirmişiñ dilber oldur ‘âşîka luğf eyleye

Bu sözüñçün ‘âşîk olmuş dostum dünyâ saña

Perde-i Beyti'l-ḥaramdur ṭurra-ı ṭarrarıñ öp
Dāne-i tesbīḥ-i cāndır ḥāl-i 'anber-bārın öp

Geldi kıyāma āhımla yār kām̄eti
Gör bād-l āhımla kopardım kıyām̄eti

Bülbüller iñleden gül-l ra'nā değil misiñ
'Aşıklar ağladan büt-i zībā değil misiñ

Ḳoma bülbül Ḳoma fiğān ile
'Aşkı 'ālemde dāstān ile

AlçaḲ uçma bülend-pervāz ol
'Arşa çık anda āşiyān ile

Divanı, Üniversite Kütüphanesi'nde numara 615/2

Keşfü'z-Zünûn Zeyli Eski Tab' c 1 s 517 ve Yeni Tab' c 1 s 803, Hasan Çelebi 231,
Beyânî 60, Aşık Çelebi 255, Kāmûsu'l- A'lâm c 5 s 3221, Riyâzî 99, Kāfzâde 86, Sehî 82,
Latîfî 249

2993 AMRÎ Abdulkerim Efendi, vefatı h 1020 m 1611

Sicill-i Osmânî c 3 s 605

2994 ANÂKÎ Anâkî Efendi, kâdı, Sultân Ahmed-i Evvel şâirlerinden

Sicill-i Osmânî c 3 s 605

2995 İNÂYET Ispartazâde İnâyetullah Efendi, Kadir Çelebi'nin oğlu ve Kınalızâde Hasan Çelebi'nin dayısıdır, Tilmisan Kâdısı, vefatı h 971 m 1563

Yile virdi hirmen-i şabr u kararım hâşılı

Yine girdâb-ı ğama atdı fülk-i felek teni

Ey 'İnâyet kul iken bir kâfire 'aşkıyle öl

Kâfire kul itdi devrân bu dil-i lâ-ya'kili

Hasan Çelebi 232, Sicill-i Osmânî c 3 s 605, Kâmûsu'l- A'lâm c 5 s 3223

2996 İNÂYET Gül İnâyet, bir sakanın oğludur, Buharalı

Ârif Hikmet 50

2997 ANDELİB VEYA FÂİK Muhammed Es'ad Fâik Bey, Edirne Kâdısı Paşmakçızâde Zühdi Molla Efendi'nin oğludur, İstanbullu, Malatya tahrîrât müdürü, h 1290 m 1873 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı h 1320 m 1902, Malatya'da medfundur

Serfürü itmez gül-âb-ı naḫvete rindân-ı 'aşk

Pîşe-i himmetde zîrâ herbiri bir şîrdür

Son Asır Türk Şâirleri 108, Osmanlı Müellifleri c 2 s 337

2998 ANDELİBÎ Hâfız Andelibî Efendi, İstanbullu, Sultân Mehmed-i Sâlis devri şâirlerinden

Ne şafâ şuffesi var kûşe-i meyhâne gibi

Ne muşâhib bulunur 'âşıkâ peymâne gibi

Nîce biñ söyleseler gûşuñna girmez birisi

Dir gören anıñ içün zâtı kulağuş dökeyim

Kâmûsu'l- A'lâm c 5 s 3224, Sicill-i Osmânî c 3 s 606, Hasan Çelebi 233, Latîfi 251

2999 ANDELİBÎ Bülbül Hasan Efendi, Kastamonulu, imam ve cüz-han

Hüb söyler ḫaddiñe verd-i semenbûdur diyen

Râst ider ḫadriñe bir serv-i dil-cûdur diyen

Eline zer alub varsañ efendi gel buyur derler

Eğer destîñ tehî varsañ efendiyi uyur derler

Halka gibi iki gözi iki kapuda

Her gelenden beğüm der-âmed umar

Eteği altına bakar geleniñ

Kendi için meğer ki vaşla sezer

La'net itdi Rasûl mürteşîye

La'net aña ki anı kabul eyler

Kâmûsu'l- A'lâm c 5 s 3224, Sicill-i Osmânî c 3 s 606, Aşık Çelebi 256, Hasan Çelebi 232, Latîfî 250

3000 ANDELİBÎ Andelibî Çelebi, Kütahya yakınında Gedus Kasabalı, sipahî

Çeşm-i giryānum görüb raḥm itse gülse n'ola yār

Gāh olur meşhûrdur yārān olıcak gün doğar

Latîfî

3001 ANKA Acem Hasan Molla, Şirazlı, vefatı h 1023 m 1614, Mısır'da medfundur, Seyyid Rıza vefatı târîhini 1025 gösteriyor

Gice yārān ile geh h̄ançerin añdıķ geh ebrūsın

Biraz söyleşdik ol mâhırñ şurasından burasından

'Āşık cihāna virmez iken dil-rübāsını

Dil-darı gör ki h̄içe şatar mübtelāsını

Zıkr-i leb-i la'liñ olalı vird-i zebānım

Pürdür göher-i ma'niyle dürc-i dehānım

Kāmûsu'l- A'lâm c 5 s 3224, Sicill-i Osmânî c 3 s 606, Hasan Çelebi 233, Beyânî 60, Seyyid Rıza 76, Kâfzâde 86, Riyâzî 100

3002 ANKA Süleyman Efendi, Şamlı, vefatı h 1225 m 1810, İstanbul'da medfundur, Fatin'in Şirazlı göstermesi yanlıştır

İtdi bizi tîr-i ğam-ı hicrāna nişāne

Bilsek 'acaba neyledik o kaçşı kemāne

Sicill-i Osmânî c 3 s 606, Fatin 307

3003 AVNÎ Fâtih Sultân Mehmed-i Sâni, Sultân Murâd-ı Sâni'nin oğludur, 26 Receb 835 m 1431 târihinde doğdu, cülusu 16 Muharrem 855 m 1451, vefatı 4 Rebî'u'l-evvel 886 m 1481, Fâtih Camii'nde türbe-i mahsûsada medfundur, Kâfile'nin vefatı târihini 833 göstermesi doğru değildir

Sâkiyâ mey şun ki bir dem lâle-zâr elden gider

İrişüb vaqt-i hazân faşl-ı bahâr elden gider

Ğurre olma dilberâ hüsni ü cemâle kıl vefâ

Bâkî kalmaz kimseye naş-ı nigâr elden gider

Osmanlı Müellifleri c 2 s 355, Şakâyk-ı Mecdî 134, Nişancı Târîhi 161, Beyânî 3, Tayyârzâde Atâ Târîhi c 4 s 9, Seyyid Rıza 5, Mecelle 326, Kâfzâde 87, Aşık Çelebi 27, Sehî 12, Latîfi 21, Hasan Çelebi 27, Riyâzî 4, Keşfü'z-Zünûn Zeyli 520, Kâfile-i Şu'ârâ 8

3004 AVNÎ Osman Efendi, Akşehirli, Gelibolu Kâdısı, vefatı Zi'l-ka'de 1039 m 1629, Silifke'de medfundur

Şakâyk-ı Nev 'izâde 736

3005 AVNÎ Mahmud Avnî Efendi, Filibeli, kâdi, vefatı h 1075 m 1664, Sicil'in İsmi Mehmed diye yazması yanlıştır

Ebr-i zülfin gün yüzünden ber-şaraf kılmış o mâh

Şübhe kalmadı bu gün bildüm hevâ nevrüzdür

Olma 'Avnî atlas-ı çarhuñ şağın âvâresi

Hil'at-ı elṭāf-ı ṣāhī kıl recā nev-rūzdu

Çāk böyle güzel gösteren āyīnede 'aksiñ

Hüsn-i nazarıñdur seniñ ey gözleri fettān

Şakâyk-ı Şeyhî c 1 s 771, Sicill-i Osmânî c 4 s 175, Safâyi 325, Mecelle 326, Belîğ
63

3006 AVNÎ Ahmed Avnî Çelebi, İstanbullu, Divan-ı hümâyûn katibi, vefatı h 1082
m 1671, Mecelle vefatı târîhini 1083 olarak kaydetmiştir

Başın çıkardı lâleler şanmañ derün-i hâkden

Cā-be-cā kanlar şaçıldı dīde-i nem-nākden

Şakâyk-ı Şeyhî c 1 s 772, Sicill-i Osmânî c 3 s 608, Safâyi 335, Mecelle 326, Güftü
72

3007 AVNÎ Hâbilzâde Ömer Efendi b. Mehmed Efendi b. Kâdı Hâbil Efendi,
Bursalı, Medine Kâdısı, vefatı Cemâziye'l-âhir 1091 m 1680, Güldeste Muharrem 1089
târîhinde vefat ettiğini yazıyor

Nedeñlü olsa da nevmīd ehl-i 'aşk yine

Nigāh-ı ḥasret ile intizārı bākīdür

Şakâyk-ı Şeyhî c 1 s 536, Asım 22, Güldeste 22, Mecelle 326

3008 AVNÎ Mehmed Avnî Efendi, Bursalı, kâdı, vefatı h 1093 m 1682, İstanbul'da medfundur, Güldeste ile Belîğ vefatı târîhini 1053 olarak kaydetmişlerdir

Cemâlin 'arza kılmaz kimseye 'uşşâka şayd olmaz

Ne görmüş var ne tutmuş ol Hümâ-yı evc-i a'lâyı

Olmadı pend-i hezâr şâh-ı güle kârgir

Bir kulağından girer bir kulağından çıkar

Şakâyık-ı Şeyhî c 1 s 772, Sicill-i Osmânî c 3 s 608, Kâfzâde 87, Güldeste 490, Mecelle 326, Belîğ 63

3009 AVNÎ Yusuf Avnî Efendi, Tırnovalı, müderris ve kâdı, vefatı h 1121 m 1709, Sâlim'in vefatı târîhini 1120 göstermesi yanlıştır

Hulûş üzre olan 'âşıklara 'aşk olsun ey 'Avnî

Muhabbetden cihânda yoksa kim bir nâm kalmışdır

Şarâb-ı 'aşkı nüş iden ezel maḥmûr olur şanma

Göñülden neş'e-i cām-ı muhabbet dūr olur şanma

Şakâyık-ı Şeyhî c 2 s 554, Sicill-i Osmânî c 3 s 608, Sâlim 493, Mecma'-ı Şu'arâ 137, Mecelle 326, Belîğ 63

3010 AVNÎ Eşrefzâde Şeyh Avnullah Efendi b. Şeyh Eşrefzâde Seyyid Şeref Mehmed Efendi b. Eşref Efendi, Eşref Abdullah Rûmî sülalesindedir, Bursalı, Bursa'da Eyüb Efendi Tekyesi Şeyhi, h 1120 m 1708 târîhinde Bursa'da doğdu, vefatı h 1155 m 1742, Bursa'da medfundur, Kâmûs'un h 1150 târîhinde vefat ettiğini yazması yanlıştır

Resûl-i Hâk ki kevneyniñ şehîdür

Risâlet burcunuñ mihr ü mâhîdur

Şefî' ola kıyâmetde bize ol

'Amelden üstümüz zîrâ tehîdür

Yeter 'İzzet bu 'Avnî-i derd-i mende

Habîb-i Hazretiñ hâk-ı rehîdür

Sicill-i Osmânî c 1 s 388, Kâmûsu'l- A'lâm c 5 s 3226, Fatin 308

3011 AVNÎ Bağcızâde Derviş Mehmed Avnî Efendi, Bursalı, hattat, vefatı h 1242 m 1826, Bursa'da Hazret-i Emîr Camii ittisâlinde olan hazirede medfundur

Tîr-i müjeñ taqınca kemâna birer birer

Âmâc-ı cânı aldı nişâne birer birer

Dür olsa iltifât-ı nigâhıñ fütâdeden

Elbet gelür kapuña emâna birer birer

'Avnî kitâb-ı hüsni-şanemden habîr iseñ

Başla rümûzı 'aşkı beyâna birer birer

Kâmûsu'l- A'lâm c 5 s 3226, Sicill-i Osmânî c 3 s 609, Gülzâr-ı İrfân 371, Fatin 308

3012 AVNÎ Demircizâde Şeyh Mehmed Avnî Efendi, Trabzonlu, h 1225 m 1810 târîhinde Trabzon'da doğdu, vefatı h 1265 m 1848

Son Asır Türk Şâirleri 127

3013 AVNÎ Ali Avnî Efendi, berberler kethüdâsı Hacı Râgıb Ağa'nın oğludur, Diyarbakirli, h 1243 m 1827 târîhinde Diyarbakir'de doğdu, vefatı 1289 m 1872

O mâha münhaşîrdur ğurre-i ğarra-yı istiğnâ

'Abeşdür mâh-rûlar eylese da'vâ-yı istiğnâ

Nâil-i bezm-i vişâliñ hür u ğılmân istemez

Mâ'il-i ruhsâr-ı alıñ bâğ u rızvân istemez

Son Asır Türk Şâirleri 128, Tezkire-i Âmed 74

3014 AVNÎ Hüseyin Avnî Bey, Yenişehir Fenerli Mîrû'l-emir Bekir Paşa'nın oğludur, Yenişehir Fenerli, h 1242 m 1826 târîhinde doğdu, vefatı 15 Zi'l-hicce 1301 m 1883, Bahâriye Mevlevîhânesi'nde medfundur

Ehibbâ şîve-i yağmâda mahvet eyler a'dâyı

Hüdâ göstermesün âşâr-ı izmihlâl bir yerde

Kalb-i Mecnûnı yararsañ Hâzret-i Mevlâ çıkar

'Avniyâ sen şanma Leylâ başka Mecnûn başkadur

İntizâm-ı kâr için düşmenden istifsâr-ı re'y

Râh-ı firdevs-i berîni şorma der-i İblîsden

Son Asır Türk Şâirleri 129, Osmanlı Müellifleri c 2 s 331

3015 AVNÎ Nureddin Avnî Bey, dahiliye muhasebe kalemi müdürü Münir Bey'in oğludur, İstanbullu, Zî'l-hicce 1283 m 1866 târîhinde İstanbul'da doğdu, vefatı 28 Zî'l-hicce 1927, Üsküdar'da Karacahmet Kabristanı'nda medfundur

Gördüm yine kâinâtı gülmüş

Bir müjdesidür bu nev-bahârıñ

Mevsimleridür gülüñ hezârıñ

Her cânibe feyzler dökülmüş

Meftûn oluyor göñül bahâra

Son Asır Türk Şâirleri 141

3016 AVNÎ Mustafa Avnî Efendi, kâdı, Arabzâde hemşirezâdesi

Hasan Çelebi 235

3017 AVNÎ Mustafa Avnî Efendi, Bursalı, kâdı

Mecelle 326

3018 AVNÎ Kevâkibzâde Mehmed Avnî Efendi b. Mustafa Efendi b. Ahmed Efendi, müderris, h 1127 m 1715 târîhinde hayatta idi

Biz ki hâl ü hâtt-ı dilberle pür-nişân oluruz

'Aqlımız dağılır ol gamzeve hayrân oluruz

Ruḥ-ı gülgününü vaşf eylesek ol sîm teniñ

Döşenüb jâle-şifat hâkle yeksân oluruz

Sâlim 491, Sicill-i Osmânî c 4 s 420, Mecelle 326

3019 AVNÎ Hüseyin Avnî Bey, Tirnovalı Saatçi Mustafa Efendi'nin oğludur, h 1297 m 1879 târîhinde Yenişehir Fener'de doğdu

Var hazîn bir kederki hâlimde

Görinür 'aksi her maqâlimde

Şânırım bir şikeste haste hayâl

Yaşar ammak-ı rûhı bâlimde

Son Asır Türk Şâirleri 143

3020 AHDÎ VEYA ALİ Ali Çelebi, Edirneli, Yıldırım Şeyhioğlu denmekle meşhurdur, Yıldırım Bayezid Camii vaizi, vefatı h 975 m 1567

Gâh açıldı gönca geh dürdi yüzünü nazdan

'Arz-ı dîdâr itdi ma'na-ı bülbüle açmazdan

Gülgün-ı eşki koşdum şebrîz-i dūd-ı āha

Meydān-ı 'aşk içinde kuş kavsinde yükrüğün al

Dūd-ı āhım beni kuyıña iletmez oldı

Cennete koymaz imiş kişiyi kara 'ameli

Kâmûsu'l- A'lâm c 5 s 3227, Sicill-i Osmânî c 3 s 609,Aşık Çelebi 257, Hasan Çelebi 233, Mecelle 326, Enîsü'l-Müsâmirîn 79

3021 AHDÎ VEYA MEHDÎ Ahmed Mehdî Çelebi, Şâir Şem'î-yi Bağdâdî'nin oğludur, Bağdadlı, vefatı h 1002 m 1593, evvelce mahlası Mehdî iken iştirâk-ı mahlas sebebiyle Ahdî'ye tebdîl etmiştir

Cân metâ'ı bulmadı pāzār-ı dehr içre revâc

Gül hedeng-i ğamzeñile aña luř it kapu aç

Ahdî diyâr-ı Rūma gelüb ideli nazâr

Görinmez oldı gözime mülk-i 'Acem benim

Ƙan idüb ey Ƙaşı yâ oldı oƘıñ dilde nihân

Yaremiñ ağızın arar cerrâh anıñçün her zamân

Kâmûsu'l- A'lâm c 5 s 3227, Sicill-i Osmânî c 3 s 609, Aşık Çelebi 257, Hasan Çelebi 233, Kâfzâde 87, Beyânî 60, Âlî Târîhi 296, Mecelle 326, Riyâzî 100

3022 AHDÎ Ahdî Çelebi, Edirneli, Kâtib-i Dîvân-ı Sultânî, hattat, Sultân Bayezîd-i Sâni devri şâirlerinden

Ƙande varam sâye-i serv-i bülendim var iken

Kime Ƙul olam seniñ gibi efendim var iken

Kâmûsu'l- A'lâm c 5 s 3227, Sicill-i Osmânî c 3 s 609, Tezkire-i Hattâtîn 353, Hasan Çelebi 233, Aşık Çelebi 257, Beyânî 60, Latîfî 252, Sehî 97, Enîsü'l-Müsâmîrîn

3023 AHDÎ Ahdî Çelebi, Bursalı, katib

Mecelle 326

3024 AYAZ Köprülüzâde Ayaz Bey, Abdullah Paşa'nın oğludur, Safer 1177 m 1763'de vefat etti

Sicill-i Osmânî c 3 s 609

3025 AYÂNÎ Ca'fer Ayânî Efendi, Peçeli, Temeşvar hazine defterdârı, h 1012 m 1603 târîhinde hayatta idi

Umarım ki ħalâş ide Allah

Ûulluġa lâyıġ olayın gümrah

Eyleyüb bir bahâneye 'illet

İde bu 'abd-i Ca'fere rahmet

Osmanlı Müellifleri c 3 s 41

3026 AYÂNÎ Muzaffer Ayânî Efendi, Halep Müftüsü Ali Efendi'nin oğludur, Edirne Kâdısı, vefatı h 1020 m 1611, Fatih civarında Zincirlikuyu'da Keskin Dede haziresinde medfundur, tevsi'-l tarîk münâsebetiyle kabristan yola kalb edildiğinden el-yevm eser kalmamıştır

Geçmeden dilden hayâl-i nâvek-i müjgân daği

Başka bir sevdâya şaldı zülf-i müşk-efşân daği

Rüşen iken cām-ı çeşmimle derūnum hānesi

Sīneye bir rūzen açdı hañçer-i cānān daği

Ağlar ümīd-i vaşlile bu çeşm-i eşk-bār

Şanur ki aqçe dökmek ile şayd olur nigār

Mihmān-ı derd ü gam konacağ yer kalmadı

Dil-hānesini tīşe-i cevr ile yağdı yār

Cānā 'Ayānī-i haste dilüñ bir cevāb ile

Şād eyle hātırını kat-ı inkisārı var

Şakâyık-ı Nev'izāde 542, Kāmûsu'l- A'lām c 5 s 3228, Sicill-i Osmānî c 3 s 609,
Hasan Çelebi 234, Beyānî 61

3027 AYÂNÎ Ayānî Çelebi, Konyalı

İrer mi 'ıyd-ı vaşl-ı yāre kurbān olmayan 'aşık

Bulur mı genc-i lâ-yefnāyı vīrān olmayan 'aşık

Olımaz bezm-i erbāb-ı hāḳāyık sırrına maḥrem

Delüb tā baḡrını ney gibi nālān olmayan 'āşık

İrişmez zāhidā vicdān-ı pāk-i pīr maḳşūda

Nīce yıl ḥānḳāh-ı ğamda mihmān olmayan 'āşık

Ahdî 253

3028 AYÂNÎ Acem Molla Hasanzāde Mehmed Ayānî, Kādı Acem Hasan Efendi'nin oğludur, kādı

Dime te'sīr, maḣsīb almada zātıñ zamānıñdur

Ya tül-i müddetiñdür yā zamān-ı imtiḥānıñdur

Eğerçi kār-ı taḳdīrüñdür oñarmaḳ Ḥudānıñdur

Yüri sen de düş bir yaña dön iş başaranıñdur

Şalub deryā-yı 'aşḳa keştī-i cismi idüb berbād

Hevā-yı 'aşḳa düşdüm ben nigārā her çi bād-abād

Aşık Çelebi 257, Hasan Çelebi 234, Riyâzî 100

3029 AYÂNÎ Süleyman Ayānî Efendi, Manastırlı, Sultān Ahmed-i Evvel devri şâirlerinden

Gülşen-i şan'atde bir gönca-ı zībāsıñ sen
Bâğ-ı kudretde yâhūd lâle-i hamrāsıñ sen

Görünür 'aks-i ruhuñ âyine-i hâtırdâ
Mıhr-veş zerre-i nâçizde peydāsıñ sen

N'ola ger gülşen-i küyîña irem dirse göñül
Yüzi cennet lebi kevşer bûyî tûbāsıñ sen

Ey 'Ayânî dil-i pejmurdemi ihyâ itdi
N'ola ger yâre disem var ise 'ayāsıñ sen

Kâmûsu'l- A'lâm c 5 s 3228, Sicill-i Osmânî c 3 s 609, Aşık Çelebi 257, Hasan
Çelebi 234

3030 AYÂNÎ Ayânî Çelebi, Bursalı, Sultân Ahmed-i Evvel devri şâirlerinden

Dil mi kaldı ey peri aşüfte hâliñ olmaya
Ya gam-ı zülfiñle bir dem pâymâl olmaya

Gâh la'liñ 'arz idersiñ gâh ruhsârıñ dile
Dem mi var bir vechle 'uşşâka eliñ olmaya

Sen de hıatm oldu güzellik diridim dünyāda

Muşhaf-ı ryını 'arz eylese Hāfız-zāde

Kāmsu'l- A'lām c 5 s 3227, Sicill-i Osmānī c 3 s 609, Hasan Çelebi 235

3031 AYĀNĪ VEYA AYDĪ Hacı Mehmed AydĪ Baba, Antep'li Mehmed Naim Efendi'nin oğrudur, h 1227 m 1812 tārhiinde Antep'te doğdu, vefatı h 1282 m 1865, Antep'te medfundur

Gr řfıyĪ kan ağlamadan řād olayım der

Mağveylemeden benliğini yād olayım der

Görmez mi 'aceb kşe-i meyĥāne muđĪmin

VĪrāne şıfat olmadan ābād olayım der

Nev-bahār olmaz aĥılmazsa gl-i ĥandānımız

Devr ider eflāki bülbül-veş bizim efgānımız

'Azm idüb ky-ı dil-ārāda muđĪm olmazsa dil

şu seper rāhında her şeb dāde-i giryānımız

Ĥayli müddet atmadı mjgān ođun bizden yańa

AnĪñ iĥn kim tehĪdr sĪne-i ryānımız

Son Asır Türk Şairleri 2120

3032 AYDÎ Beyzâde Derviş Lütfullah Aydî Çelebi, Ankaralı, Kırım hanı Bahadır Han'ın nedîmi, vefatı h 1056 m 1646 İstanbul'da medfundur, Safâyî 1054'de vefat ettiğini ve Kırım'da medfun olduğunu yazıyor

Hişâr-ı şabrım eğer olsa kal'a-yı âhen

Aça nigâhıñ aña her nazarda biñ revzen

Mişâl-i âyîne her 'akse dilde yer virmez

Kimiñ ki kalbine mihrûñ olur fûrûğ-efgen

Geh çeşmi geh nigâhı çeker tîğ göñlüme

Bir mesti aldı ortaya iki humâr-ı şûh

Şakâyık-ı Şeyhî c 1 s 207, Sicill-i Osmânî c 4 s 89, Seyyid Rıza 71, Mucib 26, Mecelle 327, Safâyî 316, Belîğ 64

3033 AYDÎ Bayram Efendi, Manisalı, kâdı, vefatı h 1113 m 1701

Mecelle 327

3034 AYDÎ Bayram Efendi, Konya Kâdısı, Kazasker mülakkab Mustafa Efendi'nin hemşirezâdesi, vefatı Rebî'u'l-âhir 1121 m 1709, Eskişehir'de Vâlide Sultân Camii karşısındaki kabristanda medfundur

Mihrāb-ı ebruvānıñı itdi meğer hayāl

Qıble-nümā-veş oldı dilim bî-ķarār hayf

Şakāyık-ı Şeyhî c 2 s 390, Mecma'-ı Şu'arâ 141, Mecelle 327

3035 AYDÎ Bayram Efendi, kâdı, vefatı h 1101 m 1689, Safâyî'de vefatı târîhini 1100 olarak yazılıdır, Haleplidir

'Āşık-ı şūrîde dil eşk-i terinden bellüdü

H'āce-i bāzār-ı miñnet gevherinden bellüdü

İmtihān itmek ne lâzım 'Aydî-i efgendeñi

Nükte-perdāz-ı belāğat sözlerinden bellidür

'Āşıkum 'āşık figān u āh maħremdür baña

Nağme-i sâz-ı țarab-feryād-ı mâtemdür baña

Dilā şām-l kırān içre çerāğ-efrüzdur āhum

Yine hem micmere gerdān-ı bezm-i rüzdur āhum

Şakāyık-ı Şeyhî c 2 s 94, Sicill-i Osmānî c 2 s 37, Safâyî 342, Belğ 64, Mecelle

327

3036 AYDÎ Bayram Efendi, Aydınlı, kâdı

Aşık Çelebi 258

3037 AYDÎ VEYA AYÂNÎ Hacı Mehmed Aydî Baba, Antepli Mehmed Naim Efendi'nin oğludur, Ayânî maddesine bak numara 3031

3038 AYDÎ Bayram Efendi, Amasyalı, müderris, Şâir Akif Mustafa Efendi'nin babasıdır

Osmanlı Müellifleri c 1 s 367

3039 İSÂVÎ Yusuf Çelebi, Gelibolulu, Sultân Selîm-i Sâni devri şâirlerinden

Gerçi olmadık cihân içinde hürrem bir nefes

Eksik olmadı gönülden guşşa vü gam bir nefes

Âlî Târîhi 294

3040 AYŞÎ Ayşî Çelebi, Kazvinli bir şeyhin oğludur, Kazvinli, Dîvân-ı hümâyûn katibi, vefatı h 984 m 1576

Hasan Çelebi 235, Sicill-i Osmânî c 3 s 613, Kâmûsu'l- A'lâm c 5 s 3231

3041 AYŞİ Derviş Ayşî, Şamlı, Mevlevî, vefatı h 1060 m 1650, Şam'da medfundur

Eğer ruḥşat bulursa 'āşıkıñ āh-ı ciğer-süzü

Bu bezmüñ böyle ḳalmaz hep söner şem'-ı şeb-efrüzü

N'ola ḥoş olsa dil 'Ayşî ki mihr-āsā bu bezm içre

Aña cām-ı şafā dest-i şabūden şuñulmuşdur

Esrar Dede 215, Sema'hâne-i Edeb 163, Asım 22, Keşfü'z-Zünûn Zeyli 520

3042 AYŞİ İsa Ayşî Efendi, Aydınlı Hacı Himmet Efendi'nin oğludur, Aydınlı, müderris, vefatı Cemâziye'l-evvel 1061 m 1650, Edirnekapısı haricinde Emir Buharî Zâviyesi civarında medfundur, " Oldı 'Ayşî cinānda vāşıl-ı 'ış" mısraı vefatına târîhtir, Sicil'in vefatı târîhini 1054 göstermesi ve Osmanlı Müellifleri'nin ismini Mehmed diye yazması doğru değildir

Rüşen eyler ehl-i derdiñ dīde-i ümmīdini

Ḳopsa nāgeh cünbiş-i pāy-i semendinden ḡubār

Düşelden ḥasta diller bend-i gīsū-yı perīşāna

Anıñ her bir şikenci döndi bir şām-ı ḡirībāna

Şakâ-yık-ı Şeyhî c 1 s 233, Sicill-i Osmânî c 3 s 611, Osmanlı Müellifleri c 1 s 359,
Belîğ 64, Mucîb 26, Seyyid Rıza 69

3043 AYŞÎ Hüseyin Aysî Efendi, Bağdadlı, h 984 m 1576 târîhinde hayatta idi

'İyd oldı öpmek isterin ol mehlikâ elin

Öpmüş değil eğerçi gedâ pâdişâ elin

Hasan Çelebi 235, Kâmûsu'l- A'lâm c 5 s 3231

3044 AYN-I EKBER Şeyh Ayn-ı Ekber Efendi, Bursalı, Şemâil-i Şerîf nâzımı,
vefatı h 1134 m 1721

Lügât-ı Târîhiyye ve Coğrâfiyye c 5 s 98

3045 UYÛNÎ Rahîkîzâde Şeyh Mehmed Uyûnî Efendi, Rahîkîzâde Seyyid Ahmed
Efendi'nin oğludur, İstanbullu, Südlüce Şeyhi denmekle meşhurdur, İstanbul suları katibi,
vefatı h 1176 m 1762, Südlüce'de Yusuf Sîne-çâk Mevlevî kabri yakınında medfundur,
"Hâtîme-i şulehâ" terkîbi vefatı târîhini gösterir

Toğdı nûrâniyyet ile nûr-ı fahr-i enbiyâ

Merhabâ ey kudvetü'l- 'aynı cemî'u'l- etkîyâ

Halvetîler 'ârif bayrâmına şâd oldılar

Celvetîler sa'd-ı zeyn ile âbâd oldılar

Cemî-i enbiyâya pîşvârsîñ yâ Rasûlallah

Cemî-i evliyâyâ reh-nümâsîñ yâ Rasûlallah

Safâyî 371, Osmanlı Müellifleri c 1 s 128, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 56

3046 UYÛNÎ Uyûnî Çelebi, Zağralı

Geh deĥân ü geh şarâb u nâbla eğlenmede

Şimdi 'âlemde zerafet üslenüb yaşlanmada

Kâfzâde 87

3047 AYNÎ Salih Aynî Mehmed Efendi, Sudûrdan Abdulkadir Efendi hemşirezâdesi, kâdı, vefatı h 1073 m 1662

Sicill-i Osmânî c 3 s 202

3048 AYNÎ Seyyid Hasan Aynî Efendi, Hasan Efendi'nin oĥludur, Antepli, Bâb-ı âlî Fârisî hocası, h 1170 m 1756 târîhinde doğdu, vefatı Safer 1253 m 1837, Galata Mevlevîhânesi'nde medfundur, " 'Aynî'ye 'ömri gelmedi lemĥ-i başâr kadar" mısraı vefatına târîhtir, Fatin ile Osmanlı Müellifleri'nin vefatı târîhini 1254 göstermeleri yanlıştır

Oldı ruĥsârîña taĥlîd ile gül ĥâr ile ĥor

Göz diker dîdefe nergis ola bu kâr ile kör

Dil hevā vü hevese uydu cihāna geldi

İtdi 'Aynī vaṭanımdan beni bu dār ile dūr

Envār-ı feyze maḫhar olur ḳalbi şāf olan

Almaḳda māh ü mihr cihān-tābdan fūrūḡ

Hüsniñe yüz vechle taḫsīn olur āyīneden

Bir nazār ḳıl kendiñe tebyīn olur āyīneden

Es'ad 54, Ârif Hikmet 50, Sicill-i Osmânî c 3 s 613, Osmanlı Müellifleri c 2 s 322, Fatin 309, Kâmûsu'l- A'lâm c 5 s 3233, Keşfü'z-Zünûn Zeyli 520

3049 AYNÎ Aynîzâde Mehmed Ali Aynî Bey, Serfiçeli Mehmed Necib Efendi'nin oğludur, Serfiçeli, profesör, Şubat 1285 m 1868 târihinde Serfiçe'de doğdu, vefatı 24 Zi'l-hicce 1364 m 1944, Tâhirü'l-Mevlevî'nin "Fevt-i târihidür mücevher anıñ, Ṭâhiriñ ittiḡi temennî-i dil, rahmile Rabb pür-kerem rûhun, onı Ğufrāna eylesin nā'il" kıtası vefatına târihtir

Nā-ümîd şıḫḫat-i yārim firāvān ağlarım

Dil-ḫarāb-ı nazra-ı ḡam-nākiyim ḳan ağlarım

Cevher-i cāndan mu'azzezken dil-i 'uşşāḳda

Tireḡi-i baḫt ile oldı perişān ağlarım

Son Asır Türk Şâirleri 154

3050 GÂZÎ VEYA GAZÂÎ Şehsuvar Beyzâde Enderunlu Mehmed Paşa, Şehsuvar Bey'in oğludur, Çankırlı, Şam Valisi, vefatı Şevvâl 1070 m 1659, Şam'da medfundur, Belîğ vefatını 1071 gösteriyor

Heves-i la'l-l nâb var dilde

Ya'ni meyl-i şarâb var dilde

Yâr ağıyâra çünki râm oldı

Zindegânı baña harâm oldı

Sûd-ı sevdâ-girî-i naqd-i vişâl

Ġaziyâ bir hayâl-l hâam oldı

Yakıb kandil-i mâh u mihrini bu tāk-ı mînâda

Bu bezm-i hâlet-efzâyi felek yellilerle araya

Şakâyık-ı Şeyhî c 1 s 772, Sicill-i Osmânî c 3 s 614, Mecelle 238 ve 330, Belîğ 64, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 166

3051 GÂZÎ Gâzî Paşa, Rumelili, Beylerbeyi, fevti h 1075 m 1664

Begum reftāra gel reşk-āver ol serv-i dil-ārāya

Cemālūñ tāb virsün çehre-i tezyīn ü ārāya

Nazīre şanma ‘aksūñ maṭla’-ı mir’āta baḫdukça

Nazīr olsun mı şāhum āfitāb-ı ‘ālem-ārāya

Ḥayāl-i yār ile ḫalvet-serāy-ı dil müzeyyendür

Gider efkārı Ğāzī girmesün aġyār araya

Safâyî 379

3052 ĞÂZÎ VEYA ĞAZÂYÎ Abdülkerim Efendi, kâdı, vefatı h 1076 m 1665

Gördüğün oġa tutar ġamzesi ruḫşat mı virür

Yayını biz çekerüz ġayriye zaḫmet mi virür

Şakâyk-ı Şeyhî c 1 s 772, Safâyî 380, Sicill-i Osmânî c 3 s 353, Mecelle 330, Güftî

81

3053 ĞÂZÎ Enderunlu Ğâzî Paşa, Sultân Hamîd-i Evvel devri şâirlerinden

Gerçi kim çerḫ-i sitemkāra bugün pāmāliz

Minnet Allah’a ki şihḫatler ile ḫoş ḫāliz

Ṭa’n-i yār elem-i seng-i ‘aduvv ile dilā

Ġam fezāsında uçar murę-ı Şikeste bāliz

Ser-firū eylemeziz hīę dehr-i dūna

‘AŐķ Rūstemlerine sīne gerer biz zāliz

‘İŐ u nūŐı feleęiñ bizlere yeksān gōrinūr

Bu fenā hānede biz başı aęıķ abdāliz

Geręi Ġāzī gibi Őūretde hāķīr ũ pestiz

Naęar-ı ma’nīde ammā yine ‘āl-ū’l-‘āliz

Tayyarzāde Atā Tārīhi c 4 s 216

3054 GĀLİB Őeyh Mehmed Es’ad Gālib Dede, Mustafa ReŐid Efendi’nin oğludur, İstanbullu, Galata Mevlevihānesi Őeyhi, h 1171 1757 tārīhinde İstanbul’da doğdu, vefatı 26 Receb 1213 m 1798, Galata Mevlevihānesi’nde medfundur, Vak’anüvis Nuri Beyzāde Nebil Bey’in “Gōędi Ġālib Dede yā hū deyüb ehl-i hāle” mısraı vefatına tārīhtir

Tāb-ı hūsnīñ Őu’le-i hūrŐīdi Őeb-gūn eylesūn

Gūlleri reng-i ruĥuñ gūlŐende dil-hūn eylesūn

Her bābda bir derde dūŐer der-be-der-i ‘aŐķ

HāŐā ki kedersiz geęile reh-gūzer-i ‘aŐķ

Geh nefy u geh isbāta düşer hulq-ı dehānıñ

Bī-behredir ol mes'elede behrever-i 'aşk

Maḥmūrını hoşyār ider cām-ı muḥabbet

Şāhib-i ḥaber-i ḥayret olur bī-ḥaber-i 'aşk

Nüh ḳubbe-i eflākı yıkar zūr ile ammā

Ḳırmaz yine zencīrini dīvāne ser-i 'aşk

Divanı, Pertev Paşa kısmında, Millet Kütüphanesi'nde	numara 408
“ , Emir Efendi kısmında, “ “	“ 311
“ , Hacı Mahmud Efendi kısmında, Süleymaniye Kütüphanesi'nde, “	“ 3693
“ , Es'ad Efendi kısmında, “ “	“ 2676
“ , Asım Bey kısmında, Köprülü Kütüphanesi'nde	“ 425
“ , İhsan Mahmud Efendi kısmında, Selim Ağa Kütüphanesi'nde	“ 101
“ , Topkapı Sarayı'nda Yeni Kütüphane'de	“ 2176
“ , Üniversite Kütüphanesi'nde	“ 112
“ , “ “	“ 401
“ , “ “	“ 437
“ , “ “	“ 1431
“ , “ “	“ 2821
“ , “ “	“ 2865
“ , “ “	“ 5512
“ , “ “	“ 5519

“ , “ “ “ 5561

“ , “ “ “ 5565

Osmanlı Müellifleri c 2 s 351, Sicill-i Osmânî c 3 s 615, Kâmûsu'l- A'lâm c 5 s 3246, Silahdarzâde 53, Fatin 309, Sema'hâne-i Edeb 169, Esrar Dede 223, Şefkat 117, Ârif Hikmet 51, Esâmî 235

3055 GÂLIB Sadrazam Seyyid Mehmed Said Gâlib Paşa, Mektûbî-i sadâret-i serhalîfesi Seyyid Ahmed Efendi'nin oğludur, İstanbullu, h 1177 m 1763 târîhinde doğdu, vefatı h 1244 m 1828, Balıkesir'de medfundur, Karesi Meşâhiri vefatını 1245 göstermektedir

Ruhsârına ol sebze-i haç virdi leţâfet

Yoğ revnâk-ı bâğırñ eğer olursa çemensiz

Tiz gelse devâmı olamaz devlet-i dehrîñ

Yoğ lezzeti vaşlın olıcağ hecr u miğensiz

Faşl oldı bahâr şayfile hem kühnesi geldi

Dil istemedi azm-ı reh-i gülşeni sensiz

Ğâlib çalışır peyrev-i 'irfân olayım dir

De'b-i şu'arâ şöyleki tırmazdı suğansız

Kâmûsu'l- A'lâm c 5 s 3245, Osmanlı Müellifleri c 3 s 114, Sicill-i Osmânî c 3 s 615, Fatin 310, Karesi Meşâhiri 137

3056 GÂLIB Mustafa Gâlib Bey b. Üsküb Valisi, Leskovaklı Hacı İsmail Hakkı Paşa b. Şehsuvar Paşa, Leskovaklı, rusûmât muhasebecisi, h 1245 m 1829 târîhinde Leskovak'da doğdu, vefatı 14 Şa'ban 1284 m 1867, Topkapı haricinde pederinin kabri yanında medfundur

Ehl-i dil şöhet-i nâ-cins ile şādān olmaz

Bezm-i cūhhāl gibi 'arife zindān olmaz

Eyle taḥşīl-i kemāl etme felekten şekvā

Müddet-i 'ömri gibi 'ākile devrān olmaz

Ser-te-ser āyīne olsa göremez rüy-ı şafā

Şaykal-ı vaḥdetle cāna virmeyen nūr-ı cilā

'Ālemi devr itse de zāhid cihān peymā-yı 'aşk

Merkez-i kalb-i muḥabbetdir yine me'vā-yı 'aşk

Āşinādır şāhid-i vaḥdet-sarāy-ı dillere

Beyt-i ma 'mūr-ı muḥabbet olsa çok mu cāy-ı 'aşk

Böyle ḥāmūş olma ey gül gönca-ı ra'nā gibi

Tā be-şubḥ efgān eyler bülbül-i şeydā-yı 'aşk

Şīve-i reftārīnı seyr eyleyen hayrān olur

Ķāmetüñdür ey perī serv-i çemen-ārā-yı ‘aşk

Ser-i rüy fehm ider mi Ķālibā her geç-nazar

Nokta-ı hāl-i siyehde gizlüdür ma’nâ-yı ‘aşk

Son Asır Türk Şâirleri 441, Sicill-i Osmânî c 1 s 384 ve c 3 616, Fatin 313, Osmanlı Müellifleri 352

3057 GÂLIB Abdulhalim Gâlib Paşa, Türk Gâlib denmekle meşhurdur, İstanbullu, mîr-i mîrândan, Amasya mutasarrıfı, vefatı 20 Şa’ban 1293 m 1876, Üsküdar Kabristanı’nda medfundur

Dâimā bir Ķays bir Leylā olur ‘ālem bu ya

Bir güle biñ bülbül-i şeydā olur ‘ālem bu ya

İltifāt it herkese itme haķāretle nigāh

Vaķt olur kim rütbesi a’lā olur ‘ālem bu ya

Leyle-i hicr ü firāķa kıl taħammül çekme Ķam

ĶoĶmadan gün baķ neler peydā olur ‘ālem bu ya

‘Usr ü yusri kıl tefekkür rüz u şeb zevķinde ol

Gündüz olur leyle-i zalmā olur ‘ālem bu ya

Bir k ulına Rabbim eyler ise tevfiķin refiķ

M alik-i d uny  v  m -fiha olur ' alem bu ya

Gerçi b -berg   semerdir naħl-i  mm dim vel 

Giderek p r-berg   m steṣn  olur ' alem bu ya

Sikkesi altına G lib kim gir b olursa k l

Maħrem-i esr r-ı Mevl n  olur ' alem bu ya

Ṣulṭ n 'Abd 'l-'az ze takd m ittigi kaṣ deden

Ṣad katle k lun ordulara çok ĥidmet itmiṣken

Ḥaķ retle s r ld m ref'-i rütbeyle Bur sa'ya

Kuluñ itdim nefyden gerçi 'avdet üç sene evvel

Vatanda  ekdiğim  l m-ı elem gelmez iml ya

Ĥ d  haķķı içün ben a   alırdım künc-i miħnetde

Aħibb  aṣdiķ  celb itmeseydi g hi loķmaya

En nim  ıķdı evc-i  sum na renciṣ   ĥamdan

Der num iñlemekde gice v  gündüz beñzedi n ya

Frengistân'da iflâsa çıkan tâcirler-âsâ vâh

Top atdım müflis oldum kalmadı hiç elde sermâye

Son Asır Türk Şâirleri 449, Kâmûsu'l- A'lâm c 5 s 3246, Sicill-I Osmânî c 3 s 617,
Fatin 312

3058 GÂLIB Çivicizâde Mehmed Gâlib Efendi, Kayseri Tapu başkatibi Kayserili Seyyid Efendi'nin oğludur, Kayserili, h 1293 m 1876 târîhinde doğdu, vefatı 3 Safer 1324 m 1906, Sivas'ta Keçecizâde İzzet Molla'nın kabri yanına defnedildi

Sevdâ-yı zülf-i yâri giriftâr olan bilir

Zincîr-i 'aşkı Kays-ı dil-efkâr olan bilir

Benden şoruñ hevâsını ol mâh-ţal'atiñ

Kadr-i cemâli ţalib-i dîdâr olan bilir

Tecellî eyliyordu gözleriñde lem'a-ı kudret

Yüzüñde münkeşif ey melek envâr-ı 'ulviyyât

Habîr-i 'aşk idiñ nîm nigâh-ı iltifâtiñ vardı 'uşşâka

Señ ey şâh-ı füsunkârım değildiñ ruhsuz şüret

Fusûn-ı 'işveye vâkıf nikât-ı râza 'ârifdiñ

Perilerde bulunmaz oğrusı ka'biñda bir āfet

Son Asır Türk Şairleri 453

3059 GĀLIB Mehmed GĀlib Bey, Şerif Efendizāde Niğdeli Mehmed Said Efendi'nin oğludur, Niğdeli, adliye mfettiŐilerinden, h 1270 m 1853 tārinde doğdu, vefatı 24 Rebī'u'l-evvel 1333 m 1914, Sultān Mehmed türbesi haziresinde medfundur

Lā-mekān pāye-i endiŐeme olmaz miķyās

İdemem Şab'ım ile 'ālem-i imkānı kıyās

Benim ol 'ārif-i āzāde ser-i ķayd-ı ħavās

'Aķl-ı kl feyz-i cnnumla ider istiñās

oķ mudur cezbe-i ħsniñle ene'l-'aŐķ disem

'AŐķ-ı ħsniñdir olan aĥsen-i taķvīm esās

Son Asır Türk Şairleri 451

3060 GĀLIB GĀlib Efendi, Haremeyn müfettişi İbrahim Efendi'nin oğludur, Mahmud Paşa Mahkemesi'nde katib

Dil olub seyrāb-ı āb-ı bādeden

Parladı hem āb u tāb-ı bādeden

Dün çağınca al al oldı yüzüm

Pek şıklımışdım hicāb-ı bādeden

Ârif Hikmet 51

3061 GÂLIB İzzet Beyzâde İsmail Gâlib Bey b. İzzet Bey b. surre emîni Hacı Mustafa Ağa, h 1245 m 1829 târîhinde İstanbul'da doğdu, Sadâret Mektebi kalemi hülefâsından, Sultân Abdülaziz devrinde vefat etti

Şikeste naḥl-ı ḳadem ḳāmet-i dildārı gördükce

Olur şad-pāre cism-i ḡamze-i ḥūn-ḥārı gördükce

Ser-i kūyuñda cānā aḡlarım gördükce aḡyārı

Fiḡān itmez mi bülbül devr-i ḡulde ḥārı gördükce

Bulur ten tāze bir cān vuşlatıñ tekrārını görsem

Ḳarārım maḥv olur hecriñde istikrārı gördükce

Ṭutar dūnyāyı āhım şevḳ-i la'l-i tāb-nākından

Nihāl-i 'avd-ı Gâlib nice yanmaz nārı gördükce

Fatin 314, Sicill-i Osmānî c 4 s 474

3062 GÂLIB Cizrelizâde Gâlib Efendi, Diyarbekirli

Tezkire-i Âmed 75

3063 GÂLIB Şâfiîler İmamızâde Mehmed Saîd Gâlib Efendi, Diyarbekirli

Tezkire-i Âmed 76

3064 GÂLIB Gâlib Efendi, Bosnalı

Dil 'aşkına, 'aşk oldu dil ü cāna münāsib

Meşreb meye, mey meşreb-i rindāne münāsib

Artarsa n'ola táb-ı ruḥun ol 'arāk-ı ter

Gül şebneme, şebnem gül-i ḥandāna münāsib

Ḥüb oldu o sîm bedeniñ zer kemerinde

Ḥançer bele, bel ḥançer-i berrāna münāsib

Belğ 64

3065 GUBÂRÎ Kirçecizâde Mahmud Çelebi, Kirçecizâde Ahmed Çelebi'nin oğludur, vefatı h 964 m 1556, Sicil'in Kerestecizâde diye yazması ve Keşfü'z-Zünûn Zeyli'nin vefatını 983 göstermesi yanlıştır

Bāni-i kaşr-ı kerāmet Ḥazret-i Şulṭān Emîr

Aḥter-i burc-ı ḥaḳīkat Ḥazret-i Şulṭān Emîr

Gevher-i dürc-i tarîkat Hazret-i Şulţân Emîr

Mîr-i eyvân-ı sa'âdet Hazret-i Şulţân Emîr

Üstâd-ı efâzil-i Rûm'um

Rûm'da ma'rifetle ma'lûmum

Nazm-ârâ peyrev-i Nizâmî'yim

Cür'a-ı bâde-nûş câmıyım

Hasan Çelebi 237, Aşık Çelebi 387, Sicill-i Osmânî c 3 s 618, Keşfü'z- Zünûn Zeyli
520

3066 GUBÂRÎ Abdurrahman Efendi, Abdullah Efendi'nin oğludur, Akşehiri, müderris, Şehzâde Orhan b. Sultân Bayezid-ı Sâni hocası, hattat, vefatı h 974 m 1566, Mekke'de medfundur “ Eķāla'llahu ‘işārehū” cümlesi vefatına târihtir, Kâfzâde ve Riyâzî ile Sicil'in vefatı târihini 982 göstermeleri yanlıştır

Nazar it dîde-i cân ile cihânı añla

Mağzen-i 'ilm-i ledün mazhar-ı hikmetdür hep

Ĝâfil olma gözin aç 'âlem-i kübrâsıñ sen

Sidre vü levh ü kalem 'arş-ı mu'allâsıñ sen

Ey Ğubârî bu cihân içre benim

Kimse eş'ârıma toz konduramaz

Meğer ol kâtib-i müsta'cil kim

Hatt-ı şî'rim kuruynca duramaz

Ser-i kûy-i vefânuñ hâk-sârı

Ayağlar toprağı miskîn Gubârî

Latîfî 252, Aşık Çelebi 385, Beyânî 61, Âlî Târîhi 203, Riyâzî 100, Tuhfe-i Hattâtîn 246, Şakâyık-ı Nev'izâde 192, Eslâf c 1 s 92, Sicill-i Osmânî c 3 s 311, Osmanlı Müellifleri c 3 s 112, Ahdî 254, Kâmûsu'l- A'lâm c 5 s 3256, Hasan Çelebi 235, Kâfzâde 87, Keşfü'z-Zünûn Eski Tab' c 1 s 517 ve Yeni Tab' c 1 s 803

3067 GUBÂRÎ Kazasker Kasım Gubârî Efendi, Nakîbü'l- eşrâf, hattat, Diyarbekirli, vefatı Cemâziye'l- evvel 1034 m 1624, Eyüp'te medfundur, "Vuşlat-ı haşr" cümlesi vefatına târihtir, vefatı târihini Tezkire-i Âmed 1123 göstermesi doğru değildir

Ey vezîr-i dilîr-i bâ-tedbîr

Vey şehîr-i münîr-i 'âlemgîr

Görür ihsânıñı bu 'âlemde

Gice ve gündüz nice ğanî vü faķîr

Cûduñ olmaz lisânla taķdîr

Luţfuñ olmaz kelâm ile ta'bîr

N'ola olsa Ğubārî'ye nazārîñ

Bu hünerde añâ olur mu nazîr

Bir pirince bunuñ gibi ğazeli

İtdi hıttı-ı ğubâr ile tahır

Tezkire-i Âmed 76, Tuhfe-i Hattâtîn 367

3068 GUBÂRÎ Gubârî Efendi, Hurpeşteli, Hurpeşte Câmii'nde hatib

Kendüm bu çeşm ile iki göz bir değirmenüm

Devr-i sipih-i çerhde nevbet-i diğer menüm

Gösterme görmesün yüzün ağyâr-ı bed-nazar

İki gözüm berü gele mihr-i göz değer menüm

Çok şalma tîğ-ı ğamzeñi göñlüm yarasına

Şu kapmasun hevâlanur 'aynum değer menüm

Berdâr-ı zülfüñ olaldan Ğubârî'yem

Mi'râca irdüm ayağı yire değer menüm

Ahdî 257

3069 GUBÂRÎ Gubârî Efendi, Urlalı, kâdı

Zerrece bulmayuben sende nişân-ı deheni

Ėonca dil-teñg oluben çāk ider uş pîreheni

Gül-ruĖuñ şevki ile lâle şehîd oldu meğer

Ki ol ciğer-i suĖteniñ kana boyandı kefeni

Sehî 91, Osmanlı Müellifleri c 2 s 348

3070 GARÂMÎ Mehmed Garâmî Efendi, Karaferyeli, kâdı, Rummal Garâmî denmekle meşhurdur, Sultân Murâd-ı Sâlis devrinde vefat etti

Ėapuyı dîvâr idüb erbâb-ı ‘aşka nâzdan

Kendüni bir kûşe ile gösterür açmazdan

Diler iseñ ki dile cevri idesiñ nâz öğren

ĖaĖ olunsun dir iseñ çokda değil az öğren

Nice olur merĖamet ‘aşka bilmem dir iseñ

Gel beğim mihr-i vefâ âyetini yaz öğren

Kâmûsu'l- A'lâm c 5 s 3259, Sicill-i Osmânî c 3 s 318, Aşık Çelebi 390, Hasan Çelebi 237, Beyânî 62

3071 GARBÎ Derviş Ahmed Garbî Efendi veya Ahmed el- Garbî, Tosyalı, vefatı h 1175 m 1756 târîhinden sonradır, Yenipazar'da medfundur

Ehl-i Hakkın nazarı herkese kîmyâ gibidür

Göñli kâmil olanıñ 'aynile deryâ gibidür

Kim ki sa'y ile varub 'ârif-i billah ola

Hakk u hakîkatle olan şüreti ma'nâ gibidür

Meşrebi 'âlî kimiñ olsa bilâ-şek o vücūd

Bâğ-ı 'âlemde hemân bir gül-i ra'nâ gibidür

Her ki hizmetle muşâhib ola 'âşık olana

Şıdıkla şâdık olan 'ilmle dâna gibidür

Ehl-i nazâr olan erenler arasında Ğarbî

Kuşlar içinde o bir bülbül-i gūyâ gibidür

Osmanlı Müellifleri c 2 s 350

3072 GARÎBÎ Mehmed Garîbî Çelebi, Yenicevardarlı, Mevlevî, vefatı h 954 m 1547, İstanbul'da medfundur, Sicil'in vefatı târîhini 952 göstermesi yanlıştır

Pâzâr-ı gâmda eşk-i güher yâra kim bakar

Şarrâf-ı dîde bir urı dukkân açar apar

Allar giymiş donanmış bezme gelmişdür şarâb

'Alını bezm ehlinn al ile almışdur şarâb

Didim ki derd-i hicr-i diliñ çâresi nedr

Didi abb-i vuşlat ana çâre snedr

'Uşşâınuñ kimine itmiş şefatiñ şehâ

Rahmeyle bu uluñda bir ednâ kemnedr

Gelb gnlm alub bir lazâ ârâm itmedi gitdi

arb geldi şankim almaa ol nev-cvân âteş

Kâmsu'l- A'lâm c 5 s 3254, Sicill-i Osmânî c 3 s 619, Riyâzî 100, Mecelle 329, Aşık Çelebi 392, Hasan Çelebi 238, Kâfzâde 87, Latîfî 253, Ahdî 259, Esrar Dede 238, Sema'hâne-i Edeb 182

3073 GARİBİ Çelebi Seyyid Ebu Bekir Garîbî Efendi, Çelebi Hacı Arif Efendi'nin oludur, Konya Mevlevihânesi Şeyhi, vefatı h 1199 m 1784, Esrar Dede vefatını 1198 olarak kaydetmiştir, Sicil'in 1189 göstermesi yanlıştır

Tār-ı zülfüñ dil-i āvāreye zincīr itdim

Aḥsen-i vechile dīvāneye tedbīr itdim

Gerçi kim seyr-i cemālinden ırağ itdi beni

Defter-i 'aşkına nāmım hele taḥrīr itdim

Şeb-i firqatde ḥayālī beni tenhā ḳomadı

Şubḥ olunca aña aḥvālīmi tefsīr itdim

Ser-firāz olsa Ğarībī n'ola aşḳ içre bugün

Ḥidmetinde o şehiñ kendimi çün pīr itdim

Kâmûsu'l- A'lâm c 5 s 3274, Sicill-i Osmânî c 1 s 181, Esrar Dede 221,
Sema'hâne-i Edeb 168, Fatin 314

3074 GARİBÎ Yusuf Garībî Efendi, Erbilli, Âmâ Garībî, vefatı h 1210 m 1795
Erbil'de medfundur

Ḥamd-ı Ḥudā ki vācib olur cāna ibtidā

Ḳıldım edā-yı ḥamd ile dīvāna ibtidā

Ḥamd ol Ḥakīm Ḳādir ü Ferd ü ḳadīm kim

Ḥamdı olundı maḫla'-ı 'ünvāna ibtidā

Sevdā-yı zūlf-i yāri giriftār olan bilir

Zincīr-i 'aşk-ı Kaysı dil-fiķār olan bilir

Benden şoruñ hevāsını ol māh-ı ʔal'atiñ

Ḳadr-i cemāli ʔālib-i dīdār olan bilir

Bir Yūsuf-ı ḥüsnüñ ğam hicriñde Ğarībī

Ya'ḳūb gibi maḥrūm-ı sevdā-yı başar oldum

Son Asır Türk Şâirleri 457, Osmanlı Müellifleri c 2 s 355

3075 GARİBİ Ğarībī Çelebi, Defterdār Mahmud Çelebi'nin oğludur, Edirneli, vefatı
h 927 m 1520

Ḥalk-ı 'ālem aĝlar zār zār fiĝānımdan benim

Ḳışsa-ı Ferhād ḳaldı dāstānımdan benim

Tīr-i āhımdan şaḳın kim ḳāmetim yay eylediñ

Ğāfil olma dostum tīr ü kemānımdan benim

Sehî 115, Enîsü'l- Müsāmırın 79

3076 GARİBÎ Mir Hüseyin Garîbî, Acem, Parmaksız Emir ve Mîr-i Parmak denmekle meşhurdur, Bursa'da kaplıca mütevellîsi ve Hâssa-ı çarh emîni

Ya nesîm-i luţfuñ ile gül gibi güldür beni

Hâr-ı hicrânîñla ya bülbül gibi öldür beni

Ey mûr-ı terham ez Süleymân maţlab

Luţf u kerem ü ez âşif devrân maţlab

De kûşe-i hod bînem çü kâni'-i şev

Her sûy-ı medev ezîñ ü ân nân maţlab

Ey ki ber câh ü celâl dünyevî dilbeste

Der cihân haqqan ki dil ber fikr-i bâţıl beste

Aşık Çelebi 391

3077 GARİKÎ Garîkî Efendi b. Yusuf Efendi b. Mezîd Efendi, h 951 m 1544 târîhinde hayatta idi

Osmanlı Müellifleri c 2 s 347

3078 GAZÂLÎ Şeyh Mehmed Efendi, Durmuş Çelebi'nin oğludur, Deli Birâder denmekle meşhurdur, Bursalı, müderris ve Şehzâde Korkut musâhibi, vefatı h 942 m 1535, Mekke'de bina ettiği mescid önünde medfundur "Mâte birâder 'Azîz" terkibi vefatına târîhtir, vefatı târîhinde bazı me'hazlarda görülen târîhler yanlıştır

İrdi hazānı 'ömrümüñ veh ki daḥî bahārı yok

Şubḥ-ı surūra irdim ğam şebiniñ nehārı yok

Bir yaña ilete mi 'aceb fülk-i dili bu rûzgār

Baḥr-i ğam-ı zāmāneniñ sâḥili vü kenārı yok

Şanmañuz diyār-ı ğurbetde

Kişi mesrūr olub şafā sürmez

Dür olur gerçi kim aḥibbādan

Hele a'dā yüzün daḥî görmez

Deminde yağmasa bārān-ı iḥsān

Leṭāfet-i sebze-vārı tāze olmaz

Cihānda küçük vü bozork katında

Keremden rāst hiç āvāze olmaz

Efendi luṭf it ölçüb yapmağı қо

Metâ'-ı himmete endâze olmaz

Sicill-i Osmânî c 3 s 619, Eslâf c 1 s 72, Osmanlı Müellifleri c 2 s 347, Aşık Çelebi 392, Latîfî 254, Kâfzâde 87, Beyânî 62, Riyâzî 101, Sehî 86, Âlî Târîhi 204, Hasan Çelebi 238, Güldeste 496, Mecelle 329, Şakâyık-ı Mecdî 471

3079 GAZÂLÎ Mehmed Gazâlî Bey, Şeyh Fazlı Efendizâde Ferid Bey'in oğludur, İstanbullu, muallim, h 1305 1887 târîhinde İstanbul'da doğdu

Geçdi 'ömrüm bu kış da nâle ile

Güzelim gel bahârda birleşelim

Geçen eyyâm-ı zârı söyleşelim

Kalmasun beynimizde sır böyle

Son Asır Türk Şâirleri 460

3080 GAZÂYÎ Gazî Girây-ı Evvel, Devlet Giray'ın oğludur, Kırım Hânı, h 961 m 1553 târîhinde doğdu, vefatı h 1016 m 1607, Bahçesaray'da medfundur

Râyete meyl ideriz kâmet-i dîlcü yerine

Tûğa dil bağlamışız kâkül-i hoşbû yerine

Heves-i tîr ü kemân çıkmadı dilden aşla

Nâvek-i ğamze-i dildüz eyle ebrû yerine

Süreriz tîgimiziñ zevk ü şafâsın her dem

Sîm tenlerle olan lezzet-i pehlû yerine

Severiz esb-i hünermend-i şabâ reftârı

Bir perî şekl-i şanem bir gözi âhû yerine

Göñlümüz şâhid-i zîbâ-yı cihâda virdik

Dilber-l mâh ruḥ-ı yâr perî-rû yerine

Olmuşuz cân ile billâh gâzâ-yı teşne

Ḳanını düşmen-i dîniñ içeriz şu yerine

Osmanlı Müellifleri c 2 s 348, Sicill-i Osmânî c 3 s 614, Katib Çelebi Fezlekesi c 1 s 304, Kâmûsu'l- A'lâm c 5 s 3240, Mecelle 330, Gülben-i Hânân 27

3081 GAZÂYÎ VEYA GAZÎ Şehsuvar Beyzâde Enderunlu Mehmed Gazi Paşa, Şehsuvar Bey'in oğludur, Çankırılı, Şam Valisi, Gazi maddesine bak numara 3050

3082 GAZÂYÎ VEYA GAZÎ Abdulkerim Efendi, kâdı, Gazi maddesine bak numara 3052

3083 GAFÛRÎ Şeyh Mahmud Gafûrî Efendi, Gelibolulu, Hüdayî Tekyesi Şeyhi, vefatı Cemâziye'l-âhir 1078 m 1667, Hüdayî Tekyesi kurbinde Halil Paşa Türbesi haziresinde medfundur “ Açırız Maḥmûd Efendi rûḥına el-Fâtiḥa” ve “ Ola Maḥmûd Efendiniñ maḳâmı cennetü'l-me'vâ” mısraı vefatına târihtir

Sürüb dergâhına rüy-ı siyâhım

Umarım 'afv ola cürm ü günâhım

Penâhım Hâlikım Rabbim İlâhım

Hudâvendim Efendim Pâdişâhımdır

Feyz-i nigeş ki bu dil-i nâ-şâdı mest ider

Bir neşvedür ki gamze-i cellâdı mest ider

Qâbil midir ol gözi âhû-şikâr ola

Her bir nigeşde biñ dil-i şayyâdı mest ider

Çün bahâr irüb şecerler sebz ü revnâk-gîr olur

Âyet-i şun'-ı Hudâyı her varâk tefsîr olur

'Âşık-ı şâdık iseñ terk eyle h'âb u râhatı

Ey Gafûrî t'âlib-i dîdâr olan şeb-gîr olur

Şakâyık-ı Şeyhî c 1 s 636, Sicill-i Osmânî c 4 s 321, Osmanlı Müellifleri c 1 s 136,
Safâyî 376, Asım 23, Mecelle 330, Belîğ 64, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 48

3084 GAFÛRÎ Bahşîzâde Gafûrî Çelebi, İstanbullu

O nâzûk cismiñe pîrâhenüñ cānâ düşer ditrer

Şu'â-ı şemsdür âb üstine gūyâ düşer ditrer

Yaşum fâş ideli 'aşkum beni hicrũñde teb tutdı

Şu mâhî gibi sâhilde atar deryâ düşer ditrer

Bu şem'-i bezme karşı in'ikâs-ı cām-ı pür-şahbâ

'İzâruñ üstine ey dil-ber-i ra'nâ düşer ditrer

Eline cām-ı la'lin alsa meclisde dilâ dil-ber

Güneş ruhsârı şevkiyle meye gūyâ düşer ditrer

Çalır cānsuz Ğafūrî künc-i miñnetde koma cānâ

Gidince cān ta'alluğdan beden tenhâ düşer ditrer

Ahdî 255

3085 GULÂMÎ Şeyh Gulâmî Efendi, Ereğlili, Sultân Abdülmecid devrinde vefat etti

Fatin 314, Sicill-i Osmânî c 3 s 620

3086 GULÂMÎ Mehmed Gulâmî Efendi b. Abdullah Efendi, Piriştine Kâdısı, h 951 m 1544 târîhinde vefat etti

Ey şabâ tutduñ ise luğ ile gülzâr eteğün

Dāmen-i gül mi şanursıñ açasıñ yar eteğın

Åşınālıķ bumı ey Ka'be-i bīgāne nūvāz

İl öpe şāfı eliñ biz der ü dīvār eteğın

Kāmûsu'l- A'lâm c 5 s 3283, Sicill-i Osmânî c 3 s 620, Aşık Çelebi 401, Beyânî 63, Hasan Çelebi 241, Sehî 91, Keşfü'z- Zünûn Zeyli 521

3087 GULÂMÎ Abdulkadir Gulâmî Efendi, Şeyh Nur Ali Baba'nın oğludur, vefatı h
1303 m 1885, Sivas'ta pederi kabri yanında medfundur

İlāhî rahmetiñ bārānını şaç

Göñül bāğında ümīdim gülün aç

Zebān-ı şevkle cān-ı 'andelībi

Cihāna vaşf ide hūsn-i habībi

Fırķat-i cānānla ciğer dağlaruz

Mātem idüb başa kara bağlaruz

Leyl ü nehār yār diyerek ağlaruz

Sel gibi hāsetler ile çağlaruz

Son Asır Türk Şâirleri 461, Osmanlı Müellifleri c 2 s 354

3088 GAMÎ Muhyiddin Şâh Mehmed Fenârî b. Alâddin Ali Çelebi b. Yusuf Bâlî b. Şemseddin Mehmed b. Hamza b. Mehmed Fenârî, Bursalı, kazasker, h 883 m 1478 târîhinde Bursa'da doğdu, vefatı h 929 m 1522, Bursa'da ceddinin bina ettiği câmii hazîresinde medfundur, me'hazlardan Hasan Çelebi, Eslâf, Beyânî, Gûldeste, Osmanlı Müellifleri, Mecelle, Gamî tahlis iden Muhyiddin Şâh Mehmed'in pederi Alâddin Ali olduğunu yazıyorlar, Riyazî ise tezkiresi hâşiyesinde "Hasan Çelebi, Gamî, Ali b. Yusuf el-Fenârî dediğinde hata etmiştir Gamî tahlis iden Ali Çelebi'nin oğlu Şâh Çelebi'dir" ifadesiyle yukarıda isimleri yazılı eserlerin tahrîrini tashîh etmektedir Kâfzâde Fâizî'de Muhyiddin Şâh Mehmed'in mahlas olduğunu yazıyor Gûldeste, Hamza'dan sonra silsileyi " Hamza b. Halil b. İsa el-Ma'rûf Nizameddin Fenârî" şeklinde yürütmekte ise de Mecelle müellifi Müstakimzâde eserinin 341 varakıyla sonundaki silsileler arasında Fenârî silsilesini Gûldeste tahrîrine muhalif olarak "Hamza b. Mehmed Fenârî" diye teselsül ettirmişlerdir

Ben umardum ki cihân içre baña yâr olasıñ

Yârlık işi tamâm oldı begüm var olasıñ

Beni âzâde iken 'aşka giriftâr itdüñ

Göreyin sen de benüm gibi giriftâr olasıñ

Beddu'â itmezem ammâ ki Hüdâ'dan dilerüm

Bir senüñ gibi cefâkâra hevâdâr olasıñ

Ey Ğamî nâle vü zâr ile ölürseñ yiridür

Saña kim didi ki her bir güzele yâr olasıñ

Süz-ı dil artar müdâm ol rüy-ı âteş-tâbdan

Âteş-i sūzān bulur gerçi sūkūnet ābdan

N'ola geldi ise hıttıñ didim dāhī kıyāmetsiñ

İtdi kırtuluş yokdur eliñden özge āfetsiñ

Şakāyık-ı Mecdī 386, Kāmūsu'l- A'lām c 5 s 3285, ve 3436, Eslāf c 1 s 154, Beyānī 63, Gūldeste 245, Osmanlı Müellifleri c 1 s 354, Mecelle 331

3089 GAMĪ Mahmud Çelebi, Yazıcı Yahya nâmında birinin oğludur, Yazıcı Yahya oğlu denmekle meşhurdur, Konyalı, zü'emādan, Şam mütevellîsi, vefatı h 984 m 1576, İstanbul'da medfundur " Zīnet-i nāsūt" cümlesi vefatına târîhtir, Beyānī'nin ismini Mehmed diye yazması yanlışır

Meded Allahı severseñ meded ey Bārī didim

Va'de-i vaşla hılāf eyleme zinhār didüm

Kāmūsu'l- A'lām c 5 s 3285, Hasan Çelebi 242, Sicill-i Osmānī c 3 s 620, Beyānī 63, Mecelle 331

3090 GAMĪ Gamī Bey, Antepli, alay beyi

Ol ğonce sözde kim leb ü dendān açar kıpar

Dürr ile ʔolu hokķa-i mercān açar kıpar

Ĝamī'den ey ğözi āhū raķīb elbette dūr olmaz

Ķara kılluķdurur ğūyā ki eĝmiş pāyin arslanuñ

Ahdî 257

3091 GINÂYÎ Abdulganî Efendi, Manisalı, Kayseri Kâdısı, vefatı Şa'ban 1013 m 1604, Kayseri'de medfundur

Şakâyk-ı Nev'izâde 497, Mecelle 331, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 138

3092 GINÂYÎ Akkaftanzâde Abdulgafur Gınâyî Efendi, kâdı, vefatı h 1056 m 1646

Şakâyk-ı Şeyhî c 1 s 207, Sicill-i Osmânî c 3 s 620 ve c 4 s 70, Mecelle 331

3093 GINÂYÎ Ahmed Bey, İstanbullu, sipahî, vefatı h 1105 m 1693

Felek bezminde cām-ı arzū nādīdedür şimdi

Hümār-ı ye'sle çeşm-i emel h'âbīdedür şimdi

Hemân beyhūde gerd-i rehğüzār olma ey ümīd

Ķabā-yı şāhid-i maqşūd-ı dāmen-çīdedür şimdi

Nigeh-i tīğna göğüs gererüz

Gör ne keskin qazālara siperüz

Feth-i bāb olmadı Ķınāyī bize

Yâr kûyında der-be-der gezerüz

‘Āşık-ı pervâne meşreb cism-i bî-arāmını

Şu‘le-i hûsn ile sūzân olmayınca neylesün

Beni zâr eylemezdi dest-i nerrād-ı felek böyle

Bu ‘âlem-i şeş-derinde bir küşāde bābım olmadı

Şakâyk-ı Şeyhî c 2 s 192, Sicill-i Osmânî c 3 s 620, Safâyî 381, Mecelle 331, Sâlim 493, Belîğ 64

3094 GINÂYÎ Ali Gınâyî Efendi, İstanbullu, Divan-ı hümâyûn katiblerinden ve Piyâle Paşa divan katibi, Onuncu asr-ı hicrî şâirlerinden

Ey lâle-ruḥ güle nice teşbîh idem seni

Sen pâdişāh-ı ‘âlem o dervîş-i Gülşenî

Dergāh-ı Ḥaḫdan isterüz ancak murādımız

Erbāb-ı ‘izz ü cāha deĝil istinādımız

Oİ nihāle el irişmez yûri iḳdām itme

Yād idüb mīve-i vaşlın ʔama'-ı hām itme

Kāmûsu'l- A'lâm c 5 s 3285, Ahdî 258, Kâfzâde 87, Hasan Çelebi 244, Beyânî 64,
Riyâzî 102, Mecelle 331

3095 GINÂYÎ VEYA GAYRETÎ Mehmed Ginâyî Bey, Ulama Paşazâde İskender
Bey'in oğludur, ashâb-ı zeâmetten

Değildür ʔaṭṭâ ki eṭrâf-ı leb-i cānâne gelmişdür

Cenâb-ı Hızrdır kim çeşme-i ʔayvâna gelmişdür

Gayrî maddesine bak numara 3107

3096 GANEM Dervîş Ganem, Mevlevî, vefatı h 1036 m 1626, Galata
Mevlevîhânesi'nde medfundur

Nağam enîs-i ğanemdür bu deşṭ-i vahşetde

Hücûm-ı gürg-i ecelden şehâ ne ğam Ğanem'e

Ğanîmet-i dü-cihândur dem ü ʔademle baña

Fedâ-yı cān ü ser itmek senüñ gibi şaneme

Esrar Dede 239, Sema'hâne-i Edeb 182, Sefîne-i Mevleviyye c 3 s 54

3097 GANÎ Abdulganî Efendi, Kâdı Emirşâh Efendi'nin oğludur, Geredeli, İstanbul kâdısı, Rebî'u'l-evvel 995 m 1586 târîhinde vefat etti, Bursa'da Zeyniyye Tekye hazîresinde medfundur

Ol hilâl ebrû eliyle şöyle itti ğam beni

Parmağın ışırdı kaldı seyr idüb 'âlem beni

Tâli'ümdür baña gün göstermeyen devr içre âh

Âsmânî bir belâdur 'âşıka baht-ı siyâh

Bir meh-liqâya düşdi dil-i zâr u müstemend

Şalmış ğazâl-ı mihre mu'anber saçı kemend

Bir ğamze ile itdi göñül murğını şikâr

Şâhin bakışlu bir gözi mestâne şeh-levend

Osmanlı Müellifleri c 1 s 358, Kâmûsu'l- A'lâm c 5 s 3286, Ahdî 53, Eslâf c 1 s 146, Sicill-i Osmânî c 3 s 341, Güldeste 312, Beyânî 63, Hasan Çelebi 242, Nev'izâde Atâyî 294, Kâfzâde 87, Riyâzî 102

3098 GAVSÎ Şeyh Ahmed Gavsî Efendi, Nuhî Efendi'nin oğludur, Yazıcızâde Ahmed Bican sülâlesindedir, İstanbullu, Galata Mevlevîhânesi Şeyhi, vefatı h 1109 m 1697, Galata Mevlevîhânesi'nde medfundur “ Fikr itme ki dün kıtub-ı cihân söyledi târîh, devrân kodı Ahmed Dede'siz tekyemizi hayf” beyti vefatına târîhtir, bazı me'hazların vefatı târîhini 1108 göstermeleri yanlışır

Olduğ yine biz secde ber-i nār-ı muħabbet

Olmaz dilimüz beste-i efkār-ı muħabbet

Biñ dürlü nümāyān olur ey devlet ħayālūñ

Mestūr ola mı nükte-i esrār-ı muħabbet

Cān u dilüm-i eyler idüm ğamzeñe teslīm

Maħrümī-i ğam olsa dil-i zār-ı muħabbet

Bir ħālete irdüm ki hücüm-ı sitemüñden

Āzürde-i dil itti beni efkār-ı muħabbet

Levh-i dil-i Ğavsī'de ħomaz naqş-ı kudūret

Şevķ-i heves-i bāde-i gül-zār-ı muħabbet

Cānuma kār itdi istilā-yı derd-i rūzgār

Hiç göz açdurmaz baña bir kerre gerd-i rūzgār

Çeşminde tāb-ı 'aşķı nihān olmaz 'āşķıñ

Şāfī şarāb kendüyi sāğerde gösterür

Şakâ-yık-ı Şeyhî c 2 s 283, Osmanlı Müellifleri c 1 s 137, Sicill-i Osmânî c 1 s 230, Sâlim 494, Safâyî 383, Esrar Dede 235, Sema'hâne-i Edeb 179, Belîğ 65, Mecelle 332, Vefeyât-ı Eyvansarâyî 72, Keşfü'z-Zünûn Zeyli 1/521, Güftî 80

3099 GAVSÎ Şeyh Mustafa Gavsî Efendi, vefatı h 1170 m 1756

Ramiz 217, Sicill-i Osmânî c 3 s 620

3100 GAVSÎ Mahmud Şevket Gavsî Bey, Silistre Muhafızı Şehid Mustafa Paşazâde Dâniş Bey'in oğludur, Mevlevî, muallim, h 1290 m 1873 târîhinde İstanbul'da doğdu

Vâşıl-ı ser-i süveydâ olmadan dâne-yı 'aşk

Zevk-i sevdâvîyi iclâl eylemiş Mevlâ-yı 'aşk

'Âşık u ma'sûk mazmûnıyla nâsûtilere

Feyz-i lâhûtîyi tazmîn eyliyor ma'nâ-yı 'aşk

Eylemiş ervâh-ı 'illiyîn sermest-i müdâm

Neşve-i vecd-âver ile cür'a-ı şahbâ-yı 'aşk

Son Asır Türk Şâirleri 458

SONUÇ

Türk Edebiyatı târihinde tezkire yazma geleneğinde 20. yüzyılda yazılan eserlerden biri Mehmed Nâil Tuman'ın "Tuhfe-i Nâili" isimli eseridir. Nâil Tuman bu eserinde 75'den fazla kaynaktan faydalanarak 6288 kadar Osmanlı topraklarında yaşamış şâirin hayatını ele almıştır. Mahlaslarına göre alfabetik sıraya göre yazdığı şâirlerin, isimlerini, doğum ve vefat yıllarını, varsa vefatlarına yazılmış târihleri, memleketlerini, aile ve neseplerini, mesleklerini muhtasar olarak yazmıştır. Kaynak olarak faydalandığı eserlerde mukayeseler yaparak yanlış olan bilgileri düzeltme yoluna gitmiştir. Divanı olan şâirleri ve bu divanların hangi kütüphanelerde bulunduğunu da belirtmiştir. Kısaca şâirlerin hayatına değindikten sonra şiiirlerinden örnekler vermiştir. Bu anlamda edebiyat târîhi sahası ilgilileri ve meraklıları için önemli bir kaynak eser ortaya koymuştur.

Birkaç nüshası bulunan Tuhfe-i Nâilî'nin en kapsamlı nüshası olan Milli Eğitim baskısı iki cilt halinde olup 6288 şâir içermektedir. Cemal Kurnaz ve Mustafa Tatçı tarafından yayıma sunulan Tuhfe-i Nâilî'nin birinci cildi Havva Kocaaslan ve Mihrican Odabaşı tarafından Cumhuriyet Üniversitesi'nde yüksek lisans tezi olarak çalışılmıştır. Tuhfe'nin ikinci cildinin 468-734 sayfaları ise bu çalışmada metin ve muhteva yönünden incelenmiştir. 1148 şâir hayatını muhtevî olan bu bölüm de iki şâir, müellif tarafından çizilerek iptal edilmiştir.

Tuhfe-i Nâilî'deki şâirler verilen bilgiler çerçevesinde; yaşadıkları yüzyılları, memleketleri ve yaptıkları meslekleri açısından bu çalışmada tasnife tutulmuştur. İlgili konular hakkında bilgi verilmeyen şâirler ise ayrı başlık halinde ele alınmıştır. Buna göre;

1. Şairler hayatta oldukları dönem itibariyle değerlendirilecek olursa;
  13. yüzyılda 1 şâir,
  14. yüzyılda 4 şâir,
  15. yüzyılda 35 şâir,
  16. yüzyılda 172 şâir,
  17. yüzyılda 218 şâir,
  18. yüzyılda 229 şâir,
  19. yüzyılda 175 şâir,
  - 20 yüzyılda 52 şâir kaydedilmiştir.

Bu tabloya göre en fazla şâirin yaşamış olduğu yüzyıl olarak 229 şâirle 18.yüzyıl ilk sırada gelir. İkinci sırayı ise 218 şâirle 17.yüzyıl almaktadır. Sıralamada üçüncü olan 16. ve 19.yüzyıllarda verilen şâir sayısı birbirine eşit sayılabilir.

Tuhfe-i Nâilî'de 468-734 sayfalar arasında bize verilen toplam şâir 1146 adettir. Yaşadığı dönemi gerek pâdişah olarak, gerek hicri, milâdî veya rûmî olarak belirtilen şâir sayısı 886; yaşadığı dönem hakkında hiçbir bilgi verilmeyen şâir sayısı ise 160 olmaktadır.

2. Tuhfe-i Nâilî'deki şâirler memleketleri açısından değerlendirildiğinde; 741 şâirin memleketi verilmiştir. 318 şâirin ise doğum yeri belirtilmemiştir. En fazla şâir bulunan şehir olarak İstanbul 231 şâirle ilk sıradadır. Bursa 49 şâirle ikinci sırada; Diyarbakir 36 şâirle üçüncü sırada, Edirne 30 şâirle dördüncü sırada gelmektedir.

3. Tuhfe-i Nâilî'deki şâirleri sahip oldukları meslekler açısından değerlendirmek gerekirse;

694 şâirin mesleği belirtilmiş; 320 şâirin ise mesleği konusunda bilgi verilmemiştir. Bu meslekler arasında en fazla yekunu 154 şâirle kâdılık tutmaktadır . İkinci sırayı 94 şâirle şeyhlik, üçüncü sırayı 80 şâirle katiplik, dördüncü sırayı 65 şâirle müderrislik sıralamada yer almaktadır.

4. Tuhfe-i Nâilî'de 6 adet kadın şâir de bulunmaktadır. Bunlar; Şeref (2026), Safvet (2372), İffet (2915), İffet (2917), Sıdkî (2334), Ayşe (2673).
5. Tuhfe-i Nâilî'nin 468-734 sayfaları arasında divan sahibi olan 81 adet şâir bulunmaktadır.

BİBLİYOGRAFYA

AHMED, Rif'at Efendi; *Lügât-ı Târihiyye ve Coğrâfiyye c.1-2-3-4-5-6-7*, (Tıpkı Basım) Ankara 2004.

ALTUN, Kudret; *Tezkire-i Mucib İnceleme-Tenkidli Metin-Dizin-Sözlük*, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 1997

ALTUNER, Nuran; *Safâyî ve Tezkiresi, İnceleme-Tenkidli Metin-İndeks*, Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul 1989.

ASLANAPA, Oktay; *Türk Sanatı (II.Basım)*, Remzi Kitabevi, İstanbul 1989.

BANARLI, Nihat Sami; *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi c. I-II*, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul 2004.

BURSALI, Mehmed Tâhir; *Osmanlı Müellifleri c.1-2-3*, Tıpkı Basım Ankara 2009

_____ ; *Büyük Larousse*, Sözlük ve Ansiklopedi, Gelişim Yayınları.

CANIM, Rıdvan; *Latîfî, Tezkertü'ş-Şu'arâ ve Tabsıratü'n-Nüzemâ, İnceleme-Metin*, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2000.

ÇAPAN, Pervin; *18. Yüzyıl Tezkirelerinde Edebiyat Araştırma ve Tenkidi*, Basılmamış Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ 1993.

ÇAPAN, Pervin; *Tezkire-i Safâyî, Mustafa Safâyî Efendi, Nuhbetü'l Âsâr Min Fevâidi'l Es'ar, İnceleme- Metin- İndeks*, Ankara 2005.

CEMALEDDİN, Mehmed; *Osmanlı Tarih ve Müverrihleri* (Haz. Mehmet Arslan), Kitabevi Yayınları, İstanbul 2003.

ÇINARCI, M. Nuri; *Şeyhü'l-islâm Ârif Hikmet Bey'in Tezkiretü'ş-Şu'arâsı ve Transkripsiyonlu Metni*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep 2007.

ÇİFÇİ, Ömer; *Fatîn Davud Hâtimetü'l-Eş'âr (Fatîn Tezkiresi)*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

ERDEM, Sâdık; *Râmiz ve Âdâb-ı Zurafâsı, İnceleme-Tenkidli Metin-İndeks-Sözlük*, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara 1994.

ERDOĞAN, Mehtap; *Osmanlı Türkçesi'nde Benzer Yazılışlı Kelimeler Sözlüğü*, Grafiker Yayınları, Ankara 2009.

EYDURAN, Aysun; *Kınalızâde Hasan Çelebi Tezkiretü'ş-Şuarâ, İnceleme-Tenkidli Metin*, Basılmamış Doktora Tezi, Gazi Üniveristesi, Ankara 1999.

GENÇ, İlhan; *Esrar Dede, Tezkire-i Şu'arâ-yı Mevleviyye, İnceleme-Metin*, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara 2000.

GÜNDÜZ, Harun; *"Mehmet Nâil Tuman ve Tuhfe-i Nâil'i'si (İnceleme-Metin-İndeks Sayfa 1-100)*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir 2009.

- HAYBER,Kasım; *Tezkire-yi Şuarâ-yı Âmid*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri 1996.
- İNAL, İbnü'l-Emin Mahmûd Kemal; *Son Asır Türk Şairleri (Kemâlû's-Şuarâ) c. I-II-III-IV*, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 1999.
- İNCE, Adnan; *Sâlim Efendi, Tezkiretü's-Şu'arâ*, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2005
- İPEKTEN, Haluk; İSEN ,Mustafa; KILIÇ Filiz; AKSOYAK ,İ. Hakkı; EYDURAN, Aysun; Şâir Tezkireleri, Ankara 2002.
- İSEN, Mustafa; *Ötelerden Bir Ses, Divan Edeb,yatı ve Balkan Türk Edebiyatı Üzerine Makaleler*, Akçağ Yayınları, Ankara 1997.
- KILIÇ, Filiz; *Meşâirü's-Şuarâ, İnceleme-Tenkitledi Metin*, Basılmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara 1994.
- KUTLUK, İbrahim; *Beyânî-Mustafa bin Cârullah, Tezkiretü's-Şuara*, Ankara 1997.
- KUTLUK, İbrahim; *Kınalı-Zâde Hasan Çelebi, Tezkiretü's- Şuarâ, 1. 2. Ciltler*, Ankara 1989.
- LEVEND, Ağâh Sırrı; *Türk Edebiyatı Tarihi. c. I*, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2008.
- _____; *Meydan Larousse*, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, İstanbul 1992.
- MÜSTAKİMZÂDE, Süleyman Sâdeddin Efendi; *Tuhfe-i Hattâtîn*, İstanbul 1928.
- OĞRAŞ, Rıza; *Esad Mehmed Efendi ve Bağçe-i Safâ Endûz'u, İnceleme-Metin*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Burdur 2001.
- ÖNDER, Murat; *Şefkat ve Tezkire-i Şu'arâsı*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar 2006.
- PAKALIN, Mehmet Zeki; *Osmanlı Târîh Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü c. I-II-III.*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1983.
- PALA, İskender; *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, İstanbul 2004.
- REŞAT, Fâik; *Eslâf*, Tercüman, 1001 Temel Eser 65, tsz.
- RIDVAN, Canım; *Latiff Tezkiretü's-Şu'arâ ve Tabsiratü'n-nuzâmâ (İnceleme-Metin)*, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2003.
- SÂLEHPUR, Cemşid; *Farsça Türkçe Genel Sözlüğü*, Jangal Yayınevi, İran, Tahran.
- SÂMÎ, Şemseddin; *Kâmûs-ı Türkî (13. Baskı)*,(Tıpkı Basım), İstanbul 2004.
- SOLMAZ, Süleyman; *Ahdî ve Gülşen-i Şu'arâ'sı*, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2005.
- SÜREYYA, Mehmed; *Sicill-i Osmânî c. 1-2-3-4-5-6*, (Haz. Nuri Bayraktar) (Eski Yazıdan Aktaran Seyit Ali Kahraman), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 1996.
- ŞENER, İbrahim; YILDIZ, Alim; *Türk İslam Edebiyatı*, Rağbet Yayınları, İstanbul 2003.
- TUMAN, Mehmet Nâil; *Tuhfe-i Nâilî, Divân Şâirlerinin Muhtasar Biyografileri*, (Haz. Cemal Kurnaz-Mustafa Tatçı) Bizim Büro Yayınları, Ankara, 2001, c. I, s. 5.

UNAT, Faik Reşit; *Hicrî Tarihleri Milâdî Tarihe Çevirme Kılavuzu*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1994

YILMAZ, Kâşif; *Güftî ve Teşrifâtü's- Şu'arâsı*, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2001.

YILMAZ, Necdet; *17. Asırda Anadolu'da Tasavvuf*, Basılmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul 2000.

ZAVOTÇU, Gencay; *Zehr-i Mâr-Zâde Seyyid Mehmed Rızâ Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Tezkiresi*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Kocaeli 2009.

<http://tr.wikipedia.org/wiki/Kratovo>, 07/06/2011.